Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

From the library of

HOVSEP ARSLANIAN

given in his memory

by his wife

Areknaz Arslanian

2004

(123)

953 42

ԼՕԺԼԸՆ ՍԻՒ

ՍԷՐՄԷՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ԻՖԻՆՃԻ ՃԻԼՑ

ՄԻԻԹԷՐՃԻՄԻ
ԳԷՈՐԳ ՍԻՄԳԷՇԵԱՆ

ՆԱՇԻՐԻ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՊԷՐԵԱՆ

رخصتنامه سیله طبع اولنمشدر نومرو ۲۰۶ سنه جلیله نظارت فاضله

Կ. ՊՕՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱՒԱՍԸ
ԵԵՆԻ-ՃԱՄԻ, ՉԻՉԿ-ԲԱԶԱՐԸ Ն. 23
ՍԹԱՆՊՕԼ

1889

Բ—61

HERDEXIAN BOOKSTORE
OF WASHINGTON ST.
BOSTON, MASS.

Eugène Süe

ԷՕԺԷՆ ՍԻՒ

ՄԷՐՄԷՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ՊՐԻԶ-ՄԻԵ ՍՕԳԱՂԸ

1

ՏԱԿՈՊՐՈՆ ԶԻՎՃԻՍԻ

Գաղաղէտէլէրին՝ Գարտուվլը գօնաղընաա հիւանի գապուլնեէթ պուլմասընըն իրթէսի կլնինու, Բարխատէ վուգուաթը ալնիչ ճէրէեան իթմէքաէ իտի։

Պրիզ-Միշ սօղաղընըն մէնզարէի իտարիճնեէսի գատար գօրգունճ վէ մէնհուս պիր մէնզարէ թէսավուր օլունամազ ըտը. պու սօգաղըն պիր ուճը՝ Ոէն-Մէրըի սօգաղընա, վէ տիկէր ուճը իսէ Գլուաթը նամ քիւչիւք մէյատանըն քիլիսէսի ճիհէթինէ միւնթէհի իտի։

Անճագ սէքիզ գատէմ էնիլնլնի պուլընան պու քիւչիւք սօգաղըն պիր թարաֆը՝ իբի ատէտ սիյահ, չամուըը վէ չաթլադ տիվարըար ըլա մուհաթ օլուպ, պու տիվարըարըն ֆէվգ էլ ատէ եիւքսէքլնլնի սէպէպնլնէ, թարնիգի մէղքիւր հավատան վէ ըշըգան սուրէթի տահմէտէ

մահրամ ըսը։ Եաղ մէվսիմինին էն ուղուն կիւնէրինաէ պիլէ, մէզրիւր սօղադ, կիւնէչին ղըյասրյա անճադ միւնէվվէր օչուր ըսը։

Մէվսիմի չիմանըն նէճաք սօղուղըսը էնանալնուա իսէ, պուդ կիսալի սօղուդ պիր սիս՝ գալաբըրմիսը չամուրան օլան վէ գույուա միւշաֆիհ պուլունան պու տար սօգողը միւթէհաիսիէն գաբուլանադուա ըսը։

Սաաթ թախմինէն ադշամըն աէրիվի իսի. օրթալըը գաբուլամըշ օլան գօյու սիս արասընուա անճադ կէօրիւլէպիլէն պիր ֆէնարըն գըրմըղըմսը վէ սօնուդ ղըյասրյա իչի աաէմ՝ պու գօճա տիվանըաաան պիրինին քէօչէմինաէ տուրմըշ, պաղը սէօղէր թէհլի իմմէքաաէ իսիլէր։

Իչպու մէճհուլ սաաէմէրաէն պիրի. — Նիհայէթ իշ գարարըաաշը, սէյիվ մի... սէն, քէնտիլէրինին պէշնիւմէրօլու իսանէյէ կիւրախըլէրինի կէօրունճէյէ գաաար սօգադա պէքլէյէճէքսին։

Տիկէրի. — Օրասը գաթէն մանիւմ օլմադըա, թէքրար հաճէթ հօգ ապը։

— Իչէրիյէ կիւրախըլէրինի կէօրախթիւն վիման, պու պապաե պիւթիւն պիւթիւն էմին օլմադ իչուն, Ֆրանսուսադ Գաաուէնին տոխրէօնինէ չըզ ածաքըն....

— Լ- ՐԷՆ Շ-ւ-ն-ը լազ ապըյըա մարուֆ օլան գըզճըղաղըն հէմչիրէսի գանդուր իշճինին օրաաա տոքին օլուդ օլմաալըղընը սօրմադ պէհանէսիյէ, սէյիվ մի....

— Էվվէթ, իչմէ էօյլէ.... Լա ՐԷՆ Գաքանալա կէլինճէ, մէզպուրէնին նէրէսէ տոքին օլաըղընը գանդուր իշճիաէն թահդիդ իմմէյէ գայրէթ էլի. դիրա պու խուսուս պիճճէ բէք մուհիմմ ապը. պու գապիլ գաաընըալը՝ գուշլար կիսալ եուվալաըընը տաիմա թէրք իմմէքաաէ օլտըղարընաան, ինսան իզլէրինի գաիպ իսէր գալըը....

— Սիղ միւսթէրիհ օլընըզ... պէնաէնիզ՝ հէմչիրէսինին նէրէսէ իզամէթ իմտիյինի անլայասըմէք իչուն գանդուր պու իշճի նէզամինաէ օլանճա գայրէթիմի սարգ իսէճէյիմ։

— Սանա ճէսարէթ վէրմէք իչուն մանսաթըը գարշըսընաաքի մէյխանէսէ պէքլէրիմ. ալաէթ իթթիյինաէ պիրըը գաաէհ սէ սըճադ չարսաղ իչէրիզ, օլմազ մը։

— Նէ՞ իչուն օլմազ, պէօյլէ պիր թէքլիֆ բէսուա օլնասիլը՞ր մի եա՛, պա խուսուս պէօյլէ հավասա. գիրա պու ագշամ սօն տէրէճէ չիսաէթլի սօղուդ վար։

— Սօուղը հիչ սօրմա, պիրա՛տէր. պու սապահ, մանի մուգաաուէս (օրհնած ջուր) թէվզիինէ մախսուս օլան գապ իւզէրինաէ սու սօնմուշ ըսը. պէն իսէ՝ քիչիսէ գարու-սընաաքի իսկէմլէմ իւզէրինաէ, մօմիա կիսալ օտուն քէսիլմիշ գալմըշ ըսըմ։ Ա՛Հ, պիրաաէ՛ր, մանի մուգաաուէս թէվզի՝ իմմէք սէնաֆընուա տաիսի տիքքէնլէր էքսիք տէյիլ տիր....

— Պէրէքէթի վէրսին քի, գապանճը սէնաթի ապը....

— Հայտ՛, չաբուգ օլ, Ալլահ մուսաֆֆադ խլէսին։ Ունութմայասըն հա՛, նիւմէրօ պէշ... պոյաճը տիւքքեանընըն եանընտաքի փիւչիւք եօլ...։

— Անլատըմ... անլատըմ...։

Գու սէօզիւ միւթէագըպ, մէրդուման մէճհուլ առէմլէր եէքտիկէրինտէն այրըլտըլար. պիրիսի՝ Գլուսթր մէյտանընա տօղրու իլէրլիէտի. տիկէրի իսէ՝ մուղայիրի օլարագ, Սէն-Մէրրի ասգաղընա միւնթէհի օլան քիւչիւք ասգաղըն միւնթէհասընա տօղրու թէվէճճիւհ իտիպ, առամագտա օլտըղը խանէնին նիւմէրօսընը տէրհալ պուլտու։ Գու խանէ տախի՝ ասգաղըն տիկէր խանէլէրի միսիլլու տար, եվէքէք վէ մէնզարէի խարիճիյեէսի իսէ գասվէթէնկիզ վէ սէֆիլանէ իտի։

Եախսը մէճհուլ, պէշ նիւմէրօլու խանէնին գաբուսը էօնիւնտէ աչադը եօգարը կէզինմէյէ պաշլատը։

Գու խանէլէրին խարիճլէրի ղայէթ հիւնէնկիզ վէ սէֆիլանէ օլտըղը կիպի, տախիլլէրի տէ ղայէթ մուրտար վէ նէֆրէթպախշ ըտը։ Էղ ճիւմլէ, պէշ նիւմէրօլու խանէ՝ ասն տէրճէ խարապ վէ բէրիշան պիր հալտէ պուլունուպ, անը կէօրէն՝ պէհէմհալ տիւչարը նէֆրէթ օլաճաղը աչիքեար ըտը... Տիվարլարընտան տամլայան սուլար՝ գարանլըգ վէ չանուրլը նէրտիւպանլարընտան աչադըյա ադմագտա ըտը։ Իրինճի գաթ նէրտիւպանընըն տար տահանլըղընտա, եօգարը չըգանըլար այադլարընը պիլմինէր իչուն պիր գաչ տէմէթ տաման գօնըլմըշ ըտըր, պու տաման, հայվանլարըն կիւպրէսի կիպի չիւրիմիւշ օլտըղընտան, խանէ տէրունինտէքի հավասըղլըգտան, բիւթուպէթտէն վէ կէրիղ պուղուլարընտան իլէրի կէլէն մուրտար վէ սէրթ գօգուլարը արթըրմագտա ըտը. պու նէրտիւպանըն թէբէսինտէ տախի քիւչիւք բէնճիրէլէր առչըմըշ օլուպ, տօնուգ պիր զբյա՝ տէրունը խանէյի անճագ ճիւղիճէ թէնվիր իթմէքտէ իտի։

Բարիսին՝ քէսրէթի էհալիսիյլէ մէչհուր մահալլաթընտան մատուտա օլան չուս սօգաղըն մուրտար, սօգուգ վէ սըհհէթէ մուղիրր խանէլէրինտէ ալէլ ումում ամէլէ սըռնըթը սաքին օլմագտա սըրր. մէվզուսը պահսըրզ օլան խանէ տոխի իչթէ պու գապիլ խանէլէրտէն պիրիսի իտի։ Պինճանընը ղէմին գաթընտա պիր պոյաճը իգամէթ իթմէքտէ օլուպ, սէնաթընըն իճառաթընտան օլարագ սիւքքիանընտան չըգան մուղիրր վէ ֆէնա գօգուլար՝ պու խանէյինն թէսաֆֆիւնինիւ պիր գաթ տահա արթըրմագտա ըտը։ Խանէյին սօգարըքի գաթլարընտա, սէնաթքեար ֆամիլյալարը վէ էվլէտ չալըշան պագը ֆագիր իչհիլէր սաքին օլմագտա ըտը. տէօրտինճի գաթըն պիր տահիրէօինտէ խէ Տակոպէրին ղէվճէտի Ֆրանսուազ Պուտէն իսքեան իթմէքտէ իտի։

Պիր օտա իլէ պիրտէ ուֆաճըգ տէլիքտէն իպարէթ օլան պու տահրէ պիր մում վասըթ տօբյալ թէնվիր իտիմիշ իտի։ Ակրինքօլ տախի չաթը արաօընտա քիւչիւք պիր օտատա սաքին իտի։

Փիւչ բէնկինտէ էակի քեագըտալար օտանըն տիվարլարընը դարլամըշ օլուպ, մէղքիւր տիվարլարըն չաթլամասը սէպէպիյլէ քեագըտալար տախի եէր եէր բարչալանմըշ վէ օտանըն պիր քէօչէնինտէ տախի պիր նախտոդ սէրիլմիշ իտի։ Տէմիր չիչէկլէրէ մէրպութ օլան քիւչիւք բէրտէլէր տաիրէնին բէնճէրէլէրինի սէթը իթմիշ իտիլէր։ Տէօչէմէ իսէ թութղա իլէ մէֆրուշ օլուպ, մումճանաճագ նէրտէ տաիլէ եըգանմըշ օլտըղընտան, բէնկի սալոնին մուհաֆազա իթմէքտէ իտի։ Գու օտանըն պիր թարաֆընտա, տէօքմէ տէմիրտէն մամուլ նուվարլագ պիր սօպա պուլունմագտա օլուպ, իչղէրինտէքի թէնճիրէտէ տախի նէմէք բիշմէքտէ իտի։ Սարը պիր բէնկէ պոյանմըշ պէյազ թախթատան մամուլ վէ պիյահ պէնէֆշի պիր տօլապ իաղէրինտէ, մէհարէթի մուճէսսէմէ ըթլագընա սէղա օլան

տէմիրտէն պիր խանէճիք մէշհուտ օլուպ, պունուն հէր պիր բարչասը Տակոպէրին օղլու Ակրիքօլ Պոռուէնը թա-
րաֆընան թէրիխ վէ խնալ խալխին խոխ։

Տիվարա մուալլադ վէ պիր չօդ չիմշիր տալլարըլա մուհաթ օլան այլըտան մտնուլ պիր Հաղրէթի Իսա թաս-
վիրի վէ դապա պիր տուրէթտէ նադշ խալխին պաղը էվ-
լիյա բէտիլէրի, Տակոպէրին ղէվճէսինին տինտարլըղընա
չահատէի իթմէքտէ խոխլէր։

Իչի բէնճէրէ արաալընտա, օյմալը վէ միւրտըր պէ-
մանլա սիյահլանմըշ պէօյիւք պիր տօլտա վազ՝ օլունմըշ
ըտը։ Ակրիքօլըն՝ վալիտէսինէ վէրտիյի իւչ հէֆթէ օլուպ,
եէշիլ Իւթրէխթ գաթխիֆէսի իւչ միւղէյհէն օլան էնկի
պիր գօչմուշ տանտալէսի, վէ պիր գաշ օր խակէմիէ
վէ իւղէրինտէ գապա գումաշտան մտնուլ միւթէտաիտ
չուվալլար պուլընան պիր իշ մտտաը, պու օտանըն ճիւմ-
լէսի մէֆրուշաթընը թէչքիլ իթմէքտէ խոխ. օտանըն
գաբուտ տախի՝ գուրշատտան տէլիք տէլիք վէ խարտալ
օլմուշ օլմաղա, էյիճէ գաբանմամըշ ըտը։ Պու տա-
իրէնին իթթիհալինտէքի քիչիւք օտտտա տախի, պաղը
մաթապահա միւթէալլիգ էտէլաթ վէ տախր էշհալ պէյ-
թիյհէ պուլընմագտա ըտը։

Պու տախրէնին տէրուն՝ հիւնէնկիւղ վէ աէֆիլանէ
օլմագլա պէրատէր, պինինհալէ իչֆահը հալ տահիպի տէ-
նաթհարլարտա մահտուտ պիր տախրէ օլտըղը պէտիհի վէ
աչիքտար ըտը. պիրտա հաթադտտա իչի հատթըգ, պէյտաղ
չարչէպլէր վէ միւքէմմէլ պիր հօրղան միվճուտա օլտըղը կի-
պի, պէօյիւք տօլտպտտա տախի պէյտաղ չամաչըրըտար պու-
լընմագտտա ըտը։

Վէլհասըլ, Տակոպէրին ղէվճէսի պու օտտյը պտշյը
պաչընա իչղալ իթմէքտէ օլուպ, մէղքիւր օտտա իսէ՝ պիր
չօդ նամուտյը վէ չալըշգան աէնաթքտար ֆամիլհատտյը
թարաֆընտան թուխթըմըշ օլան միկէր օտտլարտան խայ-

ը պէօյիւք իտի. օտտլարընտա պիրի պիրի իւղէրինտէ
համմտղտտա օլան պու աէնաթքտար ֆամիլհատտրը պէ՛ինին-
տէքի աէֆտալէթի օ դտտտա՛ տէհչէթլի, օ դտտտր ճանխըրտշ
տրը քի, պիչտրէլէր՝ դըղ վէ էրքէք չօճուդտրընտա տյրը
տյրը պիրէր համտղ թտխտխ իթմէյէ միւղթէտիր օլտըղ-
լարընտա վէ համտղըն հօրղան վէ չարչէպլէրի էտտնէթ
տանտըղընտա թէրհին իտխլէմիչ պուլընտըղընտտա տիւնհտտ-
նըն էն պաչխթհհտր տաէմլէրի տտյրտրրտր։

Ֆրանսուտղ Պոռուէն, քիւչիւք տէմիր տօպանըն հտ-
նընտտա օթուրմըշ ըտը. պու տօպա, պէօյէ տօղուդ վէ
նէճիպ պիր, հտտտտտա պիր դաթ տտհտ պիւրուտէթ քէտպ
իթմիչ օլան մէղրիւր օտտա տէբտունինտէ անճաղ պիր մըղ-
տտր հտրտչէթ նէչր իթմէքտէ իտխ. Ֆրանսուտղ՝ օղլու
Ակրիքօլըն ադչտմ թտտտրընը հտղրըչտմտղտա մէչղուչ պու-
լունըյօրտու։

Տակոպէրին ղէվճէսի թտխմինէն էլլի հտչընտտա պիր
դտտրն օլուպ, պէյտաղ վէ ուֆթադ տտալըր վէ չիչէքլէր-
է միւղէյհէն վէ մտի Հինտտ դումաչընտտան մտնուլ պիր
դտմիղտլ ըրտ տիմի պէղինտտհն հտրըմըշ պիր միտտ կէչին-
միչ վէ պտչընտտ տտխի պէյտաղ պիր թտքիտտ կէչիրմիչ օ-
լուպ, չէնէխինին տիթընտտտն պտղտմըշ ըտը։ Սօլուպ,
զտիֆի վէ ֆտղտթի մունթտզտմ օլտն չէհրէխինտտ, բիրտ
վէ թէխլիմիյհէթի վէ տօն տէրէճէ լտթֆի ու միւտտյէմէթի
տտտրը մէչհուտ ըտը։ Յիվլ հտղրըպտ պու դտտրն դտտտր
նէճիպ, լտթֆիքքտր, չէֆտղտթի՛ը վէ ճէտուր պիր վտ-
վտհ րէք տղ պուլընտտղիլիր իտի. չտլրչմտղտտն պտչղտ
մէտտտրը թէտյհիւչի պուլընմտտրըղընտտն, քէնտի չտլրչ-
դտնըլըղը վէ տտյ ու զտյրէթի տտյէտինտտ, կէրէք տտրլ
էվտտը օլտն Ակրիքօլը, վէ կէրէք եիւղ իտխթիտնէ պըր-
տղըլմըշ օլուպ էմրի իտ՛չէ վէ թէրտղիյէտինի տէրէօհտտ
իթմիչ պուլընտրըղը Դտրբինէլի պէօյիւթիւպ մէյտտնտտ չը-
դտրմտղտտ մուվտֆֆտղ օլտտղմիչ իտի։

կէնճլիլինաէ , ան խլի սէնէ մութէսաիլէն չալըշա-
րաք , վէ չօղ աէֆա թէլէֆի նէֆսի մուճիպ օլաճաք մահ-
րումիկեմլէրէ գամլանարաք սըհհէթի վիճուռլընը գա-
ղանճը պիր իշ ուղրընաա ֆէտա իմմիշ խոր. պիրա օ վա-
ղըմլալ կէճէ կիւնտուզ տուրմաղըզըն չալըշարաք , ֆը-
րանսուաղ Գուռուէն՝ պաղը քերրէ կիւնտ էլլի տայա գա-
տար գաղանապիլմիշ վէ պու եէվմիկե իլէ հէմ էվլատը
Ակրէթօլը վէ հէմտէ էվլատլըկը Գաբրիէլի գայըրմըշ ըտը
Ֆէնտուխինին օ վազի գաղանտըզը եէվմիկեէրէր պու կիւն-
քի եէվմիկեէրինէ նիսպէթլէ ֆէվգէլատէ պիր շէյ տա-
յըլապիլիր խոր ,

Լագին պու ան խլի սէնէտէն սոնրա , սըհհէթի վիճու-
տը մուխթէլ վէ պէրպատ օլմազլա , գուվվէթ վէ գուտ-
րէթի աղալմազա պաշլատը . ֆազաի եինէ էվլատլարը
հիչ պիր շէյսէն մահրում գալմամըշլար վէ էհալինին
քէնտի էվլատընա վէրէպիլէճէյի թալիմ ու թէրպիյէյի
պունլար տախի կէօրմուշլէր խոր , Ակրէթօլ՝ Մ. Ֆրանսուա
Հարտինին ֆազրիգասընա կիրմիշ , վէ Գաբրիէլ իսէ՝ Ֆրան-
սուաղ Գուռուէնին խուսուսի բարաղըյլա 1820 սէնէ պէ-
րու քէք գիյատէ տօսթ օլմուշ օլան Մ. Բօռէնին հիմայէլի
մախսուսէսիլէ պիր բուհարան մէքթէպինէ կիրմէյէ հա-
ղըրլանմըշ ըտը , Ֆրանսուաղ , սոն տէրէճէ ճահիլ վէ տին-
տար պիր գաադըն օլուպ , էֆֆէտլըր միւնէվվէրէ տահիպի
օլմատըղընտան, քէնտի խուսուսի բարաղընդըն ապ ու գայ-
րէթի սայէսինտէ քէօր պիր տէյտանէթքէրլէր օլմուշ ըտը ,

Գու գաադըն՝ ճահիլտանէ պիր սաֆտէրունըդ վէ սոն
տէրէճէ խայրխահլըդա մուխթէսաբի թապիէթլատրան ,
ֆէտաքէարլըդը գահրամանըդ տէրէճէսինէ գատար վար-
տըրան չէհիտլէրտէն , վէ ադլ ու ղէբտավէթի եէրինէ տէվ-
գի թապիաթ վէ հըսսը վիճտան գաիմ օլմուշ օլան աղիղ
վէ միւպարէք բուհլատտան պիրիսի խոր ,

Ֆրանսուաղ Գուռուէնին եէկտանէ նօգսանը վէ թա-

պիրի տիկէրլէ սաֆվէթի գուլպինին նէթիճէսի եէկտանէսի,
խայրը սէնէլէրտէն պէրու հիւքմ ու թէէսսիրինէ պըշմը-
օլըպը խուսուսի բարաղընդըն նուֆուղ վէ թէէսսիրաթընա
իմաան իմմէյէ մէճպուր պուլընաըղընը պիր գանընը գա-
վի իլէ ինանմասը ըտը , Բարաղընդըն հիւքմ ու թէէսսիրի
քէնտիսինէ օ տէրէճէ միւհթէրէմ վէ մուգատտաս կէօ-
րմէնէքտէ խոր քի , սէրգուսէյի օ նուֆուղա իմաանի-
սան հիչ պիր գուվվէթի վէ հիչ պիր միւլահազաի պէչէ-
րիյէ սէն՝ խաէսէղ վէ մէհաբէթի սէգրիւրէ հազգընտա
պիր միւճատէլէ վէ միւպահասա գուհուր իմթիյինաէ ,
պու ինսանը գարընդըն իմիգատտաի վէ էֆքէարընը հիչ
պիր շէյ թէպտիլ իյլէյէսէղ խոր . ըտըսը վէ մուգավէ-
սէթի խաէ , պիրա հիսսէթի վէ պիրա թէհէվվիւր վազը օ-
լուպ , թապիաթը կիրպի լամիճ , վիճտանը կիրպի տաբինա-
նէ վէ լագին քէնտիսի կիրպի տէ սէթանէթլի խոր , Թիւրա-
տաի քէլամ՝ Ֆրանսուաղ Գուռուէն , տահիր վէ գազ տախ
թէհլիքէյի էյլէրտէ չօղ քէրրէ խատիջէրի պուլընմազընը
աէթլիկը խոէն տաճիկ , ճահիլ , վէ հէր շէյէ տուհուլէթ-
լէ միւթէզխա տախլուգլարտան ըտը ,

Էրէյիճէ միւտաէթտանէն պէրու , սըհհէթինին պօղու գ-
լուղը վէ կէօզլէրինին գատիճը տէպէպիյէ , պիղգարուր բա-
հատի իմմէյէ մէճպուր օլմուշ ըտը . խոսի կիւնտէ անճափ
խրի իւչ սաաթ գատար չալըշապիլիսէ , վաղթընդըն տիկէր
գըսմընը տախի քիլիսէտէ կէչիրիր խոր ,

Ֆրանսուաղ , պիր գաչ տագըգատան սոնրա եէրինա-
էն գալգըպ , մատանըն իւզէրինտէգի գապա գումաշտան
մատուղ չուվալլարընը պիր գաչընը գալորրոր վէ պիր իհ-
թիսամը մատերտանէ իլէ օղլընդըն եէմէք թագըմընը մատա-
նընդն պիր խարաճընա գօյսու , Գատէհու սօլտատան տէ-
րիսէն մամուղ քիւչիւք պիր թօշտա ալըպ , իչինտէն էտիկ
կիւմիւշտէն չուգուր պիր խաա վէ քէղա կիւմիւշտէն պիր
գաչըգ , պիր չաթաղ վէ պիր պուչադ ՀԸգարը . պու խա-

դրիալ օ գատար աչընդիշ վէ օ գատար ինճէլմիշ խոր
վր, գաշըղըն ուճը պուչաղ կիսի քէսկինճէշմիշ խոր։ Գա-
տըն՝ Տոկոպէրին կիսվէյիլիք հէսիյէսի օլան պու կիսմիշ
թաղըմլարընը միսմին օլարդը մէրմէպէ օվալայըպ,
սիլոի վէ օղլունըն թաղաղը ճանընա սըրպատաը, կէրէք
գըյմէթի վէ կէրէք հալի օլարդը խոմբրըճէլէր ոէպէպիլէ,
Ֆրանսուազ Գուսուէնին էն գիզըյմէթ էշճատը պու կիս-
միշ թաղըմը խոր։ Գինոպէրին՝ խոսմէճլիք վէ ճա խշիզ-
լիք կիսի հավախճի գա ուրիյնէ աէպէպիլէ ոու չարը մու-
ղայադա օլուպ սա, քէնոխոր իչուն մուղադաաէս օլան պու
չաթալ պուչաղ թաղըմընը վէ կիսմիշ թաղ էմնինէթ ան-
ադրդընա կէօթխրըմէյ մէճպուր օլարդը գէմանըպ, նէ
գատա՛ր աճը աճը կէօղ ճաշարը ոէօգմիշ խոր . . .։

Ֆրանսուազ պու թաղըմլարը ևէրլէշոիրոիքաէն ադ-
րա, ադրապընը աչաղը գոթընանան պիր չիշէ սու իլէ փուչ
բուտ՛ը ադրու պիր չիշէ չարսաղ չըղարըպ, պունարդը սա-
խի օղլունընը թաղաղը ճանընա վաղ իթմոխ. պատէհու
եէմէյէ պաղմադ իսդրէ էսբի ևէրինէ ավաէթ իլլէոխ։

Ակրիքօլ, հէր նէ գատար վաղթը մուսայէնինաէն
չօղ կէճիրմէմիշ խոր խաէ սէ, վալիսէոխ վէսվէոխ իթմէյէ
պաչլամըշ վէ օրֆոխրընսա մահղունիյէթի վէ էնոխիչէ է-
աէրի բէյսա օլարդը կիսի, կէօղլէրինին դրդարմըշ օլ-
մասընանան սա բէք գիյսաէ աղլամըշ օլարդը անլաշըլմաղ-
սա պու լունմուշ ադր։

Գիչարէ գատըն, ուղուն վէ պախխ էսէֆ օլաճաղ
պիր հալը մէչրուրիյէթաէն ադրա, պիր մուսաէթաէն
պէրու բէք գիյսաէ քէսալ գատֆ իթմիշ օլան կէօղլէրի-
նին՝ կիսնաէ խրի խուչ սաաթ չալըշմասընա սախի մանի՛ օ-
լաճաղընա նիհայէթ իսդ էմր գանաախ հասըլ իլլէմիշ
խոր։

Խաթխսաա էմրաէ, էլ իչլէրինաէ էն մէչհուր տիքիշ-
ճիլէրաէն մասուա օլարդը հալաէ, մուախխարէն կէօղլէ-
րի տուչարը զաաֆ օլմաղա պաչլայընճա, էլ իչլէրինի թէր-
քէ մէճպուր օլմուչ վէ դապա տիքիշէրըլէ մէչղուլ օլմաղա
դարար վէրիպ, գաղանճը տախի թէտրիճէն աղալմըշ ըտր-
նիհայէթ պիր աէրէճէյէ կէլմիշ խոր քի, օրտու չուվալ-
լարընը տիքմէյէ մէճպուրիյէթի հասըլ օլուպ, պունար-
րըն հէր պիրի ճն իրի գատմ տիքիշ իլէ անճաղ պիթմէք-
աէ, վէ հէր պիր չուվալ մուդաախիլինաէ տախի, իրնիք՝
տիքիշճի իւզէրինաէ օլարդը հալաէ, իրի — թէէախյէ օ-
լունմադաա ըտր։ Պու իչ Ֆրանսուազ Գուսուէն իչուն բէք
աղըր պիր շէյ օլարդընաան, կիսնաէ անճաղ իւչ չուվալ
տիքէպիլիր վէ պինաէն աէյհ եէվվիյէէոխ աիթը —յա կէ-
վիր խոր։

Պու միսիլու զահմէթլէրէ աիբշիլ օլան գատընա-

րըն նէ գատար քէօրէթլի օլտըղլարընը ինանա պիր քէր-
ըէ տուչիւնիւնճէ , տուչարը տէհչէթ օլուր գալըը . պու
տիքիշճի գատընլարըն զաաֆը վիճուտլարը, մահրումիյէթ-
լէրի, իսթիխպարտըղլարը, խասթէվիքլէրի անլէրին գուվվէթ
վէ թադաթլարընը օ գատար ադալթըը , վէ սըհհէթլէրի-
նի օ տէրէճէ իհտալ իտէր քի , նէ գատար չալըշդան օ-
լուրսա օլսունլար , անճադ պու ճիւզի ևէվմիյէճէյի գա-
զանաթիկլըլէը . . . Եու հալտէ , իսթիխպարտըղ վէ խաս-
թէվիք կիպի չէյլէր անլէրին իհթիճաճաթը զարուրիյէճ-
լէրինի թէզէկա իթտիքճէ , գազանճլարը տախի օ նիհայէթ-
տէ թէնադուս իտէր ։

Գէրէքէթ վէրսին քի , Ֆրանսուադըն՝ օղլու կիպի քէն-
տիսինէ լայըդ պիր ևարատմճընը վար ընը . պու տէյի
գանլը վիւքէմմէլ պիր իշճի օլուպ , Մ. Հարտինին թէվդի
իթտիյի ևէվմիյէճէլէը վէ մէնաֆիի տախրէ սայէսինտէ , կիւն-
տէ պէշ տիթը Ֆրանգ ևանի տախր Ֆռապրիգալարտա չա-
ըշան իշճիլէրին ևէվմիյէճէլէրինտէն իչի դաթ գկյատէ պիր
մէգազէ գազանտադտա ընը . իտոի վալիտէսի , վէլէվ հիչ
պիր շէյ գազանտաղտա պիլմէ , կէրէք քէնտիսինի վէ կէ-
րէք մէզպուրէյի էբէյլիճճ էշճահը հալ իլէ կէչինտիրէճէլի-
կիր իտի ։

Լաքին Ֆրանսուազ , քէնտիսինի իսթիխպարճաթը գա-
րուրիյէճէն մահրում իտէճէք գատար իտարէճի օլտըղը
հալտէ , քէնտի բարաղընըն տախրէի իտարէսի տախիլին-
տէքի քիլիսէյէ ոէվամ իտէլիտէն պէրու , ուտուրը տի-
նիյէճ ուղրընտա ևըղըճը պիր մուսրիֆլիք , պիր սէկտա-
վէթ կէօմէթերմէյէ պաշլատըլ ընը ։

Կէրէք միւտաէթի մէտիտէն պէրու այրըլմըշ օ-
տըղը զէվճէսինին վէ կէրէք ֆէնտա եօլտաշ տաբիքլ տէյու
զանն իթտիյի օղլու Ակրիքօլըն սէլամէթի րուհը վէ ըսլա-
հը հալի իչուն հէր կիւն թադտիսի գուտաս (պատարագ)
իթտիրիր վէ մուտլար ևադտըըր ընը ։

Ակրիքօլ իսէ՝ օ գատար ալիճէնտա պիր գալպ տահի-
պի վէ վալիտէսինի օ տէրէճէ սէվդր վէ հիւրմէթ իտէր ի-
տի քի , հէր ճումտա իրթէսի ադշամը վալիտէսինէ թէս-
լիմ իթտիյի հաֆիմալըղընըն գըսմը աղամը բաբաղլարըն
գօյնընա կիրմէքտէ օլտըղընտան ղէրրէ գատար չիքտայէթ
իթմէզ իտի ։ Եալընըղ , վալիտէսինին ումուրը տինիյէճ
ուղրընտա սօն տէրէճէ մուսրիֆլիք կէօմէթերտիյինի , վէ
սարֆիյաթը վտգրասընը հէր չէյէ միւրէճճահ սայմասը
սէպէպլէյէ , սինինինի վէ սըհհէթի վիճուտընըն իգթիզա
իթտիյի իհթիյաճաթտան քէնտիսինի մահրում պըրադտը-
ղընը կէօրիւպ բէք գիյատէ թէէսսուֆ իթմէքտէ օլտը-
ղընը պիր գաչ տէֆալար քէմալը իհթիրամ վէ չէֆգամէ-
լա Ֆրանսուազա արղ ու իհթար իյլէմիչ իտի . հալ պու
քի , կէօղլէրի ևաչարմըշ օլտըղը հալտէ . « Էվէտ՛ըմ , ու-
մուրը տինիյէճ ուղրընտա իթտիյիմ սարֆիյէճաթ , անճադ
բէտէրինին վէ սէնինի սէլամէթի րուհընըզ իչուն ընը . . . »
տէմէքտէ օլան վալիտէսինէ նէ՞ ճէվապ վէրէպիլիր իտի ։

Ակրիքօլ , կէրէք վալիտէսինէ վէ կէրէք մէզպուրէնին
իթիգատաթը վիճուտանիյէճէսինէ սօն տէրէճէ հիւրմէթ վէ
րիայէթ կէօմէթերմէքտէ օլտըղը ճիհէթլէ , Ցակոպէրին սէ-
լամէթի հաղըրէ վէ միւսթաղպէլէսինճէ պու գուտաս
տուտալարըյլա մուամլարըն նէ տէրէճէ հիւքմ ու թէէսիրի
օլապիլէճէյի հադդընտա Ֆրանսուազ ըլա մուպահասա-
յա կիրիշմէք իսթէմէտիյինտէն , պիլ զարուր իսթիխարը
սիւքիւթ , վէ վալիտէսինի նամլ իթմէք իսթէտիյի բէճահ
վէ սատաէթը հալտէն՝ մէզպուրէնին պիլ իսթիխար գա-
չընմադտա օլմասընտան բէք գիյատէ թէէսսուֆ իթմէքտէ
իտի ։

Պու սըրատա , օտա դարուսը ևամաչճա ուրըլմըշ օ-
տըղընտան , Ֆրանսուազ «Կիրինիղ» տէյու պէյտան իլէտի ։

Պու սէօզիւ միւթէագրիպ , օտատան պիր գըղ իչէրի
կիրտի ։

2

Լ.Ա ՐԷՆ ՊԱՓԱՆԱՒԸՆ ՀԷՄՇԻՐԷՍԻ

Տահոպէրին ղէվճէսինին օտասընա կիրէն քիմնէ՝ թագրիպէն օն սէքիզ հաչընատ, գըսա պօյու վէ ասն տէրէճէ չէքիլսիզ պիր գըզճըղազ ըտը. մէղպուրէ՝ հէր նէ գատար պիւսպիւթիւն դանպուր սայըլատադատ տա, պէլի բէք ղիյատէ էյլիմիշ, սըրթը քէմէրվարի տըշարը չըգմըշ, կէօյսիւ չուգուրլաշմըշ վէ պաշը տախի իքի ումուզը արտասընա պաթմըշ ըտը։ Զէհրէսի էրէյիճէ մունթազամ, ուզուն, զաիֆ, սօղուն վէ չիչէք խասթէլիյինտէն պօղըլմըշ օլուպ, պէօյուք պիր հալավէթ վէ մահզունիյէթ կէօսթէրմէքտէ, վէ մալ կէօղլէրի իսէ ղէքեավէթ վէ նէճապէթ նուրըյլա բարլամադատա ըտը, ձէննապը Հադգըն պիր իհսանը ղարիպի օլարագ՝ պու պէտպախթ գըզճըղազըն սըրթընատա, սիյահ վէ ուզուն սաչլար գալըն

էօրկիւլէրլէ պիւրիւլմպ գալմըշ օլուպ, տիւնեանըն էն տիշպէր գատընարընըն պիւյէ հասէտինի թահրիք իտէճէք տէրէճէտէ կիւղէլ իտի։

Էլինատէ էօկի պիր աէքէտա թուխմադատա ըտը, Հէյեէթ ու գըյաֆէթի հէր նէ գատար բէք սէֆիլանէ իտի իսէ, էլպիսէօնին նէղաֆէթ վէ ինթիզամը՝ ֆադր ու սէֆալէթինի պիր տէրէճէյէ գատար սէթր իմմէքտէ իտի։ Օրթալըղը գաբլամըշ օլան պիւրուտէթէ բաղմէն, պիչարէ գըզճըղազ՝ Հիննա գումայընատան մամուլ վէ պէյազըմը պէնէքլէրի հավի էօկի պիր ֆիսթան կի ինմիշ իտի քի, պու ֆիսթան սըդ վէ չօդ եըգանմըշ օլաղընատան, իլք բէնկի վէ իւղէրինատէքի չիչէքլէր պիւթիւն պիւթիւն ղախպ օլմուշ ըտը։

Պու պէտպախթ մախլուդըն քէտէրնուք վէ ատապքատար չէհրէսինատէ, հէր տիւրլիւ աէֆալէթին, հէր նէվ միհնէթին վէ հէր սըյադ մէղէլէթին ալամէթլէրի մէնդուշ պուլընմադատա ըտը։ Մէղպուրէ՝ թէվէլլիւտի կիւնահէն իմթիպարէն, սայըրլարընըն իսթիհզա վէ թէղեիֆլէրինէ հէտէֆ օլմուշ ըտը. Հօգարըտա աէօյէտիկիվիզ վէճհէ, պիչարէ՝ ասն տէրէճէ պիչինմիզ վէ չիրքին օլընատան, ավամը նաս պէյինինտէ միսթամէլ օլուպ սապը մէսէլ հիւքմիւնիւ ալմըշ օլան պիր թապիր նէթիճէսի օլարագ, քէնտիսինի Լ. Մ-յէե լադապըյա թալղիպ իմմիշլէր իտի. Հաթթա, մէղպուրէնին չիրքինէկինի վէ սադաթլըղընը հէր պար խաթըրընա տիւշիւրէն պու ատի լադապըն իսթիհնալի ո գատար թապիլ պիր շէյ ատտա օլուդապըն իսթիհնալի ո գատար թապիլ պիր շէյ ատտա օլունուր ըտը քի, Ֆրանսուազ վէ Ակրիքօլ պիրէ, պաչգալարը կիպի միսթէհզի օլմատըգլարը հալտէ, ատէթէ ումուվիկեէյէ թէվֆիղէն մէղպուրէյի այնը լադապալա ետատ իտէրլէր իտի։

Գունատան պէօյլէ պիղիմ տախի պու նամ իլէ եատ խէճէյիմիշ գըզճըղազ, Ֆրանսուազըն եիկիրմի սէնէտէն

պէրու լիգամէթի լիմէքաէ օլաբուլը պու խանէաէ թէվէլլիա լիմիլ օլաբուլընաան, առէթա Ակվիքօլ վէ Դաբրիել իլէ պիրլիքաէ պէօյիւմիւշ իտի։

Տիւնեա իւղէրինաէ էօյլէ պիշարէ մահալուդլար վարտը քի, հիւքմի դաաէր սահիպսաբյլա սանըրսըն քի ֆադր ու սէֆալէթէ տիւշար օլմադ իւղրէ եարատաբլմըշ տըրլար, ինչթէ պու պէտպախթ դըզճըղաղ տախի պու գապլը պիշարէկեանաան մաաուա ըտը։ Մայեէօնին զայէթի կիւզել պիր դըզ գարբնատաչը պուլունուպ, ըզհարը իֆլաս լիմիլ քիւչիւք պիր թաճիրտէն աուլ գալան վէ Ռէբրին Սօլիվոյ նամընատա օլան վալիտէլէրի՝ մուհապպէթի մաաէրանէախնի քեամիլէն պու դըզա հաար լիմիլ վէ Մայեէօ իլէ տախի սօն տէրէճէ սէրթլիքլէ մուամէլէ լիմէքաէ պուլունմըշ ըտը. պու սէպէպտէն ոօլայը, զէվալը դըզճըղաղ Ֆրանսուաղ Ռոուսէնէ կէլիպ աճը աճը աղլար վէ ճիկէրլէրի բարչալայաճադ սուրէթաէ ահու զար իտեր իտի. Ակվիքօլըն վալիտէսի իսէ, մէղպուրէյի թէսեէլի վէ թէշճի՝ իտեր վէ պիհնինի աղ չօգ ոօլաուրմադ իչուն տախի աղշամըարը օգուտմադ վէ սիքիշ տիքմէք էօյրէթիր իտի։

Ակվիքօլ վէ Դաբրիել, վալիտէլէրինին չէֆդաթ ու մէրհամէթինէ թէվֆիպի մուամէլէ լիմէքյէ մէլուֆ պուլունաըդլարընատան, սաիր հաշարի չօճուդլար կիպի Մայեէօյու իսթիհդա վէ թաղէիպ իտէճէք վէ սէօյէճէք եէրտէ, սօն տէրէճէ սէվէր վէ մուհաֆադա վէ վիդայէ իտէրլէր իտի։

Վալիտէլէրի, պու իրի հէմշիրէյի սէֆալէթի իչինաէ պըրադըպ թէրքի տաղտաղալի ճիհան լիթտիյի սըրատա, Մայեէօ օն պէշ վէ հէմշիրէսի Սէֆիպ օն եէտի եաչընատա ըտըլար, Սէֆիպ՝ զէքի, զայուր վէ հիւնէրլիէր պիր գըզ ըտը ըսա տա, խըլգէթէն դըզ գարբնատաչընըն պիւսպիւթիւն մուղայիրի, եանլի սօն տէրէճէ հաշարի, թէք տուրմադ վէ աֆէչմիղաճ պիր շէյ իտի. պու կիպի մահալուդլար տիկկէրլէր ընէղտինաէ իտէ հայաթի վէ մահղուղիյէթի տէնիլէն շէյլէր մէրթէպէի զայէյէ վարմըշ օլաբուլը կիպի, տախտա հավայա, հարէքէթէ վէ հուղուզաթա տախի միւհիթաճ տըրլար։ Մա մաֆիհ Սէֆիպ, վալիտէսինին ադըսըզլըղը սէպէպլիլէ հէր նէ գատար պիր աղ թարիղի ֆէսատա սաբմըշ ըտը ըսա տա, գալալի էյի վէ ալիճէնապ պիր դըզ ըտը։

Պու դըզճըղաղ, վալիտէսինիղ վէֆաթընատան սօնրա, Ֆրանսուաղըն ադլանէ նասիհաթլարընը տինլէյիպ քէնտինէն սրդմըշ, թալի'ին պին տուրլու պէլալարընա գաթլանըպ տիքիշ տիքմէք էօյրէնմիշ վէ հէմշիրէսի իլէ պիրլիքաէ պիր սէնէ գատար չալըշմըշ ըտը. լաքին մէսաին վադըսընա մուգաալ դաղանտըղը եէվմիյէ օ գատար ճիւղի պիր շէյ իտի քի, պու կէնճ, կիւզել վէ աթէչմէչբէպ դըզճըղաղ, գաղանճընըն դըլլէթի սէպէպլիլէ հուսուլբէղիր օլան մահրումիյէթլէրէ արթըդ թադաթ կիւզար օլամայարադ, վէ աճ գալմամադ, սօղուդատան մուզտարըպ օլմամադ, թէմիզ կիյինիպ գուշանմադ, վէ կիւնաէ օն պէշ սաաթ գատանըպ վէ մուգիրրի սըհհէթ պիր օտաստա գաբանըպ չալըշմամադ չարէսինի թէէմին իտէպլէճէք պիր խայլը մէվա'իտի էպլէհֆէրիպանէ տախի քէնտինէ արդ օլունմըշ օլաբուլընատան, իպթիտաի էմրտէ, պիր տավա վէքիլի եադըճըսընըն աչգ ու մուհապպէթինէ գատըպ մէրգում ըտա սէվիչմէյէ պաչլամըշ ըտը. լաքին եադըճը, պիր միւտտէթ կէչտիքտէն սօնրա քէնտինէն թէրք իլիմիլ օլաբուլընատան, պիր թիւճճար եադըճըտը իլէ խուֆիէթ բէյտա իլէմիլ, վէ ֆադաթ իլգ աչդըղընատան կէօտիւյու տէրտ խիմիխալէն քէնտինէ տէ պուդընատան կէօտիւյու տէրտ խիմիխալէն քէնտինէ տէ պուդընը թէրք իտիպ պիր սէյեար թաճիրի մահալահաթկիւզարընա պաղշանմըշ վէ մուախախարէն պու տաէմի տէ պըրադըպ պաչգալարընա տիլտատէ օլմուշ ըտը։

Հասըլը քէլամ, Սէֆիպ՝ պիրինի պըրադըպ տիկկէրլէր

նէ կէօնիւլ վէրէլէք , պիր իրի սէնէ զարֆընտա , թալէ-
պէտէն , թիւճճար ևազըճըլարընտան վէ պունլարըն մա-
չուգէլէրի օլան իշճի գըզլարընտան միւրէքքէպ ճէմի-
եէթլէրտէ բէրէքէթիլ ատրէճէսինէ հիւրմէթի վէ մուհա-
պէթէ մնաղհար օլմազա պաչլամըչ, վէ թասդիաթը գամի-
յէսի , էֆքեարը , հէր տիւրլիւ հուզուզաթը նէֆսանկիյէ
վէ էյլէնճէլէր իչուն կէօսթէրտիյի մէյէլանը վէ խուսու-
սըլա ամճնունանկ վէ չամանթալը օլան չէնտէչրէպալիի
սայէսինտէ , պայազը պալօլարտա օ ատրէճէ չէօհրէթի գա-
ղանմըչ ըտը քի , իչֆիգէլէրի քէնարընտէ Լ- ՐՔ Գ-ԹՃ-Լ
(չամանթալը իչրէթի գըլտալիչասը) լաղտալընը վէրմիչլէր ի-
տի , Սէֆիղ իսկ) պու գըլտալիչալըդա հէր ճիհէթլէ քէնար-
սինի չայէսմէկ կէօսթէրմէքտէ իտի ,

Պէյնը քէմչիրէօնինին պու լաղտալա ևտտա օլընմա-
սընտան պէյրու , ղէվալը Մ՝այէօ մէղալուրէնին եւիզիւնու
կէօրէմէկիյի , հադգընտա տախի բէք նատիր մնալիւմաթ
ալմազա պուչլամըչ ըտը , Լաքին Սէֆիղի ղախպ խթմիչ
օլտըղընտան տօլայը տախմա թէէսսուֆ խթմէքտէ վէ
միւթէմատիյէն չալըշմասընա տէվամ խթմէքլէ պէրա-
պէր , հաճիաաա անճաղ թէօրն ֆը-նէ գաղանաղիլմէքտէ
իտի ,

Կէնճ գըղճըղաղ՝ ֆրանսուազտան տիքիչ տիքմէք էօյ-
րէնմիչ օլմազըա , կէրէք էհալի վէ կէրէք ասքէրլէր իչուն
դալըն պէղահն կէօվլէքլէր տիքմէքտէ վէ պու կէօվլէքլէ-
րին ան խրի ատէտինէ մուդաֆիլ իչ ֆրանք ալմազտա ը-
տը , Հալ պու քի, պունլարըն քէնարլարընը գըվըրըպ տիք-
մէք , եադ ալարընը ույտըրմազ , տախրէվի ոյուպ քէօմէք ,
տիւմէ տէվիքլէրինի աչմազ վէ տիւմէկէրինի տիքմէք լազըմ
կէլիպ , պուխե աղ պիր զահմէթ օլմատըղընտան, ղէվալը
ժօէսիւղճըղաղ՝ կիւնտէ ան խրի ան պէչ սահի միւթէմատի-
յէն չալըշտըղը հալտէ , սէքիղ կիւնտէ անճաղ ան տէօրթ
ան ալթը կէօվլէք տիքէպիլիր վէ մէսահի վազըսընըն նէ-

թիճէսի օլարադ , օրթա հիսսալ իւզրէ հաճիաաա անճաղ
թէօրն ֆը-նէ գատար գաղանընը ըտը ,

Զանն օլունմասընն քի պու սէֆիլ դըղճըղաղ գ-ըն-
պիր մէվգը՝տա պուլընմազտա ըտը . խա՛յր . . . պինլէր-
ճէ իշճի գատընլարըն վէ ևա գըղլարըն գաղանճլարը՝ կէ-
րէք օ վազթլար վէ կէրէք գէմանէմիզտէ պունտան գիյա-
տէ պիր շէյ տէյիլ տիր , Գունըն սէպէպի շու տըր քի ,
գատընլարըն սայ ու ամէլլէրինէ մուդաֆիլ վէրիլէն իճ-
րէթի խուսուսընտա ասն տէրէճէ հազդըզըգ վէ պի ին-
սաֆտանէ վահդիւիք իրթիքտաղ օլունմազտա տըր . տիքճ-
ճիւիքլէ մէշղուլ օլան պու գատընլարա, եէնէ այնը սէնա-
թէլա իչթիղալ խուէն էրքէքլէրէ մէսէլա թէրգիլէրէ ,
նէլէքճիլէրէ , էլահվէնճիլէրէ վէրիլէն իճրէթթին իչի գաթ
էքսիկ վէրիլմէքտէ տիր . պու ղաար , պու վահդիւիք պէս
պէլլի ևա՛ գատընլարըն տախի էրքէքլէր գատար չալըշ-
մազտա օլմալարընտան վէ ևա՛ անլէր խըլգէթէն ղաֆի
վէ նազիք չէյլէր օլուպ , վալիտէյիք վազիֆէսի տէ խէթի-
ևաճլարընը պիր գաթ տահա արթըրմազտա օլմասընտան
նէշէթի խթմէքտէ տիր ,

Վէլհասըլ , Մ՝այէօ՝ հաճիաաա թէօրն ֆը-նէ իլէ կէ-
չինիր իտի . . . Էվվէ՛թ , կէչինիր իտի . . . եանի հէր կիւն
ան իչի ան պէչ սահի աուբմազըղըն չալըշտըղը հալտէ ,
աճըղտան , սօղուդտան , սէֆալէթտէն աէրհալ էօլմէյէ-
ճէք գատար անճաղ ևէյէճէք պուլտուպ կէչինիր վէ պէօյլէ
զալիմանէ մահրումիյէթլէրէ քէմալը սապ ու սիւքիւնէթ-
լէ գաթլանըր ըտը , Մահրումիյէթլէրէ՞ մի . . . խա՛յր ,
խա՛յր ,

Ձէնապը Հադգըն իհսանքէրտէմ օլան պըհհէթ վէ
հայաթըն պէդա վէ տէվամը իչուն լազիւտա վէ լազըմ
օլան չէյլէրտէն , մէսէլա՝ սաֆի վէ պըհհէթլի նաֆի՝ պիր
հալատան , չիֆտապահշ պիր իդամէթկեաճան, մըգտարը
քեաֆի վէ թէմիղ պիր եէմէքտէն վէ սօղուդա գարշը վի-

ճուտը հրճիզ խտէն պիր լիպաստան մահրում օլարագ , ո պիչարելէրին սուրէթի տախմէտ կիրիֆթար օլորգլարը սէֆալէթի՝ հեռուդնէն քէլմէսի հիւանի իֆատէ խտէզ։

Ծէվամը հայաթ իչուն լուզումը գաթիսի տէրքեար օլան պու շէյլէրտէն մահրում գալմադա եօքե՛ տէնիլսէ, տահա միւնասիպ պիր թապիր իսթիմալ խտիլմիշ օլուր։ Մէտէնիյէթի , թօբրագճա հէր կէօնա հադդը թէսարրուֆատան պու պէտպախթ իշճիլէրի մահրում իթմիշ օլուպ, պունլարըն ոօղտուգլարը ղէման մալիք օլորգլարը եէկճա-նէ միւսա քէնտի գօղլարը պուլընտըղընտան, տախլանէ պիր սուրէթտէ թէշէքքիւլ իթմիշ օլան հէր հէյկէթի իճթիմահիյէէնին վէ հէր ճէմիյէթի պէշէրիյէէնին պու ղայուր վէ միւսթագիմ իշճիլէրէ իհթիյացաթը մէղքիւրէյի թէտարիք վէ իսթիհղար իթմէսի զարուրի տիր։

Վահշի ատէմլէր՝ մէտէնիյէէթին ֆէվխտա վէ մէնաֆիինէն մահրում իսէլէր տէ , հիչ օլմազսա քէնտիլէրինի

պէսէմէք իչուն , օրմանտաքի հայվանլարա , հավատաքի գուշլարա , ըրմագտաքի պալըգլարա վէ թօբրագը եէթիշտիրմիյի մէյվէլէրէ մալիք օլորգլարը միսիլլու , եաթըպ գալդմագ վէ սօղուղա գարշը հըճիզ օլընմադ իւղրէ տէ օրմանլարտաքի ճէսիմ աղաճլարա սահիպ տիրլէր։

Հադդը թասարրուֆը մուգատտէս վէ նագապիլի թէարրուզ օլմագ իւղրէ թէլադդը խտէն մէտէնի ատէմլէր իսէ՝ ճէնապը Խալիգ Հաղրէթլէրինին պու նիյմէթլէրինատէն մահրում օլորգլարը ճիհէթլէ , եալընըզ մէմլէքէթին թէզեհտի սէրվէթինի մուճիպ օլան մէսաիի եէվմիյէէլէրինէ մուգապիլ, էօլմէյէճէք դաատար կէչինմէք իւղրէ պիր իւճրէթի քեաֆիյէ թալէպ խտէպլիլէրէ . նէ ղիյատէ , նէ տէ էքսիք հիչ պիր շէյ խսթէյէմէղլէր . եօղսա , հայաթը մէզարտան այըրան հուտուտըն նիհայէթինտէ տախմի սուրէթտէ սիւրիւ քէչինմէք վէ սօղուղա , աճլըղա վէ խասթէհտէ դարշը սուրէթի միւթէմադիյէտէ ուղրաշըպ քէնչէլէչմէք եաչամադ մը տըր . հէյհա՛թ . . . ։

Պիր հէյէթի իճթիմահիյէէնին թէվզիի իւճրէթէ միւթէալլիգ մէսաիլտէ կէօսթէրտիյի պի ինսաֆանէ գայոթզլըղըն նէթիճէսի օլարագ , պինլէրճէ նամուսլու վէ չաւըղան մահլուգլարըն տիւշար օլորգլարը չու հալը զարուրէթի վէ սէֆալէթի նէ տէրէճէ իլէրիյէ վարմըշ օլորըղընը իսպաթ իթմէք իչուն , պիչարէ Մայէօնիւն հաֆթաատա տէուրի ֆրանչ ըլա նասըլ կէչինէպիլմէքտէ օլորըղընը օգուշանլարըմըզա արզ իտէլիմ։ Պէլքի օ զէման , ինսանիյէթին քեաֆիյէի միհնէթ ու մէչագթաթընը հավի պիր էօմր կէչիրմէքտէ օլան պու սէֆիլ մահլուգլարըն՝ չու զարուրէթի միւտհիշէյէ նասըլ գաթլանմագտատա օլորգլարընը տիւշիւնէրէք , գալպլէր հէյէճանա կէլիր ։

Էվվէ՛թ . . . զարուրի պիր էօմր կէչիրմէք . . . պէօյլէ ճիւզի պիր իւճրէթլէ եաչամադ ֆագիլէթ տիր . լաքին , պու սուրէթլէ թէշէքքիւլ իթմիշ օլան պիր հէյէ-

Թի իճթիմահյեհ՝ պունճա սէֆալէթլէրէ սէպէպիյեէթ վէրմէյէ վէ ևա մևսաատէ կէօսթէրմէյէ պաչլայընճա, սէֆահէթ սահիպաըլյա տէյիլ, հէման տահմա պիւրուտէթ վէ աճլըղա տայանամայարագ քէնտիլէրինի սաթան պու պէտպահթ մահալուգլարը թագպիհ ու թէքթիր իթմէք հագգընը ղահպ իթմիչ օլուր։

Գու կէնճ գըզճըղազ՝ հաֆիթաատա տէօրթ ֆրանգ պիր մէպլաղա նասըլ կէչինէպիլմէքճէ օլտըղընը ահիտէքի ճէտվէլ կէօսթէրէպիլիր.

Իքինճի ևանի պայաղը ասյտան իւչ քիլօկրամ (թագրիպէն 2 ½ օգգա) էքմէք, 84 սանթիմ. – Իքի գըրպա սու, 20 սանթիմ. – Իչ ևաղը վէ ևա էրիտիլմիչ տօմուղ ևաղը (թէրէ ևաղը բէք պէհալը տըր), 50 սանթիմ. – Պայաղը ասյտան թուզ, 7 սանթիմ. – Պիր էօլչէք քէօմիւր, 40 սանթիմ. – Պիր լիթրա գուրու սէպզէվահ, 30 սանթիմ. – Իւչ լիթրա ևէր էլմասը, 20 սանթիմ. – Մում, 33 սանթիմ. – Իբլիք վէ խյնէ, 25 սանթիմ. – Եէքիւն, 3 ֆրանք 9 սանթիմ։

Խուլասահ քելամ, Մայեէօ՝ քէօմիւրիւ իտարէ վէ թէատրուֆլա գուլլանմագ իչուն, տէօրտիւնճիւ գահքըն սահանըղը իւզէրինտէ, քիւչիւք պիր թահտա տէրուննինտէ հաֆիթաատա իչի վէ նիհայէթ իւչ տէֆտա պիր նէվ չօրպա բիչիլիր վէ պիր կիւն սրճագ, պիր կիւն ասղուգ օլարագ ևէր իտի։ Պիրնաէն ալէյհ, խանէ իւճրէթի վէ կիյինմէք վէ ըսընմագ իչուն Մայեէօյէ հաֆիթաատա 94 սանթիմ գալըր ըտը։

Գէրէքէթի վէրսին քի, պիչարէ դըզճըղազ միւսթէնտա պիր վազիյէթտէ պուլունըյօրտու. Չէօյլէ քի, Ա.կրիքօլ՝ մէզապուրէնին իղղէթի նէֆսինէ տօգունմամագ վէ ինքիսարը խահթըրընը մուճիպ օլմամագ իչուն, խանէ գաբուճը-սրյա պու պապաէ գօնըշըպ ույուշմըշ վէ գաբուճը տահի սէնէվի 12 ֆրանք մուգապիլինտէ պու դըզճըղազա

չահը արտաքնտա ուգտագ պիր օտա իճար իհտիյ իտի. պու օտատա, քիւչիւք պիր ևահթագ, պիր իսկէմլէ վէ պիր մատա անճագ սըղտապիլիր իտի։ Ա.կրիքօլ տահի, պու օտանըն իճարը սէնէվինի օլան 30 ֆրանգը թէմամլամագ իւղրէ, սէնէտէ 18 ֆրանք թէէմիյէ իտէր իտի. չու հալտէ, էլվիտէ վէ մէտարիֆաթը տահրէ իչուն այտա Մայեէօյէ 1 ֆրանգ 70 սանթիմ գալըր ըտը։

Մայեէօտէն գիւտատ եէվմիյէ դագանամայան վէ պինտէն ալէյհ քէնտիսինտէն գիյատէ պահթիւար պիր հալտէ պուլընմայան տահր իչնի գատընըարընա կէչինճէ, պունլար՝ խանէչէրի վէ խանէտանըարը պուլընմատըղը ղէտման, կիւնլէրինի կէչիրմէք իւղրէ պիր բարչա էքմէք իլէ պիր բարչա տա եէմէք թէատրիք իտէրլէր, վէ կինճէլէրի տահի, ամէլէ սընիքը իչուն տէօչինմիչ պիր օտատա րէֆիգ էլէրինին ևահթագընտա պիր իլգի — վէրէրէք ևահթարլար. պու կիպի օտալարտա ալէչ ումում պէչ ալթը ևահթագ պուլունուպ, պունլարըն դըտմը աղամը իտէ էրքէքլէր թարաֆընտան իսթիճար օլունմըչ տըր. պիրա էրքէքլէր գատընըարա նիսպէթլէ տահա քէսրէթլի տիրլէր։

Լվվէթ, պէտպահթ վէ ֆագահթ նատուքեար պիր գըզճըղազ՝ պէօյլէ էրքէք գատըն գարըշըդ օլարագ ևահմագտան հէր նէ գատար նէֆրէթ վէ իսթիքբահ իտէր իտէ տէ, չի՛ չարէ, բուն բիղա կէօսթէրմէյէ վէ իսթիևարը սիւքիւթ իթմէյէ մէճպուր տըր. պիրա օտալարընը իճար իտէն պիր էվ ահիպի՝ խանէսինի իչի գըտմա թագսիմ իտիպ տէ օտալարըն պիր գըտմընը գատընըարա, վէ գըտմը տիկէրինի էրքէքլէրէ թահսիս իտէմէղ։

Պիր իշճի գատըն՝ քէնտիսինէ մահտուս պիր օտայա մալիք օլմագ իսթէյէճէք օլուրսա, թութտուղը օտա նէ գատար սէֆիլանէ օլուրսա օլսուն, հիչ օլմագսա 30-40 ֆրանգ գատար պիր մէպլաղ բէչինէն թէէմիյէ իթմէսի լազըմ տըր։ Հալ պու քի, կիյինմէյէ վէ աճլըղ-

տան տէրհալ էօլմէմէյէ անճագ քիֆայէթի խոէպիլէն պու հաֆթալըգ 4-5 ֆրանգտան, 30-40 ֆրանգ արթըրմագ միւմքիՆ մի տիր, Խա՛յր, պու պախթալըգ իշճիլէր՝ դատըն էրքէք գարըշըգ պիր օտատա եաթմագ կիպի Նէֆրէթպախշ պիր հալէ չար նաչար թէհամմիւլ իթմէլի տիրլէր. լաքին պու սուրէթլէ, հըսսը իֆֆէթ վէ մահճուպիյեէթի աղար աղար մահվ օլուր վէ օ վազթա գատար պու պիշարէլէրի սէֆահէթ վէ ֆահշիյաթտան մէՆ՝ խոէպիլմիշ օլան հըսսը ըսմէթ վէ իսթիգամէթ՝ թէտրիճէն քէսալի ղաաֆ խոէր. պուՆտան սօնրա գապիլի թէհամմիւլ օլմայան պու հալը բիւրմէլալը ըսլահ իթմէք չարէսինի թարիգի ֆէսաատ վէ ֆահշիյաթտա կէօրիւպ տէրհալ թէալիմի կէրիպան խոէրլէր. շու սըրաատա, պու սէֆիլ դըղլարըՆ ըսլահը հալինէ չալըշապիլիր իքէՆ անլէրին տիւշարը մէղէլէթի օլմասըՆա պիլ իսթիթաար սէպէպլիյէթի վէրմիշ օլան հէյէթի իճթիմաիյէ, էհալի էվլաատլարը թարիգի ֆէսաատա սաբմըշ օլտըղլարընտան վէ կիւՆ կիւՆէ կէրտապը մահվիյէթէ տիւշմէքտէ պուլՆտըղլարընտան շիքեայէթ իթմէյէ պաշլար:

Լաքին պու իշճի դըղլարը վէ եա դարըլարը, կէչէրտիքլէրի էօմրի Նէ՛ դատար աղըր վէ թագաթկիւտաղ օլուրսա օլսուՆ, տահմա իշէյէճէք իշ պուլուրլարսա, եինէ դ-էրչե-ը աատ օլուՆուրլար. զիրա հինան տիւշիՆիւրմի, եա պիր իքի կիւՆ իշտիղ դալըրլա՛րսա, եա պիր խասթէլիյէ կէրիֆթար օլուրլա՛րսա, օ հալտէ պու սէտապահի մախլուդլարըՆ հալի Նէ՞ օլուր. էյ պու խասթէլիքլէր Նէ՞րէտէՆ Նէշէթի խոէր տէՆիլտիքտէ, հէման տահմա եէմէյին քիֆայէթսիղսիյինտէՆ, հավասըղլըգտան, տըգդաթ ու իհթիմամըՆ ՆօգսանըՆտան վէ րահաթսըղլըգտան Նէշէթի խոէր ճէվապը վէրիյիր. պու խասթէլիքլէր՝ քէՆտիլէրինի հէր տիւրլիւ սայ ու ամէլտէՆ մէՆ՝ խոէճէք գատար տէհշէթլի օլտըղը հալտէ, պիր խասթախանէտէ գապուլ

օլունմագ ՆըրճՆէ Նէ-իլ ուՆճ-ը գատար աղըր վէ թէհլիքէլի օլմազսա, պու պիշարէլէրին հալի հազըգաթէՆ չոյսՆը թէէսսիֆ օլուր . . . .

Հաթթա, ինսանըՆ ֆիքրի՝ պէօյլէ տէհշէթլի թասվիրլէր թէխայէիւլ իթմէքտէՆ պիյէ թէրէտտիւտ իտէր:

ԶուՆճա միհՆէթ ու մէշադդաթըՆ վէ պուՆճա քէօթիւլիքլէրին մէՆպա՛ եէկէանէխի օլան իւճրէթ քիֆայէթսիղսիյի, գատընըլար իչուՆ ումումի պիր մուսիպէթ տիր տէՆիլէպիլիր. պուրատա մէվղուը պահսըմըղ օլան մէսէլէ՝ խուսուսի սէֆայէթլէր հադդընտա օլմայըպ, իլլա պիր ճէմիյէթի պէշէրիյէՆին թահթը հիմաեէսինտէ եաշայան պիլ ճիւմլէ էհալի սընֆընըՆ ֆադր ու սէֆայէթի հադդընտա տըր. ՄայեէօՆին հալը էսէֆիչթիմալինի օգույանլարըմըզդա արզ իթմէքլէ կէօսթէրմէք իսթէտիյիղ միսալ՝ Բարիստէ հաֆթատա 4 ֆրանգլա կէչինմէյէ մէճպուր օլան պինէչէրճէ պիշարէկեանըՆ տէվալը մատտիյէ վէ մանէվիյեէսինի միւթէզամմիՆ տիր:

. . . . . .

Գու պիքէս դըղճըղաղ՝ խապէրի պուլընմադըղը՞Ն, ԱկրիքօլըՆ սէխավէթ վէ սէմահէթինտէՆ մուավէՆէթ կէօրմէքլէ պէրապէր, եինէ սէֆայէթ վէ զարուրէթլէ կէչինմէքտէ իտի. ԽըզդէթէՆ խասթէմիղաճ օլան սըհհէթ ու աֆիյեէթի, չէքտիյի հատտսըղ հիսսայսըղ ըղսրատ վէ իչքէՆճէչէր թէէսիրիյլէ, հէման պիւթիւՆ պիւթիւՆ պէրպատ օլմուշ ըտը. պիշարէ էօքսիւզճըղաղ՝ էկէրչի քէՆտի ուղրընտա ԱկրիքօլըՆ իթտիյի ֆէտաքեարըղլարտան խապէրտար տէյիլ իտի իսէ տէ, ֆէվզ եէատէ պիր հըսսը Նէզաքէթ իլճաաթըյլա, դաղանմադտա օլտըղը իւճրէթտէՆ տահա զիյատէ դաղանըյօր կիպի կէօսթէրմէք իսթէմէքտէ իտի. պու հարէքէթի իսէ, Ֆրանսուաղ վէ եա Ակրիքօլտան պիր կէօՆէ մուավէՆէթ պուլմադտան

գուրթըլմագ մագսէտինէ մէպնի խոլ . զիրա , պէօյլէ պիր չէյ վուգուբնաա՝ իչի ճիհէթլէ տիկկիր օլաճագտը . էվվէլէն շունը իչուն չի , Ֆրանսուագըն վէ Ա.կրիքօլըն հալը զարուրթէթիչթիմալինի բանա պիկիր խոլ . սանկիչէն շու սէպէպտէն նաչի չի , կէօրմիւշ օլաըզը ըզաըրտագ վէ մէզէլէթլէր սէպէպկիլէ պիր գամ տահա թահրիգ օլունմըշ օլան հրսսը ինֆիալը ճէրիհատաա օլաճագտը ,

Լաբին նէվատիւտէն օլարագ , պու չիւրքին վիճուա՝ բէրէքէթիչէ չայան պիր բուհա վէ էբէյիճէ թէքպկիլէլի պիր ֆիքրէ մալիք խոլ . հաթթա թէքպկիլէլի ֆիքրինէճի շալիրիք խաճէք տէրճէտէ պուլունըյօրտու . չունը տախի պէյան իթմէչէ մուսաբաաթ խոչիմ չի , պու հալ՝ պէբապէրճէ պէօյումիշ օլաըզը վէ խըզդէթէն թագիաթը չիւրինէճի պուլունան Ա.կրիքօլ Գօտուէնին սայ ու զայրէթի նէթիճէճի խոլ ,

Պիչարէ գըզճըզագ՝ կէնճ տէմիրճինին թէճարիպի չահրանէճինին իչք մահրէմի էսրարը օլմըշ ըտը . Ա.կրիքօլ աղշամա գառար մութէմաճիչէն չալըշաըգտան սոնրա , խայալաթը չահրանէ վէ էֆքարը աչրդանէտէ ֆէվզ էլ ատէ լէղղէթ վէ լէթաֆէթ պուլմագտա օլաըզընը մէզպուրէչ սէօյլէտինինտէ , Մայեէօ չայանը թագտիր ու թահսին պիր ֆիքրէ մալիք վէ խաճայիպի մէրդուպէ իլէ մութթաըզի պիր գըզ օլաըզընտան , քէնտիսի կիպի տահմա քէօշէի վահտէթտէ եաշամագտա վէ չունըն պու նըն հագարէթլէրինէ հէտէֆ օլմագա մէճպուր պուլունան պիրիսի իչուն , իչթիխալաթը չահրանէճինին նէ գառար ֆահիչէլի օլագիլէճէյինի վէ պուննաբտան նէ գառար զէվզեագ օլաճագընը հրսս իթմիչ խոլ ,

Պիր կիւն Ա.կրիքօլ՝ թանգիմ իթմիչ օլաըզը պիր գասիտէչի մէզպուրէչէ օգուտագտան սոնրա , Մայեէօնին գըզաբարագ , քէքէլէչէրէք վէ գօրդագ պիր սուրթթաէ թէպէսիւմ իտէրէք պիր չիկ չըգարըգ օգուտագը-

նը կէօրիւնճէ բէք գիչատէ թէճաճիւպ իթմիչ խոլ ,

Մայեէօնին թէրթիպ իթտիչի պէչթէրը վէզն , գաֆիչէ վէ ահէնկ ճիհէթլէրիչլէ էքսիք օլապիլիր խոլ . հալ պու քի պու պէչթէրը՝ զայէթ սատէ վէ պիր մաշուդէնին գալպինէ թէչմի՝ օլուճան ֆիղանը աչըգանէ կիպկի միէսսիր վէ րիդդաթէնկիզ խոլ . . . Իչթէ օ կիւճտէն իթթիպաըէն , Ա.կրիքօլ ըլա Մայեէօ պիրի պիրինէ մահրէմի էսրար օլարագ , նէքտիկէրինի թէչվիգ իթմէչէ պաչլատըըր . մա հաղա , Մայեէօնին էպէաթ վէ չիրըէրինտէն Ա.կրիքօլտան մատտա հիչ քիմսէ խապէրտար տէյիլ խոլ . զիրա , պիպաթթ էօքսիւզճըղագ՝ քէնտի գօրդադուըզը սէպէպկիլէ պիր ահմագ հիւքմինտէ թուլթըլմագտա ըտը ,

Լաբին մէզպուրէնին րուհը զայէթ ալիճէնագ վէ նատտէ պիր չէյ օլմայը խոլ . չունքի , թանգիմ իթտիչի գասիտէլէրտէ , քէնտի պախթը զալիմանէճինէ գարշը զագագ վէ եա ատամէթի հալի պիր քէլիմէ պիլէ պուլճնամագ ըտը . պու գասիտէլէր՝ քէտէրամիզ վէ ֆագաթի լաթիֆ , մէեուսանէ չէ ֆագաթի սապրքեարանէ ֆիղանըտը վէ խուսուսըյա , չիրքինիք վէ սէֆայէթի կիպի իբի աղը եիք պիլճնտա էղիլմէչէ մահրիւմ օլմուշ օլան պիրճիւմլէ պիչարէկեան հագգընտա , նիհայէթսիզ պիր չէֆգաթը , մահգունանէ պիր թէվէճճիւհ վէ մասումանէ պիր մուհապպէթի հալի նագմէլէր խոլ ,

Մա մաֆիհ Մայեէօ , չիրըէրինտէ կիւզէլիք հագգընտա տախի խայխանէ պիր հայրէթ պէյան իտէր , վէ լաբին պու հայրէթ պիրա հասէտ վէ պիրա թէէսսիֆ վագը օլուր ըտը . չէմսի միւնիրին էնվարը չաչաատարընա հայրան հայրան պագտըզը կիպի , կիւզէլ չէյլէրէ տախի տէրհալ մէֆթուն օլուր ըտը ,

Լաբին Մայեէօնին թանգիմ իթտիչի գասիտէլէրտէն բէք չօղընը Ա.կրիքօլ հէնուզ կէօրէմէմիշ վէ օնտան սոնրա տա կէօրէպիլմէսի մահալ պուլունմըշ ըտը . կէնճ տէ-

միրճի հէր նէ գատար բէք կիւղել տէյիլ իսի խէ տէ, մէրտանէ վէ սամիմանէ պիր չէհրէյէ մալիք վէ ճէսուր օլտըղը գատար տա խայրխահ ըտը. գալպի հըսսիյեաթը նէճիպէ վէ սէխավէթքարանէ իլէ-տօղու, ֆիքրի ֆէրահէթ վէ զէքաավէթլէ մութթասըֆ վէ սիմասը տախի սատադաթ վէ հալավէթլէ մալամալ ըտը։

Կէնճ գըղճըղազ՝ Ակրիքօլ ըլա պիրլիքտէ պէօյիւճիւշ օլտըղընատն, իսթիհզայա հէտէֆ օլուր գօրդուսըլա աչգ ու մուհապպէթինի զամիրինտէ սագլամաղա մէճպուր օլան պիր պիչարէ կիսի Ակրիքօլը սէվմէքտէ իսի։ Մայեէօ՝ պու խուսուստա իհթիրազ վէ աչգ ու մուհապպէթինի քէթմ իթմէյէ մէճպուր պուլընմադըգա պէրապէր, անտէն եադայը սըյըրմադըգա ճահտ իթմէյէքտէ իսի ..., Հէմ նէ՞ իչուն իտէ իսի. աչգ ու մուհապպէթինի քի՞մ անլայապիլէճէքտի։ Ակրիքօլ հադգընատա տէրքէար օլան մուհապպէթի պիրտաէրանէսի՝ պու թէվէճճիւհիւն նատըլ պիր թէվէճճիւհ օլտըղընը իսպաթա քեաֆի տէյի՞լ մի իսի։ Պինաէն ալէյհ, Ակրիքօլ՝ 1830 թարիխինտէ ճէսուրանէ վէ ճանսիզատանէ պիր սուրէթտէ տէօյիւշիւքտէն սօնրա, դանըլարա միւլէմմա՝ օլարագ վալիտէսինին խանէսինէ նագլ օլընտըղը սըրատա, Մայեէօնին իթտիյի ֆիղան ու ֆէրեաուլարա հիչ քիմսէ թէճաճիւլ իթմէմիշ իսի։

Վէլհասըլ Տակոպէրին օղլու տախի պու հըսսիյեաթը թէվէճճիւհքեարանէտէն ալատանարագ՝ Մայեէօնին քէնտինինէ կէօնիւլ վէրմիշ օլտըղընատն չիւպհէ իթմէմիշ իսի, Իյթէ Ֆրանսուազըն՝ օղլունուն ագչամ թատամընը հաղըրլամադըգա մէշղուլ օլտըղը սըրատա, օտայա տախիլ օլան գանպուր գըղճըղազ պու հալ ու վազիյէթտէ պուլընըյօրտու։ Սօպա պաչընտա օթուրմըշ քէմալը իհթիմամլա եէմէք բիչիրմէքտէ օլան Ֆրանսուազ՝ կէլէն Մայեէօ օլտըղընը կէօրիւնճէ խօշ պիր սէտա իլէ.

Ձա ՄԱՑԵԼՕ

— Սէ՛ն մի սին , պիչարէ Մայեէօմ, պու սապահ սէ-
նի կէօրէմէմիմ. ահաղա խառթա՛ մը իտին , կէլ պէնի
գուճագլա պադայըմ. – ատէտի ։

Մէղարուբէ գըղճըղազ պու տավէթէ իճապէթ պիրլէ,
Ակրէպօլըն վալիտէօնի տէֆաթէն էօրաւուքտէն սօնրա, մէ-
թին պիր թավը ըլա .

— Ղայէթ մուսթահճէլ իշիմ վար ըտը , մաստա՛մ
Ֆրանսուազ. պիր տադըգա պիրէ ֆէվթի իթմէք իսթէմէ-
յօրսուս՝ էլիմտէքի իշի տահա եէնի պիթիրտիմ. չիմտի
քէօմիւր ալմաղա կիտիյօրըմ . . . սիղին պիր չէյէ իհթի-
յաճընըզ վա՛ր մը ։

Ֆրանսուազ. – Խա՛յր գըղըմ . . . թէչէքքիւր իտե-
րիմ . . . լաքին գալպիմին բահաթօրգուղընը կէօրի՛յօր
մըսըն . տահի սէքիզ պուչուգա վարտը , Ակրէպօլըմ
տահա կէլմէտի . . . ։ (Շիտտէթլի պիր ահ չէքէրէք.)
Գիչաբէ օղլում պէնիմ իչուն չալըշըպ չտալալամագտա վէ
ճանընը չըգարմադտա տըր ։ Ա՛հ , պէն բէք պէտպախթ
պիր վալիտէ իմ, պիչարէ Մայեէօմ . . . կէօղէրիմ հէման
պիւս պիւթիւն քէտալի գաաճի իթմիշ տիր . . . էկէր իշ-
լէմէյէ պաշլադտամ պիր չարեէք կէչմէտէն կէօղէրիմ գա-
րարը . . . արթըգ հիչ կէօրէմէզ օլուրըմ . . . հաթթա
պու գատա չուվալլարը պիրէ տիքէմէմ . . . ։ Օղլում
պար օլմագ պէնի նէ՛ գատար քէտէրլէնտիրմէքտէ օլտը-
ղընը պիլսէ՛ն . . . ։

Մայեէօ . – Ա՛հ , մաստա՛մ Ֆրանսուազ, էկէր Ակրէ-
քօլ պու սէօղիւնիւղիւ իշլէթմէյէք օլուրտա . . . ։

Ֆրանսուազ. – Գիլիրիմ, գըղըմ, պէկլիրիմ. սէվգիլի
էվլատըմ եալընըզ պէնի տիւշիւնիւր . . . ադըր ֆէքրի
տահմա պէնատէ տիր . պէնիմ քէտէր ու էլէմիմի տահա
գիչատէ արթըրան չէյ իշլէ պու տըր եա՛ , Օնտան պաշ-
գա , տահմա չուընը տա տիւշիւնիւրիւմ քի , չօճուգ պէնի
եալընըզ պըրագմամագ իչուն , միւհթէչէմ էֆէնտիմ Մ.

Հարտինեն թախտս իմմիշ օլաըղը խանէտե սաիր ըէֆիգ-
լէրինեն պուլաըգլարը խմիրահամատան ֆէրաղէթ իմմէք-
տե տիր . . . : Էօյլե վագթը պիլէ անճադ ըշըդ եւ ուֆիւ
կէօրէն պու չամը արասընտա սաքին օլաճադ եէրտէ,
ֆապրիգանըն սաիր իշճիլէրի կիպի, եադըն հավատար, գը-
շըն սրճադ վե զըյատար վե պաղչէլէրե նայղըր պիր օտա-
տա իգամէթ խտէպիլիր. Հարթա ադաճլարը վե ադաճ-
լըգը մահալէրի տե սէվէր. Հէմ օ ղէմանն ֆապրիգատան
պուրայա կէլմէք քիւֆթեթինտէն տե գումտուլըշ օլուր.
Չունքի, Մ. Հարտինեն ֆապրիգատը Բարիս խարճինտե
պուլընարըղընտան, պունտան օրայա ատադ աղչամ կի-
տիպ կէլմէք գօլայ պիր շէյ տէյիլ տիր:

Մայեէօ. – Լաքին, մատա՛մ Պատուէն, օղլունըզ ադ-
չամլարը օտատան իչէրի կիրիպ տե պիզի պուս խտինճէ,
մէչադդաթ վե եօրղունլըղընը տէրհալ ունուտուր. պուն-
տան ադաչդա, քէնտիսինեն տօղմըշ օլարդը պու խանէյէ
պիզին նէ գատար մուհադաղէթինիզ պուլընարըղընը տա պի-
լիր . . . : Զանն խտէյիմ քի, Մ. Հարտի՝ մահալը իգամէ-
թինիզի ընէսիյէ նադ վե իշճիլէրե թախտս խտիրմիշ օլան
խանէտե Ա.կրիքօլ իլե պէրաբէր իգամէթ իմմէնիզի
թէքրիճ իմմիշ խտ, տէյի՛լ մի:

Ֆրանսուազ. – Էմմէ՛թ, դըղըմ. լաքին օ վագթ պու-
րատատի քիւսէյի թէրք իմմէք լազըմ կէլիր քի, պու
պէնիմ իչիմէ հիչ կէլմէդ:

Մայեէօ. – (Գըպ դըրմըդը քէսիլէրէք.) Լաքին, սին-
լէյինիզ, մատա՛մ Ֆրանսուազ . . . դուլադ վէրինիզ . . .
իշթէ Ա.կրիքօլ կէլիյօր . . . ծնըն ուէսինի պէն բէք ալէա
թանըրըմ:

Ձիկ հադրդա պու սըրատա, լաթիֆ, բուհբէրլէր
վէ մէսէրրէթպախշ պիր նադիմէ նէլտիւպան իւղէրինտե
ադբէդիր օլտու:

Ա.կրիքօլըն քէրէմքեար վալիտէսի, պու սէտայը ի-

չիմիր իշիմէդ, եաչարմըշ կէօղէրինի սիլէրէք.

—Հիչ տէյիլ իսէ ադաատրդրմը կէօրմէսին. դիրա
աղչամա դատար թօղմադ սալաատրդտան սօնրա, չօճու-
ղըմընն պունտան պաչդա խմիրահամ դէմանը եօդ տուր...
պու զէմանը օլտուն բահամ կէչիրմէսինէ ղայրէթ իմմէ-
լիյիմ. – տէտի:

3

ԱՐԻՔՕԼ ՊՈՏԻԷՆ

Պիղիմ չամը վե տէմիրճի Ակրիքօլ՝ թագրիպէն եւ-
կիրմի տէօրթ եաչընտա, պադուլու, կիւնէչտէ դարարմըշ
կիպի էամէր ըէնկիլ, սիյահ սաչը, դարա կէօղլու վե կա-
կա պուրունլու պիր տէլիդանը օլուպ, չէհրէմինտէ տախտ
ճէսարէթի, սուտադաթ վե մէթանէթի աատրը մէշհուտա ի-
տի: Բէտէրի Տակոպէրե զամէն մի չապէհէթի քեամիլէ-
ալ պուլընարըղընտան, օ վագթըն տաէթինճէ մալիք օլար-
ղը դալըն պըյըդլարը վե նալընըղ չէնէօյինի սէթր իմմիշ
պուլընան ուճը սիվրի սադալըյա մի չապէհէթի պիր
դաթ տահա կէօղէ չարբադա տա ըտը. եանադլարը խէ՝
չէնէ քէօչէլէրինտէն դուլագ թօղլարընա գատար թրաշ
խտիրմիշ խտ:

Զէյթուն ըէնկի գատիֆէտէն մանուլ պիր բանթալօն,
տէմիրճի օճադը տիւմանընտան սարարմըշ մա՛ի պիր կէօմ-
լէք, պօյնունա կէլիչի կիւղել պիր հալտե պադրանմըշ սի-
յահ պիր դրաւաթի վե տար քէնարը պիր խաբըր չապդա
Ա.կրիքօլըն ճիւմլէյի մէլադատաթընը թէչրիպ իմմէքտե
խտ:

Պու իշ էլպիսէէրիյէ սօն տէրէճէ մուդայիր տիւչէն

չէ՛յ՝ կէնճ տէվիրճինին էլինաէ թուխմադատա օլաբաղ գօ-
յու ալ իչնկինաէ վէ կիւմիւշ կիսի պէյազ եաբրագը
լամիֆի պիր չիչէք խոյ։

Ակրիքօլ՝ օտաատան իչէրի կիլասիքաէն սօնրա, տօղ-
րու Ֆրանսուազըն եանըննա կիտիպ վալիտէսինի պուս խ-
ոտէրէք.

—Ագշամլար խա՛յր օլսուն, ազիզէ վալիտէճիյիմ ...
(Պաատհու կէնճ գըղա պաշըլմա ոօսմանէ պիր իշարէթ
խոէրէք.) Ագշամլար խա՛յր օլսուն, քիւչիւք Մայեէօմ.-
տէտի։

Ֆրանսուազ.-(Ակրիքօլըն եէվէկի ըսընմադատա օլան
ոօպայա տօղրու ժիւթէվէճճիհ օլարագ.) Զանն իտէրիմ
քի պու ադշամ բէք կէճիքտիյն, օղլում ... արթըգ վէս-
վէսէ իթմէկէ պաշլամըշ ըտըմ....

Ակրիքօլ.-(Ճէնավէչրէպանէ պիր սուրէթատէ.) Պէնիմ
... եօգսա եէվէկիմ իչուն վէսվէսէ իթմէկէ պաշլատըն,
սէվկիլի վալիտէճիյիմ ... տէմէք օլույօր քի, պէնիմ ի-
չուն հադրըլասաըղըն թատամը պէրէթմիշ օլտըղըմտան ոօ-
ղայը պէնի ացիվ իթմէկէճէքսին, էօյլէ՞ մի ... հա՛, հա՛,
ղալիպա եէվէք ոօղուր վէ նա պօղուլուր տէյու գօրդը-
յօրսուն.. լաքին պէնի օ գատար ատ կէօղլիւ մի զանն
իթտին, վալիտէճիյիմ,

Պու սէօղիւ տէր տէմէդ, տէմիրճի՛ վալիտէսինի
թէքրար պուս իթմէք իսթէտի իսէ տէ, Ֆրանսուազ էօփ-
քէլէնէրէք.

—Թէք տուրսան ա՛... հայլա՛ղ էվլատ... ադշամ-
լայըն պաշըմա պէլա՞ մը չըղարտաճադըն... աղ գալտը
թէնճիրէյի տիվիրէճէքսիմ,

Ակրիքօլ.-Սաղո՞ղ մի սէօյլէյօրսուն, վա՛լիտէ. տէ-
մէք քի պէօյուք պիր գադա կէչիրտիք, էօյլէ՞ մի... եէ-
մէյին գօղուսը տա նէ՛ թաֆթը կէվիյօր ևա՛. նէ օլաբաղնը
պագմամա իչն վէրի՛ր միսին...

Ֆրանսուազ.-Խա՛յր, վէրմէմ... պիր ազ սապը
էթ...։

Ակրիքօլ.-Գահա իտէրիմ քի տօմուղ եաղը իչէ գավ-
րալմըշ եէր էվմասը տըր... պու եէմէյի թաբընըրճա-
սընա աէվալիյիմի պիլիրսին։

Ֆրանսուազ.-(Լամիֆի պիր սէրզէնիչէ.) Ճումաա
իրթէսի կիւնիւչէ էօյլէ եէմէք բիչէր, տէյի՛լ մի։ (1)

Ակրիքօլ.-(Մայեէօ իլէ մասումանէ պիր թէպէսիւմ
թէամի իտէրէք.) Հադգըն վար, վալիտէճիյիմ. հա՛, պու
կիւն ճումաա իրթէսի օլտըղընը էյի խաթըրըմա պէրագ-
սըն, չու հաֆթաէրղըմը ա՛։

Ֆրանսուազ.-Թէչէք քիւր իտէրիմ, էվլատըմ, ոօ-
լապա գօյ։

Ակրիքօլ.-Րէք էյի, վալիտէճիյիմ...։

Ակրիքօլ՝ քարտայը ոօլապա գօյմագտա օլտըղը պըրա-
տա, գանապուր փշճի մէրգուսընը էլինաէք կիւղել չիչէյի
կէօրէրէք աէտի քի.

—Ա՛հ, նա՛ Բապալի... պու նէ՛ կիւզել չիչէք, Ակ-
րի՛քօլ..., պունա պէնզէր չիչէք էօմիւրումուէ կէօրմէմիշիմ
... պա խուսուս գըշ օրթաըսընտա... պիր քէրրէ պաղը-
նըղ, մատա՛մ Ֆրանսուազ։

Ակրիքօլ.-(Զիչէյի վալիտէսինէ տահա եաղընտան
կէօսթէրմէք իւզրէ եանըննա եագլաշարագ.) Հէ՛, վալի-
տէ՛... կիւզել չիչէք տէյի՛լ մի... սէյր խոնիղ, հայրան
օլընըղ վէ գօղլայընըղ... չունքի պէօյլէ լաթիֆ վէ խօշ
պիր գօղու ասլա պուլամադընըղ... սանըրսըն քի վա-
նիլեա իլէ բօրթուգալ չիչէյի գօղուլարընըն խմիխդաճըն-
տան հասըլ օլմուշ տըր։

Ֆրանսուազ.-Հադգըն վար, էվլատըմ. սահիհ կիւզել
գօղույօր. (Հայրէթլինաէն նաչի էլէրինի եէքտիկէրինէ գա-

(1) Էվրօբա գաթոլիքլերի ճուման էրթէսի կիւնլերի օրուճ թուխարլար։

վուշերրարագ .) նա՛ Բապպի , նէ՛ գաառար տա կիւզել . . . պունը նէ՞րէտէն պուլտուն , Ակրի՛քօլ ։

Ակրիքօլ . – (Մխիթպէսխմանէ .) Նէ՞րէտէն մի պուլտուա՛, Մէն հուտուտլընտան Գրիզ-Միշ սօգաղընա կէլէն պիր քիմսէ՝ պէօյլէ չէյլէր պուլապիլի՞ր մի ոէյու գանն ի-տիյօրսուն , վալիսէճիլիմ ։

Մայհէօ . – (Ցրանսուազ կիպի ըզհարը մէրագ խոէ-րէք .) Լօյլէ խոէ նա՞ռըլ օլտու տա պու չիչէք էլինէ կէչտի ։

Ակրիքօլ . – Մաաամ քի նառըլ էլտէ իմթիյիմի պիլ-մէք խոթիյօրսընըզ . . . սիզի՛ մէՀՀաուն իմմէք վաղիգէմ պիր . . . հէմ պու խուտուս՝ նէ իչուն կէճ գալմըշ օլաը-ղըմը տա կէօսթէրէճէք պիր . պունտան մառատա , պաշգա պիր վագըա տաախ կէճիքմէքլիյիմէ սէպէպ օլտու . պու ապշամ գանն խոէրսին քի թօհաֆ վագըալար ագշամը ը-տը . . . Աճէլէ տաբմլար ըլա էվէ կէլիյօրտուա՛. Գապիլոն սօգաղընըն քէօչէսինէ վառըլ օլտըղըմ պըրատտա , լոթիֆ վէ իհտիատճույանէ պիր քէօրէք ավաէսի իչիմ տա-հա գարանլըգ պիւս պիւթիւն պատմամըշ օլտըղընտան , օրթալըգտա էբէյիճէ այտընլըգ վար ըտը . . . քէօ-բէյին ոէօրթ թարաֆընը մուայէնէ իթտիմ . . . Հում-լուղըմ գաառար պէօյիւքլիւքտէ մինի մինի տիշի պիր հայ-վան ըտը քի , սիյահ վէ բարլագ թիւյէրիյլէ գուլագլա-րը՝ այագլարընտա գաառար ինմէքտէ իտի ։

Ցրանսուազ . – Գէապէլի գախպ օլմըշ պիր քէօրէք օլմալը ։

Ակրիքօլ . – Էվէէթ , իտտի պիչարէ հայվանը գուճա-ղըմա ալտըղըմ օրրատտա, էլլէրիմի Հալամագա պաշլատը-պօյնընա՝ գըրմըզը աթլատտան մամուլ կէնիշ պիր գօրոճ-լա կէչիրիլմիշ օլուպ , պունըն իբի ուճը տաախ պէօյիւք պիր քիւսկիւլ իլէ պաղլանմըշ ըտը . Հալ պու՛ քի , գօր-ոճլանըն իւգէրինտէ պիր իտմ վէ Հա պիր իշարէթ Հօղ ըտը քի , սահիպինին քիմ օլտըղընը անլայա իտիմ , ալ-

թընա պագտըմ վէ ալթուն Հահօտ Հալտըգը կիւմիշտէն Հալգալարըա Հարըլմըշ քիւչիւք պիր թաստա կէօրտիւմ. պու թաստանընը օրթասընտա իտէ քիւչիւք պիր լէվՀա պու-լընմագտա ըտը . . . թիւթիւն գուլթումտան պիր քիպրիթ չըգարըպ Հագտըմ վէ անըն այտընլըգըյա լէվՀատտա չու-ոէօղլէրի օգուտտըմ. « Լինթին . մաամուազէլ Ատրիէն տը Գարտօվիլլէ ա՛իտ տիր .՞ Գապիլոն սօգաղը , նիւմէրօ 7 »

Մայհէօ . – Գէրէքէթի վէրմէն քի այնը սօգագտա պու-լունը յօրտուն ։

Ակրիքօլ . – Էվվէթ , այնը սօգագտա պուլունը յօր-տուտ. պիչարէ հայվանճըղազը գօլըմընը ալթընա ալտըմ վէ 7 նիւմէրօյու խանէյի պուլմագ իւղրէ ուլու պիր պաղ-չէնին Եիւքսէք տիվարը ալթընտան Եիւրիւյէրէք , պէօ-պէլի պաղչէ տիվարընըն տիկէր պիր ուճընտա վագը պէօ-յիւք պիր գօնագընը միւչթէմիլաթընտան օլան ուֆագ վէ խուտուսի պիր քէօչքիւն գաբուտը էօնիւնտէ տուրտըմ ։ պաշըմը Հօգաըը գալտըրըպ պագտըղընտա , տէմիր գա-ֆէսլի քիւչիւք պիր գաբու իւգէրինտէ հէնուզ պօյալանմըշ նիւմէրօ 7յի կէօրտիւմ. Գաբունըն չանընը չէքտիմ. պու սըրատտա , տէմիր բարմագլըգլար արաապնտան իբի կէօղիւն պանա պագմագտա օլտըղընը կէօրտիւմ. պուն-լար պէապէլլի պէնիմ քի՞մ օլտըղըմը անլամագ իւղրէ պագ-մագտա ըտըլար . պիր գաչ տագըգա կէչտիքտէն սօնրա , գաբու աչըլտը . . . Գունտան սօնրագի իֆտատթըմա ի-նանմայաճագ սընըզ տըր ։

Ցրանսուազ . – Նէ՛ իչուն, օղլում։

Ակրիքօլ . – Շունըն իչուն քի մատալ նէվինտէն պիր հիքմայէ զանն իտէճէքսինիզ տիր ։

Մայհէօ . – Մատալ նէվինտէն պիր հիքմայէ մի . . . ։

Ակրիքօլ . – Շիւպհէսիզ . չունքի կէօրտիւյիւմ չէյլէր-տէն պէն պիլէ հայրէթտէ գալտըմ . . . կէօղէրիմ հա-լէա գամաշմագտա տըր . . . սանըրսըն քի ղարիպ պիր

բույա կէօրմիւշիւմ տէ պուռնըն խաթըրէսի պիհնիմտէ պա-
դի գալմըշ։

Ֆրանսուազ՝ օղլընըն թաամը խաֆլիք պիր ևանըգ
դօգուսը չըդարմազա պաչլամըշ օլմասընա տըդդամի իմ-
մէյէճէք տէրէճէտէ տիւշարը մէրադ օլարագ.

— Նագլ է՛թ պագալըմ, չաբուդ նագլ է՛թ . . . սէ-
նի պէքլէյօրըզ. – տէտի։

Ա.կրիքօլ. – (Պուռնարըն սապըրսըզլըդլարընաան նաչի
գահգահա իչէ կիւլէրէք.) Իպիթսա կէնճ պիր մատմուա-
զէլ գարույը աչըը. պու գըզճըղազ՝ օ գառար չէյլէքհա-
րանէ վէ զարիֆ պիր սուրէթտէ կիյինմիշ վէ հառարը զա-
թընտա օ գառար տիլպէր իտի.քի, մէրդումէյի կէօրէն
կէչմիշ ղէմանլարուան գալմա պիր թաապիր զանն իտէճէք
իտի, Պէն հէնուզ հիչ պիր չէյ սէօյլէմէմիշ իքէն, մէր-
գումէ պիրտէն պիրէ հայդըրարագ. « Ա՛հ, ևա՛ Բապ-
չի . . . Լիւթին տիր. քէօրէյիտիլի պուլմըշընըդ տա կէ-
թիրիյօրսընըդ, էօյլէ՞մի, մօսիէօ. մատմուազէլ Ա.տրիէն
հայվանընը կէօրիւնճէ, դիյատէսիյլէ մէսրուր օլաճագ տըր-
կէլինիշ, մօսիէօ, արգամ սըրա կէլինիշ. մատմուազէլ՝
իսօ պէ իսօ սիզէ արդը թէշէէքքիւր իմմէք չէրէֆինէ
նա՛իլ օլամազա, բէք գիյատէ միւթէէսսիֆ օլաճագ
տըր » տէտի։ Պատէհու, ճէվապ վէրմէյէ մէյտան պը-
րագմագտըղըն, արգասը սըրա կիմմէքդիյիմի պիր իշարէթ-
լէ անլաթտը . . . Ա՛հ, աէվկիլի վալիտէճիյիմ, նուրլարա
գալդ օլմուշ վէ էնալի՛ իսօշ գօգուլարըա մալատմալ պու-
լընմըշ օլան քիւչիւք պիր սաօնտան կէչտիյիմ ղէման,
կէօրտիւյիւմ տարաթ վէ թէզկինաթը հագգըյլա նագլ
ու թա՛րիֆ իտէմէմ։ Պանա ըէհպէրսիք իմմէքտէ օլան
գըզճըղազ բէք սիւրաթլը ևիւրիւմէքտէ իտի։ Նակէհան
պիր գաբու աչըլտը. օրտասընըն նէֆտատէթ վէ իհթիչամը
ֆէվգ էլ ատէ պիր չէյ իտի։ Պունը կէօրտիւյիւմտէ, կէօղ-
լէրիմ օ տէրէճէ գամաչտը քի, ալթուն, ըզըգ, պիլէօր վէ

չէչէք շաշաալարընտան պաշգա պիր չէյ իտի. Ամա
յօրըմ. իչմէ պու շաշտան կէճնակէօճ արտասընտա, կիւ-
զէլիքտէ ևէէքթա վէ լէթաֆէթտէ պի հէմթա կէնճ պիր
մատմուազէլ կէօրտիւմ քի, էօմրիւմ օլաբագճա ունութմա-
յտճաղըմ. . . սաչլարը գըղըլ վէ տահա տօղրուտու ալ-
թտուն կիպի բարլագ իտի. Պու սաչլարըն հէյկէթի մէճ-
մուասը՝ բէք լաֆիֆ պիր մէնզարէ իրսյէ իտիյօրտու.
տօղրուսը, միւտաէթի հայաթըմտա, պու սաչլար գառար
ճալիպի տըդդամի պիր չէյ կէօրմէմիշ իտիմ. . . Պունտան
պաշգա, դարտա կէօղլէրինի, քիրադ կիպի բէմայէ տուտաղ-
լարընը վէ պիտա կիպի պէյագ թէնինի կէօրէն պիր քիմսէ
տիւչարը հայրէթի օլաճադը թաապի իտի. իչմէ օ մէն-
զարէի խարիտ իւլ ատէտէն խաթըրայապլըտիյիմ չէյլէր
չունչար տըր. . . զիրա, պէն օ սըրատա օ գառար հայրան
օմրըշ պիթմիշ իտիմ քի, պիր բէրաէ արդասընտան կէօ-
րիյօրըմ տէյու զանն իթմէքտէ իտիմ. . . Պանա ըէհ-
պէրսիք պէյգամպէր իլէ ատէտէն գըղճըղազ լատ՝ ատն տէրէճէ զարիֆ պիր լի-
պասա կիպինիշ օլուգ, մէրդումէյի պիր օտա խըտմէթքտա-
րը զանն իթմէք մատհալ գառպիլինտէն իտի։ Պու գըղ հա-
նըմընա խիթաապէն. « Մատմուա՛զէլ, իչմէ Լիւթին պու-
լունտը. պու մօսիէօ անը պուլուպ պիզէ կէթիրմիշ տիր. »
տէտի։ Պունըն իւզէրինէ սըրմա սաչը մատմուազէլ լա-
թիֆի պիր տէտա իչէ. « Ա՛հ, մօսիէօ, սիզէ նէ գառար
թէշէէքքիւր իմմէք լազըմ կէլէճէյինի պիլիրսիմ. . . զիրա
Լիւթին ատն տէրէճէ տէվկիյիմ պիր հայվան տըր». – տէտիք-
տէն ատնրա, տէօղլէ թէշէէքքիւր իմմէքտէն իտէ,
ֆիլիպէն մուգատէզէ կէօմիթէրմէք տահա միւնասիպ օ-
լաճագընը պէտագէլէ էլպիտէլէրիմտէն քէռտիրէրէք, ևա-
նընտա պուլընան քիւչիւք պիր իրէք քէտէյի ալտը վէ
« Մօսիէօ, հիչ չիւպհէ եօգ քի Լիւթինի պուրայա կէթիր-
մէք իչուն էրէյինճէ զահմէթի չէքմիշսինիզ տիր. . . պէզըի
տէ իչինիզտէն գալմըշ վէ պիզիմ իչուն գըյմէթտար օլան

պիր վագիը զահպ իմմիշմինիզ տիր... պինահէն ալէյհ միւսաատ խէբահինիզ...» տէմէլէ պէրապէր քէսէյի պանա ուղամտը։

Մայեէօ. – (Մահղունանէ պիր սուրէթատ.) Ա՛հ, Ակրիքօլ, մահմուտպէլ Սարիէն ղըյաֆէթմինիզանէ՛ պատար ալսանմըշ։

Տակոպէր. – (Էօղիւնէ տէվամ խէբէք.) Սանունա պա՛պ... մէղպուրէյի սէնատ մադուր կէօրէճէքսինն կէօղինինն ուճըլա ենիդիւմ պագտըղընաա, քէսէյի պանա վէրմէսի պէնի րէք գիյատ ճէրիհատար իմմիշ օլտըղընը անլայաթագ, ճանընաա վագը գաղգուրի պիր չիչէքլիքտէն պու կիւղել չիչէյի ալտը վէ պէնի միսթէհսիր իմտիխինատէն տօլայը թէհսիւֆ իմմէքտէ օլաըղընը միսպէյնին պիր սէտաի քէրէմքէտարանէ լէյ «Մօսիէօ՛, պատը պու չիչէյի օլսուն դագտուլ խոնիդ...» տէտի։

Մայեէօ. – (Միւքէտաէրանէ պիր սուրէթատ կիւլիւմսէյէրէք.) Հադըն վար, Ակրիքօլ, ղայըը իսթիհսար օլատագ իսթիքճատ օլունան պիր խանըմ՝ պունատան էյի պիր սուրէթլէ թամիր օլունամագ։

Ֆրանսուագ. – (Կէօզլէրինի սիլէրէք.) Պու հայսիյէթի չինաս մահմուտպէլ՝ Ակրիքօլընին թագսիմքընը նէ կիւղել անլամըշ։

Ակրիքօլ. – Ա՛հ, վալիտէճիմ, պու մահմուտպէլ իւղերինատ՝ նէճագէթի թագրնաա բաղվէն, թէվդը ու իհթիրամը ճալիպ օլաճագ պիր հալ վար ըտը. պունըն իչուն, հէր նէ գաատար գօրգագ տէյիլ խանմատ, կէօղլէրիմի գալտըրըպ տա եիւղիւնէ պագմադա ճէսարէթի խոէմէհիմ. չիչէյի էլինատէն ալտըղըմ պըրաաա, պիր գարու աչըլտը վէ կամէր վէ կիւղել չէհրէյի, զարիպ վէ ֆագաթի զարիֆ էլալհէյէր կիյինմիշ, ուղուն պօյու տիկէր պիր դըղճըղագ չըդըպ պըրմա սաչըյա տէտի քի. «Մահմուտ՛զէլ, պուրատա տըր, սիզի պէքլէյօր...» Պու սէօզիւ միսթէադըպ, մահ-

ՄԱՐԻԷՈՒ ՎԻ ՄԱՏՄՈՒԱԶԷԼ Ա

մուաղել տէրհալ այաղա գալդոը վէ պանա թէվճիհի խիթաալա . «Ա.ֆիվ խոէրսինիզ , Մօսիէօ , սիզէ թէշէքքիւր իտէրիմ . . . սիզին սայէնիզտէ պէօյիւք պիր մահղուզիյէթ հըսա իթմիշ օլտըղըմը գաթան ունութմայաճաղըմ . . . , եալընըզ ըէճա իտէրիմ քի , իճապը թադտիրինտէ ատրէսիմի վէ Ա.արիէն տը Գարտուվիլ իսմինի տէրխաթըը իտէսինիզ . » տէտիքտէն սօնրա , կէօզտէն նապէտիտ օլտու , Գու սէօզլէրէ ճէվապ օլարադ հիչ պիր քէլիմէ պուլամատըմ . կէօրտիւյիւմ շէ.յէրտէն միւթէհայիզը օլմըշ վէ նէ հաբաճաղըմը շաշըրմըշ գալմըշ ըտըմ . պանա ըէհպէրվէք իթմիշ օլան գըղճըղազ , թէքրար էօնիւմէ տիւշէրէք սօգադ գաբուսընա գատար կէթիրտի վէ օրատա մևգամը իհթիրամտա հարը պէվինէ գատար էյիլտիքտէն սօնրա , քէնտիմի Գապիլօն սօգաղընատա պուլտում . լաքին օ գատար հայրէթ ու թէճաճիւպէ կէրիֆթար օլմըշ ըտըմ քի , պիր բէրի սէրայընտան չըգըյօրըմ կիսպի գանն իթմէքտէ իտիմ . . . ;

Ֆրանսուազ . – Հագդըն վար , էվլատըմ . պու հիքմայէ հագըգաթէն թօհաֆ պիր մատալա պէնգիյօր , տէյի՛լ մի , Մայեէօ ;

Մայեէօ . – (Զիննի բէրիչան վէ միւթէֆէքքիրանէ պիր թավր ըլա .) Նվվէ՛թ , մատամ Ֆրանսուազ ;

Ա.կրիքօլ . – (Սէօզիւնէ թէքրար տէվամ իտէրէք .) Մատմուազէլ Ա.արիէնին պիր հալինէ տահա պէ յէնտիմ . չէյլէ քի , սէվկիլի հայվանընը կէօրտիւյիւնտէ հէր նէ գատար ըղհարը ժէոէրվէթ իթտի իսէ տէ , սաիր չօգլարընըն ատէթի օլտըգը իւղրէ , պէնի ունուտտուպ տա օնա հասրը տըգգաթ իտէճէք եէլտէ , աքսինի իճրա , եանի անը թէրք իտիպ պանա հասրը իլթիֆաթ իյլէտի . պունտան վազիհէն անլաշըլըր քի , մատմուազէլ Ա.արիէն տը Գարտուվիլ՝ նէզաքէթ վէ թէրպիյէյէ աշնա վէ պուլընմազ պիր գալպէ մալիք պիր գըղճըղազ տըր , տէյի՛լ մի , Մայեէօ , ու-

զաթմայալըմ, պէն պու մատմուաղէլի օ տէրէճէ միւ-
րիւվէթքեար վէ սէհասվէթի պուլորմ քի, իճապը թադ-
տիրինտէ քէնտիսինէ միւրաճաաթ իթմէքտէն թէրէտտիւտ
իթմէյէճէյիմ. . . .

Մայեէօ. – (կիթտիքճէ թէֆէք քիւրիւ արթարագ.)
Էվվէթ . . . հադդըն վար, Ակրիքօլ.

Պիչարէ գըզճըղազ՝ չիտաէթլի պիր հէյէճանա տիւ-
չար օլմուշ ըտը . . . . Մա մաֆիհ, պու մէճհուլէ մատ-
մուաղէլէ դաշը պիր կէօնէ ատավէթ վէ դըսգանճըգ
հըսս իթմէյօրտու. պիրա մէրդումէ՝ տիլպէրիյէ, զէնկին-
լիյի վէ մուամէլաթը նաղիքճանէսի սայէսինտէ օ գատար
եիւքսէք վէ բարլագ պիր մէվզը՛ա մէնսուպ ըտը քի, Մայ-
եէօնին գուվվէթի միւթէխայիլէսի օրայա գատար վասըլ
օլմագտան աճիզ գալմագտա ըտը. անճագ, պիրքէս գըզ-
ճըղազ՝ նաղարը ալդդաթընը պիր արալըգ քէնտի իւզէ-
րինէ աթթի իթմիշ օլմաղըա, չիրքինլիք վէ սէֆալէթի կիպի
իքի պարը կիրան ալթընտա էղիլմէքտէ օլտըղընը պէլքի
միւտաէթի էօմրիւնտէ օ գատար զալմանէ պիր սուրէթ-
տէ հըսս իթմէմիշ իտի . . . .

Մա հազա, պու ալիճէնտագ մահլուդընն սապր ու թէո-
վիմիյէթի օ տէրէճէ պէօյիւք իտի քի, Ա.արիէն տը Դար-
տօվիլէ դարչը պիր տագըդաճըդ հըսս իթմիշ օլտըղը ին-
ճիալ՝ մէզպուրէնին Ակրիքօլա պիր քէսէ թագտիմ իթմիշ
օլմասը քէյֆիյէթի օլտու. լաքին մուահհաարէն, մէզպու-
րէնին՝ խաթաի վագը՛ընը թա՛միր իթմէք խուսուսընտա
իպրագ իթտիյի թավր ու հարէքէթ, Մայեէօնին սօն տէ-
րէճէ մէճհունիյէթինի մուճիպ օլմուշ ըտը . . .

Պունընլա պէրապէր, եիւրէյի դապարմագտա վէ ա-
ղըր պիր տէմիր բարչասը ալթընտա զանն իտէրսին քի է-
պիլմէքտէ իտի. ֆաքիրէ գըզճըղազ, նաղիք պիր էլ թա-
րաֆընտան թագտիմ իտիլտիյի իչուն Ակրիքօլ նաղարընտա
բէք պիյատէ գըյմէթտար օլմագ լազըմ կէլէն պու

պիմէնէնտա վէ խօշպուչ չիչէյի թէմաշա իթտիքճէ, կէօ-
պունտէն չէշմէ կիպի եաշ ադմագտա ըտը:

Կէնճ տէմիրճի՝ Մայեէօնիւն հէյէճանը գալպինէ տըգ-
դաթ իթմէմիշ օլտըղընտան, կիւլիւմսէյէրէք վալտէսի-
նէ միւթէվէճճիհէն տէտտի քի.

—Շիմտի, վալիտէճիյիմ, հիքմէտիմին պիրինճի դըս-
մընը տինլէտմին. պէն տէ կէճիքմիշ օլմամըն սէպէպլէրին-
տէն պիրինի արդ իթտիմ . . . տիկէր պիր սէպէպինի տա-
խի պէյան իտէյիմ տէ, դալպին պիւս պիւթիւն միւսթէ-
րիհ օլտուն: Պիր ազ էվվէլ խանէ գարուսընտան իչէրիյէ
կիրտիյիմ սըրատա, նէրտիւպանըն աշաղըսընտա պօյագը
պապա Լօրիօյա բասթ կէլտիմ. դօլարը քէրթէնքէլէ եէչի-
լի կիպի կիւղէլ պիր բէնկէ պօյանմըշ ըտը. պէնի օրատա
ալը դօյտու վէ խէվֆ ու տէհշէթի մուլին պիր թավը ըտա,
էրէյինէ թէմիզ դըյաֆէթլի պիր ատէմին՝ թէճէսսիւս իս-
տէրճէսինէ խանէ էթրաֆընտա կէզինմէքտէ օլտըղընը
սէօյլէտմի. . . . Պունա ճէվապ օլարագ, «Ի՛, բէք էյի ամ-
մա, պունատան նէ՞ չըղար, պապա Լօրիօ, տիրսէքլէրինէ գա-
տար էլտիվէն կիպի կէյինմիշ օլտըղըն պու եէչիլ վէ
միւքէմմէլ պօյանըն էսրարընը սէնտէն չալտըլա՞ր մը տէ-
յու գօրգըյօրսուն» տէտիմ:

Ֆրանսուազ. – Օ ատէմ քի՞մ օլապիլիր, Ակրի՛քօլ:

Ա.կրիքօլ. – Տօղրուսու պէն տէ պիլմէմ, վէ պիլմէյէ
տէ չալըշմագ իսթէմէմ. պապա Լօրիօ գարըպ կիպի կէվէզէ
պիր հէրիֆ տիր. պիր ատէմին խանէմիզի ճասուսլամագ-
տա օլմասը՝ կէրէք պէնիմ վէ կէրէք քէնտիսի իչուն էհէմ-
միյէթտէն խալի պիր չէյ օլտըղընը անլատըգտա, տիւք-
քեանընտա ալտէթի իթմէյէ մէճպուր օլտու:

Ա.կրիքօլ՝ պու սէօղիւ միւթէագիլ, հաֆիթալըղընը
հալի օլան մէշհուր քէսէյի տօլապընը չէքմէճէսինէ վազ՝
իթտի:

Ֆրանսուազ՝ եէմէյինի թէնճիրէսինի մատանընը պիր թա-

բաֆըննա եէրլէշտիրտիկի սըրատա, Մայեէօ տախի՝ դիհնի-
նի պիր միւտաէթճիք իշղալ իթմիշ օլան խայալաթատան
սըյրըլմըշ օլտըղընատան, պիր լէյլէնէ սու տօղտուրտը վէ
կէնճ տէմիրճիներին եանընննա կէօթիւրէրէք լաթիֆ վէ ֆա-
գաթ գօրգագ պիր սէտա իլէ տէտի քի.

—Ակրի՛քօլ, էլլէրին իշուն տըր:

Ակրիքօլ.—Թէշէքքիւր իտէրիմ, քիւչիւք Մայեէօմ.
նէ՛ գատար լութֆքէտար սրն ...: (Թատիկ վէ լաթիֆ
պիր սէտա իլէ.) Զահմէթինէ մուգատիկ պու կիւղել չիչէ-
յիմի սանա թագտիմ իտէրիմ:

Մայեէօ.—(Դան կիսիկ ալ պիր գըղարթը՝ տօղուն
չէհրէմինի իսթիյա իտիպ իհթիղաղը պիր սէտա իլէ.) Պա-
նա՞ մը վէրիյօրսուն... օ գէնկին, ալիճէնատ վէ հայսիյ-
էէթչինտա մատմուազէլին թագտիմ իթմէյի պու պիմէնէնտա
չիչէյի պանա՞ մը վէրիյօրսուն...: (Հայրէթ ու թէաճ-
ճիւպի արթարագ.) Պանա վէրիյօրսուն հա՛...:

Ակրիքօլ.—(Դահգահա իլէ կիւլէրէք.) Եա նէ՞ եա-
բայըմ... եիւրէյիմին իւղէրինէ՞ մի գօյայըմ... գրա-
վաթըմ իշուն միւճէվհէր թօբզո՞ւ մը եաբատըրայըմ...
պիր չէլէնկ էտիպ տէ պաչըմա՞ մը թագընայըմ... սէյ-
լէ՛, նէ՞ եաբմագըղըմը իսթէյօրսուն. վագըա, օ տիլպէր
մատմուազէլին արզը չիւքրան խուսուսընտա կէօսթէրտիկի
մուամէլէի մինէթչինասանէյէ հայրան օլտում. լաքին
պունտան նէ՞ չըգար...: Իմտի, քէօբէյինի պուլուպ
մէղպուրէյէ կէօթիւրմիւշ օլտըղմտան տօղայը մէճպուն
օլտըղըմ կիպի, սէնճէ պախի մահզուզիյէթի օլապիլէճէք
պու չիչէյի սանա իհտա իթմէքլէ տէ հատտէն գիյատ
պախթիյար օլտում. էյի տէյի՛լ մի պու...: Պու կիւն
պէնիմ իշուն խայրըը պիր կիւն օլտըղընը սէնտէ թէսլիմ
իտէրսին եա՛...:

Մայեէօ՝ մէսուտիյէթի, հէյէճանը գալպ վէ հայրէթ
սաիգասըլա տիթրէյէրէք չիչէյի ալտըղը սըրատա, Ակ-

րիքօլ տախի էլլէրինի թէմիղլէմէյէ գօյուլտու. մէրգու-
մըն էլլէրի տէմիր էյէնթիսինատէն վէ քէօմիւր տիւմանընը-
տան օ գատար սիյահլանմըշ ըտը քի, լէյլէնատէքի սու, պիր
սանիյէ զարճընատա միւրէքքէպ կիպի սիմ սիյահ քէսիլտի:
Ակրիքօլ՝ սուլըն թէպէտտիւլիւնիւ կէօղ ուճըլտա Մայ-
եէօյէ կէօսթէրէրէք եավաշ սէտա իլէ վէ կիւլիւմսէյէ-
րէք.

— Պիղիմ կիպի քեատըտա գարալայանըտար իշուն իչթէ
իտաբէլի պիր միւրէքքէպ...: Տիւն պիր իչթի գատիտէ տա-
հա թանղիմ իթտիմ... պունըտարտան էքէյիճէ խօշնուտա
օլտում. սօնրա օդուրըմ:

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Ակրիքօլ գայտ-
սըզ պիր սուրէթտէ էլլէրինի մսի կէօմլէյինին էօն թա-
րաֆըտյա սիլմէյէ պաշլատը. պու սըրատա Մայեէօ լէ-
յէնի գալտըրըպ տօղատպն իւղէրինէ գօյտուղտան սօնրա,
էլինատէքի կիւղել չիչէյի տէ իհթիրազքեարանէ պիր սու-
րէթտէ լէյէնին պիր թարաֆընա եէրլէշտիրտի:

Ցրանսուազ՝ Ակրիքօլըն կէօմլէյիյէ էլինի սիլմէքտէ
օլաբղընը կէօրտիւքտէ, ումուզսարընը գալտըրարագ.

— Պէնատէն պիր բէչիկիր իսթէյէ՞մէյօր մը սը-
լէյին, կէօմլէյին իլէ սիլինմէ՞ք նէ տէմէք տիր.—տէտի:

Ակրիքօլ.—Կէօմլէյիմ սապահտան ադչամա գատար
օճաղըն էօնիւնատէ ըսընըը տուրուր... իմտի, ադչամտան
ադչամա ադաճըդ սէրինլէնատէ ֆէնա օլմազ. հէ՞, վա-
լիտէ՛, տէտիկիմէ հադգըմ եօ՞դ մը... էկէր իթտաթսըզ-
լըգտա պուլունըյօրսամ... պէնի թէքտիր էթ... լաքին
պունա պագտալըմ ճէսարէթինի օլաճա՞դ մը:

Ցրանսուազ՝ պու սէօզլէրին քեաֆիֆէսինէ ճէվապ օ-
լարագ, օղլընըն սատտադտի, մէթանէթի վէ ղէքեավէթլէ
մալամալ օլան պաչընը իչի էլի արասընա ալտը վէ պիր
ղուրուրը մատէրանէ իլէ պիր միւտաէթճիք մէրգումա
պագտըգտան սօնրա, եիւքսէք աչընընա պիր գաչ պուսէ

գօնաուրաու։ Շէֆագամը մաաէրանէնին պէր նաումանէք մուճէասէմի առա օշունապիլէն պու գաարընճըղազ, իւ-պու հարէքէթինաէն զիյաաէսիլլէ խօշնուա օլարագ ասէք քի.

— Ա.րթըզ օթուր պագայըմ, սէվկիլի օղլում... պիթիւն կիւն օճագ պաշընաա, այագ իւղէրինաէ աուրըըսընը... վագթ աա կիմսէքճէ կէճիբլիյօր։

Ա.կրիքօլ. – Ըէք էյի, վալիաէճիյիմ. օ՞նէ, եի՞նէ մի սէնին գօլթուգ սանաագլիէնի վէրիյօրսուն... հէր ագշամ քի գավզամըղ եի՞նէ մի պաշլայաճագ. էյի պիլիրսին քի անընն իւղէրինէ օթուրմագ խոթէմէմ... գալարը չունը... պէն ատ պիր օթ սանաագլիէսինաէ ատա զիյաաէ բահաթ խոէրիմ։

Ֆրանսուազ. – Գալարըմամ վէսաէլամ... սապահուան ագշամա գաարաբ չալըշըգաան ասնրա, հիչ օլմագաա պիր աղ բահաթ իթմէլինին, հօրդընըգ ալմալըընը։

Ա.կրիքօլ. – (Վալիաէսինին թագոիմ իթմէկի սանսագլիէյէ օթուրագ քէմալը պէշաչէթլէ.) Շունա պագ հէլէ... պէօյլէ ճէպրէն իշ օլո՞ւր մը, պիչագէ Մայէէօ։ Լաբին... սէվկիլի վալիաէճէյիմ, սէօյլէսիքլէրիմէ սէն դուշագ ասմա... իֆաաէլէրիմ հէր լաթիֆէաէն խագրէթ տիր. հաթթա սէնին գօլթուգ սանաագլիէնաէ Թէվֆէլ էլ աաէ բահաթ խոէրիմ. իհթիյալ կիւնիւ, Թիւլերի թանթը հիւքմաարիսինաէ եայըըղ օթուրալըաան պէրու, ասլա պու գաարաբ բահաթ օթուրմուշ սէյիլ խոիմ։

Ֆրանսուազ Գաուէն՝ մաաանըն պիր թագաֆընաա աուրմըշ, օղլու իշուն էքմէք քէմէքաէ վէ Մայէէօ սանսի չագաալըն չիչէսինին ալըդ կիւմիւշ թագը էգագէգ սօլաուրմագաա բաը։ Գու իչի քէրէմքնաը մանսուդլարըն՝ քէնաի սէվկիլիլէրի հագդընաա կէօսթէրաիքլէրի իհթիմամը մուտագդիգանէ, հագըդաթէն լաթիֆի պիր մէնգաքէ խոի։

Ա.կրիքօլ. – (Մայէէօյէ միւթէվէճճիհէն.) Գէնիմիէ պէրիւքաէ թագամ իթմէք իսթէմէ՞զմիսին։

Մայէէօ. – (Կէօզլէրինի եէրէ սաթգ իսէրէք.) Թէչէքիւր իսէրիմ, Ա.կրի՛քօլ. պէն տահա չիմսի եէմէք եէմիմ։

Ա.կրիքօլ. – Օ՛հ, զաթէն պէնիմ թէքլիֆիմ աուրէթագ պիր չէյ հանի նէզագէթէ րիայէթ իթմիշ օլմագ իչուն իսաի. չունքի սէնին պագը աճայիպ խույլարըն պուլընաըղընը վէ էֆքեաարընաան զէրրէ գաատար այրըլմագ օլաըղընը բէք ալէա պիլիրիմ. ոիւնեա պիր հանա կէլսէ, պէնիմիէ օթուրուա եէմէք եէմէզլին...։ Վալիաէմ տէ սէնին կիսպի տիր, պէնիմիէ էքմէք եէմէյէ թէնէզզիւլ իթմէզ... հաբ հալընըղ օթուրուր թագամ իսէր... պէրդի տէ պէնիմ խագպէրիմ օլմագդըղըն եէմէքաէն պիրէ մահրում գաուր...։

Ֆրանսուազ. – Խա՛յր, էվէաաըմ, խա՛յր... էրքէն էքմէք եէմէք պէնիմ սըհհէթիմէ տահա մուվաֆըգ կէլիյօր աա անըն իշուն պէօյլէ հարէքէթի խոիյօրըմ...։ Բիչիրսիմիմ եէմէք նաՏըլ, էյի տէյի՞լ մի տիր։

Ա.կրիքօլ. – Էյի՞ մի... չունա մուքէմմէլ տէսէ՞նէ չալըամ ըա բիչիմիշ մէզիա պաըըգը տէյի՞լ մի... պու պաըըգըն նէ՛ տէրէճէ աշընդըըը օլաըըմը պիրիրսին. պէն թէր-նէօլաէ պաըըգճը օլմագ իւղրէ եարաաըըմըշ ըաըմ աումա, թագի՛մ պէնի տէմիրճիլիյէ սէվգ իթմէ։

Պիչագէ տէլիգանըը՝ քէօբէյին հիքմաէսինին նագլ իթմէկի սըրաաա ագաճըղ սա եանմըշ օլան պու տաթմըղ եէմէյի, պիրթիւն կիւն ճանը աղընա կէլիրճէսինէ չալըշըգաան ասնրա, բէք ույդունաուղ պիր չէյ տատ իթմէքաէ խոի. լաբին վալիաէսինին խօշնուա իթմիշ օլմագ իչուն, օրուճ թուքմագդըղը իթթիֆագ իթմէքաէ վէ պու տաթմըղ պագըղը քէմալը իշթիյագըա եէյօր կիւպի կէօրինմէքաէ խոի. վալիաէսի իսէ օղլունուն իշթիհասընը

կէօրաւքաէ, պիր թաւըը խօշնուտի խարագ իտէրէք.

— Օ՛հ... սէնի կէօրէն պիր ղիյաֆէթաէ եէմէք եէյօրսուն կիսի ղանն իտէճէք, աղիզ էվլատըմ. ղալիպա պու եէմէք տամաղընա բէք մուվաֆըգ կէլսի. կէլճէք ճումնա վէ ճումնա իրթէսի կիւնլէրի ոէ պու եէմէյի բիշիրէյիմ, օլմա՞զ մը. — տէտի։

Ակրիքօլ. — Չիյաոէսիյլէ թէշէք քիւր իտէրիմ, վալիոէճիյիմ... անճաղ, իքի կիւն պիրի պիրի արտընճա բիշիւմէ, ասնրա միտէմ պօղուլուր...։ Լաքին պու լաղըրտըլարը չիմսի պէր թարաֆ իտէվիմ ոէ, եարընքի բաղար կիւնիւմիւզիւ նաասլ կէշիրէճէյիմիզի տիւշիւնէվիմ. եարըն կիւզէլճէ էյլէնմէք լաղըմ սրը. վալիոէճիյիմ, սէնի պիր դաչ կիւնաէն պէրու սրը քի մահզուն վէ միւքէոոաէր կէօրիւօրըմ վէ պունը հիչ պիր սէպէպէ աթթի իտէմէյօրըմ... աճապա պէնաէն խօշնուտ տէյի՛ միսին...։

Ֆրանսուաղ. — Օ՛հ, պիշմըրէ էվլատըմ, սէնաէն խօշնուտ օ՛լմամադ մը... սէնին կիսի պիր նուոմանէի...։

Ակրիքօլ. — (Վալիոէսինին սէօղիւնիւ քէսէրէք.) Բէք էյի, բէք էյի. էօյլէ իսէ, պիր աղ էյլէնէրէք պէնաէն խօշնուտ օլաըղընը ֆիքիրէն ոէ իսպաթ իթմէյիսին։ (Մայեէօյիւ կէօսթէրէրէք.) Պէյքի մաոմուաղէյ ոէ պիղէ բէֆաթ իթմէք լութֆընտա պուլունուր։

Պու սէօզ իւզէրինէ, Մայեէօ գըպ գըրմըզը քէսիլոի, կէօղլէրինի եէրէ աթթի էյլէոի վէ եիւզիւնաէ աճը պիր մահզունիյեէթ էսէրի նիւմայան օլուպ, ճէվապ վէրմէոի։

Ֆրանսուաղ. — Օղլո՛ւմ, էյի պիլիրսին քի պէն կիւնոէւղէրի քիւիսէյէ կիտը վէ պիւթիւն կիւնլիւմիւ տուալարընա կէշիրիրիմ։

Ակրիքօլ. — Բէք էյի ամմա, եա՛ ադչամլարը՞...։ Պէն սանա թէսլիմօեա կիտէյիմ ոէմէյօրըմ... Չուրաոտ ղայէթ էյլէնճէյի պիր հօգդաղաղ վար ըմըշ, օնու սէյր իթմէյէ կիտէրիղ։

Ֆրանսուաղ. — Թէշէք քիւր իտէրիմ, էվլատըմ, օ տա պիր նէվ թէաթրօ ոէյի՛լ մի... քէօթիւ շէյ տիր վէսվասլամ...։

Ակրիքօլ. — Ա՛հ, աղիզե վալիոէճիյիմ, պու սէօղլէրին արթընգ միւպալաղա տրը։

Ֆրանսուաղ. — Օղլում, պէն պաշդալարընըն իչինէ գարըշմըյօր մըյըմ... պաշդալարընը՝ իսթէոիքլէրի շէյոէն ժէն՝ իսթըյօր մըյըմ...։

Ակրիքօլ. — Հադգըն վար, աֆվ իտէրսին, վալիոէճիյիմ. մաոամ քի թէքլիֆիմի ըէտա իսթյօրսուն, հավա աչընգ օլուրսա, Մայեէօ իլէ պիրլիքտէ գ-ւէ-ըլարոա (իքի թարաֆը ադաճլը կէնիշ եօլ) կէպինմէյէ կիտէրիղ, օլմա՞զ մը. թադրիպէն իւչ այ վար քի Մայեէօ պիղիմիէ պէբաղէր տիշարը չընգմընչ ոէյի՛լ տիր. դիրա պիղ պիրլիքտէ օլմաընգճա, սիմթիկին սէնէ էվլին պուճաղընտա դաբաընըր գալըր։

Ֆրանսուաղ. — Խա՛յր, էվլատըմ, սէն եալընըզ չընգ... բաղարընը միւմքինի մէրթէպէ էյի կէչիր, պու տահա միւնասիպ օլուր։

Ակրիքօլ. — Սէվկիլի Մայեէօմ, վալիոէմի գանտըրմադ խուսուսընտա պարը սէն եարտըմ էյլէ։

Մայեէօ. — (Գըզարարագ վէ էօնիւնէ պագարագ.) Ակրի՛քօլ, պիլիրսին քի պէն պունտան պէօյլէ նէ՛ սէնինէ, նէ՛ ոէ վալիոէնէ տըշարը չընգամամ։

Ակրիքօլ. — (Շէնմէչրէպանէ պիր թաւը ըլա.) Նէ՞ իւչուն, մաոամ ա՛զէլ... թէրպիյէսիպլիք իթմիշ օլմագսըզըն պու բէտաինիպին սէպէպինի սօրագիրը միյիզ։

Մայեէօ. — (Մահզունանէ պիր սուրէթոէ կիւլիմսէյէրէք.) Զիրա պէնիմ սէպէպիմոէն, պաշդալարըյա գավղայա պուլաշմանը իսթէմէմ, Ակրիքօլ...։

Ակրիքօլ. — (Խալիսանէ պիր սուրէթոէ ըզհարը թէէսլիֆ իտէրէք.) Ա՛հ... աֆվ իտէրսին, աղիզե Մայ-

եէօմ, աֆվ խոէրսին։ – տէյիսլ սապրսըզլըզլա էլինի աղնընըն իւղէրինէ վադ՝ իյլէտի։

Մայեէօնին իյմա իթմէք իսթէմիյի վադըայը պէր վէճհի աթի օդույանլարըմըզա նադլ իտէրիզ։ Չէօյլէ քի, պիչարէ էօքսիւզճըղադ հէր իշտէ իհթիրազքեարանէ տավրանմադտա օլտըղընտան, պադը քէրըճ վէ ֆագաթ նատիր օլարադ, Ակրիքօլ վէ Ֆրանսուադ Պոտուէն իլէ թէննէղղիւհէ չըդար ըտը։ պու թէննէղղիւհլէր՝ քէնտիսի իշուն էյնամը մախտուսէ հիւքմիւնտէ իտի։ Զէվալլը դըչճըղադ՝ Ակրիքօլ վէ վալիտէսինի ութանտըրմամադ իւղրէ, պիր չապդա իլէ քիւչիւք պիր չալ սաթուն ալապիլմէք իշուն բէք չօդ կիճէլէր ույդուսըզ կէչիրմիշ վէ բէք չօդ կիւնահիւզլէր տէ աճ դալմըշ ըտը։ Մէզղուրէ պու սուրէթլէ պէշ ալթը տէֆա թէֆէրրիւճէ չըդմըշ օլուպ, բէրէքաթիչ իտէրճէսինէ սէվմիյի տէլի դանլընըն գօլթուղընտա օլադրադ վուդու պուլան իշպու թէննէղղիւհլէր՝ պիչարէնին միւտտէթի հայաթընտա կէօրմէյիւ էէկհանէ մուրթլու զէմանլար օլտու։ Սօն տէֆա վադը օլան թէֆէրրիւճ էտնասընտա, վահչի վէ թէրպիյէսիզ հէրիֆին պիրի, տիրսէյիյլէ մէզղուրէյի էօյլէ տիւթմիւշ իտի քի, դալալը գըղճըղադ հըտա իթտիյի աղըը սախդասըյլա խաֆիֆ պիր սէտա սալը վէրմիշ իտի. մէրգում վահչի իսէ՝ Մայեէօնին հայդըրմասընտա մուդտալիլ աֆվ տիլէյճէք եէրտէ. «Օ՛հ օլսուն, սանտա միւսթահադդ ըրը, միսքի՛ն դանպուր...» ճէվապընը վէրմիշ իտի։

Ակրիքօլ, բէտէրի կիպի, գուվվէթ վէ ճէսարէթին ալիճէնադ գալպլէրէ պախշ իթտիյի հիլմ ու միւլայէմէթլէ մութթահսըֆ ըտը ըտա տա, ալչադճասընտա իճրա օլունան պիր հադարէթէ գարշը տախտ, էսէրի չիտտէթ իսպրաղընտան կէրի տուրադտաղ ըտը. զիրա հըտսը ինթիդամճույանէսի բէք չիտտէթլի իտի. պինաէն ալէյհ՝ պու վահչի ատէմին թէրպիյէսիզլիյինտէն իֆրաթ մէրթէպէ

էօֆքէլէնէրէք՝ վալիտէսինին գօլընը պըրագմըշ վէ սինն, գամէթ վէ գուվվէթճէ քէնտիսինէ միւսավի օլան պու ալչագ հէրիֆին եիւզիւնէ էօյլէ չիտտէթլի թօգաթլար եէրլէշտիրմիշ իտի քի, պիր տէմիրճինին կէնիշ վէ նասըրը էլլէրինին պէօյլէ սիլլէլէր էնտիրտիյի նատիրէն կէօրիւմիւշ տիւր։ Շախսը մէրգում՝ պու սիլլէլէրին աճըընտան գըպ գըրմըզը քէսիլէրէք, քէնտիսի տէ Ակրիքօլա ուրմագ իսթէմիշ իտի իսէ տէ, տէմիրճի հայրէթէ չայան պիր չէվիքլիքլէ վէ օրատա պիրիքմիշ օլան խալգըն խօշնուտի ադիմինի մուճիպ օլաճադ տէրէճէտէ սիլլէլէրինի թէքրարլամըշ ըտը. Ակրիքօլըն խասմի իսէ՝ խալգըն եուհա սէտալարընտան վէ հագարէթամիզ սէօզլէրինտէն րէպիլ պէտնամ օլարադ նապէտիտա օլմուշ ըտը։

Պէտպախթ Մայեէօ՝ քէնտի սէպէպիյլէ Ակրիքօլ գավղայա պուլաշմասըն իշուն արթըգ տըշարը չըգմադ իսթէմէտիյինի սէօյլէմէքլէ պու վագըայը անլաթմադ նիյէթինտէ իտի։

Իշպու մուճիպի թէէսսիւֆ հատիսէնին խաթըրէի միւէլլիմէսինի պիլա իխթիյար ույանտըրմըշ օլտըղընտան տօլայը, կէնճ տէմիրճի սօն տէրէճէ ըշհարը նէտտամէթ իթտի. լաքին հա՛յֆա քի... պու խաթըրէ՝ Մայեէօ կիպի սաֆտիլ պիր գըղճըղադ իշուն, Ակրիքօլըն թախմինինտէն տահա զիյատէ մուճիպի քէտէր վէ ըղտըրապ ըտը. գիրա պիչարէ՝ Ակրիքօլը չըղընճասընա սէվէր վէ քէնտի չայանը իսթիհզա չիրքինլիյինլէ պու գավղայա սէպէպ օլտըղընտան տօլայը թէէսսիւֆ իտէր իտի։

Ակրիքօլ, մալիք օլտըղը գուվվէթ վէ մէթանէթի թասիսաթընա րաղմէն, չօճուգ կիպի չաբուգ միւթէէսսիր օլուր ըտը. կէչմիշ պիր խաթըրէյի թէքրար պիրքը իթմէքլէ Մայեէօնին գալպինի ճէրիհատար իյլէմիշ վէ պիչարէնին հիւքն ու էլէմինի պատի օլմուշ օլտըղընը տիւշիւնտիւքճէ, կէօղիւնտէ եաշ գաթրէլէրի պիրիքհյօրտու. իմտի

էլէրինի թէքլիֆսիզ պիր սուրէթտէ մէզպուրէյէ ուղաթարագ .

— Թէտպիրսիզլիյիմի աֆիվ էթ վէ կէլ պէնի գուճաղլա . – տէտիքտէն սօնրա , Մայեէօնին սօլուգ վէ զաիֆ ևանագլարընա իքի պուսե եէրլէշտիրտի ։

Ակրիքօլըն պու մուսամէլէի թէվէճճիւհքեարանէսի իւզէրինէ , կէնճ գըզըն տուտագլարը այմ պէյազ քէսիլիպ գալպի օ գատար չիտտէթլէ չարբմաղա պաշլատը քի , պիչարէ՝ մասանըն քէնարընա տայանմաղա մէճպուր օլտու ։ Ակրիքօլ պունը կէօրիւնճէ տիւչարը էնտիչէ օլարագ հալիմանէ պիր սէտա լէէ .

— Գապահաթըմը աֆիվ իթտին , տէյի՛լ մի սէվկիլի Մայեէօմ . – տէտի ։

Մայեէօ . – (Ֆէլէճանը գալպինի զապթ իթմէյէ չալըշարագ .) Էվվէ՛թ , էվվէ՛թ , զաաֆը հալիմտէն տօլայը պէն տէ սէնատէն աֆիվ տիլէրիմ . օ գավղանըն խաթըրէսի պէնի տահմա քէտէրլէնտիրիր . օ կիւնիւ սէնին իչուն զիեատէսիյէ գօրգմուշ ըտրմ . . . ։ եա՛ օրատա պիրիքմիշ օլան խալգ՝ հէրիֆի թէսահուպ իթմիշ օլսա իտիլէր . . . ։

Ֆրանսուազ . – (Ձէրէյան իտէն ահվալէ ակեահ օլմագսըզըն Մայեէօնիւն իւտատընա չիթապան օլարագ .) Ա՛հ , եա՛ Բապպի , միւտատէթի էօմրիւմտէ պէօյլէ գօրգույա կիրիֆթար օլմամըշտրմ ։

Ակրիքօլ . – (կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք Մայեէօ իչուն ժէնֆաաթատան խալի օլան պու մուհավէրէնին րէնկինի տէյիշտիրմէք նիյէթիյլէ .) Ա՛հ , սէվկիլի՛ վալիտէճիյիմ , սէն պիր ասքէրին . . . հէմ տէ Իմբէրաթօրըն սիւվարի գումպարաճըլարընատան պիրինին զէվճէսի օլտըղըն հալտէ , կէօրիւյօրըմ քի ճէսարէթի սահիպի տէյիլ սին . . . ։ Օ՛հ , քէտէրի՛մ . . . գահրամա՛ն բէտէրիմ . . . լաքին խա՛յը . . . խա՛յը . . . անըն հագգընտա տիւչիւնմէք իսթէմէմ . . .

պու խաթըրէլէր պէնի աշուրի քէտէրլէնտիրիյօր . . . գալպիմ ալթ իւսթ օլույօր ։

Ֆրանսուազ . – (Ճը պիր ահ չէքէրէք .) Կէլիր օղլում , Ալլահ իսթէրսէ կէլիր . . . ։

Ակրիքօլ . – Նասը՛լ , Ալլահ իսթէրսէ կէլի՛ր մի . . . չիմտիյէ գատար Ալլահ իսթէմէլի իտի . . . չունքի բէտէրիմ ուղրընտա էրէյիճէ տուալար վէ գուտտասլար իճրա իթտիրտին , տէյի՛լ մի . . . ։

Ֆրանսուազ . – (Օղլընըն սէօղիւնիւ քէսէրէք վէ մահզունանէ պիր սուրէթտէ պաչընը սալլայարագ .) Ակրիքօլ . . . պէօյլէ սէօյլէմէյէ հագգըն եօգ . . . պա խուսուս քի մէսէլէ բէտէրին հագգընտա տըր ։

Ակրիքօլ . – Բէք էյի . . . բէք էյի . . . տարըլմա . . . պու ադշամ պախթըմ եավէր կիտիյօր . չիմտի տէ սըրա սանա կէլտի . . . ։ Լաքին նէ՞ սէօյլէյօրըմ . . . պէն եա պուտալա վէ եախօտ տիվանէ օլմուշ ըմ . . . ։ Աֆիվ իտէրսին , վալիտէճիյիմ , աֆիվ իտէրսին . պու ադշամ աղզընտան պունտան պաչգա սէօզ եօգ . տահմա աֆիվ տիլէյօրըմ . . . լմտի սէնատէն տէ աֆիվ տիլէրիմ , վալիտէճիյիմ . սէն էյի պիլիրսին քի պիր մէսէլէ հագգընտա աղզընտան ույղունուզ պիր քէլիմէ սատըր օլուրսա . . . բիզամըն խիլաֆընտա օլարագ սատըր օլուր . զիրա պիլիրիմ քի սանա տօգունուր ։

Ֆրանսուազ . – Պանա տօգունմայօրսուն , պիչարէ օղլում ։

Ակրիքօլ . – Հէբսի պիր գաբույա չըդար . պէնիմ իթիգատըմճա , տիւնեատա վալիտէյի ճէրիհատար իթմէքտէն տահա ֆէնա պիր շէյ օլամազ . . . ։ Բէտէրիմին գարիպէն ավտէթի իտէճէյի հագգընտա սէօյլէտիյիմ սէօզլէրէ կէլինճէ . . . հիչ չիւպհէ գալտըրմազ ։

Ֆրանսուազ . – Լաքին տէօրթ այտան պէրու , քէնտիսինտէն հիչ պիր մէքթուպ ալմամըշըզ տըր ։

Ակրիքօլ. – Օրասը էօյլէ. լաքին խաթըրընտա տէյին մի. քէնտիսի աղ չօգ օգուտագ պիլիր իսէ տէ, եաղը եաղմագ պիլմէզ օլտրղընը քէմալը խուլուսը գալպլէ տափմա սէօյլէմէզ մի իտի. հաթթա ախիրէն եաղտըրմըշ օլտրղը մէքթուպտա, սալա վէսվէսէ իթմէմէմիղի վէ քեանունի սանինին էվախըրընա ռօղրու Բարիսէ մուվասէլէթ իտէճէյինի, վէ պուրայա վիրուտինտէն իւշ տէօրթ կիւն էվվէլ Բարիսին հանկը հուտուտընտան կէլմէքտէ օլտրղընը պիլտիրէճէյինի վէ պու սուրէթլէ կիտիպ քէնտիսինի իսթիգպալ իթմէմէ մէյտան վէրէճէյինի իշար ինթմէմիշ մի իտի։

Ֆրանսուազ. – Էվվէթ, էվլատըմ... լաքին չուպաթ այընա կիրտիք, հէնուզ կէլէն կիտէն օլմատը...։

Ակրիքօլ. – Տէմէք տիր քի, տահա չօգ պէքլէմէյէճէյիզ. պու կիւն եարըն հէր հալտէ մէյտանա չըդաճադտըր. հաթթա թահմինիմտէ տահա իլէրիյէ վարարագ չունը տա սէօյլէրիմ քի, էկէր պու կիւնլէրտէ սէվկիլի Դաբրիէլիմիզ տէ Բարիսէ կէլէճէք օլուրսա, սալա թէաճճիպ իթմէյէճէյիմ. դիրա Ամէրիգատան եաղմըշ օլտրղը սօն մէքթուպ՝ պու պապտէ իւմիտլէր վէրմէքտէ իտի։ Ա՛հ, վալիտէճիյիմ, խանէտանըմըզըն պիւթիւն ազասը պիր եէրէ թէճէէմմիւ իթտիյի կիւն, պիղիմ իշուն պիր եէվմի մէսուտիյէթը օլաճագ տըր։

Ֆրանսուազ. – Օ՛հ, Ալլահ սէսինի իշիթսին, էվլատըմ... օ կիւն պիղիմ իշուն հագըգաթէն մէսուտ պիր կիւն օլաճագ տըր։

Ակրիքօլ. – Վէ օ մէսուտ կիւն տէ չօգ կէճիքմէքսիղին կէլէճէք տիր, վալիտէճիյիմ. բէտէրիմ հագդընտա սէն հիչ մէրագ իթմէ. դիրա գավըր մէշհուրէ կէօրէ, խապէր պուլընմատըղը վագթ, էյի խապէրլէր օլուր...։

Մայեէօ. – Բէտէրինի էյիճէ տէրխաթըր իտէ՞րմիսին, Ակրի՛քօլ։

Ակրիքօլ. – Տօղրըսընը իսթէրսէն, քէնտի թիւյիւ պէօյիւք շապգասը իլէ պէնի չէյթանըն չէհրէսի կիպլի գօրդութան ուղուն պըյրդլարընը հէր չէյտէն զիյատէ խաթըրլարըմ. իւնիֆօրմասընըն իչ թարաֆընտա ասըլմըշ օլան խաչ նիշանընըն դըրմըղը գօրտելասը վէ գըլըճընըն ալթուն կիպլի բարլագ գապգէսի բէք հօշըմա կիտեր իտի, տէյին մի, վալիտէճիյիմ...։ Լաքին եինէ նէ՞ն վար... նէ՞ իչուն աղլայօրսուն։

Ֆրանսուազ. – Ա՛հ, պիչարէ՛ Պոտուէն... պիղտէն այրըլալըտան պէրու աճապա նէ՛ գատար ըղտըրապըլար, նէ՛ գատար մէչագդաթլար չէքմիշ տիր. քէնտիսի կիպլի ալթմըշ եաշընը կէչմիշ օլան պիր իսթիեար իշուն ըղտըրապ չէքմէք բէք միւշքիլ տիր..., Օ՛հ, պէտապէթ էվլատըմ, պիչարէ բէտէրին պուրատա տախի սէֆալէթէ տիւշար օլաճաղընը տիւշիւնտիւքճէ, եիւրէյիմ բարչա բարչա օլուր։

Ակրիքօլ. – Նէլէ՞ր սէօյլէյօրսուն, վալիտէճիյիմ։

Ֆրանսուազ. – Էվվէ՛թ, արթըգ պէնիմ տիքքիշ տիքմէյէ վէ բարա գապանմապա դուվվէթիմ եօգ տուր, չօճուղըմ։

Ակրիքօլ. – Էկէր սէն վէ բէտէրիմ չալըշմագտան ասճիղ իսէնիղ, պէ՞նտէ մի ասճիղ իմ, իքինիղին իգամէթի իչուն քեաճի օլաճագ պիր օտամըղ վէ ուճագ թէֆէք էշեամըղ եո՞գ մը տըր... (Վալիտէսինի կիւճէնտիրիր գօրգուսըյլա սուրէթի իֆատէսինէ լէթաֆէթ վէրէրէք։) Անճագ, մատամ քի էվ իտարէսինտէն պահս իտիյօրըղ, միւսաատէ էթ տէ պիր սէօղ սէօյլէյէյիմ, ապիղէ վալիտէճիյիմ, Բէտէրիմ իլէ Գաբրիէլ ավտէթ իթտիքլէրինտէ, անլէր իշուն հէր կիւն թագտիսի դուտտաս իթտիրմէյէ վէ մուսլար եագտըրմագա արթըգ հաճէթ գալմագ, տէյի՛լ մի. իմտի, պու թէսաարրուճ սայէսինտէ... բէտէրիմին հէր կիւն պիրեր չիչէ չարապը վէ չուպուղընը

թխւթախուրէճէք էբէյիճէ թխւթխւնիւ պուլունաճագ տըր . . . ։ Պունտան պաշգա , բազար կիւնլէրի տէ լօգանթատա միւքէմմէլ պիր եէմէք եէտիրէպիլէճէյիզ . . . ։

Պու էսնատէ , գաբու պիր գաչ քէրրէ ուրըլըպ , Ակրիքօլըն սէօղիւ գաթ՝ օլունտը . Ֆրանսուազ եավաչ սէտա իլէ «կիրինիզ . . .» տէյու պէյան իլլէտի ։

Լաքին գաբույա ուրան ատէմ՝ իչէրի կիրէճէք եէրտէ , գաբույը արալըգ իթտի վէ կիւզել պիր եէչիլէ պօյանմըշ պիր էլ՝ Ակրիքօլը իչարէթլէ տըշարըյա չաղըրտը ։

Ակրիքօլ . – Հա՛ , պիզիմ պապա Լօրիօ իմիշ , պօյաճըլարըն նումունէի միւճէսէմի . կիր , պապա՛ Լօրիօ , կիր , թէքլիֆէ պագմա ։

Լօրիօ . – Միւմքինսիզ տիր , օղլում , թէրէմտէն թըրնագլարըմա գատար պօյա իչինտէ իմ . . . ։ Էկէր ի-

չէրիյէ կիրէճէք օլուրսամ , մատամ Ֆրանսուազըն օտասը պիւթիւն եէչիլէ պօյանաճագ ։

Ակրիքօլ . – Տահա էյի եա՛ , օտա տէօչէմէսի պիր չայըրլըգ սուրէթինի ալըր . պէն իսէ եէչիւէք վէ չայըրլարը բէք սեվէրիմ ։

Լօրիօ . – Լաթիֆէյի պըրագալըմ , Ակրի՛քօլ . սանա սէօյլէյէճէք մուհիմ պիր սէօզիւմ վար , չաբուգ օ՛լ ։

Ակրիքօլ . – Ա՛ճապա եինէ տէմիրճիի ճասու՞ս հադգընտա տըր . էկէր էօյլէ իսէ , էմին օլ պապա Լօրիօ , օ չարկըն պիղէ նէ՞ եաբասիլիր ։

Լօրիօ . – Խա՛յր , տէմիրճիի ճասուս հադգընտա տէյիլ . ղալիպա հէրիֆ կիթմիշ , վէ եախօտ սիս օ գատար գաթըլաշմըշ տըր քի քէնտիսինի կէօրէմէյօրըմ . զաթէն մէսէլէ պու տէյիլ . . . հայտէ չաբուգ օ՛լ , (Հաքիմանէ պիր թավը ըլա) Սէօյլէյէճէյիմ սէօզ՝ պաշգա մուհիմ պիր չէյ հադգընտա օլուպ , եալընըզ սանա թէալլիւգ իտէր ։

Ակրիքօլ . – (Տիւչարը հայրէթ օլարագ պայգա գալգըպ .) եալընըզ պանա՞ մը թէալլիւգ իտէր . . . ա՛ճապա նէ՞ տիր ։

Ֆրանսուազ . – Կիթ պագ օղլում , հէրիֆի պէքլէթմէ ։

Ակրիքօլ . – Բէք էյի , վալիտէճիյիմ . լաքին էկէր պիր չէյ անլատը իսէմ , Ալլահ պէլամը վէրսին ։

Կէնճ տէմիրճի պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սոնրա , վալիտէսինի Մայէօ իլէ եալընըզ պըրագըպ տըշարըյա չըգտը ։

4

Ա Վ Տ Է Թ

Ակրիքօլ՝ օտաւտան չըդտըգտան պէշ տագըգա սօնրա, թէքրար ավտէթ լլլէտի. չէհրէսի սարարմըշ վէ ալթ իւսթ օլմուշ, կէօզլէրի եաշլա տօլմուշ վէ էլլէրի տէ տիթրէմէքտէ պուլընմըշ ըտը. լաքին սըֆաթըննտա ֆէվգ էլ ատէ մէսէրրէթ, չէֆգաթ վէ թէէսսիւր ալահի մէշհուտ իտի։ Պիր տագըգա գատար գաբու էօնիւնտէ հարէքէթսիզ գալտը. հէյէճանը գալպի սանըրսըն քի վալիտէսինէ եագլաշմագտան քէնտիսինի մէն՝ իտիյօրտու. . . .։

Պիշարէ Ֆրանսուազըն կէօզիւ օ գատար քէսպի զաաֆ իթմիշ իտի քի, օղլընըն չէհրէսինտէքի թէզայեիւրի կէօրէմէյիպ.

—Պապա Լօրիօնըն սէօյլէյէճէյինէ՞ իմիշ, Ակրիքօլ.—տէյու սօրտու։

Կէնճ տէմիրճի ճէվապ վէրմէտի. Հալ պու քի Մայեէօ մէրգումըն չէհրէսինտէքի սօղունլըղը կէօրէրէք տէտի քի.

—Աման եա՛ Բապպի. . . Նէ՞ն վար. . . Ակրիքօլ . . . եիւղիւն նէ՞ իչուն սօլմուշ. . . .։

Ակրիքօլ. –(Մայեէօնիւն սիւալինէ ճէվապ վէրմէքսիզին Ֆրանսուազըն եանընա գօշարագ հէյէճանը պիր սէտա իլէ.) Վալիտէճիյի՛մ, սէվկիլի՛ վալիտէճիյիմ, չիմտի էօյլէ պիր չէյ կէօրէճէքսին քի, պիեատէսիյլէ տիւշարը հայրէթ օլաճագսըն. . . լաքին հիչ պիր կէօնէ էսէրի հէյէճան կէօսթէրմէյէճէյինի պանա վատ իտի՛ր մի սին։

Ֆրանսուազ. –Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսուն, օղլում. . . լաքին նէյի՞ տիթրէյօրսուն. . . պիր քէրրէ եիւղիւմէ պագ. . . . Մայեէօնիւն հագդը վար ըմըշ. . . Նէ՞ իչուն պու դատար սարարմըշսըն. . . .։

Ակրիքօլ. –(Ֆրանսուազըն էօնիւնտէ տիպ չէօքէրէք վէ մէղպուրէնին իբի էլինի թուԹարագ.) Ա՛հ, սէվկիլի վալիտէճիյիմ. . . լաղըմ տըր քի. . . պիլմէյօրսուն. . . լաքին. . . .։

Կէնճ տէմիրճի սէօվունու թէքմիլ իտէմէտի. կէօղիւնտէն ագան մէսէրրէթ եաշլարը սէտասընը գաթ՝ իթմէքտէ իտի։

Ֆրանսուազ. –Աղլայօրսուն հա՛. . . լաքին Ալլահ աշգընա օլսուն, նէ՞ վար, պէնի նէ՞ իչուն գօրգուտըյօրսուն. . . .։

Ակրիքօլ. –(Կէօզլէրինի սիլէրէք.) Գօրգը՞յօր մըսըն,

օ՛հ, խա՛յր, խա՛յր... պիլաքս բէք պախթիեար օլաճադ-
սըն... Լաքին, թէքրար իսկյօրըմ, հիչ պիր կէօնէ էսէ-
րի հէյէճան կէօսթէրմէյէճէյինի պանա վատ խէ՛ր մի-
սին... ղիրա էյի պիլիրսին քի, չօգ մէսէրըէթ տախի չօգ
քէտէր կիսի մադարրաթը տըր։

Ֆրանսուազ. – Նա՞սըլ...։

Ակրիքօլ. – Պէն սանա տէմէ՛ղ մի խոսմ քի... կէլէ-
ճէք...։

Ֆրանսուազ. – Ռէտէրի՞ն մի...։

Պիչարէ գաադըն պու սէօզիս սէօյլէրը սէօյլէմէղ, սան-
տալիէսինտէն սըչրայըպ գալդը։ Հայրէթ ու խէլէճանը
օ սէրէճէ բէսպի չիտտէթ իլթիմիչ խոսքի, գալպինին չար-
բընթըսընը ղապթ իլթիմէք իչուն պիր էլինի կէօյսիւնէ տա-
յադթը. Ֆրանսուազ եավաչ եավաչ սիւչարը զաաֆ օլ-
մադտա ըտը ըսա տա, Ակրիքօլ մէղպուրէյի թուրթուպ
թէքրար գօլթուդ սանտալիէսինէ օթուրթը։

Մայեէօ իսէ, պիր թարաֆա չէքիլմիչ օլտըղը հալ-
տէ, Ակրիքօլ իլէ վալիտէսի արասընտա ճէրէյան իտէն
պու թէէսսիւրպահչ մէնզարէյի սէյր իսկյօրտու. Լաքին
Ֆրանսուազըն սիմասը թէղայիւր վէ սարարթը բէյտա
իլթիմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ, պէյքի պիր մուավէնէթ-
տէ պուլունուր միւլահազասըյա, գօրդագ պիր թարղ-
տա մէղպուրէնին եանընա եապըշտը։

Ակրիքօլ. – Ճէսուր օ՛լ, վալիտէճիյիմ, ճէսուր օ՛լ. ար-
թըդ հէր չէյ պիթտի... շիմտի քէտէրիմի կէօրմէք պահ-
թիեարըղընա նահիլ օլմադտան պաշգա պիր չէյ գալ-
մասը։

Ֆրանսուազ. – (կէօղէրինտէն չէշմէ կիպի եաշ ադա-
րադ.) Պիչարէ՛ Պոտուէնիմ... օն սէքիզ սէնէ ղայղու-
պէթտէն սոնրա կէլսին հա՛... խա՛յր, խա՛յր... պունա
պիր վէճհ իլէ լինանամամ. սահի՛հ մի տիր, եա՛ Բապպի,
աճապա սահի՛հ մի տիր։

Ակրիքօլ. – Հէմ օ գատար սահիհ քի, էկէր տահա
ղայատէ միւթէէսսիր օլմայաճաղընը վատ խոերսէն... նէ
վագթ կէլէճէյինի տէ սէօյլէրիմ։

Ֆրանսուազ. – Օ՛հ, աղ վագթտան... տէյի՛լ մի։

Ակրիքօլ. – Էվվէ՛թ, վալիտէճիյիմ, աղ վագթտան։

Ֆրանսուազ. – Լաքին հա՛նկը վագթ կէլէճէք։

Ակրիքօլ. – Պիր իսքի կիւնտէն... եարըն... եախօտ
պու կիւն...։

Ֆրանսուազ. – Պու կի՛ւն մի։

Ակրիքօլ. – Էվվէ՛թ, վալիտէճիյիմ... տօղրուսընը խա-
թէրսէն... կէլիյօր... կէլտի...։

Ֆրանսուազ. – Կէլտի՛... կէ՛լ...։

Պիչարէ գաադընճըղազ՝ քէքէլէյէրէք, սէօղիւնիւ իք-
մալ իտէմէտի։

Ակրիքօլ. – Պիր աղ էվվէլ աչաղրտա իտի. եօգարը
չըգմազտան էվվէլ՝ պօյաճը պապա Լօրիօյա րէճա իլթիմիչ
քի կէլիպ պանա իչի անլաթսըն. պունտան մագաստը չու
իմիչ քի պէն քէնտիսինի կիտիպ կէօրտիւքտէն սոնրա,
կէլիպ սէնի տէ հաղըրլայըմ. ղիրա պիրտէն պիրէ օտատան
իչէրիյէ կիրէճէք օլուրսա, տիւչարը հէյէճան օլուրսուն
վէ սանա պիր մադարրաթ կէլիր տէյու գօրդմըշ։

Ֆրանսուազ. – Օ՛հ, եա՛ Բապպի...։

Ակրիքօլ. – (Նագապիլի թարիֆ պիր մէսէրըէթլէ.)
Շիմո. ի.. տըչարըտա պէրլէյօր...։ Ա՛հ, վալիտէճի-
յիմ... արթըդ սապը իտէմէմ... օն տադըդատան պէ-
րու դալպիմ օ տէրէճէ չիտտէթլէ չարբմագտա տըր քի,
կէօյսիւմ բարա բարչա օլաճագ տէյու զանն իսկյօրըմ։

Պու սէօղիս միւթէագրիպ գաբույա տօղրու գօչտու
վէ գաբույը աչտը։

Տակոպէր՝ էօքսիզլէրին էլլէրինտէն թուրթմըշ օլտը-
ղը հալտէ, գաբու էչիկինտէ նիւմաեան օլտու։

Ֆրանսուազ իսէ՝ ղէվճինին գօլլարը արասընա աթը-

լաճագ եէրտէ , տիզ չէօքիւպ տու՛ա իթմէյէ պաշլա-
տը . բուհընը ձէննապը Հադդա ի՛լա իտէրէք , նիյազ վէ
տուալարընը գապուլ վէ հէտիյէլէրինի մաղհարը միւքա-
ֆաթ իյլէմիչ օլտըղընտան տօլայը , ան սամիմ իլ գալպ
թէչէքքիւր իթմէքտէ իտի :

Պու մէննզարէտէ հաղըր պուլընանլար պիր սանիյէ գա-
տար սաքիթ վէ հարէքէթսիզ տուրտըլար :

Ակրէպօլ՝ պիր հըսսը հիւրմէթ վէ նէզաքէթ սահդա-
սըյլա , հասրէթ վէ մուհապպէթինին չիտտէթինէ ղալէ-
պէ իթմէքտէ , վէ Տակոպէրին պօյնընա սարըլմադա ճէսա-
րէթկապ օլամամագտա ըտը . պիչարէ տէվի գանը՝ ղապ-
թը նագապիլ պիր սապրըսըզլըգա , վալիտէսինին տուա-
սընըն թէքմիլ օլմասընա պէքլէյօրտու :

Իսթիեար ասքէր տախի կէնճ տէմիրճի կիպի , այնը
հըսսիյեաթա ուղրամըշ ըտը . պապա օղու՝ մուպտտէլէ
իթտիքլէրի եէկճանէ պագըշլա , պիր հըսսը տինտարանէ
իլէ մախլուգը Խալիդ իչուն ունումթմըշ օլան պու նէճիպ
գատրն հագդընտաքի չէֆգաթ վէ հիւրմէթլէրինի պիլ-
տիրտիլէր :

Ռօղ վէ Պլանչ իսէ՝ չայըրմըշ գալմըշ վէ գալպէրի
հէյէճանա ուղրամըշ օլմաղէ , քէմալը տըգդաթլա , տիզ
չէօքիւպ տուա իթմէքտէ օլան պու գատրնա պագմագ-
տա ըտըլար : Մայեէօ տախի՝ Ակրիքօլըն սաատէթ վէ
պախթիեարլըղընը տիւշինէրէք կէօղիւնտէն մէսէրէթ
եաշլարը ագըթմագտա վէ պիր եէրէ պիրիքմիշ օլան պու-
ֆամիլեա ազասը արաաբնտա քէնտիսինի էճնէպի վէ պի-
նաէն ալէյհ ունուտուլմըշ ատտ իտէրէք օտանընն պիր
քէօչէսինէ չէքիլմէքտէ իտի :

Նիհայէթ Ֆրանսուազ աեաղա գալդըպ ղէվճինէ տօղ-
րու պիր խաթվէ աթտը . Տակոպէր իսէ՝ սօն տէրէճէ
հէյէճանը գալպա տիւշար օլմուշ օլմաղլա , ղէվճէսինի
գօլլարը արաաբնտա քէմալը մուհապպէթլէ սըգտը : Օտա

Ակրիքօլ

տերունին տերին պիր սիւքիւթ խաթիլա իթժէքտէ իտի , Տակոպէր իլէ Ֆրանսուաղ հիչ պիր սէօզ թէաթի իթժէ-ժէքտէ իտիլէր . եալընըզ ընչգըրըդ սէտալարըլյա ժէսէր-բէթ նիտալարը պու սիւքունէթի իվալ իտիյօրտու . . . , Պու իքի իսթիեար պայլարընը գալտըրտըգլարընտա , սի-մալարը զայէթ սաքին , բարլադ վէ պէշայէթլի իտի . չուն-քի հըսսիյեաթը խալխանէ լայըգը վէճհ իւղրէ մաղհարը խօշնուտի օլտըգտա , քէնտիսինտէն սօնրա ըզտըրապաթը չէտիտէնին էսէրինի պիլէ պըրագմազ :

Ֆրանսուաղ՝ իլք հէյէճանընա զալէպէ իթտիքտէն սօնրա , քէմալը հայրէթլէ Րօզ վէ Պլանչը թէմայա իթժէ-յէ պայլատը . ասքէր իսէ՝ էօքսիզէնէ Ֆրանսուաղը կէօս-թէրէրէք հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .

—Իվլատալարըմ , պու դատըն պէնիմ խայրխահ զէվ-ճէմ սիր . . . պէն ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարընը նէ սու-րէթլէ գայըրտըմ ըսա , պու դատըն տախի այնը սու-րէթլէ գայըրաճադ տըր . – տէտի :

Րօզ . – (Հէմչիրէսի իլէ պիրլիքտէ Ֆրանսուաղա եագ-լաշարագ .) Տէժէք քի , մատա՛մ , պիզի էվլատլարընըզ կիսի պագաճագ վէ մուհասպպէթի մատէրանէ իլէ սէվէ-ճէքսինիզ :

Ֆրանսուաղ . – (Թէտրիճէն հայրէթի արթարագ .) Մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը՞ մը . . . :

Տակոպէր . – Էվէթ՛ , ազիզէմ Ֆրանսուաղ , պու էօք-սիւզլէր օնըն գըզլարը տըրլար . . . պէն քէնտիլէրինի ու-զագ ժէմլէքէթլէրտէն կէթիրիյօրըմ . . . . լաքին պու սէյահաթլարըմըզը զահմէթսիզ , էզիյէթսիզ չէյլէր զանն իթժէ հա՛ . . . : Սօնրա պուռնլարըն քեաֆֆէսինի տէ սանա նագլ իտէճէյիմ :

Ֆրանսուաղ . – (Փէմալը չէֆգաթ ու հայրէթլէ էօք-սիւզլէրէ պագարագ .) Պիչարէ՛ չօճուգլար , զանն իտէր-սին քի պիրի պիրինէ միւշապիհ իքի ժէլէք տիրլէր :

Տակոպէը . – (Օղլունա տօղրու թէվէճճիւհ իտէրէք .) Շիմտի . . . սըրա պիզիմ տիր, օղլում :

Ակրիքօլ . – Համա օլսուն, եա՛ Բապպի :

Տակոպէը իլէ օղլունըն ժէսէրրէթի ազիժէսինի վէ պիրի պիրինի պուս իթմէք խուսուսընտաքի ինհիմաքը չէ-տիտլէրինի թարիֆ ու թավսիֆ իթմէք տաիրէյի իմքեան խարիճինտէ տիր : Պիշարե իխթիյար, արա սըրա հայ-բան հայրան Ակրիքօլըն եիւղիւնէ պագմագտա վէ էլլէ-րինի ժէրգումըն կէնիշ ումուղլարընա տայաթարագ օղու-նըն մէրտանէ վէ խալխանէ չէհրէսինի վէ ֆիտան կիպի պօյունը սէյր ու թէմաշա իթմէքտէ իտի. պատէհու թէք-րար գուճադլայըպ կէօյսիւ իւղերինտէ սըղարագ չէօյլէճէ նիտա իթմէքտէ իտի .

— Ա՛հ, նէ՛ կիւզել տէլի գանըը . . . գուվվէթի վէ պա-ղուսը եէրինտէ . . . չէհրէսի տէ նէ՛ գատար լաթիֆ . . . :

Մայեէօ՝ էլան պիր քէօչէյէ չէքիլմիշ օլտըղը հալտէ, Ակրիքօլըն սաատէթի հալիյէ նէչէեապ օլմագտա վէ ֆա-գաթ օ վագթա գատար քիմսէտէն կէօրիւլմէմիշ օլտըղըն-տան, օրատա տուրմագըղը պիւէ սայղըսըղըգ ատտ իթմէք-տէ իտի : Հիչ քիմսէ ֆարգընա վարմագսըղըն օտատան չը-գըպ կիթմէք իսթէյօրտու իսէ տէ , պու արղումընա տէսթ-բէս օլամայօրտու . չունքի Տակոպէը իլէ Ակրիքօլ գարսյա եագըն տուրմըշ օլտըղլարընտան , եօլը հէմեն քեամիլէն գարամըշլար ըտը . իմտի կէօղլէրինի Իօղ վէ Պլանչըն լա-թիֆ չէհրէլէրինէ աթֆ իտէրէք , օրատա տուրմադա մէճ-պուր օլտու : Մայեէօ՝ պու տէրէճէ մէլահէթի վէ հալավէ-թի սիմա հիչ կէօրմէմիշ օլուպ , իլքի էօքսիւզ պէյինինտէ-քի մուշապէհէթի թամամէ վէլէհ ու հայրէթինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա ըտը . պունտան մաատա , լապիս պուլընտըգլարը մաթէմ էլպիսէմի՝ պունլարըն տախի բէն-չէի սէֆալէթէ կիրիֆթար օլմըշ պէտագախթլար օլտըգ-լարընը կէօսթէրմէքտէ օլտըղընտան , Մայեէօ անլէր հագ-

գընտա տահա գիյատէ թէվէճճիւհ տուրմագտա ըտը :

Ֆրանսուազ . – Սէվկիլի՛ եավրուճըգլար , պագ նա-սըլ իւշիւմիւշլէր , էլլերի տէ պիւթիւն պիւթիւն պուղ քէսիլմիշ . . . հայֆա՛ քի սօպանըն աթէչի սէօնմիւշ տիւր . – տէյէրէք էօքսիւզլէրին էլլէրինի քէնտի էլլերի իչինտէ ըսրթմադա չալըշըյօրտու : Տակոպէը իլէ Ակրիքօլ իսէ՝ միւտաեէթի մէտիտէտէն պէրու ըզմար իթթիքլէրի հըսսի-յաթը սամիմանէյի ըզհար իյլէմէքտէն կէրի տուրամա-մագտա ըտըլար :

Ֆրանսուազ սօպանըն սէօնմիւշ օլտըղընը սէօյլէր սէօյ-լէմէզ, Մայեէօ՝ նէդաքէթէ մուղայիր ատտ իթթիյի մէվ-ճուտիյեէթինի սաւիհե չըգարմըշ օլմագ իչուն , տէրհալ քէօմիւրիւն մէվզու՝ օլտըղը օտայա գօչարագ պիրագ օտտուն ըլա պիրագ տա քէօմիւր ալտը , վէ կէլնէպ սօպանըն եանը-նա տիղ չէօքէրէք քիւլ ալթընտա գալմըշ պիր գաչ աթէչ-բարե իանէսիյլէ միւքէմմէլ պիր աթէչ եագտը . պունը միւթէագըպ սօպատաքի աթէչ չաթըրտամագա վէ ալէվ-լէնմէյէ պաշլատը . պատէհու պիր գահվէ ըպրըղընը սու իչէ տօլտուրըպ սօպանըն պիր թարաֆընա եէրլէշտիրտի . պիշարէ Մայեէօ սէֆալէթին մանահ հագիգիսի նէ օտը-ղընը վէ էօքսիւզ պուլունմագ նէ՛ տէհչէթի չէյ իտուլինի բանա պիլտիյինտէն , ուզագ մահալլէրտէն կէլմէքտէ օլան պու պէտագախթ գըղլարա սըճագ պիր չէյ իչիրմէք լա-զումընը միւշահագա իյլէմիշ վէ պինաէն ալէյհ գահվէ ըպրըղընը աթէչէ սիւրմիւշ իտի :

Մայեէօ՝ պու խըտմէթլէրի օ գատար սէսսիզ իճրա իյլէմիշ վէ օ ագշամքի հէյէճանըլար արասընտա քէնտի-սի օ գատար ունուտուրլմըշ ըտը քի , Ֆրանսուազ՝ ֆիքրի քեամիլէն Իօղ իչէ Պլանչա մունհասըր պուլընտըղընտան , սօպանըն չաթըրտամագտա օլմասընը, նէչր իթթիյի հարա-ըէթի լաթիֆէյի վէ գահվէ ըպրըղընտա գայնայան սուչըն ֆիշըրթըսընը տուչտըղը սըրատա անլայապիլմիշ իտի :

Իսթիւեար ասքէր , կէլմէքտէ օլտըգլարընը էվվէլճէ խապէր վէրմէմիշ օլտըղընտան, Ֆրանսուազ՝ պու իքի կէնճ գըղճըղազը ներէյէ եաթըրտաճազընը տիւչիւնմէքտէ օլմաղին , չաթըրտամագտա օլան աթէչին նէ սուրէթլէ եանմըշ օլտըղը քէնտիսինի տիւչարը հայրէթ իթմէմիշ իտի ։

Նակէհան գաբու արգասընտան պիր քէօբէք ավավէսի իչիտիլտի ։

Տակոպէր պու սէտայը իչիթիր իչիթմէզ , տէրհալ գաբույը աչմաղա կիտէրէք .

—Պիզիմ իսթիւեար Բապա-ժուա տըր . Ֆամիլեամըզը կէօրիւպ թանըմազ իւզրէ օ տա իչէրի կէլմէք իսթէյօր . – տէտի ։

Բապա-ժուա սըչրայա սըչրայա գաբուտան իչէրի կիրտի . ըսթըլահը ավամտա գուլլանըլտըղը իւզրէ , պիր սանիյէ զարֆընտա քէնտի էվի կիպի հէր քէսլէ իւլֆէթ քէյտա իլլէտի ։ Իպթիտա , պուրնընը Տակոպէրին էլինէ սիւրիւշտիւրիւպ , պատէհու Բօղըն , Պլանչըն , Ֆրանսուազըն վէ Ակրիքօլըն էլլէրինի պիրէր պիրէր եալատը . լաքին հազըրունըն քէնտիսինէ բէք ազ տըգգաթ իթտիքլէրինի կէօրիւպ պէսպէչլի միւքէտտեր օլմուշ օլտըղընտան, օտանընն պիր քէօչէսինէ չէքիլմիշ տուրմագտա օլան Մայեէօյէ եագլաշտը վէ «Ծօսթլարըմըզըն տօսթլարը պիզիմ տէ տօսթլարըմըզ տըր» ֆէհվասընճա , չու սըրատա հէր քէստէն ունուտըլմըշ օլան կէնճ գըղճըղազըն տախի էլլէրինի եալամազա պաչլատը ։ Հայվանըն չու մուամէլէի թալթիֆքեարանէսինտէն Մայեէօնիւն գալպի իֆրաթ մէրթէպէ զալեանէ կէլէրէք , աղլայաճազ տէրէճէտէ միւթէէսսիր օլտու . իսմի ուզուն , զաիֆ վէ պէյազ էլլէրիյէ քէօբէյին պաչընը պիր գաչ տէֆա օխչատըգտան սօնրա, էլինտէն կէլէն խըտմէթլէրի իճրա իթմիշ վէ պինաէն աէյ օրատա գալմասը արթըգ ֆահտէտէն խալի պուլընմըշ օլտըղընը հըսս իտէրէք , Ակրիքօլըն վէրտիյի չէյէյի

ալտը վէ օ տա գաբուսընը աչըպ օ տէրէճէ իհթիյաթլա տըչարըյա չըգտը քի , մէզպուրէնին կիթմէքտէ օլտըղընը հիչ քիմսէ կէօրէմէտի ։

Պիր մուհապպէթի խալխանէ իլէ պուսէլէր թէաթի վէ հըսսիյեաթը գալպիյեէլէրինի ըզհար իթտիքտէն սօնրա , Տակոպէր , Ֆրանսուազ վէ Ակրիքօլ՝ էօմրունահվալը զարիպէսի հագգընտա տիւչիւնմէյէ պաչլատըլար ։

Տակոպէր՝ կէօզիւյլէ Բօղ վէ Պլանչը կէօսթէրէրէք տէտի քի .

— Պիչարէ՛ Ֆրանսուազ, պէօյլէ մէմուրը ղայրը պիր մուվասէլէթէ մունթազըր տէյիլ իտին եա՛ ։

Ֆրանսուազ . – Մուվասէլէթինիզէն իֆրաթ մէրթէպէ մէճպուռն օլտում, անճագ չունա թէէսսիֆ իթմէքտէյիմ քի , ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարընը պարընտըրմագ իչուն , պու ֆագիրանէ օտատան պաչդա պիր իգամէթ կեահըմ եօգ տըր ... ղիրա պու օտա իլէ Ակրիքօլըն չաթը արասընտաքի օտա պիզիմ ... ։

Տակոպէր . – Գօնաղըմըզ պու օտալարտան միւրէթթէպ տիր , տէյիլ մի. վագըա Բարիստէ պունտան կիւզէլ վէ միւքէլլէֆ գօնագլար պուլունապիլիր իսէ տէ , նէ պէիս վար . սէն քեամիլէն միւսթէրիհ օլ, Ֆրանսուազ. պու չօճուգլար պէօյլէ հալլէրէ չօգտան ալըշմըշ տըրլար . եարըն սապահ օղլում ըլա պիրլիքտէ գօլ գօլա վէրիպ Մ. Հարտինին ֆապրիգասընա կիտէճէյիզ. պաղը իչլէր հագգընտա գօնուչմագ իւզրէ , ժէնէրալ Սիմոնըն ըէտէրինի պուլաճաղըզ ... , էօնաի բահտէ , իքիմիզտէն հանկըսը տահա տօղրու վէ ճէսուրանէ եիւրիւյէճէյինի եակըսը տահա տօղրու վէ ճէսուրանէ եիւրիւյէճէյինի եարըն սապահ կէօրէճէքսին , Ֆրանսուազ ։

Ակրիքօլ . – Եարըն ֆապրիգատա նէ՛ Մ. Հարտիի , նէ՛ տէ ժարէչալ Սիմոնըն բէտէրինի պուլամայաճազընըզ , սէվկիւլ պապաճըղըմ ... ։

Տակոպէր. – (Մէրթ պիր թավը ըլա.) Նէ՞ սէօյլէյօրսուն... Մարէշա՞լ մը։

Ակրիքօլ. – Հա՛յ հա՛յ. 1830 սէնէսինտէն պէրու տըր քի, ժէնէրալ Սիմոնըն տօսթլարը՝ Լինեի մուհարէպէսինտէն սօնրա Իմփէրաթօրըն քէնտիսինէ վէրմիշ օլտըղը մարէշալլըգ րիւթպէսինի վէ տուգալըգ իւնվանըները հիւքիւմէթէ թանըթտըլար։

Տակոպէր. – (Հայրէթ ու ժէսէրըէթլէ.) Սահի՞ն մի, Ակրիքօլ. լաքին պու խուսուս պէնի նէ՛ գաւսար տիւչարը հայրէթ իտիյօր... հէր նէ տախի օլսա, մուգթէզաի ատլ ու հագդանիյնէէթի իճրա օլունմուշ տըր. մաւսամ քի Իմփէրաթօր պու իւնվանը, պու բուրթպէյի քէնտիսինէ վէրմիշ, պատէմա օ սուրէթլէ եաս իտիլմէսի մուգթազի տիր. հէր նէ հալ իսէ, պու խապէր գալպիմի սօն տէրէճէ թէսրիր իյլէտի։ (Կէնճ գըղլարա միւթէվէճճիհէն.) Իչտիյօր մըսընըզ, էվլաալարըմ, Բարիսէ տիւգ վէ մարէշալ գըղը օլարագ կէլմիշսինիզ տիր. վագըա, մինի մինի տիւչէսլէրիմ, պու ֆագիրանէ օտաւա սիզի կէօրէնլէը՝ տիւգ վէ մարէշալ գըղը օլտըղընըզա ինանմազլարսա տա, սապր էթմէյէսինիզ, ինչալլահ հէր շէյ սըրասընա կիրէճէք տիր։ Ժէնէրալ Սիմոնըն բէտէրի՝ օղլունըն բուրթպէ վէ իւնվանը, հիւքիւմէթէ թարաֆընտան գապուլ իտիլմիշ օլտըղընը իչթիտիքտէ, աճապա նէ՛ գաւսար մէսրուր օլմուշ տըր։

Ակրիքօլ. – Էվլաատընը կէօրէպիլմէք իչուն բուրթպէ վէ իւնվանլարըն ճիւմլէսինի տէ ֆէտա էթմէյէ հազըր օլտըղընը պիզէ սէօյլէր իտի. զիրա ժէնէրալըն տօսթլարը հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ վէ հագդանիյնէէթի իչթիզամ էթտիքլէրի սըրատա, մարէշալ Սիմոն պուրատա տէյիլ իտի. մա մաֆիհ, միւմանիլէյհին զայպուպէթի տահա չօգ սիւրմէյէճէք, գարիպէն կէլէճէյի մուհագգագ տըր. զիրա Հինտիսթանտան կէօնտէրիլմիշ օլան սօն մէքթուպլար՝ հագընտա ավտէթ իտէճէյինի իչար իտիյօրլար։

Պու սէօզ իւզէրինէ, Րօզ վէ Պլանշ պիրբիպիրինէ պագըշարլար. կէօզլէրի եաշ տանէլէրի իչէ տօլուպ, կիւլ կիպի բէմպէ եանագլարընտան աչաղը եուվարլանմազա պաշլատը։ Պու եաշլար մէսէրըէթի եաշլարը իտի։

Տակոպէր. – Հա՛մտա օլսուն, պէն վէ պու չօճուգլար ժէնէրալըն պիր ան էվվէլ Բարիսէ ավտէթինի կէօզէթմէքտէ իդ. լաքին Մ. Հարտի իչէ ժէնէրալ Սիմոնըն բէտէրինի եարըն նէ՞ իչուն ֆապրիգատա պուլամայաճաղըզ։

Ակրիքօլ. – Զունքի Ֆրանսանըն ճէնուպ ճիհէթինտէ վագը պիր էյալէթտէ թէէսիս իտիլմիշ օյան պիր ինկիլիզ իմպալաթխանէսինի մուայէնէ էթմէք իւզրէ, օն կիւն մուգատտէմ ֆապրիգայը թէրք էթտիլեր. լաքին պու կիւն եարըն հէր հալտե ավտէթ իտէճէքլեր։

Տակոպէր. – Հա՛յ մէլուն չէյթան հա՛յ, իչթէ պու բասը ճանըմը սըգտը... պէն իսէ ժէնէրալ Սիմոնըն բէտէրինի կէօրիւպ պաղը մուհիմմ իչէր հագդընտա գօնուշմագ իսթէյօրսըմ. լաքին... մէքթուպ եազմագ իճապ էթմսէ, նէրէյէ կէօնտէրմէք լազըմ կէլտիյինի էլպէթթէ պիլիրլէր ա՛. իմտի, օղլում, եարընտան թէզլի օօգ քէնտիսինէ պիր մէքթուպ եազ վէ թօրունլարընըն Բարիսէ կէլմիշ օլտըգլարընը պիլտիր։ (Րօզ ըլա Պլանշա տէօնէրէք.) Շիմտիլիք, ղէվճէմ Ֆրանսուազ եաթաղընը պիզէ վէրէճէք վէ պիզտէ պուլունան էշեա իչէ էթթիֆա իտէճէքսինիզ, էվլաալարըմ. հիչ տէյիլսէ պուրատա, եօլտան տահա բահաթ օլուրսընըզ։

Րօզ. – Սէն էյի պիլիրսին քի, պիզ սէնին վէ զէվճէնին եաընընտա պուլունըրսաղ, տահմա բահաթ օլուրըզ։

Պլանշ. – Պունտան պաշգա, Բարիսէ մուվասէլէթ էթմիշ օլտըղըմըզտան տոլայը օ գաւսար պախթիեար ըզ քի, պաշգա շէյլէրէ հիչ էհէմմիյէթէ վէրմէյօրըզ. զիրա բէտէրիմիզի կէօրէպիլիճէյիմիզ եէր պուրասը տըր...։

Տակոպէր. – Էվվէ՛թ, էվլատլարըմ. ինսան պու խումիա իլէ հէր տիւրլիւ զահմէթլէրէ գաթլանապիլիր. լաքին, Բարիս հագդընտա պիր խայլը մէտհիյէլէր իչթիմիչ օլտըղընըղ ճիհէթլէ, չիմտի բէք գիյատէ թէաճճիւպ իթմիչ օլմալըսընըղ, դիրա պու անէ գատար խայալ իթմիչ օլտըղընըղ ալթունտան մէմլէքէթի հէնուզ կէօրէմէտինիզ. մա մաֆիհ պէիս եօդ, սապը իթտիյինիզ հալտէ սիզտէ գանի՛ օլաճագսընըղ քի, Բարիս կէօրիւնմիւյիւ գատար չիրքին պիր չէհր տէյիլ իմիչ . . . :

Ակրիքօլ. – (Բէմալը պէշաչէթլէ.) Պունտան մաատա, պու մատմուազէլէր իչուն, Բարիս՝ մարէշալ Սիմոնըն ավտէթինտէ անճագ ալթունտան պիր մէմլէքէթի օլաճագ տըր:

Բօղ. – (Թէպէսսիւմ իտէրէք.) Հագդընըղ վար, մօսիէօ Ակրիքօ՛լ, ֆիքրիմիզի կիւզէլ քէշֆ իթտինիզ:

Ակրիքօլ. – Նատը՛լ . . . իսմիմի պիլի՛յօրմըսընըղ, մատմուազէլ:

Պլանշ. – Շիւպհէսիզ. պիղ Տակոպէր իլէ չօգ տէֆալար սիզտէն պահս իտէր իտիք. հաթթա ախիրէն Գաբրիէլ իլէ սիզտէն եինէ պահս իթտիք:

Ակրիքօլ վե Ֆրանսուազ. – (Հայրէթլէ եէք ավազ.) Գաբրիէ՛լ իլէ մի . . . :

Տակոպէր. – (Իօքսիւզէրէ կէօզ ուճըլա պիր իչարէթ իտէրէք.) Հա՛, էվվէ՛թ, սիզէ օն պէշ կիւնլիւք նագլ իտէճէք հիքեայէլէրիմիզ վար տըր. հիքեայաթըմըզտան պիրիսի տէ, Գաբրիէլէ նասըլ լսաթ կէլմիչ օլտըղըմըզ քէյֆիյէթի տիր . . . : Շիմտիկի Գաբրիէլ հագդընտա եալընըղ չունը տէյէպիլիրիմ քի, օղլումտան աշաղը գալմազ, անըն գատար տէյէրլի վէ ալճէնապ պիր տէլի գանը տըր վէ հէր իքիսի տէ գարտաշ կիպի պիրի պիրինի սեվմէյէ լայըգ տըրըար . . . : (Հէյէճանը գալպ իլէ.) Ալճէնա՛պ գատըն . . . եաբաթըղըն բէք պիւյիւք

պիր էյիլիք տիր . . . սէն՝ ֆագիր օլտըղըն վէ տիքիշ տիքմէքտէն ղայրը մէտարը Թէայեիւշին պուլունմատըղը հալտէ, պու պէտապախթ էօքսիւճճըղազը ալմըշ վէ սէնինն էվլատընըա պիրլիքտէ պէօյիւթմիւշ սիւն . . . :

Ֆրանսուազ. – Տօսթում, պէօյլէ սէօզլէր սէօյլէմէ, պէնիմ եաբատըղըմ բէք ատի պիր չէյ տիր . . . :

Տակոպէր. – Հագդըն վար, ազիզէմ, պու խուսուստան եինէ պահս իտէրիզ. չիմտի չուբասընը պէյան իտէրիմ քի, եարըն սապահ Գաբրիէլի պէհէմէհալ կէօրէճէքսինն . . . :

Ակրիքօլ. – Պիրատէրիմ Գաբրիէ՛լ տէ մի կէլմիշ . . . ա՛հ, ինսան իչուն մէսուտիյէթի կիւնլէրի եօդ տըր տէյինլէրին սէօզիւ բէք վահի տիր . . . : Լաքին դէ քէնտիսինէ նա՛սըլ օլուպ տա բասթ կէլտինիզ, պապաճըղըմ:

Տակոպէր. – Սէ՛ղ մի . . . դէ տէյճէք եէրտէ դէ իլէ Թէվճիհի խիթապ իթմէ՛ք նէ օլաճագ . . . իյզահաթ վէր . . . աճապա չաիր օլտըղըն վէ գասիտէլէր Թանղիմ իթմէքտէ պուլընտըղըն իչուն քէնտինի պէօյիւք ատէ՛մ մի գանն իտիյօրսուն:

Ակրիքօլ. – Նէ՛ տէմէք իսթիյօրսընըղ, պապաճըղըմ . . . :

Տակոպէր. – Տէմէք իսթիյօրըմ քի, օն սէքիզ սէնէտէն պէրու սէօյլէմէտիյին դէ վէ սէօզլէրինի չիմտի քէմալը սէրպէսթի վէ զուրուր իլէ Թէքրար իտէպիլիրսինն Գաբրիէլէ կէլինճէ, քէնտիսինէ նէրէ՛տէ վէ նա՛սըլ Թէսաւուֆ իթմիչ օլտըղըմըզը պիրազ սօնրա նագլ իտէրիմ. էկէր պու կիճէ ույուշապիլէճէյինի զանն իտիյօրսան, բէք գիյատէ եանըլըյօրսուն, օղլում. օտանըն եարըսընը պանա վէրէճէքսին վէ ուզուն ուզատիյէ գօնուշաճաղըզ: Բապա-ժուա տա պու օտանըն գաբուսը էօնիւնտէ տուբաճագ. պու չօճուգլարըն եանընտա գալմագ, քէօբէյիմին էսկի ատէթի տիր:

Ֆրանսուազ. – Եա՛ Բապպի, նէ՛ գատար պուտալա ըմբէշըմ. հիչ պիր շէյ տիւշիւնմէյօրըմ. Տակոպէը, էկէը սէն վէ պու մատմուազէլլէը եէմէք եէմէք իսթէրսէնիզ, Ակրիքօլ կիթսին լօգանթատան պիր աղ եէյինթի թէտարւիք իթսին։

Տակոպէը. – (Րօզ վէ Պլանշա խիթապէն.) Ձանըննըզ պիր շէյ իսթէ՞յօր մը, էվլատլարըմ,

Րօզ. – Խա՛յր, Տա՛կոպէը, թէշէէքքիւր իտէրիզ, օ գատար մէճհուն վէ խօշնուտ օլտուգ քի, աճլըգ պիւէ հըսա իթմէյօրըզ...։

Ֆրանսուազ. – Լաքին ըսընմագ իչուն հիչ օլմազսա պիր աղ շարապ իւէ շէքերլի սըճագ սու իչմէլիսինիզ. նէ՞ եաբայըմ. իքրամ իտէճէք պաշգա պիր շէյիմ եօգ։

Տակոպէը. – Էվվէ՛թ, հադգըն վար, Ֆրանսուազ. պու էօքսիւզ չօճուգլար բէք եօրղուն տըրըլար. եաթագլարընը հազըրլա տա եաթըպ ույուսունլար...։ Պէն տէ օղլումըն օտասընա կիտէճէյիմ վէ եարըն սապահ՝ Րօզ վէ Պլանշ ույանմաղտան էվվէլ, էնիպ սէնինլէ գօնուշաճաղըմ քի; Ակրիքօլա պիր աղ բահաթ իտէճէք վագթ պըրագմըշ օլայըմ։

Պու էսնատէ էքէյիճէ հըզլըճա գաբու ուրուլտու։

Ակրիքօլ. – Պիր շէյէ իհթիեաճըմըզ օլուպ օլմատըղընը սօրմագ իւզրէ պէսպէլլի Մայեէօ կէլմիշ օլմալը։

Ֆրանսուազ. – Լաքին զանն իտէրսէմ Տակոպէը կէլտիյի վագթ Մայեէօ պուրատա ըսը։

Ակրիքօլ. – Էվվէթ, վալիտէճիյիմ. պէտպա՛խթ գըզճըղագ... պէսպէլլի պիղէ սըգընթը վէրիր գօրդուսըյա հիչ քիմսէյէ կէօրիւնմէքսիզին չըգըպ կիթմիշ տիր, նէ՛ գատար սայղըլը պիր գըզճըղագ տըր...։ Լաքին օ գաբույը պու գատար հըզլըճա ուրմագ, տէյի՛լ մի։

Ֆրանսուազ. – Հադգըն վար, պագ քի՞մ տիր։

Կէնճ տէմիրճի գաբույա վասըլ օլմագտան էվվէլ գաբու այըլըը վէ իւսթիւ պաշը թէմիզ վէ միւհթէրէմ չէհրելի պիր ատէմ իչէրիյէ կիրիպ պիր գաչ ատըմ գատար իչէրիչէտքտէն սօնրա, օտանըն տէօրթ էթրաֆընա սիւրաթլը պիր նաղարա կէզտիրէրէք, պիր տագըգաճըզ Րօզ ըլա Պլանշըն եիւգիւնէ պագտը։

Զահիրի հալինտէն թէրպիյէ վէ նէզաքէթէ աչնա պիր քիմսէ կէօրիւնմէքըլէ պէրապէր, կիրմէյէ լուխսաթ ալմատան իչէրիյէ տուխուլ իթմէք թէրպիյէսիզլիյինտէ պուլընմըզ օլան պու ատէմի Ակրիքօլ գարշըլայարագ.

— Մօսի՛էօ, սիզէ իխթար իթմէյէ մէճպուրըմ քի, գաբույը ուրտըգտան սօնրա. «Կիրի՛նիզ...» տէնիլմէսինէ պէքլէյէպիլիր իտինիզ... հաթթա պէօյլէ հարէքէթ իթմէյէ տէ պօրճլու ըտընըզ...։ Լաքին հէր նէ հալ իսէ... նէ՞ իսթիյօրսընըզ. – տէտի։

Օտա տէրուննինտէ միւմքինի մէրթէպէ չօգ գալմագ իչուն ղայէթ աղըր աղըր իֆատէի մէրամ իթմէքտէ օլան պու ատէմ սօն տէրէճէ նէզաքէթլէ տէտի քի.

— Գուսուրըմը աֆվ իտինիզ, մօսիէօ... պին քէրրէ էօղր տիլէրիմ... թէրպիյէսիզլիյիմտէն տօլայը բէք զիյատէ միւթէէսսիֆ իմ... զիրա մահճուպ օլտում քի...։

Ակրիքօլ. – (Սապըրսըզլըգլա.) Բէք էյի, մօսիէօ, լաքին սէօյլէյինիզ պագալըմ, նէ՞ իսթիյօրսընըզ։

Շախսը մէճհուլ. – Մօսի՛էօ... մատմուազէլ Սոլիվոյ իսմինտէքի գանպուր իչճի աճապա պուրատա՞ մը օթուրուր։

Ակրիքօլ. – Խա՛յր, մօսիէօ, իւսթ գաթտա օթուրուր։

Շախսը մէճհուլ. – (Սէլամլարընը իհթիրամքէարանէ պիր սուրէթտէ թէքրարլայարագ վէ էօղրլէր տիլէյէրէք.) Օ՛հ, եա՛ Բապպի... պէճէրիքսիզլիյինտէն տօլայը բէք զիյատէ մահճուպ օլտում... պէն օ կէնճ իչճի գըզըն օտասը պու տըր տէյու զանն իտիյօրտում. չայանը

հիւրմէթ պիր զաթ թարաֆընտան պիչարէ գըզճըղագա իչ թէքլիֆ իթմէյէ կէլիյորըմ։

Ակրիքօլ. – (Տիւշարը հայրէթ օլարագ.) Լաքին վագըթ բէք կէճ տիր, մօսիէօ. պու իչճի գըզ պիզիմ ահպապաղըմըզ ըսա տա, չիմտի եաթմըշ օլմալը տըր, մէրդիւմէյի պու ագշամ կէօրէմէզսինիզ. պինանէն ալէյհ, եարըն պիր տահա կէլմէնիզ իճապ իտեր։

Շախսը մէճհուլ. – Օ հալտէ, թէքրար աֆիվ տիլէրիմ, մօսիէօ...։

Ակրիքօլ. – (Գարույա տօղրու պիր ատըմ աթարագ.) Բէք ալէա, բէք ալէա։

Շախսը մէճհուլ. – Մատամա, մատմուազէլէրէ վէ սիզէ ըչճա իտէրիմ քի, պու պապտէ գանի՝ օլա...։

Ակրիքօլ. – (Հէրիֆին սէօզիւնիւ աղըընտա պըրագարագ.) Էկէր պիր միւտտէթ տահա տէվամ իտէճէք օլուրսանըզ, մաղէրէթլէրինիզին ուզունըզընտան տօլայը տախի պէյանը մաղէրէթ իթմէքլիյինիզ իճապ իտէճէք քի, օ հալտէ իչին սօնու ուզանտըգճա ուզանաճագ վէ սիզ տէ արթըզ չէքիլմէզ օլաճագսընըզ, մօսիէօ։

Ակրիքօլըն պու սէօզիւնէ Լօզ վէ Պլանչ կիւլտիւէր, Տակոպէրիսէ՝ միւթէքէպպիրանէ պիր սուրէթտէ պըյըգլարընը օղուշտըրարագ, եավաշ սէտա իլէ պէվճէսինէ խիթապէն.

— Օղլում հէ՛մ ագըլը, հէ՛մ տէ լաթիֆէճի լմիշ, ֆագաթ սէն պունա ալըշմըշ օլտըղընտան, թէճաճճիւպ իթմէյօրսուն. – տէտի։

Պու էնսատէ շախսը մէճհուլ՝ իչի էօքսիւզ հէմֆիրէ վէ Ակրիքօլ վէ Տակոպէր իւզէրինէ սօն պիր պագըշ տահա սալտըրտըգտան սօնրա, օտա գաբուսընտան չըգըպ կէօղտէն նապէտիտ օլտու։

Պիր դաչ տագըդա կէչտիքտէն սօնրա, Ֆրանսուզ քէնտիսի իչուն եէրէ պիր տէօշէք սէրտի վէ քէնտի եա-

թաղընը տախի թէմիզ չարչէպլէրէկ տիւզէլթիպ, պիր իմթիսալը մատէրանէ իլէ գըզլարը եաթըրմաղա գօյուլտու. պու սըրատա Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ տախի չաթը արասընտաքի օտալարընա չըգմագտա ըտըլար։

Կէնճ տէմիրճի՝ էլինտէ պիր մում պուլունտուղը հալտէ, բէտէրինին էօնիւնտէն եիւրիւմէքտէ իտի. հալ պու տա, Մայէէօնիւն օտասը գաբուսընա վասըլ օլտուղը սըրաքի, Մայէէօ սիւրաթը վէ ֆագաթ եավաշ սէտա իլէ.

—Ակրի՛քօլ, պէօյիւք պիր թէհլիքէտէ պուլունըյօրսուն... սէնինլէ գօնուշմագ իսթէրիմ. – տէտի։

Պու քէլիմէլէր օ գատար սիւրաթ վէ օ գատար ալչագ սէտա իլէ թէլաֆֆուզ օլունտուղտա, Տակոպէր իչտէմէտի. մա հաղա, Ակրիքօլ տիթրէյէրէք պիրտէն պիրէ տուրմըշ օլտուղը ճիհէթլէ, իսթիեար ասքէր օղլունա խիթապէն.

— Նէ՞ վար, օղլում, նէ՞ օլտու. – տէյու սօրտու։

Ակրիքօլ. – (Ըրգասընա տէօնէրէք.) Պիր չէյ եօգ, պապաճըղըմ, սանա մըղտարը քեաֆի ըշըգ կէօսթէրմէյօրում տէյու գօրգտում։

Տակոպէր. – Զարար եօգ, էվլատըմ... պու ագշամ պէնիմ կէօղլէրիմ իլէ պաճադլարըմ օն պէշ եաշընտա պիր չօճուղըն կէօղիս վէ պաճադլարը գատար գուվվէթլի տիր։

Իսթիեար ասքէր Ակրիքօլըն տիւշար օլտուղը հայրէթ վէ թէճաճճիւպին ֆարգընա պիլէ վարմագսըղըն, օղլու իլէ պիրլիքտէ քիչինիք օտայա տուխուլ իթտի. հէր իքիսի տէ կիճէյէ օրատա կէչիրէճէքլէր իտի։

. . . . . .

Մայէէօյիս սօրմագ պէհանէսիյլէ Տակոպէրին պէվճէսինին օտասընա կիրմիշ օլան չախսը մէճհուլ, խանէ գաբուսընտան տըշարը չըգտըգտան սօնրա, Պրիզ-Միշ սօղա-

ղընըն մուննթէհասընա տօղրու կիթատի վէ Սէն-Մէրրի մա-
նասթըրընըն քիւչիւք մէյտանընտա պէքլէմէքտէ օլան
պիր արապայա եաղլաշտը։ Պու արապանըն իչինտէ Մ.
Բօտէն, պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլտըղը հալտէ օթու-
մըշ ըտը։

Մ. Բօտէն՝ արապայա թէդարրուպ իտէն ատէմին
քիմ օլտըղընը անլայընճա սապրտըղ պիր սուրէթտէ.

— Նէ՞ խապէր, եա՛հու, – տէյու սօրտու։

— Իքի կէննճ գըղ ըլա գըր պըյըդը իսթիւեար Ֆը-
րանսուազ Պոտուէնին խանէսինէ կիրտիլէր։ Գաբույը ու-
մազտան էվվէլ, պիր գաչ տագըդա իչէրտէ ճէրէյան ի-
տէն մուհավէրէյի տինլէտիմ . . . : Էօքսիգլէր պու կիճէ
Ֆրանսուազ Պոտուէնին օտասընտա, գըր պըյըդը իսթի-
եար իսէ կէննճ տէմիրճինին օտասընտա եաթաճագլար։

— Բէք էյի։

—Լաքին, լա Րէն Պաքանալ. հադգընտա մալիւմաթ
ալմագ իւզրէ, գանպուր իչճիյի պու ագշամ կէօրմէք խու-
սուսընտա բէք տէ ըսրար իտէմէտիմ. գանպուր իչճինին՝
Ակրիքօլ հադգընտա բօսթա վասըթասըյլա պու ագշամ
ալմըշ օլտըղը մէքթուպ նէ՛ տէրէճէ թէէսիր իթմիչ ի-
տույինի անլամագ իւզրէ եարըն եինէ օրայա կիտէճէյիմ։

— Սագըն կիթմէմէղիք իթմէյէսին հա՛. չիմտի պէ-
նիմ թարաֆըմտան Ֆրանսուազ Պոտուէնին խուսուսի բա-
բաղընա կիտիպ, Միլիէօ-տէզ-Իւրսէն սօգաղընտա վաղը
խանէմտէ քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլտըղըմը պիլտիրէ-
ճէքսին. վագթ հէր նէ գաատար էրքէն տէյիլ իսէտ,
պիր սանիյէ պիլէ ֆէվգի իթմէքսիղին տէրհալ էվվէ կէլմէ-
սի մուգթազի տիր. սէն տէ անա ըէֆադամ իտիպ պէ-
րապէր կէլէճէքսին. էկէր պէն հէնուզ խանէյէ ավտէթ
իթմէմիշ իսէմ, պէքլէսին. զիրա սօն տէրէճէ մուհիմմ
պիր մէսէլէ հադգընտա քէնտիսիյլէ կէօրիւշմէք իսթիյօ-
րըճ . . . :

Շախսը մէճհուլ իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ
Բօտէնի սէլամլայարագ.

— Էմրէրինիզ քէմալը սատագաթլա իճրա օլունա-
ճագ տըր. – տէտի։

Պու սէօզու մութէագըպ, Բօտէնին արապասը սիւ-
րաթլա հարէքէթ իլէտի։

5

ԱՆՐԻՕԻ, ԻԼԷ ՄԱՅՏԷՕ

Իչպու վուդուաթը մուխթէլիֆէտէն պիր սաաթ գա-
տար սօնրա, Պրիզ-Մէզ սօգաղընտաքի խանէտէ զայէթ
տէրին պիր սիւքիւնէթ հիւքմֆէրմա ըտը։

Բէնճէրէլի պիր գաբունըն ճամլարը արասընտան մէշ-
հուտ օլան խաֆիֆ պիր ըշըգ, Մայէօնիւն հէնուզ ույանըգ
օլտըղընա տէլալէթ իթմէքտէ իտի. զիրա հավատան վէ
ըշըգտան մահրում օլան պու ուֆաճըգ օտանըն՝ չաթը
արասընտա վագը տար վէ գարանլըգ պիր կէչիտէ աչըլան
գաբուսընտան պաշգա պիր ըշըգ ալաճագ եէրի ճօզ
ըտը։

Ֆագլրանէ պիր եաթագ, պիր մասա, էսկի պիր սան-
տըգ վէ պիր իսկէմլէ պու ուֆաճըգ օտայը օ գատար
տօլտուրմըշ ըտը քի, տէրունինտէ իքի քիչի պիլէ օթու-
րամայըպ, պիրի եաթագըն իւզէրինէ չըգմագա մէճպուր
օլուր ըտը։

Ակրիքօլըն իհտա իթտիյի չինէք՝ չամաշըրըլարա տօղու
պիր մասա իւզէրինտէ, պիր սու գատէհի տէրունինէ քէ-
մալը իհթիմամլա վագ՝ իտիլմիշ օլուպ, գօյու ալ բէնկին-
մալը իհթիմամլա վագ՝ իտիլմիշ օլուպ, գօյու ալ բէնկին-
տէքի զօնչէսինի տէ աչմըշ օլտըղընտան, պու սէֆիլանէ

օտանըն տէօրթ էթրաֆըննա խօշ պիր գօգու նէյը իլէմիշ իտի։ Նէյնաք՝ տիվարլարը քիւլ ըէնկինտէ պիր ալչը իլէ սըվալանմըշ օլան պու գարանլըգ իգամէթկեահը, ինճէ պիր մում խաֆիֆ պիր սուրէթտէ թէնվիր իթմէքտէ իտի։

Մայեէօ լնպասալարընը չըդարմագսըզըն եաթաղը իւզէրինտէ եասլանմըշ ըտը. պիչարէ գըզճըղաղըն լէհճէսի ագ պագ օլմուշ վէ կէօզլէրի եաշլա տօլմուշ օլտուղը հալտէ, եաթաղընըն եաստըղընա տաեանմըշ ըտը. պաչընը գաբու թարաֆընա չէվիրմիշ օլուպ, պիր խէլէճանը աղիմէ Ակրիքօլը պէքլէմէքտէ վէ անըն այագ սէտասընը իչիթմէք իւմիտիլէ էթրաֆա գուլագ վէրմէքտէ իտի։ Զէվալլընըն գալպի չիտաէթլէ չարբմագտա օլուպ, տայիմա սօղուն օլան չէհրէմի իսէ՝ հէյէճանը գալպինտէն խաֆիֆ պիր գըզարթը բէյտա իլէմիշ իտի... Ապա սըրա տախի էլինտէ պուլընան պիր մէքթուպա աթֆը նիկեահ իթմէքտէ վէ հէր տէֆասընտա թիր թիր տիթրէմէքտէ իտի. իչպու մէքթուպ՝ օ ադչամ բօսթա իլէ կէլմիշ օլուպ, Մայեէօ՝ Տակոպէր իլէ ֆամիլեասը արասընտա ճէրէյան իտէն մէնղարէտէ հազըր պուլընտըղը սըրատա, պօյաճը պապա Լօրիօ կէթիրիպ մատասը իւզէրինէ գօյմըշ ըտը։

Պիր գաչ տագըգտա սօնրա, կէնճ գըզ՝ քէնտի օտասընա գարիպ պուլունան պիր գարուն՝ եամաչճաճըգ ա-չըլմագտա օլմասընը իչիտիպ քէնտի քէնտինէ.

— Իչթէ... կէլիյօր.— տէտի։

Մայեէօնիւն թամամինի տօղրու իտի. գիրա Ակրիքօլ պու սըրատա օտատան իչէրիյէ կիրտի. սըֆաթընտա էնտիչէ վէ վէսվեսէտէն գիյատէ թէճէասիւս վէ մէրագ ա-լամէթի մէչհուտ ըտը։ Կէնճ տէմիրճի Մայեէօնիւն սօղուն չէհրէմինի կէօրիւնճէ, տիւչարը վէսվեսէ օլարագ եամաչ աէտա իլէ տէտի քի.

— Բէտէրիմին ույումասընա պէրէյէօրտում, աղիղէ Մայեէօմ. նէ՞ վար պագալըմ, եիւղիւն նէ՞ իչուն սօլմուշ

...նէյէ՞ աղլայօրսուն. նէ՞ վար... տէմինճէք հա՞նկը թէհլիքէտէն պահս իթմէք իսթիյօրտուն...։

Մայեէօ.— (Ադչըգ պիր մէքթուպը Ակրիքօլա ուղա-թարագ րա՛չէտար պիր սէտա իլէ.) Շու մէքթուպը ա՛լ տա... օգու...։

Ակրիքօլ մումա եագլաչարագ չու սէօզլէրի օգուտը, «Բէնտի իսմինի կիղլէմէյէ մէճպուր օլան պիր քիմսէ՝ Ակրիքօլ Գոտուէն հագդընտաքի մուհապպէթի խալիսա-նէնիզ վագըֆ պուլընտըղընտան, սիզէ խապեր վէրիր քի, պու կէնճ վէ նամուսքեար իշճի՝ եարընքի կիւն թէվգիֆ վէ հապս իտիլէճէք տիր...»։

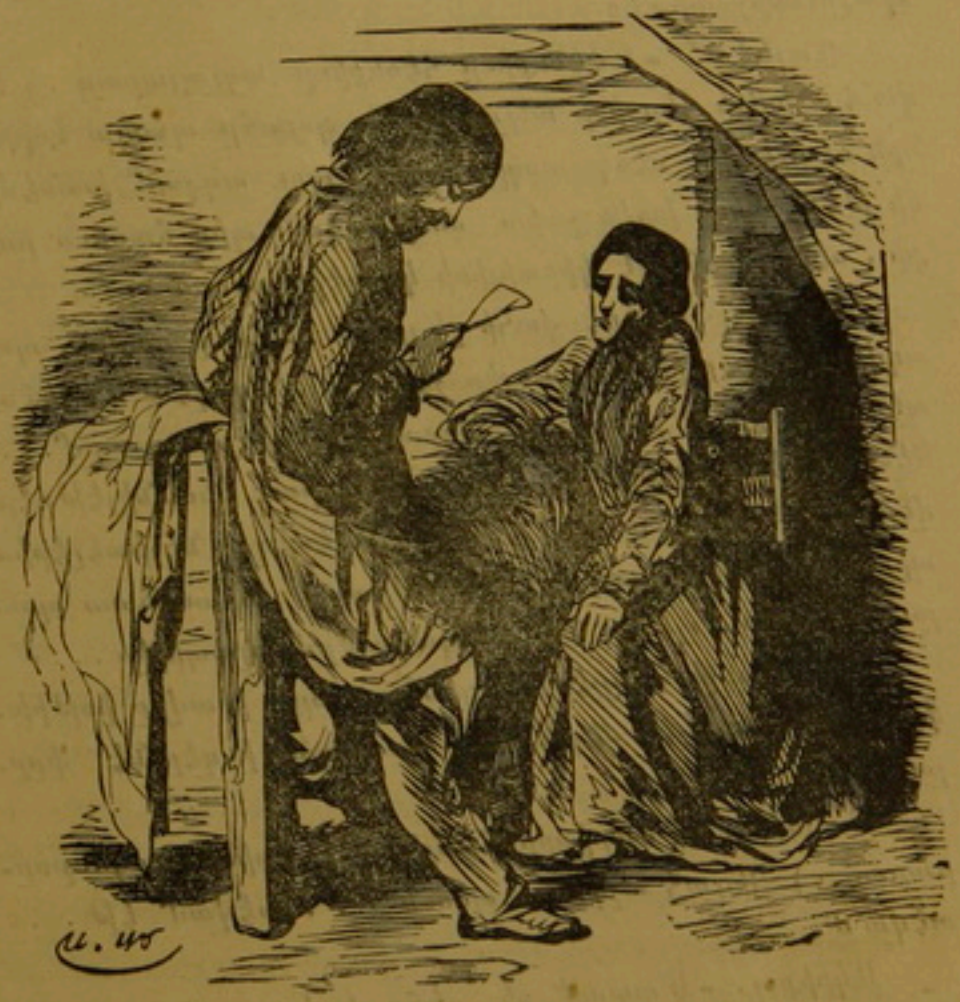

Ակրիքօլ. – (Շաչղըն չաչղըն կէնճ գըղըն եւուիւնէ պագարագ.) Գէ՞ն մի... պու նէ՞ տէմէք։

Մայեէօ. – (Էլէերինի պիրի պիրինէ գաւուշտըրարագ իմթիղազը պիր սէտա իլէ.) Տէվա՜մ էթ...։

Ակրիքօլ՝ թէքրար օգուտադա պաչլատը ըսա տա, կէօզլէրինէ պիր վէճճ իլէ ինանամայօրտու.

«Ն-էւէ հէ-էէէյեէր օ-ը էշինէր սէրլէվհասըլա թէրթիպ իթտիյի նէշինէ իթհամ օլունմըշ տըր. Իրուվէր սօգաղընտա զուհուր իտէն ֆէսատ իւզէրինէ, րէիսլէրի թէվգիֆ իտիլմիշ օլան պիր ճէմիյեէթի խաֆիյեէնին էվրադը արասընտա մէզքիւր նէշիտէնին միւթէատտիտ նիւսխէլէրի պուլունմըշ տըր։»

Մայեէօ. – (Հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ.) Էյ վա՜հ, շիմտի հէբսինի անլայօրում. պօյաճը պա՜պա Լօրիօնըն սէօյլէտիյի սէօզ տօղրու ըմըշ. պու ագշամ խանէմիղի թէճէսսիւս իտէն շախս մուխլագա պիր ճասուս ըտը քի, սէնին խանէյէ կիրտիյինի կէօզէթիյօրտու։

Ակրիքօլ. – Էօյլէ վահի շէյլէրէ գուլագ ասմա, պու ազվիյաթ գայէթ ապէս պիր շէյ տիր, աղիզէմ Մայեէօ. պէն ումուրը սըյասիյէ իլէ օղրաշմամ քի գօրգայըմ...։ Գէնիմ թէրթիպ իթտիյիմ գասիտէլէրտէ ինսանիյէթբէրվէրլիքտէն պաշգա պիր շէյ կէօրիւլէմէզ. նէշիտէլէրիմ պիր ճէմիյեէթի խաֆիյեէնին էվրադը արասընտա պուլունմըշ ըսա, պէնիմ նէ՞ գապահաթըմ օլապիլիր...։

Գու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, պիր թավըր իսթիխֆաֆքեարանէ իլէ մէքթուպը մասանըն իւզէրինէ ֆըրլաթտը։

Մայեէօ. – (Եալվարըրճասընա էլլէրինի գաւուշտըրարագ.) Ալլահ աշգընա՜ օլսուն... տէվամ էթ.. տէվա՜մ։

Ակրիքօլ. – Մատամ քի րէճա իտիյօրսուն... բէք էյի. – տէյիպ պէր վէճճի աթի օգուտու.

«Ակրիքօլ Գոտուէն ալէյհինտէ թէվգըֆ էմրնամէսի սատըր օլմուշ տըր. պէրաէթի գիմմէթի էր ևա կէճ մէյսանա չըգաճաղը պէտիհի իսէ տէ, գապլ էլ մուհաքքէմ իքի իւչ այ գատար հապս ու թէվգիֆտէն գուրթըլմագ իչուն, միւմքինի մէրթէպէ չապուգ պիր եէրէ իլթիճա իթսէ, ֆէննա օլմազ. գիրա մա՜ազ Ալլահ պէօյլէ պիր թէվգիֆ վուգուինտէ, եէկևանէ մէտաըը իսթինատը օլտըղը վալիտէսի իչուն միւտհիշ պիր տարպէ օլաճագ տըր։»

(Իէ)

«Իամինի կիզլէմէյ մէճպուր պուլընան
պիր տօսթը սատըգ»

Գիր տագըդաճըգ սիւքիւնէթտէն սօնրա, կէնճ տէմիրճի ումուզլարընը գալտըրտը. սիմասընտա թէպէսսիւմ ալամմի մէչհուտ օլտը վէ պիր գահգահա սալը վէրէրէք տիքիշճի գըզգա տէօփ քի.

— Միւսթէրիհ օլ, աղիզէմ Մայեէօ, պու տաթսըզ լաթիֆէյի իճրա իտէնլէր եանլըշ տալա պասմըշլար։ Գու կիւնիւ պուտալաճասընա նիսանընէն պիրինի զանն իթմիշլէր...։

Մայեէօ. – (Նիյազքեարանէ պիր սէտա իլէ.) Ակրի՛քօլ... Ալլահ աշգընա՜ օլսուն... պու իչի էհէմմիյէթտէն խալի պիր շէյ զանն իթմէ... Շէհատէթի գալպիմէ իթիմատ էթ... պու նասիհաթը, պու իխթարաթը տինլէ...։

Ակրիքօլ. – Թէքրար սէօյլէյօրըմ, պիշարէ Մայեէօմ, սէն միւսթէրիհ օլ. իչի այտան ղիյատէ տիր քի Ն-էւէ հէ-էէէյեէր օ-ը էշինէր սէրլէվհալը նէշիտէմ թապ՝ ու նէշր օլունմըշ տըր. պու նէշիտէնին ումուրը սըյասիյէ իլէ գաթան թէալլիւգի եօգ տըր. հաթթա էկէր շայանը մուախաղա պիր ճիհէթի օլայըտը, շիմտիյէ գատար մէն՝ վէ պէնի տէ հապս իթմէքտէն չէքինմէզլէր իտի...։

Մայեէօ. – Լաքին տիւշիւն պիր քէրըէ քի ահվալը հազըրէ պիւթիւն պիւթիւն տէյիշմիշ տիր... եանը պա. չըմըշտաքի Բրուվէր ասգաղընատ պու ֆէսատ մէյտանա չըգալը անճագ իքի կիւն օլաու...; Էկէր պու անէ գա. տար մէճհուլ գալմըշ օլան գասիտէլէրին, թէվգիֆ իտիլ. միշ օլան ֆէսատճըլար եանընատ տահի պուլունմըշ ըսա, սէնի սուի զանն ալթընատ պըրագմաղա պու գատար չէյ քեաֆի տիր...:

Ակրիքօլ. – Սայ ու ղայրէթէ վէ չէֆգաթ ու մէրհա. մէթէ տահմա մէյլ կէօսթէրմէքլիյի թավսիյէ իմտիյիմ գասիտէլէր պէնի սուի զանն ալթընատ պըրագմաղա քեա. ֆի՞ մի տիր...: Տէմէք օլուր քի ատալէթ քէօր պիր եօլ. ճու օլուպ, քէնտիսինէ պիր քէօքէկ իլէ պիր տէ տէյնէկ վէրմէք իճապ իտեր քի տօղրու եօլունը պուլապիլսին, էօյ. լէ՞ մի:

Մայեէօ. – (կէնճ տէմիրճինին՝ պէօյլէ թէհլիքէլի պիր հէնկեամտա տահի լաթիֆէ իմտէքատէ օլմասընատան մէ. եուս օլաբագ.) Ակրի՛քօլ, բէճա իտէրիմ... սէօզիւմիւ տին. լէյ, վազըա գասիտէլէրինտէ սայ ու ղայրէթին մուգատտէս. լիյինի մէտհ իտիյօրսուն ամմա, տիկէր թարաֆտան տա. խի՝ թալի՛ին հէր տիւրլիւ սէֆալէթ վէ պէլալարընա չի. քեար օլմուշ օլան պէտպախթ իշճիլէրին հալը բիւրքէտէ. րինի աճըյօրսուն...; Էվվէ՛լ, ինճիլի չէրիֆին ահքա. մընա թէվֆիգէն, ումում պէյնինտէ հիսսիյեաթը պիրա. տէրանէնին հիւքմֆէրմա օլմասընը թավսիյէ իտիյօրսուն ամմա, թարաֆը տիկէրատէն տահի, սէնին միւրիւվվէթլի գալպին՝ իսօպինլէրը վէ ասհապը իտապասէթէ գարշը հիտ. տէթլէնմէքտէն վէ էսէրի չիտտէթ կէօսթէրմէքտէն կէրի տուրմայօր...; Իհւլատահ քէլամ, սէնին գատար պախ. թիյար օլմայան վէ Մ. Հարտի կիպի սէհահվէթլի պիր է. ֆէնտիլէրի պուլընմայան իշճիլէրին նահիլ հիւրրիյէթ օլմասը քէյֆիյէթինի քէմալը կէրմի իլէ թա՛ճիլ իմմէք

իմթիէյօրսուն. պինահէն ալէյհ, սէօյլէ, Ակրի՛քօլ, պու թէհլի. քէլի վագըթտա, թէվգիֆ օլընան ֆէսատճըլար իւզէրինտէ գասիտէլէրինտէն միւթէահիտ նիւսխէլէր պուլունճագ օլուրսա, սէնի սուի զանն ալթընատ պուլունըրմազա քի. ֆայէթ իմմէ՞զ մի:

Պու ալիճէնապ մախլուգըն գալպակահընատ չըգան չու ագիլանէ վէ սաֆտիլանէ սէօզլէր իւզէրինէ, Ակրիքօլ տիւշարը թէէսսիւր օլսը, վէ պիր հարէքէթի նակէհանի իճրա էյլէյիպ քէնտիսինէ իտիլէն պու նասիհաթ վէ իս. թար հադգընատ տահա ճիտատի պիր սուրէթտէ տիւշիւն մէյէ պաշլատը:

Մայեէօ իսէ՝ կէնճ տէմիրճինին էֆքարը սապգա. սը պիր ազ թէպէտտիւլ իմմիշ օլտըղընը կէօրիւնճէ, սէօզիւնիւ չէօյլէ տէվամ էյլէտի.

— Ֆապրիգա արգատաշըն Րըմի խաթըրընա կէլի. յօր մը:

Ակրիքօլ. – Րըմի՞ մի...;

Մայեէօ. – Էվվէ՛լ, Րըմի..., Պիշարէնին էհէմմիյ. եէթսիզ պիր մէքթուպը՝ կէչէն սէնէ ֆէսատ սէպէպիյէ թէվգիֆ իտիլմիշ օլան պիր շախս իւզէրինտէ պուլընա. րագ, զէվալը տէլի գանը պիր այ գատար մահպուս գալտը:

Ակրիքօլ. – Սահիհ տիր, աղիզըմ Մայեէօ. լաքինպու թէվգիֆին հադդըզաթը չաբուգ անլաչըլարագ, սէպիյլի թախլիյէ օլունտու:

Մայեէօ. – Էվվէ՛լ, սէպիյլի թախլիյէ օլունտու մա. մա, պիր այ գատար հապսխանէտէ գալտըգտան սոնրա ..., Եիմտի տէ սանա նասիհաթ իտիյօրլար քի, այնը ֆէլաքէթէ սէնտէ տիւչար օլմայասըն վէ միւմքինի մէր. թէպէ չաբուգ պիր եէրէ իլթիճա իտէսին..., Էյի տիւ. շիւն, Ակրիքօլ... պիր այ մահպուսիյէթ աղ չէյ տէ. յիլ տիր... եա՛ վալիտէ՞ն...:

Մայեէօնիւն չու սէօղլէրի Ակրիքօլ իւզէրինտէ ա-
ղիմ պիր թէէսիր իճրա իյլէտի . իմտի մէքթուպը էլինէ
ալըպ քէմալը տըգդաթլա թէքրար օգուտաղա պաշլատը ։

Մայեէօ . – (Իթմինանը գալպ իլէ .) Պուրթուն կինէ
խանէմիզին էթրաֆընտա տօլաշան ատէմ տէ , էհէմմիյ-
եէթտէն խալի տէյիլ տիր . . . ։ Օ՛հ , եա՛ Բապպի , սէն
թէվգինի իտիլէճէք օլուրսան պիշարե բէտէրինին վէ չա-
լըշմաղա գուտրէթի օլմայան պէտպախթ վալիտէնին հալի
նէ՛ օլուր՛ . . . ։ Անլէրին եէկեանէ մէտաըը իսթինտա վէ
թէայեիւշի սէն տէյի՛լ միսին . . . ։ Իմտի պու մատէ
հադդընտա ճիտտի սուրէթտէ տիւշիւն , Ակրիքօլ . սէնին
սայ ու զայըէթին օլմաղտա , բէտէրին վէ վալիտէն ատէ-
թա ած գալըըլար ։

Ակրիքօլ . – (Մէքթուպը մատանըն իւզէրինէ ֆըըլա-
թարագ .) Սահիհ տէհղէթի չէյ . Րըմի հադդընտա սէօյ-
լէտիյին սէօղլէը տօղրու տըր . . . ։ Օ պէնտէն տահա մա-
սում ըտը . . . ատալէթին իսթէսի եէկեանէսի պիշարէյի
պիր այ գատար հապս իթտիրտի . . . ։ Լաքին թէքրար ի-
տէրիմ քի , պիր ատէմի պիրա իսթինթագ հապս իթմէզ-
լէր ։

Մայեէօ . – (Մէրարէթի գալպլէ .) Էվվէլա հապս ի-
տէրլէր . . . ատնրա տա իսթինթագ իտէրլէր . էկէր հադը-
գաթէն պէրի իւզ պիմմէ իսէ , պիր իքի այտան սէպիյինի
թախլիյէ իլէրլէր . . . ։ Լաքին մահպուս օլան ատէմին եէվ-
միյեէսինտէն մատտա մէտաըը թէայեիւշէրի պուլընմայան
էվլատ վէ այալի , պիշարէնին մահպուսիյեէթի էանատըն-
տա նէ՞ եաբարլար , նէ՞ իլէ թէայեիւշ իտէրլէր . . . հիչ
չիւպհէ եօգ քի աճ գալըըլար . . . ատղուղըն վէ սաիր պին
տիւրլիւ ֆէլաքէթլէրին չիտտէթինէ տայանամայարագ
հէօնքիւր հէօնքիւր կէօզ հաշը տէօքէրլէր ։

Մայեէօնիւն պու սատէ վէ ֆադաթի միւէսսիր սէօղ-
լէրինտէն՝ Ակրիքօլ սօն տէրէճէ միւթէէ սաիր օլաը վէ լէհ-

ճէսինտէ ալահի մահզունիյէթի վէ իէլէճան նիւմայան
օլմաղա պաշլատը . պիշարէ տէմիրճի՝ Մայեէօնիւն սէօղլէ-
րինի հաւալ հաւալ էհէմմիյեէթլէ թէլագդը իթմէյէ
պաշլամըշ օլտուղունտան , մահզունանէ վէ միւթէֆէքքի-
րանէ պիր թաւը ըլա տէտի քի .

— Ա՛հ , պիր այ իչսիզ գալաճագ օլուրսամ , վալի-
տէճիյիմ , պապաճըղըմ վէ մարէշալ Սիմոն եախօտ բէ-
տէրի Բարիսէ վասըլ օլունճայա գատար ֆամիլեամըզ ա-
զասընտան սայըլան պու իրի գըղճըղազ նէ՞ իլէ կէչինէ-
ճէքլէր . . . ։ Օ՛հ , հադդըն վար , Մայեէօմ , պու միւլա-
հաղա՝ քէնտի միւրաաըմա բաղմէն պէնի տիւշարը տէհ-
շէթի իտիյօր . . . ։

Մայեէօ . – (Պիրտէն պիրէ պիր իւմիտի սէլամէթի
կէօրմիւշ կիպի .) Ակրիքօլ , Մ. Հարտիյէ միւրաճաաթի ի-
տէճէք օլուրսան , էյի օլմա՞զ մը . նէ տէրէճէ ալիճէնապ
պիր ատէմ օլտուղունը պիլիրսին . միւմանիէյհ օ գատար
նուֆուզուը պիր զաթ տըր քի , էկէր սանա քէֆիլ օլաճագ
օլուրսա , իտէճէք թագիպաթտան պէլքի տէ գուրթը-
լապիլիրսին ։

Ակրիքօլ . – Էյի ամմա , Մ. Հարտի Բարիստէ տէյիլ ,
մարէշալ Սիմոնըն բէտէրիյլէ սէյահաթա չըգմըշ տըր ։

Ակրիքօլ պու սէօղլէրի իրատ վէ պիր տագդաճըգ
սիւքութ իթտիքտէն սօնրա , տէհշէթ ու հէյէճանընա
ղապէպ իթմէյէ չալըշարագ .

— Լաքին , խա՛յր , խա՛յր , պէն պու մէքթուպա ինա-
նամամ . . . վուդուաթըն սօնունա պէքլէմէյի տահա պիյա-
տէ թէրճիհ իտէրիմ . . . ։ Օ զէման , իլք իսթինթագ տա
պէրաէթի զիմմէթիմի իսպաթ իթմէյէ մէյտան պուլա-
պիլիրիմ . ղիրա , սէվկիլի Մայեէօմ , հապսա աթըլսամ
տա , իսթիֆա իթմէյէ չալըշսամտա , եինէ իչսիզ գա-
լաճաղըմ վէ ֆամիլեամ մուավէնէթիմտէն մահրում օ-
լաճագ . . . ։

Մայեէօ. – Էյվա՛հ... սէօյլէտիյին բէք տօղրու տըը... եա նէ՞ եարմալը... եա՛ Րապպի...:

Ակրիքօլ. – (Ֆէնաի քէնարինէ.) Ա՛հ, պիչարէ՛ պա-պաճըղըմ, էկէր պու ֆէլաքէթի վուղու պուլաճագ օլուրսա... օ տէրէճէ սիւրուրը գալպլէ ույումըշ օլտըղը հալտէ, եարըն սապահ նէ գատար տէհշէթլէ ույանաճագ տըը:

Պիչարէ տէլիգանլը պու սէօզիւ միւթէադըպ ալընըը էլլէրի իչինէ ալտը:

Մա մաֆիհ, Մայեէօնիւն գօրգուլարը միւպալաղալը տէյիլ իտի. հէր քէս խաթըրըյապիլիր քի, 1832 սէնէսինտէ Բրուվէր սօգաղը ֆէսատընտան էվվէլ վէ սօնրա, հիւքիւմէթի ա'վամ ուսուլինէ մսիլ օլան էֆքեարա գարշը մուամէլաթը խասխոնանէ վէ ատավէթքեարանէ թէշէտիւտ իթմիշ, վէ ամէնէ սընկընտան բէք չօգարը հապս օլունմըշ ըտը:

Մայեէօ՝ չէնտ տագըղատան պէրու իմթիհատ իթմէքտէ օլան սիւքիւնէթի պիրտէն պիրէ իվալ իչէտի. ահմա սօլուգ օլան սըֆաթընտա ալ պիր գըզարթը բէյտա վէ նագապիլի թարիֆ պիր մէճպուրիյէթի, մահղունիյէթի վէ իւմիտ ալամէթլէրի մէշհուտ օլարագ.

— Ակրիքօ՛լ... գուրթուլտո՛ւն. – տէյտու հայդըրտը:

Ակրիքօլ. – Նէ՞... գուրթուլտո՛ւմ մը:

Մայեէօ. (Էվվէլէ չիչէյի կէօսթէրէրէք.) Պու չիչէյի սանա թագտիմ իթմէքլէ իսաթահ վազըըընը քէմալը նէղաքէթլէ թամիր իչէմիշ օլան օ կիւղել վէ քէրէմքեար մատմուազէլին ալիճէնապ պիր գալպլի օլմագ կէրէք տիր. իմտի միւմահիլէյհայա միւրաճաաթ իտիպ հալինի տրղ իթմէլիսին...:

Օլանճա գուվվէթիյլէ քէնարհինի զապթ իտէրէք իրատ իթմիշ օլտըղը պու սէօզլէր լուղէրինէ, լքի պէօյիւք եաչ գաթրէմի Մայեէօնիւն եանագլարընա եուվարլանտը: Միւտաէթի հայաթընտա իլք տէֆա օլարագ աճը պիր դըսգանճլըգ հըսս իտիյօրտու. գիրա պաշգա պիր գասըն, թաբընըրճասընա սէվվէքտէ օլտըղը պու տէլի գանլընըն իմտատընա եէթիշէպիլտիյի հալտէ, քէնարհի՝ պիչարէ, սէֆիլ վէ նաթիւվան պիր մահալուդ գալըյօրտու:

Ակրիքօլ. – (Միւթէաճճիպանէ.) Օ կիւղել մատմուազէլէ միւրաճաաթ իթմէքլիյիմի նասիհաթ իտիյօրսուն ամմա, պիր կէօնէ մուավէնէթտէ պուլընապիլիճէյինի գանն իտի՞օր մըսըն. օ մատմուազէլ պու պէլալի աղիմէ նէ եաբապիլիրը:

Մայեէօ. – Ֆէնարհի սանա. «Գէնիմ իսմիմի տաիմա խաթըրընըզտա թուրթընըզ վէ լուզումը թագտիրինտէ պանա միւրաճաաթ իթմէքլիյի ունութմայընըզ» տէ՞մէտի մի:

Ակրիքօլ. – Էվվէ՛թ. լաքին պունտան նէ՞ չըգար:

Մայեէօ. – Նա՞սըլ նէ չըգար. պու. ալիճէնապ մատմուազէլին՝ մէնսուպ օլտըղը մէվգը իգթիղասընճա, էղնյա վէ քիպար թագըմընտան թանըտըգլարը էլպէթթէ վար տըր, պունլար հիչնի հաճէթտէ սէնի միւտաֆաա վէ վիգայէ իտէ՞մէղէր մի, եարըն սապահ միւմահիլէյհայը կէօր, պաշընա կէլէն պէլայը տօղրուտան տօղրույա նագլէթ վէ մուավէնէթ վէ մուզահէրէթինի թէմէննի էյլէ:

Ակրիքօլ. – Լաքին թէքրար սօրըյօրըմ, օ մատմուազէլ պու պէլալի աղիմէ նէ՞ եաբապիլիրը, ադիղէմ Մայեէօ:

Մայեէօ. – Տինլէ քի սէօյլէյիմ... վագթըյլա բէրիմ՝ քէֆալէթի ագչէսի վէրէրէք տօսթլարընտան պիրինի հապսէ աթըլմագտան գուրթարմըշ օլտըղընը սէօյլէր իտի... չիմտի տէ սէն պէրաիթի գիմիէթին հազգընտա օ մատմուազէլի իգնա՝ վէ իսքեաթի իտէպիլէճէք օլուրսան, միւմահիլէյհա տաիի սանա քէֆալէթի իտէր վէ օ հալտէ սէնին իչուն արթըգ գօրգաճագ պիր շէյ գալմազ:

Ակրիքօլ. – Ա՛հ, պիչարէ Մայեէօմ... թանըմատը-ղըն պիր քիմսէյէն պէօյլէ պիր խըտմէթ տիլէմէք բէք մի-ւչքիւ չէյ տիր։

Մայեէօ. – (Ֆէտէրնաք պիր չէհրէ իլէ.) Սէօղիւմէ իթթիհատ էթ, Ակրիքօլ. պէն՝ պիր ատէմ ինանմանէ... վէ խուսուսըյլա... իչիտիյօր մըսըն... խուսուսըյլա պու կիւզէլ մատմուազէլ նաղարընատա սէնին գատր ու հայսիյ-եէթինի չէքէսթ իտէճէք նասիհաթ վէրմէմ...։ Սէն քէնա-տին իչուն անտէն ապչէ թալէպ իթմէյէճէքսին... իչին-տէն մահրում գալմամագ վէ էպէվէյնինի բէնչէի զարու-րէթ վէ սէֆալէթտէն մուհաֆազա իլլէմէք չարէսինի իս-թիհզար իտէպիլէճէք պիր քէֆալէթ ապչէսի թալէպ ի-տէճէքսին...։ Սէօղիւմէ իթթիհատ էթ, Ակրիքօլ, պէօյլէ պիր թէմէննի չայանը թագտիր ու թահսին տիր...։ Գու մատմուազէլին գալսի՝ սէնին թարիֆինէ կէօրէ, ալիճէ-նատ վէ սէխավէթքեար օլտըղընատան, հալինի անլայաճագ վէ սանա մուավէնէթ իտէճէք տիր. պէօյլէ պիր քէֆա-լէթ ապչէսի քէնտիսի իչուն հիչ հիւքմիւնատ օլտըղը հալ-տէ, սէնին իչուն պէօյիւք պիր չէյ տէմէք տիր. զիրա ֆամիլեանըն հայաթը անա մուալլագ տըր։

Ակրիքօլ. – (Նէս ու մահզունիյէթլէ.) Հագդըն վար, ագիղէ Մայեէօմ, պէօյլէ պիր թէչէպպիւսատ պուլընմագ պէյքի խայրը օլուր...։ Էկէր մատմուազէլ պու էյիլիյի իճրա իթմէյէ բուն մուվաֆֆագաթ կէօսթէրէճէք վէ քէ-ֆալէթի նագտիյէ իթասըյլա պէնի մահպուսիյէթտէն դուրթարապիլէճէք օլուրսա... հէր տիւրլիւ ֆէտաքեար-լըղը կէօզէ ալտըրըրըմ...։ (Ա յաղա գալդարագ.) Լա-քին, խա՛յր, խա՛յր, պէն օ մատմուազէլէ միւրաճաաթ իթմէյէ ասլա ճիւրէթ իտէմէյէճէյիմ. հէմ նէ՛ հագդ-ըլա միւրաճաաթ իտէպիլիրիմ...։ Պէնիմ քէնտիսինէ իթ-միշ օլտըղըմ խըտմէթին նէ՛ էհէմմիյէթի վար քի կիտիպ պէօյլէ պիր մուավէնէթ թալէպ իտէյիմ։

Մայեէօ. – Ակրի՛քօլ, զանն իտէր մի սին քի ալիճէ-նաղ պիր բուհ, էլինտէն կէլէն խըտմէթլէրի կէօրմիւշ օլ-տըղը խըտմէթլէրէ գըյաս իթթին. հըսսիյէաթը գալպիյ-նէ հագդընատա սէօղլէմէյիմ սէօղլէրէ իթթիհատ էյլէ...։ Պէն՝ հիչ քիմսէյէ գըրեաս օլմընամայաճագ պիր սէֆիլ մահալուդըմ. տիւնեատա հիչ պիր կէօնէ էհէմմիյէթի հաիզ օլմատըղըմ միսիլլու, հիչ պիր չէյէ տէ մուգթէ-տիր տէյիլիմ. պունընլա պէրապէր, զիեատէսիյլէ էմին լիմ քի պանա հէր ճիհէթլէ ֆաիզ վէ հէր տիւրլիւ իգթի-տարլա մութթասըֆ օլան պու մատմուազէլ, շու սէ-ֆիլ հալիմտէ պէնիմ հըսս իթթիյիմ չէֆգաթ ու մէր-համէթի քէնտիսի տախի հըսս իտէճէք տիր. էվվէ՛թ, պէ-նիմ կիպի օ տախի հալ ու վաղիյէթինին վէխամէթինի անլայարագ էլինտէն կէլէն մուավէնէթի քէմալը մէճնու-նիյէթի վէ շիւքրանըա իճրա իտէճէք տիր... խիւլա-սա, ֆահտէսիզ պիր ֆէտաքեարլըգտան պաշգա պիր չէյ մուգթէտիր օլապիլտիյիմ թագտիրտէ, իճրասընա հաղըր պուլընմըղըմ խըտմէթի օ տախի եաբաճագ տըր...։

Մայեէօ պու սօն սէօղլէրի քէնտի միւրատընա բաղ-մէն բէք թէէսսիրպախշ պիր սուրէթտէ իրսա հյլէմիշ իտի-պու պէտպախթ, մէճհուլ, սէֆիլ վէ սագաթ գըղճըղաղ՝ քէնտի շահսըյլա, կէնճլիք, կիւղէլլիք վէ ղէնկինլիք նումունէսի օլան Ա.տրիէն տը Գարտօվիլ պէյնինտէ իթ-միշ օլտըղը շու մուգայէսէ, օ տէրէճէ միւէսսիր իտի քի, Ակրիքօլըն կէօզլէրինտէ նաշ տամլալարը պէրիքմէյէ պաշ-լայըպ, պիր էլինի Մայեէօյէ ուղաթարագ միւշֆիգանէ պիր սէտա իլէ.

— Նէ՛ գատար քէրէմքեար սըն, ագիղէ Մայեէօմ, գալպինտէքի նէճատէթ, տիրայէթ վէ նէզաքէթ նէ՛ տէ-րէճէ մէպղուլ տըր. – տէտի։

Մայեէօ. – Թէէսսիֆի ագիմլէ պէնան իտէրիմ քի

նասիհաթ վէրմէքտէն պաշգա պիր չէյ մուղթէտիր տէ-
յիլ իմ. . . .

Ակրիքօղ. – Հէմ նասիհաթլարըն տաճի իճրա օլունա-
ճադ տըր, ադիղէմ. գիրա ֆէտագքար օլմազ իւղրէ թէ-
լագդը իթթիխիմ պիր գալպտէն միւթէրէշշիհ նասիհաթլար
տըր, Գունտան պաշգա, մաամուագէլ տը Գարտօվիլին
գալպի՝ աէնին ալիճէնագ գալպինէ մուտաիլ խոտյինէ պէ-
նի իգնա՝ խաէրէք, պէօյլէ պիր թէշէպպիւտէ պուլընմա-
ղա պէնի թէշվիղ էյլէտի . . . .

Իշպու սէֆիլանէ վէ ֆադագի խալիսանէ սէօղլէր իւ-
ղէրինէ, Մայհէօ չէքտիկի պուննագա էլէմ ու քէտէրի ու-
նութտու. պիշարէնին գալպի օ տէրէճէ թէսէլլիհագ օլ-
մուշ ըտը քի, պիր աղ էվվել հըրս իթթիկի մահգունիյ-
եէթ վէ շիւպհէլէր քեամիլէն մահվ օլուպ կիթմիշ իտի.
Ակրիքօլը թէհտիտ իթմէքտէ օլան ֆէլաքէթի աղիմէ, մաա-
մուագէլ տը Գարտօվիլ կիպի նէճիպ պիր մախլուգըն թէ-
վաութըյլա միւնաէֆի օլաճաղընը տիւշիւնտուքճէ, լէհ-
ճէսինտէքի սօղղունլուգ եէրինէ եավաշ եավաշ մէսուրիյ-
եէթ վէ պէշայէթ դահիմ օլմազա պաշլատը. գիրա հասպ
էլ գատէր ըղտըրպագ չէքմէք իւղրէ եարատըլմըշ օլան մախ-
լուգաթ իշուն պիր թագըմ նա մալիւմ միհնէթ վէ մէ-
շագգաթ մէվճուտ օլտըղը կիպի, պաղը քէրրէ տէ եինէ
հէր քէսճէ նա մալիւմ պաղը թաթլը մէսէրրէթլէր մէվ-
ճուտ տըր . . . . Գիչնաէ նաղաըլարընտա քէնտի նէֆս-
լէրինի եիւքսէլթմէյէ պատի օլան պիր քէլիմէի մուհապ-
պէթ վէ չէֆգաթ՝ էքսէրիյա հադարաթի կէօրմէյէ վէ
ըղտըրպագ չէքմէյէ մահքիւմ օլմուշ օլան պու պէտապախթ
մախլուգլար իշուն օ տէրէճէ թէսլիյէթպախշ օլուր քի,
գալ ու գալէմ թաբիֆինէ միւդթէտիր օլամազ.

Մայհէօ՝ կէնճ տէմիրճինին նագաապիլի թէպտիլ օլան
էֆքեարընը սարսմագա տէսթիրէս օլմուշ օլտըղընտան տօ-
լայը սօն տէրէճէ մէսուր օլարագ.

— Տէմէք տիր քի հէր չէյ գարարլաշը պիթտի. եարըն սապահ մաամուագէլին խանէսինէ կիտէճէք վէ մուավէնէթինի թէմէննի իտէճէքսին, տէյիլմի . . . , Պէն շաֆագ աթար աթմազ, սօգագ գարուսընա էննէրիմ վէ էկէր չիւպհէ իտէճէք պիր չէյ վար ըսա, տէրհալ կէլիպ սանա խապէր վէրիրիմ . . . .

Ակրիքօղ. –(Հէյհէճանը կիթթիքճէ միւզտաո օլարագ.) Խայրխա՜հ վէ ալիճէնա՜պ գըղճըղագ . . .

Մայհէօ. – Լաքին բէտէրին ույանմագտան էվվէլ կիթ-
մէյէ չալըշմալըսըն, Ակրիքօղ . . . գիրա պու մաամուագէ-
լին սաքին օլտըղը մահալլէ օ տէրէճէ թէննա տըր քի . . .
օրայա կիթմէք, քէնտի նէֆսինի սատէթա սագլամագ տէ-
մէք տիր . . . .

Ակրիքօղ. – (Պիրտէն պիրէ գուլագլարընը գապարթ-
տըրարագ.) Ղալիպա բէտէրիմին սէտասը կէլիյօր. –
տէտի.

Յիվլ հագըդա՝ Մայհէօնիւն ուֆաճըգ օտասը կէնճ
տէմիրճինին օտասընա օ գատար եագըն ըտը քի, Ակրի-
քօղ վէ տիքիշճի գըղ գուլագ վէրէրէք, Տակոպէրին գա-
քօղ վէ տիքիշճի գըղ գուլագ վէրէրէք, Տակոպէրին գա-
րանլըգտա չու սէօղլէրի սէօյլէմէքտէ օլաըղընը իշիթ-
տիլէր.

— Ակրի՛քօղ, օղլում, ույո՞ւյօր մըսըն . . . պէն իւք
ույգումը ալտըմ . . . տիլիմ ֆէնա հալտէ կիճիշիյօր . . . ;

Մայհէօ. – Զաբուգ գօշ Ակրիքօղ, ղայղուպէթին
պիշարէյի վէսվէսէյէ տիւշար իթմէսին . . . ; Սօգագտա
չիւպհէյի տա՛ի պիր չէյ օլուպ օլմատըղընը սանա կէլիպ
խապէր վէրմէտիքճէ, եարըն սապահ տըշարը չըգմայա-
սըն հա՛ :

Տակոպէր. – (Տահա եիւքսէք պիր սէտա իլէ.) Ակ-
րի՛քօղ . . . պուրատա տէյի՛լ միսին, օղլում ;

Ակրիքօղ. – (Մայհէօնիւն օտասընատան չըգըպ քէնտի
օտասընա կիրէրէք.) Գուրատայըմ, պապաճըղըմ. ըուզ-

կևար չաթը բէնճէրէլէրինտէն պիրինին դանատընը թահ-
րիդ իթմէքտէ իտի տէ , անըն չամաթասը սէնի ույանտը-
մասըն տէյու դաբամադա կիթտիմ . . . ։

Տակոպէը . – (Քէմալը մէմնունիյէթլէ .) Թէշէքքիւր
իտէրիմ, էվլատըմ . . . մա մաքիհ պէն բէնճէրէնին շամա-
թասընտան տէյիլ , սէնինլէ գօնուշմադ արզուսընտան
ույանտըմ. . . ։ Ա՛հ , պիչարէ էվլատըմ , օն սէքիզ սէնէ-
տէն պէրու օղլընը կէօրմէմիշ օլան պիր իհթիհար բէտէ-
րին նէ տէրէճէ հասրէթսուզ պիր սապրսըզլըզը պուլըն-
տըղընը պիլսէ՛ն . . . ։

Ակրիքօլ . – Ըշըգ իթէ՛րմիսին , պապաճըղըմ ։

Տակոպէը. – Խա՛յր , ֆաղլա պիր մուսրիֆլիք տիր . . .
դարանլըգտա գօնուշըրըզ . . . Եարըն սապահ շաֆագ ա-
թար աթմադ եիւղիւնիւ կէօրտիւյիւմտէ նէնի պիր մէսէր-
րէթ տույմադ իտթէրիմ . . . իյք տէֆա սէնի կէօրտիւյիւմ-
տէ նէ տէրէճէ մէսրուր օլմուշ ըսամ , Եարըն սապահ տա
այնը մէսէրրէթլէ մալամալ օլաճաղըմ ։

Ակրիքօլըն օտա գաբուսը գաբանտը վէ Մայէօ ար-
թըդ հիչ պիր շէյ իչիտէմէտի . . . Պիչարէ գըղճըղադ՝ էլ-
պիսէլէրինի չըզարմադսըզըն Եաթադը իւզէրինէ տիւշտիւ
իսէ տէ, սապահ օլընճայա գատար կէօղլէրինի գաբայա-
մատը. . . Ակրիքօլա նէզարէթ իթմէք իւզրէ քէմալը էնտիչէ
իյէ շաֆագ սէօքմէսինէ պէքլէյօրտու . Լաքին ֆէրտասը
կիւնիւ իչուն հըսս իթտիչի ըղտըրապաթը շէտիտէյէ բաղ-
մէն , արա սըրա պայէթ միւքէտտէրանէ պիր թադըմ էվ-
համ ու խայալաթա տալմադտա ըտը . կիճէնին սիւքիւ-
նէթի արտասընտա , թէրէմթիչ տէրէճէսինտէ սէվմիչի տէ-
լի գանլը իյէ ճէրէյան իթմիչ օլան միւլադաթ վէ մու-
սահէպէթի խաթըրլայարադ , հիւսն ու մէլահէթ կիպի
պիր ճաղիպէի տիկֆէրիպանէյէ քէնտիսի տէ մալիք օլտըղը
վէ մուհաթապէթի մասումանէ վէ ֆէտաքեարանէսինէ մու-
գաթիլքէ նահսի տէ սէվիլմիչի թագտիրտէ , միւլադաթը

մէղքիւրէ նէ գատար թաթը վէ մուճիպի թէսէլլի օլաճա-
ղընը տիւշիւնմէքտէ իտի . . . ։ Լաքին , մուախխարէն պէօյ-
լէ իբի թարաֆընը պիր մուհաթապէթին հալավէթ ու լէ-
թաֆէթինի էպէտտա անլայամայաճաղընը միւլահաղա իտէ-
րէք , Ակրիքօլա ֆահտէլի օլմադ իւմիտիյլէ թէսէլլիյադ
օլմադա պաչլատը ։

Ուֆուդտա՝ սապահ օլմասընա տէլալէթ իտէն ալա-
մէթլէը րունիւմա օլուր օլմադ , Մայէօ եավաչճաճըդ
գալդը վէ սօղադտա պիր կէօնէ թէհլիքէ պուլունուպ
պուլընմատըղընը անլամադ իւզրէ, սէղսիղճէ նէրտիւպան-
տան աչաղըյա լինտի ։

6

ՈՒՅԱՆԸՇ

Կիճէ վադթը օրթալըղը գաբլամըշ օլան նէճնաք վէ
սիսլի հավա , օ սապահ պէրրադ վէ սօղուդ պիր հալ
քէսադ իթմիչ իտի ։ Ակրիքօլըն՝ Տակոպէը իլէ եաթմըշ օլ-
տըղը օտայը թէնվիր իտէն բէնճէրէտէն գուպպէի ասիւ-
ման գըսմէն միւշահէտտէ օլունմադտա ըտը ։

Կէնճ տէմիրճինին օտասը տախի սէֆալէթ ճիհէթիյլէ
Մայէօնիւն իդամէթկեահընտան աչաղը գալմադ ըտը .
Ոու օտանըն պիր թարաֆընտա պէյադ թախթատան մա-
մալ քիւչիւք պիր մասա պուլունուպ , Ակրիքօլ քէնտի իլ-
համաթը շա՛իրանէսինի պունըն իւզէրինէ եազար ըտը .
մէղքիւր մասանըն պալէասընտա իսէ՝ օտանըն եէկեանէ
պինէնթի օլարադ Գէրանժէնին թաավիրի կէօրիւնմէքտէ ի-
տի . էհալի՝ նամը միւէպպէտէն պադի գալաճադ օլան
պու շաիրի մէչհուրը սէվմէքտէ վէ հիւրմէթ իթմէքտէ

տիր. զիրա պու զաթը միւհթէրէմ, էհալինին էֆքեարընը թէնվիր վէ անըն կէրէք իդպալ ու սաատէթինի վէ կէրէք իտպար ու սէֆալէթինի էնղարը ումումիյեէյէ վադ իթմիշ տիր։

Հէր նէ գաատար սապահ օլմադա հէնուզ պաշլամըշ ըտը ըսա տա, Տահոպէր իլէ Ակրիքօլ չըդմըշլար ըտը. կէնճ տէմիրճի՝ քէնտիսինի թէհտիտ իթմէքտէ օլան թէհլիքէնին վէխամէթինի միւլահադա իթտիքճէ, դօրդուլարը պիր գաթ տահա արթմադտա օլտըղընտան, ըզտըրապաթը դալպինի կիւճ պէլա իլէ սէթը իտէպիլմէքտէ իտի։

Բրուվէր սօգաղընտա զուհուրեաճիթէ օլան ֆէսատ՝ պիր իայլը քէսանըն թէվգիճ վէ հապս իտիլմէսինէ պատի օլմուշ օլտըղընտան, Ն-էվ հէ-բէյեէր օլ-ն էշիէր սէրլէվհալը նէշիտէնին միւթէատտիտ նիւսխէլէրի, պու ճէմիյեէթի ֆէսատիյեէնին ըէխալէրի նէզտինտէ պուլընմասը՝ կէնճ տէմիրճիի հադըգաթէն սուի զանն ալթընտա պուլընտըրապիլիր իտի. մա հաղա, Ակրիքօլըն բէտէրի՝ օղլունըն տիւշար օլտըղը խէլէճան վէ ըզտըրապտան քիւլմիյէն պի իսապէր իտի։

Շաֆագ աթար աթմադ եահթաղընտան գալդմըշ վէ ասքէրլէրէ մախսուս պիր տըդաթը քեամիլէ իլէ կիյինտիքտէն վէ թիրաշ օլտըգտան սոնրա, տէօշէյին քէնարընտա, Ակրիքօլըն եանընտա օթուրմըշ վէ անըն իքի էլինի քէնտի էլէրի իչինէ ալմըշ ըտը. սիմաի սաֆիվէթինիւմասը նուրը պէշաչէթէչ բարլամադտա օլուպ, օղլընըն եիւգիւնէ պադմադըգա տօյմայօրտու։ Պիչարէ բէտէր՝ օն սէքիզ սէնէտէն պէրու Ակրիքօլըն հասրէթ վէ մուհապպէթիլէ սուզան օլմագտա իտուչինտէն, նիհայէթ իւչ էմր քելամա աղաղլէ.

— Պէլքի տէ բէտէրինի իսթիհզա իտէճէքսին, օղլում. լաքին սէնի ըշըգ կէօղիւլէ կէօրէպիլմէք արզուսընա մէպնի, սօն տէրէճէ սապըրսըզլըգա սապահ օլմասը-

նա պէքլէմէքտէ վէ արա սըրա կիճէնին ուղունըղընա լանէթլէը օգումադտա ըտըմ. նիհայէթ չաֆագ սէօքտիւ, օրթալըդ աղարտը վէ պէնտէ սէնի կէօրմէք արզումա նաիլ օլտում... նէ գաատար էրքէն օլուրսա օլսուն... հէր չէյի կէօրմէյէ միւգթէտիր իմ...։ Պաշդա պիր տիվանէլիյիմի տէ սէօյլէյիմ մի. պըյըգլարընը կէօրտիւքճէ, իֆթիխար խոխյօրըմ. նէ՛ կիւղէլ պիր սիւվարի դումպադընը օլուր ըտըն...։ Ասքէր օլմադա հիչ հէվվէս իթմէմէին մի։

Ակրիքօլ. – Վալիտէյնի՞ նէ ևադայըմ...։

Տահոպէր. – Հադգըն վար, օղլում. հաթթա հէր նէ տախի օլսա, գըլըճ ղէմանը արթըգ կէչմիշ տիր։ Պիղիմ կիպի իխթիյար ատէմլէր, բասլանմըշ էսկի պիր սիլահ կիպի չըմինէնին պիր թարաֆընա աթըլմադտան պաշդա պիր չէյէ ևարամադլար. պիղ քէնտի ղէմանըմըզը կէչիրմիշիզ տիր։

Ակրիքօլ. – (Միւթէհայեիրանէ.) Էվվէթ, գահրամանլըգ վէ իդպալ ղէմանընըղը կէչիրմիշսինիզ տիր. (Ոօն տէրէճէ լաթիֆ վէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ.) Ա՜հ, պապաճըղըմ, սէնին օղլըն օլմագ նէ՛ տէրէճէ կիւղէլ վէ թաթլը չէյ օլտըղընը պիլսէ՛ ն...։

Տահոպէր. – Կիւղէլ օլտըղընը պիլէմէմ... թաթլը օլմասընա կէլինճէ... պուրասը զաթէն թադիի տիր. զիրա պէն սէնի քէմալը ղուրուր վէ իֆթիխարըա սէվմէքտէ իմ...։ Պունտան պաշդա, պու մուհապպէթիմին տէրէճէսի չիմոի պիր գաթ տահա թէզայիւտ իթմիշ օլտըղընտան, տահա ղիյատէ քէսպի իֆթիխար խոխյօրըմ։ Պէն՝ կիւնլէրճէ աճ գալմըշ օլան ատէմլէրէ պէնղէմէքտէ իմ. պունլար ազար ազար եէմէյէ ալըշարագ իատէի սըհհէթ իթտիքլէրի միսիլու, պէն տէ ազար ազար, եանի սապահ ադշամ վէ հէր կիւն սէնին մուհապպէթինէ նէչէեապ օլմագ իսթէրիմ. լաքին խա՛յր, խա՛յր, պու քէյֆիյեէթ

հագցընտա հէր կիւն տիւչիւնմէք օլմազ... պիրա պէքի ալթ իւսթ օլուրըմ... վէ քէնտիմի զահպ իտէրիմ...։

Տակոպէրին չու սօն սէօզլէրի՝ Ակրիքօլըն պիհնինտէ թէէսիրպահսչ պիր խաթըրէ ույանտըրըտը. բէտէրինին պու սէօզլէրինտէն՝ մահուտ մէքթուպըն խապէր վէրտիյի թէէ-լիքէնին թէհադուդ իթմիչ օլտըղընը վէ քէնտիսի տէ էպէվէյնինտէն այրըլմըշ պուլընտըղընը զանն իթմէքտէ իտի։

Տակոպէր. – Է՛յ, սէօյլէ պագալըմ, Ակրիքօլ, պահ-թիյա՞ր մըսըն, Մ. Հարտի սէնինլէ հիւանիւ մուամէլէտէ պուլունը՞յօր մը, քէնտիսինտէն խօշնո՞ւտ մըսըն։

Ակրիքօլ. – Մ. Հարտիտէ՞ն մի... տիւննահտա քէ-րէմքեար, հագչինտա վէ սէմահէթլի պիր ատէմ վար ըսա օ տըր. ֆապրիգասընտա հայրէթի ումումիյեէյի ճալիպ պիր թագըմ իճատլար իթտի. պիղիմ ֆապրիգա-մըզ պաչգա ֆապիհգալտիա գըյտա օլունտըգտա, ճէ-հէննէմլէր իչինտէ ճէննէթի տիր տէնիլէպիլիր։

Տակոպէր. – Սահի՞հ մի...։

Ակրիքօլ. – Իվվէթ, պապաճըղըմ. Մ. Հարտինին խըտմէթինտէ պուլունան իչճիլէրին սիմասընտա զանն ի-տէրսին քի սաատէթ, մէսէրըէթ վէ մուհապպէթ նուրը բարլամագտա տըր. պիր կիւն օլուպ տա նէ տէրէճէ ղայ-րէթ վէ մահզուղիյէէթլէ չալըշմագտա օլտըգլարընը էլ պէթթէ կէօրէճէքսին։

Տակոպէր. – Տէմէք քի, սէնին Մ. Հարտին սիհիբ-պաղըն պիրիսի տիր։

Ակրիքօլ. – Իվվէթ, պապաճըղըմ... հէմտէ պէօ-յիւք պիր սիհիրպազ... իչճիլէրինի չալըշմաղա սէվգ իթ-մէքլիյին էսրարընը պուլմուշ տըր. պունըն իչուն հէրի-միզտէ քէմալը մահզուղիյէէթլէ չալըշըրըզ...։ Իճ-րէթի մէչրուամըզտան պաչգա, հէր պիրիմիզին էհլիյէէ-թինէ կէօրէ, մէնաֆիի չահսիյէէսինին պիր մըգտա-

րընը տա թէվզի՝ իտէր... պու սէպէպտէն տօլայը հէր իչճի քէմալը ղայրէթլէ չալըշըր։ Ֆապրիգամըզըն մուհասէնաթը եալընըզ պունլար տէյիլ տիր. միւմքիւն պէօյլը վէ կիւզել պինալար եարատըրմըշ օլուպ, ֆապ-րիգասընըն պիւթիւն ամէլէսի՝ ճիւզի պիր մասրաֆլա պու պինալարըն ղըյմատար վէ սըհհէթէ նաֆի՝ օտալարընա եէրլէշմիշ օլտըգլարը ճիհէթլէ, իչթիրագ իւզրէ եաչա-մանըն քեաֆֆէի ֆէվահիչլէ բէրվէրտէ օլուրլար...։ Մա հաղա հէր նէ տահի սէօյլէսէմ պօշ տըր... էլպէթ-թէ կէօրէճէքսին... վէ սէօզիւմիւն սըհհէթինի սէնտէ թաստիգ իտէճէքսին, պապաճըղըմ։

Տակոպէր. – Բարիս պիր չէհրի զարիպ տիր տէհիք-լէրինէ հագգլարը վար ըմըշ. հէլէ Բարիսէ վասըլ օլ-տըգ... տիւննէա պէրի կէլտէ, արթըգ նէ՛ սէնի, նէ՛ տէ վալիտէնի թէրըք իթմէյէճէյիմ։

Ակրիքօլ. – (Գալակեահընտան չըգան պիր ահ զապթ իտէրէք.) Խա՛յր, պապաճըղըմ, արթըգ պիրի պիրիմիզ-տէն այրըլմայաճաղըզ... պու անէ գատար չէքտիյին է-լէմ ու ըզտըրապը սանա ունութտըրմագ իւզրէ, վալիտէմ իլէ պէն՝ էլհիմդտէն կէլէն զայրէթի տիրիզ իթմէյէճէյիզ։

Տակոպէր. – Զէքտիյիմ էլէմ ու ըզտըրա՞պ մը. ըզ-տըրապ չէքմիշ օլտըղըմը քի՞մ սէօյլէյօր... եհուդիւմէ է-յիճէ պագ... ըզտըրապ չէքմիշ օլան ատէմէ պէնզէ՞-յօրմըյըմ... Ալհամ Ալլահ, այաղըմը Բարիսէ գօյալըտան պէրու, քէնտիմի տէլի գանլը զանն իտիյօրըմ...։ Պիր աղտան նէ գատար ճէսուրանէ եհուդիյէճէյիմի կէօրէճէք-սին. պահս իտէրիմ քի սէնի եօլտա պըրագաճաղըմ, Սէն տէ քէնտինի կիւզել կէօսթէրմէյէ չալըշաճագսըն, տէյի՞լ մի, օղլում։ Ա.ճապա հէր քէս նա՞սըլ պիղէ պա-գաճագ...։ Պահս իտէրիմ քի սէնին սիյահ պըյըգլա-րընը վէ պէնիմ գըր պըյըգլարըմը կէօրէն խալգ «Իչթէ պապա օղուլ կիտէյօր.» տէյէճէքլէր. լաքին պիր ազ տա

պու կիւնքի իշէրլիմիզտէն պահա իտէլիմ . . . : Սէն մարէ. չալ Սիմոնըն բէտէրինէ պիր մէքթուպ եազըպ , իքի գըղ թօրունլարընըն Բարիսե վասըլ օլմըշ օլտըգլարընը վէ պու գըղլար հադգընտա ղայէթ մուհիմմ իշէր պուլըն. մասըլա , Բարիսե ավտէթ իթմէք խուսուսընտա խոթի. ճալ կէօսթէրմէսինի պիլտիրիրսին : Սէն պու մէքթուպը եազտըղըն սըրտատա , պէն տէ ղէվճէմէ վէ սէվկիլի չո. ճուգլարա «Սապահլար խա՛յր օլսուն . . .» տէմէք իւղրէ աշաղըյա ինէրիմ . պատէհու պիր ադ եէմէք եէրիզ , վալիտէն տինտար պիր գատընճըղազ օլտըղընտան, գուտատասը չէրիֆէ հաղըր պուլընմադ իւղրէ քիւհսէյէ կիտէր. պիզտէ չէօյլէ պիր ադ կէզինմէյէ չըգարըզ, օլմա՞զ մը :

Ակրիքօլ . – (Ազիմ պիր խէյլէճանա տիւչար օլարագ.) Պապաճըղըմ , պու սապահ սանա ըէֆագաթ իտէմէյէճէյիմ . . . :

Տակոպէը . – Նասը՞լ, ըէֆագաթ իտէմէյէճէք միսին. պու կիւն բազար տէյի՞լ մի :

Ակրիքօլ . – (Մ՚իթէրէտտիտանէ պիր թավը ըա .) Էվվէթ, պապաճըղըմ, պու կիւն բազար տըր ամմա , դայէթ միւսթաճէլ պիր իշի պիթիրմէք իւղրէ պու սապահ էրքէն ֆապրիգայա կիտէճէյիմի վատ իթմիշիմ տիր . . . : Էկէր վատըմտա տուրմայաճադ օլուրսամ, Մ. Հարտիյէ զարար վէրմիշ օլուրըմ. լաքին պիր գաչ սաաթտան ինէ ավտէթ իտէրիմ :

Տակոպէը . –(Թէէսսիֆ իլէ գարըշըդ պիր թէպէսսիմ իլէ .) Ո պահսը տիկէր . պէն պու սապահ սէնինլէ պիրլիքտէ Բարիսի զիյարէթ իթմէք իսթիյօրտուսմ . . . լաքին պէիս եօգ , վարսըն պիր գաչ սաաթ սօնրա օլսուն . իշ հէր շէյտէն մուգաատէմ վէ մուգաատէս տիր . զիրա վալիտէնին մէտտրը իսթինատը պու տուր . . . : Գունըն. լա պէրապէր , պու քէյֆիյէթի ճանըմը սըգտը . . . հաթթա . . . լաքին խա՛յր , խա՛յր , հադգըմ եօգ . . . պագ ին.

սան ըէֆահ ու սաաութէթ նէ՛ չաբուգ ալըշը . . . պէն՝ օն սէքիզ սէնէ քէմալը սապր ու սիւքիւնէթլէ վէ սէնի կէօրմէյէ պէօյլուք պիր իւմիտիմ օլմայարադ պէքլէյէպիլտիյիմ հալտէ , թէնէզզիւհիմիզ պիր գաչ սաաթ կէրի գալըյօր տէյու մըրըլտանըյըշմ . . . պէն հադգդաթէն պիր տիվանէ իմիշ իմ . . . եաշասը՛ն մէսէրրէթ . . . եաշասը՛ն Ակրիքօլըմ . . . :

Իսթիհաար ասքէր՝ պու սէօղիւ միւթէադդիպ օղլընը քէմալը մուհապպէթլէ գուճադլայըպ էօբտիւ , Բէտէրինին պու մուամէլէյի թալթիֆքեարանէսի կէնճ տէմիրճիներին գալմինէ ֆէյնա թէէսիր իթտի . զիրա Մայնէօնիւն չիւզհէլէրի ան պէ ան զուհուրա կէլէպիլէճէյինտէն գօրգմադտա ըտը :

Տակոպէը . – (Մ՚իւթէպէսսիմանէ պիր չէհրէ իլէ .) Եիւրէյիմին սըգընթըսը արթըգ գաիլ օլտու . . . պիր աղ սա իշէրիմիզ հադգընտա գօնուշալըմ. Բարիսին մուգադ վէլաթ մուհարրիրլէրինին էսամի վէ մահալը իդամէթլէ. րինի հավի պիր ֆիհրիսթ աճապա նէ՞ըէտ պուլապիլիրիզ, պիւ՞ր միսին :

Ակրիքօլ . – Պիլմէմ . . . լաքին պուլմասը գօլայ տըր :

Տակոպէը . – Գունը սօրմադըղըմըն սէպէպի չու տըր. քի , Բուսիատա պուլընտըղըմ գէման , պէրապէր կէթիրքի , Բուսիատա պուլընտըղըմ գէման , պէրապէր կէթիրմիշ օլտըղըմ իւքի էօքսիւզ գըզճըղազըն վալիտէսինինն էմ. րիյլէ , Բարիսին մուգավէլաթ մուհարրիրլէրինատէն պիրինէ մուհիմմ քեազըտալար կէօնտէրտիմ: Գուրայա վասըլ օլուր օլմազ մէրգուսմը կիտիսդ կէօրմէյէ մէճպուր պուլընտը. ղըմ ճիհէթլէ, իսմինի վէ մահալը իդամէթինին էվրադ ճըղ. տանըմտա դայա իթմիշ իտիմ. հալ պու քի էֆենտի բահաթ պու ճըղտանը աչըրտըլար . . . պէն իսէ՝ պու աատմին իս. մինի ունութմըշ օլտըղըմտան , էկէր մուգավէլաթ մու. հարրիրլէրինին էսամի վէ մահալը իդամէթինի հավի ֆիհ.

րիսթի կէօզտէն կէչիրէճէք օյուրսամ, ժէրգումըն իսկի իսթըրըմա կէլիր ատ յու զանն իտիյօրըմ։

Գու սըրատա օտանըն գարուսընա ուրըլան պիր գաշ տարպէի նակէհանի, Ակրիքօլը տիթրէթմէտի. պիշարէ տէյի գանըը՝ քէնաի ալէյհինտէ սատըը օլմուշ օլան թէվզըֆ էմրնամէսինի խաթըրըսամըշ ըտը. յաբին Տակոպէը՝ գարու. յա ուրմագտա օյտըղըարընը իչիմիր իչիթմէզ, պաչընը գարույա տօղրու չէվիրմիշ օյտըղընտան, Ակրիքօլըն տիւ. չար օյտըղը իսէչէճանը կէօրէմէյիսպ մէթին պիր սէտա թ. լէ. «կիրինիզ» տէտի։

Գարու աչըլտը վէ Գարրիել իչէրի կիրտի. սիյահ պիր րահիպ ճիւպպէսիյլէ ևուվարլագ պիր չապգա կիյին. միշ իտի։

Ա.կրիքօլ պիրատէրի մանէվիսի օյան Գարրիէլի կէօ. րիւը կէօրմէզ, եէրինտէն գալգմասը վէ գօլտըը պրատը. նա ամթըլմասը պիր օլսուս։

Ա.կրիքօլ. – Ա՛հ, պիրատէրի՛մ...։

Գարրիէլ. – Ա.կրիքօլը՛մ...։

Ա.կրիքօլ. – Գարրիէլի՛մ...։

Գարրիէլ. – Միւսաէթի ժէտիսէ ղայդուպէթտէն ասնրա... սէնի կէօրմէք չէրճիինէ նախ օլույօրըմ հա՛...։

Ա.կրիքօլ. – Ա՛հ, պիրի պիրիմիզէ նիհայէթ գավուշ. յօրը, էօյլէ՞ միզ։

կէնճ տէմիրճի իլէ րահիպ Գարրիէլ սըգը սըգըյա պիրի պիրինէ սարըլմըշ օլուպ, արապարընտա մուպտաէլէ օլունան իլք քէլիմէլէր պունլար օլսուս։

Տակոպէը՝ պիրատէրի հագիդի մադամընտա պէօյիւ. միշ օլան պու նէվճիվանլարըն պիրի պիրինէ սարըլմըշ օլ. տըղլարընը կէօրտիւքտէ, իճրաթ մէրթէպէ հայրէթտէ գալըպ եիւրէյի գալդը վէ կէօզլէրինտէ եաշ գաթրէ. լէրի նիւմայան օլսուս։ Գալպ ճիհէթիյլէ պիրի պիրինէ միւ. չաղին վէ ֆագաթ թատիսթ վէ չէհրէճէ եէքտիկէրինէ քիւլսիյէն մուհտաճի օլան պու իրի տէլիդանլընըն իպրաղ իթտիքլէրի մուհտապզէթ վէ թէվէճճիւհ հագըդաթէն միւէսսիր իտի։ Ա.կրիքօլըն մէրտանէ չէհրէսի՝ Գարրիէլին մէլէքբէյլէրը սիմասընըն նէզաքէթ վէ հալավէթինի պիր գաթ տահա մէյտանա չըգարըյօրսուս։

Ա.կրիքօլ պիր գաչ տագըդատան պէրու հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւթի իլալ իտէրէք Գարրիէլէ տէտի քի.

— Բարիսէ վասըլ օլտըղընը բէտէրիմտէն խատէր ալ. մըշ ըտըմ... վէ ան պէ ան սէնի կէօրմէք արզուսըյլա սուզան օլույօրսուս... չիմտիքի պախթիյարլըղըմ խէյ, իւ. միա իթտիյիմտէն եիւզ գաթ պէօյիւք օլսուս...։

Գարրիէլ. – (Տակոպէրին էլլէրինի քէմալը մուհտապ.

պէթլէ սըգարագ ։) Է՛յ, սէվկիլի վալիսէճկիմի սըհհէթ ու աֆկիյէթտէ պուլմընը՛զ մը . . . ։

Տակոպէր . – Էվվէ՛թ , էվլատըմ, հէմ վալիսէնին սըհհէթ ու աֆկիյէթի եւուզ դաթ տահա ալէա օլաճագ տըր . զիրա հէբիմիզ տէ պիր եէրէ թէճէմմիւ իթմիշիզ տիր . . . ։ Տիւննա իւզէրինտէ մէսէրրէթ գատար սըհհէթ նաֆի՛ պիր շէյ վա՛ր մը ։ (Թէվֆիֆ իսիլէճէյի գօրգուսընը ունուԹմընշ վէ նագտպիլի թարիֆ պիր չէֆգաթ. լա Գաբրիէլէ պագմագտա պուլունմընշ օլան Ակրիքօլա միւթէվէճճիհէն .) Ինսան, Գաբրիէլին գընշ չէհրէմսիլէ պէրատպէր պիր արսլան ճէսարէթինէ մալիք օլտըղընը տիւշինիւրսէ , տիւշարը հայրէթ օլուր գալըր . մարէշալ Սիմոնըն գընշլարընը նէ տէրէճէ շէճաաթլա բէնչէլի էճէլտէն գուրթարմընշ օլտըղընը վէ պուընընլա տա իբթիֆա իթմէյիպ, պէնի տէ գուրթարմագ թէչէպպիւսինտէ պուլընտըղընը սանա նագլ իթտիմ, Ակրիքօլ ։

Ակրիքօլ, պիր գաչ տագըգատան պէրու քէմալը տըգգաթլա Գաբրիէլին եւուդինէ պագմագտա օլմասընշլա , պիրտէն պիրէ տիւշարը հայրէթ օլմուշճասընա .

— Լաբին , Գա՛բրիէլ, աշընտա նէ՞ վար . – տէյու հայգըրտը ։

Գաբրիէլ՝ օտայա տուխուլ իթտիյի սըրատա չապգասընը պիր եանա աթմընշ օլուպ , սօլուգ վէ լաթիֆ սիմասընը թէնվիր իթմէքտէ օլան ուֆագ բէնճէրէնին թա ալթընտա տուրմագտա օլտըղընտան , պիր գուլագ թօղընտան տիկէրինէ գատար ուզանմընշ օլան տախրէվի պիր եարա էսէրի թէմամընշլա կէօրուլմէքտէ իտի ։

Իքի սէֆինէնին չարբընշպ զարգ ու նապէտիտ օլմասընտան սօնրա պիրի պիրինի միւթէագրպէն դուհուր իթմիշ օլան հէյէճանլար վէ նակէհդուհուր վագըալար արտընտա , Տակոպէր՝ Գարտօվիլ գօնապընտա հէր չէ գատար Գաբրիէլ իլէ կէօրուշմիւշ իտի իսէ տէ , միւմանէ-

լէյհին այնընտա պուլընան պու եարա նիշանէսինին ֆարգընա վարամամընշ ընը . պինաէն ալէյհ՝ Ակրիքօլըն հայրէթ ու թէաճճիւպինէ քէնտիսի տէ իշթիրաք իտէրէք , հէյէճանլը պիր սէտա իլէ .

— Սահի՛հ , պու եարա նիշանէսի նէ՞ տիր . . . Գա՛բրիէլ . – տէյու սօրտու ։

Ակրիքօլ . – (Բահիպին՝ քէնտի գալպինի թաթմին իթմէք իւզրէ ուղաթմընշ օլտըղը էլի թուԹարագ .) Էլլէրինտէ վար . . . պապաճըղըմ . . . պագը վէր ։

Տակոպէր . – Գաբրիէլ, եիկիթ օղլում, քէյֆիյէթի պիզէ անլաթ . . . սէնի պէօյլէ քի՞մ եարալաբը . (Գաբրիէլին էլինի քէնտիսի տէ թուԹարագ ճէրրահլըգտան աչնա պիր ատէմ կիպի եարայը մուայէնէ իթտիքտէն սօնրա .) Սբանիատա պուլընտըղըմ գէման , արգատաչլարըմ. տան պիրիսի՝ տէօրթ եօլ աղըզլարընտաքի խաչարատան պիրինէ մընխանմընշ պուլունտու . պիչարէ տէլի գանը պիրինէ մընխանմընշ պուլունտու . պիչարէ տէլի գանը աճ սուալ էօլսիւն իչուն ժէզիւիթլէր անը խաչա կէրտիլէր իտի . . . ։ Տէրհալ աչաղըյա ալտըգ վէ պիչարէյի գուրթարտըգ . . . ։ Լաբին էլլէրինտէ պուընլարա միչապին եարա էսէրլէրի գալտը . . . ։

Ակրիքօլ . – (Մ՛իւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ .) Բէտէրիհին հագգը վար . . . գալիպա սէնի տէ խաչա կէրտիլէր . . . էլլէրին տէլիք տէլիք օլմուշ , պիչարէ գարտաչըմ . . . ։

Գաբրիէլ . – (ձիւգի պիր էնտիչէ իլէ գըպ գըրմըղը քէսիլէրէք .) Եա՛ Բապի . . . պուընընլա քէնտինինի իշղալ իթմէյինիզ , Բօչէօզ (գայալըգը) տաղլարընտա սաքին վահչիլէր նէզտինէ վախգինք իթմէյէ կիթմիշ իտիմ , պուընլար պէնի խաչա կէրտիլէր . Լաբին տէրհի եիւգմէյէ պաչլար պէնի խաչա կէրտիլէր . Լաբին տէրհի եիւգմէյէ պաչլատըգլարը սըրատա , ձէնապը Հագգ պուընլարըն բէնչէի վահչէթլինտէն պէնի գուրթարտը ։

Տակոպէր . – Պէտալ՛թի չօճուգ . . . սիլահսըզ մը ի-

տին, պէրապէրինաէ միւսէլլահ հիչ քիմնէ եօղ մը իտի։

Դաբրիէլ. – (Լաթիֆ պիր թէպէսսիւմլէ.) Պիզ սիլահ թաչըյամայըզ. պէրապէրիմիզաէ իսէ միւսէլլահ ատէմ պուլընամազ։

Ակրիքօլ. – (Հիտաէթլէնէրէք.) Սէնինլէ պիրլիքաէ պուլընան արգատաչլարըն սէնի նէ՞ իչուն միւտաֆաա իթմէտիլէր։

Դաբրիէլ. – Եալընըզ ըտըմ... գարտաչըմ, պէրապէրիմաէ հիչ քիմնէ եօղ ըտը։

Ակրիքօլ. – Եալընը՞զ մը իտին...։

Դաբրիէլ. – Էվվէ՛լ, պէրապէրիմաէ եալընըզ պիր գըլաղուզըմ վար ըտը։

Տակոպէր. – (Իչիթմէքտաէ օլաբղը սէօղլէրէ ինանամայարագ.) Նասը՞լ... պէօյլէ պարպար պիր ժէմիէքէթէ հէմ եալընըզ, հէմ տէ սիլահը՞զ մը կիթտին...։

Ակրիքօլ. – Պու հարէքէթին ալիճէնապանէ պիր հարէքէթ տիր ամմա...։

Դաբրիէլ. – (Մաֆտիլանէ պիր սուրէթտէ.) Տին տէնիլէն չէյ գուվվէլի ճէպրիյէ իթթիհալիյլէ նէչը իտիլէմէզ. պու պիչարէ վահիլլէր արասընա, ինճիլի չէրիֆին ահբաամընը եալընըզ գանաաթը վիճտանիյնէ նէչը իտէպիլիր։

Ակրիքօլ. – Լաքին գանաաթը վիճտանիյնէ հիչ պիր ֆայտէյի մուճիպ օլմազսա...։

Դաբրիէլ. – Էյ նէ՞ եաբալըմ... օ հալտէ քէնտի մէզհէպիմիզ ուղրընտա՝ անը գապուլ իթմէյէնլէրի աճըյարագ էօլմէլիյիզ... գիրա տին՝ պէչէրիյնէթին պիր համիսի տիր։

Գաբրիէլին չու սատէ վէ ֆագաթ միւէսսիր ճէվապընտան սօնրա, օտա տէրունինի զայէթ տէրին պիր սուսլըգ իսթիլա իյլէտի։ Տակոպէր հատտը զաթըրնտա ճէարէթի վէ մէթանէթլէ մուխթասըֆ պիր իսթիյար օլաբղընտան, պու սապղըքեարանէ գահրամանըզըն տէրէճէ-

սինի բանա անլամագտա ըտը. իմտի քէնտիսի տէ օղլու կիպի հիւրմէթ վէ հայրէթլէ Գաբրիէլէ պագմագտա ըտը։ Գաբրիէլ իսէ՝ քէնտի սէօղլէրիյլէ անլէրին գալպինտէ ույանտըրմըզ օլաբղը հրասխյեաթա պիւթիւն պիւթիւն պիկեանէ կէօրիւնէրէք ասքէրէ միւթէվէճճիհէն.

—Նէնի՞զ վար. – տէ յու սօրտու։

Տակոպէր. – Նէ՞մ օլաճագ, օթուզ սէնէ միւթէմատիյէն մուհարէպէ կէօրտիւքտէն սօնրա... պէնտէն տահա ճէսուր, տահա գահրաման պիր ատէմ պուլընամազ տէյու զանն իտիյօրտում... հալ պու քի գարչըմտա պիր ուսթա տահա պուլըյօրըմ... օ ուսթա տախտ... սէնսին...։

Գաբրիէլ. – Պէ՞ նի՞... նէ՞ տէյիէք իսթէյօրսընըզ. պէն նէ՞ եաբամըզ ըմ քի...։

Տակոպէր. – Հայ Ալլահ միւսթահագդընը վէրսին, տահա նէ՞ եաբաճագսըն, ա՛յ օղուլ...։ (Հէյէճանը գալպէ Գաբրիէլին էլլէրինի թութարագ.) Պու ճէսուրա-նէ եարալար՝ պիզիմ եարալարըմըզ գաատր վէ պէյքի տէ տահա զիյատէ մէտարը իֆթիխար տըր... էվվէ՛լ, պիզ սէնաթլա ճէնքճիլիք իթտիյիմիզ իչուն, սիզին չու չէրէֆինիզ պիզիմքինատէն ալի տիր...։

Ակրիքօլ. – Էվվէ՛լ... բէտէրիմ հագդընը սէօյլէյօր։ (Հայրէթլէ) Ա՛հ... պէն պէօյլէ բահիպլէրի սէվէր վէ հիւրմէթի իտէրիմ. զիրա պունլար մէրհամէթ, ճէսարէթի վէ թէսլիմիյնէթի նումունէլէրի տիր...։

Գաբրիէլ. – (Շաչըրարագ) Րէճա իտէրիմ... պէնի պէօյլէ մէտո իթմէյին։

Տակոպէր. – Մէ՛տո իթմէք մի... պու մէտո իթմէ՞ք մի տիր... պէն մուհարէպէնին աթէչինէ գարչը կիթտիյիմտէ, սէնին կիպի եալընը՞զ մը կիտէր իտիմ. եիւզ պաչըմ պէնի կէօրմէ՞զ մի իտի. արգատաչլարըմ եանըմտա տէյի՞լ մի իտիլէր...։ Ճէսարէթի հագիգիյէէտէն

մահրում պիլէ օլասյըտըմ, մուհարէպէնին չամաթասը, պարութ գօգուսը, պօրուլարըն չալընմասը, թօքլարըն կիւրիւլթիւսիւ, պաճագլարըմ ալթընտա սըչրայան պարկիրին քիշնէյիչլէրի վէ տէլիք տէլիք օլան վիճուտըմը սարմադ իչուն պիր գօրտէլա բարչասը վէրէճէք օլան իմբէրաթօրըն հազըր պուլընմասը տէյիլ, իլա իղղէթի նէֆսիմ վէ նամուսըմ պէնի թահրիք իթմէ՞զ մի իտի . . . , իչթէ պունճա թէչվիգաթ սայէսինտէ տիր քի պէն գահրամանն չէօհրէթինի գաղանտըմ . . . , Լաքին սէն պէնտէն պին գաթ ճէսուր տէյի՞լ մի սին . էվվէ՛թ , օղլում, պիղիմ բէնչէլէչտիյիմիզ տիւչմէնլէրտէն եիւզ գաթ ադղըն օլան պու վահչիլէրին նէզտինէ եաք եալընըզ վէ սիլահսըզ օլարադ կիթտիյին ճիհէթիէ , պէնտէն պին գաթ ճէսուր սըն . պիզ քէնտի տիւչմէնլէրիմիզէ սիւվարիլէր, գըլըճլար մըզրաղլար , գումպարալար վէ թօքլար ըլա պիրլիքտէ թէգարրուզ իտէրիզ . . . ։

Ակրիքօլ . – Մէվկիւ՛ պապաճըզըմ, հադդանիյէթի իլթիզամ իթմէքլէ նէճիպանէ պիր հարէքէթտէ պուլունըյօր սըն ։

Գաբրիէլ . – Գարտաշըմ, բէտէրինիղին հադդըմտա տէրքեար օլան մուհապպէթ վէ հիւրմէտի զաննը՝ ատի պիր չէյի իֆրաթ մէրթէպէ պէօյիւթմէսինէ պատի օլույօր . . . ։

Տակոպէը . – Ատի պիր չէ՞յ մի . . . էվվէ՛թ , սէնինկիպի սահիպի ճէսարէթի վէ մէթանէթի օլանլարա էօյլէ կէօրինիւր . . . լաքին պու դատար ճէսարէթի վէ մէթանէթի սահիպի տէ նատիր պուլունուր . . . ։

Ակրիքօլ . – Իվվէթ , հէմտէ բէք նատիր պուլունուր . չունքի պու ճէսարէթի՝ ճէսարէթլէրին քէսաֆֆէսինէ տէ ֆահիդ տիր , Ա՛հ , Գաբրիէ՛լ , սէն պիլէ պիլէ վուգուի մուհադդադ պիր էօլիւմէ գարշը կիտէրսին . էլինտէ եալընըզ պիր խաչ պուլընտըզը հալտէ , չէֆդաթ ու մէրհամէթի վէ հըսսիյաթը իւխուվվէթքէտանէյի նէչը լիթմէք իւղրէ եաք եալընըզ վահչիլէրին եանընա վարըրսըն . պունլար սէնի թուիթարլար , պիր թազըմ իչքէնճէլէր վէրիրլէր . սէն իսէ՝ պիրա չէրնայէթի վէ պիր կէօնէ քին ու ղարադ վէ հիւտութի ու ղադադ կէօսթէրմէքտիլին . . . տիհանընտա քէլիմէի մէրհամէթի , տուտադլարընտա խանտէի մէսէրրէթի պուլընտըղը հալտէ . . . օրմանլարըն սիւս

ոէլէյէ կևրևչէմէմ . . . ։ Լաքին պէնիմ իտոիա իթոիկիմ շու քի , էոնաև մուհարէպէտէ Իմբէրաթօրըն էլինաէն ալ-մըշ օլտըղըմ իֆթիխար նըշանըմ , սէնին բուհանի լիպա-սընա պէնիմ իւնիֆօրմամոան տահա գևյատէ եադըշըր իտի ։

Ակրևքօլ . – Լաքին պէօյլէ մուքեաֆաթլար Գաբրիէլ կևսի ալշագ կէօնիւլլու բուհան թադըմը իչուն ոէյիլ տիր , պապաճըղըմ . բուհանիլէրին պիր գըսմը թարաֆըն-ոան ե–ֆէնէ բէհ–դէյ ոէյու եաա օլուոան հէյեթի բուհ-պան արաընտա նէ գաոար սահիպի ֆաղիլէթի վէ ճէսա-բէթի պուլընտուղունը պևսէ՛ն . . . Տաիմա ճէֆաքեարանէ մուամէլէ կէօրէն վէ բիոգոռոսլարըն եէոի էսարէթինտէ պուլընան մէճհուլ վէ էհլիյէթլի գարիյէ բարաղլարը մի-յանընտա նէ՛ գաոար էրզաղը տիրոյէթի վէ ֆէոաքեար աոէմլէր վար տըր ։ Գու պիշարէ բարաղլար տահի պիղիմ կևսի իշճի տիրլէր . պինաէն ալէյհ հէր գալաը ալիճէնաղ պուընլարըն տահի ֆ–էնէ հէ–բէէյեէր օլմասընը թէմէննի իթ-մէլի տիր ։ Անլէր ոէ պիղիմ կևսի էվլաոը էհալիոէն վէ հէյեթի իճթիմաիյէնէն ֆաիոէլի աղաընտան մաոուա տըրլար . պինաղէրին անլէր հադգընտա տահի պիղիմ կևսի իճրաի ոաոալէթ օլընմասը միւգթաղի տիր . . . ։ Ճէօյ-լէմիյիմ սէօզլէր ոօզրու ոէյիլ մի , Գաբրիէլ . . . գևոն իթմէմ քի թէքզիպ իոէպիլէսին , սէվկիլի գալտաշըմ . գի-բա սէնին ադաահ ամալըն քիչիք պիր քէօյ բարաղը օլ-մադան իպարէթի իտուրինի վագթըյլա սէօյլէր իտին . չունքի օրաոա նէ գաոար էյիլիքլէր իոէպիլէճէյինի պի-լիր իտին . . . ։

Գաբրիէլ . – (Ըզհարը թէէաիւֆ իոէրճէսինէ .) Ար-զում տահիմա այնը արզու տըր . . . հիչ ոէյիչմէզ . լաքին նէ՛ չարէ քի . . . ։ (Ւսէֆէնկիզ պիր միւլահազայը ոէֆ վէ մուհավէրէնին բէնկինի թէպոիլ իթմէք իսթէյօրմըն կևսի՞պիրոէն պիրէ Տակոպերէ ոէօնէրէք .) Գանա իթի-

մատ իսինիզ վէ մուհաքէմաթընըզտա հադգինաոանէ ատարանընըզ . պիղիմ ճէսարէթ վէ մէթանէթինի պէօ-յիւթէրէք սիղինքինին ոէրէճէսինի աղաւթմայընըզ . . . սիղին շէճաաթընըզ պէօյիւք , հէմ ոէ զայէթ պէօյիւք տիւր . գիրա մուհարէպէտէն ասնրա մէյտանը մուգաթէ-լէնին մէնզարէի ոէհչէթպախշասընը կէօրմէք , էն ճէսուր գալպէրի պևյէ տիւչարը ոէհչէթ իտէր պըրագըր . . . ։ Պիզ էկէրչի էօլիւրսէք ոէ հիչ քիմսէնին գանընա կևրմէ-յիզ . . . ։

Գաբրիէլին պու սէօզլէրի իւզէրինէ , իսթիյար աս-քէր պաշընը գալտըրտը վէ քէմալը տըգգաթ վէ հայրէթ-լէ անըն եիւզիւնէ պագարադ .

— Իչթէ պու զարի՛պ . – ոէտի ։

Ակրևքօլ . – Հա՛նկըսը , պապաճըղըմ . . . ։

Տակոպեր . – Գաբրիէլին սէօյլէոիյի սէօզ՝ իսթիյար-լասըգճա մուհարէպաթոա հըրս իթմիշ օլտըղըմ պիր չէյի խաթըրըմա կէթիրտի . . . ։ (Պիր տագըգաճըգ սիւ-քիթտէն ասնրա , վագուրանէ վէ մահզունանէ պիր թավը տըգճա մուհարէպաթոա հըրս իթմիշ օլտըղըմ պիր չէյի խաթըրըմա կէթիրտի , Պագընըզ , էվլատլարըմ . պէօ-յիւք մուհարէպէլէր ադչամը , պիղիմ եէոի զաթըմընըզտա դալմըշ օլան վէ ֆագաթ էսկի սիլահ արգաոաշլարըմ-ոան իպարէթ պէշ այթը պին ատէմին ճէսէոիյէ մէս-թուր պուլընան արազիոէ , եաա եալընըզ , մահթապըն զըյոի խաֆիֆիյէ գարաղօլ պէգլէոիյիմ սըրտաոա . օ թէ-մաշոի քէոէրզաթաշա , օ սիւքիւնէթի խարիգ իւլ ատէ պէնի գըլըճ սալտամագ խահիշինտէն նէֆրէթի իթոիրը իտի . վէ քէնոի քէնոիմէ ոէր իտիմ քի . «Իչթէ պու գա-տար ատէմ թէլէֆ օլտու . . . լաքին նէ՞ իչուն . . . նէ՞ իս-չուն . . .» Ֆագաթ իրթէոի կևւնիւ մուհարէպէ պօրուսը չալընըր չալընմազ , մէճնուունանէ պիր սուրէթոէ գըլըճ

սալամագտան եինէ կէրի տուրմազ ըտըմ . . . . Հալ պու-
քի , գօլում եօրուլուպտա գանլարա պօյանմըշ օլան գը-
լըճըմը պարկիրին եէլէմինէ սիլահիմ զէմանն, թէքրար քէն-
մի քէնտիմէ տէր իտիմ քի . «Իչիմէ չիմուի տէ էօլտիւ-
տիւմ . . . էօլտիւրտիւմ . . . էօլտիւրտիւմ . . . լաքին նէ
իչուն . . . »

Բահիպ Գաբրիէլ իլէ Ակրիքօլ՝ իսիհիյար ասքէրին
վուգուաթը մաղիյեէյէ ամֆը նաղար իթմիշ օլըղընը
կէօրէրէք պիրի պիրինէ պագըշտըլար :

Գաբրիէլ . -(Ֆէլամա աղաղլէ .) Ա՜հ , ղուրուրը չէրէֆ
ու չան մահվ օլըղը վէ ինսան , ձէննապը Հադգին պախշ
իմտիսի թէմայիւլաթը նէճիպէտէն պաշգա պիր չէյ
տույմատըղը պու սաամթլատա սիզին հըսս իմտիյինիզ
չէյի հէր գալպ հըսս իտէպիլիր :

Տակոպէր . - Էվվէթ , էվլատըմ , սէնին պէնտէն տա-
հա տէյէրլի օլըղընը իչիմէ պու տա իսպաթ իտէր , գի-
րա պու թէմայիւլաթը նէճիպէ սէնին գալպինտէ տահմա
պագի գալմըշտըր . լաքին նադլ էթ պագալըմ , սէնի խա-
չա կէրմիշ օլան պու աղըղն վահյիլէրին բէննէնի զուլմըն-
տան նաճըլ գուրթըլապիլտին :

Տակոպէրին պու սիւալի իւղէրինէ , Գաբրիէլ սապը-
լըպ օ տէրէճէ գըղարտը գի իսիհիյար ասքէր մէրգումա
իսիհապէն .

— Իկէր սիւալիմէ ճէվապ վէրմէք իսթէմէյօրսան ,
ֆարզ էթ գի սանա հիչ պիր շէյ սօրմամըշըմ . - տէտի :

Գաբրիէլ . -(Հէյէճանըլ պիր սէտա իլէ .) Կէրէք սիզ-
սէն վէ կէրէք պիրսատէրիմտէն քէթմ իտէճէք պիր
շէյիմ եօգ . անճաք , քէնտիմ տահի անըսյամամըշ օլ-
տըղըմ պիր շէյի սիզէ անլաթմազ խուսուսընտա չօգ
պահմէթ չէքէճէյիմ . . . :

Ակրիքօլ . -(Հայրէթ ու թէաճճիւպէ .) Նասը՞լ . . . :

Գաբրիէլ . -(Թէքրար գըղարտագ .) Հըսսիյաթըմ

պէնի ալտաթմըշ օլմալը տըր . . . : Պէնիմ քէմալը սիւքիւ-
նէթէ էօլիւմէ պէքլէտիյիմ սըրատա , ֆիքրիմ՝ քեամի-
լէն քէսպի զաաֆ իթմիշ օլաբղընտան , պիր վագըտի գա-
րիպէտէն ալտանմըշ օլմալըյըմ . Էլան պանա նագտպիլի
իյզահ կէօրիւնէն պու վագըտի խարիգ իւլ ատէ մուախա-
րէն թէայեիւն իտէճէք տիր . . . Եանի օ զարտապէթնիւմա
գարընըն քիմ օլաբղընը անլաեաճաղըմ . . . :

Տակոպէր՝ բահիպ Գաբրիէլին պու սէօղլէրինի իչիթ-
տիքտէ , հայրէթտէ գալտը . զիրա քէնտիսինէ էօքսիզ-
լէրի Լիթսիքա հապսխանէսինտէն գուրթարմըշ օլան օ մէ-
մուլըն զայըը մուավէնէթի ներէտէն կէլմիշ օլաբղընը քէն-
տիսի տէ հալ իթմէյէ չալըշմագտա ըտը :

Ակրիքօլ . - (Գաբրիէլէ խիթապէն .) Հա՞նկը գատըն-
տան պահս իտիյօրսուն :

Գաբրիէլ . - Պէնի գուրթարմըշ օլան գատընտան
պահս իտիյօրըմ :

Տակոպէր . - Նասը՞լ , օ ադըղն վահյիլէրին բէննէսին-
տէն սէնի գուրթարան գատը՞ն մը տըր :

Գաբրիէլ . - (Միթէֆէքքիրանէ պիր թավը ըլա .)
Էվվէթ , կէնճ վէ կիւղել պիր գատըն . . . :

Ակրիքօլ . - Լաքին պու գատընըն քի՞մ օլաբղընը պի-
լի՞յօր մըսըն :

Գաբրիէլ . - Թա՛յր , պիլմէյօրըմ . . . քէնտիսինէ քիմ
օլաբղընը սօրտըգտա . « Պէն էլէմզէտէլէրին հէմչիրէսի
իմ . » ճէվապընը վէրտի :

Տակոպէր . - (Դարիպ պիր սուրէթտէ ըզհարը մէ-
րատ իտէրէք .) Նէրէտէն կէլիյօր վէ նէրէյէ կիտիյօր-
սուս :

Գաբրիէլ . - « Նէրէտէ ըզտըրտագ վար ըսա , օրայա
կիտէրիմ . . . » տէտի վէ Եիմալի Ամէրիգայա , եանի տահի-
մա գարշա մէսթուր վէ կիճէլէրի ուղուն օլան օ զայրը
մէսքիւն մէմլէքէթլէրէ տօղրու միւթէվէճճիհ օլսուս :

Տակոպէը . – (Մուխէֆէքքիրանէ պիր սուրէթաէ .) Միպէրիատա օլտըղը կիպի տէյի՛լ մի . . . :

Ակրիքօլ . – (Գահրը թէֆէքքիւրէ տալմըշ կիպի կէօրիւնէն Գաբրիէլէ միլթէվէճճիհէն .) Լաքին պու գատըն նէ՞ սուրէթլէ սէնին իմտատըննա կէլտի :

Րահիպ Գաբրիէլ պու սիւալէ ճէվապ վէրմէք իւզրէ իքէն , օտանըն գաբուսը եավաշճաճըգ չալընտը . գաբուա ուրըլան պու նակէհանի տարպէլէը , Ակրիքօլըն՝ Գաբրիէլին մուվաասէլէթինատէն պէրու ունուԹմըշ օլտըղը չիւպհէ վէ գօրգուլարընը թէճատիա իլլէտի :

Գաբու արգասընտան լաթիֆ պիր սէտա անճագ իչիտլէպիլիր պիր սուրէթաէ տէտի քի .

— Ակրի՛քօլ , սանա պիր սէօղ սէօյլէմէք իստէրիմ ,

կէնճ տէմիրճի Մայհէօնիւն սէսինի թանըյարագ գաբույը աչտը . հալ պու քի , կէնճ գըղ իչէրի կիրէճէք եէրտէ , պիր իքի ատըմ կէրիլէտի վէ էնտիշնաք պիր սէտա իլէ .

— Եա՛ Բապպի . . . Ակրի՛քօլ , օրթալըգ աղարալը պիր սաաթ օլտու , սէն տահա կիթմէմիշսին . . . նէ՛ պէօյիւք թէտպիրսիզլիք . . . : Պէն չաֆագ սէօքէլիտէն պէրու ա-շաղըտա . . . սօգագտա էթրաֆը կէօղէթիյօրտում . . . չիւպհէյի տա՛ի հիչ պիր շէյ կէօրէմէտիմ . . . լաքին սէնի թէվգիֆ իթմէք իչուն ան պէ ան կէլմէլէրի մէլհուզ տըր՝ Բէճա իտէրիմ . . . թաճիլ էթ , մատմուազէլ Ատրիէն տը Գարտօվիլին խանէսինէ կիթ . . . ֆէվթ իտէճէք վագիթ եօղտըր . . . :

Ակրիքօլ . – Էկէր Գաբրիէլ կէլմիշ օլմասա ըտը , չիմ տիյէ գատար չօգտան կիթմիշ իտիմ . . . , Լաքին պիր գաչ տագըգա օլսուն քէնտիսիյլէ կէօրիւշմէք սաաաէթինէ տա-յանամատըմ՝

Մայհէօ . – (Գաբրիէլ վէ Ակրիքօլ իլէ պիրլիքտէ

պէօյիւմիւշ օլտըղընտան , պու խապէրտէն թաթը պիր հայրէթէ տիւշար օլարագ .

— Գաբրիէլ պուրատա՞ մը . – տէյու հայդըրտը :

Ակրիքօլ . – Էվվէ՛թ , եարըմ սաաթտան պէրու տըր քի պէնիմ վէ բէտէրիմ իլէ պիրլիքտէ տիր . . . :

Մայհէօ . – Ֆէնտիսինի կէօրէճէք օլուրսամ՝ նէ գա-տար պախթիյար օլաճաղըմ՝ պիր աղ էվվէլ կէնճ մատ-մուազէլլէրին պիր չէյ իհթիյաճլարը օլուպ օլմատըղընը սօրմագ իչուն վալիտէյնին օտասընա կիթտիյիմ սըրատա , Գաբրիէլ տէ եօգատը չըգմըշ օլմալը տըր : Լաքին օ չօճուգ-լար օ գատար եօրղուն տըրլար քի հէնուզ ույույօրլար : Մատամ Ֆրանսուազ բէտէրինէ վէրիլմէք իւզրէ պու մէք-թուալը սանա թէսլիմ իթմէքլիյիմի ըէճա իլլէտի . . . պու մէքթուալը տահա չիմտի կէլմիշ . . . :

Ակրիքօլ . – Թէշէք քիւր իտէրիմ , ազիզէմ՝

Մայհէօ . – Մատամ քի Գաբրիէլի կէօրտիւն . . . ար-թըգ պուրատա տուրմա . . . եա՛ Բապպի , էկէը բէտէրինէն մուվաճէհէսինտէ սէնի թէվգիֆ իթմէյէ կէլիրլէրսէ , պու ֆէլաքէթ պիչարէ ատէմ իչուն նէ պէօյիւք տարպէ օլաճաղընը տիւշիւն . . . :

Ակրիքօլ . – Հադգըն վար , սէվգիլի Մայհէօմ . . . հէ-ման կիթմէքլիյիմ լազըմ տըր . . . : Բէտէրիմ իլէ Գաբ-րիէլին եանընտա պուլունտուղըմ ղէման հէր շէյի ունուԹ-մըշ ըտըմ . . . :

Մայհէօ . – Թաճիլ էթ . . . չաբուգ կիթ վէ էկէը մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պու պէօյիւք խըտմէթի իճրա իտէճէք օլուրսա , պէլքի տէ իքի սաաթտան կէրէք քէն-տին վէ կէրէք ֆամիլեան իչուն միւսթէրիհ օլարագ ավ-տէթ իտէպիլիրսին . . . :

Ակրիքօլ . – Տօղրու տըր . . . պիր աղտան կիտէրիմ՝

Մայհէօ . – Էօյլէ իսէ պէն կիտէյիմ տէ գաբուտա տուրուպ էթրաֆը կէօղէթէյիմ՝ էկէը չիւպհէյի տա՛ի

պէր չէյ կէօրէճէք օլուրսամ, տէրհալ կէլիպ սանա խա-
պէրինի վէրիրիմ. լաքին, րէճա իտէրիմ, օյալանըպ տուր-
մա . . . :

Ակրիքօլ. – Սէն միւսթէրիհ օլ . . . :

Մայեէօ, պու էյինիյէէթպաշաչ սէօզիւ իչինտէքաէ
եիւրէյի պէր ազ րահաթլանտը վէ սօգաղը թէքրար կէօ-
զէթմէք իւզրէ ներտիւպանտան ալել աճէլէ աշաղը էն-
տի, Ակրիքօլ իսէ՝ քէնտի ուֆաճըգ օտասընա կիրիպ բէ-
տէրինէ եադլաշտըգտան սօնրա, լաթիֆ պէր սէտա իլէ.

— Պաշաճըղըմ, սանա պէր մէքթուպ կէթիրիյօրըմ
քի տահա չիմտի վասըլ օլմուշ. վալիտէմ պունը օգուման-
նըզը րէճա իտիյօր. – տէտի:

Տակոպէը. – Բէք էյի սէն օգու տա պէն տինլէյիմ:

Ակրիքօլ «Պաշ իւսթիւնէ պաշաճըղըմ» տէտիքտէն
սօնրա, մէքթուպը պէր վէճհի աթի օգումաղա պաշ-
լատը:

«Մատամ.

«Իչիթտիյիմէ նաղարէն, ժէնէրալ Սիմոն թարաֆըն-
տան ղէվճինիզէ ղայէթ մուհիմմ պիր իշ թէվտի՝ իտիլմիշ:
Իմտի ղէվճինիզ Բարիսէ վասըլ օլուր օլմազ, պիլա իֆա-
թէի ղէման, պէնիմ Շարթրտաքի օտամա կէլմէսինի քէն-
տիսինէ րէճա իտինիզ. գիրա եանըմտա ժէնէրալ Սիմոնըն
մէնաֆիինէ միւթէալլիք ղայէթ մուհիմմ քեաղըտլար
պուլընտուղընտան, պէնըմ [illegible] թէսլիմ իթմէյէ մէմու-
րըմ. պաշգասընա վէրէմէմ:

«Շարթրտա մուգավէլաթ մուհարիրի
ՏԻԻՐԱՆ»

Տակոպէը մէքթուպըն միւհթէվիյաթըննը անլատըգ-
տա, գէվգ էլ ատէ տուշարը թէաճճիւպ օլուպ, օղու-

նըն եիւգիւնէ պագա գալտը. պատէհու սէրթ պիր թավը
վէ սէտա իլէ տէտի քի.

— Էյի ամմա, պէնիմ գարիպէն Բարիսէ կէլէճէյի-
մի պու մօսիէօյէ քիմ պիլտիրմիշ . . . սադըն իչին իչին-
տէ պիր ֆէսատ տօլապը օ՞լմասըն . . . :

Ակրիքօլ. – Պէլքի տէ իսմինի վէ մահալը իգամէթինի
ունութմըշ օլտուղուն վէ պագը մուհիմմ քեաղըտլար կէօն-
տէրմիշ պուլընտուղուն մուգավէլաթ մուհարիրի պու տըր,
պաշաճըղըմ:

Տակոպէը. – Ծագաթ անըն իսմի Տիւրան տէյիլ ի-
տի. հէմ էյիճէ խաթըրըմտա տըր քի մէրգում Շարթրտա
տէյիլ, Բարիտաէ մուգավէլաթ մուհարիրի իտի . . . (Մի-
լահաղաքեատանէ պիր թավը ըլա.) Տիկէը թարաֆտան,
էկէը եանընտա պէնտէն պաշգասընա թէսլիմ իտէմէյէ-
ճէյի ղայէթ մուհիմմ քեաղըտլար վար ըսա . . . :

Ակրիքօլ մէքթուպըն հավի օլտուղը խաապէրտէն ֆէվգ
էլ ղայէ խօշնուտ օլտու. գիրա պու միւնասէպէթլէ բէտէ-
րի իչի կիւն գատար խանէտէն թէպաուտ իտէճէք վէ պու
միւտտէթ զարֆընտա քէնտի հալինին նէյէ միւնճէղը օ-
լաճաղը անլաշըլաճագտը: Իմտի նասիհաթքեատանէ պիր
սուրէթտէ.

— Պաշաճըղըմ, զանն տէրիմ քի պուրատա չօգ օ-
յալանմաղա կէլմէղ. միւմքինի մէրթէպէ սիւրաթլա եօլա
չըղըպ Շարթրա կիթմէքլիյինի մուգթաղի տիր. – տէտի:

Տակոպէը. – Վէրտիյին նասիհաթը տինլէյէճէյիմ,
օղլում:

Գաբրիէլ. – Պու քէյֆիյէթ սիղին թէսավվուրաթընը-
ղըն իճրասընա մանի՞ օլուր մը, պաշաճըղըմ:

Տակոպէը. – Էբէյիճէ. չունքի պու կիւնիւ սիղինէ
կէչիրմէք նիյէթինտէ իտիմ . . . : Լաքին պէիս եօգ . . . վա-
ղիֆէ հէը չէյտէն մուգատտէմ տիր: Սիպէրիատան Բա-
րիսէ գատար կէլտիմ տէ, օրթատա պէօյլէ մուհիմմ

պիր մէսէլէ վար իքէն , Բարիսաէն Շարթրա կիթմէյլ՞ մի տիւշիւնէճէյիմ։ Իրի կիւնաէն կիտիպ կէլիրիմ։ Լաքին հէր նէ տախի օլսա , պու բէք ղարիպ չէյ տիր . սիզի Թէրք իտէրէք Շարթրա կիթմէք Լաղըմ կէլէճէյի խայալըմտան կէչէր իտի իսէ , Ալլահ պէլամը վէրսին ։ Պէրէքէթի վէրսին քի Րօզ ըլա Գլանչը գէվճէմէ Թէսլիմ խոխյօրըմ. քէնտիլէրինին Թապիրի վէճհ իլէ , մէլէք Գաբրիէլ տախի անլէրին Հանընտա գալաճագ տըր ։

Գաբրիէլ . – (Մ իւքէտաէրանէ պիր սուրէթտէ Տակոպէրէ պագարագ .) Թէէսիւֆի ադիմլէ պէյան իտէրիմ քի պուրատա գալմագլըղըմ միւմքինսիզ տիր . աէվկիլի վալիտէճիյիմէ վէ Անկրիքօլա վէրմիշ օլաըղըմ պու վիղիթա , պիր վէտա՝ վիղիթասը տըր ։

Տակոպէր իլէ Անկրիքօլ . – (Եէք ավազ Հայդըրարագ .) Նասը՞լ , վէտա՞ վիղիթասը մը ։

Գաբրիէլ . – Ա՛հ , էվվէ՛լ ։

Տակոպէր . – Պաշդա պիր Հէրէ վարըղըյ՞ մի կիտիյօրսուն , պէօյլէ չաբուգ չաբուգ պիզի Թէրք իթմէք օլո՞ւր մը . . . խա՛յր , խա՛յր , օ տէտիյին միւմքինսիզ չէյ տիր ։

Գաբրիէլ . – (Հէյէճանը գալմինի զապթա չալըշարագ .) Պու պապատ սիզ հիչ պիր ճէվապ վէրէմէմ . լաքին էրէյիճէ վագթ պու խանէյէ կէլէմէյէճէյիմ . . վէ կէլմէմէյէ մէճպուր ըմ . . ։

Տակոպէր . – (Հէյէճանըը պիր սուրէթտէ .) Պագ էվլատըմ , սէնին Թաւը ու Հարէքէաթընտա պիր մէճպուրիյէթի վէ մաղտուրիյէթի էսէրի վար տըր . . . ։ Պէն պիր ինսանըն նէ ախլագտա վէ նէ Թապիաթտա օլտըղընը անլամագ խուսուսընտա էրէյիճէ Թէճրիպէքէար ըմ. ամիրիմ տիր տէտիյին վէ կէմիլէրին ղարդ օլմասընտան պիր դաչ տագըդա ասնրա Գարտօվիլ գօնաղընտա կէօրմիշ օլտըղըմ օ պէտչէհրէ չախս ախլագը պօղուգ պիր

ատէմ պէնզէյօրտու . պէօյլէ պիր ամիրին Թահդը իտտի

վէտա՝ իմմէք իւղրէ եանընա եադլաշտըգտա, Գաբրիէլ՝ կէնճ տէմիրճինին վէ իսթիյար ասքերին հայրէթինի մուճիպ օլաճադ պիր թավըը դաթի վէ վագրուանէ պիր սէտա իլէ.

— Սէվկիլի պիրատէրիմ... սանա պիր սէօղ սէօյլէմէք իսթէրիմ... պունտան պիր գաչ կիւն սոնրա... կէրէք սանա վէ կէրէք բէտէրիմէ իմմիյաճըմ օլաճադ տըր...։ Ղուրայա կէլմէքլիյիմին պաշըճա սէպէպլէրինտէն պիրի տէ պու տըր։ (Տակոպէրէ տօղրու տէօնէրէք հէյէճանըը պիր սէտա իլէ.) Սիզի բէտէրիմ տէյու եատ իմմէքլիյիմէ միւսաատէ իտէրսինիզ, տէյի՛լ մի...։

Ակրիքօլ.– Մատամ քի իլէրիտէ պիդէ իմմիյաճըն օլաճադըները պէյան իտիյօրսուն... ալի թատաֆը նէ՞ իսէ, սէօյլէ պագալըմ։

Գաբրիէլ.– Էվվէ՛լ, իքի նամուսը վէ սէպաթքեար ատէմին նասիհաթ վէ մուավէնէթինէ իմմիյաճըմ օլաճադ տըր... պինտէն ալէյհ սիդէ իմմիտատ իտէպիլիրիմ, տէյի՛լ մի։ Հէր հանկը կիւն վէ հէր հանկը սաաթ օլուրսա օլսուն... պէնտէն քէլիմէի վահիտէ սատըր օլուր օլմազ... կէլէճէ՛ք մի սինիզ։

Տակոպէր իլէ Ակրիքօլ՝ Գաբրիէլին սուրէթի իֆատէսինտէն միւթէաճճիպ օլարագ քէմալը սիւքիւնէթլէ պիրի պիրինէ պագըշտըլար...։ Ակրիքօլըն եիւրէյի սըզըմատա պաշլամըշ ըտը. չունքի պիրատէրի մանէվիսի օլան Գաբրիէլ քէնտիսինէ միւհիմ օլտըղընը պիլտիրտիյի էսնատէ, քէնտիսի հապսխանէսէ պուլունսա նէ եարաճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտի։

Տակոպէր.– (Միւթէհայեիր օլարագ.) Կիճէ կիւնտիւզ, հէր հանկը սաաթ օլուրսա օլսուն, պիդէ էճնիյէթ իտէպիլիրսին, էվլատըմ. սէնին պու տիւնեատա պիր քէտէրին իլէ պիր տէ գարտաշըն վար տըր... անլէրի իսթէտիյին կիպի գուլլանմադըգ մէէզուն սըն... հէր նէ

վագիթ պիդէ արզը իհթիյաճ իտէճէք օլուրսան, պիղիմ հաղըր վէ ամատէ օլտըղըմընը խաթըրընտան չըգարմա...։

Գաբրիէլ.– Թէչէք քիւր իտէրիմ... թէչէք քիւր իտէրիմ, պապաճըղըմ, պէնի մէսուտ իտիյօր սընըզ։

Տակոպէր.– Սանա պիր չէյ սէօյլէյի՛մ մի, Գաբրիէլ... էկէր սըրթընտա չու բահիպ ճիւպպէսի օլմասա ըտը, սուրէթի իֆատէնտէն՝ պիրիսիյլէ տուէլէյա, հէմ տէ նիհայէթի էօլիւմէ միւնճէրը օլաճադ պիր տուէլէյա կիրիչէճէյինի զանն իտէճէքտիմ...։

Գաբրիէլ.– (Սարսըլարագ.) Պիր տուէ՛լլօ մը... էվվէ՛թ... պէլքի տէ ղարիպ վէ տէհչէթպախչ պիր տուէլլօ... պունըն իչուն պանա սիդին կիսի իքի չահիտ լազըմ տըր... պիր ԲԻՏԻՐ... վէ պիր ՊԻՐԱՏԷՐ...։

. . . . . .

Պիր գաչ տագըղա սոնրա, Ակրիքօլըն էնտիչէ վէ ըզտըրապը կիթտիքճէ արթարագ, ալէլ աճէլէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին խանէսինէ կիթմիչ իտի քի, պիղ տախի գարիինի քիրամը օրայա նագլ իտէճէյիղ։

ԻԲԻՆՃԻ ԳԼՄՄ

ՍԷՆ-ՏԻԶԻԷՆԻՆ ԳՕՆԱՂԸ

1

ՓԷՕՇՓ

Սէն-Տիզիէնին գօնաղը՝ Բարիսաէ վաղը Պատիլոն ազգաղընըն էն վասի՝ վէ էն կիւղել խանէլէրինաէն պիրի իտի։ Գու աթիդ պինանըն մէնզարէի խարիճիյեէսինաէն տահա սատէ, տահա միւքէլլէֆ վէ ֆազաթ տահա հիւզնէնկիզ պիր մէնզարէ օլմաղ ըտը։ Ուֆագ ուֆագ ճամլարը հավի օլան պէօյիւք բէնճերէլէրի՝ պէյազա չալար քիւլ բէնկինէ պօյանմըշ օլմաղլա, մէզքիւր գօնաղըն միւրուրը զէմանըա սիյահլանմըշ օլան տիվար թաչլարընը տահա գասվէթէնկիզ պիր հալէ իֆրաղ իթմէքտէ իտի։

Իշտու գօնագ տախի՝ ասրը ախիրին էվասըթընա տօղրու մէզքիւր մահալտէ հաբըլմըշ օլան գօնագլարա միւշապիհ օլուպ, ճէպհէսի (ճակատ) միւսէլլէս վէ չաթըրը մագթու՝ ըտը։ պու պինա պիր պիրինճի գաթ ըլա պիր տէ զէմին գաթընաան իպարէթ օլմասը հասէպիյլէ, զէմին գաթընա՝ գաբու արշարըընաաքի իւսթիւ աչըգ վէ կէնիշ պիր թաչ նէրտիւպանտան չըգըըը ըտը։ Խանէյի մէզքիւրըն ճէպհէլէրինաէն պիրի դայէթ վասի՝ պիր հավիյէ նաղըը օլուպ, պու հավիյինին հէր իքի թարաֆընտա խրտմէթքարլարա մահտուս օլան օտալարա միւնթէհի քէմէրլէր պուլընմագտա ըտը։ Պինանըն տիկէր պիր ճէպհէսի

տախի՝ օն իքի օն պէշ տէօնիւմ պէօյիւքլիւյիւնտէ վէ հաճիգի պիր չիւքիւճէզար տէնիլմէյէ չայան օլան պիր պաղչէյէ նաղըը ըտը. պինանըն պու ճիհէթինտէ՝ պաչըճա պինայա մութթասըլ իքի ճէննահ տախրէսի մէվճուտ օլուպ, պունլար իքի տէհլիգ թէչքիլ իթմէքտէ իտիլէր։

Մէզքիւր մահալլէնին հէման պիլ ճիւմլէ խանէլէրինտէ օլաըղը իւզրէ, պու պինանըն տախի պաղչէսի նիհայէթինտէ քիւչիւք պիր գօնագ վէ եախօտ քիւչիւք պիր խանէ պուլընմագտա ըտը։ Գու պինա՝ Բոմբատուր մէզգը իւզրէ եաբըլմըշ պիր քէօշք օլուպ, ասրը ախիրին ուսուլը միյմարիյէսինէ մուվաֆըգ օլարագ եուվարլագ պիր հալտէ ինչա խոիլմիչ իտի։ Մէզքիւր պինայը թէչքիլ իտէն թաչլարըն հէր գըսմընտա, հինտիպա եաբրագլարը, գօրտէլա տիւյիւմլէրի, չիչէքտէն մամուլ չէլէնքլէր, աչգ ու մուհապպէթ իլահէլէրի վէ տահա պիր թագըմ թէզէհհունաթ օյունլըշ ըտը։ Ամրիէն տը Գարտօվիլին իգամէթկէահը օլան պու քէօշք, եալընըգ պիր զէմին գաթընտան իպարէթ օլուպ, տէրունինէ՝ տիրէքլէրէ միւզէյյէն պիր գաչ պասամագ եիւքսէքլիյինտէ պիր հավլիտէն կիրիվեր վէ քիւչիւք պիր սահանլըգ տախի, եալընըգ թավանտան ըշըգ ալան պիր սալօնա կէօթիւրիւր իտի։ Տիկէր տէօրթ օտա տախի մէզքիւր սալօնա մէրպուէթ օլուպ, պունլարտան պաչգա զէմին գաթըյյա թավան արասընտա պիր գաչ օտալար վար ըտը։

Ձէհիմ վէ աթիդ պինալարըն միւլհագաթընտան օլան պու այրը պինալար վէ քէօշքլէր՝ զէմանէմիզտէ զայրը մէօքիւն վէ եախօտ եապանի բօրթուգալլըգլարա թէհավվիւլ իթմիչ տիր. լաքին նասիր իւլ վուգու պիր իհթիմալ սէպէպիյլէ, Սէն-Տիզիէ գօնաղընըն քէօշքիւ սինմիչ, թէմիզլէնմիչ վէ թամիր օլունմըշ ըտը։ Պէյազ թաչլարը Բարօս մէրմէրի կիպի բարլամագտա վէ մէնզարէի խարիճիյեէ վէ լաթիֆէսի իսէ՝ եէր եէր եէչիլ աղաճ-

լարը հավի ճէսիմ պիր չիմէնզարըն նիհայէթինտէ վա-
գը հիւզնէնկիզ պինա իլէ զարիպ պիր մուպայէնէթ թէչ-
քիլ իթմէքտէ իտի ։

Տակոպէրին՝ ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարըյլա պիրլիք-
տէ Պրիզ–Միչ սօգաղընա մուվասէլէթինին ֆէրատսը կիւ-
նիւ, աթիտէքի մէնզարէլէր զուհուրա կէլմէքտէ իտի ։

Ձիվարտաքի քիլիսէնին սաաթը՝ սապահընն սաաթ սէ-
քիզինի ուրմըշ ըտը. մէվսիմի չիթանըն լաթիֆ կիւնէչի,
եաշ մէվսիմինտէ պու քէօչկիւն իւղէրինտէ նէչիլ պիր
գուպպէ թէչքիլ իտէն ճէսիմ վէ եաբրադըզ աղաճլար
արգասընտան եավաշ եավաշ գուպպէի սէմայա տօղրու
չըգըյօրտու ։

Պու սըրատա սահանլըղըն գաբուտը աչըլըպ չէմնին
գըյաի լաթիֆիյլի պիր չէհրէի տիլրուպա վէ տահա տօղ-
րուսը իքի կիւզէլ մահլուդ զահիր օլտու ։ Պունլարտան
պիրիսի՝ մէրթէիպի խըլգաթտա պիր մէվգըի հագիր
իհրաղ իթմէքլէ պէրապէր, մէլահէթ վէ լէթաֆէթ ճի-
հէթիյլէ տիկէրինտէն աչաղը գալմազ ըտը ։ Թապիրի տի-
կէրլէ, կէնճ վէ տիլպէր պիր գըզ վէ Ֆէնէ-Զ–ուշ տէնիլէն
ճինտէ մէնսուպ տիշի պիր լինկիլիզ քէօբէյի քէօչքիւն տի-
րէքլէրլէ միւզէյեէն հավլիսինտէ նիւմայան օլտըղար ։
Կէնճ գըզըն իսմի ժօրժէթ վէ քէօբէյինքի տէ Լէ-ըյն իտի ։

Ժօրժէթ օն սէքիզ եաշընտա պիր գըզճըղազ օլուպ,
տիւնեատա հիչ պիր տիլպէր մէզպուրէ գատար նաղար-
րուպա պիր չէհրէյէ, շաշաատար կէօզլէրէ, իչվէպազա-
նէ պիր թէպէսսիւմէ, սիւտ կիսի պէյազ տիշլէրէ, կիւլ-
րէնկ եանագլարտա, ֆիտան կիսի պօյա, մինի մինի աեագ-
լարա վէ ճազիպէլի թաւը ու հարէքէթէ մալիք տէյիլ իտի։
Վազթ հէնուզ բէք էրքէն իտի իսէ տէ, ժօրժէթ քէմալը
տըգգաթլա կիչինիպ գուշանմըշ ըտը ։ Ֆէօյլիւլէրէ մախ-
սուս օլարագ Վալանսիէն տանթէլասընտան մամուլ վէ
կիւլ րէնկինտէ գօրտէլալարըա միւզէյեէն քիւչիւք պիր

սէրքուշ՝ գումրալ սայլարը իւղէրինէ պիր աղ արգայա
տօղրու մէվղու՝ օլտըղընտան, տիլպէր վէ թէրավէթնիւ-
մա չէհրէսինի լհաթա իյլէմիշ իտի. քիւլ րէնկի Շարդ
գումաշընտան եաբըլմըշ պիր ֆիսթան իլէ լինճէ տիւլպէնտա-
էն մամուլ վէ ուճլարը աթլաս պիր փիւսկիւլ իլէ կէօյ-
սիւնէ մէրպութ պիր ումուղ էօրթիւսիւ վիճուտինին եօ-
գարքի գըսմընը նաղարլարա արդ իթմէքտէ իտի։ Գար կիպի
պէյազ Հոլանտա պէղինտէն եաբըլմըշ վէ աշաղըսընտա
իւչ սըրա գըվըրմասը պուլընան պիր բրօսթէլա՝ եուվար-
լագ վէ լինճէ պէլինի լհաթա իյլէմիշ իտի։ Ֆիսթանընընն
գըսա վէ տանթէլալարըա միւզէյեէն օլան գօլչագլարը՝
թօմպուլ վէ չիչման գօլլարընը մէյտանէ չըգարմագտա
վէ ուզուն իավէճ էլտիվէնլէրի տախի տիրսէքլէրինէ գա-
տար չըգարագ գօլլարընը սօղուղընն չիտտէթինտէն հըթգ
իթմէքտէ իտի ։

Ժօրժէթ հավլինին պատամագլարընտան սիւրաթլա
էնեպիլմէք նէյէթիյլէ, ֆիստանընընն էթէքլէրինի թօգ-
լատըղը էմնատէ, թօքարլագ պալտըրլարը, պէյազ
իրէք չօրապալարըա մէսթուր պաճագլարընն ուճընը, վէ
սիյահ աթլատտան մամուլ պիր պօթին իչինտէ սըղըլ-
մըշ մինի մինի այագլարընը Լիւթինին էնզարը պիդայատ-
նէսինէ արդ իյլէտի ։

Ժօրժէթ կիպի գումրալ պիր գըզճըղազ ֆէվգ էլ
ատէ պիր հիտտէթի միզաճա մալիք օլուպ տա, մալ վէ
պէշաչէթնիւմա կէօզլէրինտէ պիր չէօլէի մէսէլրէթի նիւ-
մայան վէ չէֆֆաֆ չէհրէսինտէ իսէ, պիր ճազիպէի տիֆֆէ-
րինպանէ մէնգուշ պուլընտըղտա, էամէր կիւզէլի պիր գըզ-
ճըղազտան պին գաթ չիրին կէօրիւնէճէյի աչիքտար տըր ։

Իչթէ պիր կիւն էվվէլ Ռկրիքօլը քէօչքէ իտտաալ իթ-
միշ օլան պու չէնմէչրէպ վէ աթէչի գըզճըղազ, բրէնսէս
տը Սէն–Տիզիէնին եէկէնի օլան մատմուազէլ Ռատրիէն տը
Գարտօվիլին պիրինճի օտտա պէսլէմէկի իտի ։

Ակրիքօլ թարաֆընտան պուլունմըշ վէ մատմուազէլ
տը Գարտօվիլէ թէսլիմ իտիլմիշ օլան Լիւթին իսէ՝ մէս-
բուրիյեթինի մուվին պիր չօդ ավավէլէը սալը վէրմէքտէ
վէ պին տիւրլիւ օյունլար իճրա իտէրէք եէչիւլիքլէր ի-
ղէրինտէ գօչուշմագտա ըտը։ Պիր ինսան հումրուղընտան
պիր աղ պէօյիւք օլան պու հայվանըն սիյահ վէ բարլագ
թիւյլէրի, պօյընը մուհիթ օլան գըրմըղը աթլաս գօր-
տէլանըն ալթընտա ապանօզ կիպի բարըլտամագտա ըտը։
Ուզուն վէ հումշագ սաչագլարլա միւղէյեէն այագլարը
վէ պիղայէթ եասըլաշմըշ օլան պուրնու աթէշ կիպի
գըրմըղը պիր րէնկտէ իտի։ Կէօղլէրինտէ նուրը ղէքա
բարլամագտա վէ գըվրըլմըշ ուզուն գուլագլարը տաիի
եէրէ սիւրիւնմէքտէ իտի։

Ժօրժէթ տաիի Լիւթին կիպի մէսուր վէ նէչէլի
կէօրիւնմէքտէ օլուպ, եէչիլ չիմէնդարլար իւղէրինտէ
քէօբէյին արգասընտան դօչմագտա, վէ անըն օյունլարը-
նա իչթիրագ իթմէքտէ իտի։

Նակէհան, քէնտիլէրինէ տօղրու իլէրիլէմէքտէ օլան
պիր գատընը կէօրէրէք, կէրէք Լիւթին վէ կէրէք ժօր-
ժէթ թէվագգուֆ իթտիլէր։ Փինկ-Զարլ'ղ ճինսինէ մէն-
սուպ օլան Լիւթին՝ ժօրժէթտէն պիր գաչ ատըմ իլէրի-
տէ պուլունուպ, չէյթան կիպի քէրվասըղ վէ թապիաթը
տաիի իտմինէ մուվաֆըգ օլմասըյլա, սինիրլի այագլարը
իւղէրինտէ հարէքէթսիզ տուրար վէ ֆիլ տիշի կիպի պէ-
յագ վէ սիվրի տիշլէրինի կէօսթէրէրէք պիր սուրէթի միւ-
թէքէպպիրանէտ փէ-ղէնէ պէքլէտի։

Լիւթինին տիւշմէն նաղաբըյլա պագտըղը պու գա-
տըն՝ սինինի քէմալի պուլմըշ պիր իչթիյար օլուպ, պէրա-
պէրինտէ տաիի՝ թօս թօքարլագ, գարնը եուվարլագ,
թիւյլէրի բարլագ, պօյնը պիր աղ արգասընա մահ վէ
գույրուղը սիմիթ կիպի գըվրըլմըշ պիր ֆինօ քէօբէյի
վար ըտը։ Պու հայվան՝ պաճագլարընը պիրի պիրինտէն

գայէթ ուզագ թուքթարագ միւթէհագգիմանէ պիր սու-
րէթտէ եիւրիւմէքտէ իտի։ Սիյահ վէ ուզուն պուրնը՝
թապիաթընըն չիտտէթինէ տէլալէթ իթմէքտէ օլուպ,
իչի ատէտ տիշլէրի իսէ, պու պուրնը սօլ թարաֆտան
եօգարը գալըրմագտա վէ քէնտիսինէ ախաղը իննիգամա
մէյհալ պիր սուրէթ քէսագ իթտիրմէքտէ իտի։

Իչթէ սօֆու գաատընլարընը սագլամագտա օլմըգլարը
քէօբէքլէրին պիր նումունէսի օլան պու ֆինօ՝ Մօ-էյօ իս-
միյլէ եատ օլընմագտա ըտը։

Մօսիէօնիւն սահիպէսի՝ թագրիպէն էլլի եաշընտա,
օրթա պօյլու վէ միւղէհհամ պիր գաատն օլուպ, ժօրժէ-
թինն էլպիսէսի նէ գատար զարիֆ վէ նազարրուպա ըտա,
մէզպուրէնինքի տէ օ գատար սատէ վէ հիւզնէնիկիզ իտի.
թապիրի տիկէրլէ, պու իչի գօսթիւմ պէյինտէ պէօյիւք
պիր մուպայէնէթ մէվճուտ ըտը։ Մէզպուրէնին ճիւմլէի
պիր մուպայէնէթ մէվճուտ ըտը։ Մէզպուրէնին ճիւմլէի
մէլպուտաթը՝ պիր սիյահ ֆիսթան վէ սիյահ իրէքտէն մա-
մուլ քիւչիւք պիր մանթօտան իպարէթ իտի։ Պաչընա տա-
լի քէզալիք սիյահ րէնկլի պիր չապգա գօյմուշ ըտը։ Պու
գաատընըն սըֆաթընտան՝ կէնճլիք չաղընտա ղայէթ տիւ-
բուպա վէ ճալիպէլի պիր մախլուգ օլմըշ օլտըղը հիւքմ
օլունապիլիր իտի։ Հէնուզ բէմալէ օլան եանագլարը, չա-
թըգ գաչլարը, վէ շաչաատար սիյահ կէօզլէրի, թագըն-
մագ իսթէմէյի թավրը վագուրանէ վէ միւթէասսըպանէ
իլէ բէք աղ թէվաֆուգ իտիյօրտու։ Հարէքէթ վէ րէֆ-
թարը աղըր վէ իհթիյաթքեարանէ օլան պու գաատըն՝
մատամ բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին պիրինճի օտա պէս-
լէյէի, եանի մատամ Օկիւսթին կրիվուա քէնտիսի իտի։

Պու իչի գաատըն պէյինտէ մէվճուտ օլան զըտտիյ-
եէթ, եալընըզ անլէրին սինն վէ սըֆաթ վէ էլպիսէսինէ
մունհասըր օլմայըպ, քէնտիլէրիյլէ պիրլիքտէ պուլունան
քէօբէքլէրտէ տաիի միւշահէտէ օլընմագտա ըտը. թա-
պիրի էսահհլա՝ ժօրժէթ իլէ մատամ կրիվուա պէյինտէ

նէ՛ ֆարգ վար լսա , Լիւթին իւէ Մօսիէօ պէյինէ ան այնը ֆարգ մէվճուտ ըտը ։

Մատամ Կրիվուա՝ քիչիւք Լիւթինի կէօրտիւքտէ , պիր հարէքէթի իսթիդրատ իպրաղընատան քէնտիսինի ա-ղամատը . լաքին կէնճ գըզ պու հարէքէթի նակէհանինին ֆարգընա վարատիլմիշ իտի ։ Լիւթին իսէ՝ Մօսիէօնիւն պու-հուրընատան պէրու պիր ատըմ կէրի չէքիլմէմիշ վէ մէյ-տան օգուրճասընա տիր տիր անա պադմադտա պուլուն-մըշ ըտը ։ Հաթթա , եալընըզ պադմադվա տա իքթիֆա իթմէյիպ , ֆինօյա տօղրու էօյլէ պիր թավըը խասիմանէ վէ թէհտիտքեարանէ իւէ իլէրիլէտի քի , ֆինօ՝ քիչիւք Լիւթինատէն իւչ տէֆա պէօյիւք օլմադվա պէրատըը , պիր նիտահ տէհչէթ սալտըրըպ մատամ Կրիվուանըն արգասը-նա իքթիճա իլլէտի ։ Պունըն իւզէրինէ մատամ Կրիվուա պիր թավըը նահօչնուտի իւէ ժօրժէթէ խիթապէն .

— Մատմուազէլ , պանն իտէրիմ քի քէօբէյինիդի թահրիք իթմէքտէն վէ պէնիմ ֆինօմ իւզէրինէ սալտըր-մադտան իճթինապ իտէպիլիրսինիզ . – տէտի ։

Ժօրժէթ . – Պու գըյմէթլի վէ ֆագաթ մուդիրը հայ-վանընըզը պէօյլէ պէլալարտան գուրթարմադ իչուն օլ-մադը քի , տիւն ագշամ Լիւթինի պադչէ գաբուսընատ սօգաղա աթարագ , դաիպ իթմէք իսթէմինիզ . պէրէքէթ վէրսին քի ճէսուր վէ ալիճէնապ պիր տէլի դանըը անը Պապիյոն սօգաղընատա պուլարագ թէքրար ալըպ պուրայա կէթիրտի ։ Լաքին , մատա՛մ , սիդի պէօյլէ երքէն կէօրմէք պահթիյարըըը նէ՞րէտէն նէչէթ իթմիշ տիր ։

Կրիվուա . – (Մուզաֆֆէրանէ պիր մէմուունիյէթէթի հալի պիր թէպէսսումէ .) Մատմուազէլ Ադրիէնի տէր-հալ կէօրմէք իւզրէ պէնի բրէնսէս կէօնտէրտի . . . ։ Մէ-սէլէ զայէթ մուհիմմ պիր շէյ հադդընատա օլտըղընատան , քէնտիսինի չու անտէ կէօրմէք իսթէրիմ ։

Պու սէօզլէր իւզէրինէ , ժօրժէթին բէմսէ ւանադ-

լարընը պիր հումբէթի ֆէվգ էլ ատէ իսթիլա իլլէյիպ , խաֆիֆ պիր հարէքէթի իպրաղընատան քէնտիսինի մէն՝ ի-տէմէտի . լաքին Լիւթին միւթէմատիյէն Մօսիէօնիւն ւա-ղերինէ հիւճում իթմէք իսթէտիյինատէն , Մօսիէօյիւ ա-նըն էլինատէն գուրթարմադ չարէսինի տիւչիւնէն մատամ Կրիվուա գըզըն պու հարէքէթինի կէօրէմէտի , Պինատէն ա-լէյհ ժօրժէթի խէլէճանը գալապինի թէսքին իտէրէք մութ-մէյինանէ պիր թավը ըլա .

— Մատմուազէլ Ադրիէն տիւն ագշամ բէք կէճ ւաթտը . . . էօյլէտէն էվվէլ քէնտի օտասընա կիրմէք-տէն պէնի մէն իթմիշ տիր . – տէտի ։

Կրիվուա . – Օլապիլիր ա՛ . . . լաքին խալասը բրէնսէս-տը Սէն- Տիպիէնին էմրինէ իթաաթ իթմէք լազըմ կէլտի-յինատէն , լութֆէն , հանըմընըզը չիմտի ույանտըրընըզ , մատմուազէլ ։

ժօրժէթ . – Հանըմըմ քէնտի խանէսինտէ պուլըն-տըգճա , քիմսէտէն ալաճագ էմրի եօգ տըը . իսմի քէն-տիսինի էօյլէտէն էվվէլ ույանտըրսամամ ։

Կրիվուա . – Օ հալտէ պիզգաթ պէն կիտիպ ույանտը-րըրըմ . . . ։

ժօրժէթ . – Հէպէ գաբուլը այմազ . . . ։ Սալօնըն ա-նահթարըտա պէնտէ տիր . . . մատմուազէլին օտասընա իսէ սալօնատան պայգա պիր հէրտէն կիտիլմէզ . . . ։

Կրիվուա . – Նասը՞լ . . . մատամ բրէնսէսին էվամիրի-նի իճրայէ միւսաատէ իթմէք իսթէ՞մէյօրմըսընըզ ։

ժօրժէթ . – Էվվէ՛թ , հանըմըմը ույանտըրմամադ ճի-նայէթինի իրթիքաատա ճէսարէթի իտէյօրըմ ։

Կրիվուա . – (ձանը սըզըլարագ մահզունանէ պիր թավը ըլա .) Իչթէ մատամ բրէնսէսին՝ նէկէնի հադդըն-տա իպրաղ իթտիյի քէօր քէօրիւնէ էյիլիքլէրին նէթիճէ-սի պուննալ տըը . մատմուազէլ Ադրիէն խալասընըն էվա-սի պուննալ տըը . մատմուազէլ Ադրիէն խալասընըն էվա-միրինէ իթաաթ իթմէզ վէ պէօյլէ պիր թադըմ հօպպա

վէ խաֆիֆմէշրէպ գըղլարը ալըպ խանէսինէ տօլտուրըր քի սապահ օլմատան թաւուս գուշը կիպլի տօնանըպ սիւս-լէնիրլէր . . . :

Ժօրժէթ . – Ա՛, մատամ, սիղ վադթըյլա մատամ բրէնսէսին էն սիւսլիւ վէ զէրաֆիէթֆիրուշ գատընլարընտան օլտըղընըզ հալտէ, զիյնէթ վէ կիյիմ գուշամը նա՞սըլ զէմմ իտէպիլիյօրսընըզ . . . : Պու րիվայէթ՝ պու գոնագատա «էնէնէ» «էնէնէյէ» ինթիգալ իթմիշ վէ պիզիմ կիւնիմիւզէ գատար կէլմիշ տիր :

Կրիվուա . – Նա՞սըլ, «էնէնէ» «էնէնէյէ՞» մի . . . սէնին չու սէօզիւնիւ իչիտէն պէնի եիւզ եաշընտա պիր ճատը զանն իտէճէք տիր . . . հէյէ չու հայատըզա պա՛գ . . . :

Ժօրզէթ . – Սէնէնէ «էնէնէյէ» տէմէքլէ պու գոնագատա իսթիխատամ օլընակէլէն օտա պէօլէմէլէրինին քէսրէթինի անլաթմագ իսթէյօրըմ . . . զիրա սիղ միւսթէսնա օլտըղընըզ հալտէ, հիչ պիր իսրատմէթքեար կէօրիւնմէմիշ տիր քի, իբի իւչ սէնէ բրէնսէսին եանընտա գալապիլսին . բրէնսէս պու պիչարէ գըղլար հադգընտա սահիհէն բէք մէրհամէթքեարանէ տավրանմագտա տըր . . . :

Կրիվուա . – Հատտինիզի թէճավուզ իտիյօրսընըզ, մատմ՛ազէլ . պէնիմ հանըմըմ հադգընտա պու սուրէթլէ իտարէի քէլամ իթմէքտէն սիղի մէն՝ իտէրիմ . . . բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէնին իտի տիզ իւսթիւնէ կէլէրէք եատ օլընմալը տըր, իչիտիյօր մընսընըզ՝

Ժօրժէթ . – (Իսթիհզաքեարանէ պիր սուրէթտէ կիւլիմսէյէրէք .) Էյի ամմա, էկէր քէնտիսինի ֆատլ ու զէմմ իթմէք լազըմ կէլսէ . . . :

Կրիվուա . – (Կիթտիքճէ հիտատէթի արթարագ .) Ո րատտէյէ դատար ճէսարէթի իտէպիլի՞ր միսինիզ . . . :

Ժօրժէթ . – Հա՛յ հա՛յ . Նէ՞ լազըմ ուզաղա վարմագ, տահա տիւն ադշամ . . . սաաթ օն պիր պուչուգ րատտէլէրինտէ . . . :

Կրիվուա . – Տի՛ւն ադշամ մը . . . :

Ժօրժէթ . – Իվվէ՛թ, պիր քիրա արապասը կէլիպ սիղին գօնագատան պիր գաչ ատըմ մէսաֆէտէ տուրտը . պունը միւթէադըպ մէճհուլ պիր չախ՝ հէնիչ պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլտըղը հալտէ, արապատան իհթիյաթլա էնտի վէ գաբուլը չալաճագ եէրտէ, գօնագ պէքճիսինին ճամլարընա եավաչճաճընդ ուրտը . . . : Սապահընն սաաթ պիրինէ գատար մէզքիւր արապա սօգագ օրթասընտա տուրուպ մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլան ատէմէ պէքլէյօրտու . չախսը մէրգում իսէ՝ պու միւտտէթ զարֆընտա, տիզ իւսթիւնէ կէլէրէք, պիր աղ էվվէլ սէօյլէտիյինիզ վէճհլէ, մատամ բրէնսէսին իսմինի եատ իթմէքտէ օլտըղը պի իչթիսագ տըր . . . :

Մատամ Կրիվուա, Մ. Բօտէնին՝ Բօզ ըլա Գլանչըն Բարիսէ կէլտիքլէրինի անլատըգտան սոնրա, բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէյ վէրմիշ օլտըղը վիզիթայը, եա՛ պիլմէտիյինտէն, վէ եա՛նօտ պիլտիյի հալտէ, պիլմէյօր կիպլի կէօրիւնմէք իսթէտիյինտէն, իսթիխֆաֆքեարանէ պիր սուրէթտէ ումուղլարընը գալատրարագ .

— Նէ՞ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօրըմ, մատմ՛ազէլ . հէմ սիղէ պիր չէյ սէօյլէյի՞մ մի, պէն պուրայա սիղին քիւսթախանէ սէօզլէրինիզի վէ հայատըզճա հադարէթլէրինիզի տինլէմէյէ կէլմէտիմ . իմտի թէքրար սէօյլէյօրըմ, պէնի մատմուազէլ Ատրիէնին օտասընա կէօթիւրէճճէ՞ք միսինիզ, գաթիէն ճէվապ վէրինիզ . – տէտի :

Ժօրժէթ . – Պէն տէ սիղէ թէքրար սէօյլէյօրըմ քի, հանըմըմ ույումագտա օլտըղընտան, էօյլէտէն էվվէլ օտասընա կիրմէքլիյիմի մէն՝ իթմիշ տիր :

Շու մուհավէրէ, մատմուազէլ Ատրիէն տը Գարտօվիլին սաքին օլտըղը քէօշքտէն պիր աղ ուղագտա ճէրէեան իթմէքտէ իտի . մէզքիւր քէօշքիւն տիրէքլէրլէ միւ-

ղէյեէն հավլեսի խէ՝ էբէյիճէ պէօյիւք վէ խբի թարա-
ֆը աղաճլարլա մուհաթ պիր եօլըն նիհայէթինտէ վագը
օլտըղընատն , Մատամ կրիվուա՝ էլլէրինի պիրտէն պիրէ օ
թարաֆա ուղաթարագ .

— Ամա՛ն եա Բապպի . . . պու ժիւմբի՞ն մի . . . պու
նէ՛ աճախպ չէյ . – տէյու հայդըրըը :

Ժօրժէթ . – (Պաչընը օ թարաֆա թէվճիհ իտէրէք .)
Նէ՞ վար, մատամ, նէ՞ կէօրտիւնիւղ քի պու գատար թէաճ-
ճիւպ իտիյօրսընըղ :

Կրիվուա . – (Կրիֆիթարը հայրէթ օլարագ .) Նէ՞ մի
կէօրտիւմ . . . :

Ժօրժէթ . – էվվէթ , նէ՞ կէօրտիւնիւղ :

Կրիվուա . – Մատմուազէլ Ադրիէնի :

Ժօրժէթ . – Նէ՞րէտէ կէօրտիւնիւղ . . . :

Կրիվուա . – Հավլինին նէրտիւպանընատն քէմալը սիւ-
րաթլէ եօգարը չըգըյօրտու . . . էվվէ՛թ , թա քէնտիսի
իտի . . . եիւրիսիւչինտէն , շապգասընատն վէ մանթօսըն-
տան տէրհալ թանըտըմ : Սապահըն սատաթ սէքիզինտէ
իտանէյէ տէօնմէ՛ք հա . լաքին պու իննանըլաճաղ չէյմի :

Ժօրժէթ . – (Իսթիհզաքեարանէ պիր գահգահա գօ-
բարարագ .) Մատմուազէլ՛ մի կէօրտինիւղ . . . հը՛մ, ֆիք-
րինինի անլատըմ, մատամ՛. տիւն ադշամքի քիչիւք արա-
պա հադգընատա սէօյլէտիյիմ հիքեայէյի սէթը իթմէք ի-
չուն պու թէատրի տիւչիւնտիւնիւղ, էօյլէ՞ մի . . . տօղ-
րուսը էյի ուսթալըգ . . . :

Կրիվուա . – Թէքրարէն սէօյլէրիմ քի , չիմտի քէնտիսի-
նի կէօրտիւմ : Պէն եալանը ասլա իրթիքեապ իթմէմ :

Ժօրժէթ . – Մաշալլա՛հ , կէօզլէրինիղ բէք քէսկին
կէօրիւյօր ըմըշ . . . զալիպա կէօզլիւյիւնիւղիւ էվտէ ու-
նութմըշսընըղ :

Կրիվուա . – Հա՛մտ օլսուն , կէօզլույէ իհթիյաճըմ
եօգ . կէօզլէրիմ հէր շէյի կէօրէպիլիր . . . Պաղչէնին

դաբուսը՝ քէօշքիւն եանընտաքի աղաճլըղը եօլա նաղըր
տը . պէտպէլլի մատմուազէլ օրատան կիրմիշ օլմալը
աըը . . . : Օ՛հ , եա՛ Բապպի , պու նէ՛ քիւսթախլըգ . . .
մատամ բրէնսէս պուննլարը տուեաճաղ օլուրսա նէ՛ տէյէ-
ճէք . . . : Ա՛հ , պիչարէ գատընըն չահատէթի գալպի քէն-
տիսինի ալտաթմայօր ըմըշ . . . եէկէնինին արզու վէ հէվվէս-
լէրինէ դարշը կէօսթէրտիյի կէվշէքլիք վէ միւսաատէ պագ
մէրգումէյի նէրէլէրէ կէթիրմիշ : Օ՛ֆ , ալիմ Ալլահ պու
քէք տէհշէթլի շէյ , հէմ օ գատար տէհշէթլի քի , մէր-
գումէյի քէնտի կէօզլէրիմլէ կէօրմիշ օլտըղըմ հալտէ ,
եինէ ինանամայօրըմ . . . :

Ժօրժէթ . – Մատամ քի մատմուազէլ Ադրիէնի կէօր-
միշ օլտըղընըղը իտտիա խոյօրսընըղ , պիզի անըն օտա-
սընա կէօթիւրմէք խոթէրիմ , մատամ . մատմուազէլին քէն-
տի եաթագ օտասընատա ույումագտա օլտըղընը կէօրտիւ-
յինիւղտէ , պիր խաեայը պուԹըղտա գարըշմըշ օլտըղընըղտա
պիզ տէ էմին օլաճագսընըղ . . . :

Կրիվուա . – Մատմուազէլ, կէօրիւյօրըմ քի բէք զէքի
վէ բէք գուրնազսընըղ . . . լաքին նէ գատար գուրնազ
տախի օլսանըղ, եինէ պէնի ալտատամազսընըղ . . . : Մատ-
մուազէլ Ադրիէնի չու արալըգ օտասընատա պուլապիլէճէ-
յիմէ էմին օլտըղընըղտան , պէնի՝ մէրգումէնին օտասընա
կէօթիւրմէք խոթէյօրսընըղ , էօյլէ՞ մի :

Ժօրժէթ . – Լաքին , մատամ , պիզի թէէմին իտէ-
րիմ քի . . . :

Կրիվուա . – Խա՛յր , խա՛յր , պիզի եալընըղ չունը սէօյ-
լէրիմ քի , պիզ , Ֆլօրին վէ Հէպէ արթըգ պուրատա գա-
լամայաճագ սընըղ . եիկիրմի տէօրթ սատաթ կէչիէտէն ի-
չինիւղ տէ թարա իտիլէճէք պինիղ . զիրա բրէնսէս պէօյլէ
պախտ ար ու հիճապ պիր բէզալէթէ արթըգ թէհամմիւլ
իտէմէղ . պէն չիմտի կիտիպ կէօրտիւյիւմ շէյլէրին քեաֆ-
ֆէսինի միւմտիլէ յհայա նագլ իտէճէյիմ : Նա՛ Բապպի ,

կիճէ վագթը տըշարը չըգմագ վէ սապահըն սէքիզինտէ էվէ կէլմէք հա՛ ... սանըրսըն քի ագըրմա սօգունաճագ. էկէը անը պիղագթ ... քէնտի կէօղէրիմէ կէօրմէմիշ օ-սա ըտըմ... ինանամայաճագտըմ։ Լաքին հէր նէ տախի օլսա, պու հայլէրին գուհուրա կէլէճէյի մէլհուղ ըտը ... իմտի հիչ քիմսէ թէճճիւպ իթմէմէլի տիր ... ։ Էվվէ՛թ ... էճնիյէթի քեամիլէ իլէ սէօյլէյէպիլիրիմ քի, պու վագըս-ը հէր քիմէ նագլ իտէճէք օլսամ. «Գու բէք սաի պիր շէյ տիր ... թէճճիւպ իտէճէք նէ՞ վար ... գաթէն պաշգա թիւրլիւ օլամագ ըտը ։» Ձէվապընը ալաճաղըմ։ Օ՛հ, պունլար գէվալը բրէնսէս իչուն պէօյիւք տէրտլէր, պէօյիւք տարպէլէր տէյիլլէ՛ր մի ... ։

Մատամ Կրիվուա՝ պու սէօղիւ սէօյլէր սէօյլէմէդ, ճճէլէթէն գօնագա ալտէթ լյլէտի. սահիպէսի գատար գաղապնաք կէօրիւնէն Մօսիէօ տախի, անըն արգասը սըրա կիթմէյէ պաշլատը ։

Ժօրժէթ իսէ՝ գուշ կիսի խաֆիֆ վէ շէվիք պիր գըզ-ճըղագ օլտըղընտան, մատամ Կրիվուանըն՝ Ատրիէնին պաղչէ գաբուսընտան խաֆիյէն կիրտիյինի կէօրմիւշ վէ ետա կէօրմէք զաննընտա պուլընմըշ օլտըղընը հանըմընա պիլտիրմէք իւղրէ, գօշուպ քէօշքէ կիթտի ։

2

ԱՏՐԻԷՆԻՆ ԹՕՒԱԼԷԹԻ

Մատամ Կրիվուանըն՝ մատմուազէլ Ատրիէն տը Գարտօվիլին սապահլայըն էրքէն քէնտի քէօշկիւնէ կիրտիյինի կէօրմէսինտէն, վէ ետա կէօրմէք զաննընտա պուլընմա-

սընտան պէրու, թաւմինէն պիր սաաթ գատար կէշմիշ իտի ։

Ամիտէ արզ ու հիքայէ իտէճէյիմիշ ահվալին գա-րիպլիյինի սալինէ չըգարմագ իչուն տէյիլ, իլլա ահվալը մէգքիւրէյի օգուշանլարընընգա էյիճէ անլաթտըրմագ նի-յէթիլլէ, մատմուազէլ տը Գարտօվիլին թապիաթը գա-րիպէօնին տըգգաթա չայան ճիհէթլէրինի պէյան իթ-մէք իսթէրիդ ։

Մէղպուրէնին թապիաթը գարիպէսի՝ ֆիքրէն թէմա-մըլյա մուսթագիլ վէ սէրպէսթ օլմագտան, չիրքին վէ նէֆրէթպաշ շէյլէրտէն իքրահ իթմէքտէն վէ մուգայիրի օլարագ, կիւղել վէ շաշաալը շէյլէր իլէ էթրաֆընը թէգ-նին իլլէմէքտէն իսթարէթ իտի ։

Կէօնակէօն ըէնգլէրին գարաֆէթ վէ լէթաֆէթինէ էն գիյատէ մուշթագդ օլան ըէսսամլար, վէ շէքիլ ինսա-նինին թէնասիւպ վէ էնտամընա էն գիյատէ մէֆթուն պու-լընան հէյքէլթրաշլար (արձանագործ) պիլէ, հիւսն ու քէմալէթին՝ թապիաթ սահիպի ատէմլէրտէ ույանըրըը-ղը տույղույը Ատրիէն գատար հըսս իտէմէղլէր իտի ։ Մա-մաֆիհ մէրգուժ գըղճըղագ եալընըգ կէօզլէրին մահ-զուզ օլապիլէճէյի շէյլէրտէն խօշլանմագ ըտը. նագէ-մաթ վէ էլհանը լաթիֆէնէն ահէնկի, մուսիգիլէրին սա-միանուվագ սէտալարը, մէշահիրի շիւէրանըն թէրթիպ-քէրտէսի օլան գասիտէլէրին վէղնի տախի քէնտիսինի իֆ-րաթ մէրթէպէ մահզուզ իտէր իտի. հաթթա, նախօշ պիր սէտա, ահէնկսիզ պիր ալագէ, նամէվզուն պիր նագմէ իչթիտիյինտէ, չիրքին վէ նէֆրէթամիզ պիր շէյտէն նէ մէրթէպէ միւթէէսսիր օլուրսա, այնը թէէսսիւֆ տիւշար օլուր ըտը ։ Նագարըուպա չինէքլէրի վէ խօշ գօգուլարը պիր սէվտաի մէճնունանէ իլէ սէվմէքտէ օլուպ, մուսիգի վէ կիւղել շէյլէրտէն խօշլանըըղը միսիլլու, ըթ ըրիյաթ գօգուլարընտան տախի գիյատէսիյլէ նէշէեաթ օլմագտա

ըսը ։ Շու հագըգաթը տախի պէյան իթմէք լաղըմ կէ-
լիր մի . Ա.տրիէն նէֆիս թաամլար պուտալասը պիր գըլ
ըսը . նէրէտէ տամաղընա ույղուն պիր եէմէք կէօրսէ ,
հէման օրայա ճան աթար ըսը . կիւղել պիր մէյվէնին
էթինի , բիշմիշ պիր սիույլուն դուշընըն լէզզէթինի վէ նէ-
ֆիս պիր շարապըն դօգուսընը հէր քէստէն գիյատէ թագ-
տիր իտէր իտի ։

Լաքին Ա.տրիէն լէզաիզ վէ զէվգիյեաթը հայաթա
մաիլ օլմագլա պէրապէր , էմրի իհթիյաճ վէ պասիրէթի
էլտէն պըրագմազ ըսը ։ Ձէննապը Հագգընն քէնտիսինէ
իհսան պուլուրտուղը հրասխյեաթ վէ իհաասաթը , պիր իթի-
գաատը խալիսանէ իլէ իսթիմալ վէ մէրթէպէի իւլեայէ հյ-
սալ իթմէյէ չալըշըր ըսը . պու խիւտատատ նիյմէթլէրի
սուի իսթիմալ իլէ լիճնա վէ եահսօտ անլէրին գատը ու
իթիխարընը թէնգիս իթմէյի պէօյուք պիր նանքէօրիւք
ատտ իտէր իտի . գիրա քէնտիսի , միղաճ վէ թաապիաթընըն
նէզաքէթի իգթիղաընճա պու կիպի թագսիրաթտան
քիւլիյեէն արի վէ պէրի իտի ։ Վ.էլհասըլ , քէնտի ինտին-
տէ կիինջիվ վէ Զիրբին , Լ.ցի վէ Բլ.օթիյէ մուատիլ
իտի ։

Մատտի կիւղելիքլէր հագգընտա տէրքեար օլան
մէյլ ու բաղչէթի՝ քէնտիսինի մանէվի կիւղելիքլէրի տէ
սէվմէյէ սէվգ իթմիչ իտի . գիրա իհսաասաթը գէլիլէ էն
նաղարըուպա չէհրէլէրի չիրքինլէթտիյի միսիլու , հրասխյ-
եաթը նէճիպէ տախի էն չիրքին սիմալարը կիւղելէշտի-
րիր ։ Խիւլասաի քէլամ , Ա.տրիէն տը Գարտօվիլ՝ ՀՈՒՋՈՒ-
ՉԱԹՐ ՃԻՍՄԱՆԻՅԻՆին պիր նուամունէի միւքէմմէլ վէ միւ-
ճէսսէմի իտի . լաքին հ-ը-ը-ընը չ-ո-հանէյէ թաապիրիյէ , աճ-
հիլանէ վէ էպլէհանէ վէ պիր թագըմ ատտաթը գիասիտէ
վէ իհթիյաճաթը հայվանիյեէ իլէ պէրպատտ օլմըշ օլան
ՔհՎՔՐԲեեե-ՌՎ+ անլաշըլմամալը տըր ։ Պիգիմ միւրաամըմըզ՝
նէզաքէթի թաապիաթ՝ ագլ ու զէքեավէթի վէ հիւսն ու մէ-

լահէթի իլէ պիրլէշտիքտէ հուսուլէզիր օլաճագ նէճապէթի
վէ քէմալէթի անլաթմագ տըր ։

Մէզպուրէնին թաապիաթընտաքի իսթիգլալ վէ սէր-
պէսթիլիք տախի հուտուտսըզ ըսը ։ Նիսա թահիէսինին՝
մէրաթիալի պէշէրիյեէտէ մալիք օլսըղը մէվգը իգթիզա-
սընճա , պօյնընա թագըլմըշ օլան էսարէթի զէննճիրի Ա.տ-
րիէնի սօն տէրէճէ հիտտէթլէնտիրմէքտէ իտի . իմտի պու
զէննճիրի էսարէթտէն քէնտիսինի գուրթարմագ իչուն ,
հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարլըղը իճրա իթմէյի գաթիէն գա-
բարլաշընըրմըշ ըսը ։ Պունընլա պէրապէր , Ա.տրիէնտէ էր-
քէք թաապիաթընա մահսուս պիր շէյ եօշ ըսը . մէզպու-
րէ՝ պիր գաատընըն մէէլուֆ օլսըղը հրասխյեաթ վէ խաասա-
լարա մալիք վէ հէր ճիհէթլէ միւքէմմէլ պիր ԳԱՐԸ իտի .
էվվէ՛թ , հուզուզաթ վէ զէվգիյեաթը ճիսմանիյեէյէ մէ-
յէլանը , կիւղել վէ ճաղիպէլի շէյլէրէ բաղպէթի վէ նա-
զարըուպա պիր գաատընա մահսուս օլան հիւսն ու մէլա-
սընճա պիր գաատընա մահսուս օլան հիւսն ու մէլա-
ճէհէթի ճիհէթիյլէ հագգագի պիր գարը օլսըղը միսիլու ,
դօղագ վէ քիւսթահանէ թաապիաթը , ինսանլարընն վահ-
չիյանէ ղուլմ ու իսթիսպատտընա գարշը հրաս իթտիյի նէֆ-
րէթի , ֆէտաքեարլըղա շայէսթէ պիր աատմէ մէճնունանէ
վէ ամիյանէ պիր սուրէթտէ ֆէտահ նէֆս իթմէսի վէ ա-
զաճըգ իֆրաթա մաիլ օլան գուվվէի ֆիքրիյեէսի , վէլհա-
սըլ , խալասը բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ իլէ իգամէթ իթտիյի
սըրատտա , անրն գօնաղընտա արա սըրա թէսաուֆ իթմիչ
օլսըղը միւթէպէր վէ ֆագաթ մուրահ զէվաթ ալէյհին-
տէ հրաս իթտիյի իսթիքրահը ճիհէթլէրիյլէ տէ թամ պիր
գարը ըսը ։

Պիլինմէսի էլզէմ օլան իչպու իյղահաթ վէ թաֆսի-
լաթը վէրտիքտէն սօնրա , օգույանլարըմըզը հէնուզ համ-
մահտան չըգմըշ օլան Ա.տրիէն տը Գարտօվիլին օտտաբընա
նագլ իտէլիմ . լաքին օ մէնզարէի հայրէթպախշայը հագ-
գըյլա նագլ ու թասվիր իթմէք իչուն , վէնէտիք մէքթէպ-

լէրինտէ եէթիշմիշ օլան մէշհուր բէսսամլարըն մէհարէթի խարիդ իւլ աստէղինէ մալիք օլմադ լազըմ կէլիր իտի. դիրա մէնզարէի մէզքիւրէ՝ 1832 սէնէսի շուպաթ այընտա, Բարիսին Սէն-Ժէրմէն վարըշլընըն պիր քէօշէսինտէ տէ-ւիլ, իլլա օն ալթընճը ասրտա, Ֆիորէնցա վէ Վոլտնիա սարայլարընտան պիրինտէ զուհուրա կէլիսիր կիպի զանն օլընմադտա ըտը։

Ա.տրիէնին թուալէթ օտասը՝ սանըրսըն քի հիւսն ու-ճէմալ իլահէսինէ իհտա իտիլմիշ պ/ը իպատէթխանէ իտի. մէզպուրէնին պու օտայը պէօյլէճէ տօնանթմասը՝ գատըն գըսմընը պունճա նիյմէթլէ թէզեին իթմիշ օլան ձէննապը Հադդա էյֆաի վազիֆէի չիւքրան իչուն իտի. դիրա մէզքիւր նիյմէթլէը իհմալ իտիլսին, բէրաէի նիհանան ալթընտա գալսըն, վէ մուրատը վէ սէֆիլանէ չուլ վէ բա-չավրալար ալթընտա մահվ ու պէրպատ օլսուն իչուն տէ-ւիլ, իլլա հիւսն ու մէլահէթին վէ դինէթ ու զարաֆէ-թին էնվաի շաշաասըլա թէզեին իտիլսին վէ պու սու-րէթլէ ձէննապը Հադդըն իճաազէրտէսի օլան օ մահլուդը պինաղիրին մահլուդաթը սաիրէյէ ֆահիդ օլըրդը անլա-չըլսըն իչուն իհտան պույրըլմըշ օլըրդընը Ա.տրիէն բանա պիլիր իտի։

Նիմ տաիրէվի օլան պու օտա, ֆիտան դըշլադը չէք-լինտէ օլարադ Ա.լմանիատա իճաա իտիլէն պիր չիֆթէ բէննճէրէտէն ըշըդ կէօրմէքտէ իտի։ Փէօչկիւն տիվարըա-րը՝ զայէթ գալըն եօնմա թաշլարըյլա եաբըլմըշ օլըրդըն-տան, բէննճէրէլէրի բէք տէրին իտի. մէզքիւր բէննճէրէ լ-ատ՝ տիշ թարաֆտան թէք ճամլը պիր չէրչիվէ վէ իչ թա-րաֆտան պէօյլ-ք վէ տօնուդ պիր այինէ վասըթասըյլա դաբանմադտա ըտը։

Պու իչ վէ տիշ չէրչիվէլէրը միյանընտա գալմըշ օլան իւչ գատէմ գատար արալըդտա, թօբրադլա տօլու պիր սանտըդ մէվզու՝ օլուպ, պու սանտըդ տէլուննինտէ իսէ

գայա սարմաշըգլարը տիքիլմիշ օլմաղլա, տօնուդ այնէ էթրաֆընտա եաբրադ վէ չիչէքլէրտէն միւրէթթէպ պիր գըրլանթա թէշքիլ իթմիշ իտիլէր։ Ա.րադ նադիյեաթընա միւշապիհ չիչէքլէրի հավի վէ սէյլան թաշը բէննկինտէ տա-մադտան մամուլ պիր էօրթիւ օտա տիվարլարընը գաբ-լամըշ օլտըղը միսիլլու, այնը բէննկտէ գալըն պիր խալը տախի տէօշէմէ իւղէրինէ սէրիլմիշ իտի։ Օտանըն իչպու գոյու ղէմինի, թէզեինաթը սաիրէնին չաշաալարընը պիր գաթ տահա մէյտանա չըդարմադտա ըտը։

Օտանըն ճէնուպ ճիհէթինէ նադըր օլան բէննճէրէնին ալթ թարաֆընտա, գուլումճըլըգ սէնաթընըն էն նատի-տէ սապրընտան մատուտ օլան Ա.տրիէնին թուալէթ թա-գըմը մէշհուտ իտի։ Լ.աճիվէրտ թաշընտան մասնու՝ կէնիշ պիր մասա իւղէրինտէ, եալտըղը կիւմիւշտէն եաբըլմըշ վէ գաբագլարընտա բէննկեարէնկ մինէլէր իչլէնմիշ գիգըյ-մէթ գուԹըլար, գայա պիլգօրընտան մամուլ չիչէլէր, վէ սաիր սէտէֆ, պաղա վէ ֆիլ տիշինտէն եաբմա վէ ալթուն վէ կիւմիւշ գաբլամա պիր թագըմ թուալէթ լէվազիմա-թը պուլընմադտա ըտը։

Ա.թթոգ հէյքէլթրաշլարա մախսուս պիր մէհարէթ վէ նէզաֆէթլէ եաբըլմըշ իչի պէօյլ-ք վէ կիւմիւշ սանէմ (արձան) միլ իւղէրինտէ վէ եումուրթա չէքինտէ պիր այնէյի համիլ օլուպ, պու այնէնին էթրաֆընտա իսէ՝ չէրչիվէ եէրինէ, թապիի չիչէքլէրտէն միւրէթթէպ պիր գըրլանթա պուլընմադտա վէ պու գըրլանթանըն չիչէքլէ-րի պալօլարտադի պուգէթլէր միսիլլու հէր կիւն թազէ-լէնմէքտէ իտի։

Իւչ այադ գուԹրինտէ վէ մախ վէ էրղէվանի վէ ալ-թուն եալտըղլարը հավի իչի ատէտ ճէսիմ ձաքօն սագ-սըը՝ տէօչէմէ խալըսը իւղէրինէ գօնուլմըշ օլուպ, պուն-լար ֆ-ռէ-, ն-ռէ- վէ ֆ-ռա-ն- կիպի էնվաի խօշպույ չի-չէքլէրլէ մէմլու պուլընտըղընտան, մէզքիւր թուալէթի թա-

գըմբնըն իքի թարաֆըննաա , էն լաթիֆ ըէնքլէըլէ մէնգուշ պիր չալըըգ թեչքիլ իթմէքտէ իտիլէը ։

Օտանըն պիր քէօչէսինտէ վէ ըէնճէրէնին գարշըսընտա, լէթաֆէթի մահճուպանէնին վէ կէնճլիք չաղընա մախսուս հիւան ու մէլահէթին պիր նումունէի միւճէսսէմի ատտ օլընակէլէն Տաֆնիս վէ Գլօէնին ըէնկեարէնկ չիչէքլէըլէ մուհաթ իքի ատէտ մէրմէը սանէմի կէօրիւնմէքտէ իտի ։ Իշպու իքի սանէմին եէշիլ տամարլը սօմաքիտէն մամուլ այաղը իւզէրինտէ տախի իքի ատէտ ալթուն լամբա մէվղու՝ օլուպ , պունլարըն տէրուինինտէ էնվահի խօշ գօգուլար եանմագտա ըտը ։ Միյահ մինէլի կիւմիւշտէն մամուլ վէ եալտըղը կիւմիւշ ըէմսիլէր վէ ըէնկեամիզ թաչլարըա միւզէյեէն պիր պէօյիւք սանտըդ , եալտըղը թունճտան մամուլ տէօրթ այաղ իւզէրինէ օթուրտըմընշ օլուպ , տէրուինինտէ տախի թուալէթ թագըմընա միւթէալլիզ ուֆագ թէֆէք էշեա պուլընմագտա ըտը ։

Պիր գաչ գօլլու չամտանլարըա մուհաթ իքի ատէտ միւթէհարրիք էնտամ այնէսի , Ատրիէնին , Ռաֆաէլ վէ թիսիէն նամ ըէսասմլարըն էնճէսի ասարընտան իսթինսախ իթմիշ օլտըղը պիր գաչ կիւզէլ վէ ճալիպի տըգգամթ էրքէք վէ գաատն թաավիրլէրի , Շարգ եէշիմինտէն մամուլ միւթէատտիտ գօնսօլլար , պէյաղ վէ եալտըղը կիւմիշտէն մուսաննա օլուպ , կէօնակէօն գապարթմալը չիչէքլէրի հավի վէ խօշպուշ սուլար ըլա տօլու օլան ըպրըգլար , ղայէթ եումուշագ պիր սէտիր , պիր գաչ սանտալիէ , վէ եալտըղը թախթատան մամուլ պիր մասա , թամլը գօգուլարլա մէշհուն օլան պու օտանըն ճիւմլէի թէղեինաթընը իքմալ իթմէքտէ իտի ։

Համնամտան հէնուղ չըգմըշ օլան Ատրիէն՝ թուալէթ մասասը էօնիւնտէ օթուրմըշ վէ իչ խըտմէթճի գըշ տախի մէզպուրէյի իհաթա իթմէքտէ պուլընմըշ ըտը ։ Ատրիէնին իւչիւնճիւ խըտմէթքեարը իսէ՝ օ գատար թագէ վէ մասումանէ պիր չէհրէյէ վէ օ տէրէճէ միւթէնասիպ իւլ աղա պիր գըշճըղագ օլուպ , չէհրէսի տախի ղայէթ էամէը վէ սօղուն ըտը . մէրգումէնին աթվար ու հարէքեաթը , չիւերանըն նագշ իթմիկի Ցիանամ ավճըլար իլահէսինին թարշ ու աթվարընը անտըրմագտա ըտը ։ Սըդ վէ սիյահ սայլարը՝ պայընըն ապտասընտա պօղում պօղում պիւքիւլմիւշ վէ ալթունտան ուղուն պիր թօքու վասըթասըյա թուխտարըըմընշ ըտը ։ Տիկէը իքի ըէֆիգէսի կիսպէ , սուհուլէթլէ խըտմէթ կէօրէսիլմէք իչուն , պունըն տախի գօլլարը չըպլագ ըտը . սըրթընա տախի վէնէտիկ նագդաչլարընըն բէք գիյատե գուլանտըգլարը ֆ-ըլ-ֆ եէչէ ըէնկինտե պիր լիպաս կիյինմիշ իտի ։ Իշպու լիպասըն էթէքլէրի ղայէթ կէնիշ օլուպ , տար գօրսաժը իսէ՝ պէյաղ բաթխաթտան մամուլ վէ ուֆագ ուֆագ գըրմալարը հավի վէ պէշ աատ ալթուն տուչմէ իլէ միւզէյեէն օլան գրաալաթընը նիմ տաիրե չէքլինտե սէթը իթմէքտէ իտի ։

Ատրիէնին իւչիւնճիւ խըտմէթքեարը իսէ՝ օ գատար թագէ վէ մասումանէ պիր չէհրէյէ վէ օ տէրէճէ միւթէնասիպ պիր գամէթէ մալիք իտի քի , Ատրիէն մէրգում-

ժէյի Հէպէ (1) նամըյլա եաա իթժէքտէ իտի ։ Մէզպուրէ պայդըն կիւլ ըէնկինտէ վէ Րում ուսուլինտէ պիր ֆիսթան կիյինժիլ օլուպ , նազիք կէրտանը վէ նազարրուպա դօլա. րը ումուզ պաշլարընա գատար աչըգ գալմըշ ըտը ։

Պու կէնճ գըզլարըն տուտագլարընտա տախմա պիր խանտէի ժէսէըրէթ բարլամագտա վէ սրֆաթլարընտա տախի նուրը պէշաչէթ կէօրիւլմէքտէ իտի ։ Մէրդումէլէ. րին սիմաի թարավէթնիւմասընտա , խըտմէթ քեարլըզըն նէթիճէի թապիկյեէսի օլան խուշունէթի հիյլէքեարանէ. նին, իթաաթը հասուտանէնին , հայասըզճա սէրպէսթիյին վէ պայադը պիր րհայէթին էսէրի պիլէ կէօրիւլմէմէքտէ իտի ։ Ամրիէնէ էտա իթտիքլէրի խըտմէթլէրտէ իֆրաթ ժէրթէպէ մէյլու մուհապպէթ վէ տըզգաթ ու իհթիմամ կէօսթէրտիքլէրի միսիլլու , զիյատէսիյէ տէ հիւրմէթ ու մահզուզիյէթ ըզհար իտէրլէր իտի ։ Հաթթա պունլար , հանըմլարընը հայրէթի ումումիյեէյի ճալիպ օլաճագ սու. րէթտէ թէզեին իթմէքտէն բէք զիյատէ լէզզէթլապ օ. լուրլար ըտը ։ Զանն իտէրսին քի , մէրդումէյի տօնատըպ կիւզէլէշտիրմէք՝ քէնտիլէրի իչուն էյլէնճէլի պիր «էն» օ. լուպ , պունա քէմալը մէսրուրիյէթ , մուհապպէթ վէ ղուրուր իլէ մէշղուլ օլմագտա ըտըլար ։

Շէմսի միւնիր , րուի ասիմանտան էթրաֆը աֆագը թէնվիր իթժէքտէ օլտըզընտան , բէնճէրէնին թա գարշը. սընտա պուլընան թուալէթ թագըմընը տախի զըյատար գըլմըշ ըտը ։ Ամրիէն տը Գարտօվիլ ալչագ արգալըդը

(1) Հէպէ՝ էսաթիրտէ պէյան օլընտըզը իւղրէ , կէնճլիք իւ. լահէսի (դիցուհի) օլուպ , ժիւրիթէր թարաֆընտան իլահլարա չէրպէթ վէ թաամ թագտիմինէ մէմուր օլմուշ տըր ։ Իչպու իւ. լահէնին գամէթի վէ մէլահէթ ու թարավէթի բէք զիյատէ ճա. լիպի հայրէթ օլտըզընտան , Ամրիէն տը Գարտօվիլին մէզպուրէ իսրամէթճիյի Հէպէ Նամըյլա եաա իյլէմէ պու ատպէպտէն նէ. չէթ իթմիշ տիր ։

պիր սանտալիէտէ օթուրմըշ օլուպ, իւղէրինէ՝ պայդըն մաի րէնկինտէ իբէք գումաշտան մամուլ վէ այնը րէնկտէ չի. չէքլէրի հավի ուղուն պիր կիճէլիք կիյինժիլ վէ ուճլարը միւթէժէվվիճ պիր իբէք գօրտէլա տախի, օն իքի եաշընտա պիր գըզ չօճուղըն միյանը կիպի լինճէ օլան պէլինի սըգ. մագտա պուլընմըշ ըտը ։ Պիր գուշըն պօյնու գատար լա. թիֆ վէ լինճէ օլան կէրտանը , վէ հիչ պիր տիլպէրէ գը. յաա օլընամայաճագ տէրէճէտէ կիւղել օլան գօլ վէ ու. մուղլարը չըպլագ պուլընմագտա ըտը ։ Հէր նէ գատար թէչպիհիմիզ ատի իսէ տէ , էն զիդըյմէթ պիր ֆիլ տիչի պիլէ՝ անըն աթլաա կիպի բարլագ վէ նազիքթէը վիճուտի. նին պէյազըզը հագդընտա անճագ պիր ֆիքր հասըլ իթտիրէպիլիր իտի։ Հաթթա մէլահէթի միւճէսսէմէ տէնիլ. մէյէ չայան օլան պու գըզճըղազըն պէտէնի օ տէրէճէ շաշաատար վէ սալապէթլի իտի քի , համմամտան չըգտը. ղը զէման սըրմա սաչլարը ալթընտա գալմըշ օլան պիր գաչ սու գաթրէսի , ումուղլարընտան աշաղը հուվարլան. տըղը սըրատա , պէյազ մէրմէր իւղէրինէ ինճու տանէ. լէրի տէօքիւլիւյօր կիպի զանն օլընմագտա ըտը ։

Ամրիէնին նէֆնագ տուտագլարընըն գօյու գըրմըզըը. ղը , մինի մինի գուլագլարընըն վէ պուրուն տէլիքլէրինին վէ ալ պօյա իլէ պօյանմըշ կիպի կէօրիւնէն թըրնագլարը. նըն լաթիֆ բէմալէյիյի , գումրալ վիճուտլարա մախսուս օլան պու հայրէթպախշ պէյազըզըն բէճնագընը պիր գաթ տահա արթըրմագտա ըտը ։ Իհթիյաճի քէլամ, սա. ֆի , թաղէ վէ հարարէթլի օլան գանընըն ճէվէլանը՝ վի. ճուտինին հէր հանկը թարաֆընը թէլվին իյլէմիշ իսէ , օ. բատա սըհհէթի վէ հայաթ վէ կէնճլիք էսէրիմիւշահէտէ օ.ընմագտա ըտը ։

Ամրիէնին ղայէթ իրի վէ գաթիճէ կիպի սիյահ կէօզ. լէրի , պաղը քէրրէ զէքեավէթի նուրըյլա բարլամագտա վէ պաղը քէրրէ տէ , լինճէ վէ հիլալ գաշլարը կիպի սիմ

սկյահ օլան խբի սբբա ուղուն վէ գբվբրճբգ քիբրիքլէրի արասբնտան քէտէրնաք վէ պայդըն պիր սուբէթտէ պագ-մադտա ըտը . զիրա թապիաթըն լաթիֆ պիր ճիվիկի օլարագ , մէզպուրէնին քիբրիքլէրինյէ գաչլարը սկյահ օլ-տըդը հալտէ , սաչլարը գուսդրալ վէ գբզդըա չալար ըտը : Ալնը , Եունան սանէմլէրինին ճէպկինի միսիլու ուֆաճբգ օլմագլա պէրապէր , սիմաոը պէյղավի վէ պուրնը խաֆիֆ-ճէ էյբի իտի . ինճու կիպի պէյազ տիշլէրի բարբլ բարբլ բարլամագտա վէ կիւլ բէնկինտէ վէ չէհվէթէնկիդ տի-հանը իսէ , սանըրսըն քի , լաթիֆ պուսէլէր , պէշուշանէ թէպէոսիմլէր վէ նէֆիս թաամլար թէմէննի իթմէքտէ ի-իտի : Վէլ հասըլ , կէրտանըյլա գուլագլարընը կէնիշ վէ չուգուր ումուդլարընտան այըրան մէսաֆէյէ նաղարէն , պունտան տահա սէրպէսթանէ , տահա միւթէաղիմանէ վէ տահա լաթիֆանէ պիր պաշ վաղիյէթի թէսավվուր օլընամագ ըտը :

Գալէատէ արզ իթմիշ օլտըղըմըզ վէճհ իլէ , Ատրիէնին սաչլարը գուսդրալ վէ գբզդըա չալար ըտը ըսա տա , Թիսի-էն վէ Լէօնար տը Վինչինին թէրսիմքէրտէսի օլան գատըն թաասվիրլէրինէ պէնզէր իտի . . . : Հաթթա , էրիմիշ օլան ալթուն պիլէ , մէզպուրէնին միւթէմէվվիճ , լաթիֆ վէ ի-բէք կիպի ինճէ օլան սաչլարը գատար բարլագ , րէն-կէամիզ վէ չաչաատար տէյիլ իտի . պունտան պաչա , պու սբբա սաչլար օ գատար ուղուն ըտը քի , այնդա գալգտըդը զէման նէբլէրէ գատար սիւրիւնիւրլէր վէ վէ-նիւս (1) ին սաչլարը կիպի թէքվիլ վիճուտինի սէթը ի-տէրլէր իտի :

(1) Վէնիւս (Աստղիկ) , էսաֆիրին պէյանընա կէօրէ , կիւ-զէլիք իլահէսի իտի . մէրգումէ տէնիզ քէօբիւքլէրինտէն ոզ-մըդ օլտըղընտան , միւթէմէվվիճ վէ կիւմրահ սաչլարընը պիւքէ-րէք ապդալար արասընտան չըգըյօր կիպի թէրտիմ օլընագտա տըր :

Խուսուսըյլա չու սբբատա , մէզպուրէնին կիյուլէրի (մադ) էն տիպկեր գատընլարըն պիրէ նաղարը հայրէթ վէ հաետինի ճէլպ իտէճէք պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի ; ժօրժէթ՝ գօլարը չըպլագ օլտըղը վէ հանըմընըն արգա-սընտա սուրմըշ պուլընտըղը հալտէ , չէմսի միւնիրին բէր-թէվի լաթիֆինյէ պիր գաթ տահա րէճնագ քէսպ իթմիշ օլան մէզքուր բարլագ վէ նաղարրուպա սաչլարը , քէնտի մինի մինի էլլէրի իչինէ կիւճ հալ իլէ թօբլայապիլմէքտէ իտի . . . :

Մէրգումէ գբզճըղագ , էլինտէքի ֆիլ տիչի թարա-ղընը , պու իբէք տէմէթլէրինէ միւչապիհ օլան սաչլարըն միւթէմէվվիճ տալղալարը արասընա պաթըրտըղը սբբա-տա , զանն իտէրսին քի պինէրճէ գբզդըճըմըլար սաչըլմա-ղա պաչլատը . օտայը թէնվիր իթմէքտէ օլան կիւնէչինը-չըղը , Ատրիէնին գիւլֆէրի իւզէրինէ ալթուն բէնկինտէ պիր ղըյա սալմագտա ըտը . պու գիւլֆէր իսէ՝ աչընըն իբի թարաֆընտան մէզպուրէնին եանագլարընա տիչէ-չէրէք , գար կիպի պէյազ մէմէլէրինի օխշամագտա , վէ պու մէմէլէրին թէմէվվիճ իթմէսինէ թէպաիյէթլէ քէն-տիլէրի տէ խաֆիֆ խաֆիֆ տալղալանմագտա ըտըլար :

Ժօրժէթ , այագտա տուրուպ հանըմընըն տիլրուպա սաչլարընը թարատըղը սբբատա , Հէպէ տախի , պիր տի-ղի եէրտէ օլտըղը վէ տիկկր տիղի իւզէրինէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին մինի մինի այագլարընը գօյմըշ պուլըն-տըղը հալտէ , սկյահ աթլաստան ղայէթ ուֆագ պիր գունտուբա կիյտիրմէքտէ , վէ անըն ինճէ գօրտէլալարընը , տէրիսինին կիւլբէնկ պէյազլըղըյլա թօրուգլարընըն ին-ճէլինին կէօսթէրմէքտէ օլան նագշը վէ իբէք չօրապլարը իւզէրինտէ խաչվարի պաղլամագտա ըտը : Ֆլօրին իսէ՝ պիր ազ կէբիտէ պուլունուպ , կիւմիւշ պիր գութույա մէվզու խօշպուչ պիր մաճուն թագտիմ իթմէքտէ օլմագ-լա , Ատրիէն պու մաճունտան ազաճըգ ալտը վէ գբրմըշ

պոյասըլյա ուճլարը պոյանմըշ զանն օլունան բարմադլա-
րըլյա էլլէրինի խաֆիֆճէ օվալամաղա պաշլատը ։

Ետու մէնղարէտէ հազըը պուլընանլարը պիրէը պիրէը գարիլէրիմիզէ արզ իթտիյիմիզ հալտէ , Ա.տրիէնին քէօբէ-
յի Լիւթինի տէ զիքը իթմէմիզ իճապ իտէը . պու սատըգ հայվան , սահիպէսինին տիզլէրի իւզէրինտէ էաթմըշ օ-
լուպ , արա սըրա իրի կէօզլէրինի վար գուվվէթիյլէ աշ-
մագտա վէ զանն իտէրսին քի ճիատի պիր տըգգաթլա Ա.տրիէնին թէզլինաթընը սէյր իթմէքտէ իտի ։

Պու սըրատա տըշարըատան պիր կիւմիւշ չան չալընըպ, Ֆլօրին հանըմընըն պիր իշարէթի իւզէրինէ տէրհալ տըշա-
րը չըգտը վէ պիր աղ սօնրա , կիւմիւշ պիր թէբսի իւզէ-
րինէ մէվզու պիր մէքթուպը համիլ օլարագ թէքրար օտայա կիրտի ։

Խըտմէթճի գըզլար , Ա.տրիէնի կէյինոտիրիպ թէզլին իթմէքտէն իպարէթ օլան խըտմէթլէրինի պիթիրտիքլէրի սըրատա , մէրգումէ տախի Դարտօվիլ գօնաղընըն միւտիրի ումուրը Մ. Տիւբօն թարաֆընտան կէլմիչ օլան մէզքիր մէքթուպը պէր վէճհի աթի օգումաղա պաշլատը ։

« Մատմուազէլ ·

« Միզին ալիճէնապ գալպինիզ վէ սէմահէթ ու սէ-
խավէթինիզ մալիմի աճիզանէմ օլտըղընտան , քէմալը էֆէնտիյէթլէ սիզէ միւրաճաապ իթմէյէ ճէսարէթ իտիյօ-
րըմ՝ եիկիրմի սէնէտէն պէրու , բէտէրինիզ միւթէվէֆֆա գօնթո-տիւգ տը Դարտօվիլէ քէմալը զայրէթ վէ իսթիգա-
մէթլէ խըտմէթ իթմիշիմ տիր . Հալ պու քի շիմտի գօ-
նագ սաթըլմըշ օլտըղընտան , կէրէք պէն վէ կէրէք զէվ-
ճէմ պու կիւն եարըն խըտմէթիմիզտէն աղլ օլընմագ վէ մէտարը թէյեիւշտէն քիւլլիյէն մահրում գալմագ թէհ-
լիքէսինտէ պուլունըյօրըզ · · ։

ԱՏՐԻԷՆԻՆ ԹՈՒՂԱԼԻՔԸ

«Ա՛հ, մատմուազէլ, ըու իմքիայարըդ չաղըմըղտա, պու հալին նէ տէրէճէ միւտհիշ պիր տարպէ օլտըղընը էտնա պիր միւլահաղա իլէ անլայապիլիրսինիզ...»

Ատրիէն պու սէօզլէրի իչիտիր իչինտէզ սօն տէրէճէ միւթէէսսիր օլարադ օդումասընը դաթի՛ իտիպ.

—Վա՛հ պիչարէլէր... քէտերիմ քէնտիլէրինին ղայրէթ վէ իսթիդամէթլէրինին տահմա պանա մէտհ իտէր իտի. – տէտի։ Պատէհու մէքթուպը թէքրար օդումադա պաշլատը.

«Մէմուրիյէթիմիզտէ պագի գալմադ իչուն հէր նէ դատար պիր չարէ թէքլիֆ օլունմադտա ըսա տա, պիր ալչադլըդ իրթիքապընա մէճպուր պուլունըյօրըդ. իտտի նէ՛ պէն, նէ՛ տէ զէվճէմ պէօյլէ պիր ալչադլըդ մուդաւիմատէ էլտէ իտիլէճէք էքմէյի դաթան իսթէմէյօրըդ։»

Ատրիէն. – Ըէ՛ք էյի, ըէ՛ք էյի... տահմա այընը ատմլէր... թապիաթ վէ ախլագլարը հիչ տէյիշմէմիշ. պունընլա պէրապէր, ֆագիրլիքտտէ ճէնապ թաչըմագ... չիմէնղարլարտա պիրթէն չինէքլէրտէքի խոշ գօդույա պէնզէր։

«Մատմուա՛զէլ, պիզտէն թալէպ օլընան պու ալչադլըդն նէտտէն իսպարէթ օլտըղընը անլաթտըրմագ իչուն, իպթիտաի էմրտէ, չունը սէօյլէմէյէ մէճպուրըմ քի, իբի կիւն էվվէլ, Մ. Բօտէն Բարիստէն պուրայա կէլտի...»

Ատրիէն. – (Օգումասընը թէքրար գաթի՛ իտերէք.) Ա՛հ, Մ. Բօտէ՞ն մի... արթայ ա՛ինկրինելինին սըրր քեաթիպի հա՛... չիմտի իչին իչինտէ պիր ֆէտատ տօլապը վէ նա խաինանէ պիր հիյլէպազլըդ մէվճուտ ըսա, ասլա թէճաճճիպ իթմէյէճէյիմ. լաքին նէթիճէսինէ պագալըմ։

«Մ. Բօտէն Բարիստէն կէլտիյինտէ, արագինին պիր գատընա սաթըլմըշ օլտըղընը վէ էկէր գօնադըն նէյնի սահիպէսինէ հէր քէսին նադարը նէֆրէթինի ճէլպ իթմիշ պիր բահիպի խուսուսի բարադ իթթիխադ իթտիրէճէք,

վէ պու մադասաէ սուհուլէթլէ վասըլ օլմադ իչուն, ճիմ. լէմիղին նադասըը հիւրմէթ ու մուհասպէթինի ճէլպ իթ. միչ օլան նասիը իւլ էմնալ պիը բահիպի, պիը խայըը աղ. վիյաթ վէ միֆթէրիյաթլա թէղվիլ իթմէյէ բուի մուվա. ֆագաթ կէօսթէրէճէք օլուրսադ, քէնոիսի պիղի պու մէ. մուրիյեէթտէ իսդա իթմէյէ մուդթէտիր պուլընսըղընը պիլսիրսի. լաբին թէքլիֆսաթը մէրսուսէսի պունսան ի. պարէթ տէյիլ իսի. գօնադտա հէր նէ քի ճէրէճան իսէ. ճէք օլուրսա, հաֆթասա իչի տէֆա օլսուն Մ. Րօսէնէ լսաֆիյէն եազընդա մէճպուր պուլունը յօրսուս, ֆագաթ պիղէ եէմին իսէրիմ քի, մէրդումըն իչպու մուճիպի ար ու հնճապ թէքլիֆլէրի, քամիլէն, դարինի սըհհէթ կէօրիւ. նէն պէհանէլէր ալընսա կիղլէնմիշ իսի. լաբին սուրէթ թի իֆսաէսի նէ դասար մահիրանէ օլսա, մէսէլէնին էսասը արզ իթմիյիմ վէճհլէ տիր, մաամուազէլ։»

Ասրիէն պու սէօղլէրի իչիթմիսքաէ ֆէվգ էլ ասէ նէֆ. րէթ հըսա իսիպ, քէնոի քէնոինէ.

— Մ'իֆսիսիլ'ը... իֆիթիյա'... զամմաղը'դ. պու սաէմլէրի (ժէղվիթլէրի) ֆիքրիմէ կէթիրսիքճէ պիր թա. զըմ' էֆքեարը միւահիչէ, ղէհրի, պիյահ վէ մէքրուհ ընըանըլար վէ աղրէպլէր զանն իսէրսինի պէնի իսթիյա իսէրլէր... պու մուղիրր սաէմլէրլէ մէչղուլ օլմադ հա. զըղաթէն տէհչէթի չէյ տիր. պինաէն ալէյհ, պիչարէ Ծիւբօն ըլա զէվճէսինին լաթիֆ սիմալարընը տիւչինմէյի տահա զիյատէ թէրճիհ իսէրիմ։

«Պու պադասէ ասլա թէրէտտիւտ կէօսթէրմէյճէ. յիմիզի սէրք իսէպիլիրսինիղ, մաամուազէլ. եիկիրմի սէ. նէսէն պէրու միւսիլմանինի սէրէօհտէ իթմիչ օլսըղըմ գօնադը թէրք իսէճէյիղ. անճագ շուրասը շայանը իֆ. թիխար սըր քի, էքէսիղ պիր նամ իլէ թէրք իսէճէյիղ, Իսմիխ, մաամուա'զէլ, սիղ, սահիպի միւրիւվվէթ պիր գըզ. ճըղազ օլսըղընըզսան, միւթէպէր վէ զէննկին տօսթլարը.

նըզա պիղի թավսիյէ իսէրէք հալ ու չանըմըզա միևնա. սիպ պիր մէմուրիյեէթ պուլապիլէճէք օլուրսանըզ, սայէ. նիզտէ էսէֆէնկիղ պիր վազիյէթտէն գուրթուլմըշ օլա. ճաղըզ...»

Ասրիէն. – Հա՛յ հա՛յ, պու պիչարէլէրին պանա միւ. րաճաաթ իթմէսի պիհուտէ գալմայաճադ տըր. պիր իւ. ճապընա էլպէթթէ պադաճաղըզ...» Պէօյլէ նամուաքեար ատէմլէրի, Րօսէն կիսի պիր վահշինին բէնչէսինտէն գուր. թարմադ հէմ պիր վազիֆէ, հէմ տէ պիր մահզուղիյեէթ տիր. հաթթա պու իչ հէմ ատիլանէ վէ հէմ տէ թէհ. լիքէլի պիր իչ օլուպ, պէն իսէ՝ զահիֆ ատէմլէրէ իչբէնճէ վէրէն վահշիլէրլէ բէնչէլէշմէյի սէվէրիմ...»

Ասրիէն օղուտսաըընը թէքրար էլէ ալտը.

«Մաամո'ազէլ, պիզոէն պու գատարճըգ պահս իթ. տիքտէն սոնրա, պաչդալարը հագդընտա տոխի հիմայէ վէ մուավէնէթինիզի թէմէննիյէ միւսաադաաթ իլլէրիմ. զի. րա տիւնեատտա եալընըզ քէնոի նէֆսինի տիւչինմէք կի. պի ֆէննա չէյ էօգ տըր. իչ կիւն էվվէլ, իբի սէֆինէ պուրալարտտա ֆուրթունայա թութուլուպ վէ սահիլի սէ. լամէթէ չըղամայընա դայալար իւզէրինտէ զարդ ու պէր. պատ օլտու. մէղբուր կէմիլէրտէն անճագ պիր գաչ էօլ. ճու գուրթարըլապիլիյ պիղիմ գօնադա նագլ իտիլտի. պէն վէ զէվճէմ իսէ էլիմիզտէն կէլէն մուավէնէթի տի. րիղ իթմէտիք. պու էօլճըլարտտան պադրընը Բարիսէ աղի. մէթ իթտիլէր իսէ տէ, պիրիսի պուրատտա գալընը. զիրա պիչարէ՝ աղընը սուրէթտէ եարալանմըչ օլընըզընտան, եա. թագտան պիր տիւրլու չըգամամագտա, վէ պինաէն ա. լէյհ պիր գաչ կիւն տահա պուրատտա գալմադա մէճպուր պուլընմադտա տըր...» Պու տէրլի գանլը՝ թաիմինէն եի. կիրմի եաշընտա պիր Հինտալի բրէնս օլուպ, կիւղէլ օլընը. ղը գատար տա ալիճէնադ կէօրիւնմէքտէ տիր. քէնոի մէմլէքէթինին ատէմլէրի կիպի հէր նէ գատար չէհրէմի

պագըը բէնկինատէ իսէ տէ , քէնտիսի բէք Նաղարրուպա պիր տէլի գանըը տըր ։ »

Ատրիէն . – (Պէշաչէթլէ .) Պիր Հինալի բրէ՛նա , եիկիմի եաչընատ՛ , ալիճէնապ վէ կիւղէլ հա՛ . հապըգաթէն չայանը տըգգաթ վէ նատիտէ պիր չէյ օլմալը . պու գաղաղէտէ տահա չիմտիտէն Նաղարը թէվֆճճիւհիմի ճէլպ իլէտի . . . ։ Լաքին պունընլա պէրապէր , Գանգէս նէհրի գըյըլարընատ կէլմիշ վէ Բիգարտիա սէվտհիլինատէ գարայա տիւշմիւշ օլան պու Ադոնիս (1) իչուն պէն նէ՞ եարաթպիլիրիմ՛, եիմտէն նէ՞ կէլիր . . . ։

(1)ԱԴՈՆԻՍ՝ էապթիրին պէյտնըրնա կէօրէ , Թէիտա իլէ Ամիրնանըն վէ եա Գըպըրըս հիւքմտարը Սինիրա իլէ Մէթաբտէնին օղլու օլուպ , կիւզէլլիքտէ նէգթա վէ լէթաֆիէթտէ պիհէմթա պիր տէլիգ անըը ըմըշ . պիր րիվայէթէ կէօրէ , Ադոնիսին վալիտէսի Ամիրնա , քէնտի էօզ բէտէրինին չիտտէթի աչգ ու մուհապէթիյլէ տուզան օլարագ , օն իկի կիճէ մէրգում նէգտինատէ կէչիրմիշ վէ ֆիագաթ բէտէրի , եանընատաքի քէնտի գըզը օլորղընատան պի իսապէր պուլունմըշ տըր . օն իկի կիճէտէն սօնրա գըզընը նիհայէթ թանըյարագ , մէզպուրէնին չու խըյանէթինատէն տօլայը հիտտէթլէնիպ , էլինտէ պիր գըզըճ օլորղը հալտէ , թագիպէ պաշլամըշ վէ ֆիագաթ Ամիրնա՝ թուխուլմագ իւզրէ պուլունտուղը պիր սըրատա , իլահլարըն մուտաէնէթինի թալէպ իթմիշ , վէ պունլար տահի մէզպուրէյի միւրը (զմուրա) աղաճընա թահվիլ իլէմիշ տիր . օն այ միւրուր իտէր իթմէգ , մէքիւր աղաճ աչըլըպ Ադոնիս տիւնեայա կէլմիշ , վէ ճէմալ իլահէսի վէնիւս (Աատրիկ) , մէրգումըն միւպթէլան աչգը օլարագ առիր իլահլարտան կիզլէմէք իւզրէ անը Բրօզէրրին նամ իլահէյէ թէվտի՝ իթմիշ տիր . հալ պու քի , Բրօզէրրին տահի Ադոնիսին աչգ ու ալագասընա գարըլմըշ օլորղընատան , մէրգումը թէքրար վէնիւսէ իտտէ իթմէք իսթէմէմիշ , վէ իկի իլահէ պէյնինատէ մուտարագա քէտտի չիտտէթ իթմէյինատէն , իլահլարըն բէտէր վէ րէիսի օլան ժիւրիթէր , հէր իքիսինին տէ ինքիտարը խաթըրընը մուճիպ օլմատագ իչուն , Ադոնիսին՝ սէնէտէ տէօրթ այ քէնտի նէֆսինէ , տէօրթ այ Բրօզէրրինէ վէ տէօրթ այ տահի վէնիւսէ հասր իթմէյինի հիւքմ իթմիշ տիր ։ Լաքին մուտահարէն ավտ ճըլար իլահէսի Տիանա , Ադոնիսի , հէնուզ կէնճ չաղընատա իքէն , գուտուրմըշ պիր եապան տօսիւզընա բարալանմըշ տըր ։

Տիկէը պիր րիվայէթէ կէօրէ , Ամիրնանըն անատը , եանի Ադոնիսին պէօյիւք վալիտէսի Անգրէյա՝ քէնտի գըզընըն կիւզէլլիկինի վէնիւսէնա կիւզէլլիկլէ ֆարգ կէօսթէրմէք , վէնիւսին հիտտէթինի թահրիք իթմիշ վէ մէրգումէ տահի Ամիրնատան իննիգամ ալմագըզը գարարըչտըրարագ , մէզպուրէյի պիր ադամ չէքմինէ թահվիլ իլէմիշ տիր . Լաքին Ամիրնանըն բէտէրի պու հալէ ֆէվգ էլ ատէ հիտտէթլէնիպ մէզքիւր աղաճը իքիյէ եարմըշ , վէ աղաճ նըսֆէն աչըլարագ Ադոնիս վիճուտէ կէլմիշ տիր . պու սըրատա վէնիւս , մուհապէթ իլահը ֆիւրիտունէ

կիւյա հանըմընըն էն էտնա սէօզլէրինի պիլէ տինլէմէյէ վէ դիհնինտէ սագլամագա մէճպուր ըմլըշ կիպի պիր ազ կւճճէ թէպէոսիւմ իլլէտի։ Ամրիէն իսէ՝ ֆիլըրի քեամիլէն Գանգէս նէհրի քէնարընտան կելէն Ադոնիսէ եանի ձալմայա մուհհասըր օլարագ օգուստոսընա տէվամ կէօսթէրտի.

«Հինտլի բրէնսին հէմշէհրիլէրինտէն պիրի, անը գայըրմագ իւղրէ եանընտա գալմագ իսթէմիշ օլմագլա, պիչարէ բրէնսին օլանճա մալի կէմինին ղարդ օլտըղը էնատէ ղաիպ օլմըշ իսուսինի վէ պագը մէնաֆիի ադիմէտէն տօլայը բրէնսին դարիպէն Բարիստէ պուլընմասը մուդթազի օլուպ, հալ պու քի օրույա վասըլ օլմագ չարէսինի նասըլ էլտէ իտէպիլէճէյինի պիլմէմէքտէ օլտըղընը պանա անլաթտըրտը.... Պու մալիսմաթը պանա վէրէն Հինտլի բրէնս տէյիլ իսթ. միւմանիէյհ ղայէթի ալճէնապ պիր տէլի գանլը օլտըղընտան, պու կիպի չիքտույաթտա պուլընմագտըղը թէրվիճ իլմէմէքտէ տիր. ֆագաթ հէմչէհրիսի, էտարընը թէպիղ իլմէյէ տահա զիյատէ մէյէլ պուլընտըղընտան, մալիսմաթը մէղրիւբէյի մահրէմանէ սուրէթտէ անլաթտըրտը վէ իլավէթէն տախի քէնտի կէնճ հէմշէհրիսինին չիմսիյէ գատար բէք չօգ ֆէլաքէթլէր չէքմիշ օլտըղընը վէ պիչարէնին բէտէրի, հինտիսթանըն պիր հիւքմտարը օլտըղը հալտէ, ախիրէն ինկիլիզէր թատաֆընտան թէլէֆ իսիլմիշ վէ մալ ու միլքի քեամիլէն զապթ օլընմըշ պուլընտըղընը նագլ իլլէտի....»

Ամրիէն. – (Միւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթտէ.) Ա-ճայ՛պ... պու սէօզլէր՝ բէտէրիմին արա սըրա պահս իթտիյի պիր մատտէյի խաթըրըմա կէթիրիյօր. բէտէրիմ, թէալիւպաթ ըմլըշտան օլուպ Հինտիսթանտա պիր Հինտիւքմտարըյլա ագտը իզտիվաճ իլմիչ օլան պիր գըզտան չօգ տէֆալար պահս իտէր իտի քի, եագընտա էօհտէսինէ մարէշալլըգ րիւթպէսի թէվֆիկ գըլընան ժէնէրալ Սի-

մոն տախի միւմանիէյհ հիւքմտար նէզտինտէ ասքէր գօմանտանլըղը իտէր իմիշ.... (Տուտագլարընտա խօշ պիր թէպէսիւմ նիւմայան օլարագ.) Եա՛ Բապպի, պունտա մուհլագ ղարիպ պիր հալ օլմալը... հէմ պէօյլէ թօհաֆ չէյլէր տէ ղանն իտէրսին քի եալընըղ պանա թէատուֆ իտէր. տահա տա պանա աճայիպ թատիսթը պիր գըղըրն տէրլէր. լաքին աճայիպ պէն տէյիլիմ. Հիքմէթի Բապպանիյէ պէօյլէ ղարտախ նէվինտէն չէյլէր պագը տէֆտա վիճուտէ կէթիրըր. Լաքին պիղիմ պիչարէ Տիւքօն պու կիւղէլ բրէնսին իամինի տէ պագալըմ պիլտիրիյօր մը։

«Իւմիտ իտէրիմ քի, մատմո՛ւազէլ, սայղըսըզլըղընտան տօլայը պիղի մադուր թուխթարսընըղ. լաքին, եանը պաշըմըզտա մէրհամէթէ շայան վէ լիյագաթ ու չէճաաթը այան պէօյլէ պիր բրէնս մէվճուտ օլտըղը հալտէ, եալընըղ քէնտի տէրտլէրիմիզի արզ իտէճէք օլսա իտիք, պիւս պիւթիւն խօտապին վէ քէնտինտէն պաշգա չէյ տիւչինմէզ պիր ատէմ սայը՛լմայաճագ մը իտիք.... Խիւսասի քէլամ, սէօզիւմէ իլթիմատ իտինիզ, մատմո՛ւազէլ, պէն իլթիյարլըգ չաղընա վարմըշ պիր ատէմ օլտըղմտան, ինսանը թանըմագ խուսուսընտա էրէյիճէ թէճրիւպէքեարըմ. խոտի, պու կէնճ Հինտլինին սըգաթընտաքի նէճապէթի, լէթաֆէթի վէ միւլայէմէթի էսէրինի եալընըղ միւշահէտէ իտէրէք եէմին տախի իտէպիլիրիմ քի, միւմանիէյհ հէր վէճհ իլէ մէրհամէթի ու մուամէնէթինիզ չայէսթէ պիր տէլիգանլը տըր. պիչարէ՝ կէմինին ղարդ ու նապէտիտա օլտըղը էսնատէ, լաքին պուլընտըղը Հինտ էլպիսէէրինի քեամիլէն տալղալարա գուրպան վէրմիշ վէ ատէթա չըր չըպալագ գալմըշ օլտըղընտան, քէնտինինէ էվրօպաքեարի պիր գաթ էլպիսէ տաթուն ալապիլմէք իչուն, ճիւզի պիր մըգտար ադճէ կէօնտէրմէնիզ միւթէմէննա տըր։»

Ատրիէն . - (Ֆէմալը մէճունէյեէթլէ .) Եա՛ Բապպի , էվրօքաքեարի պիր էլպիսէ՞ մի . . . պիչարէ՛ բրէնա , ձէ-նապը Հադգ , պու կիպի էլպիսէլէրտէն անը տա , պէնի տէ հըֆզ էյլէսին , Թէսաուիֆ պու եա , միւտաէթի էօմ-րիւնտէ օ մէքրուհ էվրօքա էլպիսէսինի կէյինմէմիշ վէ էն կիւզել չէհրէլէրին պիլէ չիրքինլէշմէսինի պատի օլան օ աճալ աճայիպ շապգալարը պաշընա Թադմամըշ պուլընան չու պախթիյար տէլիգանլըյը Հինտիսթան իչլէրինտէն պանա կէօնտէրմէքտէ տիր . էլ Հասըլ՝ էՀալիսի իրէք-տէն , տիւլպէնտտէն վէ գաշմիրտէն լիպասլար կէյինմէյէ պալընըգ օլան Եարգ մէմալիքինտէն պանա կիւզել վէ կէնճ պիր բրէնս կէլմէքտէ տիր . պինաէն ալէյհ , ճիտտի պիր Թէճրիպպէտէ պուլընմագ իչուն , պու նատիր իւլ վուգու՛ վէ եէկեանէ ֆըրսաթը էլտէն գաչըրմայաճաղըմ . . . : Հէր նէ գատար պիզիմ պիչարէ Տիւբօն էվրօքաքեարի էլպիսէլէր սաթուն ալմագ իչուն ագճէ Թալէպ իթմէքտէ իսէ տէ , խա՛յր , էվրօքաքեարի էլպիսէլէր պէնիմ իչիմէ կէլմէզ . . . : Լաքին աճապա պու սէվկիլի բրէնսէն իսմի նէ՞ իմիշ : Թէքրարէն սէօյլէրիմ քի , էկէր մէրգում՝ Գանգէս նէհրինէն տիկէր ճիհէթինտէ պուլընան Թէալ-լիւգաթըմըզըն օղլու ըսա , նէ՛ ղարիպ Թէսաուիֆ օլա-ճագ տըր : Զօճուգլըղըմտա , մէրգումըն հիւքմտար բէ-տէրի հագգընտա օ գատար մէտհ ու սէնալէր իչիթմիչիմ քի , հիւքմտարը միւմախէյհին օղլընա պուրաճըգտա պիր հիւանի գապուլիյեէթ կէօսթէրտիյիմտէ , սօն տէրէճէ մէս-բուրիյեէթ տույաճաղըմ : Լաքին աճապա իսմի նէ՞ իմիշ :

« Մատմո՛ւազէլ , մաթլուպ օլան ճիւզի մըգտար ագ-ճէտէն մաատա , քէնտիսիյլէ հէմչէհրիսինի Բարիսէ վասըլ իտէպիլէճէք պիր չարէ տախի կէօսթէրմէյէ հիմմէթ ի-տէճէք օլուրսանըզ , պունճա ֆէլաքէթլէրէ տիւչար օլ-մուշ օլան պիչարէ բրէնսէ պէօյիւք պիր էյիլիք իթմիշ օլաճագսընըզ :

« Էնճամը քէլամ , նէզաքէթի թապիաթընըզը վէ սէմահէթի գալպինիզի բանա պիլտիյիմ ճիհէթլէ , պու իյանէի նագտիյէյի , իսմինիզ պէլլի օլմագսըզըն կէօն-տէրմէք իսթէյէճէյինիզի զանն իթմէքտէ իմ . էկէր չու զաննըմ տօղրու իսէ , պու խուսուստա տախի պէնտէնիզի վասըթա իթմէնիզի վէ սըրը սագլամագ խուսուսընտա հադգըմտա էմնիյեէթի թամմէ իւգրէ պուլունմանըզը խասսէթէն բէճա իտէբիմ : Էկէր , մուղայիրի օլարագ , մէզհաբը մաթլուպը տօղրուտան տօղրույա միւմախէյհէ իյսալ իթմէք իսթէբսէնիզ , հէմչէհրիսինին եաղմըշ օլ-տըղը վէճհ իլէ , քէնտի իսմ վէ չէօհրէթի չունտան ի-պարէթ տիր . « Բրէնս ձալմա , Մունտի հիւքմտարը Ֆա-ճա-Սինկին օղլու : »

Ատրիէն . - (Գուվվէյի հաֆըզասընը թօքլամագա չա-լըշարագ .) ձալմա՛ մը . . . Ֆաճա-Սինկին օղլո՛ւ . . . էվ-վէթ . . . էվվէթ . . . թա քէնտիսի տիր . . . բէտէրիմ պու իսմիէրի պանա չօգ տէֆալար եատ իտէր իտի . . . հաթթա , պիզտէն գըզ ալարագ տաիրէյի թէալլիւգաթը-մըզա կիրմիշ օլան միւմախէյհ Հինտ հիւքմտարը գատար ճէնկեավէր վէ գահրաման ատէմ նատիր պուլունտըզընը տա սէօյլէր իտի . . . : Ղալիպա օղլու տախի ճէսարէթ ճիհէթիյլէ բէտէրինէ պէնզէմէքտէ տիր : Էվվէ՛թ . . . ձալմա՛ . . . Ֆաճա-Սինկ , թէքրար սէօյլէրիմ քի թա-քէնտիլէրի տիր . (Կիւլիւմսէյէրէք .) Պու իսմիէր էօյ-լէ պայագը ատէմ իսմիէրի տէյիլ քի տէրհալ ունու-տուլսուն վէ եախօտ պաշդա իսմիէր իլէ գարըշտը-րըլսըն . . . : Տէմէք օլուր քի , ձալմա պէնիմ ագ-րապամտան պիրիսի իմիշ . ճէսուր , ալիճէնապ , կէնճ վէ կիւզել պիր տէլիգանլը ըմըշ . խուսուսըյլա միւտտէ-թի էօմրինտէ էվրօքալըլարըն չու մէքրուհ լիպասլարը-նը կէյինմէմիշ . . . հէմտէ չիմտի հիչ պիր մէտարը իս-թինատը եօղ ըմըշ : Օ՛հ , պու՝ էրէյիճէ մէսէրրէթպախշ

պէր հալ . . . հէմ պէնիմ իչուն մէմուլին ղայրը պէր իդալաթըր . . . իմտի չաբո՛ւգ . . . չաբո՛ւգ . . . կիւղել պէր հիւրկէր հիքեայէսի թէրթիպ խոէլիմ . . . վէ պու հիքեայէնին գահրամանը տախի օ կիւղել վէ սէվիլմէյէ չայան բրէնս օլսուն : Ալթուն վէ լաճխէրտ գանատալը պիչարէ գուշճըղազ . . . վաթանընը թէրք ինթիլ տէ կէլիպ պիզիմ հիւդնէնկիզ իդիմիէրէ տիւշմիւշ . պարը պուրատա էօյլէ պէր չէյ պուլմալը քի , լաթիֆ ըշըգլար վէ թաթլը գօգուլար մէնպաը օլան քէնտի մէմլէքէթինի տահմա խաթըրընա պըրագարն :

Ռարիէն որ Գարտօվիլ պու սէօղլերի սէօյլէտիքտէն սոնրա , խըտմէթքեարլարընտան պիրինէ տէօնէրէք .

— Ժօրժէ՛թ , պէր թասպագա քեազըտ ալ տա սէօյլէյէճէքլէրիմի եազ . – տէտի :

Կէնճ գըզ՝ հանըմընըն էմրինէ ինթահի պիրլէ , եալտըզը թախթատան մամուլ մասայա տօղրու կիթտի . իչպու մատա իւզերինտէ եազը եազմադա մախտուս լէվազիմաթը հավի պէր սանտուգչէ մէշհուտ խտի . մէզպուրէ , մէզբիւր մահանըն էօնիւնտէ օթուրար վէ հանըմընա խոթապէն .

— Մահմուադէլ . . . էմրինիզե մունթազըրըմ . – տէտի :

Ջէհրէի լեթաֆէթենիւմասը՝ մէսէրրէթ , սահատէթ վէ պէշաչէթ չէօլէսիյլէ բարլամագտա օլան Ռարիէն , միւտաֆէթի մէտիտէ քէնտիսինէ թէրսիմ ֆէննի էօյրէթմիշ օլան պէր ինթիլար ըէսասամա խոթապէն , աթխտէքի մէքթուպը եազարըրտը . գիրա Ռարիէն , սահր սէնա՛թլար միսիլու , ըէսասընըզ ֆէննինտէ տախի ֆէվգ էլ ղայէ մէհարէթ քէսպ ինթիլ խտի :

«Մէվկիւֆ՝ Թիսիէնիմ , ալիճէնապ վէբօնէզիմ , միւհթէրէմ Ռաֆաէլիմ . . . սիզտէն ղայէթ պէօյիւք պիր խըտմէթ թալէպ խտէճէյիմ . . . ումարըմ քի , պու խըտ-

մէթի տախի , էմնալի միսիլու՝ քէմալը մէհթունէյէթլէ իճրա խտէճէքսինիզ տիր . . . :

« Օն պէշինճի սապըն մէզադընա մուվաֆըգ օլարագ ախիրէն եարտըմըձ օլտըզըմ էլպիսէյի թէրթիպ խտէն սէնաթքեար իլէ տէրհալ կիտիպ կէօրիւշէճէքսինիզ . լաքին պու տէֆաքի էլպիսե պիր տէլիղանլը իչուն օլուպ , չիմտիքի Հինտ ուսուլի իւզրէ իսալ խտլէճէք տիր . . . : Պու էլպիսէնին պիչիմի՝ խայալաթըմա մուվաֆըգ կէլմէք իչուն , Անգլինուս վէ եա Հինտի Պագիս իւզերինէ էօյլու ալտըրմալըսընըզ . . . :

« Հաթթա չու սրբարըձըմ իհթիմամը թամամ վէ սօն տէրէճէ զարաֆէթ իլէ եարըմըձ օլմալը տըր . իմտի, միւմքինի մէրթէպէ կիւղել գումաշլարտան ինթիխապ վէ մէզքիւր գումաշլարըն Հինտ գումաշլարընա միւշապիհ պուլընմասընա ճահտ խտինիզ . գուշագ վէ սարըդ իչուն տա-

խի , խքիսի պէյաղ, խքիսի գըլմըզը վէ խքիսի տէ բօրթու-
գալի ալթը ատէտ ուզուն գաչմիր չալ ալընըզ. զիրա էս-
մէր չէհրէլէրէ պու բէնկլէր բէք զիյատէ եադըչըր :

« Պու իշլէրին քեաֆֆէսինի խքի վէ նիհայէթ իւչ
կիւնտէ պիթիրտիքտէն սօնրա , պէնիմ սէյահաթ արա-
պատա բաքիպէն , զաթէն մալումինիզ օլան Գարտօվիլ
գօնաղընա կիտէրսինիզ . սիզին էսկի տօսթլարընըզտան
օլուպ , մէզքիւր գօնաղըն միւտիրի ումուրը պուլընան
Մ. Տիւբօն , սիզի ալըպ ձալմա իամինտէ պիր Հինտի բը-
բէնսին եանընա կէօթիւրէճէք տիր . օրատա , տիկէր պիր
ճիհանըն սահիպի գուտրէթ պիր բրէնսի օլան մէրգում
տէլիգանլըյա , մէճհուլ պիր ֆուֆ թարաֆընտան կէլտի-
յինիզի վէ պու տօսթ՝ հըսսը պիրատէրանէսինի արզ իթ-
մէք վէ քէնտիսինի էվրօրանըն նիֆրէթպախշ մօտալարըն-
տան գուրթարմագ իչուն , լազըմ օլան էլպիսէյի կէօն-
տէրմիչ պուլընաըզընը պիլտիրիրսինիզ վէ իլավէթէն տա-
խի , պու մէճհուլ տօսթ սօն տէրէճէ սապրսըզլըգա քէն-
տիսինէ պէքլէտիյինի վէ տէրհալ Բարիսէ կէլմէսինի րէ-
ճա իթմէքտէ օլընըզընը սէօյլէրսինիզ :

« Էկէր բրէնս՝ խասթէ օլընըզընտան պահսլա , կել-
մէքտէն խօթինքեաֆ կէօսթէրէճէք օլուրսա , արապամ
միւքէմմէլ պիր խապկեահ (ննջարան) օլընըզընը վէ իչինէ
եաթաղը սէրիլտիքտէ սօն տէրէճէ իսթիրահաթլա եա-
թապլէճէյինի պիլտիրիրսինիզ : Պունտան մաատա , քէն-
տիսինէ՝ Հինտիսթան ֆուսուլի իւզրէ պիր թախթի րէվան ,
վէ եախօտ պիր ֆիլ կէօնտէրէմէմիշ օլընըզընտան տօլայը,
մէճհուլ տօսթը թարաֆընտան պէյանը մաղէրէթ իտէր-
սինիզ . զիրա պու կիպի թախթի րէվանլար եալընըզ Օ-
բէրատա վէ ֆիլ կիպի հայվանլար տախի՝ հայվանաթը
նատիրէ մահֆազալարընտա Պուլընմագտա տըր . պէյլի
տէ պու խուսուս թէհահուպ իթիխիմ բրէնս նազարըն-
տա պիզի ղայէթ վահշի կէօսթէրէճէք տիր . . . :

« Բէնտիսինի Բարիսէ կէլմէյէ իգնա իտէր իթմէզ,
տէրհալ եօլա չըգարըր վէ Պաղիլոն սօգաղընտա քեաֆի
քէնտի քէօշքիւմէ կէթիրթրսինիզ. (ՊԱՅԻԼՈՆ սօգաղընտա
իգամէթ իթմէմիզ նէ՛ ալէա թէհահութ . . . պու իսա՝
Շարգ էհալիսինտէն պուլընան մէրգում տէլիգանլընըն
գուշաղընա խօշ կելէճէք տիր .) էվվէթ , թէքրար իտէրիմ
քի , չիչէքլէր , էլմասլար վէ կէօնակէօն շաչաալար մէն-
պար պիր մէմլէքէթտէ տօղմըշ օլան պու կէնճ բրէնսի
ալըպ պէնիմ եանըմա կէթիրէճէքսինիզ :

« Ալղ՛ըզ վէ իսթիյա՛ր տօսթըմ, պու արզուի մէճնու-
նանէմ հագգընտա թէհահճիւպ իթմէյէճէյինիզտէն վէ
հիչ պիր կէօնէ սուի զաննա զահիպ օլմայաճաղընըզտան
էմին իմ. . . : Զիրա , պու պապատէ , սիզին կիպի սէվիպ
հիւրմէթի իթմէյիմ պիր զաթը իսթիխապ իտիչիմ տախի ,
պու իչտէ զէրրէճէ պիր ֆիլքրի ֆասիտ պուլընմատըղընը
վէ մուղայիրի օլարագ պիր արզուի մէճնունանէ էսէրի օլ-
տըղընը իսպաթէ քեաֆի տիր . . . : »

Պու սօն սէօզլէրի եազտըրտըզը սըրատա , Ամրիէնին
սուրէթի իֆատէսի՝ էվվէլքի չէվգ ու պէշաչէթինի դահպ
իթմիչ վէ ճիտտի վէ վագուրանէ պիր թավը քէսպ իյլէմիչ
իտի : Լաքին պիր ազ սօնրա , չէհրէսինտէ եինէ էվվէլքի
պէշաչէթ ասարը նիւմայան օլարագ տահա նէչէլի պիր
սուրէթտէ իֆատէի մէրամա պաչլատը .

« Ալլահա՛ ըսմարլատըգ , իսթիյա՛ր տօսթըմ . պէն՝
պիր գաչ տէֆալար գահրամանանէ պուրընընը վէ ճիհան-
կիրանէ չէնէսինի թէրսիմ իթտիրմիչ օլընըզընըզ օ էսկի
զէման զապըթընա պէնզէմէքտէ իմ . մուհարէպէ էսնասըն-
տա , սօն տէրէճէ գայտօսըզլըգ վէ սէրպէսթիի ֆիքը իլէ
կիւլիւպ էյլէնիրիմ . հաթթա պիր տաաթտան , սէվկիլի
վէ ֆագաթ տօֆու հալաճըզըմ ըլա պէրապէր պիր մու-
հարէպէյէ , հէմ տէ բէք պէօյիւք պիր մուհարէպէյէ կի-
րիչէճէյիմ . համտ օլսուն , ճիւրէթ վէ ճէսարէթտէն մահ-

բուամ տէյլիմ վէ օ սօֆու բրէնսէս իլէ պիր սաաթ էվ-վէլ մուհարէպէյէ կիրիշմէք արզուսը, գալպիմի սուզան իթմէքտէ տիր . . . :

« Ալլահա՛ ըսմարլատըգ . միւհթէրէմ զէվճէնիզէ հըսսիյեաթը տօսթանէմի արզ վէ քէնտիսինի տաիմա եատ իթմէքտէ օլտըղըմը պէյան իտինիզ : Պու վարագըրէմ տէ՝ զէվճէնիզ կիպի չայանը հիւրմէթ պիր գաատընտան պահա իտիշիմ, իչիտի՞օր մըսընըզ, զայէխ կիւզէլ պիր բրէնսէ պէնիմ խաթըրըմ իչուն –ՀԸՐ-ՖԱՏԸՆ՝ նէթայիճի հագգընտա գալպինիզի պիր գաթ տահա էմին գըլմադ իչուն տըր . հաթթա նէրէտէն պաշլատըմ ըսա, օրատա խիթամ վէրմէյէ մէճպուր օլտըղըմտան, իթիրաֆ իտէ-րիմ քի, պու կէնճ բրէնս ճալիպի հայրէթ օլաճագ տէ-րէճէտէ կիւզէլ տիր :

« Թէքրար Ալլահա՛ ըսմարլատըգ . . . »

Ա տրիէն պու սէօզլէրի թագրիր իթտիքտէն սօնրա, ժօրժէթէ տէօնէրէք .

— Եաղտը՞ն մը, գը՛ղ . — տէյու սօրտու :

ժօրժէթ . — Իվվէթ, մատմուազէլ . . . :

Ա տրիէն . — Հա՛, աղ գալտը ունութաճագտըմ, չու սէօզլէրի տէ հաշկէ սուրէթկէ կլավէ է՛թ :

« Մէսարըֆաթը վագըանըն քեաֆֆէսի իչուն, թա-րաֆընըզա, սարրաֆըմ՛նամընա վէ կէօրիւլտիւյիւ անտէ թէէտկէ իտիլէճէք պիր պօնօ կէօնտէրիյօրըմ. իսմի բա-րայը ասլա գըսգանմայըզ լուզումը գատար սարֆ իտի-նիզ, ազիզիմ . . . : Սիզ է՛յի պիլիրսինիզ քի պէն էրէյիճէ պէՕՒԻՒՓ պիր էՖԼԷՆՏԻ իմ . . . : (Էրքէքլէրէ մախսուս օլան պու սըֆաթը քէնտիմ իչուն տահի իսթիհսալ իթմէքլիյիմ պէնճէ մուվաֆըգը ագլ ու մանթըգ տըր . զիրա սիզ՝ գա-տըն թահիֆէսինէ կէօսթէրմէքտէ օլտըղընըզ զուլմքեար-լըղըն նէթիճէսի օլարագ, նէճապէթի վէ քէրէմքեարլըղա տէլալէթի իտէն պու սըֆաթը անճագ քէնտինիզէ հասր իթմիչսինիզ տիր) : »

Ա տրիէն . — Եիմտի, ժօրժէ՛թ, պանա պիր թապադա քեաղըտ կէթիր . չու մէքթուպը տա վէր քի ալթընա իմ-զամը աթայըմ :

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ ժօրժէթին թագտիմ իթտիյի գալէմի ալըպ մէքթուպը իմզալատը, վէ իչինէ տախի սարրաֆը նամընա օլարագ պիր պօնօ լէֆֆ իլէտի . մէղքիւր պօնօ պէր վէճէհի աթի եազըլմըշ ըտը .

« Մ. Նօրվալ՝ պէնիմ իչուն իտէճէյի մէսարըֆ նամ-նա հէր նէ գատար ագճէ թալէպ իտէճէք օլուրսա, պիր մագպուզ սէնէտի ալարագ, քէնտիսինէ թէէտկէյէ իտէ-պինիզ : »

« Ա ՏՐԻԷՆ ՏՐ ԳԱՐՏՕՎԻԼ »

Շու մէնզարէնին զուհուրա կէլտիյի վէ ժօրժէթ մէզ-քիւր մէքթուպը եազտըղը սըրատա, Ֆլօրին իլէ Հէպէ տախի, խալասը բրէնսէս տը Օէն-Տիպիէնին նէզտինէ կիթ-մէք իչուն կիճէլիյինի չըգարմըշ վէ պաշդա էսլապլար կի-յինմիշ օլան Ա տրիէնին թուալէթինի իքմալ իթմէքլէ մէշ-ղուլ օլմուշլար ըտը :

Ֆլօրին՝ Ա տրիէն տը Գարտօվիլին Մ. Նօրվալա խիթա-պէն եազտըրտըղը մէքթուպը տինլէր իքէն, կէօսթէրտիյի կիպի վէ մուսիրրանէ տըգգաթա նազարէն, մէզպուրէնին՝ մատմուազէլ տը Գարտօվիլին աղրընտան չըգան էտնա սէօզլէրի պիլէ պիհննինտէ սագլամաղա ճահա իթտիյի գօ-լայճա անլաշըլմագտա ըտը :

Ա տրիէն . — (Հէպէյէ միւթէվէճճիհէն .) Պագսան ա՛, դըզըմ, պու մէքթուպը աճէլէթէն Մ. Նօրվալա կէօնտէ-րէճէքսին . — տէտի :

Պու էնսատէ, էվվէլճէ ուրըմըշ օլան կիւմիւշ չան ըշարըտա թէքրար աքսէնտաղ օլտու :

Հէպէ՝ չան չալընմասընըն սէպէպինի անլամագ վէ հա-նըմընըն էմրինի իճրա էյլէմէք իւզրէ գաբույա տօղրու սէ-

*յիրթաի խսէտէ , Ֆլօրին՝ մէրգումըն եօլքնը քէսիպ Ա-
րիէնէ խիթապէն .*

*— Մաամո՛ւազէլ , արդու իտէրսէնիզ պու մէքթուպը պէն կէօնտէրէյիմ . գիրա պիր խուսուստան տօլայը պէօ-
յիւք գօնագա կիթմէյէ մէճպուրըմ . – տէտի :*

Ա-տրիէն . – Ըէ՛ք է յի , սէն կէօթիւր : Հէպէ՛ , կիթ պագ տըշարըտա նէ՞ իսթիյօրլար . սէն տէ , ժօրժէ՛թ , շու մէքթուպը մէօհիւրլէյի վէր . . . :

*Պիր տագըդա զարֆընտա ժօրժէթ մէքթուպը մէօ-
հիւրլէտի . պու սըրատա Հէպէ թէքրար օտայա կիրէրէք .*

*— Մաամո՛ւազէլ , տիւնքի կիւն Լիւթֆիի պուլմըշ օ-
լան տէլիգանլը պիր տագըդաճըդ սիպինլէ կէօրիւշմէք իս-
թիյօր . . . չէհրէմինին րէնկի պիւս պիւթիւն ոօլմըշ վէ զայէթ միւքէտտէր կէօրիւնմէքտէ տիր . – տէտի :*

*Ա-տրիէն . – (Ռէմալը պէշաչէթլէ .) Ա՜ճայի՛պ . . . պա-
նա պու գաատար թէզ իհթիյաճը պուլունաճաղը խայա-
լըմտան պիրէ կէչմէզ իտի . . . հէր նէ հալ իսէ , գիյատէ-
սիյլէ մէճիտուն օլտուտ . ինշալլահ պիչարէյէ պիր էյիլիք իթմէք սաատէթինէ նաիլ օլուրըմ . հայտի , Հէպէ՛ , օ մանուաքեար տէլիգանլըյը քիչիւք սաօնա կիրտիր . . . սէն տէ , Ֆլօրի՛ն . . . շու մէքթուպը տէր հալ կէօնտէրի-
վէր :*

*Պու էմրի միւթէագըպ Ֆլօրին օտատան տըշարը չըգ-
տը : Մաամուազէլ տը Գարտօվիլ իսէ , Լիւթֆին արդասը սըրա կէլմէքտէ օլտըղը հալտէ , Ակրիքօլըն պուլունտըղը քիչիւք սաօնա կիրտի :*

3

ՄՈՒՍԱՀԷՊԷԹ

Ա-տրիէն տը Գարտօվիլ՝ Ակրիքօլըն պէքլէմէքտէ օլ-
տըղը սաօնա կիրտիյի էտնատէ , սատէ վէ գագաթ սօն տէրէճէ ղարիֆ պիր էլպիսէ կիյինմիշ իտի . գօյու մաի գաղմիրտէն մամուլ վէ օ ղէմանըն մօտասրնա կէօրէ , էօ-
նու սիյահ իրէք չերիտլերիէ միւղէյնէն տար պիր ֆիսթան , հիրիլէր պէլինէ միւշապհո օլան միյանընը վէ նուվար-
լագ կէօյսիւնիւ թաասիր կիսպի մէ յտանա չըգարմագտա ը-
տը : Տիւղ վէ տամալը բաթխաթատան մամուլ քիւչիւք պիր եագալըգ , կիւլ չէքլինտէ պօղում պօղում պաղչան-
մըշ օլուպ , գրաւաթ խըտմէթինի կէօրմէքտէ օլան պիր խագինա գօրտէլտաը իւղերինէ գըվրըլմըշ գալմըշ ըտը : Ալթուն կիսպի բարլամագտա օլան լիքիտագա սաչլարը , կէօյ-
սինէ տօղրու սարգըպ ինմիշ օլան կիւմրահ վէ ուզուն պիւկիւֆլէրիյլէ գար կիսպի պէյազ չէհրէմինի իհաթա էյ-
լէմիշ իտի :

Ակրիքօլա կէլինճէ , պիչարէ տէլիգանլը՝ բէտէրինէ էճնիյէթպախշ օլմագ վէ սահիհէն Մ. Հարտինին ֆագ-
րիգասընա կիտիյօր կիսպի կէօրիւնմէք իչուն , իշ էլպիսէլէ-
րինի կիյինմէյէ մէճպուր օլմուշ ըտը . եալընըզ , մաի պէզ-
տէն եարըլմըշ եէնի պիր չաքէթ կիյինմիշ վէ գաապա գու-
մաշտան մամուլ պէյազ կէօմլէյինին եագասը իսէ՝ տար-
մա տաղըն պիր սուրէթտէ պաղլամըշ օլտըղը սիյահ գրա-
վաթը իւղերինէ տիւշմիւշ իտի : Ֆիւլ բէնկինտէքի կէնիշ բանթալօնը՝ զայէթ բարլագ պիր սուրէթտէ պօյալանմըշ օլան ճիղմէլէրինի իրայէ իթմէքտէ վէ տէմիրճիլիք չանըն-

տան օլան սինիրլի էլլէրինտէ տախի, զայէթ եէնի պիր չուհա չապգա թուրթմագտա ըտը։ Ինճամըը քէլամ, քէնարը գըրմըզը իչլէմէլէրլէ մէսթուր օլան մսի չաքէթի, կէնճ տէմիրճինին էամէը վէ սինիրլի չէհրէսինի մէյտանա չըգարմագտա վէ գըվրըմ գըվրըմ ումուզլարընտան աչաղըյա ինէրէք, մէրգումըն հարէքէաթը սէրպէսթանէսինէ մանի օլմագ չէօյլէ տուրսուն, հաթթա սաիր պիր թագրմ սիւալիւ էլպիսէլէրտէն վէ ըրտէնկօթլարտան տահա զիյատէ եագըլմագտա ըտը։

Ակրիքօլ, մատմուազէլ տը Գարտօվիլին կէլմէսինէ պէգլէտիյի սըրատա, չայանը հայրէթ պիր մէհարէթլէ օյուլմըշ կիւզէլ վէ միւքէլլէֆ պիր կիւմիւշ գապը մուայէնէ իտիյօրտու. պու գապըն մէվզու՝ օլտըը մէրմէրէ մէրպութ օլան քէզալիք կիւմիւշտէն քիւչիւք պիր լէվհա իւզէրինտէ. «Գալէմքեար ամէլէսինտէն ժան-Մարի մարիֆէթիյլէ օյուլմըշ տըր, 1831» քէլիմէլէրի մահքիւք իտի։

Ատրիէն, քէնտի օտասընտան քիւչիւք գաբուլար վասըթասըյլա այրըլան սալօնըն խալըսը իւզէրինտէ օ գատար եավաշ եիւրիւմիւշ իտի քի, Ակրիքօլ՝ կէնճ գըզըն իչէրի կիրմէսինի կէօրէմէմիշ իտի. պինատէն ալէյհ, խօշ վէ ահէնքլի պիր սէտանըն քէնտիսինէ խիթապ իթտիյինի իչիթիր իչիթմէզ պիրտէն պիրէ սարսըլըպ արգասընա տէօնտիւ. մէզքիւր սէտաի լաթիֆ չու սէօզլէրի իրատ իթմէքտէ իտի.

— Կիւզէլ գապ տէյիլ մի, մօսիէօ։

Ակրիքօլ. — (Շաչըրըպ գալարագ.) Էվէթ, մատմուազէլ, զայէթ կիւզէլ։

Ատրիէն. — (Բարմաղընըն ուճըյլա կիւմիւշտէն մատուլ քիւչիւք լէվհայը կէօսթէրէրէք.) Նէօրիւյօրընըզ քի պէն ատաւէթ վէ հադգանիյեէթի սէվէրիմ. պիր ըէսսամ քէնտի մահսուլը տէսթի օլան թաավիրի ալթընա վէ պիր

միւէլլիֆ թէրթիպ իթտիյի քիթապ իւզէրինէ վաղը իմզա իթտիյի հալտէ, հադգանիյեէթ էօյլէ իճապ իտէր քի, պիր իշճի տախի քէնտի վիճուտէ կէթիրտիյի մասնու՛աթը իւզէրինէ իամ ու չէօհրէթինի վազ՝ իյլէսին։

Ակրիքօլ. — Նասըլ մատմուազէլ, պու իամ...։

Ատրիէն. — (Մէօղիւնիւ քէսէրէք.) Պիր ֆագիր գալէմքեարըն իամի տիր. մէրգում՝ ատարը նէֆիսէտէն մատուտ օլան չու կիւմիւշ գապը, սահիպի սէրվէթ պիր գուզումճը իչուն եաբմըշ ըտը։ Մէրգում գուզումճը պու միւքէլլէֆ գապը պանա սաթտըղը զէման, անը վիճուտէ կէթիրէն սէնաթքեարըն իամինի քէնտիսինտէն անլատըմ վէ գուզումճընըն իամի եէրինէ ատլ եաբանըն իամինի լէվհայա եազտըրմագ իսթէտիմ. գուզումճը՝ պէնիմ ֆէվգէլ ատէ թալէպիմ վէ պէյրի տէ քէնտի զիւիւմիւնճէ հադգըզըմ իւզէրինէ տիւշարը հայրէթ օլտու գալտը...։ Պիչարէ սէնաթքեար՝ էկէր սէրվէթէ մալիք տէյիլ իսէ, պարը պիր իամի, պիր չէօհրէթի պագը գալըն, տէյիլ մի, մօսիէօ։

Ատրիէն, Ակրիքօլ իլէ պուընտան տահա միւնասիպ պիր սուրէթտէ միւքեալէմէյէ պաչլայամագ ըտը. իմտի կէնճ տէմիրճի, եավաշ եավաշ քէսպի իթմինան իտերէք.

— Մատմուազէլ, պէնտէ իշճի օլտըղըմ ճիհէթլէ, չու հարէքէթի հայսիյեէթչինասանէնիզտէն տօլայը գաթ էնտէը գաթ հայրան օլմագտայըմ. — տէտի։

Ատրիէն. — Մատամ քի սիզ տէ իշճի իմիշ սինիզ, պու թէսատիւֆտէն տօլայը քէնտիմի պախթիյար ատտ իտերիմ, մօսիէօ. լաքին լութֆէն օթուրընըզ. — տէտիքտէն սօնրա, լէթաֆէթ ու նէզաքէթլէ մէմզուճ պիր հարըքէթ իճրասըյլա, էրզէվանի իքէքտէն մատուլ վէ ալթուն իշլէմէլէրլէ միւզէյեէն պիր գօլթուգ սանտալիէի իրայէ իթտի. քէնտիսի տէ այնը գումաշտան իչի քիչիւք պիր գանաբէյէ եասլանտը գալտը։

Ատրիէն՝ քէմալը ըզարբապը գալպէ կէօղէրինի աշաղը էյմիշօլան Ակրիքօլըն թէրէտուտինի կէօրուքտէ, անը թէչվիդ իթմէք ֆիքրիյլէ Լիւթինի կէօսթէրէրէք .

— Պիր մուհապպէթի չէտուտ իլէ սէվմէքտէ օլարդըմ չու մինի մինի հայվան, պէնիմ իչուն լութֆ ու մուրիվվէթինիղին պիր խաթըրէի տահմէսի օլաճադ տըր, մօսիէօ . պինաէն ալէյհ, ղիյարէթի վագըանըդ տախի պանա ուղուրդու կէօրիւնմէքտէ տիր . Հաթթա չէհատէթի գալպիմ պիր խուսուստա սիղէ ֆախուէլի օլապիլէճէյիմի պանա խապէր վէրիյօր :

Ակրիքօլ . – (Պիր ադմը գաթի իլէ .) Մատմո՛ազէլ, պէնիմ իսմիմ Պոռուէն տիր . Բարիս գուրպինտէ , Իլէսի գարիյէսինտէ վագը Մ. Հալտինին ֆապրիդասընտա տէմիրճիլիք իթմէքտէյիմ . ասլընդի կիւն , քէսէնիղի պանա վէրմէք իսթէմիյինիղտէ գապուլ իթմէտիմ. . . Հալ պու քի պու կիւն՝ տիւն պիր սուրէթի ալիճէնապանէտէ թէքլիֆ իթմիյ օլարդընդղ մէպլաղըն պէնդի օն վէ եիկիրմի միլինի թալէպ իթմէյէ կէլմիյիմ տիր . . . : Իպթիտա պու թէքլիֆի արդ իթմէյէ միւսաադաթի իսթիյօրըմ , մատմուազէլ . . . չունքի պանա էն ղիյատէ ըզարբապ վէրէն չէյ՝ մուավէնէթի թալէպ իթմէյէ մախսուս քէլիմէլէրի պիր եէրէ թօբլայըպ սէօյլէմէք տիր . . . պու քէլիմէլէր տուտագլարըմը սանըրսըն քի եադմադտա ըտըլար . հէր նէ հալ իսէ , արթըդ պիւթիւն պիւթիւն միւսթէրիհ օլսուն :

Ատրիէն . – (Մուշֆիդանէ պիր սուրէթտէ Ակրիքօլա պադարադ .) Նէզաքէթի թապիաթընդղը թադտիր իտէրիմ , մօսիէօ . լաքին , էկէր սիղ պէնի թանըմըդ օլսա իսինիղ , պանա միւրաճաաթի իթմէյէ պիր ան թէրէտուտա կէօսթէրմէյէճէքսինիղ . սէօյլէյինիղ պադարդմ, նէ՞ գատար բարայա իհթիյաճընդղ վար տըր :

Ակրիքօլ . – Պիլմէմ, մատմուազէլ :

Ատրիէն . – Նատը՞լ, նէ՛ գատար բարայա միւհթաճ օլդընդղը պի՞լմէյօրմըսընդղ :

Ակրիքօլ . – Խա՛յր , մատմուազէլ , պիլմէյօրդմ . պէնտէնիղ՛ հալընդղ պանա լազդմ օլան մէպլաղը թալէպ իթմէք իչուն տէյիլ , պէլքի տէրտիմին տէրմանընդնա նէ գատար բարա լազդմ օլարդղընդը անլատագ նիյէթիլէ կէլմիյիմ տիր :

Ատրիէն . – (Միւթէպէսսիմանէ) էօյլէ իսէ , մէսէլէյի պանա իյղահ իտինիղ պադարդմ . հէր նէ գատար սիղէ պիր մուավէնէթտէ պուլընմադ իսթիյօր իսէմտէ , իչին նէտէն իպարէթի օլարդղընդը թէմամըյլա քէչի իտէմէյէճէյիմ թապիի տիր . . . :

Ակրիքօլ . – Մատմո՛ազէլ , իչին նէտէն իպարէթի օլարդղընդը սիղէ իքի չիֆթի քէլամդա անլաթարդայդմ . պէնիմ սահիպէի հիւանի ալադ պիր իսթիյար վալիտէմ վար տըր . մէրդումէ՝ քէնտի կէնճլիք չադընտա , կէրէք պէնի վէ կէրէք քէնտիսինէ էվլատ իթմիչ օլարդղը պիր մէթրուք վէ պիքէս չօճուղը պէօյիւթմէք իւղրէ , կինճ կիւնտիւզ չալըշարադ սբհհէթի վիճուտընը պէրպատ իթմիչ տիր . չիմտի իսէ՝ քէնտիսինի պէլէյիպ գայըրմադ սբրատը պանա կէլմիչ օլմադդա , պու վադիֆէի մինէթտաբանէյի իճրա իտէպիլտիյիմտէն տօլայը քէնտիմի պախթիյար ատտ իտէրիմ . . . : Մա մաֆիհ , պիչարէ գատընըն իհթիյաճադթը եէվմիյէսինի թէտարիք իթմէք իչուն էլ էմէյինտէն պաշգա պիր վասըթամ եօգ տուր : Շու հալտէ , էկէր պէն չալըշմադ հալինտէ պուլունմայաճադ օլուրսադմ , վալիտէմ մէտարը իսթինաա վէ թէայիւշտէն քիւլիյէն մահրում գալաճադը պի իչթիպահ տըր :

Ատրիէն . – Վալիտէնիղ պունտան պէօյլէ հիչ պիր չէյտէն մահրում գալմայաճադ տըր , մօսիէօ . մէրդումէ՝ նին հալը էսէֆիչթիմալի ըհդադթը գալպիմի թահրիք իյլէտի . . . :

Ակրիքօլ. – Րիգգաթը գալպինիզի՞ մի թահրիք կլէտի . . . ։

Ատրիէն . – Շիւպհէսիզ ։

Ակրիքօլ . – Տէմէք տիր քի վալիտէմի թանըյօրսընըզ ։

Ատրիէն . – Էվվէ՛թ , չիմտի թանըրըմ . . . ։

Ակրիքօլ . – (Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօներա հէյէճանը գալպ իլէ .) Ա՛հ , մատմո՛ւազէլ , ֆիքրինիզի անլայօրըմ . . . ։ Սահիհէն ալիճէնապ պիր գալպ թաչըր ըմըշընըզ . Մայէօնիւն հագգը վար ըմըշ . . . ։

Պու քէլիմէլէր՝ Ատրիէն իչուն պիր պիլմէճէ տէմէք օլտըղընտան , մէզպուրէ սօն տէրէճէ միւթէաճճիպանէ պիր թավը ըլա Ակրիքօլա պագարագ .

—Մայէօ՛ միւ . – տէտի ։

Կէնճ տէմիրճի , քէնտի տօսթլարը հագգընտա մուճիպի ար ու հիճապ պիր չէյի պուլընմատըղընտան , ճէսուրանէ պիր սուրէթտէ քէլտա աղազլէ .

—Մատմո՛ւազէլ , մէսէլէյի սիզէ լյղտհ իտէյիմ. Մայէօ տէտիյիմ, ղայէթ չալըշգան վէ ֆագաթ ղայէթ ֆագիր պիր իշճի գըշ տըր քի չօճուգլըգտան պէրու պէրապէր պէօյիւմիւշիւզ ։ Պիչարէ գըշճըղազ վիճուտճա սագաթ վէ չէքիլսիզ պիր չէյ օլտըղընտան , քէնտիսինի Մայէօ (գանպուր) լագապըյլա եատ իթմէքտէ տիրլէր ։ կէօրիւյօրսընըզ քի , սիզ նէ՛ գատար եիւքսէք պիր մէվգըտա իսէնիզ , օ պիչարէ տէ օ գատար ֆագիր պիր մէրթէպէտէ պուլունըյօր . լաքին գալպ վէ նէզաքէթ ճիհէթիյլէ . . . ա՛հ , մատմո՛ւազէլ , սիզտէն ասլա աշաղըյա գալմազ . . . իքինիզ տէ հէմ այարսընըզ տէնիլէպիլիր . . . ։ Տիւնքի կիւն նասըլ օլուպ տա հուզուրընըզա գապուլ իտիլտիյիմի վէ օ պիմէնէնտա չիչէյի նէ՛ սուրէթլէ պանա էհտա իթմիչ օլտըղընըզը քէնտիսինէ նագլ իթտիյիմտէ , իլք միւլահազասը շու թէչպիհ օլտու . . . ։

Ատիլէն . – (Հէյէճանլը պիր սէտա լլէ .) Մօսիէօ ,

սիզի թէէմին իտէրիմ քի , շու թէշպիհ՝ պանա իտճէյինիզ մէտհիյեէլէրին քեաֆֆէսինտէն տահա զիյատէ մահզուզիյեէթիմի մուճիպ օլտու ։ Պիր թագըմ տէհշէթլի ֆէլաքէթլէր արասընտա քէրիմ վէ ալիճէնապ գալմըշ օլան պիր գալպ , հագգըգաթէն նատիր պուլունուր պիր խաղինէ տիր ։ Ինսան՝ կէնճլիք վէ կիւզէլլիք կիպի իքի խասսէի նատիրէյի հաիզ օլտըգտա , քէրիմ վէ ալիճէնապ օլապիլտիյի միսիլու , սէրվէթ ու սամանա մալիք պուլունտըգտա տահի , նէզաքէթլի վէ սէմահէթքեար օլապիլիր . իմտի , թէշպիհինիզի գապուլ իտէրիմ, շու չարթ ըլա քի , պու թէշպիհէ միւսթահագգ օլտըղըմը իսպաթ իտէպիլճէճէք պիր մուավէնէթի թալէպ իտէսինիզ ։ Շիմտի սէօզիւնիւզի տէվամ իտինիզ . – տէտի ։

Մատմո՛ւազէլ տը Ֆարտօվիլին սուրէթի իֆատէսինտէքի խալիսէթ վէ մուխատէնէթի քեամիլէյէ բաղվէն , անըն իւզէրինտէ , սէրպէսթիի թապիաթըն , շէհամէթի ֆիքրին վէ նէճապէթի հըսսիյաթըն հուսուլէ կէթիրտիի քիպը ու ազամէթ օ տէրէճէ թէճէյլի իթմէքտէ իտի քի , Ակրիքօլ անըն մէլահէթի խարիգ իւլ ատէսինի ունուտարագ , մէզպուրէ հագգընտա եավաչ եավաչ պիր իհթիրամը խալիսանէ վէ պիր հիւանի թէվէճճիւհ հըսս իթմէյէ պաշլատը . մա մաճիհ, շու հըսսը իհթիրամ՝ Ատրիէնին սինին վէ պէշաշէթի թապըյլա ղարիպ պիր զըտիյէթ թէչքիլ իտիյօրտու ։ Ակրիքօլ թէքրար քէլտա աղազլէ տէտի քի .

— Մատմո՛ւազէլ , էկէր մուավէնէթիմէ միւհթաճ օլան եալընըզ վալիտէմ օլսա իտի , զարուրի պիր իշսիզլիյէ տիւշար օլաճաղըմտան օ տէրէճէ գօրդմայաճագտըմ. զիրա ֆագիրլէր՝ քէնտի պէյնէլէրինտէ ճարի օլան ատէթ իգթիղասընճա պիրի պիրինէ մուավէնէթի իտէրլէր . վալլահի՝ իգամէթ իթտիյիմիզ խանէ սէքէնէսի թարաֆընտան սօն տէրէճէ սէվիլտիյի ճիհէթլէ , գօմշուլարըմըզ հիյնի

հաճէթտէ մէզպուրէնին իմտատընա եէթիշէճէքլէրի պի իշթիպահ տըր. լաքին չուրասը շայանը թէէսսիճ տիւր քի, պունլար տախի րէճհաՀը հալ սահիպի տէյիլլեր տիր. հաթթա, պիչարէ վալիտէմէ մուավէնէթ իթմէք իչուն քէնտիլէրինի զարուրէթ բէննէսինէ աթաճաղլարընատան, պու խուսուս սէճալէթ ու մահրումիյէէթտէն տահա պիյատէ վալիտէմէ աղըր կէլէճէք տիր. էնճամը քեար, հալընըզ վալիտէմ իչուն չալըշմաղա մէճպուր տէյիլ իմ. բէտէրիմ իչուն տախի չալըշմաղըզմ զարուրի տիր. քէնտիսինի օն սէքիզ սէնէտէն պէրու կէօրմէմիշ իտիմ. տահա տիւն Սիպէրիատան Բարիսէ վասըլ օլտու...: Ֆէննի աթիդ ժէնէրալը օլուպ, էօհտէսինէ ախիրէն մարէշալըղ րիւթպէսի թէվճիհ գըլըընան մարէշալ Սիմոն հագընտաքի ուպուտիյէէթի սահիպասըյլա, պու անէ գատար Սիպէրիատա գալմըշ տըր:

Ատրիէն. – (Ֆէմալը կէրմի վէ ալահմի հայրէթի ըզհարը իլէ.) Մարէշալ Սիմո՞ն մը...:

Ակրիքօլ. – Յվվէ՛թ, քէնտիսինի թանը՛րմըսընըզ, մատմուազէլ:

Ատրիէն. – Շախսէն թանըմամ, լաքին պիդիմ ֆամիլեատան պիր գըզ ըլա էվլէնմիշ օլտըղընը պիլիրիմ...:

Ակրիքօլ. – (Ֆէմալը ժէսէրրէթլէ.) Ա՛հ, նէ՛ պէօյիւք իգպալ.... տէմէք օլուր քի բէտէրիմին Ռուսիատան կէթիրմիշ օլտըղը իչի էօքսիւզ գըզ տախի սիդին ագրապանըզտան մատուտ տըր, էօյլէ՞ մի...:

Ատրիէն. – (Հայրէթի վէ մէրագը կիթտիքճէ արթարագ) Մարէշալըն իչի գըզը՞տա մը վար...:

Ակրիքօլ. – Ա՛հ, մատմո՛ւազէլ... օն պէշ օն ալթը չաղլարընտա իչի մինի մինի մէլէք... վէ տահա տօղրուսը իչի կիւղել վէ պիմէնէնտա էքիզլէր. պունլար եէքտիկէրինէ օ գատար միւշապիհ տիրլէր քի, պիրինի տիկէրինատէն ֆարգ իթմէք բէք միւշքիլ տիր...: Վալիտէլէրի

սիւրկիւնատ էօլմիւշ տիւր. մէրդումէնին թէքմիլ վարիյէթի ղապթ ու մուսատէրէ իտիլմիչ օլտըղընտան, պիչարէ էօքսիւճընըղազլար, Սիպէրիա իչլէրինտէն, սէճիլանէ պիր սէյահաթ իճրասընըյլա, բէտէրիմ իլէ պիրլիքտէ պուրայա վասըլ օլմընըլար տըր. լաքին բէտէրիմ, ֆէտաքեարլըդ վէ ուպուտիյէէթի սահիպասըյլա, անլէրին միհնէթի ու մէշագգաթընը ունութտըրմաղա ղայրէթ իթմիչ տիր...: Ա՛հ, գահրամա՛ն պապաճընըմ... պիր արսլան ճէսարէթլիլէ պէրապէր... պիր վալիտէ չէճաթընա մալիք տիր տէսէմ, ասլա խաթա իթմիչ օլմամ:

Ատրիէն. – Է՛յ պու մինի մինի եավրուճընգլար չիմտի նէ՞րէտէ տիրլէր:

Ակրիքօլ. – Պիզիմ էվտէ տիրլէր, մատմուազէլ... պէնիմ քէտէրնաք հալիմի պիր գաթ տահա թէչտիտ իտէն վէ սիզէ միւրաճաաթ իթմէք ճէսարէթինի վէրէն չէյատէ իչթէ պուրասը տըր. լաքին պունընլա պէրապէր, պէօյլէճէ արթմընը օլան ֆամիլեամընը սայ ու սևմէլիմէ պէսլէմէյէ մուգթէտիր տէյիլիմ տէմէք իսթէմէմ... հաչա՛... անճագ, էկէր պէնի թէվգիճ իտէճէք օլուրլարսա՛...:

Ատրիէն. – Սիզի թէվգիճ իտէճէք օլուրլա՞րսա մը... սէպէ՞պ...:

Ակրիքօլ. – Ա՛հ, մա՛տմուազէլ, պիր աղ էվվէլ զիքրինի իթմիչ օլտըղըմ Մայեէօյէ կէօնտէրիլէն չու իսթասյոնամէյի լութֆէն օգուչաճագ օլուրսանընըզ, սէպէպինի անլարսընըզ... Մէրդումէ գըզճընըղազ պէնիմ իչուն հազիպի պիր հէմչիրե մէսապէսինատ տիր:

Ակրիքօլ՝ պու սէօզիւ միւթէագրըպ, տիքիչճի գըզդա խիթապէն եաղըլմընը օլան իմզասընը մէքթուպը մատմուազէլ տը Դարտօվիլէ թագտիմ իյլէտի:

Ատրիէն՝ պու մէքթուպը օգուտըգտան սօնրա, ֆէվգէլ ատէ պիր հայրէթլէ տէմիրճիյէ տէտի քի.

— Օ՛, մաշալլա՛հ, սիզ շա՛իր իմիշ սինիզ, էօյլէ՞ մի

— Ա.կրիքօլ. – Պէնտէնիզ նէ՛ չահրլիք իտտիհասընտա, նէ՛ տէ շա՛իր օլմագ հըրսը չանընտա տէյիլ իմ, մաշմուաղէլ... լաքին, կիւնահուզիւն ֆապրիգատա չալըշտըգտան սօնրա, ագշամա խանէյէ ավտէթ իթտիյիմտէ, վէ հախօտ գօճա թօգմագդա տէմիր տէօյտիւյիւմ սըրատա, հէմ տէֆ՛ի զամմ իթմիշ օլմագ վէ հէմտէ աղաճըդ հօրղունուլըգ ալմագ նիյէթիյլէ, պաղէն գասիտէլէր վէ պաղը քէրբէ տէ նէչիտէլէր թանզիմ իտէրիմ...

Ա.տրիէն. – Է՛յ պու մէքթուպտա պահս իտիլէն նէՀԷՒէ նէչիտէսի սահիհէն իասիմանէ վէ թէհլիքէլի պիր շէ՛յ մի տիր:

Ա.կրիքօլ. – Խա՛յր, մաշմուաղէլ... պիլաքս ինսանիյէթբէրվէրլիք սաիգասըլլա գալէմէ ալընմըշ պիր շէ՛յ տիր. պէնտէնիզ՝ Մ. Հարտի կիպի ալիճէնապ պիր զաթըն ֆապրիգասընտա չալըշըրըմ. միւմաիլէյհ իսէ՝ քէնտի իշճիլէրինին հալ ու մէվգըինի, սաիր ֆապրիգա ամէլէսինին հալ ու վազիյէթինէ գըյաս գապուլ իթմէյէճէք տէրբէճէտէ ֆաիգ գըլմագ զայրէթ վէ արզուսընտա պուլընտըղընտան, Ն-ԻՒՒ ՀՒ-ՐՐՆՆԵՒ Օ-Ն ՒՀՒՒՐ սէրլէվհալը նէչիտէմտէ, ամէլէ սընիֆը միյանընտա էքսէրիյէթի թէշքիլ իտէն պու պէտապահթ իշճիլէր լէհինէ խալիսանէ վէ ատիլանէ պիր իթիրազ տէմէք տիր. պունտան պաշգա հիչ պիր մագսատը եօգ տուր. լաքին, մաշմո՛ւաղէլ, էլպէթթէ մալիումինիզ տիր քի, պիր զէմանտան պէրու ֆէսատ, ըսեան վէ իխթիլալ կիպի շէյլէր օրթալըգտա չօղալտըգճա չօղալմըշ օլտըղընտան, էքսէրիյա ճիւզի սեպեպլէրէ մէպնի ինսան իթհամ օլընմագտա վէ հապսա աթըլմագտա տըր...: Էկէր պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ տահի պէնիմ պաշըմա կէլէճէք օլուրսա... վալիտէ՛մ... բէտէրի՛մ... վէ մարէշալ Սիմոնըն ավտէթինէ գատար ֆամիլեամըզ աղասընտան սայըլան օ իքի էօքսիւզ գըզճըղաղ նէ՞ օլաճագլար...:

իչթէ, մաշմո՛ւաղէլ, թէվգիֆ իտիլմէք թէհլիքէսինէ տիւչար օլտըղըմ թագտիրտէ, պիր քէֆալէթ ագճէսի վէրբէք պէնտէնիզի գուրթարմանըզը թէմէննիյէ կէլմիչիմ տիր. էկէր շու լութֆընըզա մաղհար օլաճագ օլուրսամ, հապսա աթըլմագ իչուն ֆապրիգայը թէրք իթմէք մէճբուրիյէթինտէն գուրթըլմըշ օլաճաղըմ. վէ սիզի թէհէլլին իտէրիմ քի, սայ ու ամէլիմ ֆամիլեամըզ աղասընա քիֆայէթ իտէպիլէճէք տիր:

Ա.տրիէն. – (Ֆէմալը մէսէրըէթլէ.) Համտ օլսուն, պու իչ էասսէն թէսվիյէբէզիր օլաճագ տըր. պունտան պէօյլէ, շա՛իր էֆէ՛նտի, էֆքեարը շա՛իրանէնիզի տէյիլ հիւզնէնկիզ վէ քէտէրնաք հալլէրտէն, իլլա սաատէթ ու իգպալը մուճիպ շէյլէրտէն իգթիպաս իտինիզ..., Իպթիտա քէֆալէթ ագճէսի վէրիլէճէք տիր:

Ա.կրիքօլ. – Ա՛հ, մաշմո՛ւաղէլ, սիզ պիզիմ գուրթարմագըզ օլաճագսընըզ:

Ա.տրիէն. – Սանիյէն, ֆամիլեամըզ թասիպլինին՝ վիքէլատան զայէթ Ն-Ֆ-Չ-Ե-Ր պիր զաթ ըլա միւնասէպաթը տօսթանէսի վար տըր: Պու քէլիմէյի նասըլ իսթէրսինիզ էօյլէ անլայընըզ, հէր նէ՛ սուրէթլէ թէլադը իթմէսինիզ, ալտանմագսընըզ. թասիպլի միւմիլէյհին՝ րիճալը տէվլէթտէն օլան պու Ե-Ն-Չ-Ե-Ր զաթ իւզերինտէ ադիլմիզ նուֆուզ վէ թէհէսիրի վար տըր. չունքի, միւմիլէյհ զաթա, մէմուրիյէթինտէն ազ օլընմագտան պիր կիւն էվվէլ, քէօչէի վահաէթտէ եաշամագըզդըն ֆէվաիտ վէ մուհասինաթընը արզ վէ սըհհէթի վիճուտը սէիտ վէ մուհասինաթընը արզ վէ սըհհէթի վիճուտը սէպեպլէ, օ եօլտա իմրարը վագիթ իթմէքլիյի թավսիյէ էյլէմիշ տիր, Իմտի սիզ քեամիլէն միւսթէրիհ օլունըզ. էկէր քէֆալէթ ագճէսի քիֆայէթ իթմէզսէ, պաշգա պիր չարէ տիւչհունիւրիւզ:

Ա.կրիքօլ. – (Ֆէվգ էլ ատէ պիր հէյէճանլա.) Մաշմո՛ւաղէլ, վալիտէյնին սաատէթի հալինի վէ պէլքի տէ հա-

յաթըննը սիզէ պօրճլու օլաճաղըմ . . . սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ . . . նանքէօրլիւք իթմէյէճէյիմ :

Ա.տրիէն . – Օրասը թաոպիի տիր . . . : Ա.րթըզ պաշ-գա չէյէ պագալըմ . սահիպի գուտրէթ օլան վէ ըէֆահը հալտէ Հաշայան ատէմլէր՝ պունլարտան մահրում օլան-լարա մուավէնէթ իթմէյի տիրլէր . Հանի օլան օլմայանա Հարտըմ իթմէյէ թաոպ՝էն մէճպուր տըր . . . : Մարէ-շալ Սիմոնըն գըզլարը պէնիմ ֆամիլեամտան մատուտ օլ-մադ Հասէպիյլէ , պէնիմլէ պիրլիքտէ իգամէթ իթմէլէրի լազըմ տըր . Հէմ պու տահա միւնասիպ օլտըղընտան , միւհթէրիմ վալիտէնիզէ պու արզումը պիլտիրմէնիզի ըէ-ճա իտէրիմ . պու ագշամ , մարէշալըն գըզլարը հագգըն-տա վալիտէնիզին իպրաղ իթտիյի հիւնի գապուլիյնէթ-տէն տօլայը արզը թէչէքքիւր իթմէք իւզրէ , պիզպէթ քէնտիմ Հանէնիզէ կէլէճէք վէ թէալլիւգաթըմտան օլան օ իքի կէնճ գըզը ալըպ պուրայա կէթիրէճէյիմ :

Պու սըրատա ժօրժէթ , սալօնը Հանըննտաքի օտատան այըրան գաբու բէրտէսինի գալտըրարագ , պիրտէն պիրէ իչէրի կիրտի վէ տիւչարը տէհչէթ օլմուչճասընա .

—Ա՛հ , մատմո՛ւազէլ , սօգագտա ֆէվգ էլ ատէ Հալ-լէր զուհուրա կէլմէքտէ տիր . – տէտի

Ա.տրիէն . – Նէ՞ կիպի Հալլէր , նագլ է՛թ պագալըմ :

ժօրժէթ . – Պէնիմ տիքիչճի գատընը քիւչիւք գա-բույա գատար թէչէի՝ իթմէք իւզրէ իքէն , պիրտէ սօ-գագտա պիր թագըմ պէտչէհրէ ատէմլէր կէօրտիւմ քի , քէօչքէ պիթիչիք օլան քիւչիւք պինանըն տիվար վէ բէն-ճէրէլէրինի , պիրինի ճատուալամագ իսթէյօրլարընա կիպի պիր տըգագթա թէճէսսիւս իթմէքտէ իտիլէր :

Ա.կրիքօլ . – (Տիւչարը եէս ու քէտէր օլարագ .) Ա՛հ , մատմո՛ւազէլ , չիւպհէլէրիմ պիհուտէ տէյիլ իմիշ , տէ-մէք օլըյօր քի պէնի արամադա կէլմիչլէր . . . :

Ա.տրիէն . – Նէ՞ տէյօրսընըզ , մօսիէօ :

Ա.կրիքօլ . – Պանա էօյլէ կէօրիւնտիւ քի , Սէն-Մէրրի սօգադընտան պաչկայարագ պէնի թագիպ իթտիլէր . չիմ-տի արթըգ չիւպհէ գալմատը . պուրայա կիրտիյիմի կէօր-միւշ տիրլէր վէ պէնի թէվգիֆ իթմէք իսթիյօրլար . . . : Ա՛հ , մատմուազէլ , մատամ քի վալիտէմ նագարը չէֆգաթ ու թէվէճճիւհինիզի ճէլպ իյլէմիշ վէ մատամ քի մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը հագգընտա արթըգ պիր կէօնէ էնտի-չէ վէ վէսվէսէմ գալմամըշ տըր , սիզի էտնա մէրթէպէ պիր ույդունսուզլուգա տիւչար իթմէմէք իչուն , կիտիպ քէնտիմի թէսլիմ իտէճէյիմ . . . :

Ա.տրիէն . – (Փէնտինիզի սագը-նընըզ , մօսիէօ . հիւրրիյէթը տէնիզէն չէյ՝ օ տէրէճէ գըյ-մէթտար տըր քի , պիլ իսթիյար ֆէտտա իթմէք քեարը ա-գիլ օլամազ . . . : Պունտան մատտա , ժօրժէթին պու պապ-տէ ալտանմըշ օլմասը իհթիմալտէն տէյիլ մի տիր . հէր նէ տախի օլսա , ըէճա իտէրիմ , քէնտինիզի թէսլիմ իթ-մէյինիզ . . . : Սէօզիւմէ ինանընըզ , թէվգիֆ իտիլմէքտէն քէնտինիզի սագընընըզ . . . հէմ պու խուսուս՝ իթթիխազ իտէճէյիմ թէտպիրլէրի խայլիտէն խայլի գօլայլաշտըրա-ճագ տըր . . . չունքի մէհաքիմի ատիյեէ՝ պիր քէրրէ բէն-չէսինէ կէչիրմիշ օլտըղը էշխասը գօլայ գօլայ սալըվէր-մէք իսթէմէզ . . . :

Հէպէ . – (Փէզալիք խէլէճանը գալպ վէ էնտիչէլի պիր թավը ըլա գաբուտան իչէրի կիրէրէք .) Մատմո՛ւա-զէլ , հէրիֆին պիրի կէլիպ քիւչիւք գաբույը չալտը . . . վէ պուրայա մահ չաքէթ կիյինմիշ պիր տէլի գանը կէլտի՛ մի տէյու սօրտու . . . վէ իլավէթէն տախի՝ արատըղը ատէ-մին իտի Ա.կրիքօլ Պոտուէն օլտըղընը վէ քէնտիսինէ գա-յէթ մուհիմմ պիր շէյ սէօյլէյէճէյինի պէյան իյլէ-տի . . . :

Ա.կրիքօլ . – Ա.կրիքօլ պէնիմ իսմիմ տիր . մուհիմմ պիր շէյ սէօյլէյէճէյիմ տէյու տէրմիյան իթտիյի պէհանէ ի-

ան՝ պէնի պուրատան չըգարմագ իչուն գուրըլմըշ պիր տօ-
լապ տըր . . . :

Ա.տրիէն . – Օրասը էօյլէ . իմոի պու տօլապը հիւքմ
սիզ պըրագմագ լազըմ տըր . (Հէպէյէ խիթապէն .) Էյ
ան՞ն նէ ճէվապ վէրտին , գը՛զ՝

Հէպէ . – Ֆիմոէն պահս իթմէք իսթէտիյինի պիլմէ-
մէքտէ օլտըղըմը ճէվապէն սէօյլէտիմ , մատմուազէլ . . . :

Ա.տրիէն . – Ինք կիւզել ճէվապ վէրմիշսին . . . , Էյ
օղրան ատի՞մ նէ կաքտը . . . :

Հէպէ . – Տէք՝ օլուպ կիթտի , մատմո՛ւազէլ՝

Ա.կրիքօլ . – Պէս պէլլի պիր ազտան թէքրար կէլմէք
իչուն . . . :

Ա.տրիէն . – Իհթիմալ տըր . իմոի , մ՛օսիէօ , պիր գաչ
սաաթ գատար պուրատա գալմազա բազի օլմանըզ իգ-
թիզա իտէր . . . : Պէնտէնիզ , մա էթթէէսիւֆ , խալամ՝
բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին նէզտինէ կիթմէյէ մէճպուր
ըմ . կիթմէքտէն մագատըմ իսէ՝ զաթէն գապիլի թէէ-
խիր օլմայան վէ մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը հագգընտա
վէրտիյինիզ մալիւմաթա պինաէն , պիր գաթ տահա քէս-
պի զարուրէթի իլէմիշ պուլընան մուհիմմ պիր միւլագաթ
իչուն տըր . . . : Իմոի , սիզ պուրատա գալընըզ , մ՛օսիէօ.
զիրա տըշարը չըգարըղընըզտա թէվգիֆ իտիլէճէյինիզ պի
իչթիպահ տըր :

Ա.կրիքօլ . – Մատմուազէլ , պէնի մա՛զուր թուաթընըզ ,
պու թէքլիֆի ալիճէնապանէյի գապուլ իտէմէյէճէ-
յիմ . . . :

Ա.տրիէն . – Սէպէ՞պ :

Ա.կրիքօլ . – Զիրա , գանունէն խանէնիզի պաամաղա
հաճէթ գալմամագ իչուն , պէնի պիր տէսիսէ իլէ տըշա-
րը չըգարմագ իսթէտիլէր . չու հալտէ , էկէր պէն շիմոի
տըշարը չըգմայաճագ օլուրսամ՝ , խանէնիզի պաարպ իչէ-
րիյէ տէ կիրէճէքլէրի մուհագագ տըր . պէն իսէ՝ պէօյլէ

պիր ուչղունսուզ հալէ սէպէպ օլմագ իսթէմէմ՝ Մատամ
քի , վալիտէմ հագգընտա պիր կէճէնէ էնսիյէ վէ ըղըր-
բագըմ գալմամըշ տըր , մահպուս օլմագ միւշքիլ պիր շէյ
մի տիր :

Ա.տրիէն . – Նա վալիտէյնիզին հըսս իտէճէյի քէ-
տի՞ր . . . ըղըրբա՞պ . . . գօրգուլա՞ր . . . պունլար հիչ
պիր շէյ մի տիր . պուրալարընը ասլա տիւշունմէ՞զմիսի-
նիզ . նա՛ բէտէրինի՞զ : նա՛ սիզի պէրատէրի հիսպի սէվմէյն
վէ գալպ ճիհէթիյլէ պանա թէշպիհ իթտիյինիզ ֆագիրէ
իչմի գը՞զ , պունլարը ունութտընը՞զ մը . . . : Սէօզիւմէ
իթթիհատ իտինիզ , մ՛օսիէօ . . . ֆամիլեանըզը պու կիպի
ըղըրբապաթտան հրգիզ իթմէյէ զայրէթ իլլէյինիզ . . .
պուրատա գալընըզ վէ ագշամ օլմազտան էվվէլ , նա քէ-
ֆալէթ ագճէպի վէրէրէք վէ նախօտ պաշգա պիր թէտ-
պիր իսթիհալիյլէ սիզի պու պէլատան գուրթարագաճաղըմա
էմին իմ . . . :

Ա.կրիքօլ . – Լաքին մատմո՛ւազէլ , ֆարզ իտէլիմ քի
չու ալիճէնապանէ թէքլիֆինիզի գապուլ իթտիմ . . . պէ-
նի պուրատա պուլա՛մայաճագըար մը :

Ա.տրիէն . – (Կիւլիւմսէյէրէք ,) Ա՛սլա՛ . . . վագթըյ-
լա մահպէս մագամընտա գուլլանըլան պու քէօչքտէ էօյ-
լէ ուսթալըգլա եաբըլմըշ պիր կիղլէնճէք եէր վար քի ,
սիթթիյն սէնէ արատալար եինէ պուլամազըար . ժօրժէթ
սիզի ալըպ օրայա կէօթիւրիւր վէ օրագըգտա քէմալը իս-
թիրահաթլա պէքլէրսինիզ . հաթթա , էկէր պուլընտըղը-
նըզ մէվգը՝ իլհամաթը չա՛իրանէյէ միւսահատ իսէ , պէ-
նիմ իչուն գասիտէլէր տահի թանղիմ իտէրսինիզ . . . :

Ա.կրիքօլ . – (Միւրուրը գալպլէ .) Ա՛հ , մատմո՛ւազէլ ,
պու նէ՛ գատար լութֆ ու մ՛իւրիւվվէ՛ . . . պէն պունլարա նա՞սըլ օլուպ տա նահի օլապիլտիմ . . . :

Ա.տրիէն . – Նա՞սըլ մը . տուրընըզ քի իյդահ իտէ-
յիմ . ֆարզ իտէլիմ քի սիզին թաալիաթընըզ վէ հալ ու

ժէվգբինիզ նազարը թէվէճճիւհի ճալիպ օլմասըն վէ ֆարղ իտէիմ քի, մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը հագգընտա բէ-տէրինիզին կէօսթէրմիշ օլըդը իգտամամըդը մուշֆիգա-նէտէն տօլայը մուգապէլէյի չիւքրանտա պուլընմագ վա-ղիֆէի մուգատտէսէյլէ միւքէլլէֆ օլմասամ՝ (Կիւլէրէք.) ըաքին կէօզիւմիւն նուրը կիպի սէվտիյիմ Լիւթֆիյի ունու-տապիլմիյիմ. էվվէթ, էլհալէթիւ հաղիտի պուրատա պուլընան վէ տիւնքի կիւն պէնիմ ազուշը մուհապպէթի-մէ թէվտի՛ իթմիշ օլըդընըդ Լիւթֆիյի օլտուն խաթըըը-նըդա կէթիրինիզ . . . Պու սէօզլէրի ճիտտէն սէօյլէյո-ըըմ, մօսիէօ . . . սիզ կիւլմէմէ պագմայընըդ. սիդին ի-չուն էտնա մէրթէպէ պիր թէհլիքէ կէօրէմէտիյիմտէն նա-չի կիւլիւյօրըմ. հաթթա, սիզէ մուտալէնէթի խէպլէնճէք պիր իդթիտարը հաիզ պուլընտըդըմ ճիհէթլէ, քէնտիմի չու սըրատա բէք պախթիյար կէօրիւյօրըմ. իմտի, չու էվ-րագ ճըզտանըմա սիդին վէ վալիտէնիդին իտիյիթ վէ մա-հալը իգամէթինիդի աճէլէթէն եապընըդ քի, ժօրժէթ սի-դի ալըպ կիդլէնէճէք եէրինիդէ կէօթիւրտիւն. տիկէր պիր հապտխանէտէն գուրթըլմագ իչուն կիրմէքտէ օլտըդընըդ չու մահպէտտէ էկէր ճանընըդ սըգըլմասա, պէնիմ իչուն կիւղէլ կիւղէլ գասիտէլէր եապընըդ։

ժօրժէթ՝ կէնճ տէմիրճիյի ալըպ սագլանտաճաղը մա-հալէ կէօթիւքտիւյի սըրատա, Հէպէ տախի հանըմընա՝ քիւլ ըէնկինտէ գասթօր տէրիսինտէն մտմուլ վէ այնը ըէնկտէ թիւյէրլէ միւղէյնէն ուֆագ պիր շապգա կէ-թիրմէքտէ իտի. զիրա Ա.տրիէն՝ խալտսը ըրէնէտա տը Մէն-Տիդիէնին գօնագընա կիմմէք իչուն պէօյիւք պագչէյի կէչմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունըյօրտու,

Վուգուաթը մէղբիւրէտէն պիր չարեէք սաաթ սօն-րա, Ֆլօրին՝ քիմէնին նազարը տըգգաթընը ճէլպ իթ-մէքսիդին, բրէնէտա տը Մէն-Տիդիէնին պիրինճի օտա խըտ-մէթքեարը մտամ Կրիվուանըն օտասընա կիմտի։ Մա-

տամ Կրիվուա կէնճ պէպէէմէյի կէօրիւնճէ, ֆէվգ էլ դայէ պիր սէվինճէ տէտի քի.

— Է՛յ գըզըմ, նէ՞ եաբտըն պագալըմ, պանա նէ՞ խա-պէըէր կէթիրտին,

Ֆլօրին. – (Մ. Կրիվուանըն էլինէ պիր քեագըտ սը-գէչտըրարագ.) Պու սապահ գալէմէ ալտպիլտիյիմ մալիւ-մաթ չունըար տըր, մատամ. պէրէքէթի վէրսին քի գուվ-վէի հաֆըզամ եէրինտէ տիր . . .։

Կրիվուա. – (Ֆէմալը կէրմի իչէ.) Պու սապահ սաաթ գաչտա՞ խանէյէ ավտէթի իյիէտի, տօղրու սէօյլէ . . .։

Ֆլօրին. – Ֆի՞մ, մատամ՛։

Կրիվուա. – Մ.տմուազէլ Ա.տրիէն։

Ֆլօրին. – Մ.տմուազէլ Ա.տրիէ՞ն մի . . . ֆագաթ, օ տըշարը չըգմատը, մատամ. . . սաաթ տօգուղտա քէնտի-սինի համմամա ատգտուք . . .։

Կրիվուա. – Պէն պիլիյօրըմ . . . կիճէյի տըշարըտա կէչիրտիքտէն սօնրա, սաաթ տօգուղտան էվվէլ խանէյէ ավտէթ իթտի։ Պագ սէֆթինի՛ք մէղպուրէյի ներէլէրէ գա-տար վարտըրմըշ . . .։

Ֆլօրին՝ պու սէօզլէրի իչիթտիքտէ ֆէվգ էլ ատէ պիր հայրէթլէ մատամ Կրիվուանըն եիւղիւնէ պագարագ տէտի քի

— Նէ՞ տէմէք խաթէտիյինիդի անըայատայօրըմ, մա-տա՛մ։

Կրիվուա. – Նատը՞լ, մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պու սապահ սաաթ սէքիզ բատտէլէրինտէ պաղչէնին քիւշքը գարուսընտան խանէյէ ավտէթ իթմէտի մի. ինքեար էթ պագալըմ. . . . եալան սէօյլէմէյէ տէ ճէսարէթ հա՛։

Ֆլօրին. – Պէն տիւն պիր ազ բահաթսըզ ըտրմ, մատամ. ժօրժէթ վէ Հէպէ իլէ պէրապէր մատմուազէլի համմամտան չըգարմագ իչուն պու սապահ սաաթ տօ-գուղտա աշաղըյա ինտիմ. . . իմտի, եէմին տախի խէ-

պէլէրամ քի ծնտան էվվէլքի կէչմիշ օլան հալէրտէն խա-
պէրտար տէյիլ իմ . . . :

Կրիվուա . – Օ պահսը տիկէր . . . էօյլէ խոչ պու սէօյ-
լէտիքլէրիմի բէֆիդէլէրինտէն ղահդըդ խոի վէր . ծնլա-
րըն սէնտէն հիչ պիր կէօնէ չիւպհէսի պուլընմատըղընտան,
հէր չէյի սէօյլէյէճէքլէրի աչիքտար տրը . . . :

Ֆլօրին . – Բէք էյի մատամ :

Կրիվուա . – Ոէն մատմուազէլի պու սապահ կէօրէլի-
տէն պէրու , նէ՞ եաբաը , նէ՞ իլէ մէչղուլ օլսու :

Ֆլօրին . – Մ. Նօրվալա խիղմապէն ժօլժէղէ պիր
մէքթուպ եազտըրտը . տըշարը չըզմագա վէ ֆիքրիմէ
սապլամըշ օլտըղըմ չէյլէրի դայա իղմէյէ պիր պէհանէ
օլմազ իւզրէ , մէգքիւր մէքթուպը քէնտիմ կէօնտէրմէք
իսթէտիմ . . . :

Կրիվուա . – Աֆէրին գըզըմ . . . . է՛յ մէքթուպը՛ նէ
եաբաըն :

Ֆլօրին . – ժէրօմ պիր ազ էվվէլ տըշարը չըղըյօր-
սու . . . բօսթայա պըրագմագ իւզրէ օնա վէրտիմ . . . :

Կրիվուա . – վա՛յ պուտալա վա՛յ . պանա կէթիրէ՞-
մէզ մի իտին :

Ֆլօրին . – Լ.աքին , մատամ , մատմուազէլ Ա.տրիէն՝
մէքթուպը մէգքիւրը , վիւթատը վէճճ իւզրէ եիւքսէք սէ-
տա իլէ եազտըրմըշ օլտըղընտան , անըն միւնասէբիճաթընը
ֆիքրիմէ սապլամըշ ըտրմ . պատէհու մալիւմաթը լազը-
մէյի պու թահթխընամէյէ գայա իղմտիյիմտէ , արթըգ
մէքթուպը սիզէ կէթիրմէյէ հաճէթ գալմատը տէյիլ
ղանն իղմտիմ :

Կրիվուա . – Սիւպհա՛ն Ալլահ . մէքթուպը կէթիրմէք-
լէ , մէէլինի գայա իղմէք պի՞ր մի տիր . . . պէլքի անը
կէճ կէօնտէրմէք վէ եա հիչ կէօնտէրմէմէ լազըմ կէլիր
խոի . . . բրէնսէս պուննու իշղիմտիքտէ ճանը սըգըլաճագ
տրը . . . :

Ֆլօրին . – Լ.աքին պէն պուննը պիր նիյէթի ֆասիտէյէ
մէպնի եաբմատըմ , մատամ . էյի պիր շէյ եաբըյօրըմ
տէյու ղանն իղմտիմ :

Կրիվուա . – Ալլա՛հ Ալլա՛հ , պէնտէ սանա նիյէթի
ֆասիտէյէ մէպնի եաբտըն տէմէյօրըմ ա՛ . սէնտէ հիւս-
նի նիյէթի հէր վագթ պուլընտըղընը պիլիյօրըմ . . . ալթը
այտան պէրու սէնտէն խօշնուտ ըղ . . . հիչ պիր իղթիրազա
սէպէպիմիղ եօք . . . անճագ պու տէֆա բէք պէօյուք պիր
թէտպիրսիզլիք իճրա իղմտին . . . :

Ֆլօրին . – Ա.ֆվ իտինիղ . . . մատամ . . . զաթէն իճ-
րա իղմտիյիմ մէմուրիյէթի էբէյնճէ կիւճ վէ էսէֆէնկիղ
պիր մէմուրիյէթի տիր :

Պու սէօզիւ միւթէաղիբ , կէնճ պէտլէմէ՝ թա ճի-
կէրկեահընտան պիր ահը սէրտ սալը վէրտի :

Մատամ Կրիվուա տիք տիք մէղպուրէյէ պագըպ
միւսթէհզիյանէ պիր թաւը ըլա տէտի քի .

— Պագտան ա՛, ազիզէ դըզըմ, էկէր վիճտանըն մուզ-
տարըպ օլույօրսա , էկէր պէօյլէ կիւճ վէ էսէֆէնկիղ պիր
մէմուրիյէթի իճրա իտէմէյօրսան , աչըգտան աչըղա
սէօյլէ , սէն սէրպէսթ սին . . . տէվամ իղմէ . . . պըրագ
վէսսէլամ . . . սէնին եագանտան զոր ըլա թուղան եօգ
ա՛ . . . :

Ֆլօրին . – (Գըպ գըրմըզը քէսիլէրէք .) Պէնիմ սէր-
պէսթ օլմատըղըմը սիղ տէ պիլիրսինիղ, մատա՛մ . . . :
(Կէօզլէրինտէ պիր եաչ տամլատը զահիր օլարագ՝ իլավէ-
թէն .) Պէն՝ Մ. Րօտէնին էմր ու իտարէսի թահթընտա
պուլունըյօրըմ . զիրա պէնի պուրայա օ գօյտու . . . :

Կրիվուա . – Էօյլէ խոչ պու ահ ու վահլէ՞ր նէ օլա-
ճագ . . . :

Ֆլօրին . – Ինսանն պագը քէրրէ պիլա իսթիյար աղա-
պը վիճտանա տուչար օլըյօր . . . : Մատմուազէլ տը Գար-
տօվիլ օ գատար քէրէմ իւլ գալպ . . . օ տէրէճէ էհթիյ-

եէթլի պիր գըզ օլըղը հալտէ, անը ճասուսլամա՛գ . . . :

Կրիվուա . – Հագըգաթէն հէր վէճ իլէ միւքէմմէլ պիր գըզ տըր . լաքին զանն իտէրիմ քի, աէն պուրայա անը մէտ ու սէնա իհմիէյէ կէլմէմին . . . : Տահա՞ նէ օլտու պագալըմ :

Ֆլօրին . – Տիւնքի կիւն Լիւթինի ասգագտա պուլուպ կէթիրմիշ օլան տէլի գանըը իչճի, պիր աղ էվվէլ թէքքար կէլտի վէ մատմուազէլ իլէ պէշ տագըգաճըգ գօնուշմագ իսթէտի :

Կրիվուա . – Էյ՛ պու տէլի գանըը հալէա մատմուազէլին եանընտա՞ մը տըր :

Ֆլօրին . – Պիլմէյօրըմ . . . պէն մէքթուպ ըլա պէրապէր տըշարը չըգտըղըմ սըրատա, օ տա եալընըզճա իչէրի կիրիյօրտու . . . :

Կրիվուա . – Պու տէլի գանըը իչճի՝ մատմուազէլ նէզտինէ նէ՞ իչուն կէլմիշ օլտըղընը անլայաճագ վէ պու կիւն ագշամ օլմազտան էվվէլ պիր պէհանէ իլէ պուրայա կէլիպ սէպէպինի պանա պիլտիրմէճէքսին . . . :

Ֆլօրին . – Պաշ իւսթիւնէ, մատա՛մ . . . :

Կրիվուա . – Մատմուազէլ Ամրիէն, բրէնսէս տը Սէն-Տիպիէ իլէ պու կիւն իտէճէյի միւլագաթտան տօլայը էնտիչէլի վէ քէտէրնաք կէօրիւնի՞յօրմը իտի . մէղպուրէ՝ խայալ իհտիյի չէյլէրի կիզլէմէտիյի ճիհէթլէ, պուրասընը էլպէթթէ քէչի իհմիչ օլմալըսըն :

Ֆլօրին . – Մատմուազէլ հէր վագթի կիպի չազ վէ մէսրուր կէօրիւնիյօրտու . հաթթա օղ պապտէ լաթիֆէլէր պիլէ իհտի . . . :

Կրիվուա . – Եա՛ . . . լաթիֆէլէրտէ իհտի հա՛ . – տէտիքտէն սօնրա, Ֆլօրինին իչիտէվէյէճէյի տէրճէճէտէ եավաչ պիր սէտա իլէ տիչլէրի արատընտան .

— Էն սօնրա կիւլէն, էն էյի կիւլէր . էկէր պու կիւն պաչընա նէլէր կէլէճէյինի պիլէտ իտի, ճէսարէթի վէ մե-

թանէթինէ վէ թապիաթը շէյթանէթքեարանէսինէ բաղ-ժէն, տիթրէյէճէյի, տիւչարը տէհչէթի օլաճադը վէ ոյագ-լարըմըզդա սարըլարագ լութֆ ու մէրհամէթի տիլէյէճէյի պէտինի վէ աչիքտար ըտը . . . : (Ֆլօրինէ տէօնէրէք .) Հայտի՛ գըզըմ, արթըգ քէօչքէ ավտէթ էթ վէ սէնի պիր տուզաղա տիւչիւրմէսի միւհթէմէլ օլան պու կիպի ըզաբրապաթը վիճտանիյնէտէն ֆարիղ կէլ . իչթէ պէն սանա պու գատար սէօյլէյօրըմ, պու նասիհաթըմ գուլաղընա քիւքէ օլտուն :

Ֆլօրին . – Պէն պատէղին քէնտի նէֆսիմին սահիպի օլմատըղըմը ասլա ունուտտամատ, մատա՛մ . . . :

Կրիվուա . – Ա՛ֆէրին, գը՛զըմ . պիր աղտան կէլմէյէ զայրէթ էթ . . . :

Ֆլօրին՝ Սէն-Տիպիէնին գօնաղընատան չըգըպ պէօյուք պաղչէյի կէչտի վէ թէքքար քէօչքէ ավտէթ իյլէտի :

Մատամ Կրիվուա իսկ՝ տէրհալ բրէսէս տը Սէն-Տիպիէնին եանընա կիտի :

4

ԳԻՐ ԺԷԶԻԻԹ ԳԱՏԸՆ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ թարաֆընատան իչղալ օղլանան քէօչքատ սալիֆ իւզ գիքը մէնզարէլէրը կէչտիյի սըրատա, բրէնսէս տը Սէն-Տիպիէնին գօնաղընատա տախի սաիր վագըալար ճէրէյան իհմէքտէ իտի :

Պաղչէնին պիր թարաֆընատա վագը պու քէօչքիւն զարաֆէթ ու իհթիչամը, բրէնսէս տը Սէն-Տիպիէնին գօ-

նապը տախտինտէքի մաղմուժիկէքթի տախտ իլէ ղարիպ պիր ղըտախկէքթ թէշքիլ իթմէքտէ իտի. պու գօնապըն պիրինճի գաթընտա պիղպաթ բրէնտէս իգամէքթ իտէր իտի, չունքի պինանըն ղէմին գաթը եալընըղ չէնկիքըէր իճրասընա էլվէրիշլի պիր թարգտա եաթըըմըշ օլուպ, հալ պու քի մատամ տը ՍԷՆ-Տիղիէ՝ միւտաէթի մէտիտէտէն պէրոն պու կիպի ղէվգիյեաթը տիւնեէվիյեէտէն ֆարիղ կէլմիշ իտի։

Հէրսի իսթիյար վէ սիյահ էլպիսէլէր կիյինմիշ օլան խըտմէթքեարլարընըն վազար ու ազամէթի, տէրունինտէ տախտա եավաշ լագըրտը իթմէք ատէթտէն օլան գօնապընըն սիւքիւնէթի ֆէյզ էլ ատէսի վէ հէման տա մանասթըրլարա մախտուս օլան նիզամ ու ինթիզամը, բրէնսէսին էթրաֆընտաքի պիլ ճիւմլէ էշխաս ու էշեայա հիւջնէնկիլ վէ գաավէթնիւմա պիր սուրէթ վէրմէքտէ իտի։

Բուհպան կիրուհընտան օլմայընպ, սէրպէսթիի թապիաթը վէ ճէսարէթի ֆէյզ էլ ատէսի միւսէյյէմ օլան պիր զաթ, Ադրիէն տը Գարտօվիլին պէօյիւք պիր մուհարէպէյէ կիրիշէճէյիմ տէտիյի մատամ բրէնսէս տը ՍԷՆ-Տիղիէտէն պահալա տէր իտի քի. «Պէն՝ խըզգէթէն պայաղը վէ այնագ թապիաթը օլմատընըմ հալտէ, մատամ տը ՍԷՆ-Տիղիէյի քէնտիմէ տիւշմէն իթմէմէք իչուն, միւտաէթի էօմրիւմտէ իլք տէֆա օլարագ պիր պայաղընընդ վէ այնագընընդ իչնէտիմ։» վէ պու ատէմ խուլուսը գալպէ իտարէի քէլամ իթմէքտէ իտի։

Լաքին մատամ տը ՍԷՆ-Տիղիէ պու տէրէճէի էհէմիյեթէ պիրտէն պիրէ վատըլ օլմատընը ըտի։ ժէղիւթի ճէմիյեէթինէ իչթիրաք իտէլիտէն պէրու խաֆի վէ միւտհիշ պիր գուվվէթ քէսպ իթմիշ օլան պու թէհլիքէլի գաատընըն հայաթընըն թէպէտտիւլաթը մուխթէլիֆէսինի օգույանըլարընդա թէմամըյլա արդ իթմէք իչուն, պիր գաչ սէօզ սէօյլէմէյի լազըմէտէն ատտ իտէրիդ. դիրա տիւնեաատա պիր էրքէք ժէնճիհիթտէն տահա միւտհիշ վէ տահա թէհլիքէլի պիր շէյ վար ըսա, օ տա պիր ժէնճիհիթ ԳԱՏԸՆԸ տըր։ վէ էկեր պիր ատէմ խալգ միյանընա կիրիպ չընգընդ վէ ահվալը տիւնեայա թէմամըյլա վագըֆ օլմուշ ըսա, էլպիսէլի ճիւղի քիւլլի գըսա (1) օլան պու ժէղիւթի գատընըլարընտան բէք չօգ պուլընմագտա օլընդընը կէօրմիւշ օլմայը տըր։

Վագթըյլա կիւղէլիքտէ եէքթա օլան մատամ բրէնսէս տը ՍԷՆ-Տիղիէ, իմբէրաթօրլըգ զէմանընըն սօն վէ գուրպոնլար թարաֆընտան իատէի սալմանաթըն իլք սէնէլէրինտէ, Բարիսին էն չէօհրէթլի գատընըլարընտան պիրի օլմուշ ըտը. մէրգուժ՝ ֆիթինէքթար, զայրէթմէնտ վէ քիւֆթահ պիր ֆիքրէ, պիւրուտէթլէ մէմլու պիր գալպէ վէ աֆէշնաք պիր գուվվէի միւթէհայիէյէ մալիք օլընդընտան, շէֆգաթը գալպ սահիպսընըյլա տէյիլ, իլլա հիյլէ վէ տէհտիտէյէ օլան չիտատէթի մէյհէլանը իլճաաթըյլա, քէնտիսինի պիւս պիւթիւն այընգպազընդա վէրմիշ իտի։

Պիր պէտպախթընդ սէմէրէսի օլարագ, մէղպուրէնին զէվճի՝ բրէնս տը ՍԷՆ-Տիղիէնին (Ադրիէնին բէտէրի օլան գօնթ տը Բէննըբօն վէ տիւգ տը Գարտօվիլին պէօյիւք պիրատէրի) իպրաղ իթտիյի հարէքաթը ամիյանէ վէ գայտընընդ օ տէրէճէտէ իտի քի, միւտաէթի էօմրիւնտէ, զէվճէսինին հարէքաթը այընգպազանէսինէ չիւպհէ իթմէքտէ օլընդընա տաիր հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէմիշ իտի։

Իչթէ, բրէնսէս տը ՍԷՆ-Տիղիէ՝ իմբէրաթօրլըգ զէմանընընա տահա զիյատէ սէհիլ իւլ իճրա օլան միւնասէպաթը խուսուսիյէէսինտէն տիւչարը միւշքիլաթ օլմատընընա, այդ ու ալագասընտան ֆէրաղէթ իթմէքսիզին,

(1) Մալիւմ տիր քի, ժէղիւթի ճէմիյեէթինին ճիսանի եանի րուհպան կիրուհընտան օլմայան ազասը գըսա էլպիսէլի ժէղիւթի թէմսիյէ օլունուր։

պաղը բօլիթիգա հիլէքեարլըգլարընա տախի գարըշարագ, միւնաւէպաթը մէղբիւրէյէ պիր գաթ տահա թագվիյէթ վէրմէք ազմինէ տիւշտիւ։ Նաբօլէոնա գարշը հիւճում իթմէք վէ այագլարը ալթընա ուշուրում գազմագ, օ տէրէճէ թէհլիքէլի վէ միւտհիշ պիր շէյ իտի քի, էն քիւթախա թապխաթլարը պիլէ կիրիֆթարը խէվճ ու տէհշէթ իտէպիլիր իտի։

Էրէյիճէ վագթ հէր շէյ եօլընտա ճէրէյան իթտի. եանի բրէնսէս քէնտի տօլապընը պիր միւտաէթ իսթէհսիլ թարափա չէվիրէպիլտի։ Մէզպուրէ՝ մէլահէթ ու զէքեավէթի վէ մէհարէթ ու իսթյանէթի սայէսինտէ, էթրաֆընտա բէրվանէ կիպի տօլաշան վէ պիր իշահէ մադամընտա քէնտիսինէ աշգ ու մուհապպէթ ըզհար իտէն պիր խայը էշխասը՝ սօֆուլուգ աթէչիլէ ալէվէնտիրէրէք վէ անէրի՝ վահշիյանէ ճիվէքեարլըգլարըյա, քէլլէէրինի ուշուրապիլէճէք ֆէսատլարա գարըշըրարագ, օն տէօրտիւնճիւ Լուի նամ գրալըն չօճուգըղը զէմանընտա Ֆրանսատա, վիւքէյա ալէյհինտէ զուհուրեաֆթէ օլան ըսեան վէ ֆէսատը թէճտիտ իթմէք սէվտասընա տիւշմիւշ իտի. հաթթա, պու մագսատա վասըլ օլապիլմէք իչուն, մէմալիքի էճնէպիյեէտէ պուլունուպ կէրէք Նաբօլէոն վէ կէրէք Ֆրանսա ալէյհինտէ պուղղ ու ատավէթլէրի տէրքեար օլան պաղը նուֆուզքեար զաթլարըյա տա խաֆի պիր մուխապէրէյէ կիրիշմիշ իտի։ Իչթէ, Ֆրանսայա գարշը սիլահ գալտրըրըղը հալտէ, գաթլ իտիլմիշ օլան ժէնէրալ Մօրօնըն եավէրի հարպը վէ օ սըրատա Բուսխա պիլքի ասքէրիսինտէ միրալայ՝ մարքի տ'Ինկրինեի իլէ միւնասէպաթ վէ մուխապէրաթը օ զէմանտան պէտ իյլէմիշ իտի։ Անճագ պիր կիւն՝ օ վագթա գատար քէմալը հիւնէրլէ տէօնմիւշ օլան պու ֆէսատ տօլապը քեամիլէն թար ու մար օլուպ, հիյլէ վէ տէսիսէլէրինին քեաֆֆէսի մէյտանա չըգարը վէ մատամ տը Սէն-Տիվիէնին թարափկիրլէրի վէնաէնէ կէօն-

տէրլէրէք գուրշունա տիվիլտի։ Նաբօլէոն հէրնէ գատար բրէնսէսի տահա չիտտէթլի պիր տուրէթտէ միւճադաթ իտէպիլիր իտի խսէ տէ, Տիւնքէրք ճիվարընտա վագը չիֆթիլքէլէրինտէն պիրինէ թարա իթմէքլէ իքթիֆա իյլէտի։

Պուրպոնլար թէճտիտի հիւքիւմէթ իթտիքլէրինտէ, մատամ տը Սէն-Տիվիէնին կէօրմիշ օլտըղը ը-ւ- ը-ւ-ւ-ւ

ասնրա , սէպէպի անլաչըլմագսըզըն բուհպան սիլքինէ կկըտիչի անէ գատար ատվամ ու իմթիտատ կյլէտի ։

Բրէնսէս իսէ , քէնտիսի իչուն թէպտիլի մէսլէք իթմէք զէմանը հէնուզ կէլմէմիշ սիր զաննըյլա , զէվզիյաթը տիւնեաբէրէսթանէ վէ հուզուզաթը չէհվէթճույանէսինէ տահա զկյատէ իչթիյագլա ատվամ կէօսթէրտի . զիրա կէնճլիք չաղընըն լաթիֆ տագըգալարը եավաշ եավաշ խիթամբէզիր օչմագտա վէ հիւանիւ ճէմալի էվվէլքի րէվնագընը զաիպ իթմէքտէ օլտըզընը պիր թէէսսիւֆի ատզինէ կէօրմէքտէ իտի ։

Պու գատընըն թատլիաթը խօտալինանէսի աթիտէքի վագըտտան սուհուլէթլէ ֆէհմ օլունագիլիր . չէօյլէ քի՝ մահիր պիր գօմէտիաճը գըզ , էրզագը թէմաշանընըն գալզինտէ պիր էսէրի հայրէթ պըրագմագ իչուն , թէմաշակեահատան նէ՛ վագթ չէքիլիպ կիտէճէյինի պիլտիչի միսիլլու , բրէնսէս տահի , հէնուզ ճաղիպէի տիլֆէրիպանէսի պիւթիւն պիւթիւն մահվ օչմատան , ասնընճը վէ չաշաալը պիր ֆիւթուհաթլա պու էօմրէ խիթամ վէրմէք իսթէտի ։ Իմոի քէնտի արզուի չէհվէթբէրէսթանէսինի պու ասնընճը թէսէլլույէ խօշնուտա իթմէք իչուն , չիքտարընը քէմալը հիւնէր վէ մէհարէթլէ ինթիհապ կյլէտի . մէյտանտա , հէքաիկէրինի բէրէքաթիչ իտէրճէսինէ սէվէն վէ պիրի պիրինին աթէչի աչգ ու մուհապպէթիյլէ սուզան օլան պիր զէվճ իլէ զէվճէ պուլուպ , պունլարը պիրի պիրինտէն այրըմագ իչուն , օ գատար թէտագիրի տէսիսէքտարանէ իսթիմալ կյլէտի քի , էնճամը քտար , աշընգը մաշուգէսինտէն աշընմագա տէսթիրէս օլտու . պու պիչարէ , կիւզէլիքտէ հէքթա վէ հէնուզ ծն սէքիզ եաշընտա պիր գըզ օլուպ , քէնտի զէվճինի ճանընը ֆէտա իտէրճէսինէ սէվէր իտի Ե ու մուվաֆֆագիյէթի թամամ թէհադդուգ իթտիքտէն վէ էնզարը ալէմէ արզ օլընտըգտան ասնրա , մատամ տը ՍԷՆ-ՏԻԳԻԷ , պու ասնընճը ֆիւթուհաթընըն չաշաասը

արաաընտա, քէօշէի վահտէթէ չէքիլտի, 0 վագթլար վաիզլիքտէ բէք զկյատէ քէսպի չէօրէթ իթմիշ օլան աբքայ-մարքի տ'Էկրինելի լէչ չօգ տէֆալար միւլագաթ իթմէքտէ օլուպ, պիր կիւն տէ պիրտէն պիրէ Բարիստէն հարէքէթլէ Տիւնքէրք ճիվարընտա վագը չիֆթիլկյինէ կիտիպ իքի սէնէ գատար օրատա գալտը . պէրապէրինտէ , քէնտի օտա խըտմէթքեարլարընտան եալընըզ մատամ Կրիվուայը կէօթիւրմիշ իտի ։

Բրէնսէս չիֆթիլկյինի թէրքլէ Բարիսէ ավտէթ իթտիկյինտէ , զանն իտէրսին քի օ խաֆիֆմէկրէպ , չէհվէթբէթէթ վէ հէվա ու հէվէէսէ թատլի գատըն տէկյիլ իտի . մէզպուրէնին աթվար ու հարէքեաթընտա կէօրիւլմէքտէ օլան չու թէպէտտիւլ նահէհանի , ֆէվգ էլ ատէ վէ հէման տա տէհչէթէնկիզ պիր շէյ իտի . Սէն-Տիզիէնին գօնագը՝ վագթըյլա մէսէրըթլըը , չէնլիքըը վէ զկյնէթ ու զկյաֆէթլըը եուրտը իքէն, օնտան սոնրա սաքին վէ տէհշէթնիւմա պիր հալ քէսպ իթտի . մատամ տը Սէն-Տիզիէ , քէնտի խանէխինէ զէնկին , տիւնեաբէրէսթ վէ էհլի սէֆա ատէմլէր եէրինէ, տկյանէթբէրվէրլիքտէ միւշթէհիր վէ սօֆու գատընըլարլա, գալախտի տինկյէ վէ միւնֆէրիտէյ միւթէասսրպանէ պիր սուրէթտէ սարըլմըշ օլան նուֆուզքեար ատէմլէր գապուլ իթմէյէ պաշլատը : էչխասը մէզպուրէտէն մատատա , բուհպան կիւուհընըն պիր գաշ միւթէպէր աղասը մէրզուժէյի ինհաթա կյլէտի : Հաթթա, գատընըլարտան միւթէշէքքիլ պիր ճէմկյէթի տինկյէ տախի քէնտի հիմայէտի թահթընա վագ՝ օլունտու . աղ վագթ զարֆընտա , իթիրաֆ բաբաղը (խոստովանահայր) , իպատէթխանէտի , սատագա միւվէզզին վէ միւտիրի բուհանիտի պուլունտու . անճագ , չու միւտիրի մանէվի՝ մէմուրկյէթինի պիլ վէքեալէ կյֆա իթմէքտէ իտի . չունքի բրէնսէսին ասլ բէհպէրի բուհանիտի մարքի-աբքայ տ'Էկրինելի իտի : Զաթէն մալիւմ տիւր քի , պունլար պէյնին-

տէքի միւնասէպաթը աչըգանէ միւտաէթի մէտիտէտէն պէրու պիւս պիւթիւն մունգամի՛ օլմուշ ըսը։ Պու նակէ-հանի վէ հէր քէսին աղըընտա տասիթան օլմուշ օլան թէօ-պէքթաշըդ մատտէսի, բէք չօգլարընըն նաղաըը հայրէթ վէ իհթիրամընը ճէլպ իմտի իսէ տէ, ղէքեամէթ ու ֆէ-բրաէթ ասհապընտան բէք չօգլարը տաիսի պուրունլարը ալթընտան կիւլիւմսէտիլէը։

Բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին՝ ժէզիւիթ ճէմիյէթինէ իշթիրագ իտէլիտէն պէրու քէսպ իմմիշ օլըդը գուվվէի միւտհիշէնին տէրէճէսինի թային իմմէք իշուն, պինլէրճէ նումունէլէը արասընտա պիրինի գիքը իտէլիմ։ Ամրիէն տը Դարտօվիլին թէտալրսիգլիք իլճաաթըյլա ճէնքլէշմէք իս-թէտիյի պու ինսանֆըդ գատընըն թաալիաթը տէսիսէ-քեարանէ վէ ինթիգամճուլանէսի նէտէն իպարէթի օլըդը-նը չու հիքեայէմիդ իսպահի իտէպիլէճէք տիր։

Մատամ տը Սէն-Տիզիէնին թէպտիլի հալ ու մէսլէք իմմէսինի թէզիֆէ գալգըշանլար միյանընտա, տիւնեա-բէրէսթիյի միւէպպէտէն թէրք իմմէդտէն էվվէլ ասն պիր ֆիւթուհաթ տահա իճրա իմմիշ օլմագ իշուն պիրի պի-րինտէն այըրմըշ օլըդը կէնճ ղէվճ իլէ ղէվճէ տաիսի պուլընմագտա ըսը։ Պունլարընն հէր իքիսի տէ, օնակէն-զուհուր վէ տէհչէթիլի ֆէլահէթտէն եադայը սըյըրտըգ-տան ասնրա, թէքրար տաիրէի աչգ ու մուհապպէթէ տա-խիլ օլմուշ վէ քէնտիլէրինէ օ գատար ֆէնալըգլար իմ-միշ օլան բրէնսէս տը սէն-Տիզիէնին թէօպէքեարըդը հադրընտա աճը աճը իսթիհզալար իճրա իտէրէք, ախըր ինթիգամա գարար վէրմիշ իտիլէր։ Լաքին պիր միւտտէթ ասնրա, պունլար իւզէրինէ տէհչէթէնլի պիր ֆէլահէթ տահա չէօքմէյէ պաչլատը. չէօյլէ քի, օ վագթա գատար ղէվճինին ղէվճէսի հադրընտա պիր էմնիյէթի քեամիլէսի պուլընտըղը հալտէ, պիրի պիրինի միւթէագրպէն ալմըշ օլըդը իմձատըդ մէքթուպլար սէպէպիյլէ պիր թագըմ

սուի գանլարտա գահիպ օլտու. ադապինտէ օրթալըգտա տէհչէթնաք պիր վէլվէլէ, պիր գիյլ ու գալ տըր ղուհուր իտիպ, պիչարէ գատըն հէնուզ կէնճլիք չաղընտա իքէն պէտնամլըդ տէրէտասընտա ղարդ օլտու պիթտի։

Զէվճի օլան տէլի գանլըյա կէլինճէ, մէրգում հադ-գընտա տաիսի պիր թագըմ միւպհէմ վէ խաինանէ ույ-տուրմալար վէ իմ համաթը գաթիյեէտէն պին գաթ նէֆ-րէթպախշ պիր խայըը թէվաթուրլար եայըլմադտա պաչլա-ար. լաքին պու թէվաթուրլար էօյլէ պիր մէհարէթ վէ մէթանէթի չէյթանէթքեարանէ վէ օ գատար միւխթէ-լիֆ եօլլար ըլա նէչը օլունմագտա ըսը քի, պիչարէ տէլի գանլընըն էն սատըգ տօսթլարը պիլէ, ալէտ տէվամ վէ գարմա գարըշըգ սուրէթտէ տէվէրան իտէն պու թան-թանա վէ չայխալարընն մուգավէմէթի ղայըը գապիլ թէէ-սիրաթընա տիւչար օլարագ, ադար ադար մէրգումտան եիւզ չէվիրմէյէ վէ պիրէր թարաֆա չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուլար։

Պու գիյլ ու գալ վէ չայխալար իսէ չու վէճհ իլէ խիւլասա օլունապիլիր.

« — Պադսանըզ ա՛, պիրատէր, իչթիտինի՛զ մի, մէ-սէլէտէն խապէրտա՞ր մը սընըզ...։

« — Խա՛յր։

« — Օնըն հադրընտա բէք ֆէնա չայխալար տէվէրան իտիյօր...։

« — Ա՜ճայի՛պ, սահի՞հ մի... է՛յ նէ՞ սեօյլէյօրլար պադալըմ։

« — Տօղրուսընը իսթէրսէնիզ, պէնտէ բէք էյիսինի պիլմէմ ամմա, բէք ֆէնա չայխալար... հաթթա նամու-սընը պիր բարալըգ իտէճէք լագըրտըլար տէվէրան իտի-յօր...։

« — Հա՛յ չէյթան հա՛յ... բու բէք տէհչէթլի չէյ պէ՛... հէր կիթտիկի եէրտէ նէ իչուն պարիտանէ մու-

ամէնէ կէօրմէքտէ օլտուղընը չիմսին անլայօրըմ. . . :

« — Տօղրուսը , պունտան պէօյլէ քէնտիսինէ կէօրիւ-մէքտէն իճթինապ իտէճէյիմ , ատէթա սէլամը սապահը քէսէճէյիմ վէսսէլամ :

« — Պէն տէ էօյլէ . . . : »

Իչթէ տիւննա պէօյլէ տիր . պիր ատէմին նամուսընը վէ գաար ու հայսիյէէթինի դըրմագ իչուն չօգ տէֆա պունտան զիյատէ չէյ լաղըմ կէլմէզ . հաթթա մադհար օլտըղը մուվաֆֆագիյէէթլէը սէպէպսիզ բէք չօգլարընըն նազարը հասէտինի ճէլպ իթմիչ օլան պիր ատէմի ըէղիլ վէ պէտնամ իթմէք իչուն տահա բէք չօգ եօլլար պուլու-նապիլիր : Իչթէ , մէվղուը պահսըմըղ օլան տէվլիգանլը տախի պէօյլէ նահադ եէրէ դուրպան կիթտի , Պիչարէ՝ կիւնտէն կիւնէ էթրաֆընտա ատէմ գալմնատըղընը վէ տահա ռօղրուսը պատըղը թօբրագ այագլարը ալթընտան եավաչ եավաչ սավուշմագտա պուլընտըղընը կէօրտիւքտէ, անճագ խանչէրի ատաալէթինին միւտհիչ տարպէ-լէրինէ հէտէֆ օլտըղը չու թութըլմազ գաբըլմազ տիւ-մէնի նէրէտէ արայըպ եադալայաճաղընը չայըրտը գալ-տը . պիրա բրէնսէս տը Սէն-Տիպիէյի պայընա կէթիրտիյի պէլալարտան պէրու կէօրմէմիշ օլտըղընտան , մէրդումէ հադգընտա զէրրէճէ չիւպհէ իթմէք խայալընա պիլէ կէ-մէմիշ իտի :

Պունընլա պէրապէր , հէր քէս թարաֆընտան կէօր-մէքտէ օլտըղը չու նէֆրէթ վէ պիւրուտէթին սէպէպ նէ՛ իտուլինի անլամագ իւզրէ , օլանճա դուվվէթինի պիր եէրէ թօբլայըպ քէնտի էսկի ռօսթլարընտան պիրինէ միւրա-ճաաթ խլէտի : Ֆագաթ , մէրդում տախի միւպհէմ վէ գաչամագ եօլու ճէվապլար վէրտիյինտէն , տէվլիգանլը սօն տէրէճէ զազապա կէլէրէք թարզիյէ (հասուցում) թալէպ խլէտի . հալ պու քի խասմի թարզիյէյի սիլահլա վէրմէք իսթէտիյինտէն . «Միզին ռօսթլարընըզտան վէ պէ-

նիմ ահպապըմտան հայտի իբի շահիտ պուլունըզտա . . . պիր տիւէլլօ իտէյիմ . » տէտի : Պիչարէ տէվլիգանլը իսէ քէնտի ռօսթլարը միյանընտա պիր շահիտ պիլէ պուլա-մատը :

Նիհայէթ , սէպէպ ու հիքմէթի անլաշըլմագսըզընը հէր քէսին նազարընտան տիւշտիւ , հէր թարաֆտան հագա-րէթ կէօրտիւ վէ քէնտի սէպէպլիլէ մահվ օլմուշ պիթ-միչ օլան զէվճէսինին խաթըրէի մուսիպէթէնկիզի գալ-պինտէ զալըմ աճըլար ույանտըրարագ , քէտէրինտէն , հիտէթինտէն , մէյուսիյէէթինտէն պիլ ախըրէ ագլընա խըֆֆէթ կէլիպ քէնտիսինի թէլէֆ իյլէտի . . . :

Զէքտիյի էլէմլէրէ էօմրիւննիւ ֆէտա իտէրէք խիթամ վէրմիչ օլան չու պէտագախթ տէվլիգանլընըն էօլտիւյիւ կիւն , մատամ տը Սէն-Տիպիէ , պէօյլէ մուճիպի ար ու հիճապ պիր էօմր թասլիաթըյլա պու սուրէթլէ խիթամ-բէղիր օլաճաղընը վէ միւտաէթի մէտիտէ գալանիյինի ի-լահիյէէ վէ պէչէրիյէէյի քէնտիսինէ օյունճագ իթմիչ օլան ատէմ քէնտի հայաթընը անճագ սօն պիր ճինայէթլէ . . . եանի թէլէֆի նէֆրէլէ իբմալ իտէպլետիյինի սէօյլէմիչ ի-տի . . . : Հաթթա բրէնսէսին թարաֆկիրլէրի պու տէհ-շէթնաք սէօզլէրի մահզունանէ , միւթէասըրպանէ վէ էճնիյէէթ-քէարանէ պիր սուրէթտէ հէր թարաֆա նէյր խլէտիլէր :

Լաքին հէբալի պու տէյիլ . պունլար իչուն միւճադա-թա պէտէլ միւքեաֆաթ վար ըտը : Պաղը էրպապը տըգ-գաթ , մատամ տը Սէն-Տիպիէնին ֆըրդասընա մէնսուպ օլան էչխասըն դարիպ պիր չաբուգլըգլա եիւքսէք մէվգը-լարա էրմէքտէ օլտըգլարընը քէմալը թէճաճիւպ վէ հայ-րէթլէ կէօրմէքտէ իտիլէր : Ֆաղիլէթ վէ տինտարլըգ թաս-լանագտան պիր ան կէրի տուրմայան վէ խուսուսըյլա պիր այաղը քիլիսէ գաբուսընտա օլուպ , վազ վէ նասիհաթ տինլէմէյէ մէյտաղ կէօրիւնէն տէվլիգանլըլարը ծէղիւիթ ,

ճէմիյեէթինին թահթը հիմայէսինտէ պուլունուպ Սադրէ-
Գէօռ (մուգատաէս եիւրէք) թապիր օլընան էօքսիւզ վէ
ֆագաթ ղէնկին գըզըլար ըլա էվլէնտիրիլըլէր իտի։ Պու
պիչարէլէր իսէ՝ տիյանէթբէրվէրլիք թասլայան ժէղիւէթ
գատընըլարը թարաֆընտան ինթիխապ իտիլմիշ օլան սախ-
թէ վէ սօֆու պիր գօճա նէ տէմէք օլտըղընը պիլ ախըրէ
անըլայարագ, էքսէր տէֆա, պու բիյաքեարլար ճէմիյէ-
թինէ գապուլ օլունմըշ օլմագ լութֆ ու չէրէֆինէ աճը
աճը կէօզ եաշլարըլա լանէթլէր օգուրլար ըտը. Հաթթա
պու էօքսիւզ գըզըլար, ճէմիյէթի մէզքիւրէտէ էճնէպի
վէ համիսիզ պուլունտըգլարընտան, քէնտիլէրինէ էմր ի-
տիլէն պիր իզտիվաճա գարշը ճիւզի պիր թէչէքքիյէ ճիւ-
րէթ իթտիքլէրինտէ, չէտինէն միւճադաթ կէօրիւրլէր իտի։

Մատամ տը Սէն-Ցիզիէնին սալօնլարընտա վալիլէր, միրալայլար, էնճիւմէնի տանըշ ազալարը, բիսգօրօսլար, մէճլիսի այան ազալարը վէ սաիրէ ինթիխապ օլունմագտա օլուպ, պունլարտան իսէ՝ մագհար օլտըգլարը րութպէ վէ մէսնէտէ մուգապիլ, տինտար վէ զահիտ կէօրիւնմէք, ատա սըրա քիլիսէյէ կիտիպ ալէնէն Ս. Հաղորդութիւն ալմագ, ժէղիւէթ թարիգաթընա մուխալիֆ օլան տինսիզ վէ իթթիլալընը ատէմլէրէ գարշը միւէպպէտէն ճէնգլէ-
մէյի ատա իլէմէք վէ խուսուսըյլա արբայ տ'Էկրինեէինին ինթիխապ իտէճէյի մէվատտը միւխթէլիֆէ հագգընտա քէնտիսինէ սուրէթի խաֆիյէ վէ մահրէմանէտէ մուխա-
պէրէյէ կիրիշմէք կիպի չէյլէր թալէպ օլունուր ըտը. պունտան պաշգա, արբայ տ'Էկրինեի տիւնեանըն էն գէ-
քեավէթլի, էն խաթըրնիւվազ վէ էն չէնմէշրէպ ատէ-
մի օլմագ հասէպիյլէ, չու էմրի մուխապէրէ մէրգուման իչուն բէք լաթիֆ պիր էյլէնճէ իտի։

Իչթէ չու միւնասէպէթլէ պիր վագըալ թարիխինէ տահա հիքմայէ իթմէք իսթէրիդ քի, Մոլիէր վէ Բասգալ կիպի միւէլիֆլէրին ինթիգամճուլանէ թէղէիֆլէրի-

նէ հագըգաթէն չայէսէթէ տիր։ Պուրպոնլարըն թէճահիի հիւքիւմէթի իտիչինին սօնընճը սէնէսի, սէրայ խալգընտան վէ էրպապը րուԹպէտէն պիրիսի, էֆքեարը միւնէվվէրէ վէ սէպապի ու ղէքեավէթի սահիպի պիր ատէմ օլմասըյլա, բահիպլէրին էօնիւնէ տիդ չէօքիւպ կիւնահլարընը ինթիրաֆ ինթմէք վէ Ս. Հաղորդութիւն ալմագ իսթէմէմէքտէ իտի. Հալպու քի, միւմախիլէյհին պուլընտըղը հալ ու մէվգը բէք եիւքսէք օլուպ, էհալիսին նազարը տըգգաթը իսէ թապիաթըյլա օրայա թէվէճճիւհ իտէճէյինտէն, վէզաիֆի տինիյէ խուսուսընտաքի չու գայտոսըղէգ վէ միւսամահա պաշդալարընա տախի սիրայէթ իտէճէյի պի իչթիպահ ըտը. պինաէն ալէյհ, միւմախիլէյհի պու եօլտա գանտըրըպ եօլա կէթիրմէք իչուն աբբայ տ'Էկրինեի մէմուր իտիլտի. մարքի տ'Էկրինեի, ֆէրահիզի տինիյէյի հիւանի իյգա ինթմէյէն պու զաթըն թապիաթը ալիճէնապանէսինի բէք էյի պիլտիյինտէն, հէր նէ՝ սուրէթլէ օլուրսա օլսուն, միւմախիլէյհի պու մէզհէպճէ այինի իճրայէ, եանի Ս. Հաղորդութիւն ալմագա գանտըրապիլէճէք օլուրսա չու մուվաֆֆագիյէէթինին նէթիճէսի բէք միւէսսիր օլաճաղընը հըսս իլէմիշ իտի. աբբայ տ'Էկրինեի, խըլգէթէն զէքեավէթ ու ֆէթանէթ սահիպի օլտըգտան պաշգա, գարշըսընտաքի ատէմ էօյլէ գօլայ գօլայ տօլապա կիրէր թագըմտան օլմատըղընը տախի պիլտիյինտէն, ահքամը տինիյէ վէ ֆէրահիզի մէզհէպիյէէյի պիր թարաֆա գօյարագ, վէ միւմախիլէյհի պու կիպի տէլիլլէր իլէ գանտըրմագ ճինէթինի ինթիզամ ինթմէյէրէք, մահզա ատապա րիայէթ ինթմէքտէն, րէվվի տիւնեայա թէվֆիգի մուամէլէ իլէմէքտէն վէ պէօյլէ պիր գարարընը խալգ իւզէրինտէ հասըլ իտէճէյի սուի թէէսիրտէն պահա ինթմէյէ պաշլատը. լաքին միւմախիլէյհ պու սէօղլէրէ գարշը քէնտիսինի միւտաֆֆա ինթմէք իչուն տէտի քի.

— Բահի՛պ էֆէնտի, պէն ահքեամ վէ ֆէրահիզի տի-
նիյեէյէ սիզտէն տահա զիյատէ հիւրմէթ վէ րիայէթ իսէ-
րիմ. անճագ, իմտիհանը գալպ հասըլ օլմատըգճա վէ
վիճտանըմ իզն վէրմէտիքճէ, կիտիպ Ս. Հաղորդութիւն
ալմայը տա պիր նէվ՛ մասխարալըգ, պիր նէվ՛ ալչագըգ
աատ իսէրիմ։

Աբբայ տ՚Էկրինեի. — (Դուրնագճասընա թէպէսխիմ
իսէրէք.) Հայտի՛, հայտի՛, սէօզիւմիւ տինլէյինիզ, թի-
թիզիք վէ ինսաոճըլըգ իսթէմէզ. պանա իմտիհատ իսի-
նիզ. պիզ՝ սիզին վիճտանընըզա մէնաֆիինիզի պիրի պի-
րիյէ ուզլաշտըրապիլիրիզ. սիզին իչուն պիր ՊԼՑՍ.Չ ՀԱ-
ՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ թէրթիպ իսէրիզ, պիմէր կիտեր. զիրա
պիզ՝ սուրէթի զահիրէտէ ահքեամը տինիյեէյէ րիայէթ
կէօսթէրմէքճտէն պաշգա պիր չէյ թալէպ իմտիէյօրըզ. —
տէտի։

Աբբայ տ՚Էկրինեինին պէյ-ը հաղորդ-ին նամըյլա զիքր
իմտիյի չէյ իսէ, օգուննուպ թագտիս իտիլմէմիշ նչխարը-
ա թէրթիպ իտիլէն հաղորդութիւն տէմէք իտի։

Մէրայ խալգընատն մատուտ օլան միւմանիէյհ զամ՝
աբբայ-մարքի տ՚Էկրինեինին թէքլիֆլէրինի քէմալը հիտ-
տէթ ու նէֆրէթլէ ըէտտ իյլէտի. հալ պու քի, քէնտիսի
տախի մէմուրիյէթինտէ գալամայըպ ազլ օլունտու։

Պու վագըտի զարիպէ թարիխճէ տախի թէհագ-
գուդ իմտիչ օլուպ, եալընըզ միւմանիէյհ սէրայ մէմուրը-
նա հատր իտիլէմէզ. մատամ տը Սէն-Տիզիէ վէ եա թա-
րաֆկիրլէրի իլէ գախտէ վէ մէնաֆիճէ ղըտտ վէ մուխա-
լիֆ պուլընատն քիմսէլէր տիւնեատնըն էն պէտպախթը սայը-
լապիլիրլէր իտի. զիրա, էր եա կէճ, տօղրուտան տօղրու-
յա վէ եա տօլայըտատն, զալիմանէ վէ հէման տախմա թա-
միրի նագտպիլ տարպէլէրէ հէտէֆ օլուրլար, չէօյլէ քի՝
պաղըլարը էն ազիզ տօսթլարընը, պաղըլարը իմտիսալարա-
րընը, չօղու նամուտունու վէ չօղու տախի մէտարը թէյ-

եիշէրի պուլընատն մէմուրիյէթլէրինի պիրտէն պիրէ զա-
իպ իտէրլէր իտի. պունտա պիչարէկեատնը գավուրատն շու
տարպէլէր՝ տէհշէթէնէկիզ վէ մէճհուլ պիր գուվվէթին
իճրատթը խաֆիյէէ վէ միւթէմատիյէտի էսէրի օլուպ, պու
գուվվէթի մէճհուլէ իսէ, քիմսէյէ կէօրիւնմէքսիզին շունըն
պունըն շէօհրէթի ու շանընը, սէրվէթի ու սամանընը վէ
էն միւհիմմ մէվգը վէ մէնէֆէտլէրի պիրէ թար ու մար
իտէր պըրագըր վէ հէր քէսին նազարը հայրէթ վէ
տէհշէթինի ճալիպ օլաճագ պիր ուսթալըգըա կիրտասը
մահվիյէթէ աթընճայա գատար չալըշըր տուրըր ըտը։

Իշթէ, Պուրպոնլարըն թէճահիի հիւքիւմէթի իմտի-
սինատն սօնրա բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին նասըլ օլուպ
տա նուֆուզ ու թէէսիր գազանմըշ օլտըղը վէ նէ իչուն
տէհշէթլի պիր գատրն սայըլմագտա պուլընտըղը թաֆ-
սիլաթը մէպսութէտէն վազիհէն անլաշըլապիլիր։ Մէր-
գում, 1830 սէնէսի թէմմուզ այընըն իսթիխլալը գէմա-
նընտա, հիւքմատար Լուի-Ֆիլիպ թարաֆընա կէչիպ եր-
պապը իսթիխլալ իլէ պիրլէշտի. լաքին զարիպի չուրասը
տըր քի, մէվգըի իդպալատէն տիւշէն հիւքիւմէթի սապը-
գայա էն զիյատէ սատըգ պուլընան պիր գաչ զաթլարըա
ֆամիլեատճա վէ ճէմիյէթճէ միւնասէպաթընը տէվամ
իմտիքլէ պէրաապէր, եինէ ադիմ պիր նուֆուզ վէ ֆէվգ
էլ ատէ պիր իգթիտար սահիպի ատտ օլունմագտա
ըտը։

Խուլասան քէլամ, չուրասընը տախի պէյանէ միւ-
սարաաթ իտէրիզ քի, մատամ տը Սէն-Տիզիէնին գէվճի
բրէնս տը Սէն-Տիզիէ՝ խայըը սէնէլէրատէն պէրու պիրա
վէլէտ վէֆատ իմտիչ օլտըղընատն, զայէթլէ քիւլիյէթլի
օլան սէրվէթի, քէնտի քիւչիւք պիրատէրինէ եանի Ա.տ-
րիէն տը Գարտօվիլին բէտէրինէ տիւշմիւշ իտի. հալ
պու քի, օն սէքիզ այտատն պէրու, գօնթ տը Գարտո-
վիլ տախի վէֆատ իմտիչ օլտըղընատն, Ա.տրիէն տը Գար-

տօվիլ՝ Բէննըթօն ֆամիլեասընըն պու շուպէսինին սօնընճը վէ եէկեանէ վարիսի գալմըշ ըսը ։

Բրէնսէս սը Մէն–Տիղիէ, գօյու եէշիլ տամսադօլարլա մէֆրուշ օլան էբէյիճէ պէօյիւք պիր սալօնսա եէկէնինի պէբլէմէքտէ իսի ։ Պու սալօնըն գանարէ վէ սանսաալիէ կիսի եինէ այնը գումաշլա մէսթուր օլան էշեասը վէ մէզհէպէ միւթէալլիփ քիթապլարլա տօլու պիր քիւթիւպհանէ օյուլմըշ ապանօղտան նաբըլմըշ ըսը ։ Օսանընըն տիվարլարընը թէզինին իտէն պիր գաչ ադիզլեր բէամի վէ սէյահ գաթիֆիէտէն պիր ղէմին իւզէրինէ ֆիլ տիշինտէն մամուլ պիր պէօյիւք Հադրէթի իսա թասվիրի, պու սալօնա տահա զէյատէ հիւշընէննկիզ վէ գասվէթնիւմա պիր հալ վէրմէքտէ իսի ։

Մատամ սը Մէն-Տիղիէնինին մէվաատը միւխթէլիֆէ հադգընսա բէք չօգ մահալլէրլէ մուխապէրէ վէ միւքասթէպէսի պուլընտուղընսան, պէօյիւք պիր եապը մատասը էօնիւնտէ օթուրմըշ միւթէաատթա մէքթուպլար մէօհիւլէմէքտէ իսի ։

Մէզպուրէ, թախմինէն գըրդ պէշ եաչընտա պիր գատըն օլուպ, կէնճլիք չաղընտաքի կիւզէլլիյինի հալէա զայպ իթմէմիշ իսի. պիր վագթ ճալիպի հայրէթ օլաճագ տէրէճէտէ նաղլը վէ նահիֆ օլան վիւճուտի, հէր նէ գատար միւրուրը զէմանլա գալընըպաշմըշ ըսը ըսատա, հէննուզ սէյահ վէ ուզուն գույրուգլու էլպիսէնի այթընատան զարաֆէթ ու լէթաֆէթինի ըզհար իթմէքտէ իսի ։ Չաչընտաքի սատէ վէ քիւլ բէննկինտէ չէրիսէրլէ միւզէյյէն թաքէէսի, գալընը պիւքիւմլէրլէ սարըլմըշ օլան գումբալ վէ լիբիոգա սայլարընը էրթապը նաղարա արզ իթմէքտէ իսի ։ Մէզպուրէյի իլգ տէֆա կէօրէն պիր քիմսէ, անընը վազ արը վէ մասումանէ սըֆաթընտան պիրտէն պիրէ գաբըլըր վէ նէհատմէթ վէ սիւքիւնէթլէ մալամալ օլան պու չէհրէտէ, էվվէլճէ կէչիրմիշ օլտուղը գարըշըգ էօմրիւն էսէրինի պուլմազա չալըշըր ըսը ։ Բրէնսէս չու սըրատա, օ տէրէճէ վագար, իֆֆէթի վէ իսմէթ կէօսթէրմէքտէ իսի քի, մէզպուրէնինին պուննճա հիյլէ վէ ֆիլոսոֆէքսարլըգլարընը, պուննճա վուգուաթը չէհվէթբէրէսթանէնինին ֆալի օլտուղընա հիչ քիմսէ իննանամազ ըսը. հաթթա, օլ խուսուստա թէսատիւֆէն պիրինին աղզընտան պիր քէլիմէ իշլէթմէքտէ, քէնտիսինի պիր Ֆէյէ Էյէճէ գըյաս իթմէքտէ օլան պու գատընըն չէհրէսինտէ տէրհալ պիր հայրէթի մասումանէ վէ միւքէտտէրանէ նիւմայան օլուր վէ պիր աղ սօնրա տահի իթիրազքէարանէ պիր իսմէթ վէ պիր էսէրի մէրհամէթ կէօրիւլիւր իսի ։

Պունտան պաշգա, բրէնսէսին թէպէսիւմի՝ արա սըրա մուգավէմէթի ղայրը գապիլ պիր սաֆվէթի գալպ վէ լէթաֆէթէլէ մալամալ կէօրիւնիւր իսի. իրի մահ կէօղլէրի՝ իճապը հալինտէ, սոսարը աշգ ու մուհապպէթ ըզհար իսէպիվիրլէր իսի. լաքին պիր քիմսէ քէնտի քիպը ու ադամէթինի քէսր իթմէյէ, իրատէ վէ արզուսընա մուխալէֆէթ կէօսթէրմէյէ վէ մէնֆաաթլարընա խալէլ վէ նա-

դիսէ կէթիրմէյէ ճէսարէթէապ օլընճա վէ քէնտիսի տէ՝ նէֆսինի թէհլիքէյէ իլգա իթմէքսիզին հըսսիյեաթը ինթիգամճուլանէ վէ ղարաղքեարանէսինի մէվգըի իճրայէ գօյմաղա մուգթէտիր պուլունընճա, միւլայէմէթ վէ վագարլա մալամալ օլան չէհրէսի, պարիտանէ վէ տէհլիքէնկիզ պիր խապասէթլէ բարլամաղա պաշլար ընը։

Օ սըրատա մատամ Կրիվուա, Ա.տրիէն տը Գարտօվիլին օ սապահդի հարէքեաթ վէ իճրաաթընը հավի օլարագ Ֆլօրինին գալէմէ ալմըշ օլտըղը ը-Բուրնոյը համիլէն, բրէնսէսին օտասընա տախիլ օլտու։

Մատամ Կրիվուա, թամ եիկիրմի սէնէտէն պէրու բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին խըտմէթինտէ պուլընըը յօրտու. մէզպուրէ, պիր օտա խըտմէթքեարը քէնտի տիւնեաբէրէթ վէ չէհվէթբէրվէր հանըմը հագդընտա հէրնէ քի պիլմէյէ մուգթէտիր իսէ, թէմամըյլա պիլիր իտի։ Ա.ճապա բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ՝ քէնտի կէնճլիք չաղընտաքի խաթա վէ թագսիրաթընա ակեահ օլան պու գատընը գա՞տէն մի եանընտա սագլամըշ ընը. իչթէ պու խուսուս հէր քէսճէ մէճհուլ իտի։ Եալընըզ շուբասը մալիմ իտի քի, մատամ Կրիվուա՝ բրէնսէս նէղտինտէ պէօյուք իմթիյազ վէ միւսաատէլէրի հաիզ օլուպ, պիր օտա խըտմէթքեարընտան զիյատէ պիր սատըգ բէֆիգէ ատտ օլունմագտա ընը։

Մատամ Կրիվուա իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթէ հանըմընա տօղրու եիւրիւտիւքտէն սօնրա, էլինտէքի քեաղընը մէրգումէյէ ուզաթարագ.

—Մատա՛մ, իչթէ Ֆլօրինին գալէմէ ալտըղը րաթօրթօ. — տէտի։

Բրէնսէս. — Պիր ազտան թէտդիդ վէ միւթաալա իտէրիմ. չիմտի տինլէյինիզ քի սէօյլէյիմ. եէկինիմ Ա.տրիէն պիր ազտան պուրայա կէլմէճէք. պէրապէրճէ իտէճէյիմիզ մուհավէրէ էանապընտա սիզէ պիր ատմ կէլիպ

պէնիմ թարաֆընտան րէճա իտէճէք. մէրգումը ալըպ Ա.տրիէնին քէօչքիւնէ կէօթիւրէճէքսինիզ, անլատընը՞զմը։

Կրիվուա. — Էվվէ՛թ, մատամ. Էմրինիզ նօգթասը նօգթասընա իճրա օլունաճագ տըր։

Բրէնսէս. — Պու ատէմ՝ Ա.տրիէնին քէօչքիւնտէ պուլընան էշնա վէ սաիրէյի գալէմէ ալաճագ վէ պիր միւֆրէտաթ տէֆթէրի թանզիմ իտէճէք տիր. հիչ պիր շէյ ունուտըլմամագ իչուն պիւթիւն տըգագաթ ու ղայրէթինիզի սարֆ իտէճէքսինիզ. զիրա պու ղայէթ էհէմմիյէթլի պիր շէյ տիր։

Կրիվուա. — Պաշ իւսթիւնէ, մատամ... լաքին էկէր ժօրժէթ իլէ Հէպէ մուխալէֆէթ իթմէք իսթէրլէրսէ...։

Բրէնսէս. — Մ'իւսթէրիհ օլընըզ. պու իչի կէօրմէյէ մէմուր օլան զաթընը էօյլէ. պիր սըֆաթը վար տըր քի, ժօրժէթ իլէ Հէպէ մէրգումը կէօրտիւքլէրինտէ, կէրէք միւֆրէտաթ տէֆթէրինին թանզիմինէ վէ կէրէք իթթիխաղ իտէճէյի թէտապիրի սաիրէյէ մուխալէֆէթ իտէմէյէճէքլէր տիր...։ Պունտան պաշգա, քէնտիսինէ րէֆագաթ իտիպ, պիր զէմանտան պէրու օրթալըղա եայմըշ օլտըղընըզ թէվաթթուրլարը թէէքիտ իթմէյէ մէտար օլան ահվալ ու խուսուսաթտա սէպաթ իտէճէքսինիզ...։

Կրիվուա. — Մ'իւսթէրիհ օլընըզ, մատամ. օ շայիա վէ թէվաթթուրլար չիմտի հագդգաթը հալ մէսապէսինտէ տիլլէր...։

Բրէնսէս. — Էնճամը քեար, չու պիզիմ քիւսթախ, սէրքէշ վէ միւթէքէպպիր Ա.տրիէնին գանատլարը գըրըլաճագ վէ պէնտէն լութֆ ու մէրհամէթ տիլէմէյէ մէճպուր պուլընաճագ տըր... օ վագթ պէն տախի...։

Պու սըրատա իհթիյար պիր օտա խըտմէթճիսի գաբունըն իլէ գանատընը պիրտէն աչըպ տէտի քի.

— Մատա՛մ, Մ. աբբայ տ'Էկրինվիլի հազրէթլէրի...։

Բրէնսէս. — (Մատամ Կրիվուայա խիթապէն.) Մատ-

մուագէլ տը Գարտօվիլ կէլէճէք օլուրսա, պէնիմ թա-
րաֆըմտան պիր տագըդաճըդ պէքլէմէսինի ըէճա իտի-
նիզ։

Կրիվուա. – Պաչ իւսթիւնէ, մատամ. – տէտիքտէն
սօնրա, օտա խըտմէթճիսիյլէ պէրապէր տըշարը չըգտը։

Մատամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ Մ. տ'Էկրինեի սալօնտա
հալընըզ գալտըլար։

5

ՖԷՍԱՏ

Աբբայ-մարքի տ'Էկրինեի՝ Մելիէօ-տէ-Իւրսէն սօգա-
ղընտաքի խանէտէ կէօրմիւշ օլտըղըմըզ վէ պունտան
թագրիպէն իւչ այ մուդատտէմ Րօմայա ազիմէթ իթմիշ
օլան Րօտէնին էֆէնտիսի օլտըղընը գարիինի քիրամ էլ-
պէթթէ անլամըշտար տըր։

Աբբայ տ'Էկրինեի՝ միւթատը վէճհ իւղրէ ղայէթ ղա-
րիպանէ պիր մաթէմ էլպիսէսի կէյինմիշ իտի իսէ տէ,
պու էլպիսէնին րահիպ գաֆիթանընա պէնզէր պիր ճիհէ-
թի եօղտու. վիճուտինի գուճագլամըշ օլան սիյահ ըը-
տէնկօթը վէ գալչա պաշտարընա գատար պէլինի սըգմըշ
պուրընան եէլէյի, վիճուտինին զարաֆէթ ու մէշահէթի-
նի տահա զիյատէ մէյտանա չըգարըյօրտու. սիյահ գաղ-
միրտէն մամուլ բանիթալօնը, այնէ կիպի բարլամագտա օ-
լան չիզմէլէը կէյինմիշ այագլարընըն զարաֆէթինի պիր
գաթի տահա թէզելիտ իթմէքտէ իտի. խիւլասաի քէլամ,
պաշընըն արգա թարաֆընտաքի սաչլարը ճիւղիճէ տէօ-

քիւլմիւշ օլտըղընտան, րահիպ պաշտարընտա պուրընմասը
տաէթմէն օլան Հուվարլագ թրաշ եէրի ղաիպ օլմագ-
տա ըտը. էլպիսէսինին հիչ պիր ճիհէթի քէնտիսինին րուհ-
պան կիրուհընտան օլտըղընա տէլալէթի իթմէյիպ, անճագ
պէօյլէ պիր մէրտանէ չէհրէյէ պէօյիւք պիր լէթաֆէթի
վէրէճէք օլան սագալըն ֆըգտանը պու խուսուստա պաղը
չիւպհէլէր ույանտըրմագտա ըտը. հէնուզ թրաշ իտիլմիշ
օլան չէնէսի, ասքէրլէրէ մալսատուս պիր մաղրուրիյէթլէ
պաղլանմըշ օլան սիյահ, էնլի վէ եիւքսէք գրավաթընա
տայանմագտա ըտը. մէզքիւր գրավաթըն պու սուրէթլէ
պաղլանըշը իսէ, ժէզիւիթ թարիգաթընըն էն ղայրէթ-
քէշ վէ էն նուֆուզքեար րէիսլէրինտէն պիրի օլան պու
մէշհուր վահիդին՝ Պուրպոնլարըն թէճահիտ հիւքիւմէթի
ղէմանընտա, Ֆրանսայա գարշը Րուսլար ըլա մուհարէպէ
իթտիքտէն սօնրա, պիր սիւվարի ալայընա գօմանտա իթ-
միշ օլտըղընը տէրիսաթը իթտիրմէքտէ իտի։

Մարքի տ'Էկրինեի՝ Բարիսէ օ սապահ վասըլ օլմուշ
օլմաղլա, վալիտէսի մարքիզ տ'Էկրինեինին, սօն տագը-
գալարընըն էղա վէ ճէֆալարընը աղաճըդ թատիլ իշուն
քէնտիսինի պիհուտէ եէրէ չաղըրարագ, մատամ տը Սէն-
Տիզիէնին Տիւնքէրք գուրպինտէքի չիֆթլիյինտէ վէֆաթ
իթմէսինտէն պէրու բրէնսէսի կէօրմէմիշ իտի. չունքի օ
սըրատա, պիրտէն պիրէ Րօմատան պիր էմր կէլմիշ օլուպ,
աբբայ տ'Էկրինեի՝ ձէնապը Հագգըն իհսանքէրտէսի օլան
էն մուդատտէս հըսսիյեաթը ֆէտա իթմէյէ մէճպուր օլ-
մուշ վէ հէման վագթ կէչիրմէքսիզին Րօմայա ազիմէթ
իլէմիշ իտի. պունընլա պէրապէր, պու էմրէ իճապէթ
իտիպ եօլա չըգաճագը սըրատա ճիւղիճէ թէրէտտիւտ
կէօսթէրմիշ իսէ տէ, չու հալ Րօտէն թարաֆընտան կէօ-
րիւիպ, լագըմ օլան մահալէ տէրհալ իշար իտիլմիշ ի-
տի. զիրա Մ. տ'Էկրինեինին միւտատէթի էօմրիւնտէ մու-
հաֆագա իթմիշ օլտըղը եէկճանէ հըսսիյեաթ, վալիտէ-

ան հագգլընաքի մուհապպէթի խալիսանէ վէ հագգեյեէսի իտի ։

Օտա խըտմէթճիսի մատամ կրիվուա լէ պիրլիքտէ քէմալը իհթիրազլա գաբուտան չըգտըղը սըրատա , մարքի տ'ինկրինեի քէմալը կէրմի լէ բրէնսէս հագլաշտը վէ էլինի մէրգումէյէ ուզաթարագ , հէյէճանլը պիր սէտա լէյ ։

— Հէրմինի՛ . . . տօղրու սէօյլէ՛ . . . սէնին մէքթուպլարընտա պէնտէն հիչ պիր չէյ սագլա՞մատըն մը . . . վալիտէմ քէնտի սօն տագգալարընտա պէնի լանէթ ի՞թմէտի մի . – տէտի ։

Բրէնսէս . – Ասլա , Ֆրէ՛տէրիք . . . սէօզիւմէ իհթիմատ էթ . . . պու պապտէ գաթիյէն էմին օլ . . . ։ վագրա սէնի սօն տէֆա կէօրիւպ էճէլ աճըլարընը պիրագ թատիլ իհթմէք իսթէտի իսէտե , պիր աղ սօնրա ագլընը պիւթիւն պիւթիւն ղահիպ իհթտի . հաթթա սայրգլատըղը ղէման պիլէ . . . հալէա սէնի չաղըրմադտա , հալէա սէնին իամինի եատ իհթմէքտէ իտի ։

Մարքի . – (Ֆէտէրնաք պիր սուրէթտե .) Էվվէ՛թ , պէնիմ հուզուրըմ քէնտիսինէ հայաթպախչ իտէպիլէճէյինէ պէսպէլլի հրասխեաթը մատէրանէսի չահատէթ իհթիչ տիր . . . ։

Բրէնսէս . – Ռէճա իտէրիմ . . . պու կիպի հիւղնէնկիզ վէ քէտէրամիզ իսաթըրէլէրի ֆիքրինտէն չըգար . . . ղիրա պու ֆէլաքէթին թամիր ու իսաէսի գապիլ տէյիլ տիր ։

Մարքի . – Լաքին թէքրար ըէճա իտէրիմ , Հէրմինի՛ , վալիտէմ՝ սօն տագգալարընտա եանընտա պուլընմատըղմ իչուն մէյուս վէ միւքէտտէր օ՞ղլմատը մը . պանա լանէթլէր օգո՞ւմատը մը . . . տահա գիյատէ զարուրի իւլ իճրա պիր վազիֆէ պէնի պաշգա եէրէ սէվգ իհթիչ օլաղընը անլա՞մատը մը . . . ։

Բրէնսէս . – Խա՛յր , Ֆրէտէրիք , խա՛յր , պու պապտէ սէնի թէէմին իտէրիմ . . . ։ Պիր աղ սօնրա ագլընը պիւթիւն ղահիպ իհթիչ օլաղընտան , էկէր սէն կէլմէյէ վագթ տախի պուլայըտըն , իչ իչտէն կէչմիչ օլաճագտը վէ էօլմէսինտէն էվվէլ պուրայա վարըլ օլամայաճագտըն , Պու պապտէ սանա եագընըշ օլաղըմ պիլճիւմլէ մալիւմաթ՝ հագայիդի ահվալտէն իպարէթ տիր . պինաէն ալէյհ , հիչ պիր կէօնէ էնտիչէյէ զահիպ օլմայարագ միւսթէրիհ օլման լազըմ տըր . . . ։

Մարքի . – Էվվէ՛թ . . . վիճտանըմ միւսթէրիհ տիր . զիրա վալիտէմի ֆէտա իհթմէքլէ վազիֆէմէ իհթատթ իհթիտիմ . վէ ֆագաթ , հէր նէ գատար չալըշըրմ չապալատըմ ըտա , եինէ շու « Բէտէրինտէն , վալիտէսինտէն վէ հաթթա ճանընտան վազ կէչմէյէն պիր քիմսէ , պէնիմ չակիրտիմ օլամագ (1) » քէլամըլյա պիղէ էմր իտիլէն հալէ ալըշմագա տէսթրէսթ օլամատըմ ։

Բրէնսէս . – Օրատը թատիլ տիր . զիրա , անատան , պապատան , գարտաշլարտան ճիւտա միւշթէք վէ նէֆրէթ իտիպ գաչընմագ ըէք միւշքիլ չէյ տիր . լաքին պունա մուգատիլ , նէ՛ գատար նուֆուզ ու թէէսիր . . . նէ՛ գատար գուվվէթ վէ իգթիտար քէսպ իհթմէքտէ օլտըղմըղը տէրխաթըը իհթմէյօր մըսըն . . . ։

Մարքի . – (Պիր տագգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա .) Օրատը տա վար ա՛ . ալէնէն վէ աշխաեարէն իճրատի հիւքիւ-

---

(1) Ժէգիւթթ Տէմկնէթինին գալանկնի էատսկնէսինտէ , պու տէհչէթլի թէնպիհ հագգընտա , աթիտէքի չէրհ ու իպգահաթ օգունմագտա տըր .

« Լիտան տախի հրասխեաթը գալպէ եարտըմ իհթմիչ օլմագ իչուն , էպէվէյնիմ Վ.Ա.Ր , պիրատէրլէրիմ Վ.Ա.Ր տէյէճէք եէրտէ , էպէվէյնիմ Վ.Ա.Ր ԸՏԸ , պիրատէրլէրիմ Վ.Ա.Ր ԸՏԸ տէմէյ պըշմագ լազըմ տըր . » (Իմթիհանը ուտումի . սահիֆէ 29 . գալանկնի էատսկնէ .)

ՄԷԹ իտէն ասհապը գուվվէթ վէ իգթիտար իւղէրինէ խաֆիյէն հաքիմ օլմազ իչուն ինսան նէլէ՛ր ֆէտա իթմէզ, Պու տէֆա Բօմպայա սէյահաթըմ, պիզիմ տէհչէթլի նուֆուզ ու իգթիտարըմըզ հագդընտա եէնիտէն եէնիյէ ֆիքըրլէր հասըլ իթտիրտի. զիրա պիլմիշ օլ, Հէրմինի, քի տիւշմէնլէրիմիզ հէր նէ տախի եաբսալար, Բօմպա, կէրէք ատէթ, կէրէք րիվայէթ վէ կէրէք մէզհէպ գուվվէթիյլէ, էլան տիւննէանընդն էն կիւզէլ վէ էն պէօյիւք պիր գըսմընտա հիւքմֆէրմա տըր. չու հալտէ, ինսան անճագ Բօմպատան, եանի պու նօգթաի իւլեատան իգթիտար վէ իճրաաթըմըզըն վիւսաաթընը թագտիր իտէպիլիր . . . Շախսիյէէթ վէ մահիյէէթլէրի, թարիգաթըմըզըն չախսիյէէթի արտսընտա մահվ օլուպ կիտէն օ պինլէրճէ ինսան մաքինալարը, եանի պիլա իթիրազ իթտաաթէ մէճպուր օլանլար, նէ տէրէճէ ինթիզամ վէ ըթթըրատ իւզրէ իշլէմէքտէ օլտըգլարընը էօյլէ պիր նօգթաի իւլեատէն կէօրմէք հագըգաթէն բէք նադարըուպա պիր մէնզարէ տիր, Շու պիզիմ գուվվէթ վէ իգթիտարըմըզ մէյէր նէ՛ պէօյիւք իգթիտար ըմըշ . . .

« Պիր ինսան՝ թարիգաթըմըզա իշթիրագ իթմէզտէն էվվէլ, իսթէմիյի կիպի տիւշիւնիւր, եաշար, իթիգատ իտէր, քէյֆէ մաեէչա հարէքէթ իյլէր . . . լաքին ճէմիյէթիմիզէ տախիլ օլուր օլմազ, պիր գաչ այ զարֆընտա ինսանլըգտան եալընըզ տէրիսի գալըր. տիկէր գուվվէթլէրի ճիւմլէթէն մահվ օլուր պիթէր. մէսէլա՝ ագլ ու զէքավէթի, ֆիքր ու ֆէթանէթի, իտրաք ու մուհաքէմէսի, վիճտանը, իրատէի ճիւզիյէսի, էլհասըլ պիւթիւն գուվվէի պէտէնիյէէսի, ֆիքրի պէշէրին սէրպէսթի վէ հուրրիյէէթինի քէօրլէթէն պիր սաքիթանէ վէ միւտհիշ իթտաաթ վէ էսրար նէվինտէն պիր թագըմ ամէլ ու հարէքէթլէրլէ թար ու մար օլուր, ֆիտան կիպի դուրուր վէ պիւքիւլիւր կիտէր. ալիմ Ալլահ, արա սըրա պուրալարընը տիւշիւնիւք տիւշմէք տիւշարը հայրէթ ու տէհչէթ օլուր գալըրըմ. իշթէ օ սըրատա պու տիլսիզ, վէ էօլիւ կիպի սօղուգ ճիսմլէրէ թարիգաթըմըզըն նէֆէսինի իւֆլէրիզ. տէրհալ պու ճէսէտ այագա գալգար, եիւրիւր, կիտէր, հարէքէթ իտէր, իշ կէօրիւր, լաքին իլէլէպտ գաբանմըշ օլտըղը տաիրէտէն տըշարը չըգամազ. իշթէ, ինսանլար ճէմիյէթիմիզին աղասը սըրատընա անճագ չու վէճճ իլէ տախիլ օլապիլիպ, ինսանըն էլլէրի քէնտիսինի սէվգ ու թահրիք իտէն ֆիքրին մէգասիտ վէ նիյաթընը անլատագսըղըն էն միշքիլ իշլէրի պիլէ կէօրմէքտէ օլտըղը միսիլլու, պունլար տախի ճէմիյէթին էվամիրինի, իրատէլէրինի մաքինա կիպի իճրա իտէրլէր վէ ֆագաթ մագսատ վէ նիյէթլէրինի անլայամագլար :

Պու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատա, մարքի տ'իկրինէինին չէհրէսինտէ զուրուր ու ազամէթ վէ թէպէքքիւր ու թէհաքքիւմ ալահի նիւմայան օլտու :

Բրէնսէս . – Օ՛հ, էվվէ՛թ, էվվէ՛թ, պու գուվվէթ ու իգթիտար պէօյիւք, հէմ տէ ղայէթ պէօյիւք տիր. վէ պիլ խասսա էֆքար ու վիճտան իւղէրինէ իճրաի հիւքմ իթտիյի իչուն բէք տէհչէթլի տիր :

Մարքի . – Տինլէ, Հէրմինի՛. վագթըյլա պէնիմ թահթը իտարէմտէ միւքէմմէլ պիր սիւվարի ալայը վար ըտըքի, պունլարըն իւնիֆօրմասընտան տահա չաչաատար վէ տահա ճաղիպէլի պիր շէյ թէճավիւր օլընամազ ըտըեաղ կիւնլէրի, սաապահլայըն, կիւնէչ էթրաֆը աֆիագա էչիաբաշը էնվար օլտըղը վէ պէն տէ կէնիչ պիր թալիմ մէյտանընտա պուլընտըղըմ սըրատա, գօմանտանլըղըն զէվգ ու լէզզէթլիյլէ նէչէեապ օլուրտըմ. սէսիմի իշիտիր իչիթմէզ, սիւվարիլէրիմ տէրհալ հարէքէթէ պաշլարլար, պօրուլար չալընըր, տավուլլար ուրըլըր, ասքէրլէրին շապգալարընտաքի թիւյլէր վէ սօղուճլար տալղալանըր, գըլըճլար բարըտտար վէ ալթուն իշլէմէլի էլպիսէլէրիյլէ բէք

ղէյատէ Նաղարըուպա կէօրիւնէն զապըթլարըմ տախի պարկիրլէրինի տէօրթ Նալ գօշտուրարագ էվամիրիմի թէքրարլար ըտը. օրթատա կիւրիւլթիւ, շամաթա, ըշըգ վէ շաշաատան պաշգա պիր շէյ կէօրիւլէմէդ իտի. վիճուռլարը եարա էսէրլէրիյլէ մէսթուր օլան ճէսուր վէ զայրէթլի ասքէրլէրին ճիւմլէսի, պէնիմ պիր իշարէթիմէ, պիր սէօզիւմէ իթաաթ իթտիքլէրինատէն, պէն տէ քէնտի իւզէրիմտէ աղիմ պիր գուվվէթ, ֆէվգ էլ ատէ պիր մաղրուրիյէթ հըսս իտէր իտիմ. զիրա րաքիպ օլտըղըմ պարկէրին հիտտէթ ու չիտտէթինի զապթ իտէպիլտիյիմ միսիլլու, թահթը հիւքմիմէ ալմըշ օլտըղըմ պունճա ճէսուր գալպլէրի տախի քէնտիմէ իթաաթ իթտիրմէքտատէ իտիմ...: Հալպուքի պէն՝ օ գատար ֆէննա կիւնլէր կէչիրմիշ վէ միւտտէթի մէտիտէ քէմալը չէճաաթլա մուհարէպէ իթմիշ օլտըղըմ հալտէ, պիլա միւտահէնէ սէօյլէյէպիլիրիմ քի, պու կիւն, վէ պու սաաթտա, քէնտի էմրիմ մուճպինճէ հարէքէթ իտէն, տիւշիւնէն, իսթէյէն վէ մաքսատա կիսի իթաաթ իտէն սիյահ էլպիսէլի բահիպլէր պաշընտա պուլունարագ, պին գաթ տահա զիյատէ նուֆուզու իգթիտար, գուվվէթ ու ճէսարէթ հըսս իթմէքտատէ իմ. պու բահիպլէր՝ պիր իշարէթիմնէ քիւրէի արզըն հէր թարաֆընա տաղըլըրլար, գատընլարըն կիւնահլարընը իթիրաֆ իթտիրիպ Ս. Հաղորդութիւն վէրմէք վէ չօճուդլարը թէրպիյէ իթմէք պէհանէսիյլէ, ֆամիլեալար արտասընա կիրէրլէր, մէզար դաբուսընա կէլմիշ օլան քէսանըն էտրարընա ակեահ օլարագ ֆամիլեալարըն մէնաֆիինէ իչթիրաք իտէրլէր, սաֆտիլ վէ Ալլահտան գօրգան հիւքմտարլարըն մուզտարրպ վիճտանընա հաքիմ օլարագ, անլէրին թահթը սալթանահլարընա չըգարըլար, վէ խուլասատի քէլամ ձէննապը Հագգ թարաֆընտան պիր վէքիլի մութլագ օլմագ իւզրէ Ռօմատա ճալիս պուլունան Բարա հաղրէթլէրինէ խըտմէթլէր իտէրէք, միւշարիէյհին թա ևանը

պաշընտա օթուրուրլար: Էվվէթ, թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, պէշիքատէն մէզարա, ֆագիր պիր սէնաթքարլըն դուլպէսինտէն թահթը հիւքմտարիյէ, վէ թահթը հիւքմտարիտէն տախի ձէննապը նէզատընըն վէքիլի օլան Բարատընըն քիւրսիի մուգատտէսինէ գատար միւմթէտտ օլան չուհիւքմէթի խաճիյնէմիզ, էն աղիմ հըրս ու թամա'լարը ալէվէնտիրմէք վէ ևա թէսքին իթմէք իչուն թէէխս իտիլմիշ տիր: Իմտի, տիւնեատտա հա՞նկը թարիգի մայիչէթ, հա՞նկը մէսլէք, հա՞նկը եօլ պու գուվվէթ վէ իգթիտարը պախշ իտէպիլիր: Էվվէլճէ կէչիրմիշ օլտըղըմըզ վէ հաթթա պիր չօգ քիչինին նաղարը հասէտինի ճէլպ իթմիշ պուլընան օ շաշաալը էօմրիւմիւզ, չիմտի պանա նէ՛ գատար նէճրէթպախշ կէօրիւնմէքտատէ տիր. (Ա.ճը պիր թէպէսսիւմլէ.) Օ վագթլար խաթըրընա՞ մը, Հէրմինէ՛,

Բրէնսէս. – (Փէմալը կէրմի իլէ.) Հագդըն վար, Ֆրէտե՛րիք, հէմ զիեատէսիյլէ հագդըն վար. շու կէչմիշ զէմանը նէ գատար խաթխըրահ վէ իսթիհգար իլէ տէրխաթը իթտիյիմի պիլսե՛ն . . . , Պէն տէ չօգ տէճալար սէնին կիպի կէչմիշ զէմանը հալը հաղըր իլէ մուգայէսէ իտէրիմ, վէ սէնին նասիհաթլարընը տինլէմիշ օլտըղըմտան ոօլայը գալպիմտէ աղիմ պիր մէճպուռնիյէթի տույարըմ. զիրա, պիր վագթ կիւզէլլիքտէ եէքթա օլան վէ էթրաֆը պիր թագըմ էհլի զէվգ ու չէհվէթի ատէմլէրըլէ գուշաթըմըզ պուլունան գատընլարըն, զօնչէի ճէմաալէրի ոօլմագա պաշլար պաշլամագ, տիւշար օլտըգլարը կիրտապը մէզէլլէթի վէ սէֆալէթէ եուսվարլանմագտան անճագ սէնին սայէնտէ գուրթըլապիլտիմ. . . , Իկէր պէն վագը օլան նասիհաթլարընա գուլագ ատմամըշ օլսայըտըմ, չիմտի պէն նէ՞ օլաճագտըմ, նէ՞ կէօնէ հարէքէթի իտէճէքտիմ. գատընլար քէնտի հըսսիյէաթը չէհվէթճույանէսինէ, խըտմէթի իթտիքճէ, անլէրէ ըշհարը մուհապպէթ իտէն վէ ֆագաթ շաշաալ ճէմալի մահվ օլընճա, անլէրի

քէօշէի վահտէթ վէ ինղիվայա ամման պիր թադըմ խօսթէսէնա , նանքէօր վէ դապա հէրիֆլէրի էթրաֆըմտա սագլամաղա չալըշաճադ վէ ֆադամի սայ ու զայրէթիմտէ եինէ մուվաֆֆադ օլամայաճադտըմ. վէ եախօտ էվիմի պիր սէֆահաթ մէրքէզի իթմէքտէն պաշգա պիր չարէ պուլամայաճադտըմ... էվէ՛թ . . . զինեթլէր իճրա իթմէք , զիյաֆեթլէր վէրմէք , պալօլար վէ սուարէլէր թէրթիպ իլէմէք վէ թապիրի տիկէրլէ պէնիմ եիւղիւմէ պիլէ պագմայան պիր ալայ չանագ եալայըճըլարընը պաշըմա թօրլամագ , վէ հէր ագշամ սալօնտան սալօնա , ճէմիյէթտէն ճէմիյէթէթ պիրի պիրի արտընճա տօլաշան պիր թադըմ մաշուգ վէ մաշուգէլէրէ եէքտիկէրինէ կէօրիւշիւպ գավուշմագա մէյտան աչմագ մէճպուրիյէթինտէ պուլունաճադտըմ. հալ պու քի, կէօրտիւքլէրի ասարը իհթիշամ վէ շաշաայը , զէվգ ու մէսէրլէթ վէ աշգ ու մուհաֆազէթին միլլէթմիմիմաթընտան աատտ իտէն պէօյլէ կէնճ , կիւլէր եիւղ վէ սէվտաքեար տէլիգանլըլարը պիր եէրէ թօրլամագ պուտաճա վէ տիվանէճէ պիր զէվգ տէյի՞լ մի . . . ,

Բրէնսէսին շու սէօզլէրինտէ օ գատար էսէրի չիտէթ մէվճուտ վէ չէհրէսինտէ օ տէրէճէ զարաղբեարանէ պիր հասէտ մէշհուտ ըտը քի , գալպինտէյի քէտէր վէ աճըլարըն չիտտէթ ու մէրարէթի պիլա իհթիյար զահիրէ չըգմագտա ըտը : Մէզպուրէ՝ կէչմիշ զէմանտան կիւյա իբրահ ու նէֆրէթի իտիյօրմըշ կիպի պիր հալ թաալայագ տէտի քի .

— Խա՛յր , Ֆրէտէրիք , խա՛յր . սօնըննճը վէ շաշաատտար պիր ֆիւթուհաթտան սօնրա , խայլը միւտտէթ շայանը բէրէքաթիշ գրալիչասը օլտըղըմ վէ աղ վագթտան պէնի քեամիլէն թէրք իտէճէյի պէտիհի օլան սիւֆէհա ալէմիյլէ անճագ սէնին սայէնտե գաթ՝ը միւնասէպէթ իյլէտիմ. վէ գրալիչալըղըմը պաշգա պիր քիւբտտե ատտարմ. եա-

նի՛ քէնտի չէհվէթբերէքաթլիքլէրինէ ֆահիդ պիր ճաղիպէ իլէ թահթը հիւքմիմէ ալտըղըմ սէֆիհ ատէմլէր եէրինէ, միւթէպէր , միւհթէրէմ, հէյաէթէնկիլ վէ սահիպի իգթիտար ատէմլէրլէ միւնասէպէթէ պաշլատըմ քի , պունլար տան բէք չօղու պիրէր տէվլէթի իտարէ իթմէքտե իտիլէր. հաթթա մէրդուման պանա նէ տէրէճէ ըղհարը սատադաթի վէ խալխէթի իթտիլէրտե , պէնտե քէնտիլէրինէ օ մէրթէպէ սըտդ ու իսթիդամէթի իտլրագ իթտիմ. իչթէ միւտտէթի էօմլիւմտե տախմա խայալ վէ թէսաւվուր իթմիչ օլտըղըմ իդպալ ու սատտէթէ անճագ օ զէման նախլ օլտում. տիւնեանըն էն պէօյիւք մէնֆաաթլարընտա , զայրանէ պիր իչթիրագըմ վէ նուֆուզ ու թէէսիրիմ պուլունտու . էն մուհիմ էսրարա մահրէմ վէ ակեահ օլտում. պէնի իսթիհգա վէ եա իսթիհգար իտէն էչխասը խանչէրի ինթիգամընմա ուրըպ տէվիրտիմ. պիլաքս պանա խըտմէթ, հիւրմէթ վէ իթտաաթ իտէն զէվաթը քէնտի իւմիտ վէ արզուլարընտան զիյատե տէրէճաթ վէ մէրտթիպէ թէրֆի' գըլտըմ:

Մարքի . – Իչթէ , Հէրմինի , պիր գաչ քէլիմէ իլէ ճէմիյէթիմիզին եէնիտէն եէնիյէ թարաֆկիրլէր պուլարագ իճրա իտէճէյի խուսուսը խիւլասա իթտին... պիզիմ խաթթը հարէքէթիմիզ՝ պուղղ ու ատտավէթիմիզի վէ մէյլ ու մուհաֆազէթիմիզի թէմամըյլա մէճնուն իթմէնին գօլայլըղընը պուլմագ վէ ճէմիյէթիմիզին մէրտթիպէ ալիյէօինտե պուլընան զէվաթա քէօր քէօրիւնէ իթտաաթ իտէրէք , մուդաֆիլինտե տախի , պէնիի պէչէրին մապադըը իւզէրինէ խաճիյէն հիւքմֆէրմա օլմագ հագդընա իչթիրաք իթմէք տիր . (Հադարէթամիզ պիր սուրէթտե.) Տահա տա պիր թադըմ տիվանէլէր վէ քէօրլէր վար տըր քի , կիւյա թարիղաթըմըզ պիլ խաասա ճէնքլէշմէք իչուն թէէսսիւս իթմէմիշ վէ կիւյա գավգա էնտասընտա եէնի պիր գուվվէթի վէ զայրէթ քէսպ իթմէյիղ կիպի , չու սը-

բաւա պիր գաչ ուղուրըզ իլլերէ գարշը ճէնքլէշիպ ուղ-
բաշմաղա մէճպուր պուլընաըղըմըզ իչուն , պիզի՝ իչիմիզ
պիթմիչ վէ մահվ ու պէրպաա օլմուշ զանն իթմէքտէ
ուրըէր : Էվվէթ , պէն ատ թէսլիմ իտէրիմ քի վազթլար
բէք ճէնա ուր . . . լաքին էլպէթթէ պէօյլէ գալմազ . . .
պիր կիւն տէյիլ իսէ , պիր կիւն էյիլէշէճէք ուր . . . :
Սէն ատ պիլիրսին քի , պիր գաչ կիւն զարճընաա , նանի
չուպաթըն օն իւչինտէ , պիր միւտաէճէնք տիւչարը թէ-
զէլիւլ օլմուշ օլան նուճուզ ու իդթիտարըմընզը թահքիմ
ու թադվիյէ իտէճէք էբէյիճէ գուվվէթլի պիր վաըթա-
յա մալիք օլապիլէճէյիդ . . . :

Բրէնահս . – Մէ՞-լը-ը՞ ճէհէննաէ՞ն մի պահս իթմէք
իսթէյօրսուն . . . :

Մարքի . – Հա՛յ հա՛յ . պիզիմ իչուն վէզայիի ազիմէ-
տէն մատուտ օլան վէ էհէմմիյէթի ճէվվէլ էլատէյի հալդ
պուլընան պու իչտէ հալըր պուլընմազ իչուն Բօմատան
գալգըպ աճէլէթէն Բարիսէ կէլմիմ :

Բրէնահս . – Օ գատար հիւնէր վէ մէհարէթլէ թէ-
թիպ իթմիդ օլտըղըմըզ թէսավվուրաթ վէ էնթրիգալա-
րըն ճիւմլէսինի պիր տազըգա զարճընաա թար ու մար
իթմէսի միւհթէմէլ օլան ֆէլաքէթի ազիմէյի իչիթ-
աի՞ն մի . . . :

Մարքի . – Էվվէ՛լ , Բարիսէ հէնուզ կէլմիդ իքէն Բօ-
մէնի կէօրսիւմ . . . :

Բրէնահս . – Էօյլէ իսէ քէյֆիյէթի սանա անլաթտը :

Մարքի . – Հա՛յ հա՛յ . Հինալի բրէնսին վէ ժէնէրալ
Սիմոնըն դըզլարընըն , բաքիպ օլտըգլարը սէֆինէլէր զարգ
օլտըգտան սոնրա , Բիգարտիա սէվահիլինէ տիւշտիւքլէ-
րինի վէ պատէհու հիքմէթի անլաշըլմազ պիր սուրէթտէ
Գարտօվիլ գօնապընա կիթմէկէրինի պիրէր պիրէր նազ
իլէտի . ֆագաթ պու բէք զիյատէ հայրէթէ շայան ուր ,
Հէրմինի . զիրա , կէնճ գըզլարը բէհպերլէրիլէ պէրապէր

Լիթթիքաաա վէ Հինալի բրէնսի տախի ճամատաա զանն ի-
տիյօրսուգ . . . Համթթա պու պապատէ թէտապիրի լազըմէ
վէ իհթիմամթքէտարանէ տախի քէմալը մէհարէթլէ թէբ-
թիպ վէ իթթիհատ իտիլմիչ իտի . . . : (Հիտաէթ վէ ինա-
ֆիալ իլէ .) Ալիմ Ալլահ , զանն իտէրսին քի պիր գուվ-
վէի մէճհուլէ պու ֆամիլէտա ազատընը տախմա մուհաֆա-
զա վէ վիգայէ իտիյօր :

Բրէնահս . – Պէրէքէթի վէրսին քի , Բօտէն՝ թէտպիրլի,
գուրնազ վէ զայրէթքէշ պիր ատէմ ուր . տիւն ագշամ
պուրայա կէլտի վէ ուզուն ուզատիյէ օթուրուպ սէօյլէշ-
տիք :

Մարքի . – Մուհավէրէնիղին նէթիճէսի բէք միւքէմ-
մէլ տիր . . . : Զըզլարա րէճհատաթի իտէն իհթիյար ասքէր
(Տակոպէը) իքի կիւն գատար Բարիսէն հարէքէթի իտէ-
ճէք տիր . . . զէվճէսինին (Ֆրանսուազ Պօտուէնին) իտու-
սուսի բարադը պու պապատէ լազըմ կէլէն թալիմաթը ալ-
մըշ ուր . . . մատադըսը քէնտիլիյինտէն եիւրիյէճէք
տիր . . . Եարընքի կիւն , ժէնէրալըն գըզլարընտան տախի
գօրդաճադ պիր քէօչէմիդ գալմայաճադ ուր . . . մէյտան-
տա Եալընըզ Հինալի բրէնս գալըր . . . օ տա , թէհլիքէլի
պիր սուրէթտէ Եարալանմըշ օլարըզ հալտէ , Գարտօվիլ
գօնապընտա Եաթմըշ ուր . ատէմէք տիր քի , տահա իշ
կէօրէճէք վազթըմըզ վար ուր . . . :

Բրէնահս . – Լաքին հէբսի պու տէյիլ տիր . եէկէնիմի
հիսապա գաթմայարադ , տահա իքի քիշի վար ուր քի ,
քէնտի մէնաֆիմիդ իչուն չուպաթըն օն իւչինտէ Բարիս-
տէ պուլընմամալարը իճապ իտէր :

Մարքի . – Էվվէ՛լ անլատըմ . պիրինի Մ. Հարտի տիր .
լաքին մէրդումըն էն ազիզ վէ էն սատըգ տոսթլարընտան
պիրի քէնտի հարէքէթտի վէ իճրատաթընը պիզէ իսապեր
վերիյօր . պու տոսթու պիզիմ ատէմիմիդ տիր վէ անըն
վաըթատըլտա ուր քի Մ. Հարտինի ֆրանսանըն մէմալի-

քի ճէնուպիյէսինէ սէվգ իտէալըմիք . միւմալէյհին պիր այտան էվվէլ Բարիսէ ավտէթ իթմէսի հէմտան միւմքին-սիզ կիսի տիր . Գուշ-Թու-Նիւ (Չըպլազ եաթան) լազա-պըլյա մարուճի օլան չու սէֆիհ վէ սերսէրի իշճիյէ կէ-լինճէ . . . :

Բրէնսէս . – (Ֆէվգ էլ ատէ պիր մահճուպիյէթէ տիւչար օլմուշճասընա .) Ա՛հ . . . Գուշ-Թու-Նի՛ւ մի . . . :

Մարքի . – Էվվէ՛լ , լաքին պու ատէմ ասլա մուճիպի էնտիշէմիզ օլամազ . . . պինաէն ալէյհ օ սէֆիհ սերսէրի-տէն գօրդաճագ քէօշէմիզ եօգ տուր . . . : Գունլարտան մաատա պիրտէ Գարըիէլիմիզ վար տըր քի , թէքմիլ իւմի-տիմիզ անըն իւղէրինտէ տիր . մէրդում տախի շու պէօ-յիւք կիւնէ (չուպաթըն օն իւչիւնէ) գատար պիր սանիյէ-ճիք օլսուն եաղընըզ պըրադըլմայաճագ տըր . . : Շու հալ-տէ , հէր չէյ մուվաֆֆագիյէթի թէէմին իտիյօր տէմէք տիր . . . չիմտի իսէ հէր վագթտան գիյատէ մուվաֆֆագ օլմազա մէճպուրըզ . գիրա պու մէսէլէ պիզիմ իչուն հա-յաթ ու մէմաթ մէսէլէսի տիր . . . : Օսմաոան ավտէթիմ-տէ Ֆօրլիտէ թէվազգուֆ իթմիմ . . . օրատա տիւգ ա՛Օր-պանօյը կէօրիւպ պէրապէրճէ գօնուշտըմ . անըն գրալ իւղէրինտէքի նուֆուզվէ թէէսիրի ֆէվգ էլ ատէ տիր . . . միւշարիյէյհին էֆքեարընը քեամիլէն զաաթ վէ քէնտի քէյֆինէ րաաթ կյէմիշ տիր . պինաէն ալէյհ եաղընըզ տիւք ա՛Օրպանօ վասըթտասըյլա իճրատի մուտամէլէ իտէպ-լիրիզ . . . :

Բրէնսէս . – Յ՛ , տիւգ ա՛Օրպանօ իլէ պէրապէր նէ՞ գօնուշտընըզ պագալըմ . . . :

Մարքի . – Տ՛Օրպանօ , գրալըն մէմալիքինտէ հիմայէի աղիմէյէ մաղհար օլարագ եէրլէշմէմիզ վէ կէնճլէրին թա-լիմ ու թէրպիյէսի խուսուսի իմթիյազլարընա պիրլէ թէվ-տի օլընմասը պատընտա լազըմ կէլէն միւսաատէյի իս-թիհսալ իթմէքլիյի վատ իտիյօր վէ պէն էմին իմ քի վա-

տընը իճրա իտէպիլիր պիր ատէմ տիր . . . : Գու մուհա-սէնաթ վէ ֆէվաիտ սայէսինտէ , իքի վէ նիհայէթ իւչ սէ-նէ զարֆընտա մէմալիքի մէղքիւրէտէ օ տէրէճէ քէօքլէ-շիրիզ քի , օնտան սօնրա տիւգ ա՛Օրպանօ քէնտիսի պիզ-տէն մուավէնէթի թալէպինէ մէճպուր օլուր . լաքին պու կիւն հէր չէյ անըն նէտտի իղթիտարընտա պուլընտուղըն-տան , խըտէմաթը վագըասընա պէտէլ պիր չարթը մութ-լագ տէրմիյան իտիյօր . . . :

Բրէնսէս . – Նէ՞ կիսի չարթ . . . :

Մարքի . – Բէշին օլմազ իւզրէ պէշ միլիոն վէ սէնէ-վի տախի եիւզ պին ֆրանգ թահսիսաթ . . . :

Բրէնսէս . – Օ՛ , բէք չօգ տէյի՛լ մի եա . . . :

Մարքի . – Թա՛յր , չօգ տէյիլ . պիլաքս քէք ազ տըր . զիրա մէմալիքի մէղքիւրէյէ այագ պատար պասմազ , Գ-ը-Լ-Ը Գ-Է-Լ-Ինին ճէմիյէթի իտիճէյի մէպ-լաղըն անճագ սէքիզտէ պիրի օլան չու բարայը տէրհալ էլտէ իտէպիլէճէյիզ . . . :

Բրէնսէս . – (Մխթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթտէ .) Էվվէթ՛ . . . Գ-ը-Լ-Ը Գ-Է-Լ-Ինտէն գըրդ միլիօնա գարիպ պիր մէպլաղ իւմիտ օլընմագտա տըր . . . :

Մարքի . – Օնտան պաշգա , տիւգ ա՛Օրպանօնըն թա-լէպ իթմէյի չու պէշ միլիօն՝ էօտիւնճ կիսի պիր չէյ տիր . զիրա , պիզէ թէվֆի օլընաճագ չօճուգլարըն թալիմ ու թէրպիյէսի վասըթտասըյլա ֆամիլեալար իւղէրինտէ թէէ-սիր վէ նուֆուզըմըզ թէզայիւտ իտիպ տէ , եավաշ եա-վաշ հիւքիւմէթին էճնիյէթինին տախի ճէլպ իտէճէք օլուր-սագ , թարաֆըմըզդա կէօնտէրիլէճէք հէտիյէլէրտէն՝ պու միլիօնլարը թէքրար էլտէ իտէպիլէճէյիմիզ աշիքար տըր . (Թահգիրամիզ պիր սուրէթտէ ումուղլարընը գալտըրա-րագ .) Գու հագըգաթ մէյտանտա տուրուրքէն հալէա թէ-րէտտիւտ կէօսթէրմէք պուտալալըգ տէյի՛լ մի . . . : Ղա-բիլի չուրաաը քի , պիզի քէնտի մէմլէքէթլէրինտէն թարտ

իտէճէք գատար գաֆիլ հիւքիւմէթլէր էլան վար ըմըշ. պունլար կէօրմէյօրլար քի, հեր շէյտէն գիյատէ արզու իթտիխիմիզ թալիմ ու թէրպիյէ քէյֆիյէթինի պիզէ թեվտի՛ իթտիքլէրինատէ, էհալիյի էօյլէ պիր իթաաթը սաքիթանէ վէ հալխանէյէ վէ էօյլէ պիր ինգըլյաաը էսէրանէյէ ալըշտըրըրըզ քի, ֆիքրլէր ամէլ ու հարէքէթաէն սագլըթ օլարագ վէ աաէթա պուչագ կիսի քէօրլէնէրէք, տէվլէթլէրին ասայիշ վէ իսթիրահաթը թէէմին իտիմիշօլուրհաթթա, ասըլզատէկեան սընֆըննըն գըսմը ազամըյլա սահիպի սէրվէթի էանաֆ կիւրուհընըն պիզատէն իւրքիւպ նէֆրէթի իթմէլէրի գարիպ սէյի՞լ մի սիր· պու պուտալա հէրիֆլէր հալէա անլամայօրլար քի, պիզ, էհալիյի, տիւչար օլըպըր գարուրէթի ու սէֆալէթի ձէննաթը Հադդըն նագափիլի թալեիր վէ էպէտի պիր գանունը օլըպրընա վէ քէնտի հալինի ըալահ իթմէք կիսի պիր սէվտահ միւճրիմանէյէ տիւշմէքտէն տահմա իճթինապ կէօսթէրմէք լազըմ կելէճէյինէ վէ ինսան գըսմը՝ տիւնեատա նէ գատար միհնէթ ու մէշագգաթ չէքէրսէ, ախրէթտէ տահի օ նիսպէթտէ միւքեաֆաթա մաղհար օլաճաղընատան, պու տիւնեատա րէֆահ ու սաատէթի հալէ արզու իթմէք ձէննաթը Հադդադարշը պիր ճինայէթի իշլէմէք տէմէք օլարըրնա իգնա՛ վէ իսքեաթի իտէճէք օլուրսագ, էհալինին ֆիքրի պու իթիդատը մէյուսանէ իլէ պունալարագ քէնտի մէղէլէթի ու սէֆալէթի արատընատա չիւրիւմէյէ գաթլանաճագ տըր. օ ղէտման նահլի սաատէթ օլմագ իշուն մէվճուտ օլան իմիտլէր վէ էյի կիւնլէր կէօրմէք իշուն կէօսթէրիլէն սապրսըղճա արզուլար մահվ օլուպ պիթէճէք տիր. օ ղէտման հիւքիւմէթլէրին միսթագպէլինի բէք քէտէրամիզ վէ տէհլիքէնկիլ կէօսթէրէն թէհտիտքեարանէ մէսէլէլէր պիսսուհուլէ հալ օլունաճագ տըր..., Պու ահմագլար հալէա կէղրմէյօրլար քի, էհալիտէն թալէպ իթթիխիմիզ շու իթաաթը սաքիթանէ վէ իթիդատը էսիրանէ,

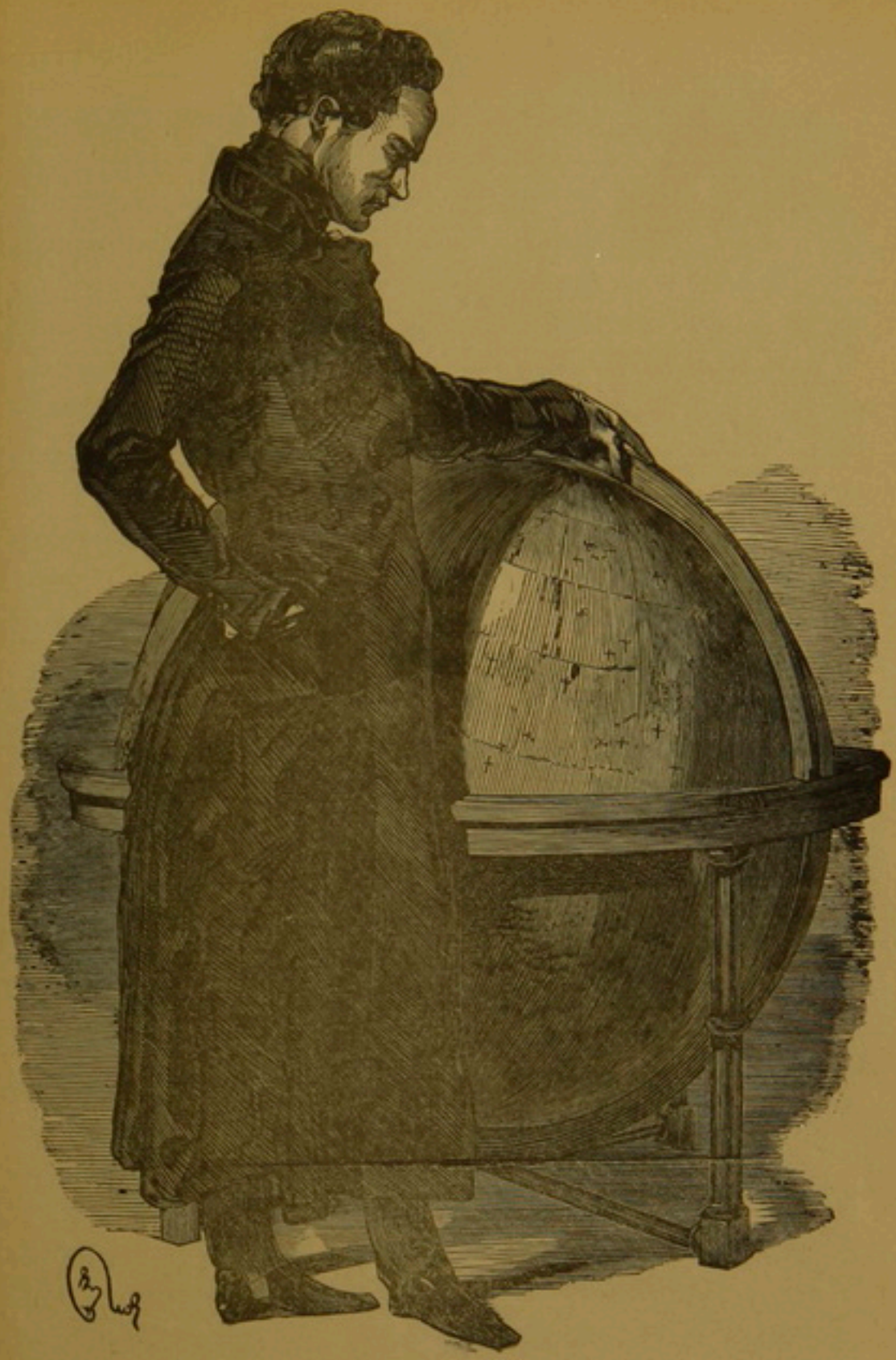

ԱՐԹԱՑ-ՄԱՐԴԻ ՏԻՊՈՒՆԸՆԻ

քէնտիսինի հայլան կիպի սիւրիւպ սիւրիւքլէմէք իչուն պիր եուլար խըտմէթինի կէօրմէքտէ տիր. տիւնեանըն պախթիյարլարը ատտ օլունան գէնկին վէ քիպար թագըմընտան իսէ՝ խարիճտէն տինտար, զահիտ վէ նամուսքար կէօրիւնմէքտէն պաշգա պիր շէյ թալէպ իթմէմէքտէ օլտըղըմընդտան, էկէր պուն[ը]ար ֆէսատաք ախտադ նէտէմէք օլտըղընը պիլսէյլեր, հուդուդաթ վէ գէվգիյեաթը տիւնեէվվիյեէլէրինէ պիր գաթ տահա մէյտան աչըլմըշ օլտըղընը անլայաճադլար տըր։

Բրէնսէս. – Օնլար վազիֆէմիզտէն խարիճ. չիմտի պուն[ը]արը պէրթարաֆ իտէիմ տէ քէնտի իչիմիզէ պագալըմ. պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիյին վէճհլէ, օ պէօյլուք կիւն (չուպաթընը 13իւ) թէգարրուպ իտիյօր. . . ։ Մէ-ւ-ե-ւ-ը Դ-է-լէ-ն-նին նաիլի մուվաֆֆագիյէթի օլմասը յէմիյէթիմիզին եէտի թէմէլլուգինէ կէչէճէք գըրդ միլիոնա գարիպ պիր սէրմայէ սայէսինտէ, բէք պէօյուք իշլէրէ թէշէպպիւս իտէպիլէճէյիզ. . . ։ Պէօյլէ պիր սէրվէթի ճէսիմէ, ճէմիյէթիմիզ եէտինտէ պիր վաըթան եէկանէ օլաճադ վէ հէր իշ փարա իլէ պիթէճէն պէօյլէ պիր ղէմանտա ադիմ պիր էհէմմիյեէթի հաիզ պուլընաճադ տըր։

Մարքի. – (Տէրեաի թէֆէքքիւրէ տալմըշճաըընա.) Պուն[ը]տան դաթը նագար, չուրաաը տա վար քի պուրատա բուհպան ալէյհինտէքի էֆքեարը գատիմէ հալէտա տէվամ իտիյօր. . . Ֆրանսաանըն չու հարէքէթի պիւթիւն էվրօբայա թէէսիր իթմիշ տիր. . . հէր տէվլէթ Ֆրանսանըն իզինէ իմթիսալ իտիյօր. . . ։ Ռուսթրիա վէ Հոլլանտատա քէնտիմիզի անճագ մուհաֆֆաղա իտէպիլիյօրըզ. . . թարիգաթըմըզըն վարիտաթ վէ մէնաֆիի կիւնտէն կիւնէ ազալըյօր. վէլ հասըլ բէք զիյատէ հալը մուղայադատա պուլունըյօրըզ. վագըա պու հալ՝ պիզիմ իչուն կէչէճի պիր պուհրան (ճդնաժամ, տադնապ) ըտա

տա , ուղանըպ իմմիտատ իթմէսի տէ իհթիմալտէն տիր . իմտի, Մ՝ը-լը-լը-ր Գ-է-լ-ն-նտէն ճէսիմ պիր սէրմայէ էլտէ իտէպիլէճէք օլուրսադ , միւհթէմէլ օլան վուդուաթ վէ հատիսաթա գարշը ուղրաշապիլէճէյիմիզ չէօյլէ տուրսուն , հաթթա ճէմիյէէթիմիզին պիր միւտաէթճիզ տիւչարը թէզէլթիւլ օլմուշ օլան էսասըներ տախի թահքիմ ու թադվիյէ իտէպիլէճէյիզ . քէզալիք՝ տիւդ ո՝Օրպանօնըն թէքլիֆի վագը՝ընը գապուլ իտիպ տէ Գրալըն մէմլէքէթինտէ թէմէլ թուքթորըապիլէճէք օլուրսադ , դապթ ու թէսխիրի մուհալ օլան պէօյլէ պիր մէրքէզտէն հէր թարաֆա հատտսըզ հիսապսըզ տալար սալապիլէճէյիմիզ աչիքտար տըր . . . : (Պիր տադըդաճըդ սիւքիւթտէն սոն. րա , պաշընը սալայարադ .) Ա՜հ , չուպաթըն օն իչի՜ւ . . . : Շուպաթըն օն իչիւ , ճէմիյէէթիմիզէ պիր հայաթը ճէտիտ պախշ իթմիշ օլան 1545 սէնէսինտէքի Թրանէթ -ի-նէրնտան տահա զիյատէ մէշհուր պիր թարիհ սայըլաճագ տըր :

Բրէնսէս . – Իչթէ իչին հէր հալտէ նախլի մուվաֆֆագիյէէթ օլմասը իչուն հիչ պիր շէյի տիրիլ իթմէմէլի . . . հէր տիւրլիւ ֆէտաքէարլըզը կէօզէ ալտըրադագ էլտէն կէլէն զայըէթի իճրա իթմէլի տիր . . . : Հադդէարընտա վէսվէսէյէ զահիպ օլտըզմըզ ալթը քիչիտէն պէչի էօյլէ պիր հալտէ պուլունըյօրլար վէ հա պուլունաճագլար քի , պիզէ հիչ պիր կէօնէ մադարրաթլարը տօգունամազ . . . մէչտանտա հալընըզ էէկէնիմ Ա՜տրիէն գալըր . . . զաթէն մալիւմին տիր քի , սոն պիր գարար իթթիխաղ իտիլ անը տա գըմըլտանամայաճագ պիր հալէ գօյմագ իչուն հալընըզ սէնին ամտէթինէ պէքլէյօրսում . . . : Հաթթա պու պապտէ հէր տիւրլիւ թէտապիր վէ թէհլիյաթա տախի թէչէպպիւս իթտիմ . . . չիմտի հէր չէյ հաղըր վէ նաղըր տըր վէ պու կիւնտէն իթթիպարէն իչէ պաչլայաճաղըզ . . . :

Մարքի . – Սօն մէքթուպընան պէրու չիւպհէլէրին թէզայիւս իթտի՞մի :

Բրէնսէս . – Էվվէ՜թ . . . քէնտիսինին սուրէթի զահիրէտէ կէօրիւնմէք իսթէմէյինտէն տահա զիյատէ մալիւմաթը պուլընտուղընա էմին իմ . . . չու հալտէ , պիզիմ օնտան տահա թէհլիքէլի պիր տիւշմէնիմիզ օլամազ :

Մարքի . – Պէնիմ տէ ըէյիմ տախմա պու մէրքէզտէ տիր . . . : Պունըն իչուն , իթթիխաղ իթմիշ օլտուղըն թէտապիրի պունտան ալթը այ մուգատտէմ իթթիխաղ իթմէյէ սէնի մէճպուր իթմիշ իտիմ . զիրա թէտապիրի մէզքիւրէ պու կիւն իչիմիզի թէսհիլ իթմէքտէ տիր . էկէր ծնլար թէրթիպ իտիլմիչ օլմասայըտը , մուվաֆֆագիյէէթտէ հէման մուհալ գապլընտէն օլաճագտը :

Բրէնսէս . – (Ա՜ճը վէ դարագքտարանէ պիր մէսէրէթլէ .) Նիհայէթի Ա՜տրիէնին գանատլարը գըրըլաճագ վէ թապիաթը սէրքէչանէսի մաղլուպ օլաճագ տըր . չիմտիյէ գատար չիւպհէլէրինի ույանտըրմամագ իչուն գաթլանմազա մէճպուր օլտըզմ պունճա հայասըզճա իթթիհգալարընըն ինթիգամընը ալաճաղմ . պէն . . . էվվէթ . . . պէն . . . պու անէ գատար թէհամմիլ իթմէյէ մէճպուր օլտում . . . զիրա պու Ա՜տրիէն օլաճագ նանքէօր պէնի քէնտիսինէ գարշը թահրիգ իթմէքլիյի քէնտիսինէ իչ կիւճ իթմիշ իտի . . . :

Մարքի . – Հէրմինի , սէնի թէզէիֆ իտէն պէնի տէ թէզէիֆ իթմիշ օլուր . սէնին նէֆրէթ իթտիյին ատմտէն պէն տէ նէֆրէթ իտէրիմ . . . խուլասա՝ սէնին ճիկէրկեահընա սաբլանան օգ , պէնի տէ ճէրիհատար իթմիշ օլուր . . . :

Բրէնսէս . – Ազիզիմ . . . գաչ տէֆալար անընն աճը աճը իսթիհզալարընա սէն տէ հէտէֆ օ՝ըմասընմը :

Մարքի . – (Գըսա վէ սէրթ պիր սէտա իլէ .) Հըսսիյեաթըմ վէ չահատէթի գալպիմ պէնի նատիրէն ալտաթ-

մըշ տըր . պու կէնճ գըզըն պիզիմ իչուն թէհլիքէլի . . . հէմ տէ զայէթ թէհլիքէլի պիր տուշմէն օլապիլէճէյինտէն էմին իմ . . . :

Բրէնտա . – (Տիր տիք մարքի ա՝ինկրինեինին եիւղիւնէ պագարագ .) Էօյլէ իսէ անը էօյլէ պիր հալէ վաղ լիմէլի քի արթըգ պիզէ գօրգուլը մուճիպ օլմասըն :

Մարքի . – Տօղրէօր Պալէնիէ իլէ Մ. Թրիբօյը կէօտիւն միւ :

Բրէնտա . – Պու սապահ իքիսի տէ զուրայա կէլէճէք տիր . . . քէնտիլէրինէ հէր շէյի նագիլ ու հիքմայէ լիմտիր :

Մարքի . – Պունլար պիւթիւն պիւթիւն Աարիէնէին ա-լէյհինտէ՞ մի տիրլէր . . . եանի նագիյաթընը իչիմտիքլէ-րինտէ մէրգումէյէ գարշը ասարը չիտաէթ իպրաղ լիմ-տիլէ՞ր մի ,

Բրէնտա . – Սօն տէրէճէ . . . տօղրէօր Պալէնիէ Աա-րիէնէին էմնիյէթինի պու անէ գատար մուհաֆազա իտէ-պիլմիշ օլարընտան , եէկէնիմ անըն հագգընտա հիչ պիր կէօնէ չիւպհէյէ զահիպ օլմամազտա տըր : Պունտան պաշգա՝ նէ օլարընը անլայամտաըրըմ պիր իտուտուս տա-խի պու պապատ մուամէնէթիմիզէ եէթիշիյօր :

Մարքի . – Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսուն :

Բրէնտա . – Նէ տէմէք իսթէմիյիմի արզ իտէյիմ . մուհիմմ պիր մէսէլէտէն տօլայը էօյլէն վագիթը քէնտի-սինէ կէօրիւշմէք իսթէմիյիմի Աարիէնէ տէօյլէմէք իւզրէ պու սապահ մատամ կրիվուայը քէօչքէ եօլատըմ . գա-տըն քէօչքէ եագըլաշաճաղը ըրըտտա , Աարիէնին՝ պաղչէ գաբուսընտան կիրտիյինի կէօրմիւշ վէ եա կէօրմէք գան-նընտա պուլընմըշ տըր :

Մարքի . –(Ըգհարը հայրէթ վէ թէաճճիւպ իտէրէք.) նէ՞ տիյօրսուն , Հէրմինի . . . պունըն իմքանը եօգ . . . ի-նանըլաճա՞գ շէյ մի . . . գաթի վէ սարիհ տէվլէր վա՞ր մը :

Բրէնտա . – Շիմտիյէ գատար մատամ Կրիվուանըն իւ-գատէ վէ չահատէթինտէն պաշգա պիր տէվլէ եօգ տուր (եանընտա պուլընան պիր քետաղտը էվինէ ալտրագ .) Հա՛ էյի խաթըրըմա կէլտի . . . Աարիէնին պէսլէմէլէրինտէն պիրինին հանըմը հագգընտա հէր կիւն գալէմէ ալտըղը չու բաթօրթօյը կէօղտէն կէչիրէճիմ :

Մարքի . – Պու պէսլէմէ , Բօտէնին պիր տէսթէք իլէ Աարիէնին եանընտա եէրլէշիրտիյի գըզ տէյի՛լ մի . . . :

Բրէնտա . – Թա քէնտիսի . պու պիշտրէ քետմիլէն Բօ-տէնին թահթը հիւքմիւնտէ պուլընտըղընտան , պիզէ շիմ-տիյէ գատար քէմալը խալխէթ վէ սատագաթիա խըտ-մէթ լիմիշ տիր . . . : Պէլքի պու բաթօրթօտա , մատամ Կրիվուանըն կէօրմիւշ վէ եա կէօրմէք գաննընտա պուլըն-մըշ օլտըղը խուսուսի թագվիյէ իտէր պիր իխտիյէ թէ-սատիւֆ իտէրիղ :

Բրէնտա տը Սէն-Տիղիէ պու բաթօրթօյա աթթը նի-կեահ իտէր լիմէղ , տիւշտը տէհշէթ օլմուշճասընտա տէ-տի քի .

— Ա՛ , պո՛ւնէ . . . նէ՞ կէօրիյօրսուն . . . պու գըզ շէյ-թա՞ն մը տըր , նէ՞ տիր . . . :

Մարքի . – Նէ՞ տէօյլէյօրսուն , Հէրմինի :

Բրէնտա . – Աարիէնին սաթմըշ օլտըղը գօնաղըն միւ-տիրի՝ պու քէրրէ մէրգումէնին մուամէնէթ վէ մուզահէ-րէթինի թալէպ լիմէք իչուն պիր մէքթուպ եազմըշ վէ պու մէքթուպընտա Հինտի բրէնսին Գարտօվիլ գօնաղըն-տա պուլընտըղընը պիլտիրմիշ տիր : Աարիէն մէրգում բը-բրէնսին քէնտի ադրապասընտան օլտըղընը պիլիյօր . հաթ-թա քէնտիսինէ րէսսամըղդ էյրէթմիշ օլան սապըղդ խօ-ճասը Մ. Նօրվալա պիր մէքթուպ եազմըշ վէ Հինտիլէրէ մահսուս էլչիսէլէր վէ գաչմիր չալտար հաղըրլամասընը վէ քէնտի սէյահաթ արապասընա բաքիպէն՝ Գարտօվիլ գօնաղընա կիտիպ բրէնս ձալմայը սէրիէն Բարիսէ կէ-

թիրամէսինի թէնպահ իթմիշ տիր . հալ պու քի բրէնս ձալ-
մայը Բարիսաէն հէր հալտէ Եվրոպէացմագ լազըմ տըր ։

Մարքի տ'Էվկրինեի պու խապէրի իչինիր իչինմէզ պէնզի ուչուս վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Պու հարէքէթ՝ Ճարլիէնին եէնի պիր հէվվէս վէ արզուսընա ամի օլունամազ . ապրապասընտան պիրինի Բարիսե կէթիրմէկ խուսուսընտա կէօսթէրտիլի խահիշ վէ իսթիճալ , սէնին զանն իմտիյինտէն տահա գիյատէ քէյֆիյէթէ աչնա օլտըղընը իսպաթի իտէր . . . ։ Զամէն Մէ-թ-լ-ը ֆ-էլէսինէ վագըֆ օլտըղընտան , իսթէմիյի անտէ հէր շէյի Թար ու մար իտէպիլիր . . . վէ պիզիմ պիւթիւն էմէքլէրիմիզ պօշա կիտէր . . . պինտէն ալէյհ պու կիպի թէհլիքէլի մահկումդարտան իճթինապ իմտէք ֆէնա օլմազ . . . ։

Բրէնսէս . – (Պիր ադմը գաթի իչէ .) Տէմէք տիր քի , թէրէտտիւտ կէօսթէրմէյէ կէլմէզ . . . թէրթիպսաթըմըզը տահա գիյատէ սիւրաթլա իճրա իմտէլի վէ պու կիւն հէր շէյի պիթիրմէլի իզ , էօյլէ՞ մի . . . ։

Մարքի . – Էվվէթ . . . ֆագաթ պու քէյֆիյէթի պահա իսքճանըզ կէօրիւնմէքտէ տիր ։

Բրէնսէս . – (Փէմալը կէրմի իչէ .) Տիւնեատա հէր շէյ միւմքին տիր . . . տօգթէօր Պալէնիէ իչէ Մ. Թրիրոյ պիպիմիչ պէրապէր տիրլէր ։

Մարքի . – Հէր նէ գաատար տօգթէօր Պալէնիէ իչէ Մ. Թրիրոյ հապգընտաքի էմնիյէթիմ պէր քէմալ իսէ տէ , անլէրի պիրտէն պիրէ ատւշարը տէհշէթի իմտէմէք իչուն , պու մէսէլէյի՝ Ճարիէնէլէ իտէճէյիմիզ միւլագաթատան էվվէլ աչմամալըյըզ . . . ։ Ճարիէն հէր նէ մէրթէպէ իտրաք վէ ֆէրասէթի սահիպի տախի օլսա , սէն եինէ անըն նիյէթի մահատսէսինի անլաճամպիլիր վէ մուճիպինճէ խաթթը հարէքէթիմիզի թային իտէպիլիրսին . . . ։ Էկէր չիւհէլէրիմիզ թէհադգուգ իտէրսէ . . . էկէր քէնտիսինին

խապէր ալմասը բէք գիյատէ մուխաթապալը օլան չէյլէրէ վագըֆ օլմուշ ըսա , միւթէահիլանէ հարէքէթի վէ իշի թէէխիր իթմէք ճաիզ օլամազ ։ Իմտի պու կիւն հէր շէյ պիթմէլի տիր , օյալանմազա կէլմէզ ։

Բրէնսէս . – (Պիր միւտաէթճիք սիւքիւթտէն սօնրա.) Օ ատէմէ խապէր վէրէպիլտի՞ն մի ։

Մարքի . – Էօյլէ վագըթը պուրայա կէլմէյէ սէօզ վէրմիշ տիր . . . չիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր , կէճիքէմէզ ։

Բրէնսէս . – Տիւշիւնտիւմ քի թէրթիպսաթըմըզ իչուն պու սալօնըն տահա գիյատէ գապիլիյէթի վար սըր . գիրա պու սալօն՝ եանընտաքի տախրէտէն անճագ պիր գապու բէրտէսի վասըթասըյա այրըլմըշ օլտըղընտան , բէրտէյի էնտիրտիյիմիզտէ , սէնին հէրիֆ ալգասընտա կիզլէնէպիլէճէք տիր ։

Մարքի . – Բէք էյի , պու թէտպիրին շայանը թահսին տիր ։

Բրէնսէս . – Պագալըմ կէլէճէք սաէմ էճնիյէթի՞ մի տիր . . . ։

Մարքի . – Ղայէթ էճնիյէթլի տիր . պիզ քէնտիսինի չիմտիյէ գատար պէլքի եիկիրմի տէֆա պէօյլէ իշլէրտէ գուլլանմըշըզ տըր . մէրգում մահիր օլտըղը գատար տա սըրր սագլայըճը տըր ։

Պու էանատէ գարու եավաշճաճըգ ուրուլտը ։

Բրէնսէս . – Կիրինիզ . – տէտի ։

Օտա ուշաղը . – Տօգթօր Պալէնիէ՝ մատամ բրէնսէսին քէնտիսինի գապու իտիպ իթմէյէճէյինի սիւալ իտիյօր ։

Բրէնսէս . – Հա՛յ հա՛յ . մա էլ մէմնունիյէճ . իչէրիյէ պուլյուրմասընը րէճա էթի ։

Օտա ուշաղը . – Պաշգա պիր սաէմ տահա կէլմիշ տիր . Մ. տ'Էվկրինեի էօյլէ վագթը պուրատա պուլընմասընը մէրգումա թէնպահ իթմիշ իմիշ . պէն անը Մ. տ'Էվկ-

րինեբինին էմրի վէճհլէ իպատէթ օտասընա կէօթխուրտում. օրատա պէքլիյօր։

Մարքի. – (Բրէնտէս խոխատպէն.) Տէմինճէք պահս իթտիկիմ ատէմ ոլը. լարին էվվէլա ծնը պուրայա չաղըրմալըյըզ. զիրա տօզթէօր Պալէնիէնին չիմոխիք անը կէօրմէմի ֆահիէսիզ ոլը։

Բրէնտէս. – (Օտա ուշարընա ատօնէրէք.) Պադման ա՛... կիթ էվվէլա իպատէթ օտասընտաքի ատէմի պուրայա կէթիր, պատէհու չանը չալտըղըմտա, տօզթէօր Պալէնիէյէ պուրայա պույուրմասընը րէճա էթ. էկէր ատրալըգտա Մ. Թրիբոյ տահի կէլէճէք օրուրսա, անը տա իչէրիյէ կիրտիր. ծնտան ազնրա մատմուազէլ Ատրիէնտէն պաշգա հիչ քիմնէյէ գաբուլը աչմա. – ատի։

Օտա ուշաղը տըշտըը չըգտը։

6

ԱՏՐԻԷՆԻՆ ՏԻՇՄԷՆԼԷՐԻ

Բրէնտէս տը Սէն-Տիկիէնին օտա ուշաղը՝ չօգ կէչմէքսիզին գըսա պօյլու, ազղուն լէհճէլի, սիյահ էլպիսէլի վէ կէօղլուքլու պիր ատէմ իլէ պէրապեր թէքրար սալօնա կիրտի. պու գըսա պօյլու ատէմին ազլ գօլթուղը ալթընտա, սիյահ սախթիյանտան մատուլ էրէյիճէ ուզուն պիր ճըղտան վար ըտը։

Բրէնտէս՝ կէլէն ատէմի պաշտան այտըտա գատար էյիճէ սիւզիւբտէն ազնրա.

— Եարատաղընըզ չէյի Մ. արբոյ ա՛էկրինէլ սիղէ անլաթմըշ տըր, ատյո՞լ մի. – ատյու ազրտու։

Կէլէն ատէմ իհթիրամքատրանէ պիր սուրէթտէ բրէնտէսի սէլամլայտրտագ ինճէ վէ սիւսիւք կիսպի պիր սէտա իլէ.

— Իվվէ՛լ, մատամ. – ատյու ճէվապ վէրտի։

Բրէնտէս. – Պադընըզ պու տահրէ իչինէզ կէլմը միսաֆիրտէն ազնրա, մէրգումու օթուրտուղը օտատան կալընըզ պիր գաբու բէքտէսի իլէ այրըլմըշ օլան քիւչիւք սալօնա կէօթխուրտում։

Կէօղլուքլու ատէմ բրէնտէսի պիր ատֆա տահա սէլամլայտրտագ ատսի քի.

— Պուրասը բէք միւնասիպ տիր, մատամ բրէնտէս։

Բրէնտէս. – Էօյլէ խոչ, լութֆէն պուրատա օթուրընըզ վէ վագթ կէլտիքտէ պէն սիզէ խապէր վէրիրիմ։

Կէօղլուքլու. – Էմրլէրինիզէ մունթազըրըմ, մատամ։

Մարքի. – (Գաբու բէքտէսինին պաղլարընը չէօզէրէք.) Խուսուսը յըլա պէնիմ թէնալիհաթըմը ունութմայընըզ։

Կէօղլուքլու. – Մ. ա՛էկրինէլի պու պատտէ միւսթէքիմ օլապիլիր...։

Գալըն պիր գումաշտան կապրըմըշ օլան գաբու բէքտէսի աչաղըյա ինիպ, կէօղլուքլու ատէմկէօղէն նիհան օլտու։ Բրէնտէս չանը չալտը. պիր գաչ տագըդտա ազնրա գաբու աչըլտը, պու հիքմայէնին էն մուհիմմ էչտատընտան պիրի օլան Տօզթէօր Պալէնիէ իչէրի կիրտի։

Տօզթէօր Պալէնիէ թատրիպէն էլլի կապընտա, օրթա պօյլու, չիչման վիւճուտու, վէ ազղուն, բարտագ վէ գըրմըզը չէհրէլի պիր ատէմ իտի։ Փիւլ բէնկինտէ, պայէթի սիւզկիւն վէ ուզունճա ատչարը, այնընըն օրթա եէրինտէ էքսիյէ այրըլմըշ վէ էքի գուլագ թօղարը իւզէրինէ եաթըրըլմըշ ըտը. սիյահ իրէքտէն մատուլ գըսա բանթալօն կիյինմէք ատէթինի էլտն մուհաֆիզա իմմիշ օլտու, պու խուսուս պէլթի ատ կիւղէլ պաճադարա մալ պուլընմասընտան նէչէթի իլէմիշ իտի. չօրապ վէ բոր-

լագ սախթիյանոան մամուլ գուհնուրալարընըն պաղլա-
րը ալթուն գօրչալարլա տիւյմէլէհնմիշ իտի . գրավաթը ,
եէլէյի , էլպիսէսի քեամիլէն սիյահ օլարգընոան , աղա-
ճըգ բահիպլէրէ մախսուս պիր թամըր քէոպ իլլէմիշ իտի .
պէմ պէյազ վէ թօս թօքարլագ էլլէրի , բաթխաթոան
մամուլ վէ ուճագ ուճագ գըրմալարը համի գօլչագլար
ալթընոա կիպլէնմիշ օ՛ուպ , էլպիսէսինին վագար ու ճիտ-
տիկէթինէ բաղմէն , պու գօլչագլարըն զարաճիէթ ու իհ-
թիշամընա սօն տէրէճէ սըզդաթ իտիլմիշ իտի . Զէհրէ-
սինտէ ասարը պէշաշէթ մէվճուտ վէ ուճագ դարա կէօզ-
լէրինտէ իսէ՝ նասիր իւլ էմնալ պիր նուրը ֆէրասէթ ու
գէքեալէթ մէշհուտ իտի . տօգթէօր Պալէնիէ՝ տիւնեա-
քէրէսթ , գէվգ ու սէֆայա մահլ , թապիաթ սահիպի ,
սէօհպէթ ու պէլաղէթաէ մահիր , սօն տէրէճէ միւլայիմ ,
խաթըրընիւվազ , չէվիք վէ կիրկիր պիր ատէմ օլուպ ,
բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին ֆըրգաի տինիյէէսինէ մէնսուպ
էշխասըն էն էսկիլէրինտէն պիրի իտի :

Տօգթէօր Պալէնիէ՝ ֆէննի թէպապէթտէ մուդուֆ վէ
մէհարէթի թամամէ սահիպի օլմասընա բաղմէն , միւտա-
թի մէտիտէ քէօշէի մէճհուլիյէթտէ գալտըգտան սօնրա ,
սէպէպի Հալիւմ օլմայան պիր հիմայէի ֆէվգ էլ ատէ սա-
յէսինտէ , Պուրպոնլարըն թէճահիտի հիւքիւմէթի ղէմա-
նընտա , իբի մէմուրիյէթի թըպպիյէէյէ կիրմիշ վէ միւշ-
թէրիսի ադար ադար չօղալմադա պաշլամըշ ըտը . չուրա-
սընը տախի սէօյլէմէյէ միւսարաաթ իտէրիզ քի , միւսահի-
լէյհ տօգթէօր՝ բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէնին հիմայէի թահ-
թընա կիրէլիտէն պէրու , վէզահիֆի տինիյէէսինի քէմալը
տըզդաթլա իյֆա իթմէյէ պաշլատը . հաֆթատա պիր
տէֆա , Սէն-Թօմաս տ՛Ագէն քիլիսէսինտէքի գուտտասը
չէրիֆ էօնասընտա , ալէնէն Ս. Հաղորդութիւն ալըր ըտը :

Պիր սէնէ կէչմիքտէ , պիր թագըմ խասթէկէր՝ մա-
տամ տը Սէն-Տիզիէնին ֆըրգասը էսէրինէ վէ եա զայըէ-

թի ֆէվգ էլ ատէսինէ իմթիսալէն , արթըգ տօգթէօր Պա-
լէնիէտէն պաշգա հէքիմ իսթէմէզ օլարըլար վէ միւտա-
տէթի գալուկէ զարֆընտա մէրգումըն մուչթէրիլէրի չօ-
ղալտըգճա չօղալտը :

Գարիճինի քիրամ պիս սուհուպէ մուհաքէմէ իտէպիլիր-
լէր քի , ժէզուիթ ճէմիյէթինին –ըէ է–էնֆնէսի միյանընտա
Բարիսին էն մէչհուր աթըպապաընտան պիրի պուլմասը
ճէմիյէթճէ նէ գատար էհէմմիյէթլի պիր չէյ իտի :

Հէքիմին տէ բահիպ կիպի պիր մէմուրիյէթի մախսու-
սուսէսի վար տըր . եանի հէքիմ տախի պիր նէվ՝ բուհ-
պան տէմէք տիր . պիր թապիպ , հէր սաաթ վէ հէր տա-
գըգա ֆամիլեալարըն տախրէլի մահրէմիյէթինէ կիրէր ,
անէէրինն էն կիպլի էարարընա ակեահ օլուր , անլար , քէչճ
իտէր վէ չօգ չէյլէր եարապիլիր . . . հասըլը քէլամ , բա-
հիպ կիպի , թապիպ տախի խասթէկեանընն վէ ճան չէքիշ-
մէք բատտէսինէ կէլէնէէրին տէտիքլէրինի տինլէր վէ ի-
չիտիր :

Շու հալտէ , ճէսէտին սէլամէթինէ մէմուր օլան քիմ-
սէ իլէ բուհընն սէլամէթինի տէրէօհատ իտէն քիմսէ , պիր
մէնֆաաթը միւչթէրէքքէյ մէպնի , պիրի պիրիյլէ ույու-
չաճագ վէ պիրի պիրինէ մուավէնէթ իտէճէք օլուրլար-
սա , մէզար գաբուսընա վասըլ օլմուշ օլան պիր պիչարէ-
նէին զաաֆը հալինտէն վէ եա գօրգուսընտան պիլ իսթիֆա-
տէ , քէնտի նէֆսէլէրի իչուն տէյիլ , – զիրա գանուն պուընը
մէն՝ իթմիշ տիր , – իլլա ֆի–բո–յէ (մայասը ֆէննա) կիու-
բուհընտան էշխասը սախրէ իչուն չօգ չէյլէր եաբապիլիրլէր :

Խուլասաի քէլամ , տօգթէօր Պալէնիէ՝ Բարիստէքի
ժէզուիթ թաբիգաթընըն էն զայուր վէ էն միւհթէրէմ
խարիճի ադալարընտան պիրի իտի :

Տօգթէօր Պալէնիէ սալօնտան իչէրի կիրտիքտէն սօն-
րա , բրէնսէս եադշաշը վէ նէզաքէթ վէ եա զէնտօսթ-
լըգ սախգասըլա մէրգումէնին էլինի էօբսիւ :

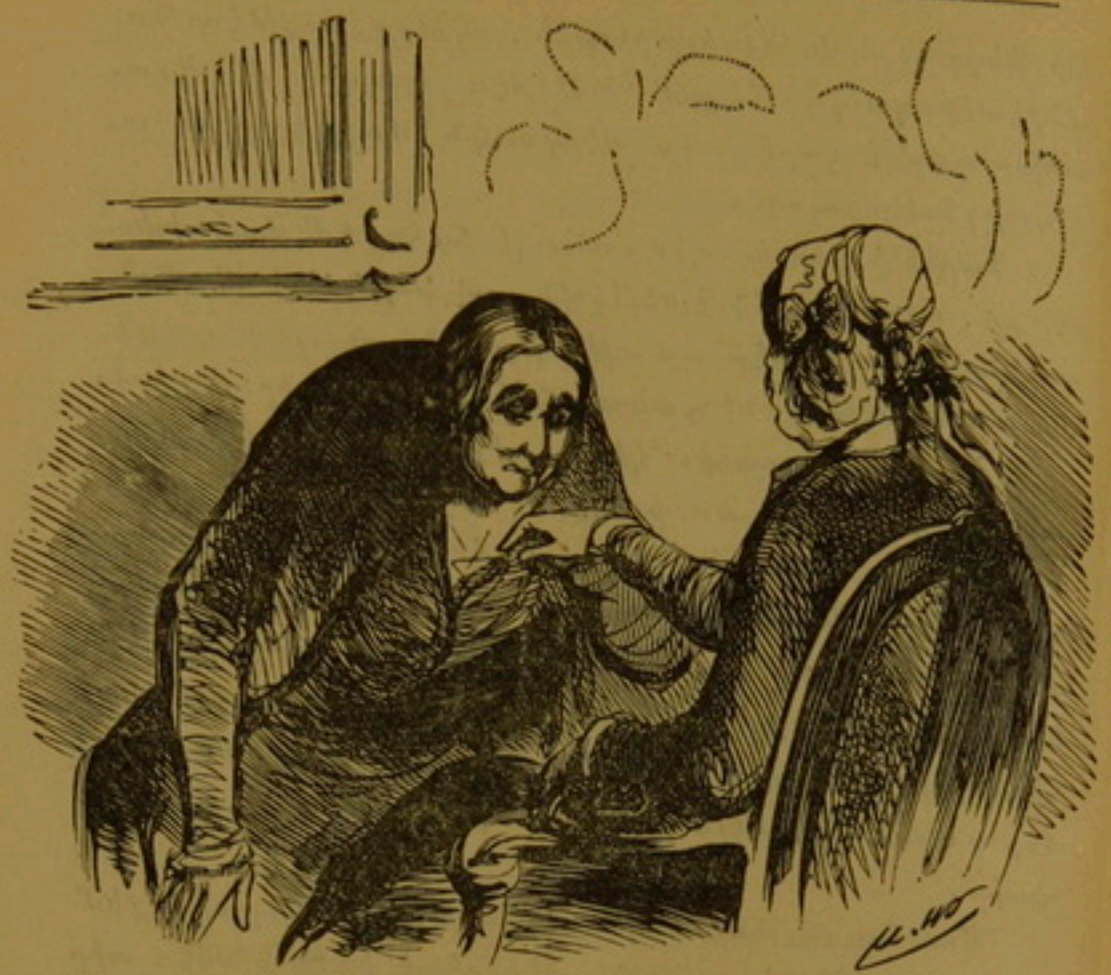

Բրէնսէս ոզմէօրու կէօրունճէ դալգի ֆէվգ էլատէ պիր սէվինճլէ մալամալ օլարագ աֆաքի .

— Սէօղունիւզաե տախմա ոասլըգ պուլունուրբընըզ վագթը միլագաթը պիր սանիյէ պիլէ կէչիրմէզսինիզ, ադըմ մօսիէօ Պալէնիէ :

Պալէնիէ . – Էմիլէրինիզի իճրայէ միւսարաաթ իթմէք պէնճէ պէօյուք պիր իզդալ ու սաաոէթ տիր , մաոամ՝ (Պաոէհու մարքի ա'Էկլինեիյէ տէօնէրէք վէ տօսթանէ պիր սուրէթաե էլինի սըգարագ .) Համա օլսուն , սիզի թէքրար կէօրմէք պահթիյարլըղընա նահլ օլըյօրըմ . . . : Իյչ այ դայզուպէթինիզ տօսթլարընըզ իչուն նէ՞ դաոար ուղուն կէօրունաեիյինիւ պիլմէնիզ . . . :

Մարքի . – Ադըմ մօզիէօ , վագթ՝ կէրէք կիտէն-

լէր վէ կէրէք գալանլար իչուն միւսաւիր տէրէճէաե ուղուն կէօրունիւր . . . : Հէր նէ հալ իսէ , իչթէ օ պէօյուք կիւն կէլմի չաթմը . . . : Մաոմուաղէլ տը Գարտօվիլ չիմ՝ մի պուրայա կէլէճէք . . . :

Բրէնսէս . – Լաքին պէնիմ գալգիմ բահաթ տէյիլ . պին տիւրլիւ վէազէսէլէրէ զահիպ օլըյօրըմ . աճապա Ատրիէն չիւպհէ մի իտիյօր :

Պալէնիէ . – Օ միւմքինսիզ շէյ տիր . զիրա պիզ իքիմիզ տիւննեանըն էն մահրէմ տօսթլարընանըզ . . . : Սիզատ պիսիրսինիզ քի պէն մաոմուաղէլ Ատրիէնին էՅՆիյէթի քեամիլէսինի գազանմըշըմ տըր . . . : Ցահա տիւն տէյիլ էվվէլսի կիւն պէրապէրճէ օթուրուպ կիւլիւշտիւք . . . : Հաթթա միւթաոիմ վէճճլէ , քէնտի սուրէթի մայիշէթի վէ արա սըրա զահիպ օլաըղը էֆքեարը միւֆրիթէսի հագգընտա պիր թագըմ միւթալաաթ վէ միւլահաղաթ տէրմիյան իթտիյիտոէ . . . :

Բրէնսէս . – (Տէօգթէօրիւն սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ մանիտար պիր նագարըա մարքիյէ պագարագ .) Մ. Պալէնիէ սուրէթի զահիրէտե էհէմմիյէթսիզ կէօրունէն պու խուսուսաթ հագգընտա պահս իթմէքտէն պիր ան կէրի տուրմազ :

Մարքի . – Պու քէյֆիյէթի հագգաթէն մուհիմմ վէ էսասը պիր շէյ տիր :

Պալէնիէ . – Քէնտի սուրէթի մայիշէթի վէ էֆքեարը զարիպէսի հագգընտա պազը միւթաալաթ պէյան իթտիյիտոէ , մաոմուաղէլ Ատրիէն սօն տէրէճէ պէշայէթ վը գուրնազըղըա , պէնի թէղիիֆ իթմէյէ պաշլատը . զիրա , իթիրաֆ իտէրիմ քի , պու գըզ նատիր իւլ էմնալ պիր ադԼ ու զէքեաէթէ մալիք տիր :

Բրէնսէս . – Տօգթէ՛օր . . . տօգթէ՛օր . . . օ գատար չարուգ կէվչէմէք իսթէմէզ . . . :

Մ. Պալէնիէ պու սէօզէ ճէվապ վէրէճէք եէրատէ ,

եէլէյինին ճէպինատէն ալթուն պիր դուքը չըգարըպ աչ-
սը վէ իբի բարմաղըյլա պիր չէքիմ էնճիյէ ալտըդտան
սօնրա, եավաշ եավաշ չէքմէյէ պաչաատը. լաքին էօյլէ
պիր մանիտար սուրէթտէ բրէնսէսին եիւղիունէ պադըյօր-
տու քի, մէրդումէնին չիւպհէլէրի քեամիլէն զաիլ օլտու։
Նիհայէթ Մ. Պալինիէ, կէօմլէյինին գըվրըմլարը իւզէրի-
նէ տէօքիւլմիւշ օլան էնճիյէ թօղլարընը պէյազ վէ թօ-
բարլագ բարմաղլարըյլա սիլքաիքատէն սօնրա տէտի քի.

—Կէվչէմէ՞ք մի . . . պէ՞ն մի . . . մաատամ. տիւչար
օլտըղընըզ հալը մէչքիւքիյեէթտէն սիզի գուրթարմագ
իչուն, քէնտիմի պիւ իսթիյար սիզէ հասր իթմէք իսթէ՞-
մէտիմ մի։

Մարքի . — Էվվէ՛թ, տիւնեատա պու մուհիմմ խըտ-
մէթի եալընըզ սիզ կէօրէպիլիր իտինիզ։

Պալէնիէ . — Շու հալտէ պէնիմ էօյլէ չարուգ կէվ-
չէր աատմլէրտէն օլմատըղըմը սիզ տէ թաատիգ իտէրսի-
նիզ ա՛, մաատամ. տէրէօհտէ իթմիչ օլտըղըմ իչին տէրէ-
ճէի էհէմմիյեէթինի բէք ալէա թագտիր իտիյօրըմ . . .
պու իչ թահթընտա ղայէթ պէօյիւք մէնճաաթլար վար
ըմըշ, էօյլէ՞ մի . . .։

Մարքի . — Էվվէ՛թ . . . ղայէթ պէօյիւք մէնճաաթ-
լար . . . աատէթա ճէսիմ պիր սէրմայէ . . .։

Պալէնիէ . — Էօյլէ իսէ պու պապտէ ասլա թէրէտ-
տիւտ իթմէմէլի իտիմ. հէր նէ հալ իսէ, արթընգ միւս-
թէրիհ օլընըզ. պէն թէրպիյէ վէ նէզաքէթէ աչնա պիր
աատէմ օլտըղմ ճիհէթլէ, մաատամ ալ Ա.տրիէնին զէքեա-
վէթի վէ ֆէրասէթի խարիգ իւլ աատէտ հադդընտա լա-
ղըմ կէլէն հիւրմէթի վէ ռիայէթի իթմէքտէն կէրի տու-
րամամ. լաքին իշ կէօրմէք զէմանը կէլինճէ, նէ սուրէթլէ
հարէքէթի իտէճէյիմի կէօրէճէքսինիզ . . .։

Բրէնահս . — (Մ. ա՛ֆկրինելի իլէ պիր նիկեահ թէաթի
իտէրէք) Պէլքի ատ իշ կէօրմէք զէմանը զանն իթտիյիմիզ-
տէն տահա զիյատէ եագլաշմըշ տըր . . .։

Պալէնիէ . — (Թէվաղուքեարանէ պիր սուրէթտէ .) Պէն տահիմա հաղըր վէ էմրինիզէ մունթազըր ըմ, մաատամ. պու պապտէ պանա թէրէթթիւպ իտէճէք վազիֆէյի պէ-
լա դուսուր իճրա իտէճէյիմի վատ իլէրիմ. քեա՛շքի խու-
սուսաթը սաիրէտէ տահի պու գաատար էմին օլայըրըմ,

Բրէնահս . — (Ձիւզիճէ կիւլիւմսէյէրէք .) Պիր խաս-
թէխանէտէ պուլընմասը էլզէմ օլան նիզամ ու ինթի-
զամ սիզին խասթէխանէնիզտէ տահի պուլընմագտա՞ մը
որը . . .։

Պալէնիէ . — Հա՛յ հա՛յ . . . հաթթա խասթէխանէմտէ
իճրէթլի խասթէլէրիմ օ գաատար չօղալմըշ որը քի, ա-
տէթա թէչէքքիյէ պաչլայօրըմ . . . լաքին մէսէլէ պունտա
տէյիլ. մաատմուաղէլ Ա.տրիէն կէլինճէյէ գաատար, քէնտի-
սինէ տօլայըրտան թէալլիւգի օլան պիր մատտէ հադ-
դընտա պիր սէօղ սէօյլէյէպիլիրիմ. սէօյլէյէճէյիմ սէօղ
իսէ՝ Գարտօվիլ գօնաղընը իչթիրա իթմիչ օլուպ, Մ. Ռօ-
տէնին տէտայիսի մահիրանէսի սայէսինտէ պէնի քէնտի-
սինէ թահպիպ իթթիխաղ իթմիչ օլան մաատամ որը Սէնթ-
Գօթօմպ հադդընտա որը։

Մարքի . — Էվվէթ, Ռօտէն պու պապտէ պանա եաղ-
մըշ ըտա տա, թահթիխլաթա կիրիշմէմիշ տիր։

Պալէնիէ . — Մէսէլէ շունտան իպարէթ տիր. իպթի-
տաի էմրտէ իտարէի բուհանիյէսի բէք գօլայ կէօրիւն-
միւշ օլան մաատամ որը Սէնթ-Գօթօմպ, մուախխարէն թահ-
հիհի ախլագ իթմէք վէ թէօվպէքքար օլմագ խուսուսլա-
րընտա զիյատէսիյլէ սէրբէշլիք կէօսթէրտի . . .։ Զաթէն
չիմտիյէ գաատար իչի միւտիրի բուհանի մէրդումէնին հու-
սուլը սէլամէթինտէն գաթը իւմիտլէ, կէրի չէքիլտիլէր։
Նիհայէթ Ռօտէն տահի եավաշ եավաշ մէեուս օլարագ,
անը գանտըրմագ խուսուսընտա քիշիք Ֆիլիբոնը մէ-
մուր իյլէտի։ Ֆիլիբոն, մահիր, սէպաթ ու մէթանէթ
սահիպի վէ խուսուսըյլա սօն տէրէճէ սապըքքար պիր ա-

տէմ օլուպ , պու իյի պաշա չըգարմադա բէք էլվէրիշլի իտի : Մատամ որ Սէնթ-Գօլօմպըն թապիպլիյինի տէրէօհտէ իթտիյիմտէ , Ֆիլիբոն պէնիմ մուավէնէթիմի թալէպ իյլէտի . պէն տէ թապիսթըյլա պէօյլէ պիր թէքլիֆի ըէտտ իտէմէտիմ . պինաէն ալէյհ , պէրապէրճէ ույուշտըգ վէ եարաճաղըմըզ չէյի գարարլաշտըրտըգ . պէն Ֆիլիբոնը գաթան թանըմադ կիպի կէօրիւնէճէքտիմ . օ տախի՝ հուսուլը սէլամէթինէ մէմուր օլտըղը պու սէրքէշ գարընըն ախլագ վէ թապիսթընըն թէպէտտիւլաթը հագդընտա պանա հէր վագթ մալիւմաթ վէրէճէքտի . պէն՝ Ֆիլիբոնըն մատամ որ Սէնթ-Գօլօմպ հագդընտաքի խօշնուտուլդը վէ եա խօշնուտսըզլըղընա նազարէն, զարարսըզ իլաճլար թէրթիպ իտիպ կեահ էյի վէ կեահ ֆէննա պիր հալէ գօյաճագտըմ. զիրա մէրդումէնին սըհհէթի վիճուտինիզ էօգ տուր . Ֆիլիբոն իսէ՝ արա սրրա մէրդումէյէ տէյէճէքտի քի . « Կէօրիւյօր մըսընըզ , մատա՛մ, սէլամէթ եօլընտա պուլունըյօրսանըզ , ձէննապը Հագդըն ինայէթի՝ սըհհէթի վիճուտինիզէ թէէսիր իտիյօր , էյիլէշիյօրսունըզ . պիլաքս , ֆէսատ եօլունա սաբըյօրսանըզ , վիճուտճա պիր բահաթսըզլըգ տույուօրսընըզ , ատէթա ֆէննալաշըյօրսունըզ . իյթէ չու հալ տինուիմանըն՝ կէրէք բուհ վէ կէրէք ճէսէտ իւղէրինէ իճրա իթտիյի թէէսիրաթը չէտիտէյէ պիր տէլիլի գավի տիր :»

Մարքի . – (Սօն տէրէճէ ֆիլիթուրսըզլըգլա .) Վագըտ պաղը ինսանըը կիւնահքեարլարը կիրտապը մահվիյէթէ տիւշմէքտէն գուրթարըպ չըրըբյա կէթիրմէք իչուն , պու կիպի թէտապիրլէր իսթիսմալինէ մէճպուր պուլունմամըզ մուճիպի թէէսիւճի իսէ տէ , չի՛ չարէ , սուրէթի հարէքէթիմիզի հէր քէսէն ագլ ու մէսլէքինէ վէ եա ախլագ ու թապիսթընա ույարըմադա մէճպուրըզ :

Պալէնիէ . – Պունտան գաթը նազաբ , մատամ բրէնսէս՝ Սէնթ-Մարի մանասթըրընտա քէնտի կէօրիւյէ կէօրմիւշ տիւր քի , խասթէկևանտան պաղըսընըն սէլամէթ վէ իսթիրահաթը բուհու իչուն , պու զարարսըզ թէտապիրի չօգ տէֆալար իսթիմալ իթմիշիմ տիր : Պիր խասթէյի կեահ էյիլէշտիրիպ կեահ ֆէննալաշտըրմադ կիպի թէպէտիւլաթը տահմէ պէօյիւք պիր շէյ աատ օլունամադ . օլսա օլսա , օրթա տէրէճէտէ պիր շէյ սայըլըր . լաքին չու թէպէտիւլ նէ՛ գատար խաֆիֆ տախի օլսա , էքսէրիյա պաղը ֆիկրլէր իւղէրինէ ադիմ պիր թէէսիրի մուճիպ օլուր , իյլթէ մատամ որ Սէնթ-Գօլօմպ իւղէրինտէ տէ այնը թէէսիրի իճրա իյլէտի : Մէրդումէ՝ կէրէք ախլագճա վէ կէրէք վիճուտճա օ տէրէճէ շէյիլէշտի վէ էօյլէ պիր հիւանի հալէ կիրտի քի , Րօտէն՝ գատընըն Բարիստէ տուրմասըյլա եինէ պիր կիրտապը մէղէլէթէ տիւշէճէյի վէավէսէմինէ զահիպ օլարագ , մատամ որ Սէնթ-Գօլօմպա պիր միւտտէթ քէօյլէրտէ իգամէթ իթմէքլիյի Ֆիլիբոն վասըթասըյլա թաւահիյէ իյլէտի : Զաթէն մատամ որ Սէնթ-Գօլօմպ քէօյ հանըմլըզը թաասլամադ արզուսընտա պուլունտըղընտան , պու թաւահիյէ իւղէրինէ Գարտօվիլ արագիհինի սաթուն ալմադա գարար վէրտի . պու գարար ֆէննա պիր գարար տէյիլ իտի . զիրա սէրվէթի զաթիյէտի պու սուրէթլէ թահդիտ թէէմինէ ալընմըշ օլույօրտու : Լաքին տիւնքի կիւն պիդիմ պէտագաթի Ֆիլիբոն կէլտի պանա խապէր վէրտի քի , մատամ որ Սէնթ-Գօլօմպ թէքրար խասթալանմադ թէհլիքէհինտէ պուլունըյօրմըշ . պու խասթալըղը վիճուտճա օլմայըպ , ախլագճա օլտըղընը պէյանտէն միւսթաղնի տիր . զիրա ահվալը սըհհիյէտի շու սըրատտա ինսանը մէյտան իտէճէք տէրէճէտէ միւքէմմէլ տիր : Մէրդումէնին կիւնահքեարլըգ կիրտապընա թէքրար հուվարլանմասը՝ ժագ Տիւմուլէն նամ պիր ատէմ իլէ վուդու պուլան պիր միւտագաթտան նէշէթ իթմիշ իմիշ . ադիդիմ մարքի , ալտըղըմ մալիւմաթա նազարէն , սիզ պու ատէմի բէք ալէտ թանըր ըմըշքընըզ . լաքին զարիպի

շուրաալ տըր քի , մէրդում մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ ըլա նասըլ օլուպ տա իւլքէթի բէյտա իլէմիշ օլաըղընը հիշ քիմսէ պիլմէյօր ։

Մարքի . – (Նէֆրէթլէ .) Պու ժադ Տիւմուլէն ոէտիքլէրի հայլաղ՝ իսթիխատամ իտիլէն վէ ֆադաթի նազարը հադարէթլէ պադըշան ատէմլէրուէն պիրի տիր. մէրդում՝ քին ու ղարաղ, հիտայէթ ու հաֆէտ վէ պուղղ ու ատավէթի ղէհրիյէհ եօղրուլմըշ պիր մուհարրիր տիր. վահիյանէ վէ օդ կիտի թէէսիր իտիճի պիր պէլաղէթի վար տըր ։ Բիայէթի իթմէքտէ օլաըղըմըշ մէպատի (սկզբունք) վէ ահքամը պէօյլէ պիր դաէմ վատըթատըյա միւտաֆաա իթմէյէ մէճպուր օլմամըշ հէր նէ դատար պահի թէէսսիւֆ իսէ ոէ , պաղը քէրըհ մէպատիի մէղքիւրէյէ հիւրմէթի իթմէյէն էշնասա դարշը պէնտիսէր եաղտըրաբաղ , քէնահսինէ պէօյիւք իւճրէթլէր վէրմէքտէ իվ ... ։ Պու ոէֆիհ հայլաղ՝ չինկեանէ կիտի եաշար. մէյհանէլէրոէն տրշարը չըգմազ. վէ հէման տահմա քէօր ոէրհօշ տըր ... ։ Մա հաղա , շուրաասընը տահի իդրար ու իթիբաֆ իթմէլի իմ քի , չէթմ ու հագարէթ իշուն պիթմէզ թիւքէնմէզ պիր խաղինէսի վար տըր . պունտան պաշգա , իլմի իլահիյէ տահիր էն չէթին մէսէլէէրէոէ մալիւմաթը թամամէն պուլընուրղընտան , պաղը քէրըհ պիղէ բէք գիւեաոէ ֆահոէլի օլմագտա տըր ... ։

Պալէնիէ . – Սիղէ թօհաֆ պիր չէյ տահա ոէօյլէյէյիմ մի ... հէր նէ դատար մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ ալթընըզը պուլմըշ պիր դօճա դարը իսէ ոէ , ղալիպա Տիւմուլէն՝ մէրդումէնին ոէրմէթի ճէսիմէսինէ կէօղ տիքէրէք , պէրապէրճէ էվլէնմէք իսթէյօր ... ։ Պու ոէֆիհ չարդընըն ոէսատի հիյլէքարանէսինին էօնիւնիւ ալմագ իշուն , Բօռէնէ իչի խապեր վէրոէնիղ ֆէնա օլմագ ղանն իտէրիմ ... ։ Պու կիտի էհէմմիյէէթսիղ չէյլէրոէն ուզուն ուզատիյէ պահա իթմիշ օլաըղընտան տօլայը պէնի մաղուր թուքընըղ ... ։ (Բրէնոէս խիթապէն .) Պիր աղ էվվէլ Սէնթ-Մարի մանաստըրընը զիքր իթմիշ իտիմ. պու միւնաոէպէթլէ շուրաասընը տահի անլամագ իսթէրիմ քի , նէ՞ դատար վազիֆտան պէրու օրայա կիթմէմիշսինիղ տիր , մատամ։

Բրէնոէս տը Սէն-Տիղիէ Մարքի տ'Իւկրինեի իլէ մանաստար պիր նազար թէսթի իթմիքտէն սօնրա տէտի քի .

— Թահմինէն սէքիղ կիւն վար տըր ... ։

Պալէնիէ . – Օ հալտէ օրատա պիր չօղ թէպէտտիւլաթ կէօրէճէքսինիղ տիր . պէնիմ խասթէխանէմ իլէ մանասթըր արասընտաքի միւշթէրիէք տիվար աշաղըյա ալընտը . օրատա եէնի պիր պինա իլէ պիր տէ իսլատէթխանէ ինչա օլունաճագ տըր . զիրա էսկի իսլատէթխանէ ուֆաճըղ պիր շէյ իտի ։ (Ղարիպ պիր նիմ թէպէսիւմլէ .) Մատմուազէլ Ճորիէնին տինտարլըղընը վէտհ ու սէնա իթմէք իւզրէ եաալընըղ շուրաասընը սէօյլէյիմ քի , Ռաֆաէլին ատարը մէշհուրէսինտէն օլան պիր Հաղրէթի Մէրեէմ թատվիրինին սուրէթինի չըզարըպ տէրտէսթի ինչա օլան պու իսլատէթխանէյէ իհտա իտէճէք տիր ։

Բրէնոէս . – Սահի՞հ մի ... բէք միւնասիպ օլուր . լաքին օ տէյիլ ամմա , էօյլէն եագլաշը ... Մ. Թրիքոյ հալէա կէլիպ կէօրիւնմէտի ։

Մարքի . – (Կէօղէ չարպաճագ տէրէճէտ էնտիշնաք պիր թավը ըլա .) Մ. Թրիքոյ՝ մատմուազէլ տը Գարտովիլին վատի վէքիլի տիր քի , գօնթ-տիւգ տը Գարտովիլին ատպըգ մասլահաթկիւզարը օլմագ հասէպիյլէ , մէրդումէնին էմվալ ու էմլաքընը իտարէ իթմէքտէ տիր . պունըն իչուն անըն տահի հաղըր պուլընմասը բէք զարուրի տիր . հաթթա , մատմուազէլ տը Գարտովիլին կէլմէսինտէն էվվէլ պուրատա պուլընա ֆէնա օլմագ . զիրա մատմուազէլ Ճորիէն չիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր ։

Պալէնիէ . – (Գուրնազճասընա կիւլիւմսէյէրէք վէ

ճէպինտէն ուֆագ պիր բիսալէ չըգարարագ .) Մ. Թրիբո-
նըն թաավիրի հալի չու արալըդ քէնտի եէրինի թուքա-
մամասը աճընաճագ պիր հալ տէյիլ մի . . . :

Բրէնսէս . – (Տօդթէօրին էլինտէքի բիսալէյի կէօ-
բիւնճէ՝ միւթէաճճիպանէ .) Նէ՞ տիր օ , տօդթէօր :

Գալէնիէ . – Ախա սըրա թաավ՝ ու նէչըր օլունուպ միւ-
էլլիֆի մալիւմ օլմայան պիր հիճճնամէ (երդիճական տետ-
րակ) տիր քի , Ա.Լ.Ա.Հ.Ը.Ն Ղ.Ա.Զ.Ա.Ը. լունվանընը հաիզ տիր .
պու բիսալէտէ , Մ. Թրիբոնըն թաավիրի հալի օ տէրէճէ
տօղրուլըգա նագշ իսիմիշ տիր քի , հիճվ (երդիճանու-
թիւն) հալինտէն չըգըպ հադըգաթը հալ բէնկինի ալմըշ
տըր . օղուլայըմտա պագընըդ : Պու ֆըգրա՝ ԿԻՑԻՒՒ ԳՈՒԻՐ-
ՏՐՆԸՆ ԹՈՄՎԻՐԻ ՀԱԼԻ սէրլէվհասը թահթընտա տըր :

« Մ. գ-բն Թրէյ . – Պու ատէմ՝ իթիպար վէ սերվէթ-
ճէ մէրաթիպի պէշէրիյէնինի պալասընտա պուլընանլարա
գարշը ղէլիշանէ պիր կէօնիւլ ալչագլըդը , վէ քէնտի-
սինէ թաապ պուլընանլարա գարշը տահի քիւսթահանէ
վէ գապա պիր նէզաքէթսիզլիք կէօսթէրմէքտէ տիր . մէր-
գում՝ սէնաթլա իչթիղալ իտէն ասըլզատէկեան գիւմէ-
սինին ատի գըմբընըն , վէ թաապիրի էսահհլա՝ ԿԻՒՄԻՒՆ
ՊՈՒՏԱԼԱՍԸ տէնիզմէյէ սէղա օլան վէ վալիտէլէրինին
մէվթի՝ Պօրսա թահվիլաթընըն տիւշիւպ ֆըրլամասը իս-
ղէրինէ պիր կէօնէ թէէսիրի օլսա , վալիտէլէրինին մէվ-
թինտէն տահի իսթիֆատէյէ գալդըշան եիւրէքսիզ , տին-
սիզ վէ բուհընըզ մուամէլէճիլէրին պիր նումունէյի մուճէա-
սէմի տիր : Պու գապիլ ատէմլէր՝ ասնրատան կէօրմիւշ օ-
լան քէսանըն պիլճիւմլէ գապայիհի մէնֆուրէսիյէ մութ-
թասըֆ տըրլար . եանի՝ նամուս ու իսթիգամէթ վէ սապր
ու լիյագաթլա չալըշըպ չապալայըպ քէսպի սերվէթ իթ-
միշ օլան ղէվաթըն նէճապէթինի տէյիլ , իլլա եա թէսա-
տիւֆէն վէ եա մուամէլէճիլիք տէրեասընըն պուլանըդ
սուլարընտա կիւղէլ պիր ավ եագալայարագ պիրտէն պի-

րէ գալդըշմըշ օլան քէսանըն տէնաէթինի հաիզ տիրլէր :
Պու մագուլէ ատէմլէր՝ պիր տէֆա ղէնկինլէշիպ տէ եիւք-
սէք մէվգիլէրէ վասըլ օլտուղլարընտա , էհալիյէ հագա-
րէթ վէ ատաալէթ նազարըլմա պագարլար . չունքի էհալի
քէնտի եիւղէրինի գըզարթաճագ տէրէճէտէ օլան հալը
սապըգլարընը տահմա տէրիսաթըր իթտիրիր . պունլար՝
էհալինին տէրէճէի սիւֆլասընտաքի պիչարէկեանընն տիւ-
չար օլտուղը սէֆալէթէ գարշը ասլա մէրհամէթ կէօսթէր-
մէղէր . բէք պի ինսաֆանէ տավրանընըլար . հաթթա անլէ-
րին ֆագր ու զարուրէթինի թէնպէլիյէ , սէֆահէթէ ,
վէ իյչ ու իչրէթէ աթֆ ու իանատ իտէնլէր տէ բէք չոգ
տուր . չունքի պու իֆթիրալարըա քէնտիլէրինին վահչիյա-
նէ վէ պարպարճա խօտպինլիքլէրինի թէսքին իթմիշ օ-
լուղլար :

« Լաքին հէբսի պու տէյիլ տիր . Մ. Թրիբոյ՝ լիրա ի-
լէ տօղու պիր գասայա մալիք վէ մէսաիհի միլլիյեէ
իչուն գուրա վէբիպ գուրա գաղանմագ հագգընը հաիզ
օլմասը սէպէպսիլէ , նինչէ հէմթապիսաթլարը միսիլու , ֆու-
գարա կիւրուհընա չէչմի հագարէթէ պագար վէ ֆագըր-
լըգ սեպէպսիլէ հուգուգը մէտէնիյէ վէ սբյասիյէտէն
մահրում գալանլարը զէհբլէնիպ իսթիհզա իտէր :

« Գըրդ սէնէ մուհարէպէ վէ միլք ու միլլէթէ խըս-
մէթ իթտիքտէն սօնրա , իհթիյաճաթը զարուրիյէսինէ
անճագ քիֆայէթ իտէպիլէճէք պիր թէգաիւտ մաաշըլա
կէչինէն զապըթանը իսթիհզա իտէր :

« Հայաթընը հիւզնէնկիզ վէ տէհզիթնաք վազիֆէլէ-
րին իյֆասըլա քիւֆահ իթմիշ օլան վէ սօն կիւնլէրինտէ
օլսուն լայըգը պիր մաաշա մազհար օլամայան հաքիմ-
լէրի իսթիհզա իտէր :

« Վաթանլարընը պիր թագըմ ասարը միւֆիտէ իլէ
թէնվիր իտէն ալիմլէրի վէ էպնաի պէչէրճէ լուզումը գա-
թիսի տէրքեար օլան ուլում ու ֆիւնունը էվլասը էհա-

լիյէ թէատրիս էլլէյէն մուալլիմլէրի իսթիհզա իտէր։

« Ինճիլի չէրչիֆին ահքեամ ու գավախիտինէ իմթիասալէն՝ չէֆգաթ ու մէրհամէթ, մուհապպէթ ու իխուվվէթ վէ միւսաւաթ ու ատալէթ թամիմինէ չալըշան էհլի ըրզ վէ ֆազիլէթ քէօյ բաթազլարընը իսթիհզա իտէր։

« Իշլէր պու մէրքէզտէ պուլընտուղը հալտէ, պիր սէնաթքեար բարչասը իչէն պարոնլըգ իւնվանընը իհրազ լիմիչ օլան վէ գանունէն մէճբու՝ պիր օյուն օֆնայարագ վէ եահսօտ հիլլէքեարանէ պիր սէնաթ իճրա իթտիրէրէք պիր միլիոն ֆրանգ գազանմըշ պուլընան Մ. պարոն Թրիբոյ՝ կէնճլիքլէրինի, քէմալէթլէրինի, գանլարընը, ազլ ու տիրայէթլէրինի, իլմ ու մարիֆէթլէրինի վաթանլարը ուղրընտա ֆէտա իթտիքտէն սօնրա, հուգուգը սըյասիյէտէն տախի մահրում գալմըշ օլան պիր թագըմ նամուսքեար վէ լաքին ահմագ ատէմլէրէ նահսըլ չէշմի հագարէթլէ պագմասըն վէ նահսըլ իսթիհզայա գալգըշմասըն։

« Հէր շէյէ էյի նազարլա պագան պագը քէսան՝ պու մէտէնիյէթի տիւշկիւնլէրինէ, եանի հուգուգը սըյասիյէտէ վէ մէտէնիյէտէն մահրում գալըպ, ֆագր ու զարուրէթլէրի սէպէպիյլէ շայէսթէի իհթիրամ պուլընան ահճէնապ վէ լիյագաթլը պիչարէլէրէ տէրլէր քի. – Աֆուէն Սուրը ալաֆ ալուանը, ֆուր ֆալնը ֆուր ֆիրճ հուֆֆանուլ ալաֆալը։

« Շիմտի կէլէլիմ Մ. պարօն Թրիբոնըն թէրճէմէյի հալինէ. – Անտրէ Թրիբոյ պիր լօգանթա սէյիհինին օղլու օլուպ...։ »

Պու էանատէ գարուններն իչի գանատը պիրտէն այլըպ օտա ուչաղը Մ. Թրիբոնըն կէլմիչ օլտըղընը խապէր վէրտի։

Տօգթէօր Պալէնիէ էլինտէքի րիսալէյի ճէպինէ սօգտու վէ ֆապրիգաճըյը խալհսանէ պիր սուրէթտէ սէլամ-

լատըգտան սօնրա, էլինի սըգմագ իւզրէ տէ այաղա գալգտը։ Մ. Թրիբոյ իսէ, թա գարուններն էչիլինտէն պաշլայարագ պին տիւրլիւ նէղագէթլէր վէ սէլամլար իլէ մուգապէլէ կէօսթէրտի. պատէհու բրէնսէս տը Մէն-Տիվիէյէ եազլաշարագ իսթիխրամքեարանէ պիր սուրէթտէ տէտի քի.

— Մատա՛մ բրէնսէս, էմրլէրինիզէ իթաաթ իթմէքլէ քէնտիմի պախթիյար ատտ իտէրիմ... սիզ պէնտէնիզտէն տահմա էմին օլապիլիրսինիզ. պու խուսուսը չօգ տէֆալար թէճրիւպէ իլէ կէօրմիւշմինիւզտիւր։

Բրէնսէս. – Էվվէ՛թ, մսիէօ Թրիբոյ, հագդընըզտա էմնիյէթի քեամիլէմ վար տըր, ալէլ խուսուս չու սըրատա...։

Թրիբոյ. – Մատամ բրէնսէս, մատմուազէլ տը Գարտօվիլ հագդընտաքի էֆքեարը սապըգանըզ էլան այնը մէրքէզտէ՞ մի տիր...։

Բրէնսէս. – Էվվէթ, էլան այնը մէրքէզտէ տիր. հաթթա պու կիւն պուրայա թէճէմմիւ իթմէմիզին պաշլըճա սեպէպի տէ պու տըր։

Թրիբոյ. – Էվվէլճէ վատ իթմիչ օլտըղըմ վէճհլէ, պէնիմ մուավէնէթիմտէն էմին օլապիլիրսինիզ, մատամ բրէնսէս։ Զանն իտէրիմ քի, պու խուսուստա ճէպը ու չիտտէթ տախի իսթիմալ իթմէլիյիզ... հաթթա հիչնի իզթիզատէ...։

Մարքի. – (Բրէնսէսէ պիր իշարէթլէ կէօզլուքլիւ ատէմին կիզլէնմիչ օլտըղը մահալի կէօսթէրէրէք.) Պիզ տէ պու էֆքեարտա պուլունըյօրըզ. տէմէք տիր քի հէբիմիզ տէ հէմֆիքեար ըզ. անճագ, մատմուազէլ Ամրիէնին մէնաֆիինճէ չիւպհէյի տա՛ի պիր նօգթա պըրագմամագ իչուն, եէնիտէն գավէ ու գարար իթմէլիյիզ. զիրա եալընըզ անըն մէնֆաաթընը ըէհպէր թուէթարագ եօլա չըգըյօրըզ. տահրէի իմքեան տախիլինտէ պուլընան հէր տիւրլիւ վէ-

սաիթէ թէչէպպիւալէ , հէր չէյի խալխաէթ իւղրէ սէօյլէթ-
տիրմէյէ չալըշմալըյըզ . . . :

Պու սըրատա օսա խըտմէթքեարը թէքրար իչէրի կի-
րէրէք , տէտի քի .

— Մատմուազէլ Ա.տրիէն տը Գարտօվիլ պաղչէտէքի
քէօչքտէն կէլտի . մատամ բրէնատէսի կէօրէպիլիպ կէօրէ-
մէյէճէյինի սիւալ իտիյօր :

Բրէնատես . – Ջաթէն քէնտիսինէ պէքլէմէքտէ օլտըղը-
մը սէօյլէյի վէր . օնատան սօնրա պիրի կէլիպ տէ պէնի սօ-
րաճագ օլուրսա , հէր քիմ օլուրսա օլսուն է Պուրատա տէ-
յիլ » տէյիպ եօլա գօյ . հիչ քիմսէյի գապուլ իթմէ . իչի-
տիյօրմըսըն . . . հիչ քիմսէյի իչէրի ալմա տէյօրըմ . . . :

Մատամ տը Մէն-Տիզիէ՝ պու սէօզիւ միւթէագբպ
եանընտաքի սալօնըն գադու բէրտէսինի գալտըրտը վէ ար-
գասընտա կիզլէնմիշ օլան ատէմէ սօն պիր իշարէթ տահա
վէրտիքտէն սօնրա , թէքրարէն պէօյիւք սալօնա ավտէթ
իչլէտի :

Լաքին զարի՛պ հալ . Ա.տրիէնին միւրուտինտէն էվվէլ
կիւզէրան իտէն միւտտէթի գալիչէ զարֆընտա , պու թէ-
մաշակեահտա հազըր պուլընան էչխասը միւխթէլիֆէ՝ ա-
նըն մէվճուտիյեէթինտէն միւպհէմ պիր տէհչէթէ տիւ-
չար օլըյօրլար կիպի , էնտիչէլի վէ թէչլաչլը կէօրիւնմէք-
տէ իտիլէր :

Պիր տագըգա սօնրա , մատմուազէլ Ա.տրիէն տը Գար-
տօվիլ խալասընըն օտասընա կիրտի :

7

ՄԻՉԱՏԷԼԷ

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ սալօն գադուսընտան
իչէրի կիրտիքտէ , պաղչէյի կէչմէք իւղրէ պաչընա գօյմըչ
օլտըղը քիւչ րէնկի գասթօր չաբգասընը չըգարըպ պիր
գօլթուգ սանտալիէսի իւղէրինէ վազ իչլէտի . պունըն իւ-
զէրինէ , ուզուն վէ խաֆիֆ զիւլիւֆլէրլէ չէհրէսինին իչի
եանընտան աչաղըյա սարգմըչ օլան վէ գալըն էօրկիւլէր-
լէ պաչընըն արգասընտա պիւքիւլիպ գալմըչ պուլընան
ալթուն լիբխագա սաչլարը մէյտանա չըգտը :

Ա.տրիէն սալօնտան իչէրի կիրտիքտէ , իւղէրինտէ
քիւսթախըլըգ վէ մաղրուրիյեէթ էսէրի կէօրիւլմէյիպ , մու-
ղայիրի օլարագ , ֆէվգ էլ ատէ ֆիւթուրսըղըգ մէչհուտ
իտի . սիմսի պէչաչէթնիւմասը միւթէպէսիմ օլուպ , իրի
գարա կէօզլէրի իսէ զանն իտէրսին քի միւթատընտան
զիյատէ բարլամագտա ըտը : Մէրգումէ՝ աբբայ տ'Էկրին-
եիյի կէօրիւնճէ , ըզհարը հայրէթի իտիպ , քիրազ կիպի
բէմսէ տուտագլարընտա տախի իսթիհզաքեարի պիր թէ-
պէսիւմ նիւմայան օլտու : Ա.տրիէն պաչըյա տօգթէօր
Գալէնիէյի սէլամլատըգտան վէ եիւզիւնէ պագմագսըզըն
պարոն Թրիբոնըն էօնիւնտէն կէչտիքտէն սօնրա , միւթէ-
ազզիմանէ վէ վագուրանէ պիր նիմ իսթիրամլա խալասը
բրէնատես տը Մէն-Տիզիէյի տախի սէլամլատը :

Մատմուազէլ Ա.տրիէնին աթվար ու հարէքեաթըն-
տա ֆէվգ էլ ատէ պիր զարաֆէթ , ադիմ պիր նէճապէթ
վէ գատըն թահֆէսինէ մահուս պիր հիւնիւ էտա վէ
լէթաֆէթ մէչհուտ օլմագլա պէրապէր , գատընլարտա վէ
ալէլ խուսուս քէնտի եաչընտա պուլընան կէնճ գըզլար-

տա նաաիր կէօրիւլէն պիր ազմ ու մէթանէթ , սէրպէսթի վէ հիւրրիյեէթ վէ քիպր ու աղամէթ տախի մէվճուտ ի-տի . վէլ հասըլ՝ անըն թարդ ու թավըրնատա մէճպուրիյ-եէթի վէ հիտաէթի ու ինատա վէ միւտահէնէնին էաէրի պի-լէ պուլընմայընչ , պիլաքս՝ թապիաթը կիպի լաթիֆ վէ սէրպէսթանէ պիր հալ վար ընը . հաթթա մէրդումէնին տամամըլարընատա հայաթի , գուվվէթի վէ կէնճլիք գանը ճէ-վէլան իթմէքտէ օլտուղընատան , պու սէրպէսթի , խուլուս-քեար վէ սապիթդարար գըզճըղապըն օ անէ գատար տախ-թէ պիր սօֆուլուղա թէսլիմի կէրիպան իթմէմիշ օլտուղը քէնճի օլունմագտա ընը ,

Ղարիպի չուբատը տըր քի , մարքի տ'Ի-կրինելի՝ մէճ-լիսլէր վէ ճէմիյեէթլէր իչինէ պէօյիւմիւշ , զէքեավէթ ու տիրայէթ տահիպի , ֆէտահէթի ու պէյղամբէթէ չէօհրէթ-չիար վէ պախուտուս հիւքմ ու նուֆուղը սէրքեար պիր տաէմ իքէն , Ա.տրիէն տը Գարտօվիլ հուղուրընատա . . . ղայրը իսթիյարի պիր բահաթընըղ վէ նագտպիլի թա-րիֆ պիր ըղըրտաղ հըսա իթմէքտէ իտի : Մէրդում՝ քէն-տի նէֆսինին հաքիմի , ֆէվգ էլ տաէ պիր նուֆուղ իս-թիմալինէ ալընմըշ վէ մէնուզ օլտուղը ժէզիւիթի ճէմիյ-եէթի նամընա չօգ տէֆալար հիւքմտարան ըլա միւղադաթ վէ միւզաքերէ իլէմիշ պիր տաէմ օլտուղը հալտէ , պիրէք թապիաթը սէրպէսթանէսի , կէրէք ադլ ու զէքեավէթի վէ կէրէք թա ճիկէրիկհահա տաբլանան իսթիհզարտը սէ-պէպիյէ հադըգաթէն ճալիսի հայրէթ օլան պու կէնճ զըղըն մուվաճէհէսինատ չաշընըղ գալմըշ վէ տաէթա քիչիլմիշ իտի . . . : Զունքի , պաշդալարը իւզէրինէ մուսթադիլլէն հիւքմ սիւրմէյէ ալընըղ օլան տաէմլէր՝ քէնտի նուֆուղ ու իմթիխտարլարընը թանընմագ չէօյլէ տուրատն , հաթթա թէտավվուրլարընա պիրէ մանի օլան վէ իսթիհզայէ գալգընան էչխատա ալէտսիվիյէ նագտրը նէֆրէթի վէ հադարէթլէ պագտընղլարընատան , մարքի տ'Ի-

րինեի տախի բրէնտա տը Սէն-Տիզիէնին եէկէնի հադգըն-տա թատիաթըլյա էաէրի մուհապպէթ վէ տօսթլըգ իպ-րագ իտէմէղ իտի : Զաթէն միւտաէթի մէտիտէտէն պէ-րու , քէնտի տաէթի խիլաֆընատա օլարագ , մուգավէմէթի ղայրը գատիլ պիր ճաղիպէյի հավի օլան պէլաղէթ ու ֆէտահէթինի Ա.տրիէն իւղէրինատ տէնէմէքտէն տարֆը նա-ղար իլէմիշ վէ մէղպուրէ իլէ գաթի վէ ճիտատի պիր տու-րէթատ մուտամէլէյէ պաշլամըշ ընը . հաթթա մութթա-սբֆ օլտուղը խաատյիսի ղաթիյեէսինի պիւթիւն պիւթիւն մահվ ու պէրպատ իտէն պիր վագար ու ազամէթ թաս-լամագ իսթէտիյինատէն , Ա.տրիէն պիւթիւն պու հալէրի իսթիհզայէ ալընը վէ չու հարէքէթի պէօյիւք պիր թէտ-պիրսիզլիք օլտուղընը գաթան խաթընընա կէթիրմէղ իտի. գիրա պաղը քէրրէ էն տաի սէպէպլէրտէն թէսբինի ղայ-րը գապիլ տատավէթլէր հուտուդէ կէլէպիլէճէյինէ էհէմ-միյէթի վէրմէղ իտի:

Մալիւմաթը մէպտութէտէն՝ չու մէնզարէտէ հաղըր պուլընան էչխատը միւսթէհիճէնին նէ կիպի մէնֆաաթ վէ հրատիկաթլա մալամալ օլտուգլարընը , գարիինի քիրամ պիտտուհուդէ անլայապիլէճէքլեր տիր :

Մատամ տը Սէն-Տիզիէ օճաղըն եանընտա վագը պէօյիւք պիր գօլթուգ տանտալիէսի իւզէրինատ օթուրմըշ վէ մարքի տ'Ի-կրինելի օճաղըն էօնիւնատ այագ իւզէրինատ տուրմըշ ընը : Տօգթէօր Գալէնիէ տախի եաղը մատտը-նըն գարշըսընատա օթուրմըշ պարոն Թրիքոնըն թէրճէմէի հալինի օգուտմագտա վէ Մ. Թրիքոյ իսէ՝ տիվարա մուալ-լագ օլան պիր ազիզ թատվիրինի տըգգաթը թամմէ իլէ թէտգիգ իթմէքտէ իտի :

Ա.տրիէն , տալօնա կիրէվիտէն պէրու հէր քէս իւզէ-րինատ հիւքմֆէրմա պուլընան սիւքիւնէթի ֆէվգ էլ տաէյի իհտալ իտէրէք տէտի քի .

— Գաղը մէտաիհի մուհիմմէ հադգընտա կէօրիշմէք

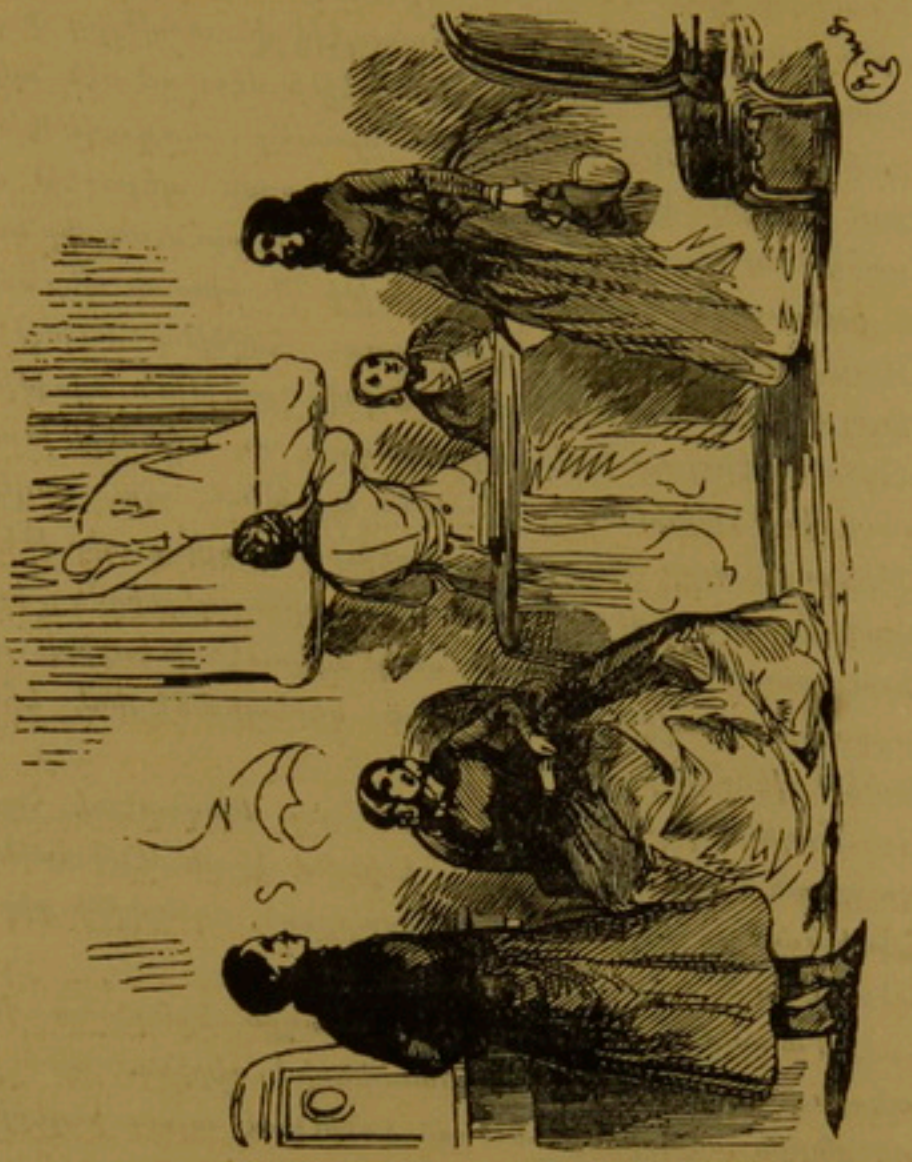

իչուն պէնի իսթէմիշաինիղ, էօյլէ՞ մի, խալաճըղըմ։

Բրէնսէս. – (Պարիստանէ վէ սէրթ պիր թավը ըլա.) էվլէ՛թ, մատմուազէլ, ղայէթլէ մուհիմմ պիր մատտէ հագդընտա սիզինլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ։

Ատրիէն. – Էմրինիղէ մունթազըր ըմ, խալաճըղըմ։ Իսթէրսէնիղ քիւթիւպխանէնիղէ կիտիպ մախֆիճէ գօնուշալըմ։

Բրէնսէս. – Պէխ եօգ... պուրատա տա գօնուշապիլիրիղ. (Մարքիյէ, տօգթէօրէ վէ պարօն Թրիբոյա տէօնէրէք.) Էֆէնտիլէ՛ր, լութֆէն օթուրընըզ. – տէտի,

Բրէնսէսին պու իխթարը իւզէրինէ՝ ժէրգուման իւչ քիչի մասանըն էթրաֆընտա տիզիլիպ օթուրտըլար։

Ատրիէն. – (Միւթէաճճիպանէ պիր թավը ըլա.) Լաքին, խալաճըղըմ, պիզիմ իտէճէյիմիզ միւլագաթըն պու էֆէնտիլէրէ նէ՞ թէալլիւգի օլապիլիր։

Բրէնսէս. – Պու էֆէնտիլէր ֆամիլեամըզըն էսկի տօսթլարը տըրլար. պիզիմ ժէնաֆիինիզի մուհաֆազա խուսուսընտա սօն տէրէճէ ղայրէթքէշ պուլընտըգլարընտան, սիզէ թէալլիւգի օլապիլէն չէյլէրին ճիւմլէսի անլէրէ տէ թէալլիւգ իտէպիլիր. պինաէն ալէյհ, անլէրին նասիհաթլարընը քէմալը հիւրմէթլէ իսթիմա վէ թէլագդը իհթէնիզ ֆէնա օլմազ...։

Ատրիէն. – Մ. տ'Էկրինեվինին ֆամիլեամըզ հագդընտա սամիմանէ պիր տօսթլըղը պուլընտըղընտան էմին իմ. քէզալէք Մ. Թրիբոնըն ուպուտիյէթի վէ սատագաթը քեամիլէսի հագդընտա զէրրէճէ չիւպհէմ եօգ տըր. Մ. Դալէնիէ իսէ էն էսկի վէ էն սատըգ տօսթլարըմըզտան տըր. մա մաֆիհ վուգու պուլաճագ միւլագաթըմըզա պու էֆէնտիլէրի սէյրճի վէ եա մահրէմ սըֆաթըյլա գապուլ իթմէզսէն էվվէլ, չուրասընը անլամագ իսթէրիմ քի, պունլար մուվաճէհէսինտէ նէ՞ մատտէ իւզէրինէ գօնըլաճաղըզ...։

Բրէնսէս. – Մատմուազէլ, պէն զանն իտէր իտիմ քի, հաիզ օլմագ իտտիասընտա պուլընտըղընըզ էվսաֆ միյանընտա խալիսէթ վէ ճէսարէթ խասսալարը տախի մէվճուտ իտի...։

Ատրիէն. – (Իսթիհզաքեարի պիր թէվազու' իլէ կիւլիմսէյէրէք.) Տօղրուսընը իսթէրսէնիղ, խալաճըղըմ, նէ՛ պէն խալիսէթ վէ ճէսարէթ իտտիասընտայըմ. նէ տէ սիզ սաֆվէթ վէ խայրխահլըգ տախյէսինտէ պուլունապիլ-

լիրսըզ. (Մարքիյէ, տօգթէօրէ վէ պարօն Թրիբոյա տէօնէրէք.) Էֆէնտիլէ՛ր, լութֆէն օթուրընըզ. – տէտի,

Բրէնսէսին պու իխթարը իւզէրինէ՝ ժէրգուման իւչ քիչի մասանըն էթրաֆընտա տիզիլիպ օթուրտըլար։

Ատրիէն. – (Միւթէաճճիպանէ պիր թավը ըլա.) Լաքին, խալաճըղըմ, պիզիմ իտէճէյիմիզ միւլագաթըն պու էֆէնտիլէրէ նէ՞ թէալլիւգի օլապիլիր։

Բրէնսէս. – Պու էֆէնտիլէր ֆամիլեամըզըն էսկի տօսթլարը տըրլար. պիզիմ ժէնաֆիինիզի մուհաֆազա խուսուսընտա սօն տէրէճէ ղայրէթքէշ պուլընտըգլարընտան, սիզէ թէալլիւգի օլապիլէն չէյլէրին ճիւմլէսի անլէրէ տէ թէալլիւգ իտէպիլիր. պինաէն ալէյհ, անլէրին նասիհաթլարընը քէմալը հիւրմէթլէ իսթիմա վէ թէլագդը իհթէնիզ ֆէնա օլմազ...։

Ատրիէն. – Մ. տ'Էկրինեվինին ֆամիլեամըզ հագդընտա սամիմանէ պիր տօսթլըղը պուլընտըղընտան էմին իմ. քէզալէք Մ. Թրիբոնըն ուպուտիյէթի վէ սատագաթը քեամիլէսի հագդընտա զէրրէճէ չիւպհէմ եօգ տըր. Մ. Դալէնիէ իսէ էն էսկի վէ էն սատըգ տօսթլարըմըզտան տըր. մա մաֆիհ վուգու պուլաճագ միւլագաթըմըզա պու էֆէնտիլէրի սէյրճի վէ եա մահրէմ սըֆաթըյլա գապուլ իթմէզսէն էվվէլ, չուրասընը անլամագ իսթէրիմ քի, պունլար մուվաճէհէսինտէ նէ՞ մատտէ իւզէրինէ գօնըլաճաղըզ...։

Բրէնսէս. – Մատմուազէլ, պէն զանն իտէր իտիմ քի, հաիզ օլմագ իտտիասընտա պուլընտըղընըզ էվսաֆ միյանընտա խալիսէթ վէ ճէսարէթ խասսալարը տախի մէվճուտ իտի...։

Ատրիէն. – (Իսթիհզաքեարի պիր թէվազու' իլէ կիւլիմսէյէրէք.) Տօղրուսընը իսթէրսէնիղ, խալաճըղըմ, նէ՛ պէն խալիսէթ վէ ճէսարէթ իտտիասընտայըմ. նէ տէ սիզ սաֆվէթ վէ խայրխահլըգ տախյէսինտէ պուլունապիլ-

լերսինիզ. չու հալտէ, իտոխա քէյֆիչէթինի պէրթարաճ իտէլիմ տէ, քէնտի իչիմիզէ պադալըմ։

Բրէնսէս. – (Գապա պիր սուրէթտէ.) Ռէք էյի, հայտի էօյլէ օլսուն. պէն սիզին ֆիքրի մաղրուրանէնիզին հիճվ ու իսթիհզալարընա չօգտան պէրու ալըշմըշըմ տըր. էկէր տէտիչինիզ կիպի սահիհէն ճէսուր վէ խուլուսաքեար իսէնիզ, եալընըզ պանա սէօյլէյէճէյինիզ սէօվլէրի պու էֆէնտիլէր կիպի սահիպի ադամէթ վէ չայանը հիւրմէթ զաթլար հուդուրընտա տախի սէօյլէմէքտէն չէքինմէզսինիզ։

Ա.տրիէն. – Տէմէք տիր քի, մահքէմէտէ իմիչիմ կիպի պէնի իսթինթագ իտէճէքսինիզ, էօյլէ մի... լաքին էսասը մատտէ նէտէն իպարէթ տիր...։

Բրէնսէս. – Իսթինթագ ֆիլան էօգ. ֆագաթ սիզին իւզէրինիզէ իճրաի նէզարէթէ հադգըմ օլտըղընտան, վէ սիզին հէվվէլաթընըզա գարշը պու տալաճասընա կէօնթէրտիյիմ միւսաատէ վէ մուվաֆագաթի պիր միւտտէթտէն պէրու ոսի իսթիհալ իտիլմէքտէ պուլընտուղունտան, հատտը իթիտալը թէճավուզ իթմիչ օլան պու ուղունըզ հալէ արթըզ պիր իխթիամ վէրմէք իսթէրիմ. ֆամիլեամըզըն սատըգ տօսթլարը մուվաճէհէսինտէ միւսթագպէլ հադգընտաքի գարարը գաթիմի սիզէ արզ ու իֆատէ իտէճէյիմ...։ Իալթիտաի էմրտէ շուրասընը պէյան իտէրիմ քի, հադգընըզտա տէրքեար օլան նուֆուզու ու իգթիտաարըմըզ սիզ չիմտիյէ գատար բէք եանլըշ վէ բէք նաթէճտամ սուրէթտէ անլատընըզը տըր։

Ա.տրիէն. – Խալաճըզըմ, սիզի թէէմին իտէրիմ քի, չիմտիյէ գատար օ խուսուստա հիչ պիր տօղրու վէ եա եանլըշ ֆիքրէ զահիպ օլմամըշըմ տըր. գիրա պէնիմ իւզէրիմտէ պիր կէօնէ նուֆուզու ու իգթիտաարընըզ օլապիլէճէյի խաեալըմտան պիլէ կէչմէմիշ տիր։

Բրէնսէս. – Գապահաթ պէնտէ տիր. սիզին արզու

վէ հէվվէլաթընըզա գարշը բուն մուվաֆագաթ կէօսթէրճէք եէրտէ, իւզէրինիզտէքի հիւքմ ու նուֆուզուրմը չիտտէթվի սուրէթտէ թանըթմալը իտիմ. հէր նէ հալ իսէ, սիզի տահրէքի իթտաաթա կիրտիրմէք զէմանը արթըզ կէլմիշ չաթմըշ տըր, տօսթլարըմըզն չիտտէթվի թէքտիրլէրի զիհնիմի թէնվիր էյլէտի... Շու սէրքէշ, միւթէքէպպիր վէ խօտբէսէնա թապիաթընըզը արթըզ տէչիշտիրմէլիսինիզ. իչտիֆօրմըսընըզ, խահ նա խահ մէսլէքինիզի թէպտիլ իթմէլիսինիզ. պէնիմ էմր ու գարարըմ պու տըր։

Ա.տրիէն՝ խարիճտէն զաթլար հուդուրընտա իրատ օլունան պու սէրթ վէ միւնասէպէթտէ զ զէօվլէրի իչիթտիքտէ, պիր թավըր միւթէազզիմանէ իլէ պաշընը ճօգարը գալտըրտը. լաքին քէնտիսինի զապթէ մուվաֆֆագ օլուպ կիւլիւմսէյէրէք տէտի քի.

— Խալաճըզըմ, թէպտիլ մէսլէք իթմէքլիյիմի էմր իտիյօրսընըզ. պու սէօվլունիւզ պէնի հայրէթտէ պրագմազ... չունքի չիմտիյէ գատար ախլագճա վէ մէսլէքճէ բէք չօգ զարիպ զարիպ թէպէտտիւլլէր կէօրիւլմիւշ տիւր...։

Ֆէնտի ահվալը սապըգասընա տախի քինայէ օլապիլէն չու իսթիհզաքնարի սէօվլէր իւզէրինէ, բրէնսէս տուտագլարընը ըսըրտը։

Աբդայ տ'Էկրինեի բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէյի միւտաֆաա իթմէք իւզրէ, սէօզէ գարըշարագ պարլատանէ պիր թավր ըլա.

— Խուլուսը գալպէյէ թէպտիլի մէսլէք իթմէք... տէտիյինիզ կիպի գաթան զարիպ սայըլամազ, մատմուազէլ. մուզայիրի օլարագ, միւքեաֆաթա միւսթահագգ պիր հիւանի իպրէթ օլապիլիր. – տէտի։

Ա.տրիէն. – Հիւանի իպրէ՞թ մի... ֆարզ իտէլիմ քի պու պապատէ հադգընըզ օլսուն. լաքին պու տա հէր

քէս հագդընա տէյիլ ա՛. պիր քիմսէ քէնտի թագսիրա-
թընը սուի հարէքեաթա թէպսիլ իտէճէք օլուրսա . . .:

Բրէնսէս . – (Ատրիէնին սէօղիւնիւ քէսէրէք սէրթ պիր թաւը ըլա .) Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ, մատմուա-զէլ :

Ատրիէն . – Պէն քէնտիսինէն պահս իսթյօրըմ , խա-լաճաղըմ . հիւրրիյեէթբէրվէրը վէ խօսրէսէնտ օլսըղմա-տան տօղայը պէնի թայիպ վէ թէքտիր իսթյօրսընըզ . . . էկէր պու թագսիրաթըմը թէրք իտիպ տէ ըհյաքեարըզը, մունաֆըգհըզը վէ քէօթիւիւսիւ էլէ ալսայրսըմ , նէ՞ եա-քաճագտընըզ : Տօղրուսընը իսթը՞րմիսինիզ . . . պանա պաղը ասրըզ չօճուգլար կիպի խօշ կէօրիւնէն պու ուֆագ թէֆէք խաթալարը հըֆզ ըհմէյի՝ տիւնեատա հէր չէյէ թէրճիհ իտէրիմ . . . : Շիմտի նէ օլսըղըմը պիլիրիմ , լա-քին իլէրիտէ նէ օլաճաղըմը պիլմէմ :

Թրիբոյ . – (Խօսափինանէ վէ միւթէհաքքիսանէ պիր թաւը ըլա .) Մա մաֆիհ , մատմուազէլ , ինքեար իտէմէզ-սինիզ քի թէպսիլ մէսլէք տէնիլէն չէյ . . . :

Ատրիէն . –(Սէրթ վէ հագարէթամիզ պիր սէտա իլէ Մ. Թրիբոնըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Մ. Թրիբոնըն հէր տիւրլիւ մէնաֆի՛տէ հէր նէվ՛ թէտպիրլէր իսթիխսալ իհ-մէք խուսուսընտա մէհարէթի քեամիլէսի պուլընտուղընը թաստիգ իտէրիմ . լաքին պու մէսէլէյէ գարըշմադա սէ-լահիյեէթի օլմատըղընտան , ուզագտան սէյրճի օլսա տահա էյի օլուր . . :

Թրիբոյ . – (Բրէնսէսին պիր պագըշընտան ճէսարէթ ալարագ .) Լաքին , մատմուազէլ, պէնիմ տիղին վասֆ վէ-քիլինիզ օլմագ չէրէֆինէ նաիլ օլսըղըմը ունուսմ՞յօր մը-սընըզ . . . :

Ատրիէն . – (Պիր գաթ տահա դուրուր իլէ վէ պա-րընըն եիւղիւնէ պիլէ պագմայարագ .) Էվվէթ , մօսիէօ Թրիբոյ պու չէրէֆէ նաիլ օլմուշ սըր . լաքին նէ՞ սուրէթլէ

վէ նէ՞ իչուն նաիլ օլմուշ օլսըղընը չիմտիյէ գատար պիր միւմքին անըայտամընշըմ սըր . ֆագաթ, պագսանըզ ա՛, պէն պուրայա մուսաիմա՛ հալը իհմէյէ կէլմէտիմ . իտի , խալաճըղըմ , շու ճէմիյեէթին սէպէպի իճթիմա՛ վէ մագ-սատընը անըամադ իսթէրիմ :

Բրէնսէս . – Պու արզուսընըզ չիմտի իճրա օլունաճագ սըր , մատմուազէլ . պէն էֆքեարըմը այըգտան այըղա վէ մուայէնէ պիր սուրէթտէ իյդահ իտէճէյիմ վէ պուն-տան պէօյլէ իհթիմալսագ իտէճէյինիզ խաթանը հարէքէթի սիզէ կէօսթէրէճէյիմ . էկէր օ խաթանը հարէքէթ՝ քէ-մալը իհտաթ վէ հիւրմէթլէ սիւլուք իհմէք իսթէյէզսէ-ճիզ , օ վագթ պէն տէ քէնտի եարաճաղըմը պիլիրիմ . . . :

Պու քէլիմէլէրի թէլաֆֆուզ իհտիյսի սըրատա , բը-րէնսէսին թաւըը միւթէհաքքիմանէ վէ չէհրէի խուշունէթ-նիմտաը թարիֆ օլունմագ պիր հալ քէսպ իհմիշ իտի , Ֆէլիմանթը մէզքիւրէ խտ , օ վագթա գատար մուսթա-զիվ վէ սէրպէսթմանէ եարաշամադա ալըշմըշ օլան պու կէնճ գըզըն դագատընը թահրիք իհմէյէ քեաֆի իտի իսէ տէ , Ատրիէն՝պէյքի տէ մատամ սը Օէն-Տիզիէնին խիլաֆը մէ-մուլը օլարագ , քէմալը հիստէթլէ ճէվապ վէրէճէք եէր-տէ , տիք տիք մէրգուսէնին եիւզիւնէ պագտը վէ կիւլէ-բէք տէտի քի .

— Լաքին չու հարէքէթինիզ ատէթա իլանը հարպ տէմէք տիր . ալիմ Ալլահ բէք կիւլունէճէք չէյ տիր . . . :

Մարքի . – (Մատմուազէլ սը Գարտօվիլին իսթիմալ իհտիյի լիսանտան տիլկիր օլարագ՝ քէմալը չիստէթլէ .) Խա՛յր , պուննա իլանը հարպա թէշէկհիւր իտիճէճէք պիր չէյ եօգ տուր , մատմուազէլ :

Ատրիէն . – Ա՛հ , Մ. տ՛Էկրինվի , սիզ՝ էսկի պիր մի-լյալայ օլսըղընըզ վէ մուհարէպէ սայէսինտէ պուննա չէ-րէֆլէր գազանմըշ պուլընտուղընըզ վէ պէտպէլլի Ֆրանսա աիւշվէնլէրինին տէրէճէյի գուվվէթի վէ զաֆիլընը անըա-

մագ իւղրէ պուն|ալալա պիրլէշիպ Ֆրանսա ալէյհինտէ խայլը զէման ճէնքլէշտիքտէն սօնրա, եինէ մուհարէպէ սայէսինտէ պիր Ֆրանսըզ ալայընա գօմանտա իթտիյինիզ հալտէ, լաթիֆէ եօլու սէօյլէնիլմիշ օլան պիր սէօզէ գաւրը նէ՞ իչուն պու գաւառ էսէրի չիտտէթ կէօսթէրիյօրսընըզ։

Մարքի տ'Էկրինեի՝ գալպինտէ պիր թաղըմ էսէֆէնկիզ խաթըրէլէր ույանտըրան պու սէօզլէրի իչթիտիքտէ, հիտտէթինտէն զըպ գըրմըզը քէսիլէրէք, ճէվապ վէրմէք իւզէրէ իքէն, բրէնեա հայգըրարադ տէտի քի.

—Մատմուազէլ, պու հարէքէթինիզ հաղըգաթէն թէհամմիւլ օլունմադ պիր միւնասէպէթսիզլիք տիր։

Ադրիէն. – Հայտի էօյլէ օլսուն, խալաճըզըմ. պէն քէնտի գապահաթըմը իդրար իտէրիմ. Բե՛ե՛ ն՛ե՛-նե՛ե՛ չը տէ՛մէ՛մէլի իտիմ. զիրա օրթատա կիւլիւնէճէք վէ խաթիհզա իտիլէճէք հիչ պիր շէյ եօգ ատուր... ֆագաթ հիչ օլմազսա մէրադը թահրիք իտիճի վէ պէլքի տէ... (պիր տագըգաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա) վէ պէլքի տէ ազաճըզ քիւթթահանէ տիր.., հալ պու քի պէն քիւթթահլըզ տէնիլէն շէյտէն աչըրը մէրթէպէ խօչանըրըմ, Լաքին մատամ քի իչ պու տէրէճէլէրէ վարտը, մատամ քի հէր հալտէ սիւլիւք իտէճէյիմ պիր խաթթը հարէքէթտէն պահս օլունըյօր վէ մատամ քի պու խաթթը հարէքէթէ սիւլիւք իթմէտիյիմ թաղտիրտէ ճէզայա չարըլաճադմըշըմ..., (Պիրտէն պիրէ սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ խալասընա միւթէվէճճիհէն.) Լաքին, խալաճըզըմ, սիւլիւք իթմէտիյիմ թաղտիրտէ պէնի նէ՞ եաբաճագսընըզ, նէ՞ կիպի ճէզայա չարըաճագսընըզ. – տէտի։

Բրէնեա. – Իլէրիտէ կէօրէճէքսինիզ, մատմուազէլ... չիմտի սէօզիւնիւզէ տէվամ խոնիզ...։

Ադրիէն. – Էօյլէ խե պէն տէ իթթիհատ իթմիշ օլտըղըմ գարարը աչըգտան աչըզա պու էֆէնտիլէր հուզուրընատա արզ իթմէտիք խաթէրիմ. պու գարարըմ գապուլ իճրա օլսափլըմէք իչուն պիր ազ տահա վագթա միւհթաճ օլտըղը ճիհէթլէ, չիմտիյէ գատար գարարը մէզպուրտան սիզէ ասլա պահս իթմէյմիշ իտիմ. զիրա սիզ էյի պիլիրսինիզ քի պէն «Շու չէյի եաբաճաղըմ...» տէյճէճէք եէրտէ «Շու չէյի եաբըյօրըմ վէ եա եաբարմ» տէրիմ։

Բրէնեա. – Էվվէ՛թ, պիլիյօրըմ, վէ իչթէ օ խաթիդալը քիւթթահանէնիզի թատիլ իթմէք խաթէյօրըմ...։

Ադրիէն. – Պէն գարարը գաթիմի պիր ազ տահա կէճճէ թէպլիղ իթմէք խաթէրիտիմ. լաքին սիզի շու սըրատա, անը խաթիմա՝ վէ գապուլը օ գատար մէյեալ կէօրիւյօրըմ քի, անը պու կիւն արզ ու պէյան իթմէք զէվզինէ մուգավէմէթի իտէմէյճէյիմ..., Լաքին... ըճճա իտէրիմ, խալաճըզըմ, իլք էօնճէ սիզ պէյանը էֆքեար խոնիղ... զիրա էֆքեար ու գարարըմըզ եէքտիկէրինէ թէվաֆիուգ իթմէտի տէ իհթիմալտէն տիր։

Բրէնեա. – Իչթէ պու սուրէթլէ իտարէի լիսան իթտիյինիզ իչուն սիզի տահա զիյատէ սէվէրիմ, մատմուազէլ. զիրա չիմտի իւզէրինիզտէ՝ քիպր ու ազամէթինիզ վէ հէր տիւրլիւ նաւճուղ ու իգթիտար ալէյհինտէքի իքրահ ու նէճրէթինիզէ միւթէնասիպ պիր ճէսարէթ ու մէթանէթ կէօրիւյօրըմ. պիր ազ էվվէլ պէնիմ քիւթթահլըզըմ տահա պահս իթտինիղ... Լաքին սիզին քիւթթահլըզընըզ տահա պէօյիւք օլտըղընը կէ՞օրմէյօրմիսընըզ։

Ադրիէն. – Պէն՝ զատճ վէ սէպաթսըզլըզ սէպէպիյլէ պաչդասընըն եարմադա ճէսարէթ իտէմէյճէյի չէյի իճրա իթմէյի գաթիյէն գարարլաչտըրմըշըմ տըր... էվվէ՛թ, պէն ճէսարէթ իտէճէյիմ... պու հարէքէթիմ զանն իտէրիմ քի բէք սատէ վէ բէք մուայնէն տիր։

Բրէնեա. – (Պու մէճլիսի թէչքիլ իտէն էչիսաը սաիրէ իլէ մէճմուինիյէթի մուլին պիր կէօղ իչարէթի թէա-

թի խոերեք ։) Էվվէ՛թ , բեք սատե վէ բեք մուայեէն տիր . թարաճէ յնին հալ ու վաղոյեթի պու սուրէթլէ թէայեւուն խոեճէք օլուրսա , իշլեր բեք զիյատե սատելէշիր վէ գօ-լայլաշըր ... ենինե սիզին մէնաճիւինիզ իչուն՝ եալընըզ շուրսաընը իւոթար իթմէք խաթէրիմ քի , պիզիմ եարաճա-ղընըզ չէյ՝ վէխիմ վէ հաթթա զանն իթթիյինիզատէն սա-հա զիյատե վէխիմ տիր . պէնիմ կէօյնիւմիւ ալմադ վէ նա-զարը աճիվ ու մէրհամէթիմի ճէլալ իթմէք իչուն եալընըզ պիր չարէնիզ գալմըշ տըր . չէօյլէ քի՝ սուրէթի իճրաաէ-նիզատէքի քիպար ու զուրուր վէ իսթիհզարեարլըզը թէրք վէ սիզ եաշսա պիր կէնճ գըզա եապըշճադ սուրէթատէ նամուսքեարլըզ իսպրաղ իթմէլիսինիզ :

Ատրիէնին տուտուգլարընսա պիր թէպէսիւմ նիւ-մայան օլուպ , հիչ պիր ճէվապ վէրմէմիշ :

Պիր գաչ սանիյէ գատար հիւքմիճէրմա օլան սիւքիւ-նէթի վէ բրէնսէս իլէ իչ տօսթը միյանընսա մուպատէլէ օլունան պիր իքի մանիտար պադըշլար՝ շու միւճատէլաթը իսթիտաիյնէյլի գայէթ ճիտաի պիր մուհարէպէ թագիպ իսէճէյինի աչիքեար կէօսթէրմէքտէ իտի :

Մատամուազէլ տը Գարտօվիլ՝ մալիք օլտըղը դէքիա-վէթ ու ֆէրատէթի ատյէսինտէ , բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ-նին պու միւճատէլէի գաթիյեէյէ պէօյիւք պիր էհէմմիյ-եէթ վէրմէքտէ օլտըղընը տէրք ու ֆէհմ իթմէքտէ իտի իսէ տէ , օ անէ գատար սէրպէսթանէ եաշամըշ օլան պիր գըզը քէնտի էվամիր ու նէվահիսինէ իթտաաթ իթտիրմէ-յի նատըլ իւմիտ իթմէքտէ օլտըղընը պիր տիւրլիւ անլա-յամամադտա ընը : Մուամէլէի ճէպրիյեէյէ միւրաճատաթ իթմէք վէ տիւչարը միւճատաթ գըզմադ թէհտիտէրի Ատ-րիէնէ հադգըյա չայանը իսթիհզա կէօրիւնմէքտէ իտի : Մատամճիս , խալտաընըն թագիսաթը գարագքեարանէ վէ իպթիտարը գալըմանէսինի վէ ատա տըրա մէվգըի իճրայա գոյտըղը տէհչէթլի ինթիզամլարընը բանա պիրակի վէ

պա խուսուս մարքի տ'Ակվինեի իլէ տօգթէօր Գալէնիէ կի-պի սատէմլէր՝ օրթատսա մուհիմմ սէպէթլէր օլմատըգճա , պէօյլէ պիր միւլադաթատա հաղըր պուլընամայաճագլարը-նը տիւչիւնաիւյիւ ճիհէթլէ , պիչարէ գըզճըղազ՝ մուհա-րէպէյէ կիրիշմէզատէն էվվէլ , պիր տադըզաճըգ տէրեատ թէֆէէքքիւրաթա տալտը :

Լաքին ադաճըգ ոօնրա , պիր թէհլիքէ զուհուր իսէ-ճէյինի միւսէմմէմ սուրէթատէ հրաս իթմիչ օլտըղընատան , գօրզուպ կէրի չէքիլէճէք եէրատէ , մէգքիւր թէհլիքէյէ գարշը քէմալը սէպաթլա բէնչէլէշմէյի վէ էկէր միւմ-քին իսէ սէրպէսթիի էֆքեարընը տէրճէյի նիհայէյէ վար-տըրմայը վէ բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէյէ պէյան իսէճէյի գարարընը ատա թէպաիլ իթմէյէպ , օլտըղը կիպի հըֆզ իլէմէյի գարարլաշտըրտը :

8

ՔՍԵԱՆ

Բրէնսէս՝ պարիտանէ վէ սէրթ պիր թաւը ըլա Ատ-րիէն տը Գարտօվիլէ տէտի քի .

—Մատմ՛ուազէլ ... պիր միւտտէթտէն պէրու ճէ-բէյան իթմիչ օլան վուգուաթ վէ ահվալի պու էֆէնտի-լէր հուզուրընսա պիր գաչ քէլիմէ իլէ զիքր ու պէյան իթմէյի վազիֆէտէն ատտ իտէրիմ : Գունատան ալթը այ մուգատտէմ , բէտէրինիզ գօնթ-ուիւգ տը Գարտօվիլին միւտտէթի մաթէմի խիթամբէզիր օլտըգտա , սիզ օն սէ-քիզ եաշընսա ընընըզ . օ զէման , վասի հիւքմինտէն գուրթուլուպ ֆաթրի մուխթար թանըլմանըզը վէ հէր խու-

սուստա սէրպէսթանէ հարէքէթ իտիպ բէտէրինիզին թէրք իթտիլի սէրվէթտէն միւնթէֆի՝ օլմանըզը պէնտէն թալէպ իթտինիզ. պէն տէ նա՛ պուտալալըզ սէմէրէսի վէ նա՛ գայտասըզըզ սախտասը իլէ արզու վէ մահլէպի-նիզէ գարշը բուի մուվաֆագաթ կէօսթէրտիմ...։ Պու-նըն իւգերինէ պու պէօյուք գօնագը պիւթիւն պիւթիւն թէրք իլէ հէր տիւրլու նագարէթտէն արի օլմագ իւղրէ, պաղչէ ուճընտաքի քէօչէք նագը մէքտան իթտինիզ վէ օ ղէմանտան իթթիպարէն եէքտիկէրինտէն աղըր պիր թագըմ սարֆիյաթա պաչլատընըզ։ Հէր քէսին ինթիխապ իթտիլի սընըֆտան պիր վէ նա իչի օտա պէսլէմէսինլէ իքթիֆա իտէճէք եէրտէ, կիտիպ պիր գաչ կէնճ գըզլար պուլտը-ընըզ վէ պուընլարը հէմ ղարիպ վէ հէմ տէ գըյմէթտար լիպասլարլա կէյինտիրտինիզ։ Սիզ տէ՝ քէօչքիւնիւզիւն սիւ-քիւնէթ վէ վահտէթի արատընտա, կէչմիշ ատըլարըն հէր տիւրլու գըյաֆէթինի կէյինտինիզ։ Սիզին չըղընճա ար-զուլարընըզա վէ ագը սէլիմէ մուղայիր հէվվէլէրինիզէ հուտուտ թային իթմէք գապիլ օլմատը. պիւթիւն պիւ-թիւն չըրբըտան չըգտընըզ. վէղաիֆի տինէյէնիզի իչգա իթմէմէք չէօյլէ տուրսուն, հաթթա սալօնլարընըզտան պիրինի տէ պիր պութխանէ հալինէ թահվիլ վէ տէրուինէ պիր տէլիգանլը իլէ պիր կէնճ գըզըն մէրմէր սանէմլէրինի վաղ իտիպ, ձէննատը Հադդա գարշը ըսեան իթմէք ճիւ-րէթինտէ պուլունտընըզ։ (Բրէննէս պու սէօզլէրի՝ տու-տադլարը եանըյօրմըշ կիպի պիր սուրէթտէ իրատ իտիյօր-տու.) Ամմա տէյճէքսինիզ քի օ կիպի սանէմլէրտէն նէ՞ մաղարրաթ հասըլ օլապիլիր. վագըա պուընլար սէնայիի նէֆիսէյէ միւթէալլիգ չէյլէր իսէ տէ, սիզ եաչտա պիր գըզըն իգամէթկեահընտա պուլընմասը էտէպէ մուղայիր տիր։ Սիզ կիւնէէրճէ հիչ քիմսէյի գապուլ իթմէյէրէք քէօչքիւնիւզտէ գաբանըզ գալմընըզ. տօսթլարըմտան եալընըզ Մ. Պալէնիէ, աղաճըդ նագարը էնիյէթինիզի

ճէլգ իթմիշ օլտըղընտան, նէզտինիզէ կիւճ պէլա իլէ գա-պուլ իտիլտի. Մ. Պալէնիէ սիզի չօգ տէֆալար օ տէրէճէ պէօյուք պիր հէյէճանտա պուլմըշ քի, սըհհէթի վիճու-տինիզ հագդընտա ճիտտէն տիւշարը էնտիչէ օլմուշ...։ Սիզ իճրաաթ վէ հարէքէաթընըզը հիչ քիմսէյէ պիլտիր-մէքսիզին, տահմա եալընըզճա տըշարը չըգտընըզ. խիւա-սահ քէլամ, քէնտի արզու վէ հէվվէհաթընըզը պէնիմ հիւքմ ու նուֆուզըմա ֆահիգ ատտ իթմէյի քէնտինիզէ պիր պէվգ պիլտինիզ...։ Պիթիւն պու հալլէր տօղրու տէյիլլէր մի, մատմուազէլ։

Ատրիէն. – (Մութէպէսսիմանէ.) կէչմիշ զէմանը չու-սուրէթլէ թաավիր իթմէք, պէնճէ մուճիպի իֆթիխար օ-լամագ. լաքին նիհայէթ բէք տէ եանլըշ տէյիլլէր տիր։

Մարքի. – (Իրատ իթտիլի քէլիմէլէրի կիւյա սայը-յօրմըշ կիպի տանէ տանէ սէօյլէյէրէք.) Տէմէք տիր քի, մատմուազէլ, խալանըզըն պիր իթտիլի վուգուաթքն ճիւմլէսի այնը հագրգաթ տըր, էօյլէ՞ մի. պունը գա-թիյէն թաստիգ իտի՛յօրմըսընըզ։

Պու սէօզու մութէագըպ, Ատրիէնին վէրէճէյի ճէ-վապ տէրէճէի նիհայէտ էհէմմիյէէթլի իմիշ կիպի, հէր քէսին նագարը տըգդաթը մէզպուրէյէ աթֆ օլունտու։

Ատրիէն. – Շիւպհէսիզ, մօսիէօ, պէօյլէ պիր սիւալ իրատ իթմէք պիլէ ապէս տիր. պիրա պէն սէրպէսթանէ եաշամագըզը ատէթ իտինմիշիմ տիր...։

Մարքի. – (Տօգթէօր Պալէնիէ իլէ պարոն Թրէբոյա տէօնէրէք.) տէմէք տիր քի պու վուգուաթ թէհագգուգ իթմիշ տիր...։

Թրէբոյ. – (Մաղրուբանէ պիր թաւը իլէ.) էվվէլ, պու վուգուաթ պիզիմ իչուն քեամիլէն թէհագգուգ իթ-միշ տիր։

Ատրիէն. – (Հիտտէթլէ.) Լաքին խալաճըղըմ, պու

ուզուն մուգատուէմէնին թէմհիտինտէն մագասատնէ օլորը աճապա անլայապլիր միյիմ։

Բրէնսէս. –(Թէմքինինի պօղմայարագ.) Մատմուազէլ, պու ուզուն մուգատուէմէնին թէմհիտինտէն մագասատ՝ միսթագալէլտէ վուգուի միհթէմէլ օլան ֆէնալըգլարը քէշֆ ու թահգիգ իչուն, կէշմիշ զէմանը կէօղ էօնիւնէ կէթիրմէքտէն իպարէթ տիր։

Ատրիէն. – Մէվկիլի խալաճըղըմ, չու սէօզլէրինիզ՝ Գիւմ չէհրի քեահինէսինին (քրմուհի) էսրար նէվինտէն հիւքմլէրինէ պէնզէմէքտէ տիր..., Գունլար այթընատա մութլագա միւտհիշ պիր աօլատ օլմայը ամմա, տուր պագալըմ։

Բրէնսէս. – Գապիլ տիր, մատմուազէլ. զիրա պագը թապիաթլար իչուն իհթատհտան, վազիֆէչինասլըգտան տահա տէհչէթլի պիր չէյ օլամազ. սիզին թապիաթընըզ իսէ ըսեան վէ սէրբէստլիյէ մէյհալ օլան պու կիպի թապիաթլարտան պիրի տիր...։

Ատրիէն. – Խալաճըղըմ, աչըգտան աչըղա պէյան իտէրիմ քի, իհթատհը սէվմէյէ վէ վազիֆէյէ հիւրմէթ իհմէյէ ալըշաճաղըմ կիւնէ գատար թապիաթըմ պէօյլէ գալաճագ տըր։

Բրէնսէս. – (Գըսա վէ սէրթ պիր սէտա իլէ.) Էմրլէրիմի սէվինիզ սէվմէյինիզ, հիւրմէթ իտինիզ իհմէյինիզ, պէնճէ հիչ պիր էհէմմիյէթի եօգ տուր. անդագ, պու կիւնտէն, հաթթա պու սաաթտան իհթիպարէն, պէնիմ իրատէմէ՝ սուրէթի դաթիյէտէ վէ քէօր քէօրիւնէ իհթատհ իհմէյէ պաշլայաճագաօրնըզ. էլհասըլ, պու կիւնտէն իհթիպարէն՝ պէնիմ միւսաատէմ օլմատըգճա, հիչ պիր շէյ եաբամայաճագաօրնըզ. պէն պէօյլէ իսթիյօրըմ, պէօյլէ օլաճագ...։

Ատրիէն պու ամիրանէ սէօզլէրի իչիթտիքտէ, տիք տիք խալասընըն եիւզիւնէ պագտը. պատէհու էօյլէ պիր

չամաթալը գահգահա սալը վէրտի քի, խայլը միւտտէթ տիվանխանէյինին տէօրթ էթրաֆընտա աքսէնտաղ օլտու։

Պունըն իւզէրինէ, Մ. տ'Էկրինվիլ իլէ Մ. Թրիբոյ հիտտէթի մուլին պիր հարէքէթ իպտաղ իթտիլէր. բրէնսէս՝ զաղատնաք պիր չէհրէ իլէ եէկէյինին եիւզիւնէ պագտը. տօղթէօր Գալէնիէ իսէ՝ կէօզլէրինի սէմայա տօղրու դալտըրարագ վէ էլլէրինի գարնը իւզէրինէ վազ իտէրէք, ըզհարը նէտտամէթ իտէնլէրէ մախսուս պիր թավը ըլա պիր ահը սէրտ սալը վէրտի։

Մարքի. – (Սէրթ պիր սուրէթտէ.) Մատմ'ուազէլ... պու կիպի գահգահալար ապէս տիր. սիզին մէվգըինիզտէ պուլընան պիր կէնճ գըզա սալա վէ գաթթան եագըշըըլամազ. խալանըզ մատամ տը Սէն-Տիզիէնին սէօյլէտիյի սէօզլէր մուհիմմ վէ հէմ տէ զայէթ մուհիմմ շէյլէր տիր. պինանէն ալէյհ պաշգա տիւրլիւ թէլագգը իթմէյի իտինիզ...։

Ատրիէն. –(Թավրը իսթիհզաքեարանէսինի թատիլ իտէրէք.) Ա՛մա՛ն եա Բապպի... լաքին, մօսիէօ, պու կիպի գահգահալար ապէս տիր տէյօրսընըզ ամմա, գապահաթ պէնտէ՞ մի տիր. խալամ՝ քէնտի էվամիրինէ քէօր քէօրիւնէ իհթատհա մէճպուր օլաճաղըմտան պահս իհթիյի թագտիրտէ, ֆիւթուրսըզ գալապիլի՞րմիյիմ։ Բուի ասիւմանտա սէրպէսթ սէրպէսթ ուչըշմագա վէ կիւնէչինի զըյահ լաթիֆի իչինտէ օյնաչմագա ալըշմըշ օլան պիր գըրլանգըճ, եէր սըչանընըն տէլիյինտէ եաչայապիլի՞ր մի...։

Պու ճէվապ իւզէրինէ, Մ. տ'Էկրինվիլ՝ պու ֆամիլեա ճէմիյէթինի թէչքիլ իտէն էչխասըն եիւզիւնէ միւթէհայեիրանէ պիր նազար սալտըրտը վէ Մ. Թրիբոյա պիր իչարէթ իտիպ մանասընը անլաթաբրտըգտան սօնրա տէտի քի.

— Պիր գըրլանգը՞ճ մը, նէ՞ տէմէք իսթէյօր...։

Թրիբոյ. – (Տօղթէօր Գալէնիէնին եիւզիւնէ պագա-

րագ.) Պիլմէմ... եէր արչանընտան տա պահս խոխոր... իչիտիլմէմիչ... անլաշըլմազ չէյլէր...։

Բրէնահս. – (Տիկերըլերի կիսպ միւթէհայնիր կէօրիւնէրէք.) Տէմէք տիր քի, մատմուազէլ, պանա վէրէճէյինիզ ճէվապ պուննտան իպարէթ տիր, էօյլէ մի...։

Ամրիէն. – (Ֆէնտի չա՛իրանէ սէօղլէրինտէ էքսէրճյա իրատ իթտիկի պու թէչպիհի անլայսմատըգլարընտան տօլայը միւթէահհիպ օլարագ.) Էվվէթ, մատամ...։

Պալէնիէ. – (Սաֆտիչանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմսէյէրէք.) Հայտի, մատամ, հայտի. օ գատար սէրթլիք խութէմէզ. պիր աղ տա միւսամահաքեար օլմագ լազըմ տըր։ Պէնիմ ադիզէ մատմուազէլ Ամրիէնիմ խըզդէթէն զարիպ վէ միւթէհէյիճ պիր ֆիքրէ մալիք տիր...։ Հադըգաթէն սէօյլէյօրըմ քի, պէօյլէ սէվիմլի պիր մէճնունէ տիւնեատա նատիրէն կէօրմիւշիւմ տիւր... քէնտիսինին էսկի տօսթը պուլընտըղըմ վէ պինահէն ալէյհ հէր շէյի սէօյլէմէյէ ճէսարէթի իտէպիլտիյիմ ճիհէթլէ, պու խուսուսը պէկի եիւզ տէֆա քէնտիսինէ իհթար իթմիշիմ տիր...։

Մարքի. – (Մատմուազէլ տը Գարտօվիլի թէսահուպ իթտիկի իչուն հէքիմի թէքտիր իտէրճէյինէ պիր թավը ըլա.) Մատմուազէլ Ամրիէն հադգընտաքի խուլուս վէ մուհապպէթինիզ սէպէպիյլէ, տաիմա միւսամահաքեարանէ տավրանմագտա օլտըղընըզը պիլիյօրըմ. լաքին, մօսիէօ տօգթէօր, շուրասընը տաիի ինքեար իտէմէզսինիզ քի, մէյտանտա պէօյլէ ճիտտի մէսէլէլեր մէվճուտ օլտըղը պիր սըրատա, մատմուազէլին վէրտիյի ճէվապլար եօլսուզ տըր։

Բրէնահս. – (Մէրթ պիր չէհրէ իլէ.) Էն զիյատէ էսկի իտէճէք եէր շուրասը տըր քի, մատմուազէլ Ամրիէն մէճլիսիմիզին տէրճէճի էհէմմիյէթինի էլան անլայսմայօր. մա մաճիհ չիմտի քէնտի էմլէրիմի պէյան իտէճէք օլուրսամ, բէք ալէա անլայապիլէճէք տիր...։

Ամրիէն. – Էմնիէրինիզ նէ՞ իմիշ պադալըմ, խալաճըղըմ. – տէտիքտէն սոնրա, մատանըն օ պիր թարաֆընտա եանի խալասընըն թա գարշըսընտա օթուրմըշ օլտըղը հալտե, կէօրմէյէ չայան պիր թավըը իսթիհզաքեարի իլէ կիւրէնք չէնէսինի մինի մինի էլլէրինէ տայաթտը։

Բրէնահս. – Մատամ քի էմլէրիմի անլամագ իսթէյօրսընըզ, տինլէյինիզ. եարընտան իթիպարէն իգամէթ իթմէքտէ օլտըղընըզ քէօչքիւ թէրք իտէճէքսինիզ... պէսլէմէլէրինիզէ եօլ վէրէճէքսինիզ... սիզէ պուրատա իքի օտա թախսիս իտիլէճէյինտէն, թէքրար պուրայա կէլէճէքսինիզ... պու օտալարա պէնիմ տաիրէմտէն կէչմէքսիզին հիչ քիմսէ կիւրէմէյէճէք տիր... եալընըզ տըշարը չըգմայագադընըզ... քիլիսէյէ կիթտիյիմտէ պանա րէֆագաթ իտէճէքսինիզ... սոն տէրէճէ իսրաֆ վէ սէխավէթ իւզրէ հարէքէթ իթմէքտէ օլտըղընըզ թէհագգուգ իթմիշ օլտըղընտան, պունտան պէօյլէ սէրվէթի մէվճուտէ-նիզի խօտ պէ խօտ իսթիհլաք իտէմէյէճէքսինիզ... թէքմէլ մատրաֆլարընըզը պէն կէօրէճէյիմ... հաթթա սիզն ու մէվգըսինիզէ միւնասիպ վէ նամուս ու էտէպէ մուվաֆֆըգ սուրէթտէ կիսինմէնիզ իչուն էլպիսէլէրինիզի տէ պէն հարտըրաճաղըմ... վէլհասըլ, պիր ֆամիլյա մէճլիսինին միւտախէլէսի սայէսինտէ պիլա միւտտէթի թէէխխիր իտիլէճէք օլան հատտը պիւլուղա վասըլ օլմանըզդա գատար, էլինիզէ պիր բարա վէրիլմէյէճէք տիր... իչթէ պէնիմ էմր վէ գարարըմ պու տըր...։

Թրիբոյ. – Մատա՛մ բրէնահս, պու գարարընըզը հէր քիմ քի իչիտէճէք օլսա թագտիր ու թահսին վէ քէմալը սէպաթլա մէվգըի իճրայա գօյմանըզ իչուն սիզի թէչվիգ իտէճէք տիր. զիրա պու ույղունսուզ հալէրէ արճըգ խիթամ վէրմէք լազըմ տըր։

Մարքի. – Էվվէ՛լ, պու կիսպ պահսի րէզալէթ հալ-

լէրէ խիթամ վէրմէք գէմանը կէլմիշ չաթմըշ վէ հաթթա պու պապատ կէճ ալիէ գալընմըշ տըր ։

Պալէնիէ . – (Ա.տրիէնի թէսահուպ իսկոր կիպի կէօրիւնէրէք ։) Մա մաֆիհ , թապիաթըն զարապէթ ու չիտէթի բէք չօգ չէյլէրի մազուր կէօսթէրէպիլիր ։

Բրէնսէս . – (Րօլընը քէմալը մէհարէթլէ իճրա իթմէքտէ օլան տօգթէօր Պալէնիէյէ խիթապէն .) Հադգընըզ վար . տօգթէօր · լաքին օվագթ տախի պու կիպի թապիաթի սահիպլէրիյլէ միւնասիպի վէճհլէ մուամէլէ խիլիր ։

Մատամ տը Սէն-Տիզիէ պու սէօզլէրի գաթի վէ մուայենէն պիր սուրէթտէ իֆատէ իմիշ իտի . Եէկէնինէ մագամը թէհտիտատէ պէյան իթտիյի սէօզլէրին միւմքին իւլ իճրա օլտըղընա գանի՝ օլմուշ կիպի կէօրիւնիւյօրտու ։ Մ. Թրիբոյ իլէ Մ. ա՛ինկրինէի տախի բրէնսէսին սէօզլէրինէ բուի բիզա կէօսթէրմէքտաէ իտիլէր . պինաէնէրին Ա.տրիէն՝ պու սէօզլէրին ալթընտա վէխիմ պիր ֆէսատ տօլապը մէվճուտ օլտըղընը կէօրմէյէ պաչլատը . օ գէմանն պէչաչէթ ու չաթարէթի աճը պիր իսթիհզայա վէ պիր իսթիդլալը սէրքէչանէյէ թէհավիւլ իլլէտի ։ Պիրտէն պիրէ այաղա գալդատը . չէհրէմի ազաճըդ գըզարտը . կիւլ բէնկինտէքի պուրուն սէլիքլէրի միւթատընտան գիյատէ աչըլտը . կէօղլէրի բարըլ բարըլ բարլատաղա պաչլատը . միւթէմէվվիճ վէ սըրմա սաչլարընը պիր թավըր մաղրուրանէ վէ միւթաղղիմանէ իլէ խաֆիֆճէ սիլքէրէք , պաչընը եօգարը գալտըրտը վէ պիր տադըգաճըդ սիւքիւթտէն սօնրա , գաթի պիր սէտա իլէ խալասընա տէտի քի .

— Մատամ քի կէչմիշ գէմանտան պահս իսկոյօրսընըզ , պէն տախի կէչմիշ գէմանն հադգընտա պիր գաչ աէօզ սէօյլէմէք իսթէրիմ , մատամ . լաքին պիրմիշ օլընըզ քի պու սէօզլէրի սէօյլէմէյէ սիզ պէնի մէճպուր իթտինիզ Սիզին իգամէթկնահընըզը թէրք իսիպ պաչկէտէքի քէօչքէ չէքիլտիմ , տէյին մի . լաքին ընյաքնատըզ , գատտար-

լըգ վէ խայընըզ մէրքէզի տէնիլմէյէ սէղա օլան պու գօնագտա արթըգ եաչայապիլիր մի իտիմ . խա՛յր , պու պէնիմ իչուն մուհալ գապիլինտէն իտի . . . ։

Մարքի . – Մատմո՛ւազէլ . . . պու սէօզլէրինիզ հէմ չիտէթլի վէ հէմ տէ ագլ ու էտէպէ մուղայիր տիր ։

Ա.տրիէն . – (Տիք տիք աբբայ տ'Ինկրինեինին եիւղիւնէ պագարագ սէրթ պիր սէօյլէյիւյէ .) Մօսի՛էօ , մատամ քի սէօզիւմիւ գաթի իթմէք ճիւրէթինտէ պուլունըյօրսընըզ , պիր իչի սէօզտէ սիզէ խիթապ էտէյիմ . խալամըն նէզտինտէ նէ՞ կիպի իպրէթլէր կէօրիւյօրտում ։

Մարքի . – Մէտհէ շայան իպրէթլէր . . . ։

Ա.տրիէն . – Մէտհէ շայա՞ն իպրէթլէր մի . . . մաչալը՛հ . հադգդաթը հալի սէօյլէմէյէ բէք մէյհալ կէօրիւնիւյօրսընըզ . աճապա չու մէտհէ շայան իպրէթլէր՝ հէր կիւն իբինիզին իւզէրինտէ կէօրտիւյիմ սախթէ թէօվպէքարըզգ վէ չէվիրտիյինիզ հէյլէ վէ ֆէսատ տօլապըրընտա՞ն մը իպարէթ տիր . . . ։

Բրէնսէս . – (Հիտտէթինտէն պէնզի սաբ սարը քէսիլէրէք .) Մատմո՛ւազէլ . . . ագըընըզը պաչընըզա թօգլայընըզ . սիզ քէնտինիզի ունուտըյօրսընըզ . . . ։

Ա.տրիէն . – Պէնիմ ագլըմ պաչըմտա տըր , մատամ . քէնտիմի ասլա ունութմամ . նէ սէօյլէտիյիմի բէք ալէա պիլիրիմ . . . հէր քէս քէնտի նէֆսինին հաքիմի օլտըղը կիպի , պէն տէ քէնտի նէֆսիմէ հիւքմ իտէպիլիրիմ . . . ։ Սիզին գօնաղընըզը թէրք իթտիքտէն սօնրա , պաչդա պիր ադրապամ եօղ ըտը քի, եանընա կիտիպ իլթիճա իտէյիտիմ. անընն իչուն եալընըզճա եաչամագ իսթէտիմ . . . վարիտաթըմը քէնտի պաչըմա սարֆ իտէրէք իմրարը էօմր իթմէքտէ զիյատէսիյլէ լէզզէթի պուլտըմ. զիրա սէրվէթի մէվճուտէմի Մ. Թրիբոնըն մահվ ու թէլէֆ իթտիյինի կէօրմէքտէն իսէ , խօտ պէ խօտ իսթիհլաք իթմէքլիյի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ . . . ։

Թրիբոյ . – (Հայգերբերճասբնա .) Մաամուաղէլ , նա՛սըլ օլուպ տա ճէսարէթ . . . :

Ատրիէն . – (Ելըտըրըմ կիսկի թէէսիր իտիճի պիր թաւրը միւթէհաքքիմանէ իլէ պարոնը սիւքիւթէ ժէճպուր իտէրէք .) Էլ վէրի՛ր , մօսի՛էօ , էլ վէրիր . սիղտէն պահս իտիյօրըմ ամմա , սիղի իլէ գօնուշմայօրըմ . . . :

Ատրիէն Մ. Թրիբոյը պու սուրէթլէ սուստուրտըղտան սօնրա , չու վէճճ իլէ տէվամը գէլամ իյլէտի .

—Էվվէթ , վարիտաթըմը գէյֆէ մանէչա իսթիմալ իթմէք իսթէտիմ . սաքին օլտըղըմ իդամէթկէահը թէզեին ու թէֆիրիշ իթտիրտիմ . չիրքին պէալէմէլէր եէրինէ կիւզել , թէրպիյէլի վէ ֆագիրէ գըզլար ինթիխապ իթտիմ . լաքին պունլար՝ կէօրմիւշ օլտըգլարը թաւիմ ու թէրպիյէ սէպէպիյլէ , զէլիլանէ պիր խըտմէթքեարլըղա մահքիմ իթմէյէ կէօյնիւմ պիր վէճճ իլէ բաղի օլամայըպ , անլէրին հալինի սէվիլէճէք վէ թէհամմիւլ օլունաճագ պիր մէրթէպէյէ վարտըրտըմ . օնլար պանա խըտմէթքեարլըդ իթմէզլէր , ատսթլուգ իտէրլեր . պէնիմ պէալէմէլէրիմ տէյիլ , րէֆիդէլէրիմ տիրլեր . հեր նէ գատար իւճրէթ վէրիր իսէմտէ , ևինէ քէնտի միննէթտարլարըյըմ , Պունլար՝ հըսսիյէաթը բագիդէ ատհապընա մահսուս տույղուլար տըր . սիղ անլայամազսընըզ , մատամ . . . : Պու գըզլարը ֆէնա վէ եա գապա սուրէթտէ կիյինմիշ կէօրմէքտէն իսէ , քէնտի նազարրուպա չէհրէլէրինէ եագըլաճագ էլալիսէլէր կիյտիրտիմ . չունքի պէն կէնճ վէ կիւզելլէրի սէվէրիմ . ատէթա կէնճլիք վէ կիւզէլլիք պուտալասըյըմ : Պանա կէլինճէ՝ պու վէ եա չու եօլտա կիյինիր իմիշիմ . պունա քէնտի այնէմտէն պաշգա հիչ քիմսէ գարըշամազ : Եալընըզճա տըշարը չըգար ըմըշըմ . էվվէթ , քէչֆիմ նէրէյէ իսթէրսէ օրայա կիտէրիմ : Ֆիլիսէյէ կիթմէզ իմիշիմ , վէզաիֆի տինիյնէմի նյֆա իթմէզ իմիշիմ . հայտէ էօյլէ օլսուն . լաքին էկէր վալտէմ պէրհայաթ

օլմուշ օլսայըտը , գալպիմտէքի հըսսիյէաթը տինտարանէյի օնա պէյան իտէր իտիմ վէ օ տախի քէմալը չէֆգաթլա պէնի գուճագլայըպ էօբէր իտի . . . : Սաչօնլարըմտան պիրինի կէնճլիք վէ կիւզէլիյէ իհտա իտիլմիշ պիր պուԹխանէյէ թահվիլ իթմիշ իմիշիմ . էվվէթ , տօղրու տըր . զիրա պէն ձէննապը Հագդա՝ եարաթմըշ օլտըղը կիւզէլ , խայրլը , նէճիպ վէ ալի չէյլէր իչինտէ իպատէթ իտէրիմ վէ գալպիմ՝ սապահտան ագշամա գատար «Ենիքըլէ՛ր օլսուն , եա՛ Բապալի , չիւքըլէ՛ր օլսուն . . . » տուպա տինտարանէ վէ խալիսանէյինի թէքրարլար : Մ. Գալէնիկ պէնի էքսէրիյա գարիպ պիր հէյէճանա տիւշար օլմուշ կէօրիւր իմիշ . էվվէ՛թ , պու տա սահիհ տիր . . . զիրա պէն , օ զէմանլար հալը հագըրը մէքրուհ կէօսթէրէն պիր թագըմ չիրքին վէ տէհշէթլի ֆիքրլէրտէն գաթը ալագա իտէրէք , ֆիքրէն միւսթագպէլէ իլթիճա իտէր վէ էօնիւմտէ պիր չօգ խայալի ուֆուգլար աչըլտըղընը կէօրիւր իտիմ : զիրա օ զէմանլար , գարշըմտա օ տէրէճէ լաթիֆ վէ րուհէֆզա խայալլար թէճէսսիմ իտէր իտի քի , նագապիլի իտրաք պիր մէպհութիյէթէ գաբըլարագ , տիւնեէվի պիր մախլուգ օլտըղըմը պիլէ ունուտուր ըտըմ . . . :

Ատրիէն պու սօն սէօղլէրի քէմալը չէվգ ու նէչէ իլէ իրատ իթմիշ օլուպ , չէհրէսինտէ էօյլէ պիր շաշաա վէ պէշաշէթ նիւմայան օլտու քի , սանըրսըն քի պիւթիւն պիւթիւն թէպտիլի չէբլ իթմէքտէ իտի : Հաթթա էթրաֆընտաքի էշեայը ասլա կէօրէմէ յօրտու : Շէվգ ու հէյէճանը կիթտիքճէ թէզայիւտ իտէրէք չու վէճճ իլէ սէօղլունէ տէվամ իյլէտի .

—Զիրա պէն օ զէմանլար , սաֆի , հայաթպախշ վէ սէրպէսթանէ պիր հալա թէննէֆֆիւս իտէր իտիմ . . . օ՛հ , սէրպէսթանէ վէ խուսուսըյլա չիֆապախշ վէ րուհբէրվէր պիր հալա . . . : Էվվէ՛թ , օ զէմանլար , հէմշիրէլէրիմի՝ իսօտպին , մուճիպի մէզհէպէթ վէ վահշի պիր գուվվէ-

թին զէնճիրի էսարէթինէ մահքիւմ կէօրէճէք վէ պու գուվվէթ սայէսինտէ տիլրուպա ֆէզահէթլէր, հայրէթ-պախշ հիյլէքեարլըգլար, էֆսունքեարանէ խայրնըգլար, թալթիֆքեարանէ եալանճըլըգլար, հադիրանէ պիր ինգլյատ վէ զարազքեարանէ պիր իթաաթ էօյրէնէրէք թարիխի ֆէսաատա սարմըշ պուլաճադ եէրտէ, լիյագաթլը վէ խուլուսքեար կէօրիւր իտիմ. զիրա սէրպէսթ վէ մուսթագիլ իտիլէր. սաղլըգ վէ ֆէտաքեար կէօրիւր իտիմ. զիրա հէր շէյի ինթիհաապ իթմէյէ մուգթէտիր իտիլէր. միլթէքէպիր վէ ալիշագ պուլմազըրմ. զիրա թալթիֆ վէ միւտահէնի իտէճէք պիր էֆէնտիլէրի եօզ ըտը. խիւլասաի քէլամ, սէվիմլի վէ շայանը հիւրմէթ կէօրիւր իտիմ. զիրա խուլուսը գալպլէ ուղաթօրգլարը էլի հիյլէքեար պիր էլտէն կէրի չէքմէյի պիլիրլէր իտի, Օ՛հ, հէմ շիրէէրի՛մ, հէմշիրէէրի՛մ . . . գալպիմ հըսսիյեաթընըզլա մալամալ տըր . . . չունքի պուննար հէմ թէսէլլիպախշ խայալլար վէ հէմ տէ ադիլ վէ մուգաատաէս իւմիտլէր տիր:

Ադրիէն՝ էֆքեարընըն չիտաէթ վէ հէյէճանը ասիգասըյլա պիր միւտահէթճիք սաքիթ գալտը. զանն իտէրսին քի ասիւմանը խայալաթտան ճիտիյեէթ գէմինինէ էնմէքտէ օլտըզընտան, պու մէնզարէյի թէմաշա իտէնլէրին պիր մէսէրրէթի ադիմէ իլէ պիրի պիրինէ պագըշմագտա օլտըգլարընը կէօրէմէտի:

Տօգթէօր Պալէնիէ՝ եանընտա օթուրմըշ օլան ըրէնսէսին գուլաղընա էյիլէրէք տէտի քի.

— Լաքին, մաատ՛մ, մատմուազէլին սէօյլէտիյի սէօզլէր բէք նիւքսէք շէյլէր տիր . . . էկէր պիզիմ իլէ իթթիֆագ իթմիշ օլայըրտը, պունտան պաշգա տիւրլիւ իտաբէի լիսան իտէմէզտի:

Մարքի. — Մէրգումէյի պիզիմ իսթէտիյիմիզ մէրթէպէյէ կէթիրմէք իչուն, սօն տէրէճէ էսէրի շիտտէթ իսթէրսէ իսթէրսին, պիզ տէ պիր ինսան իսթէմէյէճէյիզ տիր:

Ադրիէն՝ էֆքեարընըն շիտաէթ վէ հէյէճանը ասիգասըյլա պիր միւտահէթճիք սաքիթ գալտը. զանն իտէրսին քի ասիւմանը խայալաթտան ճիտիյեէթ գէմինինէ էնմէքտէ օլտըզընտան, պու մէնզարէյի թէմաշա իտէնլէրին պիր մէսէրրէթի ադիմէ իլէ պիրի պիրինէ պագըշմագտա օլտըգլարընը կէօրէմէտի:

Տօգթէօր Պալէնիէ՝ եանընտա օթուրմըշ օլան ըրէնսէսին գուլաղընա էյիլէրէք տէտի քի.

— Լաքին, մաատ՛մ, մատմուազէլին սէօյլէտիյի սէօզլէր բէք նիւքսէք շէյլէր տիր . . . էկէր պիզիմ իլէ իթթիֆագ իթմիշ օլայըրտը, պունտան պաշգա տիւրլիւ իտաբէի լիսան իտէմէզտի:

Մարքի. — Մէրգումէյի պիզիմ իսթէտիյիմիզ մէրթէպէյէ կէթիրմէք իչուն, սօն տէրէճէ էսէրի շիտտէթ իսթէրսէ իսթէրսին, պիզ տէ պիր ինսան իսթէմէյէճէյիզ տիր:

րաշ իտիպ, քէնտիսինի հիսաէթլէնտիրմէյէ չալըշմալըյըզ՝

Լաքին Ադրիէնին չէվգ ու խէլէճանը, գալպինտէքի հըսսիյեաթը այիճէնապանէ թէէսիւրիյէ զանն իտէրսին քի մահվ ու զավլ օլտու. իմտի, կիւլիւմսէյէրէք Մ. Պալէնիէյէ տէտի քի.

— Պէօյլէ տույղուսըզ ատէմլէր մուվաճէհէսինտէ պու կիպի եիւքսէք ֆիքրլէր պէյան իթմէք գատար շայանը իսթիհզա պիր շէյ թէսավվուր օլունապիլիր մի, տօգթէօր. իչթէ սիզ, թէքտիրէ սէզա կէօրտիւյիւնիւզ հէյէճանը էֆքեարըմը իսթիհզա իտէճէք պիր վէսիլէ տահա: Պէօյլէ մուհիմմ պիր զէմանտա տախի պէօյլէ պիր հէյէճանա գապըլմազ ապէս տէյի՞լմի. զիրա մէսելէ քէք էհէմմիյէթլի պիր շէյ կէօրիւնիւյօր: Լաքինէ՞ չարէ, ադիմ մօսիէօ Պալէնիէ, զինհիմէ պիր ֆիքր թարի օլըգտա, քիւչիւքլիւյիւմտէ քէբէնէլէրի թագիպ իթմէքէք պէնճէ միւմքինսիզ օլտըզը միսլու, ֆիքրի մէզքիւրըն զէվգ ու լէզզէթինէ մուգավէմէթ իթմէք տէ պէնճէ մուհալ գապիլինտէն տիր . . .:

Պալէնիէ. — (Միւսամահաքքարի վէ քէտէրանէ պիր թավը ըլա կիւլիւմսէյէրէք.) Օ րէնկեարէնկ վէ բարլագ քէրէնէքլէր զինհինիզտէ տօլաշտըգճա, քի՞մ պիլիր սիզի նէրէլէրէ գատար սիւրիւպ կէօթիւրէճէք տիր: Ա՜հ, ագըսը՛զ ադը, ագըսը՛զ ադը . . . հա՛յրֆ քի չու կիւզէլ պաչընըզտա հէնուզ ճէհաէթի բուզկեարը էամէքտէ տիր . . . աճապա նէ՞ վագթ ագըլանաճագսընըզ . . .:

Ադրիէն. — Շիմտի, ադիզիմ տօգթէօր, շիմտի. խայալաթը թէրք իտիպ հադըգաթա տաըրլաճագ վէ թէմամըյլա ճիտտի պիր ինսան իսթիմալ իտէճէյիմ. — տէտիքտէն տօնրա, խալասընա տէօնէրէք իլավէթէն.

— Մաատ՛մ, սիզ քէնտի էմրլէրինիզի պէյան իթտինիզ. պէնիմ գարարը գաթիմ տէ շունտան իսպարէթ տիր.

սէբիղ կիւնէ գաւսար իգամէթ իմանիլիմ քէօշքսէն չը-
գըպ միգաճըմա մուվաֆըգ սուրէթամէ ոօնաթմըշ օլսը-
ղըմ պիր խանէյէ նագը մէքեան իտէճէյիմ. օրաւա խս-
թէտիլիմ կիպի եաշաեաճաղըմ . . . , Պէնիմ պու տիւնեա-
տա նէ՛ բէտէրիմ, նէ՛ ոէ վալիտէմ վար տը՛ը . պինաէն
ալէյհ , հարէքեաթը վազըամուան ոօղայը քէնտիմտէն
պաշդա հիչ քիմսէյէ հիսապ վէրմէյէ մէճպուր ոէյիլիմ.
– ոէսի ։

Բրէնսէս. –(Ումուղլարընը գալոքրարագ .) Մաամուա-
գէլ , սիղ հագըգաթէն քէնտինիղէ մալիք ոէյիլսինիղ .
զիրա էօյլէ սաչմա սաբան սէօղլէր սէօյլէյօրսընըղ քի ,
ագը սէլիմէ պիւթիւն պիւթիւն մուղայիր տիր. ճէմիյէէթի
պէչէրիյէէնին (մարդկային ընկերութիւն) միւրուրը զէման-
լարտա սագըթ օլմայան պիր թագըմ հուդուգը մանէ-
վիյէէսի պուլընաըղընը վէ պիղ տաիի հուդուգը մէղբիւ-
րէյի մէվգըի իճրայա գօյմապա մէմուր օլսըղըմըզը ու-
նուսըյօրմըսընըղ. պունլարըն իճրասընտան սարգը նա-
զա՛ր մը իտէճէյիղ ոէյու զանն իսիյօրսընըղ. խայր ,
խայր , թէմամըյլա իճրա իտէճէյիղ . . . պիլմիշ օլունըղ ։

Աարիէն . – Տէմէք օլուր քի , մաամամ սի՛ղ , Մ. ա՛ինկ-
րինեի վէ Մ. Թրիբոյ ճէմիյէէթի պէչէրիյէէնին հուդուգը
մանէվիյէէսինի թէչքիլ իսիյօրսընըղ , էօյլե՞ մի . տօղրուսը
էյի ուսթալըգ . . . , Ա.ճապա պունըն իչո՞ւն մը տը՛ը քի Մ.
Թրիբոյ պէնիմ սէրվէթիմի քէնտի մալի կիպի իսթիմալ
իսիյօր . ա.ճապա պունը՞ն իչուն մը տը՛ր քի . . . ։

Թրիբոյ . – (Հիստէթինատէն քիւլ քէսիլէրէք .) Լաքին
մաամուագէլ , նիհայէթ . . . ։

Աարիէն . – (Պարոնըն սէօղիւնէ ճէվապ վէրմէքսիղին
խալասընա խիթապէն .) Մաամամ քի սրրասը կէլմիշ տիր ,
պու անէ գաւսար պէնտէն քէթմ իթմիշ օլսըղընըղ պա-
ղը մէնֆաաթլար հադգընտա սիղտէն իյղահաթ թալէպ
իթմէք իսթէրիմ։

Աարիէնին շու սէօղլէրինի իչիթմիքլէրինաէ , Մ. ա՛ինկ-
րինեի իլէ բրէնսէս սը Սէն–Տիղիէ տիթբէյիպ , էնտիշէ
վէ ըղաբրաապը հաւի պիր պագըշ թէաթի իթմիլէր ։ Աա-
րիէն իսէ մուպաատէլէ օլընան պագըշըն ֆարգընա պիլէ
վարամայարագ տէտի քի .

— Էլհասըլ , մաամամ , սիղին գարարը գաթինիղէ նի-
հայէթ վէրմէք իւղրէ , իչթէ ոօն սէօղիւմիւ պէյան իսի-
յօրըմ . պէն քէյֆէ մաեէչա եաշամագ իսթէրիմ . . . ։ Է-
կէր դըշ տօղմուշ օլմայըպ տա էրքէք տօղմուշ օլայըտըմ,
չիմիյէ տէյին հէր քէս մուվաճէհէսինաէ նամուսքեա-
րանէ , սէրպէսթանէ վէ սէհավէթքէարանէ եաշամըշ
օլսըղըմտան տօղայը զանն իթմէմ քի չու եաշըմտա
պանա պէօյլէ նագասիլի թէհամմուլ վէ մուճիպի մէղէլ-
լէթի պիր վէհայէթի (խնամակալութիւն) թէքլիֆ իտէ իսի-
նիղ ։

Բրէնսէս . – (Սէրթ պիր չէհրէ իլէ .) Պու ֆիքը պու-
տալաճա , տիվանէճէ , չըղընճա պիր ֆիքը տիր , մաա-
մուաղէլ . մուսթաֆիլէն եաշամագ , քէյֆէ մայէչա հա-
րէքէթի իթմէք , հէր տիւրլիւ գայրը վէհայէթտէն արի օ-
լարագ սէրվէթի մէճմուասընը իսթիհլաք իլէմէք , ֆէհա-
տը ախլագը , հայասըզլըղը , էտէպսիզլիյի սօն տէրէճէյէ
վարտըրմագ տըր ։

Աարիէն . – Էյի ամմա , մաամամ , պէնիմ կիպի եա-
լընըղճա վէ սէրպէսթանէ եաշայան ֆագիր վէ էօքսիւղ
էհալի գըզլարընա՞ նէ տէյճէքսինիղ ։ Օ պիչարէլէր՝ ֆիք-
րի իթենիլիր վէ գալպի ըսլահ իտէն թալիմ վէ թէրպիյէ-
տէն տախի մահրում տըրլար . ծնլար՝ ֆագր ու սէֆալէ-
թին տէհղիթ ու մուսիպէթինէ գարշը գօյմագ իչուն, պէ-
նիմ կիպի սէրվէթէ տէ մալիք տէյիլ տիրլէր . . . մա մա-
ֆիհ տիւչար օլարագ լարը սէֆալէթի իչինտէ եինէ նամուս-
քեարանէ եաշամագտա տըրլար ։

Թրիբոյ . – (Ղաղաճնաք վէ հագարէթամիղ պիր սու-

լէթաէ .) Ο դ-ու-ւը վ-ւը-է մախլուգլար իչուն րէզալէթ վէ ֆաղվէէթ հէբ միւսաւի տիր . . . .

Ատրիէն . – (Հըսա իթաէի իբրահ ու նէֆրէթի աէթը խաէմէյէրէք խալասընա խիթապէն .) Մաւսամ, խըտմէթ. քեարլարընըզտան պիրի սիզին հուզուրընըզտա պու եօլա լիսան գուլլանմագա ճիւրէթ խաէ խաի , անինաէ թարա խաէր խոնիպ , աէյի՞լ մի . լաքին պէնի պուրաուա պէօյէ այշագճա աէօզլէր իչիթմէյէ մէճպուր խոյօրսընըզ՝

Մարքի տ'Իկրինէի՝ բրէնաէսին աալօնընտա տախի Ջօրսա մուամէլէխանէսինաէքի կիպի թապիրլէր խոթխոալ իթմէք օլան Մ. Թրիբոյը մաաանըն ալթընտան այաղչը տիւրթտիւքտէն սօնրա , անըն նէզաքէթ սիզիկինի թամիր իթմէք իւզրէ քէմալը կէրմի իչէ տէտի քի .

— Մաամո՛ւազէլ , օ գապիլ գըզըլարլա սիզ տէրէճէ. տէ պուլընան պիր քիմսէ արաասընտա հիչ պիր ճիհէթի մուգայիսէ թէսաւիւուր օլունամագ . . . ,

Ատրիէն . – Լաքին , բահիպ է՛ֆէնտի , պիր գաթօլիք իչուն , պէօյլէ պիր ֆարգ արամագ խրիսթիկյանլըգ ան. քեամընա քիւլիկէն մուգայիր տիր . Ֆագըր օլսուն , զէն. կին օլսուն հէբ միւսաւի ատտ օլունմալը տըր ,

Մարքի . – (Գապա պիր սուրէթտէ .) Ջէն քէնտի սէօզ. լէրիմին գուվվէթ վէ էհէմմիյէթինի պիլիյօրըմ , ժաա. մուազէլ . պունտան գաթը նագար , խիրար իթմէք իսթէ. տիկինիզ էօնլի սէրպէսթանէ՝ ապլ ու մանթըգա մուգայիր օլմասը չէօյլէ տուրսուն , հաթթա միւսթագպէլ իչուն բէք էսէֆէնկիզ նէթիճէլէրի տէ իսթիկլգամ իտէպիլիր. մէ. սէլա՝ ֆամիլեանըզ սիզի պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն էվլէնտիրմէք իսթէյէպիլիր , վէ . . . ,

Ատրիէն . – Ֆամիլեանա օ զահմէթի վէրմէք իսթէ. մէմ , մօսիէօ . էկէր պէն էվլէնմէք նիյէթինտէ պուլընսամ, քէնտի պաշըմա էվլէնէպիլիրիմ վէ չու հարէքէթիմ հիչ պիր վէճհլէ ապլ ու մանթըգա մուգայիր սայըլամագ զանն

իտէրիմ. խօտպինլիք վէ իհսասաթը վահչիյանէնին իլէլ է. պէտ պօյնըմըզա թագմագ իսթէմիյի օ պէնճիրի էսարէթէ պաղանմագա հէր նէ գատար պէօյիւք պիր արզում եօղ իսէ տէ, էկէր օ պապտէ պիր մէյլիմ տախի օլսա , պաշը պաշըմա իճապընը իճրա իթմէյի միւրէճճահ ատտ իտէրիմ ,

Բրէնաէս . – Իզտիվաճ հագգընտա էօյլէ խաֆիֆմէչ. րէպանէ լիսան գուլլանմագ սիզէ եագըշմագ, մաամուազէլ՝

Ատրիէն . – Գա խուսուս սիզին հուզուրունըզտա , տէյի՞լ մի , մաաամ. . . հագգընըզ վար . գալպինիզի ճէ. րիհատար իթմիչ օլտըղըմտան տօլայը պէնի մագուր թու. թընըզ. . . : Պէնիմ աէրպէսթանէ եաչամագ իսթէյիչիմ՝ պէնիյէ թէէհհիւլ իթմէք նիյէթինտէ պուլունանլարը իւր. քիւտիւր տէյու գօրգըյօրսընըզ , էօյլէ՞ մի . լաքին չուբ. րասընը տախի պիլմէլիսինիզ քի , պու սուրէթլէ եաչա. մագ իսթէյիչիմին պաշըճա սէպէպլէրինտէն պիրի տէ պու տըր՝ գիրա պէն՝ տէսթի իզտիվաճընմը թաւիպ օլան. լարտան սօն տէրէճէ նէֆրէթի իտէրիմ . պինաէն ալէյհ , ագսախ ամալըմ անլէրի իւրքիւթմէք վէ հագգընտա ֆէ. նա ֆէնա ֆիքրլէր բէյտա իթտիրմէքտէն իսթարէթի տիր . պունըն իչուն տախի սէրպէսթանէ վէ քէյֆէ մայէշա իմ. րարը էօմր իթմէքտէն պաչգա պիր չարէ եօգ տուր . . . : Շու հալտէ , պէնիյէ թէէհհիւլ իթմէք իսթէյէնլէրտէն եագայը սըյրըմագ իչուն չըղընըլգլարընմըն , խաթա վէ թագսիրաթընըն պանա բէք գիյատէ իհթիյաճլարը վար տըր :

Բրէնաէս . – Մաամուազէլ , քէմալը թէէսսիւֆլէ պէ. յան իտէրիմ քի , էկէր նամուսուզլըղը վէ վաղիֆէյէ բի. այէթսիզլիյի սապահըն սաաթ սէքիզինտէ խանէյէ ավ. տէթ իտէճէք գատար իլէրիյէ վարտըրմըշ օլտըղընըզ թէ. վաթուր պուլաճագ օլուրսա , պու արզունըզա բէք չա. բուգ նախլ օլաճագընընզ . պու ույգունսըզ հալի պանա

խապէր վէրտիքլէբրինաէ , գիյատէսիյլէ միւթէէսիր օ-
տուա. լաքին պէն պու հարէքէթինիզէ նէ ինանմազ խս-
թէրիմ, նէ՛ տէ ինանմազա ճէսարէթ խաէրիմ ։

Աարիէն . –Լաքին ինանմալըյըրընըզ, մաատամ . գիրա
սիզէ պու խապէրի կէթիրէն հադըգաթը հալի սէօյլէմիյ ։

Բրէնաէս . – Տէմէք տիր քի . . . խգրար խոխյօրսընըզ
էօյլէ՞ մի ։

Աարիէն . – Հա՛յ հայ . պէն հէր նէ քի եարսամ իգ-
րար իթմէքտէն գաչընամ, մաատամ . . . : Նվէթ , պու
սապահ սաաթ սէքիզտէ խանէ՛յէ ավտէթ իյլէտիմ ։

Բրէնաէս . – Իչխո՞յօր մըսընըզ , էֆէնտիլէր . . . :

Մարքի . – (Ինճէ պիր սէտա իլէ .) Աճայի՛պ . . . :

Թրիբոյ . – (Գարըլարա մախսուս պիր նիտա իլէ .) Ա-
ճայի՛պ . . . :

Գալէնիէ . – (Պիր ահ սալը վէրէրէք .) Աճայի՛պ . . . :

Աարիէն՝ մէրգումանընըն ըղհարը թէաճճիւպ վէ թէ-
էսիւֆ իթտիքլէրինի կէօրտիւքտէ , պէլքի տէ քէնտիսինի
միւտաֆաա իթմէք իւզրէ , թէքրար պէ՛յանը էֆքեարա
սավաչտը . լաքին իճրա իթտիյի պիր հարէքէթի իսթիս-
ֆաֆքեարանէսէն՝ սէօյլէտիյի սէօզլէր հադգընտա պիր
կէօնէ իյդահաթ վէրմէք թէնէզզիւլինտէ պուլընմայաճաղը
ֆէհմ իտիլտի ։

Բրէնաէս . – Տէմէք տիր քի ալտըղըմ իտապէր տօղրու
իմիշ հա՛ . . . ա՛հ , մաատամուազէլ , սիզ պէնի չէտաճճիւպ
իթմէմէ՛յէ ալըշտըրմըղ ըտընըզ. ֆագաթ պէօյլէ պիր հարէ-
քէթտէ պուլընաճաղընըզտան հալէտա չիւպհէ իտիյօրտում.
լաքին չու քիւսթահանէ ճէվապընըզ պու պապտէ պիւ-
թիւն պիւթիւն գանսաթ հասըլ իթտիրտի ։

Աարիէն . – Եալան սէօյլէմէք . . . հադըգաթը հալի
պէ՛յան իթմէքտէն տահա գիյատէ քիւսթահանէ տիր ,
մաատամ ։

Բրէնաէս . – Է՛յ նէ՞րէտէն կէլիյօրսընըզ վէ նէ՞ իչուն ։

Աարիէն . – (Խալասընըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Մա-
տա՛մ, պէն միւտաւէթի էօմրիւմտէ սալա եալան սէօյլէ-
մէմ, լաքին սէօյլէմէք իսթէմէէտիյիմ չէ՛յ տէ պաչըմը
քէսաֆէնիզ պէ՛յան իթմէմ. գիրա ճալիպի սուն նազար պիր
թէօհմէթէ գարշը թէպրիյէի գիմմէթ իթմէք ալչագըզ-
տըր . պինաէն ալէ՛յհ , արթըզ պուննան պահս իթմէ՛յէ-
լիմ. գիրա պու պապաէքի ըսրար վէ խպրամլարընըզ պի-
հուտէ տիր . շիմտի մուպահասամըզը խիւլասա իտէլիմ.
սիզ պանա նազաթիլի թէհամմիւլ վէ մուճիպի մէղէլէթ
պիր վասիլիք թէքլիֆ իտիյօրսընըզ. պէն տէ սաքին օլտը-
ղըմ քէօչքիւ թէրը իթմէք վէ իսթէտիյիմ եէրէ կիտիպ
քէյֆիմէ մուվաֆըզ սուբէթտէ եաչամազ իսթէյօրըմ . . . :
Գագալըմ հա՞նկըմըզըն սէօղիւ օլաճագ : Շիմտի կէլէլիմ
պաչգա պիր մէսէլէ՛յէ . պու գօնագ պանա այիտ տիր ,
տէյի՛լ մի . պէն պուրայը թէրը իտէճէ՛յիմ ճիհէթլէ , սի-
զին՝ տէրուննինտէ իգամէթ իթմէնիզին հիչ պիր էհէմմիյ-
եէթի օլամազ. լաքին զէմին գաթը պօշ տուրը յօր . օրա-
տա միւսաֆիր օտալարընտան մաատա , իքի միւքէմմէլ
տաիրէ տահա մէվճուտ օլտըղընտան , ծնլարը մուվագգա-
թէն թէֆքրիշ իթտիրմէք իսթէյօրըմ :

Բրէնաէս . – (Ադիմ պիր հայրէթլէ Մ. տ'Էկրինեվինին
եիւզիւնէ պագարագ .) Սահի՞հ մի , մաատամուազէլ . (Իսթի-
զաքեարի պիր թավր ըլա .) Է՛յ քիմի՞ իչուն թէֆքրիշ իթ-
տիրմէք իսթէյօրսընըզ :

Աարիէն . – Ֆամիլեամտան իչ քիչի իչուն :

Բրէնաէս . – (Կիթտիքճէ հայրէթի արթարագ .) Ֆա-
միլեանըզտան իչ քիչի՞ մի , նէ՞ տէմէք իսթէյօրսընըզ :

Աարիէն . – Տէմէք իսթէյօրըմ քի, վալիտէմ թարա-
ֆընտան ագրապամ օլան պիր Էինալի բրէնաէ պուրատա
միւքէմմէլ պիր գապուլիյեէթ կէօսթէրմէք նիյէթինտէ իմ.
միւմանիլէ՛յհ բրէնա իքի իչ կիւնտէն Բարիսէ մուվասէլէթ
իտէճէք տիր . պինաէն ալէ՛յհ , մէգքիւր տահրէլէրին՝

միամիսէյհի գապուէ լայըգ պիր սուրբեթաէ թէֆրիշ ի-
տիմիշ օլմասը իգթիզա իտէր ։

Մարքի . – (Ձէվգ էլ սաէ վէլէհ ու հայրէթ իպրա-
ղըյըա , տօղթէօր Գալէնիէյէ վէ Մ. Թրիբոյա միւթէվէճ-
ճիհէն .) Իչիտի՞օր մըսընըզ , ճֆէնտիլէր ։

Թրիբոյ . – Մաամուազէլին ոէտիքլէրի սէօզլէր սաէ-
թա անլաշըլմազ մուամիլաթ տըր ։

Գալէնիէ . – (Պիր թավրը չէֆգաթլըտըրանէ վէ միւ-
թէասիֆանէ իլէ .) Էյվա՛հ , հըսսիյէտմը գալպի հաատը
գաթընսա ալիճէնապանէ իսէ ոէ , գաչընսա հալէա ճէ-
հալէթ եէլի էամէքաէ տիր . . . ։

Իրէնսէս . – Բէք ալէա , մաամուազէլ , բէք ալէա .
սիզի պու կիպի չըղընճա ֆիքրլէր վէ ճահիլանէ արզու-
լար պէյան իթմէքտաէն մէն՝ իտէմէմ . սէրպէսթ սինիզ ,
իսթէտիյինիզ կիպի իտարէյի էֆքեար իտէպիլիրսինիզ . . . ։
Իհթիմալ տըր քի պէօյլէ պիր թարիգաէ թէվազգուֆ
իթմէյիպ իլէրիլէրէ տէ վարաճագ սընըզ . հէր նէ հալ ի-
սէ , պաչգա պիր տէյճէյինիզ վա՞ր մը ։

Ադրիէն . – Տուր պագալըմ , տահա սէօզիւմիւ պի-
թիրմէտիմ . եինէ վալիտէմ իմարաֆընտան պանա ագրա-
պա օլան ոն պէշ հաչընսա իբի ֆագիրէ վէ էօքսիւզ չո-
ճուգլարըն հանի մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն ուզուն
պիր սէ յահաթտան ոճնրա , տիւնքի կիւն Բարիսէ վարըլ
օլմուշ օլտըգլարընը վէ քէնտիլէրինի թա Սիպէրիա չէօլ-
լէրինէն Ֆրանսայա կէթիրմիշ օլան գահրաման ասքէ-
րին դէվճէսինին իանէսինտէ պուլընտըգլարընը պու սա-
պահ խապէր ալտըմ . . . ։

Ադրիէնին պու սէօզլէրի իւդէրինէ՝ Մ. ա՛ֆկրինէի իւ-
լէ բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ պիրտէն պիրէ տիթրէյիպ ,
քէմալը տէհշէթլէ պիրի պիրինէ պագըշտըլար . գիրա
մաամուազէլ տը Գարտօվիլին՝ մարէշալ Սիմոնըն գըզլա-
րընըն Բարիսէ վարըլ օլտըգլարընը խապէր ալաճաղընը

ասլա մէմուլ իթմէզ իտիլէը ։ Պու խապէր քէնտիլէրինէ
եըլտըրըմ կիպի թէէսիր իլէտի ։

Ադրիէն . – Պէնիմ նասըլ օլուպ տա պու խապէրէ
վագըֆ օլտըղմանըն տօղայը տիւչարը թէաճճիւպ օլըյօր-
սընըզ , տէյի՞լ մի . լաքին չիմտի սիզի տահա գիյատէ հայ-
րէթէ կիրիֆթար իտէճէյիմ . մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը-
նա կէլինճէ , անլէրի , մուվագգաթէն հիմայէ վէ վիգայէ
իթմէքտաէ օլան միւհիթերիմ ֆամիլիասյա եիւք իթմէք
միւքինտիզ տիր . անլա՞յօր մըսընըզ , մաամաֆ . հէր նէ գա-
տար պու ֆամիլիա նամուսքտար վէ չալըշգան ադամլէր-
տէն իպարէթ իսէ ոէ , էօքսիւզլէրին եէրի օրասը սայը-
լամազ . պինաէն ալէյհ՝ կիտիպ անլէրի պուրայա կէթիրէ-
ճէք վէ քէնտիլէրինէ միւքէմմէլ պիր միւրէպպիյէ (գա-
տոխարակուհի) օլապիլէն ասքէրին դէվճէսիյլէ պիրլիքտէ
ղէմին դաթընըն տաիրէլէրինաէն պիրինէ եէրլէշտիրէճէ-
յիմ ։

Պու սէօզլէր իւդէրինէ , Մ. ա՛ֆկրինէի իլէ Մ. Թրիբոյ
պիրի պիրինէ պագըշտըլար վէ Մ. Թրիբոյ .

— Հագըգաթէն ադը պաչընսա ոէյհ , չըտըրմըզ
օլմալը տըր . – ոէյու հայգըրտը ։

Ադրիէն իսէ՝ Մ. Թրիբոյա ճէվապ վէրմէքսիզին ոէ-
տի քի .

— Մարէշալ Սիմոն տախի կէճիքմէյիպ պու կիւն հա-
րըն Բարիսէ մուվասէլէթ իտէճէք տիր . գըզլարընը միւ-
տմախլէյհէ թագտիմ իտիպ , անլէրի լայըգը վէճհ իւդրէ
գապուլ իթմիշ օլտըղմը իսպաթ իթմէք նէ՛ ոէրէճէ պա-
տիի մահդուզիյնէթիմ օլաճաղընը թէէհայեիւլ իտէպիլիր-
սինիզ , մաամա՛մ , էլպէտէ ճիհէթիյլէ հիչ պիր չէյլէրի էք-
սիք գալմամագ իչուն , հարըն սապահ մոտոսիքլըալար վէ
տիքիշճիլէր կէթիրտէճէյիմ . . . ։ Բէտէրլէրի Բարիսէ վա-
սըլ օլտըգտա , գըզլարընը կէօզ գամաշտըրտաճագ տէրէ-
ճէտէ կիւղէլ պուլմալը տըր . . . ։ Իչիթտիյիմէ նագարէն ,

անլէր զաթէն մէլէք կիպի կիւզել իմիշլեր . . . պէն իսկ՝ պիշարէ պիր պութբէրէսթ օլտըղըմ ճիհէթլէ , քէնարիլէ-բինի մուհապպեթ իլահէլէրի միսիլու թէզկին իթթիրէճէյիմ . . .

Մ. ա՛ֆկրինեի սուրէթա սաքին վէ պարիա պիր թա-վըր իպրաղ իթմէքլէ պէրապէր , ըզտըրապաթը գալպի-յէսինի կիւճ պէլա իլէ սէթը իտէպիլմէքտէ իտի . բրէն-սէս իսկ՝ հիտաէթ ու ղաղապընը զապթէ չալըշարագ իս-թիհզաքեարի պիր թէպէսսիմէ տէտի քի .

— Ոէօղիւնիւզ պիթմի մի , մաամուազէլ . հէբսի պուննա՞ն իպարէթ մի . պիր ազ տահա արաշտըրընըղ պագալըմ . չայանը մէրհամէթ կէօրտիւյիւնիւզ պու ֆա-միլեա օճաղընա պէլէթի պիր գաչ ադրապա տահա իյիվէ իտէրսինիզ . . . Տօղրուսը պիր գրալիչա պիլէ սիղտէն տա-հա չէֆգաթ ու ազամէթլէ տավրանամազ :

Ա.տրիէն . – Մաամ՛մ, պէն ադրապամա սահիհէն գը-րալլարա լայըգ սուրէթտէ հիւանի գապուլիյէթը կէօս-թէրմէք իսթէրիմ. պինաէն ալէյհ պիր հիւքմտար մահ-տումըյլա , հէմ մարէշալլըգ վէ հէմ տէ տուգալըգ բիւթ-պէլէրինի իհրազ իթմիշ օլան ժէնէրալ Սիմոնըն գըղա-րընը միւնասիպլի վէճհիլէ իսթիգպալ իթմէք նիյէթինտէ-յիմ. պիրա միւսաֆիրբէրվէրլիք տույդուսը գալպիմտէ մեր-քիւզ օլտըղընը իսպաթ իթմէք իչուն , պէօյլէ իհթիչամ-լար վէ տէպտէպէլէրը իճրա իթմէք մուգթազի տիր :

Բրէնհէս . – (Հէյէճանը գալպի թէտրիճէն արթա-բագ .) Պու գահտէի քիւլիյէհ հագըգաթէն չայանը թագ-տիր տիր . լաքին հա՛յֆա քի անը մէվգըի իճրայա գէյմագ իչուն Բօթօզ տաղլարընըն ալթուն մատէնլէրինէ մալիք օլմալը իտինիզ :

Ա.տրիէն . – Հա՛, մատէն տէտինիզ տէ խաթըրըմա կէլտի . պաղըլարընըն բէք քիւլիյէթլի զանն իթտիքլէ-րի պիր մատէն հագգընտա պէն տէ սիղիյլէ գօնուշմագ

իսթէյօրտում : Պունատն միւնասիպ պիր ֆըրսաթ օլմազ , պէնիմ սէրվէթի մէվճուտէմ՝ հէր նէ գատար քիւլիյէթ-լի տախի օլսա , աղ կիւնտէն ֆամիլեամըզըն նէտտի թէ-մէլսիւզինէ կէչէճէք օլան սէրվէթի ճէհտիմէյէ նիհապէթլէ , հիչ հիւքմինտէ տիր . . . : Պու քիւլիյէթլի սէրվէթէ մա-լիք օլտըղըմընդտա , չիմտի դրալլարա լայըգ ատտ իթտի-յինիզ իսրաֆ ու սէհավէթիմի պէլթի օ զէմման մազուր թուխաճադտընըղ . . . :

Մ. ա՛ֆկրինեի՝ բէյ տէր բէյ քէսպի տէհչէթ իթմէք-տէ օլան պիր վազիյէթէ տիւչար օլմուշ ըտը : Մէ-ֆէ-լէ-ր օ տէրճէճ մուհիմմ պիր մէսէլէ իտի քի , Մ. ա՛ֆկ-րինեի անը տօգթէօր Պալէնիէտէն պիլէ կիղլէմիշ վէ հա-լընըղ պէօյիւք պիր մէնֆաաթ հադգընտա անըն մուավէ-նէթինի թալէպ էյլէմիշ իտի : Մ. Թրիբոյ տախի՝ պու մէ-սէլէտէն քիւլիյէն պի խապէր պուլունըյօրտու . զիրա բը-րէնհէս՝ մէսէլէի մէզքիւրէյհ տախր օլան հէր տիւրլիւ հ-մարէլէրի Ա.տրիէնին բէտէրինին էվրագը արաաբնտան մահվ իթմիշ օլտըղընտան , Ա.տրիէն արթըգ հիչ պիր շէյհ ա-կահ օլամազ տէյու գըյաս իթմիշ իտի։ Պինաէն ալէյհ , աբբայ ա՛ֆկրինեի՝ մաամուազէլ տը Գարտօվիլին էսրարը մալիումէյհ թէմամըյլա վագըֆ օլմուշ իտուլինի քէմալը տէհչէթլէ կէօրէրէք , անը պիւթիւն պիւթիւն մէյտանա չըգարըը տէյու գօրգույօրտու :

Բրէնհէս տախի Մ. ա՛ֆկրինեինին տէհչէթ վէ հէյհ-ճանընա իչթիրաք իթմէքտէ օլտըղընտան , եէկէնինին սէօ-զիւնիւ քէսէրէք տէտի քի .

— Մաամո՛ազէլ . . . Ֆամիլեալար արաաբնտա էօյլէ սըրրլար վար քի , կիղլի թուխթըլմազ լտղըմ կէլիր . հէր նէ գատար նէ տէմէք իսթէմիյինիզի պիր էյիճէ անլա-եամատըմ ըտա տա , պու խուսուստան սարֆը նազար իթ-մէնիզի սիղէ թէնպիհ իտէրիմ . . . :

Ա.տրիէն . – Նասը՞լ , մաամ . . . պիղ պուրատա ֆա-

միլեաճա տէյի՛լ միյիզ. պու մէճլիս պիր ֆամիլեա մէճլիսի տէյի՛լ մի տիր. հաթթա թէաթի իթթիյիմիզ պիր թագլմ չիրքին սէօզլէր պունը իսպաթէ քեաֆի տէյի՛լմի։

Բրէնսէս. – Ընու տէմէք իսթէմէմ, մատմուազէլ. էկէր աղ չօգ չիսպհէյի տա՛ի պիր մէնֆաաթ հադդընտա պիր մէսէլէ ղուհուր իտէճէք օղուրսա, էվրաղ վէ տէլալիլի լաղըմէ մէյտանտա օլմաալըդճա, անտէն պահս իթմէք ապէս սայըլըր։

Ատրիէն. – Էյի ամմա, մատամ, պիր սաաթտան պէրու մէնֆաաթ մէսէլէսինտէն պահս իթմէյօրըղ տա, եա նէտե՛ն պահս իտիյօրըղ։ Ալիմ Ալլահ, չու թէճաճճիւպինիղէ վէ ալթիսաթլիլիյինիզէ պիր մատնա վէրէմէտիմ կիթտի։

Բրէնսէս. – Պէն նէ թէճաճճիւպ իտիյօրըմ, նէ տէ ալթ իսաթ պուլունըյօրըմ, մատմուազէլ. լաքին իբն սաաթտան պէրու պիղ պէնի օ գատար չըղընճա սէօզլէր իչիթմէյէ մէճպուր իթտինիղ քի, ճիւղիճէ հայրէթէ տիւչար օլմադըղընը տըր։

Ատրիէն. – (Տիք պիք խալասընըն եիւղիւնէ պագատագ։) Աֆիվ իտէրսինիզ, մատամ, պիղ ճիւղիճէ հայրէթէ տիւչար օլմամըշընըղ տըր. սօն տէրէճէ ալթ իսաթ պուլունըյօրընըղ, Փէզալիք Մ. ա՛ֆկրինեի տախի բէք զիյատէ մուզտաըրպ կէօրիւնիյօր. հագդգաթընը հէնուզ քէշֆէ վագթ պուլամատըղըմ պաղը չիսպհէլէրիմէ պու տախի մունզամմ օլունճա...։

Ատրիէն պիր միւտաէթճիք սիւքիւթտէն սօնրա, տէտի քի.

— Նա՛ըլ, քէշֆիմ տօղրո՛ւմը, գալալինիզտէքի ըզտըրապ վէ հէյէճանը տօղրու իսթիխպաճ իտէպիլմի՛մ ի՛, մատամ. հէր նէ հալ իսէ, պիր ապտան անլայրըղ։

Բրէնսէս. – (Պիւթիւն պիւթիւն իրտաէսինի զախպ իտէրէք.) Մատմո՛ւազէլ, սիւքիւթ իթմէնիզի էմր իտիյօրըմ։

Ատրիէն. – Ա՛հ, մատամ, սիղին կիպի քէնտի նէֆսինէ մալիք օլան պիր գատըն իչուն պու գատար ալթ իսաթլիւք ճահիղ օլամազ. սիզ քէնտի՛զի պիլ իսթիյար մէսուլիյէթէ իպգա իտիյօրսընըղ. – տէտի։

Պէյն էլ նաս սէօյլէնմէք աատէթտէն օլաըղը միսիլու, Հէյ-գըն Խ–տ պու թէհլիքէլի սագըգատա բրէնսէս ը Սէն-Տիզիէ իլէ աբբայ ա՛ֆկրինեինին իմտաաընա եէթիշտի. պիր օտա խըտմէթքեարը սալօնտան իչէրի կիրիպ չու տէհշէթլի միւքեալէմէյէ խիթտամ վէրտի. մէրդումըն չէհրէսի օ տէրէճէ սօղմուշ վէ օ տէրէճէ ալթ իսաթ օղմուշ ըտը քի, բրէնսէս էյիմ պէյիմ օլարագ.

— Խա՛յր օլա, Տիւպուա, նէ՞ տիր օ. – տէյու սօրտու։

Խըզմէթքեար. – Թէնպիհաթը միւքէրրէրէնիղ բաղմէն, իչէրիյէ կիրիպ միւլազաթընըզը գաթ իթթիխիմտէն տօղայը աֆվընըզը տիլէրիմ, մատամ բրէնսէս. անճագ չունը խապէր վէրմէյէ կէլտիմ քի, բօյիս գօմիսէրի կէլմիշ սիղիյլէ կէօրիւշմէք իսթէյօր. աչաղըտա պէքլէմէքտէ տիր. պիր գաչ բօյիս մէմուրլարը տախի ասքէրլէրէ պիրլիքտէ հավլիտէ տուրըյօրլար։

Պու վազըտի ճէտիտէնին մուճիպ օլտըղը հայրէթի ֆէվգ էլ ատէյէ բաղմէն, բրէնսէս՝ Ատրիէնին իֆտաաթը թէհտիտքեարանէսի հագդընտա Մ. ա՛ֆկրինեի իլէ պիր միւշավէրէտէ պուլընմադ իւզրէ, չու ֆըրսաթտան իսթիֆտաէ իթմէք իսթէյիպ, եէրինտէն գալգըպ մարքիյէ տէտի քի.

— Մօսիէօ ա՛ֆկրինեի, լութֆէն պանա բէֆադաթ իտ՛ը միսինիզ. պիրա բօյիս գօմիսէրինին պէօյլէ աբանըզը խանէմէ կէլմէսի նէ՞ տէմէք օլտըղընը անլայամայօրըմ։

Պու սէօզիւ միւթէադըպ, Մ. ա՛ֆկրինեի իլէ մատամ տը Սէն-Տիզիէ եանընտաքի օտայա տուխուլ իթտիլէր։

9

ԽԱՅՏՆԱԳԳ

Բրէնսէս որ Սէն-Տիզիէ՝ Մ. տ'Էկրինեվի պերապէրին. տէ վէ օտա խըտմէթքեարը արգասընտա պուլընտըղը հալտէ, Ճարլիէնին, Մ. Թրիւռընըն վէ տօգթէօր Գալէնիէ. նին գալմըշ օլտըգլարը սալօնըն կանըննտաքի օտաստա տուրտը վէ քօլիս գոմիսէրինին կէլմիշ օլտըղընը քէնտի. սինէ խապէր վէրէն խըտմէթքեարա տէտի քի.

— Քօլիս գոմիսէրի նէ՞րէտէ տիր։

Խըտմէթքեար. – Մա՛ի սալօնտա պէքլէյօր, մա. տամ։

Բրէնսէս. – Լութֆէն պիր դաշ տագըդա պէքլէմէ. սինի կիթ պէնիմ թարաֆըմտան րէճա էթ։

Օտա խըտմէթքեարը իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթ. տէ էյիլիպ տըշարը չըգտը։ Խըտմէթքեար նապէտիտ օ. լուր օլմազ, մատամ տը Սէն-Տիզիէ՝ տաիմա մաղրուրանէ վէ միւթէազզիմանէ օլան չէհրէմի սօլուգ վէ քէտէրինաք պիր հալ քէսպ իթմիշ օլան Մ. տ'Էկրինեվինին եանընա եագլաշտը վէ ալէլ աճէլէ տէտի քի.

— Կէօրիւյօրմըսըն, Ֆրէ՛տէրիք, Ճարլիէն հէր շէյի տույմուշ, հէր շէյէ վագըֆ օլմուշ, նէ՞ եապմալը, եա Բապպի, նէ՞ եապմալը...։

Մարքի. – (Տիք վէ տալղըն պիր պագըշա.) Ա. լիմ Ալլահ պէն տէ պիլմէմ... սօն տէֆաքի իֆատա. թը թէհտիտքեարանէմի տէհշէթլի պիր տարռէ տէմէք տիր։

Բրէնսէս. – Օ հալտէ հէր շէյ ղա՛յռ օլմուշ պիթ. միշ տիր. պուննճա սայ ու ղայրէթիմիզ պէրհէվա օլմուշ տըր, տէյի՞լ մի։

Մարքի. – Մէմթի սէլամէթէ վասըլ օլմազ իչուն եա. լընըզ պիր չարէ կէօրիւյօրըմ. օ տա... տօգթէօր Գալէ. նիէ տիր...։

Բրէնսէս. – Լաքին նէ՞ սէօյլէյօրսուն, պու իչի օ գա. տար չաբուգ վէ հաթթա պու կիւն թէսվիյէ իթմէք գա. պի՞լ մի տիր։

Մարքի. – Իքի սաաթ պիլէ օյալանմազա կէլմէզ. գիրա պու շէյթան չէքիճի գըզ՝ չիմտի կիտիպ ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարընը կէօրէճէք վէ պիլ ճիւմլէ իգաամաթ վէ թէրթիպաթըմըզը պօյա չըգարաճագ տըր...։

Բրէնսէս. – Լաքին, Ֆրէտէրիք... պու տէտիյին շէյ աատէթա միւմքինսիզ տիր... Մ. Գալէնիէ պունա հիչ պիր չարէ պուլամայաճագ տըր. գիրա մէզպուրէյի խայըը միւտտէթ քէմալը մէհարէթլէ հազըրլամագ լազըմ

ըսը. հաթթա պու կիւնքի իսթինճվապտան սօնրա եա-
բանաղըմըզ չէյ տե պու տէյիլ մի իտի։

Մարքի. – Պէիս եօգ, տօգթէօր Պալէնիէ հէր տիւր-
լիւ ֆէտաքեարլըզը կէօղէ ալտըրարագ, պու կիւն պիր
թէճրիւպէսինի իթմէյի տիր։

Բրէնսէս. – Լաքին նէ՞ պէհանէ պուլմալը։

Մարքի. – Գէն պիր պէհանէ պուլմադա ճահա իտէ-
րիմ։

Բրէնսէս. – Ֆարզ իտէյիմ քի, պու պէհանէյի պուլ-
տուն, լաքին էկէր պու կիւն իչէ պաչլամադ գարուրի ի-
սէ, եինէ մուվաֆֆագ օլամայաճաղըզ. գիրա հէնուզ հիչ
պիր հազըրլըգ կէօրիւլմէմիչ տիր։

Մարքի. – Սէն միւսթէրիհ օլ, Հէրմինի. իհթիյաթ
վէ պաֆրէթ սայէսինտէ ինսան հէր տաիմ հազըր օլմուչ
տէմէք տիր։

Բրէնսէս. – Էյ չիմտի մէսէլէյի նա՞սըլ տօգթէօրէ
անլաթաճաղըզ։

Մարքի. – (Միւթէֆէքքիրանէ.) Էկէր ան պուրայա
չաղըրթաաք... եէկէնինին չիւպհէսինի տավէթ իթմիչ
օլաճաղըզ. հալ պու քի հէր չէյտէն էվվէլ պունտան սա-
գընմագ լազըմ տըր, տէյի՞լ մի։

Բրէնսէս. – Օնա չիւպհէ եօգ. Ամբիէնին Մ. Պալէ-
նիէ հագգընտաքի էճնիյեէթի պիգիմ իչուն պէօյիւք պիր
իսթինատկեահ սայըլըր։

Մարքի. – (Քէմալը մէսէրրեֆլէ.) Տո՛ւր, ֆիքրիմէ
պիր չէյ կէլտի. պիր թէտպիր պուլտըմ. չիմտի պէն Պա-
լէնիէյէ պիր գաչ սաթրտան իպարէթ պիր բուսուլա եա-
զարըմ. խըտմէթքեարլարընտան պիրի օ բուսուլայը ա-
լըպ, կիւյա զայէթ աղըր պիր խաստէ թարաֆընտան կէ-
լէյօրմըշ կիպի կէօթիւրիւր տօգթէօրէ վէրիր։

Բրէնսէս. – Պու թէտպիրին բէք կիւզէլ տիր, ֆըրէ-
տէրիք. էվվէ՛թ, պու սուրէթլէ Պալէնիէյի մէոճէյէ

ակեահ իտէպիլիրիզ։ Շու մասանըն իւզէրինտէ եաղը եաղ-
մաղա մախսուս լէվազըմաթըն քեաֆֆէսի մէվճուտ տըր.
չաբո՛ւգ... չաբո՛ւգ. լաքին աճապա տօգթէօր Պալէնիէ
մուվաֆֆագ օլապիլէճէ՞ք մի։

Մարքի. – (Հիտտէթինի կիւճ պէլա իլէ զապթ իտիլ
մասանըն պաչընա կէչէրէք.) Տօղրուսընը իսթէրսէն, մու-
վաֆֆագ օլապիլէճէյինի բէք տէ իւմիտ իտէմէմ. եալը-
նըզ չունը գավիյէն պիլիրիմ քի, մէմուլըմըզըն ֆէվգին-
տէ պիր նէթիճէ հասըլ իթմիչ օլան վէ եանըմըզտաքի օ-
տանըն գաբու բէրտէսի արգասընտա կիզլէտիյիմիզ ատէ-
մին խիւլասա սուրէթիյլէ զապթ ու թահրիր իթմիչ օլը-
ղը իսթինճվապ ու իսթինթագ, վէ եարըն վէ օ պիր կիւն
վուգուի մուհագգագ օլան տէհչէթլի մէնզարէլէր սայէ-
սինտէ, տօգթէօր Պալէնիէ՝ տահա պիր թագըմ պասի-
րէթքեարանէ թէտպիրլէր իսթիմալ իտէրէք, բէք կիւզէլ
իշ կէօրէպիլէճէքտի։ Լաքին պէօյլէ միւշքիլ պիր խըտմէ-
թի պու կիւն... վէ պու սաաթտա թալէպ իթմէք իւ-
բէ ուն սէրմէք տէմէք տիր. էվվէթ, Հէ՛րմինի... պէօյլէ պիր մուվաֆֆագիյէթէ իւմիտվար օլմագ ատէ-
թա տիվանէլիք տիր։

Պու սէօզիւ միւթէաղիբպ, մարքի տ'Էկրինեի էլինտէ-
քի գալէմի պիրտէն պիրէ ֆըրլաթտը. պատէհու ֆէվգ էլ
ատէ պիր ղաղապլա տէտի քի.

— Թամ մուվաֆֆագ օլաճաղըմըզ սըրատա, իւմիտ-
լերիմիզին պէօյլէ մահվ ու ղաիլ օլմասը տէհչէթլի չէյ
տէյի՞լ մի տիր։ Օ՛ֆ, պու հալլերին մուզիրը նէթիճէլէրի
հիսապ գապուլ իթմէզ տէրէճէյէ վարաճագ տըր. եէ-
կէնին պիզէ բէք չօգ... էվվէ՛թ, բէք չօգ ֆէնալըգլար
իթմէքտէ տիր։

Պու սօն սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատա, Մ. տ'Էկ-
րինեինին հըսս իլլէտիյի հիտտէթ ու ղաղապը վէ թէսքի-
նի ղայըը գապիլ օլան աթէչի պուզղ ու ատավէթինի

Նագշ ու թամախիճ իթմէք տախրէի իզթիտար խարիճինաէ տիր։

Բրէնախս էլինի քէմալը կէրմի իլէ մարքինին էլինէ տայաթարագ ըզտըրապը գալպէ տէտի քի.

— Ծրէ՛տէրիք, րէճա իտէրիմ, քէնտինէ ասլա ֆիւթուր կէթիրմէ. տօգթէօրիւն ֆիքրի թէտպիրլէր տիւշիւնմէյէ վէ չարէլէր պուլմազա նէ տէրէճէ միւսթախտա օլտըղընը պիլիրսին. պունտան դաթի նագալար, քէնտիսի պիղէ ֆէվգ էլ ատէ սատըգ վէ ֆէտաքէար օլտըղընտան, պիր թէճրիւպէսինի իթտէք ֆէնա օլմազ...։

Մարքի. – (Գալէմի թէքրար էլէ ալարագ.) Նիհայէթ, պիր թէճրիւպէսինի իտէլիմ պագալըմ նէ՞ նէթիճէ հասըլ օլուր. հիչ օլմազսա պու տա պիր իւմիտ տիր. պէլքի պու տէֆա տախի պախթըմըզ Եամէր կիտե՛ր...։

Բրէնախս. – Իչին ֆէնա ճիհէթինի տիւշիւնէրէք, ֆարղ իտէլիմ քի, Ա.տրիէն պու ագշամ մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընը արամազա կիթախին... պէլքի օնլարը էվտէ պուլամազ...։

Մարքի. – Օ իւմիտ բէք վահի տիր. Բօտէնին էմրէրի պու գատար չաբուգ իճրա իտիլմիշ օլամազ. գիրա էկէր իճրա իտիլմիշ օլայըտը, պիղ հէր հալտէ խապէրինի ալաճագտըղ։

Բրէնախս. – Տօղրու տըր, հագգըն վար. էօյլէ իսէ, տօգթէօրէ պիր իթի սաթըրտան իպարէթ պիր բուսուլա Եազը վէր. պէն տէ կիտիպ Տիւպուայը պուրայա կէօնտէրէյիմ քի բուսուլայը ալրպ տօգթէօրէ կէօթիւրսիւն, ձէսուր օլ, Ծրէ՛տէրիք, քէնտինի բէք թութ. պու սէրքէշ գըզը մաղլուպ իտիպ ինթիգամընըզը ալաճաղըզ...։ (Պատէհու ֆէվգ էլ ատէ պիր զաղապլա.) Օ՛հ, Ա.տրիէ՛ն... Ա.տրիէ՛ն... սէնին չու հայասըզճա իթթիհզալարըն վէ պիզի տիւշար իթտիյին պունճա ըզտըրապ վէ հէյէճանլար սանա չօզա մալ օլաճագ տըր։

Բրէնախս տըշարը չըգաճաղը սըրատա, Մ. տ'Էկրինեի-յէ տէօնէրէք տէտի՛քի.

— Պէնի պուրատա պէքլէյին. բօլիս՛գօմիսէրինին նէ իչուն կէլմիշ օլտըղընը չիմտի կէլիպ պիլտիրիրիմ վէ պատէհու պէրապէրճէ օտայա կիրէրիզ։

Պու սէօզիս սէօյլէր սէօյլէմէզ, բրէնախս տը ՍԷՆ-Տիզիէ տըշարը չըգըպ կէօզտէն նիհան օլտու։ Մ. տ'Էկրինեի իսէ թիթրէք էլէրինյէ տօգթէօր Պալէնիէյէ պիր գաչ սաթըրտան իպարէթ պիր մէքթուպ եազար։

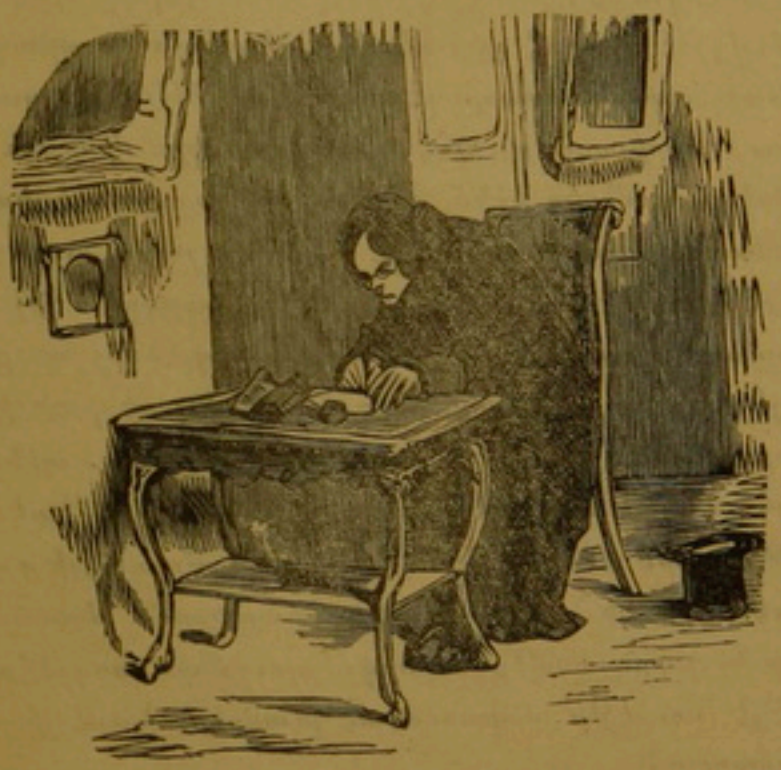

10

ՏՈՒԶԱԳ

Մատամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ մարքի տ'Էկրինեվինին տը-
շարը չըգմասընտան ասնրա, Ատրիէն՝ Մ. Գալէնիէ վէ պա-
րոն Թրիբոյ իլէ պէրապէր խալասընըն օտասընտա գալ-
մըշ ըտը։

Մէրգումէ, բօլիս գոմիսէրինին կէլմիշ օլտըղընը ի-
չիմտիքտէ, ազիմ պիր վէսմէսէյէ տուշար օլարագ, գալ-
պինտէ պիր ըզտըրապը չէտիտ հըսս իթմէյէ պաշլատը.
զիրա. Ակրիքօլըն չիւպհէ իթմիշ օլտըղը միսիլլու, միւ-
մանիէյհ գոմիսէր կէնճ ատմիրճինին օրայա կիրիպ սագ-
լանմասընը խապէր աշմըշ վէ անը պուլմագ իչուն գոնագը
վէ քէօչքիւ թէհարրի իթմէյէ կէլմիշ օլտըղընա հիչ շիւպհէ
գալմազ ըտը։ Ատրիէն՝ Ակրիքօլըն կիղլէնմիշ օլտըղը մա-
հալ հէր նէ գատար էմին զանն իթմէքտէ իտի իսէ տէ,
գալպի եինէ քեամիլէն բահաթ տէյիլ իտի. պինաէն ա-
լէյհ, էսէֆէնկիղ պիր վագըանըն զուհուր իտէպիլմէսի
իհթիմալինէ մէպնի, հիմայէքէրատէսի օլան տէլի գանլըյը,
ո գէմանըն էն նուֆուզքեար ըհճալընտան մուտուտ օլան
պիր նագըըըն տօսթը սատըգը պուլընան տօգթէօր Գալէ-
նիէյէ սուրէթի մախսուսէտ թավսիյէ իթմէյի գարար-
լաշտըրտը։

Մէրգումէ՝ չու միւլահազայա մէպնի՝ պարոն Թրիբոյ
իլէ եավաշճա գօնուշմագտա օլան տօգթէօրէ եագլաշըպ,
լաթիֆ վէ շիրին պիր սէտա իլէ.

— Ագիզիմ մօսիէօ Գալէնիէ... սիզէ պիր սէօզ
սէօյլէմէք իսթէրիմ. — տէտիքտէն սօնրա, պիր կէօզ ի-

չարէթիյլէ բէնճէրէլէրտէն պիրինին պալգօնընը կէօս-
թէրտի։

Տօգթէօր իսէ՝ Ատրիէն իլէ պէրապէր բէնճէրէնին
եանընա կիթմէք իւզրէ այագա գալգարագ.

— Էմրինիզ մունթազըրմ, մատմուազէլ. — տէյու
ճէվապ վէրտի։

Մ. Թրիբոյ՝ արքայ տ'Էկրինեվինին զայզուպէթի սէպե-
պիյլէ քէնտիսինի մուավէնէթտէն մահրում ատտ իթտիյի,
վէ պու կէնճ գըզտան աթէշտէն գօրգար կիպի գօրգ-
մագտա օլտըղը ճիհէթլէ, մէզպուրէնին տօգթէօր իլէ
պիրլիքտէ պիր եանա չէքիլմէսինտէն ֆէվգ էլ ատէ մէմ-
նուն օլտու. պինաէն ալէյհ, ազաճըգ մէթանէթ քէսպ
իթմէք նիյէթիյլէ, տիվարա մուավէզագ օլան պիր ազիզ
թասվիրինին էօնիւնէ կիտիպ քէմալը տըգգաթլա սէյր
իթմէյէ պաշլատը. զանն իտէրսին քի թասվիրի մէզքուրէ
հայրան հայրան պագմագտան տօյմայօրտու։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պարոն Թրիբոտան է-
բէյիճէ ուզագլաշըպ տա սէօյլէնիլէճէք սէօզլէր մէրգում
թարաֆընտան իչիտիլմէմէյէճէյինէ գանատթ հասըլ իթ-
տիքտէ, միւթէպէսսիմանէ վէ խայրխահանէ պիր չէհրէ
իլէ իֆատէի մէրամ իթմէսինէ մունթազըը օլան տօգ-
թէօր Գալէնիէյէ տէտի քի.

— Ագիզիմ տօգթէօր, սիզ բէտբէխտին տօսթը գա-
տիմի օլտըղընըզ միսիլլու, պէնիմ տէ տօսթըմ սընընըզ...,
Պիր ազ էվվէլ միւշքիլ պիր վազիյէթտէ պուլընմանըզա
բաշվէն պէնիմ եէկեանէ թարաֆկիրիմ օլտըղընըզը քէ-
մալը ճէսարէթլէ իսպաթ իթտինիզ...

Գալէնիէ. — (Լաթիֆէքեարի պիր հիտտէթ թասլա-
յարագ.) Էսթաղֆիրուլլահ, մատմուազէլ. պէօյլէ շէյ-
լէր սէօյլէմէյինիզ, ալիմ Ալլահ կիւճէնիրիմ. պէնին նէ
գատար թէհլիքէլի պիր վազիյէթէ տիւշիւրէճէյինիզի
պիլիյօր մը իտինիզ. սիզին իչուն ազ գալտը պէլայա տօզ-

բայաճագտըմ. լաքին րէճա իտէրիմ, սիւքիւթ իտինիզ։ Կէրէյե ՚ի՛ր չեյր՚ն. vade retro, Satanas. (Երթ յետս իմ, սատանայ) եանի տէմէք իսթէրիմ քի, պէնի բահաթ ըլըրագընըզ, կիւղէ՛լ մինի մինի չէյթան . . .։

Ատրիէն. – (Խանտէնաք պիր չէհրէ իլէ.) Միւսթէրիհ օլունըզ, աղիզիմ տօգթէօր. պէն սիզի ասլա թէհլիքէյէ տիւշիւրմէմ. անճագ, միւսաաէնիզէ մաղրուրէն եալընըզ շուբասընը տէրհաթըր իսթիրմէք իսթէրիմ քի, սիզ չօգ տէֆալար պէնտէնիզէ տօսթանէ իսլամլէթլէր իչիա իթմէք թէքլիֆինտէ պուլընմըշ վէ հաթթա սատագաթ վէ ֆէ-

տաքեարլըղընըզ հադգընտա տահմա էմին օլմագըղըմը սէօյլէմիշսինիզ տիր, տէյի՛լ մի։

Պալէնիէ. – Հայ հայ. եինէ պէն օ իտոիատայըմ. իսթէրսէնիզ պիր թէճրիւպէսինի իտինիզ. սէօզիւմիւն էրի օլուպ օլմատըղըմը օ վագթ կէօրէճէքսինիզ։

Ատրիէն. – (Բէմալը կէրմի իլէ.) Բէք ալէա. էօյլէ իսէ, պունըն պիր իսպաթընը չիմտի կէօսթէրմէլիսինիզ։

Պալէնիէ. – Չաղըրըմ, մատմուազէլ. իչթէ սէօզիւմտէ պէօյլէ սապիթգարար օլտըղըմը հէր քէսին պէլմէսինի իսթէրիմ. սէօյլէյինիզ պագալըմ, գըղըմ, սիզե նէ՞ կիպի խըտմէթտէ պուլունապիլիրիմ։

Ատրիէն. – Վիւքէլաի տէվլէթտէն մատուտ օլուպ, ահաալը նուֆուզ վէ իգթիսատտան պուլընան տօսթընըզ նազըր ըլա հալէա մահրէմանէ սուրէթտէ կէօրիւշմէքտէ՞ միսինիզ։

Պալէնիէ. – Հայ հայ. պու կիւնէրտէ եինէ սէսի գըսըլմըշ օլտըղընտան, քէնտիսինի պէն թէտավի իտիյօրըմ. միւմահիէյհէ րէժայէն պիր սիւալ իրատ օլունաճաղը կիւնտէն պիր կիւն էվվէլ, տահմա պու խասթալըղա կիրիֆթար օլուր վէ նա էօյլէ կէօրիւնմէք իսթէր. զիրա քէնտիսինէ վարիտ օլաճագ սիւալլէրէ ճէվապ վէրմէքտէն իսէ, խասթէ օլմագլըղը տահա զիյատէ թէրճիհ իտէր։

Ատրիէն. – Միւմահիէյհ տօսթընըզտան պէնիմ իչուն դայէթ մուհիմմ պիր մուավէնէթի թէմէննի իտէճէքսինիզ։

Պալէնիէ. – Սիզի՞ն իչուն մը . . . հա՞նկը քէյֆիյէթտէն տօլայը . . .։

Պու էանատէ բրէնսէսին օտա խըտմէթքեարը գաբուտան իչէրի կիրտի վէ Մ. Պալէնիէյէ պիր մէքթուպ վէրէրէք տէտի քի.

— Պիր հապանճը խըտմէթքեար պու մէքթուպը կէթիրիպ, տօգթէօր էֆէնտիյէ վէրիլմէսինի թէնպիհ էյլէտի. բէք միւսթաճէլ իմիշ . . .։

Թապիպ մէքթուպը ալտը. օտա խըտմէթքեարը տըչարը չըգտը։

Ատրիէն. – (Կիւլիւմսէյէրէք վէ թալթիֆքեարանէ պիր սուրէթտէ տօգթէօրէ պագարագ.) Իչթէ մէհարէթ վէ հազագաթըն պէլալարը պունըար ատը. պու ալէմտէ պիր սէնաթտա ուսթա օլմադա տա կէլմէզ. պագսան ա՛, պիզի պիր տագըգա պիւէ րահաթ պըրագմայօրլար, պիչարէ տէօգթէօրիւմ։

Պալէնիէ. – (Մ. ա՛ն-կրինեվինին եազըսընը կէօրտիւքտէ՝ թէաճճիւպի հավի պիր հարէքէթ իպրագընտան քէնտիսինի մէն՝ իտէմէյէրէք.) Ո պահը գաբայընըզ, մատմուազէլ. պու Ալլահտան պուլասը իսաթալար՝ պիզ տէմիրտէն եաբըլմըշըզ վէ քէնտիլէրինտէն էքսիլէն գուվվէթ պիզէ կէլիյօր տէյու զանն իսիյօրլար. ինսանֆ վէ մէրհամէթ նէ տիր պիլմէյօրլար. (Մէքթուպը աչմազտան էվվէլ՝ կէօզ ուճըյլա Ատրինէ պագարագ.) Միւսաատէ իտէր միսինիզ, մատմուազէլ։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ, պու սիւալէ՝ լաթիֆ պիր պաշ իշարէթիյլէ ճէվապ վէրտի։

Մարքի ա՛ն-կրինեվինին եազըըզը մէքթուպ ուղուն տէյիլ իսի. թապիպ պունը եէքնաղարտա օգուտու, վէ թապիաթընտա մէրքիւզ օլան պասիրէթքեարլըզը խիլաֆընտա օլարագ, ումուզլարընը գալտըրըպ քէմալը հիտտէթլէ տէտի քի.

— Պո՞ւ կիւն միւ... լաքին պու միւմքի՞ն մի... մութլագա չըլտըրմըշ... մութլագա ագլընա կէլմիշ տիր...։

Ատրիէն. – Ղալիպա պու մէքթուպ՝ թէքմիլ իւմիտլէրինի սիզին իւզէրինիզէ գօյմըշ օլան պիր պէտապախթ թարաֆընտան կէլիյօր...։ Պիչարէ իսաթա սիզի չուարըլըգ քիմ պիլիր նէ գատար սապըրսըզլըգտա պէկլէմէքտէ տիր...։ Հայտի, ազիզիմ տօգթէօր, իսայրխահ օլընըզ, գալաթինիզտէ վիճտան թաշըյընըզ, զէվալընըն բէճասընը բէտտա իմմէյինիզ... պիրա պու ալէմտէ, պիր ինսանըն գաղանմըշ օլտըղը էմնիյէթի հագգըյտա գաղանմըշ օլտըղընը իսպաթի իմմէք գատար գալաք ֆէբրահաթսըզ պիր շէյ եօգ տուր։

Ատրիէնին էն իսայընը պիր տիւշմէնի թարաֆընտան եազըլմըշ օլան պու մէքթուպըն միւնասէբութաթը իլէ մէզպուրէնին իրատ իմմտիյի շու միւէսսիր վէ շէֆգաթքեարանէ սէօզլէր արատընտա հէմ ֆէվգ էլատէ պիր թէվաֆուգ վէ հէմտէ հատտէն զիյատէ պիր զրտիյէթի էսէրի մէվճուտ օլտըղընտան, տօգթէօր Պալէնիէ պիրտէն պիրէ տիւշմէնի հայրէթի օլտու գալտը։ Մատմուազէլ տը Գարտօվիլնէ եիւզիւնէ էնտիշէլի պիր նազարէտ պագտըգտան սօնրա.

—Էվվէ՛թ, պու մէքթուպ՝ հագգընտա էմնիյէթի քեամիլէսի պուլընան պիր միւշթէրիմ թարաֆընտան կէլմիշ տիր. պու խասթէ պիւթիւն իւմիտլէրինի պէնիմ իւզէրիմէ գօյմուշ խէ տէ, միւմքինտիր պիր շէյ թալէպ իմմէք քատ տիր...։ Լաքին մէճհուլընըզ օլան պիր քիմսէ հագգընտա նէ՞ իչուն պու գատար շէֆգաթի կէօսթէրիյօրսընըզ. – տէտի։

Ատրիէն. – Էկէր պու խասթէ սահիհէն պիր պէտապախթ ըսա, մէճհուլըմ ատյըլամազ. զիրա հէր նէրէտէ պիր ֆէլէքզէտէ վար ըսա, թանըրըմ...։ Հաթթա հագգընտա նուֆուզքեար տօսթունուզընն հիմայէ վէ մուամէնէթինի թալէպ իյլէտիյիմ ատէմ տախի էվվէլի էմրտէ մէճհուլըմ ըտը. Լաքին շիմտի ատն տէրէճէ նազարը թէվճճիւհիմի ճէլպ իմմիշ տիր. զիրա սիզէ չուրասընը աէօյլէրիմ քի, հիմայէ իմտիյիմ տէլի գանըլ՝ Սիպէրիա իչլէրինտէն մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընը Բարիսէ կէթիրմիշ օլան գահրամանն ատքէրին օղլու տըր։

Պալէնիէ. – Նասըլ, մատմուազէլ... հիմայէ իմտիյինիզ ատէմ...։

Ատրիէն. – (Ծօգթէօրիւն սէօզիւնիւ քէսէրէք.) ձէ-
սուր պիր սէնաթքեար օլուպ, ֆամիլեասընըն եէկեանէ
մէտաըը իսթինաըը տըր. լաքին մաատամ քի սիզին մու-
վէնէթինիզի ըէճա իսիյօրըմ, հէր շէյի իֆատէ իթմէք-
լիյիմ լազըմ կէլիր. իչթէ վուգուաթ չու վէճԷ իլէ ճէրէ-
յան իթմիշ տիր...:

Ատրիէնին տօգթէօր Պալէնիէյէ սէօյլէմէք աղմինաէ
պուլընտըղը հիքեայէի մահրէմանէ, մաատամ տը Սէն-Տի-
պիէնին իւսթէ կէլմէսիյլէ մունգաթի՝ օլսուս. մէզպուրէ՝
Մ. ա՛էկրինեի իլէ պիրլիքտէ սալօն գաբուսընը շիտատէթ-
լէ այըպ իչէրի կիրտի. չէհրէմինաէ շէյ յի՛ման պիր մէսէր-
բէթ բարլամագտա վէ պու մէսէրբէթինի սախլէթ պիր
հիտտէթ ու ղազապ ալթընտա կիւճ պէլա իլէ սէթիր ի-
տէպիլմէքտէ իտի:

Մ. ա՛էկրինեի սալօնա կիրէր կիրմէդի, քէմալը սիւ-
բաթլա տօգթէօր Պալէնիէյէ իսթիճվապքեարանէ վէ էն-
տիշէլի պիր նազար աթֆ իթտի: Պալէնիէ իսէ՝ ճէվապը
բէտտի միւթէզամմին պիր պաշ իչարէթիլլէ հէնուզ հիչ
պիր չէյ պուլընմաատըղընը անլաթտը. պունըն իւզէրինէ,
մաըքի՝ հիտտէթի տէրուընընա ազամէթ օլմագ իւզրէ,
տուտագլարընը ըսըրտը. չունքի սօն իւմիտինի տօգթէօր
իւզէրինէ գօյմըշ օլտըղընտան, բրէնսէսին՝ Ատրիէնին
գաֆֆասընա եէնի պիր տարպէ տահա էնտիրէճէյինի պիլ-
մէքէ պէրապէր, գուրտըղը տօլապլարընը քեամիլէն ժահվ
ու պէրպատ օլմուշ օլտըղընը գըյաս իթմէքտէ իտի:

Մաատամ տը Սէն-Տիպիէ՝ հըսս իթտիյի զէհրնաք մէ-
սէրբէթինտէն նէֆէօի գըսըլարագ, գըսա վէ աճէլէլի
պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Էֆէ՛նտիլէր, լութֆէն օթուրընըղ... պու մաա-
մուաղէլ հագգընտա սիզէ պիր թագըմ եէնի վէ մէրագա
չայան հալատիսլէր վէրէճէյիմ:

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, զարաղբեարանէ

վէ հագարէթամիզ պիր թավը ըլա եէկէնինի կէօս-
թէրտի:

Մ. Պալէնիէ իսէ՝ Ատրիէն իլէ պէրապէր տուրմագ-
տա օլտըղը բէնճէրէտէն այրըլմազտան էվվէլ, միւտահէ-
նէքեարանէ պիր թավը ըլա տէտի քի.

— Կէլինիզ պագալըմ... պիչարէ գըզըմ, եինէ նէ՞
վար, եինէ սիզտէն նէ՞ իսթիյօրլար. լաքին հէր հալտէ
պանա էմնիյէթի իթմէքտէն չէքինմէյինիզ:

Պու սէօզիւ միւթէագիպ, տօգթէօր՝ Մ. ա՛էկրինեի
իլէ Մ. Թրիբոնըն եանընա կիտիպ օթուրտու:

Մաամուաղէլ տը Գարտօվիլ՝ խալասընըն չու քիս-
թախանէ սէօզլէրինի իչիթտիքտէ, պաշընը քէմալը ազա-
մէթլէ եօգարը գալտըրտը. չէհրէմի կիպի աշընը տախի
գըզարմըշ ըտը. քէնտիսինէ իտիլէն չու եէնի թէհատիա վէ
հիւճիւմտէն արթըգ սապրը թիւքէնէրէք վէ հիտտէթին-
տէն հէյէճանա կէլէրէք, բրէնսէսին օթուրմըշ ՞լտըղը
մաասյա տօղրու իլէրիլէտի վէ Մ. Պալէնիէյէ թիւթրէք պիր
սէտա իլէ տէտի քի.

— Ազիզիմ տօգթէօր, քէօչքէ սիզի պէհէմէհալ
պէքլէրիմ. միւմքինի մէրթէպէ չաբուգ կէլմէնիզի ըէճա
իտէրիմ. սիզինէ գօնուշմաղա նէ՛ տէրէճէ իհթիեաճըմ
պուլընտըղընը պիլդիրմինիզ:

Ատրիէն պունը սէօյլէր սէօյլէմէդի, չապգասընը վաղ
իթմիշ օլտըղը պէօյիւք գօլթուգ սանտալիէսինէ տօղրու
պիր ատըմ աթտը: Բրէնսէս պունը կէօրտիւքտէ, պիր-
տէն պիրէ այագա գալգարագ.

— Նէ՞ եաբըյօրսընըղ, մաամուաղէլ. – տէյու հայ-
գըրտը:

Ատրիէն. – Իգամէթ կէեահըմա կիտիյօրըմ, մաատամ...:
Սիզ քէնտի էմիլէրինիզի պանա պիլտիրմինիզ. պէն տէ
ժէնէֆեաթի մէսէլէսինէ կէլինճէ, միւտաա վէ մաթլուպա-

թըմ իչուն թարաֆըմտան պիրինի թային խաէճէյիմ։

Մատմուազէլ որ Գարտօվիլ գօլթուգ սանատալիէսի իւզէրինաէն չապգասընը ալար։

Մատամ որ Ոէն-Տիվիէ իսէ՝ չիքեարը էլինաէն գաշմագտա օլտըղընը կէօրիւնճէ, ալէլ աճէլէ եէկէնինին եանընա գօչտու վէ էտէպ վէ նէզաքէթ տէնիլէն չէյի պէր թարաֆ խաէրէք, թիթրէք էլէկրիլէ Ամարիէնին գօլընը թուԹուպ, տէտի քի.

— Տուրունը՛զ...։

Ամարիէն. – (Ֆէտէրնաք պիր խաթխաֆալա.) Ա՛հ... մատամ... նէ՞րէտէ պուլունը յօրըզ...։

Բրէնատս. – (Մէզպուրէյի պիր թավրը հադարէթ-քեարանէ իլէ նազարը թէտգիգտաէն կէչիրէրէք.) Գաչմա՞գ մը խաթիյօրսընըզ... պիզտաէն գօրդույօրսընըզ հա՛...։

Ամարիէն որ Գարտօվիլ պու ֆուֆ-յուրընըը քէլիմէսինի իչիթտիքտաէ, հիստէթինաէն նաչի գըպ գըրմըզը քէսիլտի. մէզպուրէ՝ գօրգմագ նէ տէմէք օլտըղընը օ անէ գատար պիլմէսինինտաէն, պէօյլէ պիր ալչագլըգա խաթամ օլունմագտան ըտա, գըզընէն պիր օճաղա աթըլմասընը տահա զիյատէ թէրճիհ իտէր իտի. ֆագաթ եինէ թէմիքինին պօզմայարագ, նէճասէթի վէ ազամէթլէ մէմլու պիր թավր ըլա գօլընը խալասընէն էլինաէն չէքիպ գուրթարտը, էլինտէքի շապգայը թէքրար գօլթուգ սանատալիէսի իւզէրինէ ֆըրլաթտը վէ մատանէն եանընա կէլէրէք վուրթէհաք քիմանէ պիր սուրէթատ բրէնատս տէտի քի.

— Պու հալլէրին պանա իլգա խաթիյի նէֆրէթի ազմէտէն տահա տէհշէթլի պիր շէյ վար ըտա, օ տա գօրդագլըգա խաթամ օլունմագ խուսուսը տըր. սէօյլէյինիզ պագալըմ, մատամ... սիզի տինլէյօրըմ։

Ամարիէն՝ պու քէլիմէլէրի թէլաֆֆուզ խաթիքտաէն սօնրա, պաշընը վուրթէապղէմանէ պիր թավր ըլա եօգարը գալարըտը վէ եիւղու խաֆիֆճէ գըզարմըշ, կէօզլէրի

հիստէթինաէն ևաշարմըշ, էլլէրինի՝ պիլա խաթիյար չարըմագտա օլան կէօյսիւնէ տայաթմըշ վէ թիթրէք այաղընըն ուճըյլա եէրտէքի խալըյա ուրմագտա պուլընմըշ օլտըղը հալտէ, խալասընըն եիւղիւնէ ինթիգամճույանէ պիր նիկեահ սալտըրտը։

Գունըն իւզէրինէ բրէնատս՝ չիքեարընըն արթըգ քէնտի բէնչէի գուրմընտան գայըպ գուրթուլամայաճաղընը քէստիրէրէք, գալպինտէ մէսթուր օլան վէ տամարլարընը չիչիրթմիշ պուլընան միւհիւք զէհրի տամլա տամլա տըշարը վէրմէյի վէ չիքեարընա միւմքինի մէրթէպէ ուզուն միւտէթ ճէֆա չէքտիրմէյի գարարլաշտըրտը. պինատէն ալէյհ՝ թէմքինլի պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Ինֆէնատիլէր, վուգուա կէլէն հալլէրի սիզէ պիրըր պիրըր նագլ ու հիքեայէ իտէճէյիմ. բօլիս գօմիսէրինին կէլիպ պէնիմլէ գօնուշմագ խաթէտիյինի խաապէր վէրտիքլէրինտէ, տօղրու միւմափլէյհին եանընա կիթտիմ. միւմափլէյհ՝ վազիֆէսինի իյֆայէ մէճպուր օլտըղընատան տօլայը քէտէրնաք պիր չէհրէ իլէ էօզր տիլէտի. հագգընատա թէվգըֆ էմինամէսի սատրը օլմուշ օլան պիր ատէմին պաղչէ գաբուսընտան քէօչքէ կիրտիյի կէօրիւլմիւշ իմիշ։

Ամարիէն պու սէօզու իչիթիր իչիթմէզ, տէհշէթինաէն տիթրէտտի. զիրա արաընըլան ատէմ Ամրիքօլ օլտըղընա արթըգ չիւպհէսի գալմամըշ ընը։ Լաքին մէրգումը սագլամըշ օլտըղը եէրին զայէթլէ էմին օլտըղընը տիւշիւնէրէք, թէքրար քէսալ իթմինան իլլէտի։

Բրէնատս. – Բօլիս գօմիսէրի պու ատէմի կէրէք գօնագտա վէ կէրէք քէօչքատէ արամագ իչուն պէնատէն մէէզունիյեէթի տիլէտի. պու սուրէթլէ հարէքէթի իթմէք քէնտի հագգը օլտըղընատան, թաապիաթըյլա մուխալէֆէթի իտէմէզ իտիմ. պինատէն ալէյհ էվվէլա քէօչքիւ արաշտըրմասընը րէճա իտիպ, պէն տէ քէնտիսինէ պէրապէր կիթտիմ. . . Լաքին չուրասընը իգրարէ մէճպուրըմ քի,

մատնուագելին վասգ օլունմազ տէրէճէտէ նէգրէթպախշ օլան սուրէթի մայիշէթինի պիլմէքլէ պէրապէր, պէօյլէ էսէգիէ չայան պիր բօլիս իչինէ տախի գարըշմըշ օլաճաղընը խաթըրըմա պիլէ կէթիրմէմիշ իտիմ... մէյէր եանընըզօր ըմըշըմ։

Ա.տրիէն.– (Հայգըրըրճասընա.) Նէ՞ տէմէք խաթիյօրսընըզ, մատա՛մ։

Բրէնսէս.– (Մուզաֆիֆէրանէ պիր թավը ըլա.) Նէ տէմէք խաթէտիյիմի չիմտի անլայաճագսընըզ, մատմուազել. հէր քէս նէօպէթինէ բագը օլսուն... Սիզ պիր աղ էվվէլ թապտաթը խաթիհզաքեարանէ վէ միւթէքէպպիրանէնիզի իպրազ իթտինիզ. չիմտի սըրա պիզիմ տիր...։ Թէհարրիյեաթը վագըասընտա հագըր ալուրընմազ իւզրէ գամիսէրէ րէֆագաթ լյլէտիմ...։ Փէօշքէ վասըլ օլտուգ...։ Բօլիս գամիսէրի՝ մատմուազելին խըտմէթինտէ պուլընան վէ թէսաթրօ գըզլարը կիպի կյլինմիշ օլան իչ պէսլէմէյի կէօրտիւքտէ, նէ տէրէճէ տիւչարը թէաճճիւպ օլտըղընը խայալ իթմէյի սիզե հավալէ իտէրիմ Գու քէյֆիյէթի պէնիմ թալէպիմ իւզէրինէ, զապթնամէյէ գայտ իտիլտի. զիրա պու կիպի գախտէտէն խարիճ վէ զարիպ հալլէր հիչ քիմսէ նաղարընտա մազուր թուրթուրլամազ։

Թրիբոյ.– (Ինթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ թէվազու իտէրէք.) Բէք ագիլանէ տավրանմըշսընըզ, մատամ բրէնսէս. զիրա ատալէթ տախի պու քէյֆիյէթէ վագըֆ օլմալը տըր։

Ա.տրիէն՝ քէմալը ըզտըրապը գալպլէ պէտպախթ Ա.կրիքօլըն հալը եէսիյթիմալընը տիւչիւնմէքտէ օլտըղընտան, Մ. Թրիբոյ իլէ մատամ տը Սէն-Տիզիէնին սէօզլէրինէ աճը աճը ճէվապլար վէրէճէք եէրտէ, էնտիչէի տէրտունընը սէթրէ չալըշարագ, քէմալը սիւքիւնէթլէ տինլէմէքտէ իտի։

Բրէնսէս.– Բօլիս գամիսէրի էվվէլի էմրտէ պու կէնճ գըզլարը իսթինթագ իթմէյէ պաշլատը վէ մատմուազելին քէօշքիւնէ պիր ատէմին կիրմիշ օլտըղընը կէօրիւպ կէօրմէտիքլէրինի սիւալ իլլէտի. պունլարըն իւչիւ տէ ինանըլմայաճագ պիր քիւսթախալըգլա հիչ քիմսէյի կէօրմէմիշ օլտըգլարընը ճէվապէն սէօյլէտիլէր...։

Ա.տրիէն.– (Փէմալը մէսէրրէթլէ քէնտի քէնտինէ.) Ա֊ֆէրի՛ն ճէսուր վէ նամուսքեար գըզլար. պէտպախթ տէլի գանլը չիմտիկիք գուրթուլմըշ տէմէք տիր... պագըսը տա տօգթէօր Պալէնիէնին հիմայէ վէ մուավէնէթիլէ թէսվիյէբէգիր օլաճագ տըր։

Բրէնսէս.– (Սէօզիւնտե տէվամ իտէրէք.) Պէրէքէթ վէրսին քի, օտա խըտմէթքեարլարընտան մատամ կրիվուա՝ պանա րէֆագաթ իթմիշ իտի. պու միւհթէրէմ գաատն՝ մատմուազելին օ սապահ սաաթ սէքիզտե քէօշքէ ավտէթ իթմիշ օլտըղընը տէր խաթըր իտէրէք, մատմուազելին իչէրի կիրտիյի սըրատա պաղչէ գաբուսընըն աչըգ գալմասը վէ արանըլան չախս իսե մէղքիւր գաբուտան իչէրի կիրմիշ օլմասը միւհթէմէլ օլտըղընը [illegible] գամիսէրէ սէօյլէտի։

Թրիբոյ.– Մատմուազելին սապահընն սաաթ սէքիզին֊տե քէօշքէ ավտէթ իթտիյինի տախի զապթնամէյէ գայտ իթտիրէ իտինիզ, բէք էյի օլաճագտը, մատամ,

Պալէնիէ.– (Րօլընը քէմալը սատագաթլա իճրա իտէրէք.) Պէն միւնասիպ կէօրմէմ. զիրա պու խուսուսըն՝ գամիսէրին իճրա իթտիյի թէհարրիեաթլա հիչ պիր թէալլուգի եօգ տուր։

Թրիբոյ.– Լաքին, տօգթէօր...։

Պալէնիէ.– (Գաթի պիր սէտա իլէ.) Լաքին, մսիէօ, պէնիմ րէյիմ պու տըր...։

Բրէնսէս.– Էյի ամմա, պէնիմ րէյիմ օ տէյիլ տիր, տօգթէօր. պէն տէ Մ. Թրիբոյ իլէ հէմֆիքեար ըմ. իմտի,

պու խուսուբըն տախի զապթնամէյէ աէրճի էհէմմիյեէթ-
տէն խալի օլմաոըղընը տուշիւնէրէք , գայտ իթթիրաիմ.
լաքին , մէրաթիալի պէչէրիյեէնին պալաոընաա պուլընան
պիր կէնճ գըզըն պու կիպի հարէքեաթը րէզիլանէսինի
գայտ իթմէք նէ՛ տէրէճէ քէաէրպախշ օլաըղընը գօմիսէ-
րին մահճուպանէ վէ էլէ ճնաք պագըշընաան անլատըմ ։

Ա ա ր իէն . – (Սապրը թիւքէնէրէք .) Շիւպհէսի՛զ , մա-
սամ. սիզին իֆֆէթ վէ մահճուպիյեէթինիզ պու սաաէ-
տիլ գօմիսէրին իֆֆէթ վէ հիճապընա միւսաւի կիպի տիր.
լաքին եէքտիկէրինէ մուսաիլ օլան պու մասումիյեէթ վէ
մահճուպիյեէթինիզ չաբուգ ճէրիհսաոաը օլմուշ կէօրիւ-
նիյօր . զիրա , կէրէք սիզ վէ կէրէք գօմիսէր՝ պիւֆարզ
սապահըն սաաթ ալթըսընաա տըշարը չըգմըշ վէ սաաթ
սէքիզաէ ավտէթ իթմիշ օլաըղըմը տուշիւնէ իամինիզ , պու
հարէքէթիմտէ հիչ պիր զարիպ հալ օլմաոըղընը անլա-
յաճագտընըզ ։

Բ ր է ն ա է ս . – (Բէմալը ինֆիալ իլէ .) Ցօղրուսը , չու
էօղրիւնիւզ հէր նէ գաոար կէճճէ իսէ տէ , մահիրանէ
սայըլըը ։

Ա ա ր իէն . – (Միւթէքէպպիրանէ պիր թավը ըլա .) Պէն
էօղր տիլէմէյօրըմ , մասամ. զիրա քէնտիմի սալիհէ չը-
գարմագ արզուսընաա տէյիլ իմ. անճագ , Մ. Պալէնիէ՝
հագգընաա տէրքեար օլան տօսթլըղը սախգասըլա , լէ-
հիմէ օլարագ պիր գաչ սէօզ սէօյլէմիշ օլաըղընաան , սի-
զին էօնիւնիւզաէ իյզահ իթմէք իսթէմէմիյիմ պիր մաս-
սէյի միւմքինի մէրթէպէ չէրճ ու թէֆսիր իթմէք իսթէ-
յօրըմ . . . ։

Թ ր իւ ր ո յ . – Էօյլէ իսէ , մասումսուպէլ օլ պապաէ լա-
ղըմ կէլէն իյզահսաթը վէրինճէյէ գաոար , պու՝ վագըա
գօմիսէրին զապթնամէսինաէ մուգայիէա գալմալը տըր ։

Ա ք բ ա յ տ՚իկրինի՝ ալընընը էլինէ տայաթմըշ օլտըղը
հալտէ , պու մէնզարէյէ տալա աթթը տըգգաթ իթմէ-

յօրաոս . մասումսուպէլ տը Գարաոօվիլ իլէ մարէշալ Սիմո-
նըն գըզլարը արաընաա ճէրէքյան իսէճէք միւլադաթըն
նէթաիճի վէխիմէօնին տուշիւնէրէք , տիւշարը սէհղէթ
օլմուշ գալմըշ ըտը . զիրա Ա.արիէնի օ ագշամ տըշարը
չըգմագտան մասոսէթէն մէն՝ իթմէք քէնաիսինճէ մուհալ
դապիլինտէն կէօրիւնիւյօրաոս ։

Մ ասամ տը Սէն–Տիզիէ թէքրար քէլամա աղագլէ
տէտի քի .

— Լ ֆէնաիւէ՛ր , բօլիս գօմիսէրինի օ աէրէճճէ տուշարը
լինֆիալ իթմիշ օլան մասոսէ՝ շիմտի հիքմայէ իսէճէյիմ
վագըայա նիսպէթլէ հիչ մէսապէօինտէ գալըը . . . ։
Բէօշքիւն հէր թարաֆընը տօլաշարդ , հէր քէօշէ պուճաղ-
ընը արաշտըրարդ վէ լաքին հիչ քիմսէյի պուլամադը ։
Մ ասումսուպէլին եամտագ օտասընը էն սօնրա թէհարրի
իթմիշ օլտըղըմընդաան , օրաստա տախի հիչ քիմսէյի պու-
լամայընդ տըշարը չըգմադա հազըրլանմըշ իքէն , մասամ
կրիվուա կիպի պիր գաբուն էալտըղը բէրվազլարընը-
տան պիրի էյիճէ պիրիքշտիրիլմիշ օլմաոըղընը պանա իրա-
յէ իթտի . պէն տէ բօլիս գօմիսէրինին նազարը տըգգա-
թընը ճէլալ իլէտիմ . պունըն իւզէրինէ , մայէթինտէքի ա-
՛աէմլէր տահա զիյատէ տըգգաթլա թէհարրիյէ պաչլա-
տըլար . . . մուայէնէ իթտիկէր . . . պիր գաբու դանատը
քէնտի իւզէրինէ հարէքէթի իսթիդ աչադը գայտը վէ գա-
բու տըր աչըլտը . . . օ վագիթ նէ՞ մէյտանա չըգտը տէ-
յու զանն իտէրսինիզ . . . ։ Լաքին խա՛յր . . . խա՛յր , պու
վագըա օ գաոար մէքրուհ , օ գաոար պախսի ար ու հի-
վագըա օ գաոար մէքրուհ , օ գաոար պախսի ար ու հի-
ճապ տըր քի յիսանըմա ալմադա ասլա ճէսարէթի իտէմէ-
յէճէյիմ . . . ։

Ա ա ր իէն . (Ա.կրիքօլըն կիզլէնտիյի մահալ մէյտանա
չըգմըշ օլտըղընը քէմալը թէէսիֆլէ կէօրմիւշ օլտըղըն-
տան , պիր ադմը գաթի իլէ .) Բէք ալէա , մասամ , բէք
ալէա . մասամ քի սիզ ճէսարէթի իտէմէ յօրսընըզ . հագը-

գաթը հալի պէյան իթմէյէ պէն ճէսարէթ իտէպիլիրիմ։ սիզին ճէնապ վէ մահճուպիյէհթինիզի ճէրիհատար իթ-ժէմէք իչուն, պու եէնի բէզալէթ վագըասընը քէնտիմ հիքեայէ իտէճէյիմ. մա մաֆիհ չուրաասընը տախի պիլմէլի-սինիզ քի, սէօյլէյէճէյիմ սէօզլէրը քէնտիմի սալհէ չը-գարմագ վէ պէրաէթի զիմմէթիմի իսապաթ իթմէք իչուն տէյիլ տիր։

Բրէնսէս. – (Հադարէթամիզ պիր թէպէսսիմլէ.) Զահմէթինիզէ տէյմէզ, մատմուազէլ. եաթագ օտանըզ-տա սիզին թարաֆընըզտան կիզլէնմիշ պիր առէմ պու-լունտու . . . ։

Մարքի. – (Դալալինառէքի մէսէրէթի խալինանէյի

կիւճ պէլա իլէ սէթր իտէպիլէրէք վէ հիտտէթ ու ին-ֆիալ իլէ պաշընը եօգարը գալդըրարագ.) եաթագ օտա-սընտա պիր առէմ մի պուլունտու ։

Թրիբոյ. – Մատմուազէլին եաթագ օտասընտա պիր առէմ պուլունտու հա՛. . . էլպէթթէ զաալթնամէյէ պու-տա գայտ իտիլմի, տէյի՞լ մի ։

Բրէնսէս. – (Մուզաֆֆէրանէ պիր թավը ըլա.) Հա՛յ հա՛յ, մօսիէօ ։

Պալէնիէ. – (Միւթայիլէրէ մախսուս պիր թարգտա.) Լաքին, մատա՛մ, պու առէմ պէսպէլլի պիր խըրսըզ օլ-մալը տըր. էկէր էօյլէ իսէ, վագըա քէնտիկիլինտէն սա-տէլէշմիշ օլուր. զաթէն պաշգա պիր շիւպհէյէ զահիպ օլ-մագ հագըգաթա մուզայիր տիր ։

Բրէնսէս. – (Պարիտանէ պիր սուրէթտէ.) Մօսիէօ Պալէնիէ, մատմուազէլ հագդընտա տէրքեար օլան միւ-սամահա վէ չէֆգաթընըզ սիզի եանըլմըշտըր։

Թրիբոյ. – Պու մագուլէ խըրսըզլարըն քիմլէր օլապի-լէճէյի աչիքեար տըր. էքսէրսիյա զայէթ զէնկին վէ զա-յէթ կիւզէլ տէյի գանլըլար օլուրլար. . . ։

Բրէնսէս. – Եանըլըշօրընըզ, մօսիէօ. մատմուազէ-լին կէօզլէրի օ գատար ևիւքսէքլէրէ չըգամազ. . . հաթ-թա պու սուրէթլէ, պիր խաթա՝ հէմ ճինայէթքեարանէ վէ հէմ նէֆրէթապահ վէ պայտաղը օլապիլէճէյինի իս-պաթ իթմիշ տիր. . . ։ Պինաէն ալէյհ, մատմուազէլին պիր աղ էվվէլ պայտաղը խալդ հագդընտա իսպաթ իթմէյի թէվէճճիւհ վէ մէրհամէթի արթըգ թէաճճիւպիմի պատի օլամազ. . . ։ Մատմուազէլին կիզլէմիշ օլտըղը առէմ՝ սըրթընտա մահ պիր իչճի կէօմլէյի կիյինմիշ օլտըղը ճի-հէթլէ, տահա զէյատէ թէէսսիրպահ վէ րիդգաթ ու մէրհամէթէ շայան իտի ։

Թրիբոյ. – (Ճէվգ էլ առէ նէֆրէթ վէ իքրահ կէօսթէ-րէրէք.) Իչճի՞ կէօմլէյի մի. . . օ հալտէ պու տէլի գան-

լը պայաղը խալգաան պիրիսի իմիշ· տօղրուսը պու քէյֆիյեէթ ինսանըն թիւլէրինի էօրբիւրմէյէ քեաֆի տիր։

Բրէնսէս. – Հէրիֆ պիր տէմիրճի օլտըղընը իգրար իթտի· լաքին տօղրուսընը իսթէրսէնիզ, էրէյիճէ կիւզել պիր տէյի գանլը ըտը. մատմուազէլ պէօպէլլի կիւզէլիւք հագգընսաքի մէյէլանը տինսատանէսի իլճասաթըյլա...։

Ատրիէն. – (Ո վաղթա գատար ճէվապ վէրմէյէրէք, խալասընըն սէօղլէրինի քէտէրնաք պիր հիսսէթլէ տինլէմիշ օլտըղը հալտէ, պիրտէն պիրէ սէօզ գարըշարադ.) էլվէրիր արթըգ, մատամ, էլվէրիր արթըգ... պիր աղ էվվել սիզին մէքրուհ իֆթիթրալարընըզտան պիրինէ գարշը քէնտիմի միւտաֆաա վէ պէրաէթի զիմմէթիմի իսպաթի իթմէք աղընտէ իտիմ. լաքին իքինճի տէֆա օլարագ էօյլէ պիր պուտալալըգ իրմիքճապ իթմէյէճէյիմ տիր...։ Եալընըզ սիզէ պիր շէյ սիւալ իթմէք իսթէրիմ, մատամ... օ նամուսքեար տէմիրճի աճապա թէվգըֆ իտիլտի՞ մի...։

Բրէնսէս. – Հայ հայ. օնա չիւպհէ՞ մի վար. հէմ թէվգըֆ իտիլտի վէ հէմտէ ալայի վալա իլէ հապսխանէյէ կէօթիւրիւլտիւ...։ (Մուզաֆֆէրանէ պիր ղուրուր իլէ.) Պու քէտէրպահշ խապէր գալպինիզի բարչա բարչա իտիյօր, տէյի՞լ մի, մատմուազէլ. ղալիպա, պու մէրհամէթէ շայան տէմիրճի հագգընսաքի չէֆգամը գալպիյէնիզ բէք պէօյիւք տիւր. զիրա էվվէլքի քիւսթահանէ իսթիհզաքեարլըզընըզ աղար ազար ղահպ օլմագտա տըր։

Ատրիէն. – Էվվէ՛լթ, մատամ. զիրա մէքրուհ վէ կիւլհանճ հալլէրի իսթիհզա իթմէքտէն տահա մուհիմմ պիր վազիֆէ իյֆա իթմէք մէճպուրիյէթինտէ իմ։

Ատրիէն՝ պու սէօզլէրի իրատ իթտիքտէն սօնրա, մահպուս օլան Ակրիքօլըն ֆամիլեասընըն տիւչար օլաճաղը քէտէր վէ էլէմի տիւչիւնէրէք կէօզլէրի եաշ ըլա տօլտու. գօլթուգ սանտալիէսի իւզէրինտէն չապգասընը

ալըպ պաշընա գօյտու վէ գօրտէլալարընը պաղլատըգտան սօնրա տօղթէօրէ տէտի քի.

— Մ'օսիէօ Պալէնիէ, պիր աղ էվվել՝ տօսթունըզ նապըր նէզտինտէ հիմայէ վէ մուավէնէթինիզի թէմէննի իթմիշ օլտըղըմ իսթիրընըզտա՞ մը տըր։

Պալէնիէ. – Էվվէլթ, մատմուազէլ... միւմանիէյհ նիզտինտէ սիզի իչուն իճրաի թէվասսութ իթմէք պէնճէ մուճիպի չէրէֆ ու չան տըր։

Ատրիէն. – Ադրապանըզ աչաղըտա՞ մը տըր։

Պալէնիէ. – (Ֆէվգ էլ ատէ տիւչարը հայրէթ օլատագ.) Էվվէ՛լթ, մատմուազէլ...։

Ատրիէն. – Էօյլէ իսէ, պէնի լութֆէն նապըրըն գօնապնա կէօթիւրիւնիւզ։ Սիզին վասըթանըզլա միւմանիէյհէ թագտիմ իտիյէճէք օլուրսամ, թալէպ իտէճէյիմ լութֆը վէ նա տահա տօղրուսը ատալէթի ըէտտ իթմէյէճէյի աչիքտար տըր։

Բրէնսէս. – Նասը՞լ, մատմուազէլ, չունճա վուգուաթտան սօնրա, պէնիմ միւտաատէմ օլմագտըզըն պէօյլէ պիր թէչէպպիւսէ ճիւրէթ իտէպիլի՞յօր մըսընըզ... տօղրուսը պու տէրէճէ քիւսթահլըգ իչիտիլմէմիշ շէյ տիր։

Թրիբոյ. – Էվվէլթ, զիյատէսիյլէ շայանը թէէսսիֆ տիր. լաքին մատմուազէլտէն հէր շէյ մէմնուն օլունուր։

Ատրիէն՝ արապասը աչաղըտա օլուպ օլմատըզընը տօղթէօրէ սիւալ իթտիքտէ, ապբայ տ'Էկրինէի պիրտէն պիրէ սարսըլըպ, հէքիմէ հէմ սիւրաթլը վէ հէմ մանիտար պիր նիկեահ աթֆ իթտի. հէքիմ իսէ՝ բիպա վէ մուվաֆագաթընա ալամէթ օլմագ լազըմ, իքի տէֆա կէօզ գարագոլարընը աչըպ գարաագտա, մարբինին կէօզլէրինտէ մէմնուզըն զայրը պիր մէճհունիյէթթ շէօլէսի նիւմայան օլտու. գալպինտէքի ըզտըրապը շէտիտի կիւճ հալ իլէ զաթթ իտիպիլմէքտէ իտի. պինաէն ալէյհ բրէնսէս՝ պիր թավրը հիսսէթքեարանէ իլէ Ատրիէնէ խիթապէն.

— Մատմուազէլ, պուրատան տըշարը չըգմայաճագ-սընըզ, պէնիմ էմլիմ պու տըր. – տէտիքտէ, Մ. տ'Էկ-ըրինելի խուտուսի պիր թաւը ըլա.

— Մատամ, զանն իտէրիմ քի մատմուազէլի նէյէ ծէֆնէօզլա եէոխ էնընճ-ոլնա թէվտի' իտէպիլիրսինիզ. – տէտի։

Մարքի՝ նէյէ ծէֆնէօզլա եէոխ էնընճ-ոլնա քէլիմէլէրինի օ տէրէճէ մանիտար պիր սուրէթտէ թէլաֆֆուզ իթտիշ իտի քի, բրէնսէս՝ հէքիմին վէ Մ. տ'Էկրինելինին եիւզլէրի-նէ պագար պագմազ քէյֆիյէթէ վագըֆ օլտու վէ եիւղիւ թէքրար չէյթանի պիր մէսէրրէթլէ բաղլամազա պաշ-լատը։

Պու իսթիշարէի խաֆիյէէնին քէմալը սիւրաթլա իճ-րա իտիլմիշ օլմասը չէօյլէ տուրսուն, հաթթա կիճէ գա-բանլըղը տախի օրթալըղը գաբլամըշ ըտը. Ատրիէն իսէ՝ Ակրիքօլըն հալը եէոխչթիմալընտան տօլայը տէրեախ էլէմ ու, քէտէրէ միւսթաղրազ պուլընտըղընտան, բրէնսէս, տօգթէօր վէ աբքայ տ'Էկրինելի արաալարընտա թէաթթի ի-տիլէն պու միւսթէխիճ իշարէթլէրի կէօրէմէտի. պունտան պաշգա, մէգքիւր իշարէթլէր քէնտիսի իչուն ճէհմի նա-գափըլ մուամմալար տէյիլ մի իտի։

Մա մաճիհ, մատամ տը Սէն-Տիզիէ մարքինին մի-լահազասընա բէք գօլայ գանի՝ օլմուշ կէօրիւնմէք իսթէ-մէտիյինտէն.

— Հէր նէ գատար մսիէօ Պալէնիէ՝ մատմուազէլ հագգընտա բէք զիյատէ միւսամահաքեարանէ տավրանը-յօրսատա, քէնտիսինի օնա թէսլիմտէ պիր կէօնէ մահ-ղուր կէօրմէմ . . . Մա մաճիհ . . . իլէրիտէ տէլիլ վէ նումունէ իթթիխաղ օլունապիլէն պէօյլէ պիր մուգատ-տէմէյի տախի ճախը կէօրմէղ իտիմ. զիրա պու կիւնտէն իթթիխարէն մատմուազէլին պէնիմ իրատէմտէն պաշգա պիր իրատէսի պուլընմայաճագ տըր։

Պալէնիէ. – (Մատամ տը Սէն-Տիզիէնին սէօզլէրին-

տէն կիւյա ճէրիհատար օլմուշ կիպի՝ քէմալը մէքեաննէթ-լէ.) Մատամ բրէնսէս, պէն մատմուազէլ հագգընտա ասլա միւսամահաքեարանէ տավրանմամըշըմ տըր, պու-անէ գատար հագգանիյէէթի սէօյլէմիշիմ տիր։ Եիմտի տէ, էկէր մատմուազէլ արզու իտէրսէ, քէնտիսինի նազըրըն գօնազընա կէօթիւրմէյէ հազըր վէ էմրինէ մունթազըրըմ: միւմանիլէյհտէն նէ՛ թալեպ իտէճէյինի պիլէմէմ. լաքին, քէնտի հագգընտաքի էճնիյէէթի քեամիլէմի սուի իսթի-մալ իտիպ, պէնի եօլսուզ պիր իշէ վասըթա իթթիխազ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյէճէյինի բէք ալէա պիլիրիմ։

Ատրիէն՝ տէօքթէօրիւն շու միւրայիճէ սէօզլէրինի իչ-լիթտիքատէ, սօն տէրէճէ միւթէէսսիր օլուպ, էլինի տօս-թանէ պիր սուրէթտէ մէրգումա ուզաթարագ.

— Միւսթէերիհ օլընըզ, սատըգ տօսթում. իճրա իտէճէյինիզ թէվաստութտան տօլայը, սօնրա պանա թէ-շէքքիւր իտէճէքսինիզ. զիրա պու խայրխահլըղընը նըսիճ միւքեաֆաթը սիզէ այիտ տիր. – տէտի։

Մ. Թրիէոյ իսէ՝ տօգթէօր Պալէնիէ իլէ աբքայ տ'Էկ-րինելինին էսրարը ճէտիտէսինէ ակեահ օլմատըղընտան, Մ. տ'Էկրինելիյէ զայէթ եավաշ պիր սէտա վէ չաշղընը պիր թաւը ըլա.

— Նէ՞ եաբըյօրսընըզ, չըգըպ կիթմէսինէ միւսաատէ՞ մի կէօսթէրիլէճէք. – տէյու սօրտու։

Մարքի տ'Էկրինելի իսէ, իֆտատէի մէրամա աղազ իտէճէք օլան բրէնսէսի տինլէմէսինի իշարէթլէ անլաթա-բագ.

— Էվվէթ, էվվէթ. – տէյու ճէվապ վէրտի։

Մատամ տը Սէն–Տիզիէ եէկէնինէ տօղրու իլէրիլէ-յիպ, եավաշ պիր սէտա իլէ վէ հէր պիր քէլիմէսի իւզէ-րինտէ տուրարագ տէտի քի.

— Սիզէ պիր սէօզիւմ տահա վար, մատմուազէլ... պու էֆէնտիլէր հուզուրընտա սօն պիր սիւալ տահա ի-

բատ իթմէք խաթէրիմ։ Տէլահլի գավիյէ իլէ տէ թէհագ-
գուգ իթմիշ օլան պուննաճ գապահէթլէրինիզէ բաղմէն,
պէնիմ էվամիրի գաթիյէմէ հալէա մուհաալէֆէթ իթմէք
նիյէթինտէ՞ միսինիզ։

Ա.տրիէն. – Էվէ՛թ, մաատամ։

Բրէննաէս. – Պիր ազ էվվէլ զուհուրա կէլէն բէգա-
լէթէնկիզ վուգուաթատան սօնրա, հալէա հիւքմ ու նու-
ֆուզումա թապի օլմամագ իտտիհասընտա՞ մըսընըզ։

Ա.տրիէն. – Էվէ՛թ, մաատամ։

Բրէննաէս. – Տէմէք տիր քի, սիզէ թէքլիֆ իթտիյիմ
խաթթը հարէքէթէ վէ սուրէթի մայիյէթի նամուսքա-
բանէյէ արզը թէսլիմիյէթէ իթմէքտէն գաթիյէն խաթին-
քաճաֆ կէօսթէրիյօրսընըզ, էօյլէ՞ մի։

Ա.տրիէն. – Մաատա՛մ, պու քէօշքիւ թէրք իլէ, տիկէր
պիր խանէյէ նագլը մէքան իտէճէյիմի վէ օրատա ճա-
լընըզճա վէ խաթէտիյիմ կիսպի իմրաըը էօմր իլէյէճէյիմի
պիր ազ էվվէլ սէօյլէտիմ զանն իտէրիմ։

Բրէննաէս. – Ոօն սէօզիւնիւզ պո՞ւ մը տըր։

Ա.տրիէն. – Էվէ՛թ, ոօն սէօզիւմ պու տըր։

Բրէննաէս. – Էյի՛ տուշիւնիւնիւզ... սէօյլէտիյինիզ
սէօզ բէք աղըր տըր... քէնտիհինիզի սագընընըզ...։

Ա.տրիէն. – Պէն ոօն ճէվապըմը վէրտիմ, մաատամ...
պիր շէյի իչի տէֆա սէօյլէմէմ...։

Բրէննաէս. – Իշիտի՞օր մըսընըզ, էֆէնտիլէր... պէն
իչի սուլհ ըլա թէսվիյէ իթմէք իչուն էլիմտէն կէլէնի տի-
րիդ իթմէտիմ. լաքին հայըֆ քի պիւթիւն ճահտ ու զայ-
րէթիմ պօշա կիթտի. պուննաան սօնրա քէնտի հարէքէ-
թի քիւսթահանէսի սէպէպիյլէ իթթիհատընա մէճպուր
օլաճաղըմ թէատրոյի միւէսսիրէտէն տօլայը վարսըն քէն-
տի քէնտիսինի թէքտիր իթտին։

Ա.տրիէն. – Իսթէտիյինիզ կիսպի հարէքէթի իթմէյէ
մէէզուն սընըզ, մաատամ. (Մ. Պալէնիէյէ տէօնէրէք քէ-

մալը կէրմի իլէ.) Կէլինի՛զ, աղիզիմ տօգթէօր, կէլինիզ.
արթըգ սապրէ թադաթըմ գալմատը. չաբուգ կիտէլիմ
... զահմ իթտիյիմիզ հէր պիր տագըդա՝ նամուսքեար
պիր ֆամիլեանըն աճը աճը կէօզ եաչլարը տէօքմէսինի
պատի օլաճադ տըր։

Պու սէօզիւ միւթէագրիզ, Ա.տրիէն հէքիմ իլէ պիր-
լիքտէ ալէթթաճիլ սալօնտան տըշարը չըգտը։

Բրէննաէսին խըտմէթքեարլարընտան պիրի՝ Մ. Պալէ-
նիէնին արապասընը իլէրիյէ սիւրտիւ վէ Ա.տրիէն՝ տօգ-
թէօրիւն մուամէնէթիյլէ արապայա բաքմագ օլտու. լաքին
պիչարէ գըզճըղագ զիհնէն օ տէրէճէ մէչդուլ ըտը քի,
թապիպին՝ արապա գաբուսընը աչան խըտմէթքեարա եա-
վաշճա պիր իքի սէօզ սէօյլէտիյինի կէօրէմէտի։

Տօգթէօր արապայա կիրերէք մաամուաղէլ տը Գար-
տօվիլին եանը պաչընտա օթուրտըգտա, խըտմէթքեար
արապա գաբուսընը գաբաատը. պիր սանիյէ սօնրա տօգ-
թէօր, արապաճըյա եիւքսէք սէտա իլէ.

—Պիզի քիւչիւք գաբուտան նագըլըն գօնագընա կէօ-
թիւր. – տէտի։

Պարկիրլէր սիւրաթը քեամիլէ իլէ եօլա բէվան օլ-
տըլար։

ԻՋԻՒՆՃԻՒ ԳԼՈՄ

ԳԼՈՄ ԷԼՊԻՍԷԼԻ ՊԻՐ ԺԻԶԻԻԹ

1

ՍԱԻԹԷ ՊԻՐ ՏՕՍԹ

Կիճէնին գարանլըղը օրթալըղը գաբլամըշ օլուպ, հավա տախի ղայէթ պուլանըղ վէ սօղուղ իտի։ Գուպպէի ասիւման՝ ղուրուպը չէմնէ գատար սաֆ վէ պէրրագ օլտըղը հալտէ, եավաշ եավաշ գօյու վէ մահ պուլութլար ալթընտա կիղէնմէյէ պաշլամըշ ըտը. բուզկեար իսէ՝ քէմալը չիտտէթլէ էամէքտէ օլտըղընտան, հէնուզ եաղմաղա պաշլամըշ օլան գար տանէլէրինի գալտըրըպ էօթէյէ պէրիյէ սավուրմագտա վէ եէր եէր գասըրղալար թէշքիլ իթմէքտէ իտի։

Տօգթէօր Պալէնիէնին արապասընըն ֆէնէրլէրի արապա տէրունինէ ղայէթ զահիֆ պիր ըշըղ սալմագտա ըտըլար. արապա տէրունինտէ իսէ՝ եօգարըտա սէօյլէտիյիմիզ վէճհլէ, տօգթէօր Պալէնիէ իլէ Ատրիէն տը Գարտօվիլ օթուրմըշլար ըտը։

Ատրիէնին չէհրէմ լէթաֆէթնիւմասը՝ քիւլ րէնկի գասթօրտան մամուլ քիւչիւք շապգասը իլէ չէրչիվէ միսալի իհամէտա օլունմըշ վէ ֆէնէրլէրին այտընըղըյտա ճիւզիճէ զըյալանմըշ օլտըղընտան, արապայը թէֆքիրի իտէն

գումաշըն գօյու զէմինի իւզէրինտէ պէյազ վէ բարլագ պիր թասվիր կիպի նագշ օլունմագտա ըտը։ Թապիաթ սահիպի գատընլարըն էլպիսէլէրինտէն էքսէրիյա ինթիշար իտէն լաթիֆ վէ պէյրի տէ չէհվէթէնկիզ պիր գօգու՝ ապասընըն տէօրթ էթրաֆընա եայըլմըշ ըտը։ Տօգթէօրուն եանը պաշընտա օթուրմուշ օլան կէնճ գըզըն թավր ու վազիյէթի զարաֆէթ ու լէթաֆէթլէ մալամալ ըտը։ Մահ չուհատան մամուլ ուզուն ֆիսթանը իչինտէ հապա իսիլ միշ օլան զարիֆ վէ ինճէ պէյի՝ տայանմագտա օլտըղը եումշագ եաստըգ իւզէրինտէ շէքլինի նագշ իթմէքտէ իտի։ Պիրի պիրի իւզէրինէ գօյմուշ վէ ազաճըգ իլէրիյէ ուզաթմըշ օլտըղը ուճաճըգ այագլարընը՝ իսալ մագամընա գաիմ օլան գալընն պիր այը տէրիսի իւզէրինէ վազ էյլէմիշ իտի։ Կէօզ գամաշտըրաճագ տէրէճէտէ կիւզէլ օլան չըպլագ սօլ էլինէ, միւքէմմէլ սուրէթտէ իշլէնմիշ պիր մէնտիլ թութմագտա օլուպ, պունընլա եաշարմըշ օլան կէօղլէրինի սիլմէքտէ վէ Մ. Պալէնիէնին հայրէթի ֆէվգ էլ ատէսինի մուճիպ օլմագտա ըտը։

Էվվէլ, պիշարէ գըզճըղագ քէտէրի տէրունը սահգասըյա աղլամագտա ըտը. զիրա Սէն-Տիզիէ գօնագընտա պիր ազ էվվէլ գուհուրա կէլմիշ օլան էսէֆէնկիզ մէնզարէլէրինն աքսը թէէսիրաթընը հըսս իթմէյէ պաշլամըշ ըտը. քէնտիսինէ օ վագթա գատար գուվվէթ պախշ իթմիշ օլան չէվգ ու ճէսարէթի եէրինէ աղիմ պիր քէտէր վէ մէեուսիյէթ գաիմ օլմագտա ըտը. չունքի Ատրիէն՝ միսթագիլ իլ հալ, սէրպէսթ, սապիթգարար, ըշհաբը նէֆրէթ ու հագարէթտէ միւթէազզիմ, իսթիհզաքեարլըգտա պի ինսաֆ վէ մուղայիրի հագգանիյէթ օլան պիր հալէ գարշը բէնչէլէշմէքտէ սօն տէրէճէ ճիւրէթքեար օլմասընա բաղմէն, բէք չաբուգ վէ բէք գօլայ միւթէէսսիր օլուր ըտը. լաքին պու խուսուսը՝ կէրէք խասլասընտան վէ կէրէք անըն ահըպապասընտան տահմա սէթը

իմմէյէ չալըշըը ըաը։ Մաամուաղէլ ոը Գարտօվիլ՝ ճէ-
ատրէթի վէ մէթանէթի ատհիպի պիր գըզ օլմագլա պէրա-
պէր, տիւնեանըն էն չէֆգամըլը վէ էն նագիք մախլուգ-
լարընատ պիրի իտի։ Մէրգուժ իւզէրինատ էրքէքլէրէ
մախաուս պիր հալ գամատ միւշահէտէ օլունամագ ըաը.
պիրա հատտը զամբընատ հագիգի պիր ԳԱՏՐՆ իտի. մա
մաֆիհ, հագիգի պիր գատրն օլմագ հայախսէթիլլէ, քէն-
տի թարաֆընատ էտնա պիր կէվշէքլիք կէօմէրկիմսի
թագտիրտէ, տիւշմէնլէրինին մէօրուր վէ մագրուր օլա-
պիլէճէքլէրինի քէշֆ իտէր իմմէգ, քէնտիսինի տէր հալ
զապթ իմմէյէ տէ մուգթէտիր իտի։

Ատրիէն պիր գաչ տագրգատատ պէրու եուվարլա-
նըպ կիտիյօրտու։ Ատրիէն քէմալը սիւքիւնէթլէ կէօղէ-
րինտէն ագատ եաչ տատլալարընը սիլմէքտէ օլուպ, հէ-
նուզ պիր քէլիմէ պիլէ թէլաֆֆուզ իմմէմիշ իտի. Ա-
տրիէնին չու հալի իսէ՝ տօգթէօր Գալէնիէնին հայրէթի ա-
գիմէ սինի մուճիպ օլմագտա ըաը։ Նիհայէթ Մ. Գալէնիէ՝
կէնճ գըզըն հէյէճանը գալմինատէն ճիտատէն միւթէաճ-
ճիպ օլարագ, հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւնէթի գաթ իլէ
տէտի քի.

— Նէ՞ տիր օ... աղիզէմ Ատրիէն, նէ՞ տիր օ... պիր աղ էվվէլ օ տէրէճէ ճէատրէթ իպրաղ իմտիհինիզ հալտէ, չիմտի աղա՞յօր մի՞սընըզ։

Ատրիէն. – (Հէյէճանըը պիր սէտտա իլէ.) Նէվէ՛թ, աղա՛յօրըմ... սիզին հուզուրընըզտա... եանի պիր տօսթ հուզուրընատ աղա՛յօրըմ... լաքին խալամըն էօնիւնատ ... ասլա՛։

Գալէնիէ. – Մա մաֆիհ... օ ուզուն միւքեալէմէ էտնատընատ... չու հիճվ ու իսթիհզալարընըզ...։

Ատրիէն. – (Տօգթէօրիւն սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Է՛հ, եա՛ Բաղդի... օ գապիլ իսթիհզա մուհարէպէլէրինատ ըզհարը լէյագաթ իմմէյէ գաթլանըըտամ, խօշտանը՞ըմը-

յըմ տէյու զանն խախյօրսընըզ...։ Սէօղիւմէ իմմիտատ իտինիզ, աղիզիմ տօգթէօր, խալամ ըլա քէնտի թարաֆկիլէրինէ գարշը նէֆսիմի միւտաֆատա իմմէք իւզրէ, իճբատընա մէճպուր օլտըղըմ պու գապիլ իսթիհզաքեարլէգլար՝ ինտիմատէ տօն տէրէճէ մէքրուհ վէ մէնֆուր տը։ Ճէատրէթի թատախաթըմտան պահա խախյօրսընըզ... սիզի թէէմմին իտէրիմ քի, պու ճէատրէթիմ՝ քիւսթահանէ պիր ֆիքրէ մալիք օլտըղըմը կէօսթէրմէք իչուն օլմայըպ, իլլա խալամըն պէնիմկէ օ տէրէճէ նէզահքէթտէզ սուրէթտէ մուամէլէ իմմէկտիսինատէն տօլայը հըսս իմտիյիմ քէտէր վէ ըզտըրտապը զապթ ու քէթմ իմմէք նիյէթիլլէ իտի. էվվէթ, խալամ օլաճագ օ վիճտանընըզ գատրն՝ պէնիմ նէֆրէթի վէ իքրահ իմտիյիմ էչխաս հուզուրընտա պէնի բէք չօգ խըրտալատը. լաքին պէն՝ քէնտիլէրինէ հիչ պիր քէօթիլիւք իմմէմիշիմ տիր. պէն անճագ եալընըզճա, սէրպէսթճէ վէ րահաթճա եաշամագ վէ էթրաֆըմտաքի ատէմլէրի մէսուտ կէօրմէք էմէլիմտէ պու-լունմուշըմ տըր։

Գալէնիէ. – Էյի ամմա, նէ՞ եաբաճագսընըզ, ա՛ գըզըմ. կէրէք սիզին սատատէթի հալինիզէ վէ կէրէք սայէնիզտէ նաիլի սատատէթ օլանըարը չէքէմմէյօրսար...։

Ատրիէն. – (Նէֆրէթամիշ պիր սուրէթտէ.) Զէքէմմէյէնլէրին էր պաշընը տա խալամ տըր. մէրգուժ, միւտաէթի էօմրինինու պիր չօգ րէզալէթլէր վէ մուճիպի ար ու հիճապ վագըալարըա կէչիրմիշ օլտըղը հալտէ, կիւյա հալ ու չանըմա մուվաֆֆըգ պիր քիմսէյի սէվմէճէք գատար ալիճէնատ վէ խուլուսքեար օլտըղըմը պիլմէյօր կիպի, գալգմըշ տա պէնի՝ ինսանըն գանընը թէբէսսինէ սըչրապթաճագ պիր թագըմ ազմիյաթըա իմմէ համ խախյօր...։ Ալլահ տա պիլիր քի, էկէր պիր քիմսէյի սէվմէճէք օլսամ, սագլամամ, սէրպէսթ սէրպէսթ սէօյլէրիմ. համթա պիրինի սէվմէքլիյի քէնատիմճէ պիր չէրճֆ ու իֆթիխար ատտ

իսէրիմ. զիրա մուհասպէթ տէնիլէն չէյ, պէնիմ պիլտիկիմ վէճհլէ, տիւնեասա էն զիյատէ մուճիպի իֆթիխար օլան չէյլէրտէն պիրիսի տիր . . . (Պիր գահ տահա ըզտըրսաղա.) Էկէր նամուս, հայսիյեէթ վէ սէրպէսթլիք՝ հէմ մէքրուհ վէ հէմտէ պուտաղաճա օլան պու կիպի չիւպհէլէրտէն ինսանը վիճայէ իթմէյէճէք օլուրսա, նէյէ՞ եարար:

Պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, մաամուաղէլ տը Գարտօվիլ էլինտէքի մէնտիլի կէօզլէրինէ կէօթիւրտիւ:

Պալէնիէ. – (Միւէսսիր վէ քէսկին պիր սէտա իլէ.) Է՛, էլ վէրիր արթըգ, ազիզէմ Աարիէն, գալպինիզի ֆէրահ թուրթընըզ... հէր շէյ կէչմիշ կիթմիշ տիր... պէն սիզին սաատըգ վէ ֆէտաքեար տօսթընըզ օլտըղըմը ունութմայընըզ:

Տօգթէօր Պալէնիէ՝ պու սէօզլէրի իրատ իթտիկի սըրասա, մէճպուռ պուլունտուղը մէհարէթի շէյլթանըքէսէնտանէսինէ րահմէն, գըզարըպ պօզարտը: Պիչարէ Աարիէն իսէ մէրգումը սահիհէն սաատըգ պիր տօսթ աատ իթմէքտէ օլտըղընտան.

— Տօսթում օլտըղընըզը պիլիյօրըմ. պու կիւն պէնի թէսահուպ վէ իլթիզամ իսէրէք քէնտինիզի խալամըն քին ու ղարաղընա հէտէֆ իթմիշ օլտըղընըզը միւտտէթի էօմրիւմտէ գաթման ունութմայաճաղըմ. չունքի խալամըն քէօթիւլիւքլէր վէ ֆիթնէքեարլըգլար խուսուսընտա նէ տէրէճէ մահիր վէ սահիպի իգթիտար օլտըղընը պիլմէզ տէյիլիմ...:

Պալէնիէ. – (Ֆէվգ էլ ատէ պիր գայտոըզլըգ թասլայարագ.) Էվվէթ, լաքին պիզ հէքիմ իզ, պու կիպի ղարաղ վէ ատավէթլէրտէն ազատէ պուլունուրըզ:

Աարիէն. – Ա՛հ, ազիզիմ Մ. Պալէնիէ, մաատամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ թարաֆտարլարը աֆիվ իթմէք նէ տիր պիլմէզլէր: (Պու սէօզիւ սէօյլէտիկի վագթ, պիչարէ գըզ-

ճըղազ տիթրէտի.) Հաթթա, բրէնսէսէ այըգտան այըգա վէ սէրպէսթանէ սուրէթտէ մուխալիֆէթ իտիչիմ՝ այլագ, խաինանէ վէ խասպիսանէ օլան հարէքէտաթտան սօն տէրճէ իքրահ վէ նէֆրէթի իթմէքլիյիմտէն նէյլէթ իթմիշ տիր . . . : Լաքին Ալլահ պիլտիքտէն սօնրա գուլտան նէ՞ սագլայըմ, էօլէճէյիմի տախի պիլսէ իտիմ, եինէ թէրէտիւտա կէօսթէրմէյէճէքտիմ . . . : (Սիմաի հայրէթպախչասընա ֆէվգ էլ ատէ պիր ճալիպէ պախշ իտէն պիր թէպէսիւմի լաթիֆլէ.) Մա մաֆիհ, եաշամայը զիյատէսիյլէ սէվէրիմ... էկէր պիր գապահաթըմ վէ քէնտիմի թէքտիր իտէճէք պիր ճիւնհամ վար ըսա, օ տա բարլագ, կիւզէլ վէ ահէնկլի պիր սուրէթտէ իմրարը էօմր իթմէքլիյիմ տիր. լաքին, սիզտէ պիլիրսինիզ քի, պէն քէնտի խաթա վէ թադսիրաթըմա պիլ իխթիյար գաթլանմագտայըմ:

Պալէնիէ. – (Մէսրուրանէ պիր թամր ըլա.) Բէք էյի, բէք էյի, շիմտի գալպիմ պիր գաթ տահա իթմիշնան քէսագ իյլէտի. զիրա թէպէսիւմ իթմէնիզ խայրա նիյանէ տիր:

Աարիէն. – Էվվէ՛թ, թէպէսիւմ իթմէք՝ էքսէրիյա րահաթը գալպ վէ էճնիյէթի վիճտանա տէլալէթ իտէր . . . մա մաֆիհ, խալամըն պանա իթմիշ օլտըղը պուննճա թէհտիտաթտան սօնրա, թէպէսիւմ իթմէքլիյիմ ըէվա՞մը տըր. լաքին, օ պանա նէ՞ եարապիլիր, էլինտէն նէ՞ կէլիր: Օ տէյիլ ամմա, պու կիւնքի ֆամիլեա ճէմիյէթինին սէպէպի իճթիմա՛ը, մանասը, հիքմէթի նէ՞ իտի. ճիտտէն սէօյլէյօրըմ. աճապա Մ. տ՛Էկրինեի իլէ Մ. Թըրիրոյ կիպի ատէմլէրին էֆքեար վէ նասիհաթլարը պանա թէէսի՞ր մի իտէր տէյու զանն իտիյօրտու . . . : Մուախխարէն, թէտապիրի միւէսսիրէտէն տէ պահս իթտի . . . : Նէ՞ թէտպիր իթթիխազ իտէճէք. պիլի՞յօրմըսընըզ . . . :

Պալէնիէ. – Սէօզ արամըզտա գալսըն եա, պէն զանն

իսէրիմ քի բրէնսէս սիզի գօրգութմագ ֆիքրիյլէ օ սէօզ-
լէրի սէօյլէտի . . . հաթթա իզնա՝ վէ սուլհ թարիգիյլէ
սիզի թահթը հիւքմիւնէ ալմագ իւմիտինտէ տիր . . . :
(Ա.արիէնի հէր վէճհ իլէ թաթմին իթմէք իսթէմիյինտէն ,
խապիտանէ պիր թավր ըլա .) Թօհաֆը չուրաոը տըր քի ,
բրէնսէս՝ քէնտիսինի պիր Ֆէյէ վ-էֆէ-ի գանն իսէրէք ,
սիզին հալ ու մէսէլէքինիզի թէպտիլ իթտիրմէք խայալըն-
տա պուլունույօր : Լաքին պունըարը արթըգ պէրթարաֆ
իսէլիմ . . . : Պունտան սօնրա , սիզին նագարրուպա կէօզ-
լէրինիզ օլանճա շաշաալարըյլա բարլամալը տըր քի ,
կէօրմէյէ կիթտիյիմիզ նագըրըն դալպինի ճէլպ վէ մէֆ-
թուն իյլէսին :

Ա.արիէն . – Հագգընըզ վար , ազիզիմ տօգթէօր . . .
ինսան տահմա քէտէր վէ մահզունիյէթտէն սագընմալը
տըր . պիրա քէտէրէ տիւշար օլմանըն պաշըճա մահզու-
լարընտան պիրի տէ , պաշգալարընըն էլէմ ու քէտէրինի
ունութմագ խուսուսը տըր . . . : Լաքին չու պուտալալը-
ղընա պագընըզ , սիզտէն թալէպ իթտիյիմ մուամէնէթ
նէ՞ իչուն օլտըղընը անլաթտըրմագտըղըն , սիզին միւրիւվ-
վէթ վէ համիյէթինիզտէն իսթիֆատէ իթմէք իսթիյօրըմ

Պալէնիէ . – Պէրէքէթ վէրսին քի գօնուշմագա տահա
բէք չօգ վագթըմըզ վար . գիրա նագըրըն գօնագը սիզին
քէօչքիւնիւզտէն բէք ուզագ տըր :

Ա.արիէն . – Պիր իբի քէլիմէ իլէ մէսէլէյի սիզէ արզ
իսէյիմ . օ տէլիգանըը իչճինին (Ա.կրիքօլըն) նագարը թէ-
վէճճիւհ վէ մէրհամէթիմի ճէլպ իթմէսինին տէպէպլէրինի
սիզէ զաթէն տէյլէմիշիմ տիր . մէրգում տէլիգանըը ,
հէմ տէմիրճի վէ հէմտէ շաիր օլուպ , բէք չօգ գասիտէ-
լէր ինշատ իթմիշ օլտըղընտան , պու սապապ՝ սօն տէրէճէ
մէյուսանէ պիր չէնրէ իլէ քէօչքիւմէ կէլտի վէ թէրթիպ
իթմիշ օլտըղը պիր իբի նէշիատէի տէպէպիյլէ սուի գանն
ալթընտա պուլունտըղընը վէ թէվգիֆ իսթիպպ հապսա

իլգա իսթիճէճյինի վէ քէնտիսի հէր նէ գատար պի կիւ-
նահ իսէ տէ , թուրթուլուպ մահպուս իսթիճէճէք օլուրսա ,
եէկճանէ մէտարը իսթինտը օլտըղը ֆամիլճատը աճընը-
տան էօյէճէյինի քէմայը ըզտըրտագը գալպալէ պէյան
վէ քէմաֆիս սապադ սէրպէսթի պըրագըլըպ չալըշտագիւ-
մէսի իչուն պէնտէն պիր քէֆալէթի ագճէսի թալէպ իյլէ-
տի . պէն տէ սիզին նագըը ըլա օլան տօսթլուղընըղը տէր-
սթարը իսէրէք , բէճատընը դապուլ վէ իճագընըն իճրա
իսթիճէճյինի վատ իյլէտիմ . լաքին պիչարէ տէլիգանըը
հիւքիւմէթի թարաֆընտան զաթէն թէհարրի իսթիմէքտէ
օլտըղընտան , անը քէօչքիւմիւն պիր կիզլի եէրինէ սագ-
լամագ նիյէթինտէ պուլունտում . մա մաֆիհ խալամ , պու
իչէ նէ մանալար վէրտիյինի պիլիրսինիզ : Շիմտի տէօյլէյի-
նիզ , ազիզիմ տօգթէօր , սիզին թալսիյէնիզ սայէսինտէ ,
նագըը էֆէնտի բէճա վէ թէմէննիյաթըմըզը գապուլ վէ
քէֆալէթի ագճէսիյլէ իչճինին սէպէպյինի թախլիյէ իսէ-
ճէք մի տիր :

Պալէնիէ . – Հա՛յ հա՛յ . օ խուսուստա զէրրէ գատար
չիւպհէ իթմէյինիզ . պունտա պիր կէօնէ միւշքիլաթ եօգ
տըր . խուսուսըյլա սիզ՝ պէլաղէթ վէ ֆէսահէթի լիսա-
նընընզա , վուգուաթը միւմանիէյհէ արզ ու իֆատէ իսէ-
ճէք օլուրսանըզ , մուվաֆֆագիյէթի թէէմին իսթիմիշ տէ-
մէք տիր :

Ա.արիէն . – Լաքին , ազիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ , պէնիմ
կիպի պիր կէնճ գըզը նագըրըն գօնագընա կէօթիւրմէնի-
դի բէճա իթմէք կիպի պէյլի տէ սիզէ զարիպ կէօրիւնէն
պիր գարարը նէ՛ իչուն իթթիխաղ իթտիյիմի պիլի՞ր միսի-
նիզ :

Պալէնիէ . – Էվվէ՛թ , հիմայէ իթտիյինիզ տէյլի գանըը
իչճինի տահա զիյատէ մուսիբրանէ պիր սուրէթտէ թավ-
սիյէ իթմէք իչուն . . . տէյլի՞ մի :

Ա.արիէն . – Էվվէ՛թ . . . պիր տէ խալամըն հէր թա-

բաֆա նէշը իտէճէյի պէտիհի օլան վէ մալիւմինիզ օլաը-
ղը իւղրէ, պու կիւն բօլիս գօմիսէրինին զապթնամէսինճէ
գայտ իթթիրմիշ օլաըղը պիր թագըմ իֆթիհրա վէ ազվի-
յաթը սուրէթի գաթիյէտէ ճէրհ իթմէք նիյէթիյլէ իտի.
իշլէ պու սէպէպլէրտէն նաշի, եւ-քսէք պիր մէվզըտա
պուլընան պիր զաթա միւրաճաաթ իթմէյի թէրճիհ իյլէ-
տիմ, վուգուի հալին նէտէն իպարէթի օլաըղընը միւամա-
լէյհէ նագլ իտէճէյիմ վէ օ տա սէօղիւմէ ինանաճագ
տըը. չունքի հագգգաթընն էօյլէ պիր սէտաաը վար տըը
քի, անա հավալէի սէմ' իտէն քիմնէ գաթան ալտան-
մազ:

Պալէնիէ. – Պունլարընն քեաֆֆիէսի տէ ագիլանէ սու-
րէթտէ տիւշիւնիւլմիւշ շէյլէը տիր, ադիզէմ մատմուա-
զէլ Ա.տրիէն, Մէսէլի մէշհուր ֆէհմլատընճա, սիզ պիր
թաշ ըլա իքի գուշ վուրաճագ վէ թագիրի տիկէըլէ պիր
էյի ամէլ իլէ իքի հագգանիյեէթի գազանմըշ օլաճագը-
նըզ տըը. էվվէլի էմրտէ պիր թագըմ թէհլիքէլի աղվի-
յաթը ճէրհ իտիպ, մուահատարէն տախի միւհթէրէմ պիր
տէլի գանլընըն սէպէյլինի թախլիյէ իթտիրէճէքսինիզ տիր:

Ա.տրիէն. – (Կիւլէրէք.) Բէք ալէտ. իշթէ շու ֆէ-
րահպախշ իւմիտ սայէսինտէ, էվվէլքի պէշաշէթիմ գալ-
պիմտէ էզգէրի նէվ զուհուր իթմէքտէ տիր:

Պալէնիէ. – (Ֆէյլէսոֆանէ պիր թավը ըլա.) Հա՛յ
հա՛յ. տիւնէատա հէր շէյ ինսանըն նօգթահ նագարընա
վէ իւմիտինէ վապէսթէ տիր:

Ա.տրիէն՝ հիւքիւմէթի մէշրութէ (սահմանադրական
կառավարութիւն) ուսուլինտէն վէ իմթիյազաթը իտարէ-
տէն քիւլլիյէն պի վուգուֆ օլտուգտան պաշգա, տօգ-
թէօր Պալէնիէ հագգընտա տախի սօն տէրէճէ էֆհիյէթի
ամիյանէսի պուլունտըղընտան, մէրգումըն սէօյլէտիյի
սէօզլէրտէն գաթան շիւպհէյէ զահիպ օլմատը. պինահէն
ալէյհ, քէմալը մէսէրրէթլէ տէտի քի.

— Ա՛հ, նէ՛ սատտէթ, նէ՛ իդպալ... նագըը ըլա գօ-
նուշուպ իչի պիթիրտիքտէն սօնրա, մարէշալ Սիմոնըն
գըզլարընը ալմաղա կիտէճէյիմ զէման իշճինին պիչարէ
վալիտէօնի թէչվիղ վէ թաթմին իտէպիլէճէյիմ տիր.
պէտապախթ գատընճըզաղ՝ օղլունըն հէնուզ խանէյէ ավ-
տէթ իթմիշ օլմատըղընտան տօլայը, պէլքի տէ շու արա-
ըզ քէտէր վէ վէսվէսէյէ տիւշար օլմուշ տըը:

Պալէնիէ. – (Կիւլիւմսէյէրէք.) Էվվէ՛թ, պու արզու-
ներզա տա նախլ օլապիլէճէքսինիզ, ադիզէմ Ա.տրիէն. զիրա
պիզ նագըրա օ գատար իպրամաթտա պուլունաճաղըզ
վէ օ սէրէճէ մահիրանէ թէտպիրլէր իսթիմալ իտէճէյիզ
քի, պիչարէ վալիտէսի՝ օղլունըն թէվգիֆի խապէրինի ալ-
մազտան, թախլիյէի սէպիյլի միւժտէսինի ալաճագ տըը:

Ա.տրիէն. – (Ակիմ պիր նէշէ իլէ.) Թարաֆընըզտան
կէօրտիւյիւմ շու լութֆ ու միւրիւվվէթի էօմրիւմ օլտըզ-
ճա ունութմայաճաղըմ, ադիզիմ տօգթէօր. հագգդաթէն
սէօյլէրիմ քի, էկէր մէ յոանտա պու տէրէճէ վէխիմ սէ-
պէպլէր օլմամըշ օլսայըտը, սիզէ գըյմէթտար պիր զէ-
ման զախպ իթտիրմիշ օլտըղըմտան տօլայը մահճուպ օլա-
ճագտըմ. լաքին սէն սիզին հըսսիյաթընը գալպինիզի պի-
լիրիմ...:

Պալէնիէ. – (Պիր ազ էնճինյէ չէքէրէք.) Հագգընըզ-
տաքի սատտագաթը քեամիլէ վէ մուհապպէթի խալիսանէ-
մի պէլ ֆիիլ իսպաթ իթմէքտէն պաշգա պիր արզու վէ
էմէլիմ եօգ տուր:

Տօգթէօր Պալէնիէ պու սէօզլէր սէօյլէմէզ, ա-
րապա գաբուսընտան տըշարը էնտիշէլի պիր նագար աթֆ
իթտի. զիրա արապա օ էսնատէ Օտէոն մէյոանընտան
կէշմէքտէ վէ կէօզ կէօզու կէօրմէյէճէք տէրէճէտէ քէս-
րէթլէ եաղմագտա օլան գար պուլութընա բաշմէն, քեա-
միլէն թէնվիր իտիլմիշ օլան թէֆաթրընըն անը կէօրիւնմէք-
տէ օլուպ, Ա.տրիէն տախի պու սըրատա պաշընը օ թարա-

ֆա չէվիրմիշ պուլունաըզընտան , Օտէոն մէյտանը թա-
րաֆլարընա նէ՛ իչուն կէլմիշ օլարզլարընտան թէաճճիպ
վէ չիապհէ իտէպիլիր իտի ։ Պինաէն ալէյհ ոօզթէօր , պիր
թէատիր մահիրանէ իլէ Ատրիէնին նազարը տըզդաթընը
քէնտիսինէ ճէլպ իթմէք իչուն՝ պիրտէն պիրէ .

—Ա՛, հա՛ Բապպի . . . ազ գալտը ունուԹաճագտըմ.
– տէյու հայդըրտը ։

Ատրիէն . – (Ֆէմալը կէրմի իլէ ոօզթէօրէ ոօղրու
տէօնէրէք .) Նէ՞ վար , մսիէօ Պալէնիէ , նէ՞ օլույօրսընըզ ։

Պալէնիէ . – Նազըր նէզտինտէ վագը օլաճագ րէճա-
լարըմըզըն մուվաֆֆագիյէթի պուլմասընճա զայէթ մու-
հիմ օլան պիր չէյի ունուտույօրսուս ։

Ատրիէն . – (Վէյալէսէլի պիր սուրէթտէ .) Նէ՞ պիր օ ,
աճապա անլայապիլի՞ր միյիմ ։

Մ. Պալէնիէ խապհանէ պիր Թավը ըլա կիւլիւմսէ-
յէրէք .

— Հէր ատէմին պիրէր զաիֆ տամարը պուլուն-
մասըԹապիի տիր . վիւքէլա սընֆը իսէ պայադը խալդ-
տան տահա զիյատէ զաիֆ տամարը տըր . չիմտի մուա-
վէնէթինի թէմէննիյէ կիԹոիյիմիզ զաթ տախի պու գա-
պի քէսանտան պիրիսի օլուպ , ճալիպի իսթիհզա օլաճագ
տէրէճէտէ իւնվան վէ էլգապ պուտալասը տըր . էկէր
քէնտիսինի Ն–ըէր էֆէնդի տէյէրէք սէլամլամայաճագ օ-
լուրսանըզ , պիրտէն պիրէ հիտատէթ ու զաղապընը Թահ-
րիք իթմիշ օլուրսընըզ ։

Ատրիէն . – (Ֆէզալիք կիւլիւմսէյէրէք .) Սիզ օլ պապ-
տէ միւսԹէրիհ օլունուզ , ազիզիմ մսիէօ Պալէնիէ . իս-
Թէրսէնիզ՝ Տէվլէթլը– Ն–ըէր էֆէնդի հազրէթլէրէ տախի տէյէ-
պիլիրիմ . զանընըմա կէօրէ՝ պու իւնվան տախի չիմտի գուլ-
լանըլան էլգապը րէժիյէտէն տիր ։

Պալէնիէ . – Խա՛յր , չիմտի գուլլանըլմազ . . . լաքին
գուլլանսանըզտա պիր պէհս եօգ տուր . հաթԹա էկէր պիր

էքի տէֆա տախի ֆէնէնէօ սըֆաթընը իսԹիմալ իտէճէք
օլուրսանըզ , իչիմիզ տահա չաբուգ պիԹէճէք տիր ։

Ատրիէն . – ՄիւսԹէրիհ օլունըզ , ազիզիմ ոօզթէօր .
ասըլզատէկեան մէյանընտա պայադը ատէմլէր պուլընտըզը
միսիլու , վիւքէլա սընֆընտա տախի գապա ատէմլէր էք-
սիք օլմատըզընտան , Մ. Ժուրտէնի տէր խաթընը իտէրէք ,
րիճալը քիպարտան օլան պու զաթընն հըրսը չան վէ քիպր
ու զուրուրընը մէմլուն իտէճէյիմ տիր ։

Պալէնիէ . – (Ատրապասընընն՝ Օտէոն մէյտանընտան
ԲանԹէոն մահալլէսինէ կիտէն գարանլըգ ոօզագլարա
կիրմիշ օլտըզընը քէմալը մէմլունիյէթլէ կէօրէրէք .)
Պէն պու խուսուսը սիզէ հավալէ իտէրիմ . քէմալը մէհա-
րէթլէ իճրա իտէճէյինիզէ զէրրէ գատար չիւպհէմ եօգ
տուր ։ Լաքին ըզհարը քիպր ու զուրուր իթմէսինտէն ոօ-
լայը , ոօսԹուտ նազըրը Թայիպ իթմէյէ տէ ճէսարէթի ի-
տէմէմ . չունքի պու քիպր ու զուրուրը պիզէ ֆահտէլի
օլաճագ տըր ։

Ատրիէն . – Պու գապիլ տէսիսէլէր զարարսըզ չէյ-
լէր տիր . վէ սիզի Թէէմին իտէրիմ քի , Թէատիրի մէզ-
քիւրէ միւրաճաաթ իթմէքլէ գաթան մուզտարըպ օլմա-
յաճաղըմ . . . ։ (Պատէհու , արապանըն գարուսընա ոօղ-
րու է յիլէրէք .) Եա՛ Բապպի , պու ոօզագլար նէ՛ գատար
գարանլըգ եա՛ . . . պու նէ՛ բուզկեար . . . պու նէ՛ գար ,
աճապա հա՞նկը մահալլէտէ պուլունըյօրըզ . . . ։

Պալէնիէ . – (ԹալԹիֆքեարանէ պիր սուրէթտէ .) Նա-
սը՛լ , վա՛յ նանքէօր մահալլէլի վա՛յ . . . սէվկիլի մահալ-
լէնիզ Սէն–ժէրմէն վարըշընտա պուլունտրգընըզը , տիւք-
քեանլարըն ֆըգտանընտա՞ն տա մը անլայամատընըզ ։

Ատրիէն . – Պէն զանն իտիյօրտում քի , օ մահալլէ-
տէն չօգտան պէրու ուզագլաշտըգ ։

Պալէնիէ . – (Կիւյա նէրէտէ պուլունտրգլարընը անլա-
մագ իսթիյօրմըշ կիպի , արապա գարուսընա ոօղրու է յի-

լերէք ։) Պէն տէ էօյլէ զանն իտիյօրտուտ. լաքին էլան օ-
րատա ըմբլըզ . . . ։ Պիչարէ արապաճըմ՝ եիւղիւնէ գըր-
պաճ կիպի ուրմագտա օլան գարտան էթրաֆընը կէօրէ-
մէյէրէք , պիր ապ էվվէլ եօլու շայըրմըշ օլմալը տըր .
լաքին չիմոի տօղրու եօլու պուլտուգ . . . էվվէ՛թ , էվ-
վէ՛թ , անլատըմ, Սէն-Կիյեոմ սօգաղընտա պուլունույօ-
րըզ . պու սօգագ՝ գարանլըգ վէ հիւղնէննկիզ պիր եէր
տիր . չու գատար քի , օն տագըգտայա գատար նաղըր է-
ֆէնտինին գօնաղընն խուտուսի գաբուսընա վասըլ օլապի-
լէճէյիզ . դիրա պէնիմ կիպի մահրէմ տօսթլար՝ պէօյիւք
գաբունըն մէրասիմի թէչրիֆկիյէսինտէն ապատէ գալմագ
իմթիյազընը հախզ տիրլէր ։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ հէր տահմ արապա ի-
լէ տրշարը չըգան ատէմլէր կիպի , Բարիսին բէք չօգ տօ-
գագլարընտան վէ րիճալը քիպարա մախսուս ատաթը
րէսմիյէետէն օ տէրէճէ պի խապէր իտի քի , Մ. Պալէնի-
էնին թէէքիտէն իֆատէ իմթիյի սէօզլէր հագդընտա հիչ
պիր չիւպհէյէ զահիպ օլմատը . դիրա պալէատէ դիքը իմ-
թիյիմիզ վէճհլէ , տօգթէօր իւզէրինտէ աչըրը մէրթէպէ
էմնիյէէթի վար ըտը ։

Մատամ տը Սէն-Տիզիէնին գօնաղընտան մուֆարա-
գաթ իտէլիտէն պէրու, տօգթէօր Պալէնիէնին տիլինին ու-
ճընտա պիր շէյ տօլաչմագտա ըտա տա , Ատրիէնին նա-
զարը էմնիյէթինտէն տիւշէր գօլդուսըլյա , սէօյլէմէյէ
պիր տիւրլիւ ճէսարէթի իտէմէյօրտու ։ Ատրիէն տը Գար-
տօվիլ՝ բրէնէս իլէ վագը օլան միւլագաթը՞էննասընտա ,
քէնտիսինտէն կիզլէմիշ օլտըգլարը դայէթ մուհիմմ մէն-
ֆաաթլարտան պահս իմթիշ օլտըղընտան , տօգթէօր՝ ին-
րէք բրէսէսին վէ կէրէք Մ. ո՛էկրինեէինին պիրտէն պիրէ
ալթ իւսթ օլմուշ օլտուգլարընը դայէթ գուրնազ վէ
մուտադիդ օլտըղը ճիհէթլէ սէղէպիլմիշ իտի . պի-
նաէն ալէյհ , Ատրիէն ալէյհինտէ գուրուլմագտա օլան

վէ ժէզիւիթի ճէմիյէէթինին էվամիր վէ նէվահիսինէ քէօր
քէօրիւնէ իթաաթա մէճպուր օլմատը սէպէպիյէ քէնտիսի
տէ իչթիրաք իթմէքտէ օլտըղը չու ֆէսատ տօլապընըն՝
մէրգումէտէն կիզլէտիրլէրի մէնաֆիի ադիմէյէ միւթէալ-
լիգ իտուրինէ արթըգ չիւպհէսի գալմամըշ վէ մէնաֆիի
մէղքիւրէնինին նէտէն իպարէթի օլտըղընը անլամագ ար-
զուսըյա սուղան օլմագտա պուլունմըշ ըտը . չունքի ,
մէնտուպ օլտըղը ճէմիյէէթի միւտիհիչէնին ադատ սախրէսի
կիպի , քէնտիսի տէ դամմազըգ վէ ճասուսըգ իթմէք
մէճպուրիյէէթինտէ պուլունտըղընտան , գալպինտէ , հա-
սէտքեարըգ , էմնիյէթսիզլիք վէ իսապսանէ պիր մէրագ
կիպի իչթիրաքը թէօհմէթտէն այրըլմազ օլան պիր թա-
գըմ գապայիսի մէնֆուրէնին թէվէսսիւ վէ թէզայիւտ
իթտիյինի հքսա իտիյօրտու ։

Պունտան վազիհէն անլաշըլըր քի , տօգթէօր Պալէնիէ՝
Մ. տ'Էկրինեէինին թէրթիպաթ վէ թէսավվուրաթընա եար-
տըմ իթմէյի գարարլաշտըրմըշ օլմազլա պէրապէր , քէն-
տիսինտէն կիզլէմիշ օլտըգլարը շէյի անլամագ խուսու-
սընտա տա սօն տէրէճէ ղայրէթքէշ պուլունըր յօրտու .
պինաէն ալէյհ , պիր միւտտէթտէն պէրու տէվամ իտէ-
կէլէն թէրէտտիւտաթընա ղալէպէ իտէրէք վէ վագթը
տա միւնասիպ պուլարագ , պիր տագըգա գատար սիւ-
քիւթ իթտիքտէն սօնրա տէտի քի .

— Սիզէ պիր շէյ սիւալ իտէճէյիմ, մատմուազէլ ,
ֆագաթ պու սիւալիմի պէլքի տէ միւնասէպէթսիզ ատտ
իտէճէքսինիզ տիր . . . էկէր հագըգաթէն էօյլէ իտ ,
ճէվապ վէրմէյինիզ . . . ։

Ատրիէն . – Սէօյլէյինիզ , րէճա իտէրիմ ։

Պալէնիէ. – Բօլիս գօմիսէրինին կէլմիշ օլտըղը մատամ
տը Սէն–Տիզիէյէ իսապէր վէրիլմէզտէն պիր գաչ տագըգա
էվվէլ, չիմոիյէ գատար սիզտէն քէթմ իտիլմիշ օլան պագը
մէնաֆիի ճէսիմէտէն պահս իթմիշ իտինիզ, տէյի՛լ մի ։

Ատրիէն . – Էվվէթ , ատղրու տըր ։

Պալէնիէ . – (Հէր պիր քէլիմէի իւղէրինտէ տուրա-
րագ .) Պու սէօզլէրինիզ զանն իտէրսին քի բրէնսէս իւղէ-
րինտէ չիտաէթլի պիր թէէսիր բէյտա իլլէտի ։

Ատրիէն . – Հէմ օ գատար չիտաէթլի քի , ֆարղընա
վարտըղըմ պաղը չիւպհէլէրիմ՝ հադըգաթը հալէ միւ-
պէտաէլ օլտու ։

Պալէնիէ . – (Միւտահէնէքեարանէ պիր թաւըր ըլա .)
Ազիզէ գըզըմ , պու պահսը զիքր իտիշիմ՝ հիյնի հաճէթ-
տէ սիզէ իյֆաի խըտմէթ իթմէք իչուն օլտըղընը պէ-
յանէ հաճէթ եօգ տուր զանն իտէրիմ . էկէր պունտան
զիյատէ պիր շէյ իֆատէ իթմէքտէ պիր կէօնէ մահզուր
կէօրիւյօրսանըզ , հիչ պիր շէյ սիւալ իթմէմիշիմ կիպի
ֆարզ իտինիզ ։

Ատրիէն տէրհաի միւլահաղաթա տալըպ պիր գաչ
տադըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , ճէվապէն .

— Պու մէսէլէյէ միւթէալլիգ էօյլէ շէյլէր վար տըր
քի , հէնուզ պէն տէ պիլմէմ . . . պունտան պաշգա , անքն
պաղը ճիհէթլէրինի սիզէ սէօյլէյէպիլտիյիմ հալտէ , պա-
զըարընը տա կիպի սագլամաղա մէճպուրըմ։ Լաքին սիզ ,
հագգընտա պու կիւն սօն տէրէճէ սատադաթ վէ խայր-
խահլըգ իպրազ իթմիշ օլտըղընըզտան , էմինիյէթիմին եէ-
նի պիր տէլիլինի տահա կէօսթէրմէքտէ , քէնտիմի պախ-
թիյար ատտ իտէճէյիմ . – տէտի ։

Պալէնիէ . – (Մահզունանէ .) էօյլէ իսէ , հիչ պիր
շէյ սէօյլէմէնիզի խսթէմէմ . զիրա կէօսթէրտիյիմ սատա-
գաթա պէտէլ պիր նէվ՝ միւքեաֆաթ ալմըշ զանն օլու-
նաճաղըմ . մա մաֆիհ , պէն սիզէ իյֆաի խըտմէթ իթ-
մէքտէ հըսս իթտիյիմ զէվգ ու մէսէրրէթ սայէսինտէ ,
պին քէնդի մաղհարը միւքեաֆաթ օլմուշըմ տըր ։

Ատրիէն . – (Մ. Պալէնիէնին ըզտըրտապաթը վիճատա-
նիյէսինէ գուլագ սամամըշ կիպի կէօրիւնէրէք .) Պէնի

տինլէյինիզ . . . ազ չօգ եագըն պիր զէմանտա , ֆամիլ-
եամ աղասը պէյնինտէ ճէսիմ պիր միրասըն թագսիմ
խիլէճէյինէ կինանմադա գուվվէթլի սէպէպլէրիմ վար
տըր . պէն՝ ֆամիլեամըն պիւթիւն աղասընը թանըմամ .
զիրա նանթ ֆէրմանընընըն լաղվ ու իպթալ խիլմէսինտէն
սօնրա , թէքմիլ սիլսիլէմիզ մէմալիքի էճնէպիյէյէ տա-
ղըմըշ վէ տիւրլիւ տիւրլիւ մուսիպէթլէրէ կիրիֆթար օլ-
մուշ տըր ։

Պալէնիէ . – (Սօն տէրէճէ մէրագլա .) Սահի՛հ մի . . .
պու միրասըն նէրէտէ օլտըղընը , քիմսէյնէ կէլտիյինի , չիմ-
տի քիմին եէտինտէ պուլունտուղընը պիլի՞րմիսինիզ ։

Ատրիէն . – Պիլէմէմ . . . ։

Պալէնիէ . – Էօյլէ օլտըղը հալտէ , հադգընըզը նա՞-
սըլ իսպաթ իտէճէքսինիզ ։

Ատրիէն . – Գարիպէն անլայաճաղըմ ։

Պալէնիէ . – Բի՛մ անլաթաճադ տըր ։

Ատրիէն . – Սէօյլէյէմէմ ։

Պալէնիէ . – Պէօյլէ պիր միրասըն մէվճուտ օլտըղընը
սիզէ քի՛մ խապէր վէրտի ։

Ատրիէն . – (Էսնաի միւլագաթտա էքսէրկյա կէօս-
թէրտիյի չէվգ ու նէչէյէ մուզայիր տիւշէն լաթիֆ պիր
մաղմումիյէթլէ .) Պունը տա սէօյլէյէմէմ . պու պիր սըրր
. . . հէմ տէ զարիպ պիր սըրր տըր . . . արա սըրա պէնի
պուլմուշ օլտըղընըզ հէյէճան վէ տալղընըզ զէմանլա-
րընտա , պու սըրրա թէալլիգ իտէն պագը ահվալը խա-
րիգ իւլ ատէյի տիւշինիւր տուրտուրտում ։ Էվվէ՛թ . . . օ
զէմանլար զիհնիմտէ զայէթ եիւքսէք վէ զայէթ միւհիմ-
չէմ ֆիքրլէր թէվէլլիւտ իտէր իտի . . . ։

Ատրիէն՝ պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա , պահ-
րը թէֆէքքիւրտա միւսթաղրագ օլարագ , իսթիյարը
սիւքիւթ իլլէտի ։

Մ. Պալէնիէ իսէ՝ մէրգումէյի չու տալղընըզ հալին-

տէն գուրթարմագ իսթէմէտի. զիրա պու հալ քէնտի ի-
չինէ էբի ճիհէթլէ եարար ըտը. էվվէլչէն՝ մատմուազել
տը Գարտօվիլ, արապանըն կիթմէքտէ օլտըղը եօլուն նէ-
րէսի իտուլինի անլայամազ ըտը. սանկիչէն՝ ոօգթէօր,
Ա.արիէնատէն իչիթմիշ օլտըղը էսրար հադգընտա իտարէի
էֆքեար իթմէյէ վադթ պուլապիլիր իտի. Թապչէն հաիզ
օլտըղը ֆէրասէթ ու զէքեավէթի սայէսինտէ, պու իչտէ
աբբայ տ'Էկրինէի իչուն պիր միրաս մէսէլէսի մէվճուտ օլ-
տըղընը միապհէմ սուրէթտէ հըսս իթմիշ իտի. իմտի, պու
մատտե հադգընտա վադթ դահպ իթմէքսիզին խաֆի պիր
րաբօրթօ Թանզիմ իթմէքլիյի գարարլաշտըրըր: Ֆէնտի
քէնտինէ շէօյլէ տիւշիւնմէքտէ իտի. պու մէսէլէ իբի
շէյտէն խալի գալամազ. եա՛ Մ. տ'Էկրինէի պու իչտէ ժէ-
ա-էր ֆեդեռէցիոնին Թալիմաթընա Թէվֆիգէն հարէքէթ իտի-
յօր. վէ եա՛ քէնտի էֆքեարը շախսիյէսինէ խօթինատ
էյլէյօր. պիրինճի գաղիյէտէ, Թանզիմ իտէճէյի րաբօր-
Թօ պիր վադըայը Թատատիգ իտէճէքտի. իքինճի գաղիյէ-
տէ իսէ՝ պաշգա պիր սըրր մէյտանա չըգարմըշ օլա-
ճագտը:

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ իլէ Մ. Պալէնիէ պիր
միւտաէթ տէրին պիր սիւքիւնէթ իչինտէ գալտըլար. ա-
րապանըն Թէքէրլիքլէրինին կիւրիւլթիւսիւ պիլէ պու սիւ-
քիւնէթի իսլալ իթմէմէքտէ իտի. զիրա Թօքրատ Իւզէ-
րինտէ գաթը պիր գալ պիրիքմիշ վէ սօգատգլար տախի
բէյ տէր բէյ Թէննհալաշմագտա պուլունմըշ ըտը:

Ծօգթէօր Պալէնիէ՝ սօն տէրէճէ մահիր, ճիւրէթքեար
վէ Ա.արիէն տախի հէր չէյէ քէօր քէօրիւնէ միւթէգիտ
օլմագլա պէրաբէր, գուրտըղը տօլապըն Թէմամըյլա նա-
իլի մուվաֆֆագիյէթ օլաճաղը հադգընտա պիւթիւն
պիւթիւն էմին տէյիլ իտի. զիրա Թէհլիքէլի տագըգա
նագլաշմագտա օլուպ, իհթիյաթօղլուգ սէմէրէսի օլա-
րագ, Ա.արիէնին վիննիտէ ույանտըրըլան էտնա մէրթէ-

պէ պիր չիւպհէ, տօգթէօրիւն պիլ ճիւմլէ Թէրթիպաթ վէ
Թէսավվուրաթընը Թար ու մար իտէպիլիր իտի:

Ա.արիէն, Սէն-Տիզիէ գօնաղընտա տիւչար օլտըղը
պիր խայլը հէյէճանլարատան զաթէն տէրման վէ Թագա-
թը գալմամըշ օլտըղընտան, զանղըր զանղըր Թիթրէմէք-
տէ իտի. զիրա տօղուգ կիթտիքճէ արթմագտա օլուպ,
քէնտիտի իսէ՝ տօգթէօրէ րէֆագաթ իթմէքճիւն կէօսթէր-
տիյի իսթիճալ սէպէպիյլէ, պիր շալ վէ եա պիր մանթօ
ալմագա պիլէ ունութմըշ ըտը:

Էրէյիճէ պիր միւտաէթտէն պէրու արապա՝ ճէսիմ
վէ եիւքսէք պիր տիվար ալթընտան կէչմէքտէ օլուպ, պու
տիվար իսէ՝ գարլար արաօընտան, պուլուԹլարյա մէս-
Թուր օլան գուպպէի սէմա ալթընտա պէմ պէյազ կէօ-
բիւնմէքտէ իտի: Օրթալըղը տէրին վէ հիւզնէննկիզ պիր
սիւքիւնէթի իսթիյա էյլէմիշ իտի:

Ա.րապա Թէվազուճ իթտի: Խըտմէթքեար տէրհալ
աչաղը էնիպ մանէտար պիր սուրէթտէ պէօյիւք պիր ա-
րապա գաբուսընը չալմագա պաչլատը. չէօյլէ քի, էվվէլա
ալէլ աճէլէ իքի քէրրէ վէ էբէյիճէ պիր ֆաօընտան սօն-
րա տախի պիր քէրրէ ուրտու:

Ա.արիէն պու հալին ֆարգընա վարամատը. չունքի
ուրընտան տարպէլէր բէք չիտտէթլի տէյիլ իտիլէր. պուն-
տան պաշգա, տօգթէօր՝ պու մանիտար իչարէթին սէսի-
նի էօրթմէք ֆիքրի իլէ, տէրհալ քէլամա պաչլայըպ քէ-
մալը մէսէրրէթլէ.

— Նիհայէթ վասլ օլտուգ. զայէթ ճաղիպէլի կէօ-
բիւնէրէք, միւմանիլէյհին գալպինի ճէլպ իթմէյէ ճահտ
իտինիզ, մատմուազել. Եանի պէչաէթի Թատիաթընըզը
անընն հուզուրընտա տախի իպրազ իթմէքտէն չէքինմէյի-
նիզ. – տէտի:

Ա.արիէն. – (Կիւլիւմսէյէրէք.) Սիզ միւսԹէրիհ օլու-
նըզ, ազիզիմ. էլիմտէն կէլէնի տիրիղ իթմէյէճէյիմ:

(Պատէհու պիլա իսթիյար թիթրէյերէք.) Պու նէ՛ տէհ-
չէթլի սօղուգ. ազիզիմ մնսիէօ Պալէնիէ, սիզէ իզրար ի-
տէրիմ քի, պու ագշամ, պէնիմ մինի մինի վէ էօքսիւզ
ագրապալարըմը իչճինին վալիտէսինին խանէսինատէն ա-
լըպ քէօչքիւմէ կէօթիւրտիւմտէ, կիւղել վէ ղայէթ
բարլագ սուրէթտէ թէնվիր իսիլմիչ օլան սըճագ սալօնը-
մը ազիմ պիր մէսէրրէթ իչինատէ պուլաճագըմ. զիրա սօ-
ղուգ վէ գարանլըգտան նէ տէրէճէ իլրահ իթտիյիմի պի-
լիրսինիզ։

Պալէնիէ. – (Զէնտօսթանէ պիր սուրէթտէ.) Մնա
չիւպհէ եօգ. Նազարրուպա չիչէքլէր մահզա զըյա վէ հա-
րարէթլէ նէչիվ ունիւմա պուլուրլար։

Տօգթէօր Պալէնիէ իլէ մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պու սէօզլէրի թէաթի իթտիքլէրի էանատէ, արապա գա-
բուսը այըլմըշ վէ արապա տախի հավլիյէ տախիլ օլմուշ
ըտը։ Իպթիտա տօգթէօր աշաղը էնիպ, գօլունը Ա.տրիէ-
նէ թագտիմ իլլէտի։

2

ՆԱՋԸՐԸՆ ԽԱՒՎԱՖԱՆԷՍԻ

Տօգթէօր Պալէնիէնին արապասը՝ պիր գաչ գատէմէ
եիւքսէքլիյի օլան վէ գար ըլա մէսթուր պուլունան պիր
քիւչիւք սահանլըգ էօնիւնէ վասըլ օլմուշ ըտը. պու սա-
հանլըգ՝ պիր լամբա վասըթասըլա թէնվիր իսիլմիչ օլան
պիր տէհլիզէ կէօթիւրմէքտէ իտի։

Ա.տրիէն՝ սահանլըգըն աղաճըգ գայաըրըճը օլան գա-

տէմէլէրինի չըգմագ իւզրէ, տօգթէօրիւն գօլունա տա-
յանըը։ Տօգթէօր իսէ մէրգուման հագգընտա կիւյա ա-
զիմ պիր չէֆագաթ հըսս իտիյօրմըշ կիպի.

— Ա.մա՛ն ևա Բապպի, նասըլսա թիթրէյօրսընըզ.–
տէտի։

Ա.տրիէն. – (Թիթրէյերէք.) Էվէ՛թ... միւհիմ պիր
սօղուգ պուլունտըգընտան, իւչիյօրըմ. գօնագտան չը-
գար իքէն աճելէյէ կէլտիյիմ ճիհէթլէ, պիր չալ ալմաղը
պիլէ ունուԹտուման... Լաքին պու գօնագըն նէ՛ գատար
հիւզնէնկիզ պիր մէնզարէսի վար...։

Պալէնիէ. – (Կիւլիւմսէյերէք.) Իչթէ նազըրըն քիւ-
չիւք գօնագը տէրլէրսէ, պու տըր. պիր նէվ Գ---ռ-ն-է-
--- (արբաբան) տըր քի, պիզիմ վիւքէլա տօսթումուզ
տվալը տիւնեէվիյէտէն ուզագ օլմագ իւզրէ, պուրայա
չէքիլիր։ Լութֆէն իչերի կիրինիզ. – տէտիքտէն սօնրա,
էրէյիճէ պէօյիւք վէ խալի պիր տէհլիզին գաբուսընը
եիթտի վէ գալպինտէքի չիտտէթլի հէյէճանը պիր թավ-
րը պէշայէթ ալթընտա կիզլէմէյէ չալըշարագ.

— Սէօյլէնիլէն սէօզլէր բէք տօղրու տըր... էվէ՛թ,
պուրասը պիր նազըր գօնագը տէյիլ, սօնրատան կէօրմէ
պիր ատէմին էվի տիր... պագտան ա՛, գօճա գօնագտա
պիր օտա խըտմէթքնարը պիլէ եօգ...։ (Տէհլիզէ մութ-
թասըլ պիր օտանըն գաբուսընը աչարագ.) Պէրէքէթ
վէրսին քի, սարայտա պէօյիւմիշ օլտըղմտան, անըն հէր
պիր քէօշէ պուճագընը պիլիրիմ. – տէտի։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ սատէ պիր սուրէթտէ
պէզէնմիշ պիր սալօնա իտխալ օլունտը. պու սալօնըն
տիվարլարը՝ գաթիֆէ նագչլարը հավի եէչիլ պիր քնա-
ղըտա մէսթուր վէ տէրունի՝ սարը իւթրէնթի գաթիֆէ-
սիյլէ միւզէյէնէն մահուն սանտալիէլէր վէ գօլթուգլար ը-
ստա մէֆրուշ ըտը։ Սալօնըն թախթա տէօշէմէսի տըգգաթ-
լը սուրէթտէ ճիլալանմիշ օլուպ, բարըլ բարըլ բարըս-

մագոտա ըսը։ Եուվարլագ պիր լամբա՝ աստէթին խարխճինտէ օլարագ եիւքսէք պիր եէրէ ասըլմըշ օլուպ, քէնտի ըշըղընըն անճագ իւշտէ պիրինի էթրաֆա սալմագոտա ըսը։

Ա.տրիէն պու խանէյի՝ րիճալը տէվլէթտէն օլան պիր նագըրըն իգամէթինէ զայրը սալիճ վէ եագըշըգսըզ աստա իթտիյինտէն, հէր նէ գաստար չիւպհէ յէ զահիպ օլմատը ըսա տա, թէաճճիւպ վէ հայրէթի միւթէզամմին պիր հարէքէթ իպրազընտան տա քէնտիսինի ալամատը վէ պիր տագըգա գաստար գաբուընըն էշիյի իւզէրինտէ տուրտու։ Գօլուընը քէնտիսինէ վէրմիշ օլան Մ. Պալէնիէ՝ անըն հայրէթի վագըասընըն սէպէպինի անլայարագ, թէպէսսիւմլէ տէտի քի.

— Պու գօնագ՝ սիզէ, եիւքսէք պիր մէվգըտա պուլընան պիր նագըր իչուն սէֆիլանէ կէօրիւնիւյօր, տէյիլ մի. լաքին էկէր հիւքիւմէթի մէչրութէնին ուսուլը թէսարրուֆը նէ՝ տէմէք օլտըղընը պիլսէ իտինիզ, ասլա թէաճճիւպ իթմէյէճէքտինիզ։ Պուընտան գաթը նագար, չիմտի յաւաշճա տախի կէօրէճէքսինիզ քի, գըյաֆէթի տէ էշեասը կիսպի միսքինանէ տիր.... Լաքին լութֆէն պէնի պիր սանիյէճիք պուրատա պէքլէյինիզ... կիտէյիմ նագըր էֆէնտիյի կէօրիւպ թէշրիֆինիզի խապէր վէրէյիմ։ Պէշ տագըգա սիւրմէզ ամտէթ իտէրիմ։

Պու սէօզիւ միւթէագըպ, գօլուընը Ա.տրիէնին գօլուընտան ուսուլ իլէ չըգարտը վէ եան թարաֆտա վագը քիւչիւք պիր գաբույը աչըպ կէօզտէն նիհան օլտու։ Ա.տրիէն տը Գարտօվիլ եալընըզ գալմըշ ըսը։

Պիչարէ գըզճըղազ՝ հէր նէ գաստար հըսս իթտիյի թէէսսիրին սէպէպինի անլայամտամագոտա ըսը ըսա տա, պու վասի, սօղուգ, չըպլազ վէ բէնճէրէլէրի քէրտէսիզ սալճընը զայէթ տէհշէթէնկիզ վէ մէնհուս պուլմագոտա ըսը. պիր ազ սօնրա, էշեակի մէվճուտէսինտէ, իպթիտա

ֆարգընա վարամտարըզը պիր թագըմ զարիպ չէյլէր տախի միւշահէտէ իտէրէք, գալպինտէ թարիֆի նագափլ պիր էնտիշէ հըսս իթմէյէ պաշլատը.... Իմտի, սէօնմիւշ օլան օճաղըն եանընա կիտէրէք, պունըն գաբուսը տէմիր պիր գաֆէս վասըթտասըլա գաբանմըշ վէ մայա վէ աթէշ քիւրէյի տախի տէմիր զէնճիրլէրլէ պաշլանմըշ օլտըղընը կէօրիւնճէ, տիւչարը հայրէթ օլտու գալտը։ Պու զարիպ մէնզարէյտէն զաթէն էրէյիճէ միւթէհայիր գալտըղընտան, մաքինավարի պիր հարէքէթլէ, տիվարըն էօնիւնտէ պուլունան գօյթուգ սանտալիէլէրինտէն պիրինի քէնտիսինէ տօղրու չէքմէք իստէտի իսէ տէ, սանտալիէ եէրինտէն պիլէ գըմըլտանմատը։ Ո զէման Ա.տրիէն, պիլ ճիւմլէ սանտալիէլէրին արգալըգլարը իքիչէր քիւչիւք տէմիր չէնկէրլէրլէ տիվարա մըխլանմըշ օլտըղընը հէօրտիւ։ Իմտի, պու մէնզարէյ գարշը կիւլմէքտէն քէնտիսինի ալամայարագ.

— Ա.ճայի՛պ... գօնագըն սահիպի պուլունան նագըր հագգընտա էմնիյէթլէրի եո՞գ մը քի, սանտալիէլէրի պէօյլէ տիվարա մըխլամըշլար. — տէտի։

Ա.տրիէն՝ թէտրիճէն արթմագոտա օլան էնտիշէի տէրունընը զապթ իթմէք իւզրէ, պու լաթիֆէյի մէճպուրէն եապմըշ ըսը. չունքի, վիւքէլատան օլան պու նագըրըն գօնագընտա տէրին վէ գասվէթէնկիզ պիր սիւքիւնէթ հիւքմ իթմէքտէ վէ պէօյիւք պիր մուամէլաթ մէքէվինէ մախսուս օլան հարէքէթ վէ զայրէթին էսէրի պիլէ կէօրիւլմէմէքտէ իտի. չու գաստար քի, արա սըրա, խարիճտէն էամէքտէ օլան բուզկեարընն տէհշէթլի սէտասը իչիտիլմէքտէ իտի։

Պիր չարեէք սահաթտան զէյատէ միւրուր իթմիշ օլուպ, Մ. Պալէնիէ հէնուզ ամտէթ իթմէմիշ իտի։

Ա.տրիէն՝ սօն տէրէճէ սապրսըզլըգա կիրիֆթար օլարագ, հէմ Մ. Պալէնիէ վէ հէմ տէ նագըր հագգընտա

պիր մալուսաթի ալմագ իւզրէ , պիրիսինի չաղըրմագ իս-
թէտի . պունըն իւզէրինէ , այնէնին էթրաֆըննաա պիր
չընդըրագ իրի պուլմագ իչուն , կէօղէրինի եօգարը գալ-
մըրտը ըսա տա , իրէ պէնղէր պիր շէյ կէօրէմէտի . ան-
ճագ , օտանըն նիմ գարանլըղը սէպէպսիզէ օվագթա գա-
տար այնէ զանն իթմիչ օլմըղը շէյինի զայէթ բարլագ
պիր թէնէքէ բարչասը իտուլինի անլասը : Պիր ադ տա-
հա եագլաշարագ , սարը թունճատան մսմուլ պիր չամտա-
նա չարթընտը քի , պու չամտան տախի՝ ատմա սահթ կի-
պի , չըմինէնին մէրմէր թաչընա եարըշարըրըմըզ ըտը :

Գադը քէրըչ ինսանըն ֆիքրի էօյլէ պիր հալտէ պու-
լունուր քի , էն էհէմմիյէթսիզ պիր շէյ պիլէ տէհղէթլի
պիր ճէսամէթ քէսպ իտէր . իյթէ , շու հարէքէթսիզ չամ-
տան , տիվարա մէրպութ օլան սանտալիէլէր , այնէ մա-
գամընա գարի օլան թէնէքէ բարչասը , օտատաքի տէ-
րինն սիւքիւնէթ վէ Մ. Պալէնիէնին կիթտիքճէ ուզանան
ղայպուպէթի Աարիէնէ էօյլէ պիր թէէսիր իթտիլէր քի ,
պիչարէ գըզճըղագ ադիմ պիր տէհղէթ հըսա իթմէյէ
պաչլատը :

Հալ պու քի , հէքիմ հագգընտա տէրքէար օլան էմ-
նիյէթի ո գատար գալի իտի քի , քէնտիսինէ տէհղէթ վէ-
րէն հալէրին հիչ պիր էհէմմիյէթի պուլընմատըղընը վէ
պու տէրէճէ ուճագ պիր շէյ իլէ պիհնի իշղալ իտիպ վէս-
վէսէյէ տիւչար օլմագ ատէթա տիվանէլիք իտուլինի քէն-
տի քէնտինէ հիւքմ իտէրէք , գօրդագլըղընտան տօլայը
քէնտիսինի թէքտիր իթմէյէ պաչլատը : Մ. Պալէնիէնին
ղայպուպէթի իսէ , պէս պէլի նագըրըն մէչագիլի խուսու-
սիյեէսինին պիթմէսինէ պէքլէտիլի իչուն ուզանմագտա
ըտը :

Լաքին Աարիէն՝ գալպինի պու սուրէթլէ թաթմին
իթմէյէ չալըշմագլա պէրապէր , եինէ ադիմ պիր տէհ-
ղէթ տիւչար օլարագ , պու վազըտի խարիգ իւլ ատէ

օլմագ ըտըղըն ճէսարէթ իտէմէյէճէյի պիր շէյի եարմաղա
գարար վէրտի . եավաչ եավաչ հէքիմին չըդըպ կիթմիչ օլ-
մըղը քիւչիւք գաբուչա եագլաշըպ իսարիճէ գուլագ վէր-
տի վէ նէֆէս ալմագտան տուր օլարագ , էթրաֆը տին-
լէտի իսէ ատ հիչ պիր շէյ իչտէմէտի :

Նահէհան , պաչընըն իւզէրինտէն , եէրէ տիւչէն պիր
ճիհատին սէտատը կիպի պօղուգ վէ ողըր պիր կիւրիւթիս
իչտիրատի . այնը վազթատա , ատնըրտըն քի պօղուգ պիր
ինհիթի տախի գուլաղընտա աքսէնտագ օլտու : Ալէլ ատճ-
լէ կէօղէրինի եօգարը գալտըրաչագ , թահմինտան պիր
գաչ գուրու սըվա բարչատարը տէօքիւտիւյինիս կէօր-
տիս . պունըտտ պէտպէհլի եօգարըտտաքի տէօչէմէնին
սատըրըմատըչըտա տիւչմիւշ իտի :

Ատրիէն՝ տէհղէթի տէրունընը արթըգ զապթ իտէմէ-
յէրէք , պիրիսինի չաղըրմագ իւզրէ , տօգթէօր իլէ պիր-
լիքտէ կիրմիշ օլմըղը պէօյուք գաբուչա տօղրու սէյիրթմէ-
տի . լաքին գաբունըն տըշարըտտան քիւիսուէնմիշ օլմըղընը
կէօրիւնճէ , ֆէվգ էլ ատէ տիւչտըը թէտաճճիւպ օլտու .
պիրտա օրտյա կիրէլիտէն պէրու , հիչ պիր անախթար սէ-
տատը իչթիմէմիշ իտի : Կիթտիքճէ տէհղէթի թէզայիւտ ի-
տէրէք , պիչարէ գըզճըղագ՝ թահպինն չըգըպ կիթմիչ օլ-
մըղը քիւչիւք գաբուչա տօղրու չիթտագ իթտի իսէ տէ ,
պու գաբուչը տախի տըշարըտտան քիւիսուէնմիշ պուլտու :

Մա մաֆիհ , քէնտիսինի իսթիլա իթմէքտէ օլան տէհ-
չէթէ գարշը հալէտա ճէնքլէշմէք իսթէյէրէք , թահփաթը-
նըն մէթանէթի վէ ճէսարէթինէ միւրաճաատ իթտի վէ
պիր թագըմ սէպէպլէր վէ պէհանէլէրլէ քէնտիսինի իս-
քեաթ իթմէյէ չալըշագ տէտի քի .

— Եանըլմըշ օլմալըչըմ , պէն հալընըղ պիր ճիհատին
տիւչտիւրիւնիւ իչթիմտիմ , հինթի սէտատը պիր իսլայալ է-
սէրի օլմալը տըր . . . Տիւչէն շէյին պիր ատէմ տէյիլ ,
պիր ճիսմ օլտըղընը իսլատի իտէճէք պին տիւրլիւ սէպէպ-

լէրիմ վար տը։ Լաքին պու քիլիսէի դաբուլաը նէ տիր ... ։ Պէյի պէնիմ պուրատա օլտըղըմը պիլմէյէրէք, պու օտատա քիմսէ եօգ տէյու զանն իմմիշլէր տիր ։

Ա.տրիէն՝ պու սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, էնտիշէի գալպ սահիպսըյլա էմրտաիքնա պագընտը. պատէհու մէմին պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Կէվշէքլիք լազըմ տէյիլ. պուլունտուքղըմ վագիյէթ հադգընտա քէնտիմի ալտաթմադա վէ պինէնիմի իշղալ իմմէյէ հաճէթ եօգ տուր. պիլաքս, տիշար օլտըղըմ չու հալը էսէֆէնկիդի ճիտտէն տիշլինմէլի տիր ։ պուրատը պիր նադըր գօնադը օլմատըղը տէրէճէի պէտտահէթէ չըգմըշ տըր. պունը իսպաթ իտէճէք պիէն տիւրլիւ սէպէպլէր վար տըր ... ։ Շու հալտէ, Մ. Պալէնիէ պէնի ալտաթտը տէմէք օլուր. լաքին նէ՞ մադտատա մէգնի ալտաթտը, պէնի նէ՞ իչուն պուրայա կէթիրտի, նէ՞րէտէ իմ ։

Պու իքի մէսէլէ՝ Ա.տրիէննէ սօն տէրէճէ մուղլագ կէօրլինմէքտէ իտի. անճագ, Մ. Պալէնիէնին խայրնըլըղընա գուրպան կիթմիշ օլտըղընա ազար ազար գանատթ հասըլ իտիյօրտու. լաքին պէօյլէ պիր գանատթը վիճտանիյէ՝ պու խուլուսքնար վէ ալիճէնտպ բուհ իչուն օ տէրէճէ տէհշէթլի իտի քի, տօգթէօր հադգընտաքի մահրէմանէ վէ սամիմանէ տօսթլուղընը տիւշլինէրէք. հալէտա պու գանատթտան ֆէրաղէթ իմմէք իսթէմէքտէ իտի. պինաէն ալէյհ աճը պիր քէտէրլէ քէնտի քէնտինէ.

— Կէվշէքլիք, զահմի վէ տէհշէթ պագ ինսանը նէ տէրէճէ հադգտըղ վէ նէֆրէթպախշ ֆարղիյաթտա սէվգ իտէր. էվվէլթ, պէօյլէ պիր միւտհիշ խայրնըլըղա, մահզա իչ էտիլմէյի գաթիյէ իլէ թէհադգուգ իմտիքտէ ինանմադ ճահիլ օլուր. չիմտի պիր ատէմ չաղըրայըմ տա մալիումաթ ալայըմ. գալպիմի ազաճըդ թէէմին իմմէյնին եէկեանէ չարէսի պու տըր։ (Պատէհու չընղըրագ պուլունմա-

տըղընը տէրհահթըր իտէրէք.) Պէիս եօգ՞, էլ իլէ վուրուրըմ, էլպէթթէ պիրիտի կէլիր. — տէտի ։

Պու սէօղիւ միւթէադըպ, Ա.տրիէն՝ մինի մինի վէ նադիք էլէրինէ պիր գաչ տէֆտալար դաբուլա վուրտու ։ Պու դաբուտան հասըլ օլան սօղուգ կիւրիւլթիւտէն՝ անընղայէթ գալըն օլտըղը քէշֆի օլունմադտա ըտը ։ Լաքին պիշմարէ գըզճըղաղ հիչ պիր թարաֆտան ճէվապ ալմամատը ։ Պունըն իւզէրինէ օ պիր գաբուլա սէյիրթիպ, վէ պիր գաչ տէֆտա տա օնա վուրտու. տըշարըտտա այնը տէրին պիւքիւնէթթ հիւքմֆէրմա օլուպ, նալընըզ բուղհաարըն չիտտէթլի ինիլթիսի պու պիւքիւնէթթի իլալ իմմէքտէ իտի ։

Ա.տրիէն. — (Թիթրէյէրէք.) Պէն հէր նէ գատար պաշդալարը կիպի գօրղագ տէյիլ իսէմ տէ, պուրատա հիւքմֆէրմա օլան սօղուղըն թէէսիրլիյէ մի, նէ՞ մի, պիլա իհթիյար թիթրէյօրըմ. քէնտիմի կէրչի հէր տիւրլիւ զահմ վէ կէվշէքլիքտէն մուհաֆազա իմմէյէ ճահտ իտէյօրսամ տա, պանա էօյլէ կէլիյօր քի, պէնիմ եէրիմտէ հէր քիմ տախի օլսա, պուրատաքի հալէրի զարիպ վէ տէհշէթլի կէօրէճէք տիր. — տէտի ։

Նահէհան, Ա.տրիէնին պուլունմագտա օլտըղը սալճն իւզէրինտէքի օտատան պիր թագըմ հայգըրմա սէտալաըը վէ տահա սօղուտը վահշիյանէ վէ հէվենաք ուլայըշլար իչիտիլտի. վէ պիր ազ սօնրա տախի, կիւյա պիր գաչ քիչի պօղազ պօղազա դավգա իտէյօրլար կիպի պօղուգ վէ չիտտէթլի պիր այագ բաթըրտըը թաւանը սարտը ։

Ա.տրիէն՝ տիւչար օլտըղը տէհշէթ թէէսիրլիյէ, պիրտէն պիրէ հայգըրըպ էմրտաիքնա պագընտը. չէհրէտի էօլիւ կիպի սօղուպ սարտըը վէ վէլէհ ու հայրէթինտէն պիր տագըգաճըդ հարէքէթտիզ գալտըգտան սօնրա, գանատլարըա գարանմըշ օլան բէնճէրէլէրտէն պիրինին իւզէրինէ սալտըրըպ վար գուվվէթլիյէ եիթտի աչը ։

Գունդն իւզէրինէ , գարեա գարըշըդ չիտաէթլի պիր բուղկեաը Ատրիէնին եիւղիւնէ չարըշպ սալօնը ոօլտուրտու վէ լամբանըն թիւթէն ըշըղընը թէհղիզ իտիպ բարլաթըգտան սօնրա , սէօնտիւրտիւ ։

Մատմուազէլ տը Գարտօվիլ՝ գիֆիր գարանլըգտա գալմըշ վէ էլէրինի բէնճէրէնին տէմիր բարմագլըգլարընա տօլամըշ օլտուղը հալտէ , օ անէ գատար զապթ իմմէքտէ օլտուղը տէհշէթէ արթըդ թագաթկիւզար օլայտայատ , իմտատընա ատէմ չաղըրմադա հազըրլանմըշ իքէն , կէօղիւնէ մէմուլըն զայըը պիր մէնզարէ իլիշմէյէն պիր միւտաէթ տէհշէթինտէն սօնա գալտը ։

Ատրիէնին պուլունմադտա օլտուղը տաիրէ գարշըսընտա տիկէը պիր տաիրէ տահա մէվճուտ օլուպ , պունըն էնլի վէ զըյատար բէնճէրէմի , իքի տաիրէ արտասընտաքի

մէտաֆէյի էքէյլճէ թէնվիը իթմէտէ իտի։ Ատրիէն՝ մէզքիւը բէնճէրէնին բէրտէսիզ ճամլարը արտասընտան , պէյաղ , սօղուն վէ գուրու քէմիք տէնիլէճէք գատար զաթֆ պիր չէհրէ կէօրտիւ քի , արդասընտան քէֆինէ (պատանք) պէնզէր պիր պէղ սիւրիւքլէյէրէք , բէնճէրէնին էօնիւնտէն կէչիպ տէօնմէքտէ իտի . շախսը մէրդումըն հաբէքէթի հէմ չիտաէթլի վէ հէմ տէ միւթէմատի իտի ։

Ատրիէն՝ կէօղլէրինի մէզքիւը բէնճէրէյէ աթֆ իթմիշ օլմադըա , պու տէհշէթլի վէ մաթէմատիսաք մէնզարէտէն դանն իտէրսին քի տօնտու գալտը . մէնզարէի մէզքիւրէ սէպէպսիզ խէվֆ ու խաշյէթի մէրթէպէի նիհայէյէ վարմըշ օլտուղընտան , սարըլըպ եաբըշմըշ օլտուղը բէնճէրէ գաֆէսլէրինի թէրք իթմէքտիղին օլանճա գուվվէթսիզ իմտատ չաղըրմադա պաշլատը ։ Պիր գաչ սանիյէ գատար պու սուրէթլէ իսթիմտատ իթմտիքտէն սօնրա , էքի իրի եարը գատըն եավաշ եավաշ մատմուազէլ տը Գարտովիլին սալօնընա կիրտիլէր ։ Ատրիէն իսէ՝ հալէա բէնճէրէյէ սարըլմըշ տուրմըշ օլտուղընտան , անլէրի կէօրէմէտի ։

Գըրգ գըրգ պէշ եաշընտա անճագ պուլունան պու էքի գատըն , էրքէքլէրտէն տահա պիյատէ գուվվէթլի օլուպ , պայաղը սընճտան պէսլէմէյէր միսիլու կէյլէի կիւզել պիր սուրէթտէ կիյինմիշլէր իտի ։ Նաքէսանէ էլպիսէյէրի իզէրինտէն գալըն բրօսթէլալար պաղլամըշ օլուպ , պունլարըն պիր ուճը պօյունլարընա գատար չըգմագտա վէ տիկէր ուճը տահի այագլարընա գատար ինմէքտէ իտի ։

Գատընլատան պիրի՝ էլինտէ պիր լամբա թիւթմագտա օլուպ , չէհրէսի գըրմըզը վէ բարլագ , պուրնու՝ իրի վէ չիպանլը տօղու , կէօզլէրի ուճտաճըգ վէ եէչիլ , վէ սաչլարը տահի՝ լիճ ըէնկինտէ վէ քիրլի պիր սէրբուշ ալթընտա պիրի պիրինէ գարըշմըշ ըտը ։ Տիկէրի իսէ՝ սարը , քէմիքլի վէ գուրու պիր գատըն օլուպ , պաշընա պիր մա-

թէմ թաքեէսի գոյմուշ վէ պու թաքեէ իսէ՝ թօբրագ ըէննկինտէ, չիչէք պօղուգլու, զաիֆ վէ գալըն վէ սիյահ գաշլարըա պիր գամ տահա չիրքինլէշմիշ սիմասընը իհա-թա իթմիշ իտի։ Պիր գաչ ուզուն գըր պըյըգլար եօգա-րըքի տուտաղը իւզէրինտէ մէշհուտ օլուպ, զանն իտէր-սին քի օրայա սիյահ պիր կէօյկէ տալմագտա ըտը։ Պու գատըն տախի, քիւլ ըէննկի գումայտան մամուլ պիր նէվ՝ գալըն էլպիսէ թուրթմագտա օլուպ, եարը եարըյա աշըլ-մըշ ըտը։

Հէր իքիսի տէ, Ատրիէննին սաիգաի տէհշէթլէ. «նէ-թիչին, ճան գուրթարան եօ՞գ մը...» տէյու հայդըրա-րագ բէնճէրչինա տէմիր բարմագլըգլարընա սարըլըղը էանատէ գաբուտան իչէրի կիրմիշէը իտի։

Գատընըլար՝ քէնտիլէրինէ մախսուս պիր իշարէթլէ, Ատրիէննի պիրի պիրինէ. օսթէրտիլէը վէ պիրիսի էլին-տէքի լամբայը շըմինէննին իւզէրինէ գոյտըղը սըրատա, պաշընա մաթէմ թաքեէսի գոյմըշ օլան տիկէրի տէ բէննճէ-րէյէ եանաշարագ, իրի վէ քէմիքլի էլինի մատմուազել-ը Գարտօվիլին ումուղընա տայաթտը։ Պիչարէ գըզճը-ղազ՝ պիրտէն պիրէ արգասընա տէօնիւպ տէ, պու տէհ-շէթէննկիզ չէհրէյի կէօրիւննճէ, գօրգուսընտան պիր նի-տա տըր սալը վէրտի։

Հայրէթ վէ տէհշէթինին իւք թէէսիրի կէչտիքտէ, Ատրիէննին գալպի բահաթլանմագա պաշլատը. դիրա, գա-շըսընտաքի գատըն հէր նէ գատար չիրքին վէ մէքրուհ պիր մախլուգ իտի իսէ տէ, հիչ օլմազտա անընըա կէօրիւ-չիւլէպիլիր իտի. պինապէրին՝ պօղուգ պիր սէտա իլէ.

— Մ. Գալէնիէ նէ՞րէտէ տիր. – տէյու սօրտու։

Գատընըլար պիրի պիրինէ պագըշտըգտան սօնրա, պիր իշարէթ թէաթի իթտիլէրսէտէ, հիչ պիր ճէվապ վէրմէտիլէը։

Ատրիէն. –(Թէքրար քէլամա ագագլէ.) Պէնի պուրայա

կէթիրմիշ օլան Մ. Գալէնիէնին նէրէտէ պուլունտըղընը սօրու յօրուտ, իչի՞թմէ յօրմըսընըզ, մատամ... Հայտի, քէն-տիսինի չիմտի կէօրմէք իսթէրիմ...։

Իրի գատըն. – Մ. Գալէնիէ կիթտի։

Ատրիէն. – Կիթտի՞ մի... պէնի պուրատա պըրա-գարագ կիթտի հա՛... լաքին պո՞ւ նէ տէմէք, հա՛ Բապպի...։

Պիր տագըգաճըզ տիւչիւնտիւքտէն սօնրա, իլավէ-թէն.

— Կիտինիզ պանա պիր արապա կէթիրինիզ. – տէտի։

Իրի գատընըլար ումուզլարընը գալտըրարագ պիրի պի-րինէ պագըշտըլար։

Ատրիէն. – (Սաքին պիր սէտա իլէ.) Րէճա իտէրիմ, մատամ, կիտինիզ պանա պիր արապա կէթիրինիզ. չուն-քի Մ. Գալէնիէ պէնի պուրատա պըրագարագ կիթ-միշ տիր. պէն պուրատան չըգըպ գիթմէք իսթէրիմ. – տէտի։

Թօմաս Նամընտաքի գատըն՝ Ատրիէննին տէտիյի սէօզ-լէրի իչիթմէզտէն կէլէրէք։

— Հայտի, հայտի, մատմուազէլ, վագթ կէլմիշ տիր... արթըգ եամթմանըզ իճապ իտէր. – տէտի։

Ատրիէն. – (Տէհշէթլէ.) Եամթմա՞ղ մը... լաքին, հա՛ Բապպի, ատէթա չըլտըրաճաղըմ կէլիյօր... (Իքի գատընըլարա խիթապէն.) Պու էվ նէ՞րէսի տիր... պէն նէ՞րէտէ իմ... ճէվա՛պ վէրինիզ։

Թօմաս. – (Սէրթ պիր սէտա իլէ.) Միզ էօյլէ պիր եէրտէսինիզ քի, պիր ազ էվվէլ եաբատըղընըզ կիսի պա-ղըրմագ մէճպուռ՝ տըր։

Ժէրվէզ Նամընտաքի գատըն տախի սէօզէ գաբը-չարագ.

— Էվվէթ, սիզ էօյլէ պիր եէրտէ սինիզ քի, պիրագ էվվէլ եաբատըղընըզ կիսի լամբալարը սէօնտիւրմէք տէ

ճախզ օլամազ . . . եօգսա պօղուշուրըզ հա՛, պիլմիշ օ. լունուզ . – տէյու իլավէ իթտի ։

Ա.արիէն , տէհչէթինատէն թիր թիր թիթրէյերէք վէ սէօյլէյճէք պիր քէլիմէ պիլէ պուլամայարագ , պու հէվ. լէնիկիզ ճատըլարըն եվուզինէ պագմազտա վէ ճէրէյան իտէն հալէրի անլամազ իչուն գիհնինի պիհուտէ եէրէ եօրմագտա ըտը ։ Նակէհան , մէսէլէյի գէհմ իթմիշ դան. նըյլա տէտի քի .

— Անլայօրըմ, պուրատա պիր եանլըշլըզ վար տըր. հէր նէ գատար նէտէն իտարէթ օլտըզընը անլայամայօր. սամտա , նիհայէթի պիր եանլըշլըզ օլմալը տըր . . . սիզ պէ. նի պիր պաշգասընըն եէրինէ գօյօրսընըզ . . . պէնիմ քիմ օլտըզըմը պիլիյօրմլըսընըզ . . . պանա Ա.արիէն տը Գար. ատվիլ տէրլէր . . . Իմտի , կէօրիյօրսընըզ քի պուրա. տան չըգըզ կիթմէյէ մէկդունիյէէթիմ վար տըր. հաթթա պէնի ճէպրէն ալըզօյմազա տա հիչ քիմսէնէն հագգը օլա. մազ . . . ։ Պինաէն ալէյհ , սիզէ էմր իտիյօրըմ, կիտինիզ տէրհալ պանա պիր արապա կէթիրինիզ։ Էկէր պու մահալ. լէտէ արապա պուլունմազսա , պէրապէրիմէ պիր ատմ գաթընըզ , պէնի Պապիրն ատգաղընատա վագը Մէն-Տիզիէ գօնաղընատաքի քէօչքիւմէ կէօթիւրտիւն ։ Կէրէք պու ա. տէմի վէ կէրէք սիզի զիյատէսիյէ լոշնուտա իտէճէյիմէ էմին օլունըզ . . . ։

Թ.օմաս . – Պագատն ա՛, եահ՛ւ , պու սաֆսաթալար տահա պի՛թմէյէճէք մի . . . պունլարը պիզէ սէօյլէսէնիզ նէյէ՞ եարար ։

Ա.արիէն . – (Հէր տիւրլիւ թէտապիրի իթթիխազ իթ. մէյի կէօզէ ալտըրմըշ օլտըզընատան .) Փէնաէինիզի սագը. նընըզ , մատամ, էկէր պէնի ճէպրէն պուրատա ալըգօ. յաճագ օլուրսանըզ , նէթիճէսի ֆէնա օլուր . . . սիզ քէնաինիզի նէ տէրէճէ վէխիմ պիրթէհլիքէյէ աթմագտա օլտըզընըզը պիլմէյօրսընըզ ։

Ժէրվէզ . – (Մատրսըզ վէ սէրթ պիր թաւր ըլա .) եաթմազա կէլէճէ՞ք միսինիզ , մատամ.ուազել , եա՛ էվվէթ, եա՛ եօգ տէյինիզ ։

Ա.արիէն . – (Ա.ճէլէ պիր սէօյլէյիշէ .) Տինլէյինիզ, մատամ, պէնիմ պուրատան չըգըզ կիթմէմէ միսաատէ իտէճէք օլուրսանըզ , հէր պիրինիզէ իքիշէր պին ֆրանք վէրիրիմ . . . էլ վէրմէ՞զ մի . էկէր էլ վէրմէզսէ , սէօյլէ. յինիզ . . . ծն պին ֆրանք . . . եիկիրմի պին ֆրանգ, վէլ հասըլ իսթէտիյինիզ գատար ագճէ վէրիրիմ . . . ։ Պէն պէնկին իմ . . . Լաքին պուրատան չըգմալըյըմ (Տիլիրաշ պիր սէտա իլէ .) եա՛ Բապպի . . . պիր տըշարը չըգսամ. պիրա պուրատա գալմազ իսթէմէմ . . . պէն պուրատա գօրգույօրըմ ։

Ժէրվէզ . – Եիկիրմի պին ֆրա՞նք մը . . . եաղը լօգ. մա . նէ՞ տէրսին , Թ.օմա՛ս ։

Թ.օմաս . – Պըրագ Ա.ղահընը սէվէրսէն , Ժէրվէ՛զ , հէբսինին չաղըրտըղը թիւրքիս պու օլտըզընը պի՞լմէյօր. մըսըն ։

Ա.արիէն . – (Օյանճա գուվվէթինի քէնաինինէ թօք. լայարագ .) Բէք էյի՛ . . . մատամ քի հագդ , իչճա վէ թէհտիտ կիպլի չէյլէրին սիզէ հիչ պիր թէհլիլի օլմազ, իչթէ պէնատէ այըգտան այըղա սէօյլէյօրըմ քի պէն հէր հալտէ . . . վէ շու տագըդաատա պուրատան կիթմէճէք իս. թէրիմ . . . ։ Պագալըմ պանա գարշը մուամէլէէ ճէպրինէ իսթիմալ իթմէյէ քի՞մ ճէսարէթի իտէճէք ։

Պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , Ա.արիէն տը Գարսո. վիլ գաբույա տօղրու պիր ատըմ աթտը ։

Պու էսնատէ, պիր աղ էվվէլ Ա.արիէնի տիւշարը տէհ. չէթի իթմիշ օլան վահդինանէ վէ պօղուգ կիւրիւլթիւլէր թէքրար աքունատագ օլտուլար . Լաքին պու քէրրէ , ու. լայըշ սէտալարըյլա պէրապէր այագ բաթըրտըը եօղ ըտը ։

Ատրիէն՝ պու կիւրիւլթիւլու իշխթիքտե թէվազ. գուֆ իտէրէք վէ սահգաի տէհչէթլէ գաուրընլարա եազ. լաշարագ .

— Օ՛հ , եա՛ Բապպի , պու կիւրիւլթիւլէր աճապա նէ՞ տիր . . . սիզ տե իչիտի՞յօրմըսընըզ . . . պու էվ նա՞սըլ էվ տիր քի , պէօյլէ տէհչէթլի սէտալար իչիտիլիյօր . -տէ. տիքտէն սօնրա , քէնտինի զահիպ իտէճէք տէրէճէտե տիւ. չարը տէհչէթ օլուպ , գարանլըգտա բարըամագտա օլան վէ էօնիւնտէն մէզքիւր սօլուգ չէհրի կէչիպ տէօնմէքտե պուլունան բէնճէրէյի կէօսթէրէրէք .

— Պագընըզ , պագընըզ , չու գարշըտաքի ատէմի կէօրի՞յօրմըսընըզ . . . օ նէ՞ տիր . – տէյու սօրտու :

Թօմաս . – Նէ՞ օլաճագ , սիզին կիպի ուսլու տուրմա. յանլարտան պիրի տիր . . . :

Ատրիէն . – (Տէհչէթլէ էլէրինի պիրի պիրինէ գավուշ. տըրարագ .) Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , մատամ . . . պու էվ նէ՞. րէսի տիր . . . պունլարա նէ՞ եաբարլար . . . :

Ժէրմէզ . – Ուսլու տուրմատըղընըզ վէ կէլիպ եաթ. մագտան իսթինքեաֆ իթտիյինիզ թագտիրտե սիզե նէ եաբըլաճագտա անլէրէ տէ օ եաբըլըր :

Թօմաս . – (Դօլթուղը ալթընտաքի էլպիսէյի կէօս. թէրէրէք .) Պու կիպիլէրէ իչթէ պունը կէյտիրըլըր . . . կէօրի՞յօր մըսընըզ . . . ֆ-ֆըշ (1) կէյտիրըլըր . . . :

Ատրիէն . – (Գօրգուսընտան եիւգիւնիւ էլէրի իչինէ ալարագ .) Ա՛հ , եա՛ Բապպի . – տէյու հայգըրտը :

Պու տէհչէթլի սէօղլէր պիչաբէնին գիհնինի թէնվիր իլլէմիշ վէ նիհայէթի իւլ էմր հէր չէյի անլամըշ ըտը : Ա-

(1) Գամիզօլ տէտիքլէրի՝ եէլէյէ միւշապիհ պիր նէմ կէօ. յիւտիւք օլուպ , գօլտըր՝ էլէրինտէն ուզուն վէ պիրի պիրինէ պիթիչիք տիր . տիվանէլէրի , խասթէլէրի վէ մահքիմիլերի զապթ իթմէք իւզրէ խսթխսալ օլունուր :

քին սապահքի հէյէճանլարտան սօնրա , պու սօնունճը տարպէ բէք չիտտէթի թէէսիր իլլէտի . զէվալը գըզճը. զաղ՝ պայըլաճաղընը անլատը . էլլէրի աչագը տիւշտիւ . չէհրէսինի ազիմ պիր սօղունըզդ իսթիքլա իլլէյիպ , թէէ. միլ վիւճուտը թիթրէմէյէ պաչլատը վէ տիպ չէօքէրէք վէ տէհչէթնիւմա կէօզլէրիլլէ ֆ-ֆըշը կէօսթէրէրէք սէօ. նիւգ պիր սէտա իլէ անճագ չու սէօզլէրի սէօյլէյէպիլտի .

— Ա՛հ , խա՛յր . . . Ալլահ աչգընա օլսուն . . . աճըյը. նըզ . . . պու չէյի եաթմայընըզ . . . ինայէ՛թ , մէրհամէ՛թ . . . մատա՛մ . . . հէր . . . նէ քի . . . էմր իտէրսէնիզ . . . իճ. րասընա հազըրըմ . . . :

Պատէհու թագաթ վէ մէճալի պիւսպիւթիւն քէսի. լէրէք , տուրտըղը եէրտե պայըլա գալտը . վէ էկէր գա. տընլար , քէնտիսինի պայըլմըշ օլտըղը հալտե թուխմասա ըտըլար , տէօչէմէ իւզէրինտե եըղըլըպ գալաճագտը :

Թօմաս . – Պայըլմագ թէհլիքէլի պիր չէյ տէյիլ տիր . . . գալտըրըպ եաթաղընա կէօթիւրէլիմ . . . էլպիսէլէ. րինի չըգարըպ եաթըրտըղըմըզտա , պիր չէյսի գալմագ :

Ժէրմէզ . – Ւօյլէ իսէ , սէն օնու գուճագլայըպ կէօ. թիւր . պէն տե լամբայը ալայըմ :

Թօմաս՝ հատտը զաթընտա կիւճլիւ գուվվէթլի պիր գատրն օլտըղընտան , մատմուազէլ տը Գարտօվիլի՝ ու. յումսուշ պիր չօճուգ կիպի գալտըրտը վէ գօլտըը իչինէ ալարագ , րէֆիգէսինին արգասը սըրա , Մ. Գալէնիէնին չըգըպ կիթմիշ օլտըղը օտայա կէօթիւրտիւ :

Պու օտա , հէր նէ գատար սօն տէրէճէ թէմիզ իսի իսէ տէ , էշեախ լազըմէտէն արի իսի . եէչիլիմնէ պիր քեա. ղըտ՝ տիվարլարընը գաբլամագտա օլուպ , պիր քէօչէսին. տե տաիսի , տէմիրտէն մատուլ քիւչիւք վէ ալչագ պիր գալեօլա պուլունմագտա վէ պու գարեօլանըն պաչ թա. րաֆընտա իսէ մատայա պէնզէր պիր րաֆ կէօրիւլմէքտե իսի . չըմինէնին իչինէ մէվզու՝ օլան սօպա՝ եանընա քիմսէ

Եանաչմանըն իչուն , պիր տէմիր գաֆէսէ իհաթա օլունմըշ ըտը . տիվարտա բոպի իտիլմիչ պիր մասա , պու մասանըն էօնիւնէ գօնուլմըշ վէ տէօչէմէ թահթասընա մըխլանմըշ պիր սանտալիէ , մահոն պիր տօլապ վէ պիր գօլթուգ սանտալիէսի պու օտանըն էշեսի մէվճուտէսինի իքմալ իթմէքտէ իտի : Բէնճէրէսի՝ բէրտէտէն խալի օլուպ , իչէրի ճիհէթտէն տախի , ճամլարըն գըրըլմասընը մէն՝ իթմէյէ մահտուտ պիր տէմիր գաֆէսէ մահտուտ ըտը : Իչթէ , Ա.արիէնին Գապլոն ասգաղընտաքի քիւչիւք վէ ֆէրահպախչ քէօչքիւ իլէ քիւլիյէն մուղայիր տիւչէն պու հիւզնէննկիլ օտա պիչարէյէ իգամէթհկեան օլաճագտը : Թօմաս՝ ժէրմէգին մուավէնէթիյլէ , մատմուազել տը Գարտօվիլին պայղըն ճէսէտինի գարեօլանըն իւղէրինէ օթթուրթտը . լամբա տախի՝ պաչ թարաֆընտաքի բաֆ իւղէրինէ վազ՝ օլունտը :

Պէքճի գատընչարտան պիրի Ա.արիէնի թութմագտա օլտըղը սըրատա , տիկէրի տէ տիւյմէլէրինի չէօղիւպ էլպիսէլէրինի չըգարմագտա ըտը : Պէտռախթ գըղճըղազ՝ պայղընլըգ վէ տէրմանսըգլըղընտան նաչի պաչընը կէօսիւնէ սարգմըշ ըտը : Մէրգումէ՝ հէր նէ գատար պայըլմըշ ըտը ըսա տա , իչի իչի կէօզ եառչըրը գարանմըշ օլան կէօզլէրինտէն աչաղը եուվարլանմագտա վէ կէօզլէրինին ուղուն վէ սիյահ քիրպիքլէրի իսէ էօլիւ չէհրէսի կիպի սօյմուշ օլան եանագլարընա կէօլկէ սալմագտա ըտը : Եէրէ տիւշիւպ պայըլտըղը սըրատա լիբխագտա աչչըրը տաղըմըշ օլտըղընտան , ալթուն բէնկինտէ իլէք տալղալար միսալի , ֆիլ տիշի գատար պէյազ կէրտանընը վէ կէօսիւնիւ իհաթա իթմէքտէ իտի . . . :

Պու հէյպէթլի աճուզէլէրտէն պիրիսի՝ ինճէ տանթէլալար վէ տիւլպէնտէը ալթընտա բէմպէ մէրմէրտէն պիր սանէմ կիպի կէօրիւնմէքտէ օլան պու բաք , եումշագ վէ նազիք վիճուտը թուխտուպ տա , պէյազ ալթաս-

տան մամուլ կէօյիւսիւյիւնիւ չըգարընճա վէ իրի , գըրմըզը , նասըրը վէ չաթլագ էլէրիյլէ անըն չըպլագ ումուզարընա վէ գօյտարընա տօգունընճա , Ա.արիէն՝ հէր նէ գատար պիւթիւն պիւթիւն այըլմամըշ ըտը ըսա տա , պու սէրթ վէ գապա օնչայըշտան պիրա իհթիյար սարսըլտը :

Պէքճի Գատըն՝ Ա.արիէնին էլպիսէլէրինի չըգարտըգտան սօնրա , տիզ իւսթիւնէ կէլէրէք մէրգումէնին այագ գապլարընը տախի չըգարմագտա օլտըղընտան .

— Նէ՛ տէ քիւչիւք այագլարը վար , իքիսի պիրտէն ավուճըմընն իչինէ սըղապիլիր . — տէտի ,

Ֆիլ վազը , պիր չօճուգ այաղը գատար ուֆագ վէ աթլաս կիպի պէյազ վէ բարլագ վէ եէր եէր մաի տամարը այագլարը իլէ , ավճըլըգ իլահէսի Տիանանըն պաճագլարը գատար նազիք օլան վէ բէմպէ թօքուգլարընա տիղէրի հավի պուլունան պաճագլարը մէյտանա չըգարը :

Թօմաս . — Սաչլարը տա նէ՛ գատար ուզուն , էվվէ՛թ, հէմ ուզուն վէ հէմ տէ եումշագ ... պագը վէ՛ր պիր քէրրէ ... եիւրիւտիւյիւ զէման իւղէրինէ պասաճագ ... հայը՛ֆ քի գաֆթասը իւղէրինէ պուղ գօյմագ իչուն պու կիւզել սաչլար քէսիլէճէք տիր :

Թօմաս՝ պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա , մէրգումէնին ալթուն կիպի բարլագ սաչլարընը թօքլայըպ պաչը արգասընտա միւմքինի մէրթէպէ պիւքիւ պաղլատը :

Լաքին էյվա՛հ ... հանըմլարընըն սաչլարընը քէմալը մուհապպէթ վէ զուրուրլա թէղեին իտէն ժօրժէթ , Ֆլորին վէ Հէպէնին պէյազ բարմագլարը եէրինէ իքի սըյրըգ ճատընըն նասըրը վէ գալըն էլէրի գահի օլմուշ ըտը : Կէնճ գըզ , պէքճի գատընըն էլէրինին սէրթ վէ նէզաքէթսիզ օնչայըշընը թէքրար հրսա իթմիչ օլտըղընտան , էվվէլճէ իւղէրինտէ միւշահէտէ իտիլմիչ օլան սինիր թիթրէմէսի եինէ թէքէրրիւր իլլէտի : Իսթէր սահդաի թահպահթտան պիր նէվ իսթիքրահ էսէրիյլէ օլսուն , իսթէր կինճէնին սօ-

ղուղը թէէսիրիլլէ պուլունսուն , Ա.տրիէն պիր տէֆա տահա պէօյլէճէ թիլիրէսիքսէն ասնրա , աղար աղար քէնտիսինի պուլմաղա պաշլատը :

Մէրգումէ՝ ադլընը պաշընա թօրլայարագ վէ կէօղ եաշլարըլլա նէյինաք չէհրէսինի գապլայան սաչլարընը էլլէլէ պիր թարաֆա ամարագ , քէնտիսինի՝ պու մէքրուհ գաարընար արաաբնատա եարը չըպլագ կէօրիւնճէ , տէհչէթ , նէֆրէթ վէ հիտաէթի թարիֆ օլունմագ պիր տէրճէյէ վարտը :

Ա.տրիէն՝ իսթիհսաի էմրտէ հիճապ վէ ղաղապընտան նաչի աճը պիր նիտա սայը վէրտի . պատէհու , պու իքի ադուղէնին պագրչլարընտան գուրթուլմագ ֆիքրիլլէ , գայէթ սիւրաթլը պիր հարէքէթի իճրապը.լա , գարեօլասընըն պաշը ուճընտաքի բոճա մէվզու՝ օլան լամբայը տէվիրի վէրտի . լամբա իսէ՝ տէօչէմէ թախթասը իւզէրինէ տիւշէրէք բարչա բարչա օլուպ սէօնտիւ :

Գունըն իւզէրինէ , պէտապախթ գըզճըղագ՝ գօյու պիր գարանլըգ իչինտէ գալարագ , նաթաղըն եօղանլարընտա սարըլար վէ տիվիտաշ ընչգըրըգլարլա ինլէմէյէ պաշլատը :

Գէքճի գաարընար՝ Ա.տրիէնին ինիլթիլէրինի վէ քէմալը հիտաէթլէ լամբայը տէվիրմէսինի չիտաէթլի պիր ճինէթէ համլ իտէրէք , քէնտիլէրինի իգնա՝ իթտիլէր :

Թօմաս իսէ՝ գարանլըգտա թուխունա թուխունա եիւրիւչիւպ դաղապնագ պիր թամր ըլա .

— Ա՛ , լամբալարը սէօնտիւրմէյէ վէ գըրմադա թէքրա՞ր մը պաշլատաքընըզ ... կէօրիւնիւր քի սիգին մէրագընըզ տա պու տըր . բէ՛ք է.յի ... պէն սիգ էվվէլտէն պիլտիրմիշ իտիմ ... եօգարըդի մէճնունէ գաարն կիպի պու կէճէ սիղ տէ ֆընճէր կիյէճէքսինիզ տիր :

Ժէրվէզ . – էվվէ՛թ , կիյտիրմէլի . Թօմա՛ս , սէն քէնտիսինի սըգըճա թուխ , պէն տէ կիտիպ պիր ըղըգ կէթիրէյիմ . պատէհու իքիմիզ պիրտէն գամիպօլու կիյտիրիրիզ՝

Թօմաս . – Է.օյլէ իսէ , չաբուգ օ՛լ ... չունքի , պու գըզ՝ միւլայիմ պիր չէհրէյէ մալիք օլմագլա պէրապէր . սօն տէրէճէ չըղըրն կէօրիւնիւյօր ... պու կիճէյի անրն եանընտա կէչիրմէք իճապ իտէճէք ... :

. . . . . .

Հիւդնամիզ վէ էսէֆէնկի՛զ զըտտիյէթը :

Սապահլայրն Ա.տրիէն , սէրպէսթ , խանտէրու (խընդումբուս) վէ սէնայիի նէֆիսէնին վիւճուտէ կէթիրտիյի ասարը նատիտէ վէ թէճէմմիւլաթ արասընտա պախթիյար օլարագ գալգմըշ վէ իւչ նապարրուպա պէպլէմէնին խրտէմաթը նագիքեանէսիլլէ կիյինիպ գուչանմըշ վէ թապիաթը ապիճէնապանէ վէ մէճնունանէսի ապիգասըլլա , ագրապասընտան օլան պիր Հինտի բրէնսի միւքէլլէֆ վէ ֆագաթ նակէհանի պիր սուրէթտէ գապուլ իթմէք իւզրէ պիր թագըմ թէրթիպաթ իճրա իթմիշ վէ Տակոպէրին կէթիրմիշ օլտըղը իքի էօքսիւզ գըզճըղագ հագգընտա տախի նէճիպանէ գարարլար իթթիխագ իլլէմիշ վէ մատամ տը Ոէն–Տիզիէ իլէ վագը օլան միւլագաթընտա , կեահ մաղրուր , կեահ միւթէէսսիր , կեահ մահզուն , կեահ նէչէլի , կեահ իսթիհզագքեար , կեահ վագարլը , կեահ խուլուագքեար վէ կեահ տախի ճէսուր կէօրիւնմիւշ վէ խիւլասաի քէլամ՝ պու մէլուն գօնագա կէլմէքտէն մագսատը իսէ , նամուսագքեար վէ չալըշգան պիր իշճինին թախլիյէի սէպիյլի իչուն լութֆ թաալէպինտէն իսթարէթ պուլունմուշ ըտը :

Ագշամ իսէ ... ալչագճասընա պիր խայընլըղա գուրպան կիտէրէք , իքի տիվանէ պէրճիսինին գապա էլլէրինէ թէսլիմ օլունմուշ վէ նագիք վիւճուտը տախի , տիվանէլերէ մախսուս օլան վէ ԳԱՄԻՉՈՂ թէսմիյէ օլունան օ մէքրուհ լիպաս իչինտէ վահչիյանէ պիր սուրէթտէ հապս իտիլմիշ իտի :

. . . . . .

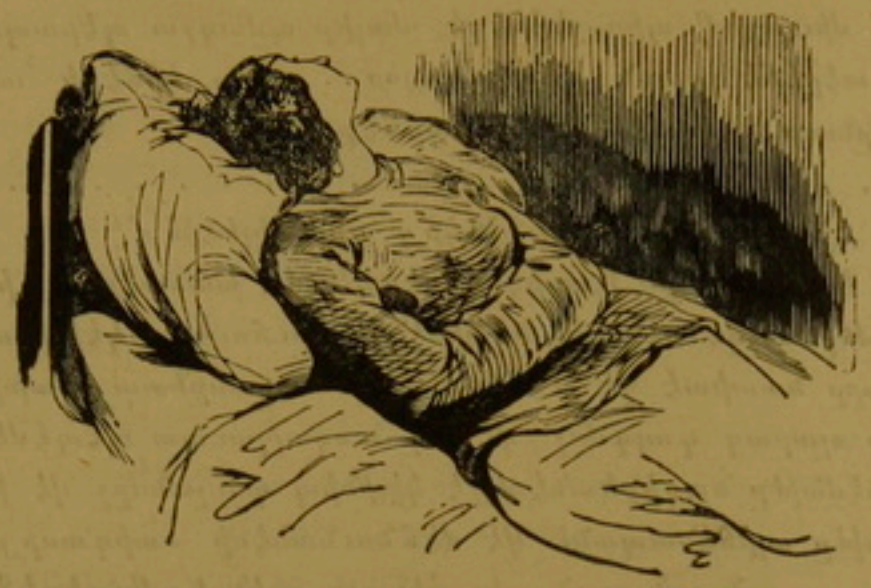

Մաամուազել տը Գարտօվիլ՝ պու հէյպէթլի աճուզելէրլէ պէրապէր, կիճէյի բէք ոէհչէթլի սուրէթոէ կէչիրաի։

Իրթէսի կիւնիւ, սապահըն սաաթ ոօգուզ բաոոէլէրինոէ, կէնճ գըզ, ոօգթէօր Պալէնիէնին՝ էվվէլքի կիպի խանոէնաք, ոօսթանէ վէ բէաէրանէ պիր չէհրէ իլէ օտաոընոան իչէրի կիրոիյինի կէօրիւնճէ, ֆէվգ էլաոէ տիւչարը հայրէթ օլուու դալտը։

Ոօգթէօր իսէ՝ գաբուոան իչէրի կիրէր կիրմէզ, մուշֆիգանէ վէ լաթիֆ պիր սէոա իլէ.

— Է՛, գըզըմ, սէօյլէյինիզ պագալըմ, պու կիճէյի նա՞սըլ կէչիրոինիզ. — աէյու սօրոու։

3

ՉԻՑԱՐԷԹ

Մաամուազել տը Գարտօվիլին պէքճիլէրի, ժէրգուժէնին բէճա վէ նիյազլարընա վէ ալէլ խուսուս ոօլօ տուրմագ հագգընտաքի վատլարընա բուչի րիզա կէօսթէրէբէք, գամիզօլու կիճէնին եալընըզ պիր գըսմընտա կիյոիրմիչլէր վէ պիր գաչ սաաթ սօնրա չըգարմըշլար ըտը. պինաէն ալէյհ՝ սապահլայըն, հիչ պիր միւմանսաաթ կէօրմէքսիզին, եալընըզճա գալգմըշ վէ եալընըզճա կիյինմիչ իտի։

Ձարիէն գարնշասընըն քէնարընտա օթուրմըշ ըտը։ Եանագլարընըն տէհչէթէնկիզ սօլգունլուղը, չէհրէսինին ֆէվգ էլատէ թէզայեիւրի, աթէչի հիւմմա (տենդ) իլէ բարլամադտա պուլունան կէօզլէրի վէ արա սըրա վիճուտինի սարսմադտա օլան սինիր թիթրէյիչլէրի, օ միւտհիչ կիճէնին՝ պու նագլիք վէ սինիրլի մախլուգ իւզէրինտէ իճրա իթտիյի թէէսիրաթը միւէյյիմէնին տէրէճէսինի կէօսթէրմէքտէ իտի։ Ոօգթէօր Պալէնիէ օտայա կիրէր կիրմէզ, պիր իչարէթլէ ժէրվէզի վէ թօմաոը տըշարը չըգարթմը։ Մաամուազել տը Գարտօվիլ ժէրգուժը կէօրտիւքտէ, հայրէթինտէն թաշ քէսիլմիչ գալմըշ վէ պու միւտհիչ խայընըղը իճրա իթտիքտէն սօնրա, հալէա քէնտի էօնիւնէ չըգմագա ճիւրէթ իթմէքտէ օլան պու ատէմին քիսթախլըղը հագգընտա տիւշիւնէրէք, պիր նէվ՛ պաշ տէօնմէսի հըսա իթմէյէ պաշլամըշ ըտը . . .։

Հալ պու քի, թապիսի՝ լաթիֆ պիր սէոա վէ մուշֆիգանէ պիր թավը ըշա թէքրար.

— Է՛, պէշարէ գըզըմ, սեօյլէյինիզ պագալըմ, պու կիճէյի նա՞բըլ կէչիրտինիզ։ – ոէ յու սօրտուգտա, Ա-ռրիէն՝ «Ա՛ճապա բուլա՞մ կէօրիւյօրըմ» ոէյէրէք, էլինի աֆէշ կիսպի եանմագտա օլան աշընա կէօֆիւրտու, Գա-ոէհու, ոիք ոիք հէքիմին եիւգիւնէ պագարագ, ոու-ոագլարը նիմ աչըլտը իսէ ոէ, օ ոէրէճէ չիտոէֆլէ թիֆ-րիմէյէ պաչլատը քի, պիր քէլիմէ պիչէ ֆէլաֆիֆուզ իֆ-մէք միւմքին օլամնատը։ Հիտոէֆ, նէֆրէֆ վէ ինֆիալ վէ խուտուրլա՝ ալչագճաարընա ոու խոֆխոնալ իսիչէն պիր էֆֆիչէֆին նէճիպ գալպէրէ լյդա իֆոսիչի գարագ ու ա-ոագավէֆ, Ա՛ռրիէնի օ ոէրէճէ ալֆ իսաֆ իֆֆմիշ խոի քի, ժէպհուֆ վէ հայրան գալարագ սիւքիւֆի գաֆ՝ իչէ ճէ-վապ պիչէ վէրէմէոի։

Տօգֆէօր իսէ՝ մնահիր պիր ագֆէօր կիսպի բօլունը քէք կիւզել օյնատմագտա օլարըզընոան, քէոէրնագ պիր ոու-րէֆոէ պաչընը ոալէայարագ։

— Հայոի... հայոի, պէն նէ՛ օլարըզընը անըայօրըմ. պանա գառչը էօֆքէչէնմիչսինիզ, ոէյի՛չ մի. է՜հ, եա՛ Բապալի... պէն էօյլէ օլաճաղընը գաֆէն քէշֆ իֆֆմիշ իսիմ, ագիպէ գըզըմ. – ոէոի։

Ֆիւսֆոսնանէ պիր ըհյագճաարըզըա իրաա իսիչէն պու ոէօզլէր Ա՛ռրիէնի պիրոէն պիրէ եօգարը ոբչրաֆոը։ Պիչարէ գըզճըղագ այագա գալգոը, ոօլղուն եանագլարը աֆէշ կիսպի գըզգաոը. իրի գաոա կէօզլէրի գըզըլճըմ ոաչմագա պաչլատը. պատէհու, նագարրուտա չէհրէսինի միւֆէագպհնանէ պիր ոուրէֆոէ եօգարը գալարըոը, իւսֆ ոուոոաղը Հագարէֆոամիզ վէ ածք պիր ֆէգէսոիւմլէ ճիւզիճէ այըլտը վէ սագֆիֆանէ վէ ֆագաֆ միւֆէհէվ-վիրանէ պիր թաոր ըլա, օֆուրմագտա օլան Մ. Գալէնի-էնին էօնիւնաէն կէչոիքոաէն ածնա, սիւրաֆը ոարմիարըա գաբուրա ոօղրու իլէրլիէոի։ Ֆիւչիք պիր բէնճէրէսի պուլունան պու գաբու ոըշարըոտան միւհքէմ ոուրէֆոէ

գաբաոըլմըշ ըոը։ Ա՛ռրիէն ոօգֆէօրէ ոօղրու ոէճնէ-րէք, ամիրանէ պիր թաոր ըլա։

— Եու գաբուրը այընըզ, – ոէոի։

Գալէնիէ. – Ագիպէմ մնոամուագէլ Ա՛ռրիէն, միւսֆէ-րիհ օլունըզ... գալգինիպի ֆէբրահֆուսֆընըզ... մնահ-րէմ ոօսֆթալար կիսպի գօճուչալըմ... չունքի, պէն սիպին ոօսֆթաընըզ օլորըզըմը բէք ալէա պիվիրոսինիզ. – ոէոիք-ոէն ածնա, պիր իչիմ էնֆիյէ չէքոի։

Ա՛ռրիէն. – (Հիտոէֆինոէն նագի թիֆրէք պիր ոէ-ոա իլէ.) Ցէմէք պիր քի... մնահէօ... պէն պու կիսն ոէ որշարը չըգմնյաճագըմ, էօյլէ՞ մի։

Գալէնիէ. – Թէէոսիւֆի ագիմլէ պէյան իսէրիմ քի, չըգանյաճագ ոընըզ, ոէվկիվի էվլատըմ... պէօյլէ չիտ-ոէֆլի հէյէճանլատա ոիչար օլորըզընըզ հագոէ, որշա-րը չըգմնագ միւմքին օլագիվ՞ր մի..., նիւգինիւգ ա-ֆէշ կիսպի գըզգարմըշ վէ կէօզլէրինիզ ոէ գան չանագընա ոէճնմիչ ոիչ... նագագընըզ իսէ՝ պիր տագըգատա ոէքոէն ամմագտա օչմալը... բէճա իսէրիմ, ագիպէ գըզըմ, պու կիսպի էոէֆէնկիզ հէյէճանլատըա հայինիպի պիր գամ տահա ագըրտաչարըմայընըզ...։

Ա՛ռրիէն՝ ոօգֆէօրիւն նիւգինէ ոիք ոիք պագալըգ-տան ածնա, ագըր ագըր նիւրիւյէրէք, գարէօլաընընը քէ-նարընա կիսիսպ օֆուրոը։

Գալէնիէ. – (Սէօգինատ ոէվամ իսէրէք.) Թէմա՛մ, էյիսի ոէ պու որը... ուսու տուրընըզ... վէ թէք-րար ոէօյլէյօրըմ քի, մնահրէմ ոօսֆթալար կիսպի գօճուչա-լըմ։

Ա՛ռրիէն. – (Գըսա վէ միւֆէոիլ պիր ոէտա վէ տա-քին պիր թաոր ըլա.) Հագգընըզ վար, մնահէօ, մնահրէմ ոօսֆթալար կիսպի գօճուչալըմ... սիզ պէնի տիվանէ ոէ-րինէ գօյմագ իսֆիյօրսընըզ, ոէյի՛չ մի։

Գալէնիէ. – (Պիր ահ չէքէրէք.) Սէվկիվի գըզըմ, պէն

խթէրիմ քի , չիմոի հադդըմնա նէ գաոար նէֆրէթ կէօ-
թէրիյօրանըզ , պիր կիւն ոէ օ գաոար թէշէքքիւր ըզ-
հար իտէմինիզ . . . պէն զաթէն պու նէֆրէթինիզի քէշֆ
իթմիշ իտիմ . . . լաքին , ոիւնեա իւզերինաէ էօյլէ վա-
զիֆէլէր վար ոըր քի , նէ՛ գաոար պաոիի քէոէր ոախ
օլա , եիւնէ կիֆա իթմէք զարուրի ոիր :

Մ. Գալէնիէ՝ պու աէօղլերի օ ոէրէճէ գանաաթը
վիճոանըա իւոա իթմիշ իտի քի , Ամրիէն՝ հայրէթ վէ
թէաճճիւպի հաալի պիր հարէքէթի իպտիդային քէնոիսի-
նի ալամիաոը , Գաոէհու , ոուոագէոըընաա աճը պիր թէ-
պէոսիմ նիւմայան օլորագ ոէտի քի .

— Ա՜հ . . . ոէմէք օյունօր քի , պու հալէրին քէաֆ-
գէոի ոէ պէնիմ մէնգիաաթըմ իչուն ոըր , էօյլէ՞ մի ,

Գալէնիէ . – Հա՛յ հա՛յ . . . օնա չիւպհէնի՞ղ մի վար .
չիմոիկէ գաոար սիզե ֆահիոէլի օլմադըան պաշգա պիր
էմէլ վէ արզուսմ գուլունըշ մը ոըր ,

Ամրիէն . – Պիլմէմ , մօսիէօ , հալընըզ չուբաընը ան-
լայամնօրըմ քի , չիմոիկի հայասըզլըընըզ մը , եօզա
էվվէլքի խայընլըզընըզ մը ոահա մէքրուհ ոայլըմալը ,

Գալէնիէ . – (Մուխէէոսիֆանէ պիր խամր ըլա ուսուզ-
լարընը գալորըարագ .) Խայընլըզ մը . . . լաքին ոիւ-
չինիւնիւզ , պիշարէ գըզըմ . . . էկէր պէն քէմնալը խա-
լիոէթ վէ ոաոոագաթլա սիզին մէնֆիաաթ վէ ֆահիոէնիզ
իչուն չալըշմամըշ օլոայըոըմ , գու ոահաո , գուհուրը
խամի պէն հիոոէթ վէ ինֆիխալընըզդա հէոէֆ օլմադա
կէլիր մի իտիմ , Գու խոսխաիանէ պէնիմ ոիր . պէն գու-
րանըն գաշ հէքիմի իմ . . . շակիրտանըմնաան ոիկէր իչի
հէքիմ տախ վէրնալէխէն պէնիմ մէմուրիյէթիմի կէօ-
րիւրէր . իտոի , սիզի թէաոալի իթմէք իչուն , անէրի ոէ
կէօնոէրէպիլիր իտիմ . ֆահաթ , պէն էօյլէ եաբմադ իս-
թէմէիիմ . . . պիրա սիզին թաոիաաթընըզը , ոիլագընըզը
վէ կէշմիշ էօմիրնէիուզի եալընըզ պէն պիլիրիմ . . . հաթ-

թա , հադդընըզդա հէր քէսէն գիյասէ շէֆֆագ ու մու-
հասպէթիմ վար ոըր . պինասէն ալէյհ պէն քէնդիմ սի-
զի կէրէյի կիմի թէսաալի իտէճէյիմ . – ոէտի ,

Ամրիէն՝ Մ. Գալէնիէնին սէօղլերինի դաթ՝ իթմէքսի-
զին սինիէմաիքսէն սօնրա , ոիք ոիք մէրգումէն եիւգինէ
պադարագ .

— Մօսիէօ . . . պէնի ոիմանէլէր սըղասընա կէչիր-
մէք իչուն սիզե նէ մըգսար ադճէ վէրիյօրլար . – ոէտի ,

Գալէնիէ . – (Գիլա իմթիյար կիւճէնէրէք .) նէ՞ սէօյ-
լէյօրսունըզ , մաասմուազէլ . – ոէյու հայգըրար ,

Ամրիէն . – (Ադը պիր հադարէթլէ սէօգինէ ոէվամ
իտէրէք .) Գէնիմ գէնգին օլոըգըմը գիլիրսինիզ . . . իմ-
ոի , սիզե վէրիլէն մէգալադը իչի դաթըը ոաս վէրէգիլի-
րիմ . . . Հայտի՛ , մօսիէօ , պիր աղ էվվէլ պահա իթմիշ օլ-
ոըգընըզ ոօսթլուգ նամընա օլսուն . . . սիզին իսրաէթի
վադըանըզդա պէոէլ վէրիլէն ադճէնին պէհասընը ար-
թըրմադըզընա միւսաաաէ իտինիզ ,

Գալէնիէ . – (Միխթասը օլան գիւթուրսուզլուգը թէք-
բար էլէ ալարագ .) Սիզէ պէգճիլիք իտէն գաոընըար , պու
կիճէքի բաբօրթօլարընաա , այնը թէքլիֆի քէնդիլէրինէ
ոէ իթմիշ օլոըգընըզը գիլտիրիյօրլար ,

Ամրիէն . – Ա՛ֆվ իտէրսինիզ , մօսիէօ . . . պէնիմ
քէնդիլէրինէ թէքլիֆ իթմէյիմ մէգալադ չօգ պիր շէյ ոէ-
յիլ իտի . Նէզաքէթ վէ թէրգիյէոէն պի պէհրէ օլան վէ
ֆագր ու զարուրէթի իլճաաթըլա պէօյլէ պիր մէմուրիյէ-
թի ոէրէօհադ իթմիշ պու լունան գաոընըարաոնէ մըգսար
շէյ թէքլիֆ օլունագիլիրսէ , օ գաոար թէքլիֆ իթմիշ
իտիմ . . . Լաքին սիզին կիգի քիգար , գայէթ ալիմ վէ
սօն ոէրէճէ սահիգի տիրայէթ պիր ասէմլէ պաշգա
տիրլիս մուամէլէ իտէճէյիմ . Չունքի խայընլըզ տէնիլէն
ալդագլըզըն պէհալարը պիր օլմադ . հէր պիր խայընլըզըն
պիրէր տիրլիս պէհասը վար ոըր . իտոի , պու պէոոախէթ

գատընդարա թէգլիֆ իթոխիմ մէպլաղըն ապըղընա պի-
նաէն, թէգլիֆի վագըմը ըետա իթմէյինիզ. . . . Սէօյլէ-
յինիզ պագալըմ, նէ՞ գատար չէյ իսթիյօրսընըզ։

Գալէնիէ. – (Տախմա պարիտանէ պիր թավը ըա.)
Գէգճի գատընդար՝ պու կիճէգի բաթօրթօպարընատա, պիր
թագըմ թէհոխոտաթատան տախի պահս իթմիշդէր տիր...
աճապա պանա տա խիթատ իտէճէգ թէհոխոտաթընըզ
վա՞ր մը տըր՝ Հայտի՛, աղիզ էվլատըմ, սէօզիւմէ իթխոտա
իտինիզ, ընշվէթ վերմէգ թէճրիւպէլէրինի վէ ինթիգամ
ալմագ թէհոխոտաթընը պէր թարաճ իտէլիմտէ, վագիյէ-
թինիզ հագգընատա ճիտտէն գօնուշալըմ։

Ասրիէն. – (Օ վագթա գատար սէթը իթմիշ օլտըղը
հիտատէթ վէ նէճրէթինի արթըզ զապթ իտէմէյէրէգ.)
Ա՛հ, թէհոխոլէրիմ պիհուտէ տիր, տէյի՛լ մի. շու շիմ-
տիկի մահպուսիյէթիմ էլպէթթէ պիր կիւն խիթատ
պուլաճագ տըր. խոտի, պուրատան տըշարը չէգտըղմատա,
սիզին շու ալչագճասընա խայընլըղընըզը տիկիմ նէթիշտիկ
եէրէ սէօյլէմէյէճէքմիյիմ տէյու զանն իսիյօրսընըզ։ Մա-
տամ տը Սէն-Տիզիէ իլէ պէրապէր իրթիքեատ իթոխի-
նիզ ճինայէթլէրի վէ չէվիրտիյինիզ ֆէսատ տօլտապլարընը
ալէմին նազարը հագարէթ վէ նէճրէթինէ արզ իթմէյէ-
ճէքմիյիմ տէյու զանն իսիյօրսընըզ։ Սիզտէն կէօրտիւ-
յիւմ շու մուամէլաթը միւտհիշ հագգընատա սիւքի՛թ
մի իտէճէյիմ տէյու զանն իսիյօրսընըզ։ Ա՛հ, նէ գատար
տախի տիվանէ օլսամ, հիւքիւմէթին գանունը, նիզամը
պուլունաբզընը պիլիրիմ, մօսիէօ. պինաէն ալէյհ, քէնաի
հագգընատա թարզիյէ վէ սիզին վէ հէմթէօհմէթլէրինիզ
հագգընատա տախի միւճազաթ թալէպ իտէճէյիմ...
չունքի, պունատան պէօյլէ, պէյնիմիզտէ քին ու զարազ
վէ պուղզ ու ատավէթ պագի գալաճագ վէ պու խու-
սուսէթ վէ ատավէթ մէզար գարուսընա գատար սիւ-
րիւպ կիտէճէք տիր... հաթթա պու խուսուսէթ մուհա-

րէպէսինին տէվամը ուղրընատա օլանճա գուվվէթիմի, օլան-
ճա զէքաուէթիմի վէ օլանճա ղայրէթիմի սարճ իտէճէ-
յիմ...

Գալէնիէ. – (Տախմա սաքին վէ միւշֆիգանէ սուրէթ-
տէ.) Սէօղիւնիւզիւ գամ՝ իթոխիյինտէն տօլայը աֆվընըզը
տիլէրիմ, աղիզըմ մատմուազէլ Ասրիէն. լաքին պու կի-
պի չըղընճա իւմիտիզէր չիֆտահապ օլմանըզա սօն տէրէճէ
մուզիրը տիրէր. զիրա սիզի տախմա պատիի էսէճ օլա-
ճագ պիր հէյէճան հալինտէ պուլունտուրըրըմ. պինաէն
ալէյհ, պուլունտուրընըզ վագիյէթի լայըգը վէճհ իւզրէ
անլայապիլմէնիզ իշուն, իչի աչըգտան աչըղա պէյան ի-
տէյիմ. էվվէլէն՝ սիզին պուրատան չըգըպ կիթմէնիզ մու-
հալ գապիլինտէն տիր. սանիյէն՝ խարիճտէն պիր քիմսէ
իչէ հիչ պիր մուխապէրէ վէ իլթիլաթընըզ օլմամագ. սա-
լիսէն՝ պու խանէյէ անճագ վէ անճագ, հագգլաբընատա
էմնիյէթի քեամիլէմ պուլունմատըգըզը կիրէպիլիր. բա-
պի՛էն՝ սիզին թէհոխոտաթ վէ ինթիգամլարընըզտան հիչ
պիր գօրգաճագ քէօչէմ եօգ տըր. չունքի հէր պիր հալ
վէ հէր պիր հուգուգ պանա միւսաիտ տիր։

Ասրիէն. – Հէր պիր հուգո՞ւգ մը... տէմէք քի պէ-
նի պուրատա հապս իթմէք հուգուգը տա սիզէ միւսաիտ
տիր, էօյլէ՞ մի...

Գալէնիէ. – Էկէր պիրի պիրինտէն աղըր սէպէպլէր
օլմասայըտը, սիզի պուրատա հապս իթմէք գարարընը իթ-
թիխազ իթմէգ իտիք։

Ասրիէն. – Ա՛, սէպէպլէ՞ր տէ մի վար...

Գալէնիէ. – Էվվէթ, հէմ բէք չօգ սէպէպլէր...

Ասրիէն. – Իհթիմալ քի, պու սէպէպլէրի պանա տա
պիլտիրէճէքսինիզ։

Գալէնիէ. – Հայր՛ֆ քի պունլար բէք տօղրը տըր վէ
պիր ազ էվվել թէհոխտ իթոխինիզ վէճհէ, էկէր պիր
կիւն մահքէմէյի ատալէթէ միւրաճաատ իտէճէք օլուրսա-

ՆԸԶ, պիզ ան՝ աուրէթի մայիշէթինիզին զարիպլիյինի, պէս-
լէմէլէրինիզ աճայխպ գըյաֆէթլէր կիյինաիրմէք հադ-
գընաաքի տիմանէլիյինիզի, իֆրաթ մէրթէպէ խարաֆճըլը-
ղընըզը, գրալըրա լայըգ աուրէթաէ գապու իթմէք խա-
թէտիյինիզ Հինալի ըրէնօնի Տիգէնայէնինի, ան ակիպ հա-
չընաա օլաբզընըզ Հալաէ, պիր ան՝ պանըլ կիպի հալը-
ննըզճա հաչամադ հադգընաաքի գարարընըզը, նամադ
օտանըզաա սագլանմըշ պուլունան ատէմին վազըպի խա-
րիզ իւլ ատէմինի վէ խիւլասաի քէլամ՝ աուրէթի մախ-
սուսէտ ճէյայ խոխմիշ օլան պիր ատէմին Տարիֆիյէն գայա
իթմէյի տիւնէի խամիճվասնաամէնիզի մէյտանա գօյմադա
մէճպուր օլաճաղըզ։

Ա ա ր իէն . – (Հէմ Տիաուէթ վէ հէմ տէ Տայրէթ ալա-
մէթի իպրաղ խոէրէք .) Նասը՛լ . . . տի՛ւն մի . . . :

Գալէնիէ . – Էվվէ՛թ , տիւն . . . Հադգընըզտա սարֆ
իթմէյիմիզ պուննա իգաամ վէ Տէմիմամը պիր կիւն ին-
քեար իթմէյէ գալգըշաճադ օլաւրսանըզ, էլիմիզտէ գա-
վի պիր ատէյ պուլունմադ իչուն , տիւնէի կիւն վէրտիյի-
նիզ ճէվապլարը՝ հանըմըզտաքի օտանըն գաբու բէրտէտ
արգադընաա աուրմըշ օլան պիր ատէմ մարիֆէթիյլէ գայա
իթմէրտէք . ճիաուէն սէօյլէրիմ քի , էկէր պիր կիւն ֆիք-
րինիզ սիւքիւնէթնաա օլուպ տա , մէզքիւր իսթիճվասնա-
մէյի սօղուդ գան ըլա օգույաճադ օլաւրսանըզ, Հադգը-
ննըզտա իթթիխադընա մէճպուր օլաբզըմըզ իչպու գարար-
տան տօլայը ասլա թէաճճիւպ իթմէյէճէքսինիզ . . .

Ա ա ր իէն . – (Հադարէթամիզ պիր աուրէթաէ .) Սէօ-
զինիւզէ տէվամ իտինիզ։

Գալէնիէ . – Շիմտի զիբը իթմէյիմ վազըալար մու-
հադդադ վէ մուաաուտաադ չէյլէր օլաբզընտան , սիզի սէ-
վէնէբին՝ մէսուլիյէթաէն քիւլլիյէն արի օլաբզլարընը
անլամալըսընըզ, ադիզէմ մուտմուադէլ Ա ա ր իէն . չունքի ,
ֆիքրինիզին բէրիչանըզընը թէաաւի իթմէք իւզրէ սիզի

պուրայա կէթիրտիք . վազըա պու զինին գարըշըգուզը՝
շիմտիքի Հալաէ տատա պազը խուսուսի տիվանէլիքլէրէյ
պաշ կէօսթէրիյօրսաաա, էկէր մէզաղ Ա լ լ ա հ տատա զիյատէ
թէրաղդը իտէճէք օլուրսա , իսթիգպալինիզի վէսիլա սու-
րէթաէ թէհլիքէյէ տիւշիւրմիւշ օլուր . . . , Խմտի , հէմ
մատտի վէ հէմ տէ մանէվի պիր թէաաւի սայէսինաէ, իս-
միա իտէրիմ քի իլլէթի մէզհիպէյտէն էսասէն գուրթու-
լապիլէճէքսինիզ : Պու թէաաւինին պիրինճի չարթը իտէ՝
գուվվէի խայալիյէնիզի թահրիք վէ թէհճիճ իտէն չէյլէր-
աէն վէ րէֆիզէլէրինիզաէն ապի եվրադլաթմադ իսուսու-
ը տըր . պուրատա , քէօչէի ինղիլաաւ Հաչայարադ , սա-
տէ վէ Հալընըզճա պիր էօմրիւն չինֆասախաշ սիւքիւնէթի
վէ պէնիմ իգտատմաթը տատիմէ վէ բէտէբրանէմ սայէսին-
տէ , Հավաշ Հավաշ չինֆատաղ օլաճադընըզ տըր . . . :

Ա ա ր իէն . – (Ա՛ճը ատճը կիւլէրէրէք .) Տէմէք պիր քի ,
պէնատ միւհիթտաճը թէաաւի կէօրտիւյինիւզ իսաաթէլիք-
լէր՝ հիւրր վէ սէրպէսթ Հաչատադ արզուսը , ալիճէնսա-
լըզ վէ ճէօմէրտիվ կէօսթէրմէք գայրէթի , կիւզէլլէրէ
մէֆհում օլմադ մէյէլտանը վէ մէքրուհ վէ ալչադ չէյլէր-
տէն նէֆրէթի իթմէք տույղուսը տըր , էօյլէ՞ մի . լաքին պու
իսաաթէլիքլէրիմ չինֆատաղ օլմայատադ տըր տէյու գօր-
գույօրըմ . չունքի , իսայլը վազիթտան պէրու իսալամ տա-
խի պէօյլէ պիր թէաաւիյի թէճրիպատէ իթմիշ վէ լաքին
իւմիտի պօչա չըգմըշ տըր :

Գալէնիէ . – Հայտի էօյլէ օլսուն . իչթիհատ քի պիզ
տէ մուվաֆֆադ օլմայըզ . լաքին հիչ տէյու իտէ , պիր
թէճրիպատէսինի իթմիշ օլուրըզ : Իչթէ կէօրիւյօրսունըզ քի,
պիր ֆամիլիա ճէմիյէթինտէ իթթիխադ իտիլմիշ օլան
չու թէչէպպիւսի վազըսմըզը իսթիդամ իտէճէք բէք չօգ
վէխիմ ատպէպլէր վար ըտը . պու թէչէպպիւսիւն ֆամիլ-
ատաճա իթթիխադ իտիլմէսի իտէ՝ պէնի թէհտիտաթը վա-
գըանըզտան թէմամէն գուրթարադիլը . պիրա սիզէ չու-

բասընը անլաթմագ խաթէրիմ քի , պէնիմ սիննիմտէ վէ պէնիմ մէվգըիմտէ օլան պիր ատէմ , պու կիպի ահվալտէ էօյլէ խաֆիֆմէչրէպանէ տավրանամազ . իմտի , պիր աղ էվվէլ սէօյլէմիյիմ սէօզլէրի չիմտի անլայապիլիրսինիզ զանն իտէրիմ . նէթիճէի քէլամ , թէմամէն վէ էսասէն չիֆաեապ օլմատըգճա , պուրատան տըշարը չըգմագլըդը իւմիտ իթմէյինիզ վէ վագը օլան թէհոիտէրինիզտէն տաիմա էմին վէ մասուն պուլունտըդըմա վէ պուլունաճաղըմա գանի օլունըդ . . . : Շու նօգթա էյիճէ թէհագգուդ իթտիքտէն սօնրա , հագգընըդտա տէրքեար օլան չէֆգաթ ու մուհապպէթիմիզ , պիր աղ տա չիմտիքի հալինիզտէն պահս իթմէք իտէրիմ :

Ատրիէն . – Մօսիէօ , կէօրիյօրըմ քի , պէնի պիր տիվանէ եէրինէ գօյտըղընըդ հալտէ , ագըսըլարա լայըգ պիր սուրէթտէ գօնուշըյօրսընըդ :

Պալէնիէ . – Սիզի տիվանէ՞ եէրինէ մի գօյմագ . . . Ալլա՜հ իթմէտին , էվլատըմ . տահա օ տէրէճէյի պուլմատընըդ վէ իւմիտ իտէրիմ քի պէնիմ իգտամ վէ ղայրէթիմ սայէսինտէ , ասլա՛ տա պուլմայաճագ սընըդ . . . : Ֆագաթ սիզի ճինէթթէ սաբմագտան մէն՝ իչուն , վագթըյլա լաղըմ օլանը թէրթիպ իթմէքլիյիմ լաղըմ կէլիր . ղիրա , սէօզիւմէ իթիմատ խոինիդ քի , սիդի թէտավի իթմէք ղէմանը կէլմիշ վէ ազաճըգտա կէչմիշ տիր . . . : Լաքին նէ՞ իչուն չաչղըն վէ աճայիպ պիր թավր ըլա եիւդիւմէ պագըյօրսընըդ . . . սէօյլէյինիդ , սեվկիլի էվլատըմ , սիդինէ պէօյլէ տավրանմագտա նէ՞ մէնֆաաթըմ օլապիլիր : Աճապա խալանըզըն ղարագ վէ աատավէթինի՞ մի թէրվիճ խոյօրըմ . լաքին նէ՞ մագսատա մէպնի : Խալանըդ պէնիմ լէհիմէ վէ եա ալէյհիմէ նէ՞ եաբաապիլիր : Տիւնքի կիւն մէրգումէ հագգընտաքի էֆքեարըմ նէ մէրքէզտէ իսէ , չու սաաթտա տահի այնը մէրքէզտէ տիր : Սէօյլէյինիդ , էվլատըմ պու կիւն սիդէ եէնի պիր լհան՞ մը գուլլանըյօրըմ :

Ֆիքրինիդին թէհլիքէլի հէյէճանլարընտան վէ ղարիպ խուլարընըդտան տիւնքի կիւն տէ պիր գաչ տէֆալար պահս իթմէտիմ մի : Պէնիմ գապահաթըմ եալընըդ՝ սիզի պուրայա կիթիրմէք իչուն տէսիսէ վէ ուսթալըգ գուլլանմագլըմ խուսուսը տըր , տէյի՞լ մի . էվվէլթ , պէն քէնտի գապահաթըմը իգրար իտէրիմ . պանա թէքդիճ իթմիչ օլտըղընըդ ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիմ . պունտա հագգըմ եօ՞գ մը տըր , սեվկիլի էվլատըմ . սիդ հիչ պիր վագթ հիւանի րիգանըդլա պուրայա կէլմէք իսթէմէյէճէքտինիդ . հալ պու քի , պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն , սիդի պուրայա կէթիրմէք իչուն պիր պէհանէ պուլմագ լազըմ կէլէճէքտի . իմտի , քէնտի քէնտիմէ . – « Հէր չէյտէն էվվէլ մատմուազէլին մէնֆաաթը լազըմ տըր . . . պէն քէնտի վազիֆէմի իճրա իտէյիմ տէ , վարսըն սօնու նէ՝ օլուրսա օլսուն . » տէտիմ :

Ատրիէնին չէ հրէսինտէ օ վագթա գատար կեահ հիտտէթ վէ կեահ տախի նէֆրէթ ալահի մէչհուտ օլմուշ ըտը . լաքին Մ. Պալէնիէնին չու սօն սէօզլէրինի իշիթտիքտէ ըզտըրապ վէ տէհչէթ ատարը կէօրիւլմէյէ պաշլատը : Պու ատէմին օ տէրէճէ թապիի , խալխանէ վէ դանաաթքեարանէ վէ ալէլ խուսուս ատիլանէ վէ ագիլանէ պիր սուրէթտէ խտարէի լհան խոշինի կէօրտիւքճէ , էվվէլտէն տահա ղիյատէ տէհչէթ ու նէֆրէթ հըսս իթմէքտէ վէ պու կիպի րիյազքեարանէ սէօզլէրըէ սէթը խոիլմէք խաթէնիէն պիր խայընըդ՝ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին ատավէթի սէրպէսթանէսինատէն եիւզ գաթ դիյատէ քէնտինի գօրգուիթմագտա ըտը : Խիւլասաի քէլամ , պու քիւաթախանէ րիյազքեարըդը օ գատար խապիսանէ պուլմագտա ըտը քի , պիր միւմքին ինանմագ խաթէմէմէքտէ իտի : Պիչարէ գըզճըղագ՝ հըսսիյեաթը գալպիյէսինի սագլամագ սէնաթընտան օ տէրէճէ պի խապէր իտի քի , տօգթէօր՝ ինսանքն չէհրէսինտէն նէ՝ կիպի հըսսիյեաթըա մուիթիտըֆ

օլաբղընը քէշճի իթմէքտաէ բէք ղկյատաէ մահիր օլաբղընատն, աէօղէբինին հասըլ իթտակի թէէսիրի անլայարտագ, քէնտի քէնտինէ.

— Էվվէթ, պէօյուք պիր սաըմ ալտըգ տէմէք տիր, հադարէթ վէ հիստէթի խէվգ ու տէհչէթէ թէպէտտիւլ իթտի... չիւպհէյէ զահիպ օլմասը տա բէք ուզագ տէյիլ տիր. Նիհայէթի, մէրդումէ տօսթանէ պիր սուրէթտէ. «Ա.պիհիմ մնսէօ Պալէնիէ, բէճա իտէրիմ, ղկյարէթինիզի կէճիքտիրմէյինիզ, թէզ կէլինիզ.» տէմէմիքճէ, չանտան չուրայա կիրմէյէճէյիմ. – տէմէքտէ իտի:

Իմտի, կիւյա թա գալգկտահրնատն չըգըյօրմըշ կ-պի մահզունանէ վէ հէյէճանըը պիր աէտա իլէ քէլամէ ա-ղագ իտէրէք.

— Կէօրիւյօրըմ քի, աէօղէրիմէ սաղա էՅհիյէթ իթ-մէյօրսընըզ... աէօյլէտիքլէրիմին քւաֆֆէէնէի տէ սըրֆ եալան, հիյլէպազըզ, րիյաքեարըզ վէ քին ու զարագ օլմագ իւզրէ թէէլագդը իտիյօրսընըզ: Ա.սլա տիւշիւնմէ-յօրսընըզ քի, պիզէ գարշը նէ՞ իչուն աատալէթ վէ զարա-զըմ օլաճագ. պիզ պանա նէ՞ եարմըչսընըզ տըր. իտի, եա՛ պէնիմ կիպի պիր աէմ իչուն արզ իթտակիմ աէպէ-պի գաթի օլմագ իւզրէ թէէլագդը իթտէկիսինիզ վէ եա-խօտ պիզէ գարշը աատալէթիմ պուլունմագտա նէ՞ մէնֆա-աթըմ օլագկէճէյինի կէօսթէրմէկիսինիզ տիր: Պիզ, պու-լունմագտա օլաբղընըզ չու հալը էսէֆկիշթիմէյէ մահզա հըսսիյէաթը նէճէպէ վէ ալիճէնագանէնիզի սաւի իտիմալ իթտէքլէ տիւշմիւշ օլաբղընըզ վէ էվլագի վէ իտագայիտի ֆըթրիկէնիզ աէպէպիյէ պու իլէթէ կիրիֆթար օլմուշ պուլունաբղընըզ հալտէ, նասը՞լ օլուբ ագա, չիմնիյէ գա-տար անճագ սատագաթ վէ տօսթլուգ սատը իպրաղ իթտիշ օլան պիր նամուսքեար աէմի պէօյէ ալչագճա, միւտհիշ վէ մէքրուհ պիր ձինճիֆիլէ իթհամ իտէպիլիր-սինիզ... Էվվէթ, ճինայէթի տէյօրըմ... չունքի պա-

նա իանատա իթտէքտաէ օլաբղընըզ վահիյանէ վէ ալչագճա-սընա հայըրնըզդ պաշդա պիր իտամէ լայըզդ օլամագ, Տինէյինիզ, պիչարէ զըղըմ, պու հարէքէթինիզ միւտհիշ... վէ հէմ տէ զայէթի միւտհիշ տիր. զիրա, սէրպէսթի պիր ֆիքր տախի մահատա ֆիքրիյէը գատար հադդըզըզդ վէ ինսանֆըզըզդ իպրաղ իտէպիլէճէյինի կէօսթէրմէկտաէ տիր: Մա հագա, պունլար պէնիմ հիստէթի վէ զաղատըրմը մուճիպ օլամագ... անճագ, գալպիմտէ պիր թագըմ աճը ա-ճը քեատըըը հուսուսէ կէթիրիր... էվվէթ, սիզի թէ-էմին իտէրիմ քի, հադդըզ պիր մուամէլէյէ գարշը բէք զկյատաէ միւչարը քէատր օլուրըմ:

Պու սէգիս սէօյլէր սէօյլէմէզ, տօգթէօր Պալէնիէ էլլէրինի եաշամընը օլան կէօղէրինէ կէօթիւրտիս: Պու սէօղէրի իրատա իթտակի սըրատա, տօգթէօրուն սուրէթի իֆֆատէսինի, պագըշընը, չէհրէսինի վէ հարէքէթինի թա-րիֆ իթտէք գատիկ օլամագ: Տիւնեանըն էն մահիր վէ էն թէճրիպէքեար պիր ալօգաթը, էն պէօյուք պիր գօմէ-տիաճըը պիլէ պու օյունը տօգթէօր Պալէնիէ գատար մէ-հարէթլէ օյնայատագ ըտը. չունքի Մ. Պալէնիէ՝ կէօղիս էօնիւնտէ պուլունան մէնզարէտէն պիլա իտթիյար քէնտի-սի տէ միւթէէսսիր օլարագ, սէօյլէտիքլէրի հագդընտա գըսմէն գանի օլմուշ կիպի իտի: Էլ հասըլ, իյդա՛ իթ-տիյի խայըրնըզդ վէ ալչագըզդ նէ տէրէճէ տէհչէթլի պիր շէյ օլաբղընը քէնտիսի տէ հըսս իթտէքտաէ իտի իտէ տէ, Ա.տրիէնին՝ պէօյլէ պիր խայըրնըզդա գուբպան կիթտիշ օլ-տբղընա գօլայ գօլայ ինանատայաճագընը տա պիրտէքտաէ իտի. զիրա, տիւնեա իւզէրինտէ օ տէրէճէ նէֆրէթէնկիզ հիյլէքեարըզդար վար տըր քի, խալխ վէ ատիլ օլան բուհյար, անլէրին վուգուրնի հիչ պիր վագթ միւտքին ատտ իտէմէզլէր: Նֆքեարը ալիյէ ահիպի պիր աէմ, նագա-րընը պիլա իտթիյար քէօթիւլուք կիրտագընտա սալտըրա-ճագ օլուբտա, կիրտագը մէզքիւրնին պիր տէրէճէյինէ

գատար վարտըգտան սօնրա , պաշը տէօնմէյէ պաշլար վէ արթըգ հիչ պիր շէյ կէօրէմէզ օլուր : Պունտան մատտա , էն ֆէնա ատէմլէրին վէ էն խատպատէթալուտ րուհլարըն պիլէ էօյլէ կիւնլէրի , էօյլէ սաաթլարը վէ էօյլէ տագըգալարը վար տըր քի , ձէննապը Հադգընն պիլ ճիւմլէ գալգլէրէ վազ՝ իթմիչ օլտըղը հրսսիյեաթը նէճիպէ պիլա իմթիյար զուհուրա կէլիր :

Ա.տրիէն օ գատար ճալիպի շէֆգաթ վէ օ տէրէճէ զալըմ պիր վազիյէթտէ պուլունմագտա ըտը քի , տօգթէօր Պալէնիէ՝ պու պէտպախթ գըզճըղազ Հադգընտա պիր էսէրի բիգաթ ու մէրհամէթ հրսս իթմէյէ պաշլատը. չունքի , միւտաէթի մէտիտէտէն պէրու Ա.տրիէն Հադգընտա թէվէճճիւհ կէօսթէրիյօր կիպի կէօրիւնմէք մէճպուրիյեթի վէ մէրգումէնին քէնտիսի Հադգընտա տէրքեար օլան էՅհիյէթի՝ պու ատէմ իչուն լաթիֆ պիր ատէթ հիւքմինի ալմըշ ըտը . Հալ պու քի , թէվէճճիւհ վէ ատէթ կիպի շէյլէրի զարուրէթ վէ մէճպուրիյեթ մուգադիլինտէ ֆէտա իթմէք լազըմ ըտը :

Պու գադիլտէն օլարագ , մարքի տ'Էկրինեի տախ վալիտէսինի թաբընըրճասընտ ատվէր իտի . Հալ պու քի , պիշարե գատըն վէֆաթ իտեր իքէն քէնտիսինի չաղըրտըգտա , մէզար գաբուսընտ եագլաշմըշ օլան վալիտէսինին պու սօնըննը տավէթինէ իճապէթ իթմէքտիդին , գալգմըշ Բօմայա կիթմիչ վէ պու սուրէթլէ վազիֆէյի զարուրէթ մուգադիլինտէ ֆէտա իլլէմիչ իտի :

Պու կիպի միսալլար կէօզիւ էօնիւնտէ տուրտուրքէն , Մ. Պալէնիէ Ա.տրիէնի նա՞սըլ ադըյադիլիր իտի : Իչթիրաք իթմէքտէ օլտըղը ժէզիւիթ ճէմիյեէթինին ազաի սարըէսի քէնտիսինէ մէրպուէթ ըտը . ֆագաթ , քէնտիսինին անլէրէ մէրպուէթիյէթի՝ անլէրին քէնտիսինէ մէրպուէթիյէթինտէն պէլքի տէ ագվա իտի . զիրա , միւտաէթի մէտիտէ չէրիքի թէօհմէթ օլանլար միյանընտա , չէօզիւլմէսի նագադիլ պիր թագըմ պաղլար վիւճուտէ կէլմէսի թաալի տիր :

Մ. Պալէնիէ՝ մատմուազել տը Վարտօվիլէ քէմալը կէրմի իլէ խիթապ իթտիյի սէօղլէրի պիթիրմէք իւզրէ իքէն , գաբուընըն քիւչիւք քէնճէրէսինին տըշարըտաքի թախթասը եավաշճաճըգ եուվասընա գայտը վէ իբի իրի կէօղլէր օտա տէրուննինէ սթճ օլունարլար : Մ. Պալէնիէ պունըն ֆարգընա վարամատը :

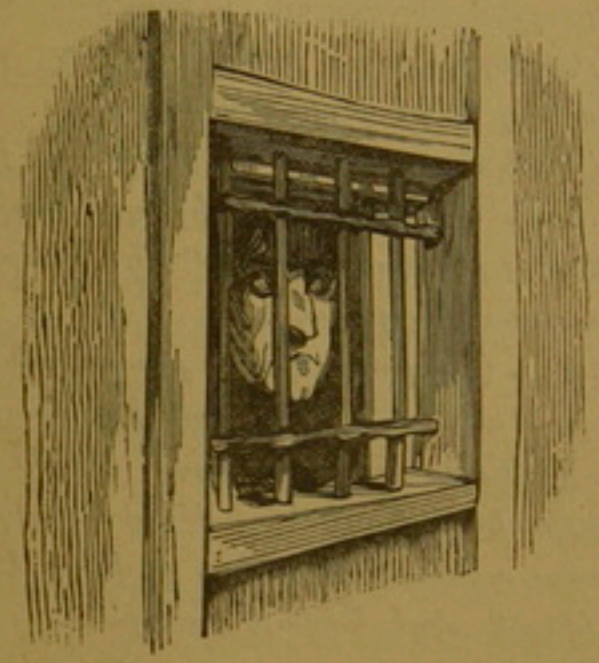

Ա.տրիէն՝ կէօղլէրինի տօգթէօրիւն իւզէրինտէն այրըտամամագտա ըտը . զանն իտէրսին քի , թաալիպ քէնտիսինի սիհիրլէմիչ իտի : Պիշարե գըզճըղազ՝ տիլսիզ կիպի սաքիթ վէ մէյուս տուրմըշ օլուպ , միւպհէմ պիր տէհշէթէ գաբըլմըշ վէ պու ատէմին զուլմէթալուտ րուհընըն քիւնհինէ վարմազա զայրը մուգթէտիր պուլունմըշ օլտըղընտան , մէրգումընն միւէսսիր վէ քէտէրնաք սէտասընըն եարը սախթէ վէ եարը սահիհ խալիսէթինտէն պիլա իմթիյար հէյէճանա կէլէրէք , պիր տագըդա գատար չիւպհէլէնտի : Պիրինճի , տէֆա Մ. Պալէնիէնին միւտհիչ պիր

խաթա իրթիքեաս իթմիշ վէ ֆագամ պու խաթայը պէլքիտէ սրտգ ու խթիդամէթլէ եաբմըշ օլսըղը զանըքնա զահիպ օլսը . մուախխարէն իսէ՝ կիճէտէքի իշքէնճէլէրինի, չիմտիքի վազիյէթինին վէխամէթինի վէ սրա սբրա տուչար օլսըղը սինիր թիթրէյիշլէրինի տէր խաթըր իտէրէք, ֆիքրինտէ թէքրար գարըշըգլըգ վէ թէրէտտիւտ հասըլ օլմադա պաշլասը : Թաղիպին եիւղիւնէ պագտըգճա , վէլէհ ու հայրէթի արթմագտա օլսըղընտան , նէթայիճի վէխիմէսինի միւպհէմ սուրէթտէ կէօրմէքտէ օլսըղը պիր զաաֆը հալէ գաբըլմամագ իչուն , օլանճա գուվվէթ վէ ճէսարէթինի պիր եէրէ թօբլայարագ .

— Խա՛յր , խա՛յր , մօսիէօ . . . ինանմագ իսթէմէմ . . . ինանամամ . . . սիզ պէօյլէ միւտհիշ պիր խաթայը իրթիքեաս իթմէյէճէք տէրէճէտտ իլմ վէ թէճրիւպէ սահիպիսինիզ . – տէյու հայգըրսը :

Պալէնիէ . – (Վագարլը վէ միւքէտտէրանէ պիր թավը ըլա .) Պիր խաթա՞մը . . . միւսաատէնիզէ մաղրուրէն՝ պանա իանատ իթմէքտէ օլսըղընըզ իլմ վէ թէճրիւպէ նամինա պիր իբի սէօզ սէօյլէմէք իսթէրիմ . պիր գաչ սագըգա գատար պէնի տինլէյինիզ , սէվկիլի էվլատըմ , վէ պատէհու հիւքմի սիզէ հավալէ իտէրիմ . . . :

Ատրիէն . – (Եաչղըն չաչղըն տօգթէօրիւն եիւղիւնէ պագարագ .) Հիւքմի պանա՞մը հավալէ իտէրսինիզ . . . օ հալտէ պէնի իգնա՝ իթմէք իսթէյօրսընըզ քի . . . (Պատէհու իֆատէսինի պիրտէն պիրէ քէսէրէք վէ սինիրլէրի չէքիլէօրմըշ կիպի պիր սուրէթտէ կիւլէրէք .) Ֆիլհագըգա, թէչէպպիւսինիզտէ թէմամըլա մուվաֆֆագ վէ մուգաֆֆէր օլմանըզ իչուն , հալընըզ պիր ճիհէթի գալմըշ տըր . օ տա՝ պէնիմ տիվանէ օլսըղըմը վէ եէրիմ պուրասը իտուլինի վէ սիզէ արզը թէչէքքիւր պօրճու պուլունաբղըմը պանա տախի իգրար վէ իթիրաֆ իթտիրմէք խուսուսը տըր . . . :

Պալէնիէ . – Էվվէ՛թ , արզը թէչէքքիւր պօրճլուսընըզ . . . պու միւլագաթըն պաշլանղըճնտա տախի սէօյլէտիյիմ վէճհլէ , հարէքէթի վագըտա պէտէլ տախտա արզը թէչէքքիւր իտէճէքսինիզ . իտտի , պէնի տինլէյինիզ . սէօյլէյէճէյիմ սէօզլէր աճը վէ ճան ադրըտըճը պիր սուրէթտէ վագը օլաճագ տըր . զիրա էօյլէ եարաթար վըր տըր քի , եալընըզ տէմիր վէ աթէչլէ չիֆաբէզիր օլապիլիր՝ Սիզէ րէճա իտէրիմ , սէվկիլի էվլատըմ . . . տիւշինիւնիւզ . . . կէչմիշ էօմրիւնիւզէ պիրթարաֆտանէ պիր նազար աթֆ իտինիզ . . . վիճտանընըզըն չէհատէթինի տինլէյինիզ վէ սիզ քէնտիլիյինիզտէն գօրդագագտընըզ : Սէն-Ցիզիէ գօնտաղընտա իգրար իթտիյինիզ վէճհլէ , տիւնէվվէլ պիր մահալուգ օլսըղընըզը պիլէ ունութտըղընըզ հէյէճան վագթլարընըզը տէր խաթըր իտինիզ վէ ալէլ խուսուս , գուվվէլի ֆիքրիյէնիզտէ հէնուզ էբէյիճէ բարլագըգ մէվճուտ օլսըղը չու սբրատա , կէչիրմէքտէ օլսըղընըզ էօմրիւ սիզ եաչտա պուլունան գըղլարըն սուրէթի մայիչէթիյլէ թաթմագիդ վէ մուգայէտ էյլէյինիզ : Գագընըզ պուլար միյանընտա սիզին կիպի եաչայան վէ սիզին կիպի տիւչինէն պիր գըզ վա՞ր մը տըր . էկէր սիզ քէնտինիզի սանր գատընըլարա ֆահիգ ատտ իտիյօրսանըզ վէ էկէր պու թէֆէվվիւգ վէ բիւճհանիյէթ նամընա , տիւնեա իւզէրինտէ էմնալըզ պիր մայիչէթի վէ ատտաթը գապուլ իթտիրմէք իտթիյօրսանըզ , օնա տէյէճէք եօգ . . . :

Ատրիէն . – (Սիհթտիքճէ թէզայիւտ իտէն պիր տէհչէթլէ տօգթէօրիւն եիւղիւնէ պագարագ .) Պէնիմ պէօյլէ չըղընճա վէ պուտաղաճա պիր թէֆէվվիւգ տավաբընտա պուլունմըշ օլմատըղըմը սիզ տէ պիլիրսինիզ , մօսիէօ . . . :

Պալէնիէ . – Էօյլէ օլսըղը հալտէ , սիզին չու զարիպ վէ նագտպիլի իտտաք օլան սուրէթի մայիչէթինիզի նէյէ՞համ իտէլիմ , պիչարէ գըղըմ : Պու սուրէթլէ իմտտարը էօմր իթմէնիզ մուվաֆըգը ադլ ու մանթըգ օլսըղընա

քէնտինիզի իգնա՝ վէ խոքեաթ իտէալիլէր միսինիզ։ Օ՛Հ, սագընընըզ, էվլատըմ, իլերիսինի տիւշիւնիւնիւզ. Հարէքեաթը վագըանըզ՝ հէնուզ նաղարրուպա զարիպլիքլէը, շաիրանէ հալլէը վէ լաթիֆ վէ միւապէմ խայալլարտան իպարէթ իսէ տէ, պուլունտուղընըզ մէվգը՝ մուխաթապա-լը վէ տէհլէթլի տիր . . . : Սագընընըզ, գըզըմ, սագընը-նըզ . . . գուվվէի ադվէյէնիզին սաղլամ վէ ղէլպի գըսմը հէնուզ թէմամէն գաոլի պուլունտուղընատան, Հարէքեաթը զարիպէնիզ իւզէրինէ թէէսսիրինի իճրա իտէպլիլէր . . . : Մա մաճիհ, ադլընըզըն խաոսթէ վէ ճինննէթէ մէյհալ գըս-մըն նէ՛ տէրէճէ սիւրաթլա թէրադդը վէ թէվէսսիւ՝ իթ-մէքտէ օլտուղընը վէ վագթը մուայէնատ տիկէը սաղլամ գըսմընը տախի մահվ ու պէրպատ իտէճէյինի պէյտէզսի-նիզ : Օ ղէման, Հարէքեաթը վագըանըզ՝ չիմտիքի կիպի խաճիճի վէ նաղարրուպա զարիպլիքլէրտէն իպարէթ գալ-մայըպ, պէլքի չայանը իսթիհգա վէ մէքրուհ տիվանէ-լիքլէը հուսուլէ կէթիրէճէք տիր :

Ա.տրիէն . – (Թիմրէք էլլէրինի չայըը չայըը ճանմագ-տա օլան աչընդա կէօթիւրէրէք .) Ա՛հ, ամա՛ն ճա Բապ-պի . . . գօրգույօրըմ . . . տէհլէթ հըսա իտիյօրըմ . – տէյու հայգըրտը :

Պալէնիէ . – (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Օ ղէման, ադլ ու ղէբճավէթին սօն չէօլէսի տախի սէօնիւպ պիթէր . օ ղէման . . . ճիննէթ . . . էվվէ՛թ, չարնա չար պու տէհլէթլի քէլիմէյի իրտա իթմէք լազըմ տըր . . . ճին-նէթ գալէպէ իտէրէք, պաղէն ադլըն վէ վահչիյանէ պիր չիտաէթլէ բաթմար վէ պաղէն տէ . . . :

Ա.տրիէն . –(Յօգթէօրիւն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Եօգա-րըբի գաոըն կիպի, տէյի՛լ մի . – տէյու մըրըլտանտըգ-տան սօնրա, կէօզլէրի աթէշ կիպի բարլտամագտա օլտուղը հալտէ, բարմաղընը եավաշ եավաշ թամանա սօղրու գալ-տըրտը :

Յօգթէօր իսէ՝ սէօղլէրինէն նէթիճէյի վէխիմէսինտէն քէնտիսի տէ դօրդարագ վէ ֆագաթ պուլունտուղը վագի-յէթ իլճաաթըլա սէօղիւնտէ տէվամ իտէրէք, տէտի քի·

— Պաղէն տէ ճիննէթ չաշդընճա վէ հայվանճա պիր հալ քէսպ իտէր . պունա կիրիֆթար օլան պիչարէտէ ար-թըգ ինսանլըղըն հիչ պիր էսէրի գալմազ . եալընըզ հայ-վանլարա մահսուս պիր սէվգի թաապիաթա (քնազդում) իթթիպասէն հարէքէթէ իտէր . հայվանլար կիպի եէր իչէր, հայվանլար կիպի գալդար օթուրուր, վէ քէնտիսինի հապ-սա մէճպուր օլտուղարը օտաճըգտա հայվանլար կիպի կի-տէր կէլիր . . . : Իչթէ, պիրթիւն էօմրիւ պու սուրէթլէ կէչէր վէ պիրթիւն . . . :

Ա.տրիէն . – Շու գարշըքի գաոըն կիպի, տէյի՛լ մի . – տէտիքտէն սօնրա, կէօզլէրի կիրթիքճէ պուլանմագտա օլտուղը հալտէ, գօլունը՝ օտասը քէնճէրէսինտէն կէօրիւլ-մէքտէ օլան պինանըն քէնճէրէսինէ տօղրու ուղաթտը :

Մ. Գալէնիէ իսէ, հէյէճանա տիւշար օլմուշ կիպի պիր թաւը ըլա Ա.տրիէնին կէօսթէրտիյի թարաֆա պագա-րագ.

— Ա՛հ, էվէ՛թ... պէտպախթ էվլատըմ, օ գա-տընըար տախի սիզին կիպի կէնճ, կիւզել վէ ղէբլի խի-լէր. լաքին հայը՛ֆ քի, տիվանէլիյին թէհլիքէլի թօխուտը անլէրին զիհնինտէ տախի էքիլմիշ իմիշ. պու թօխուտ վագթընտա իղալէ խիլմիշ օլմատըղընտան, պէօյի-տիւքճէ պէօյիւտիւ, վէ անլէրին գուվվէյի ադիյէ վէ զէքեավէթինի պիւս պիւթիւն թար ու մար իյլէտի.-տէտի:

Մատմուազէլ ար Գարտօվիլ տօղթէօրիւն շու հէվ-լէնկիզ սէօզլէրինի իչիթտիքտէ, ֆիքրի՝ տէհչէթինտէն ալի իւսթ օլարագ.

— Օ՛հ, Ալլահ աշգընա օլսուն... րէճա խէյրիմ... պանա պէօյլէ սէօզլէր սէօյլէմէյինիզ... Ա՛հ, թէք-րար սէօյլէյօրըմ... գօրգույօրըմ... պէնի տինլէյի-նիզ... պէնի պուրատան չըգարընըզ. (Տիվարաշ պիր սէտա իլէ.) պէնի պուրատան չըգարընըզ տէյօրըմ... եօգսա սահիհ տիվանէ օլաճաղըմ.- տէյու հայդըրդը: Գատէհու, պիլա իհթիյար տիւշար օլմուշ օլտըղը չիտտէթ-լի պիր խէլաճանա գարշը ուղրաշարագ.

— Լաքին խա՛յր, խա՛յր... պու իւմիտի ֆիքրինիզ-տէն չըգարընըզ... պէն հիչ պիր վագթ տիվանէ օլմա-յաճաղըմ. պէնիմ ադըմ պաշընտա տըր. սէօյլէտիյի-նիզ սէօզլէրէ հինանմագ գատար քէօր միյիմ տէյու զանն իտիյօրսընըզ...: Էվէ՛թ, պէն սահր գատընըար կիպի եաշամամ, սահր գատընըար կիպի տիւշիւնէմէմ, լաքին պունտան նէ՞ չըգար. պու նէյի՞ տէլալէթ իտէպիլիր. պաշդալարընա պէնզէմէզ միշիմ...: Գալպիմտէ ֆէնալը՞գ մը վար. հասէտքեա՞ր մըյըմ, իստապի՞ն միյիմ: Էֆքեարըմ զարիպ վէ էմնալըզ ըմըշ. Էվէ՛թ, պէն տէ իթիրաֆ ի-

տէրիմ. լաքին, մօսիէօ Գալէնիէ, անլէրին մագսատը ա-լիճէնապանէ վէ եիւքսէք օլարըղընը սիզ տէ պիլիրսինիզ.-տէտի:

Գու սէօզլէրի իրատ իթտիյի սըրատա, Ա.տրիէնին սէ-տասը հէյէճանըը վէ միւսթէհյանէ պիր հալ քէսպ իթ-միշ իտի. կէօզլէրինտէն սէյլ կիպի եաշ ագմագտա օլ-տըղը հալտէ, սէօզիւնէ չէօյլէճէ տէվամ իթտի.

— Միւտաէթի էօմրիմտէ հիչ պիր քէօթիլիւք եար-մամըշտըմ տըր. պագը գապահաթլարըմտա վար ըսա, ճէօ-մէրտիւք վէ ալիճէնապլըգ սահիպ սըրլա տըր. պիր ին-սան՝ քէնտի էթրաֆընտա պուլունանլարը մէսուտ վէ պախ-թիյար կէօրմէք իսթէյէճէք օլուրսա, տիվանէ՛ մի օլուր. պունտան գաթը նապար, պիր տիվանէ քէնտի տիվանէխի-յինի հըսս իտէպիլիր. լաքին պէն տիվանէ օլմատըղըմը բէք ալէա պիլի.յօրըմ. պու կիճէքի իչի գատըն հագգընտա պիր թագըմ տէհչէթէֆզա սէօզլէր սէօյլէտինիզ լա-քին, պէն պունլարտան խապէրտա՞ր մըյըմ... սիզ պէն-տէն էյի պիլմէյիսինիզ... : (Տիվարաշ վէ մէյուսանէ պիր սէտա իլէ.) Լաքին օ հալտէ, եարաճագ պիր չէյ էլ-պէթթէ վար տըր. մատամ քի սիզ պէնի սէվիյօրտունըզ, նէ՞ իչուն պու գատար պէքլէտինիզ. պանա տահա էվ-վէլ մէրհամէթ իտէ՞մէզ մի իտինիզ, աճըյա՞մազ մըյըրը-նըզ, իչին տէհչէթի ճիհէթի չու րասը տըր քի, սէօյլէտի-յինիզ սէօզլէրէ հինանմագ լազըմ կէլիպ կէլմէյէճէյինի հէնուզ պիլմէյօրըմ. չունքի իչին ալթընտա իհթիմալ քի պիր տուզագ, պիր ֆէսատ տօղատը վար տըր... (Մ. Գա-լէնիէնին եիւզիւնէ պագարագ.) Լաբին խա՛յր... խա՛յր... սահիհ օլմալը... գիրա կէօրիյօրըմ քի աղլայօրսընըզ.-տէտի:

Ֆիլ հագըգա, տօղթէօր Գալէնիէ՝ կէօսթէրտիյի քիւս-թախանէ հայատըզըդա վէ մէթանէթի թատիաթընա րաղ-մէն, Ա.տրիէնին չէքտիյի զալըմանէ իչքէնճէլէրի կէօրէ-

րէք, աղլամնագտան քէնտիսինի մէն՝ իսէմէմէքտէ իսի։ Ատրիէն սէօզիւնտէ տէվամ իլէ տէտի քի.

— Պէնիմ հալիմէ աղլայօրսընըզ հա՛... լաքին, նա՛ Բապպի... եարըլտաճագ պիր շէյ էլպէթթէ օլմալը սըր, տէյի՞ մի...։ Օ՛հ, հէր նէ քի իսթէրսէնիզ իճրասընա հազըրըմ... էվվէթ, պու կիճէքի գատընըլար կիսպի օլմամագ իչուն հէր նէ քի էմր իսէրսէնիզ եարարըմ։ Ցագաթ վագթ կէչմի՛շ իսէ... ա՛հ, խա՛յր, խա՛յր... վագթ հէնուզ կէչմէմիշ սիր... տէյի՛լ մի, ազիզիմ մօսիէօ Պալէնիէ...։ Օտայա կիրտիկինիզտէ սէօյլէմիշ օլսըղմ սէօզլէրտէն տօլայը աֆվընըզը սիլէրիմ... էկէր ադաճըզ պադրընըզդա պատարմ ըսա, սէպէպի շու սըր քի, օ վագթ հէնուզ հիչ պիր շէյտէն խապէրսար տէյիլ իսիմ...։

Ատա սըրա չիտտէթլի ընչդըրըզլարդա գաթ՝ իսիմիշ վէ պիր նէվ՝ պիհն գարըշըգլըզը իլէ սէօյլէնմիշ օլան պու մուխթասար սէօզլէրտէն սօնրա, օրթալըզը պիր միւտտէթ սիւքիւթ գարլատը վէ զայէթլէ հէյէճանա ուզրամըշ օլան թապիպ կէօզլէրինի սիլտի։ Դուվվէթի քեամիլէն թիւքէնմիշ վէ տայանմադդա արթըգ մէճալի գալմամըշ ըսը։

Ատրիէն իսէ՝ նիւզհունու էլլէրի իչինէ ալմըշ օլմադդա, պիրտէն պիրէ պաշընը նօգարը գալտըրըսը. քէնտիսի հէր նէ գատար սինիր թիթրէյիշլէրի թէէսիրիլլէ մահզուն վէ միւքէտտէր իսի իսէ տէ, սիմսար էվվէլտէն տահա զիյատէ սաքին կէօրիւնմէքտէ իսի։

Գիչարէ գըղճըզդադ նէ եարաճաղընը չաշըրմըշ գալմըշ օլտըղընտան, թէէսիրպախշ պիր ազամէթլէ տէտի քի.

— Մ'օսիէօ Պալէնիէ, պիր ազ էվվէլ սիզէ նէ սէօյլէմիշ օլտըղմը պիլմէյօրսըմ. հըսս իթտիյիմ իսէզճ ու տէհշէթ՝ պէնի պիր թագըմ սաչմա սարան սէօզլէրէ սեզգիսի. շիմտի իսէ ագըմ պաշըմտա տըր։ Պէնի տինլէյինիզ. պէն սիզին եէտի իգթիտաարընըզտայըմ, պիլմէյօրսըմ. հիչ պիր շէյ պէնի շու հալիմտէն գուրթարամադդ, օնը տա

պիլմէյօրսըմ. լաքին սիզ պէնիմ տիւշմէնճմմիսինիզ... տօսթըմմըսընըզ, պիլէմէմ. պէնի թէէմին իթտիյինիզ վէճճէ, իւզէրիմտէ մէշհուտ օլան ահվալը զարիպէ մուախատէն ճինէթթէ թէհտիվիւլ իսէճէյինտէն սահիհ մի գօրգըյօրսընըզ... եօգսա ճէհէննէմի պիր ֆէսատա հիսսէ՞նա միսինիզ... պուրալարընը եալընըզ սիզ պիլիրսինիզ...։ Մա մաճիհ, պէն՝ թապիսաթըմտաքի ճէսարէթէ բաղմէն, մաղլուպ օլտըղըմը իդրար իսէրիմ։ Պէնտէն հէր նէ քի թալէպ իսիլսէ... իչտիհ՛յօրմըսընըզ... հէր նէ քի թալէպ իսիլսէ... չիմտիտէն իճրասընա մուվաֆֆագաթ իսէրիմ... պունա տաիր սէօզ տահի վէրիրիմ... վէ սէօզիմ խալխտանէ վէ տօղրու օլտըղընը սիզ տէ պիլիրսինիզ...։ Շու հալատէ, պէնի պուրատա ալըգօյմադտա հիչ պիր մէնֆաաթընըզ օլամազ...։ Նէհէր, պիլաքս, գուվվէթի ադվիյէմին թէհլիքէտէ պուլունտուղընա սահիհտէն գանի օլմուշսանըզ, սէօյլէյինիզ վէ պէն տէ սէօզիւնիւզէ ինանըրըմ. զիրա սիզէ իթիրաֆ իսէրիմ քի ֆիքրիմտէ պիր թագըմ միւազէմ վէ տէհշէթլի չիւպհէլէր ույանտըրընըզ. պէն պուրատա եալընըզ վէ սիզին եէտը իգթիտաըրընըզտայըմ... նէ՛ տօսթըմ վար, նէ՛ տէ նասիհաթքեարըմ. իմտի, քէնտիմի քէօր քէօրիւնէ սիզէ թէսլիմ իսէրիմ...։ Գուրթարըճը՞մ մը սընըզ, ճէլլատը՞մ մը սընըզ... պիլմէմ... եալընըզ սիզէ շու սէօզլէրի սէօյլէրիմ. – ելիշթէ իսթիդպաիմ... իչթէ հայաթըմ... պէպ նէ եարատանըզ եարընըզ... սիզէ գարշը ուզրաշըպ քէնտիմի միւտաֆիաա իթմէյէ արթըգ գուվվէթիմ գալմատը...։»

Ձիկէրտուզ պիր թէսլիմիյէթ վէ մէյուսանէ պիր էմնիյէթլէ իրատ օլունան պու սէօզլէր՝ Մ. Պալէնիէնին թէրէտտիւտաթընա սօն պիր տարպէ տահա էնտիրտի։

Պու միւէսսիր մէնզարէտէն գալպի զաթէն հէյէճանա կէլմիշ օլտըղընտան, եարաճաղը չէյին նէթտիճի հագդընտա ասլա տիւշիւնմէքսիզին, Ատրիէնին զիհնինտէ ու-

յանտարմրշ օլորզը ակհյէթվի վէ հագդորզ չիւպհէլէրտէն ոօլայը , մէրդումէյի թաթմին իթմէք իսթէմի : Մ. Պալէնիէնին վիճաանըննա զուհուր իթմիշ օլան նէտաամէթ վէ ըիդդաթ տուլդուլարը , մէրդումըն չէհրէմինտէ աչիքեարէն կէօրիւմէքտէ իսի :

Տօղթէօր՝ էլինի թուխմադ իչուն , մատմուազել ոը Դարտօվիլէ եագլաշարզը արրատա , գարունըն ուֆագ բէնճէրէսի արդասընտան քէսկին վէ միւէսսէր պիր սէտանըն «Մ՝օսիէօ Պալէնիէ . . . » տէյու հայդըրտըզընը իշհիթտի :

Մէրդում պիրտէն պիրէ տիւչարը տէհյէթ օլարագ .

— Բօտէ՛ն . . . էօյլէ իսէ պէնի ճասուսլայօրմըշ . – տէյու մըրըլտանտը :

Կէնճ զըզ պու սէօի ալըր ալմազ Մ. Պալէնիէյէ խիթապէն .

— Սիզի քի՛մ չաղըրըյօր . – տէյու սօրտու :

Պալէնիէ . – (Թէրէտտիւտ վէ մէյուսյնէթլէ .) Պիր ատմ . . . պու խասթէխանէնին կանը պաշընտա պուլընան ՍԷՆԹ-Մարի մանաստըրընա կիթմէք իւզրէ պու սապահ քէնտիսինէ սէօզ վէրմիշ իսիմ :

Ադրիէն . – (Միւտհիշ պիր ըզտըրտագը գալագ իլէ .) Շիմտի պանա նէ՞ ճէվապ վէրէճէքսինիզ :

Օտա տէրուհինի պիր տագըզաճըդ տէրին պիր սիւքիւնէթի իսթիյա իթմտիքտէն վէ տօղթէօր Պալէնիէ՝ պաշընը գաբուհնըն քիւչիւք բէնճէրէսինէ տօղրու չէվիրտիքտէն սօնրա , զայէթի հէյէճանը պիր սէտա իլէ տէտի քի .

— Պէն չիմտիյէ գատար սիզէ նէ տիւրլիւ մուամէլէ կէօսթէրմիշ իսէմ , չիմտիտէն սօնրա տախի այնը մուամէլէտէ պուլունագաղըմ . իմտի , սիզին տօսթընըզ վէ սիզի ալտաթմադա զայրը մուդթէտիր օլըզըմը ունութմայընըզ :

Ադրիէնին չէհրէտի էօյլու չէհրէտի կինալի սարարտը վէ էլինի Մ. Պալէնիէյէ տօղրու ուզաթըպ , սէտասընը թէսքին իթմէյէ չալըշարագ տէտի քի .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , մօսիէօ , պունտան պէօյլէ քէմալը ճէսարէթլէ թէհամիիւլ իտէճէյիմ . . . Ֆագաթ միւտահէթի մահպուսիյէթիմ րէք ուզուն սիւրէճէ՛քմի :

Պալէնիէ . – Պէլքի պիր այ գատար . . . եալընըզլըգ , սիքիւնէթի , թէտարիկի սըհհիյէ , նէմէքլէր հագդընտաքի բէրհիդքտարլըգ վէ պէնիմ իգտամաթը ֆէտագքարանէմ սայէսինտէ , խասթէլիյինիզտէն թէմամըյլա գուրթըլտափլէճէքսինիզ . . . : Պու պադատէ գաթիյէն էմին օ-

լուսնըդ. . . հալ վէ միզաճընըդա մուվաֆըդ կէլէճէք չէյ-
լէր իչուն սիզէ միւսաատ օլունաճադ սըր. հադգընըդ-
տա հէր նէվ հիւրմէթ վէ րիայէթ կէօսթէրիլէճէք տիր։
Էկէր պու օտատան հադդ իթմէյօրսանըդ, սիզէ պաշդա
պիր օտա թային օլունապիլիր. . . ։

Ֆարիէն. – (Մահզունանէ պիր մէյուսիկէթլէ.) Պու
օլսուն, պիր պաշգասը օլսուն. . . պէիս եօգ. . . ։

Գալէնիե. – Հայտի՛, արթըդ ճէսուր օլունըդ. . . դայ-
րէթի էլտէն պըրագմայընըդ. . . մէյուս օլաճադ պիր չէյ
եօգ սըր։

Ֆարիէն. – (Մէնհուս պիր թէպէսիւմլէ.) Իսթիտալ
քի. . . պանա միւտահէնէ իտիյօրսընըդ, Իտալ, կէճիքմէ-
յինիդ, ադիդիմ ճնսիէօ Գալէնիե, թէդ կէլինիդ, չիտալ
պէնիմ եէկևանէ իւմիտիմ սիդտէ տիր։

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սոնրա, պիչարէ գըզճը-
ղաղըն պաշը կէօյսիւնէ տօդրու էյիլտի. էլլէրի տիդլէրի
իւղըրինէ տիւշտիւ վէ չէհրէմի քիւլ կիպի սօղուն, վիս-
ճուտը մէյտիթի կիպի հարէքէթսիդ վէ գալտի բիւրքէտը
վէ բիւրնուն օլտըդը հալտէ, գարեօլասընըն քէնարընտա
օթուրտը գալտը։ Մ. Գալէնիե գարուտան տըշարը չըգըպ
նապէտիտ օլարդտան սոնրա, քէնտի քէնտինէ տէ-
տի քի.

— Պէն տիմանէ իմիշիմ հա՛. . . պէյքի տէ տիմա-
նէ իմ։

. . . . . .

Իշտու իսթիթրատ թարիդիյէ գնքը իթտիյիմդ վա-
դըատան արիդ ու ամիդ պահա իլլէտիք, տէյի՛լ մի. լաքին
վագըտի մէդքիւրէ զանն օլունտըդընատան ատհա աղ հաւ-
նէվինէն տիր։

Կէրէք իսթիհսալը մէնֆատթ, կէրէք ախդը ինթի-
գամ էվ կէրէք պիր թադըմ տէսայիտի խայինանէ տէպէ-
պիյէ, պադը խուսուսի խատթէխանէլէր թարաֆընատան՝

ֆամիլեալարը վէ եա տօսթլարը մարիֆէթիյլէ խատթէ
գապուլինատ կէօսթէրիլէն սուհուլէթ չօգ տէֆա սուի խա-
թիմալ իտիլմիշ տիր։

Տիմանէլէրէ մախսուս օլան պու կիպի պիմարխանէլէր
իլէ էհէմմիյէթլի ազիմէի տէրքեար օլան վէ հէր տիւր-
լու նէզարէթտէն արի պուլունան թէէսիսատը սարսէյի,
եանի պիր ազ սոնրա պահս իտէճէյիմիդ գատըն մանաս-
թըրլարընը վագթ վագթ վէ սըդ սըդ մուայէնէ վէ թէֆ-
թիշ իթմէք իւզրէ, հիւքիւմէթի մահալիյէէնին վէ եա մէ-
մուրինի աուլիյէէնին թահթը սէլահիյէթինատ օլարագ,
պիր նէվի մուայէնէ գոմիսիոնըընըն լուղումը իհտասը հադ-
գընատաբի էֆքարըմըզը իլէրիտէ սէօյլէյէճէյիդ։

ՏԷՕՐՏԻՆՃԻՒ ԳԼՈՄ

ԻԹԻՐԱՅ ԲԱՐԲԱԶԸ

1

ՇԷՀԱՏԷԹԻ ԳԱԼՊ

Տօգթէօր Պալէնիէնին խասթէխանէսինաէ սալիճ իւզ զիբը վադըալար ճէրէյան իթմէյի սըրատա, Պրիզ-Մէշ սօգաղընտա վագը Ֆրանսուազ Պատուէնին խանէսինաէ տախի պաշգա մէնզարէլէր վուգու պուլմագտա ըտը։

Ամէն-Մէրրի քիլիսէսինին չալար սաաթը սապահըն հէ-նուզ եէտիսինի ուրմըշ ըտը. հալա պուլութլու վէ գա-րանլըգ օլուպ, գըրաղը վէ լինէ չէքլինաէ ուճաք վէ սէրթ տօլու տանէլէրի տախի Տակոպէրին զէվճէսինին օտասը բէնճէրէլէրինէ չարբմագտա վէ չաթըր չաթըր էօթտիւ-մէքտէ իտի։

Պիչարէ Ֆրանսուազ՝ օղլու Ամբրօզուն թէվդիֆինաէն հէնուզ խապէրտար պուլունմատըրընտան, իլք ագշամը վէ կիճէնին պիր գըսմընը պիր թադըմ տէրտնաք վէ ճի-կէրսուզ հէյէճանլարըա կէչիրմիշ իտի. լաքին պիլ ախը-րէ եօրդունլըգա վէ ույգույա տայանամայարագ, սապա-հընն սաաթ իւչ ըտատէլէրինաէ, Րօզ իլէ Պլանչըն եա-թագը եանրնտաքի պիր տէօչէք իւզէրինէ տիւշմիւշ գալ-մըշ ըտը։ Սապահլայըն, չաֆագ ախար ախմագ, եախ-

տըզը եէրտէն սըչրայըպ գալգտը, վէ պիր գաչ սաաթտան պէրու պէյքի տէ Ամբրօզ կէլմիշ սիր իւմիտիյլէ, օղլու-նըն չաթը արատընտաքի օտասընա չըգտը։

Րօզ վէ Պլանչ տախի հէնուզ գալգըպ կիյինմիշլէր վէ պու հիւզնէնկիզ վէ սօղուգ օտատա եալընըզ գալմըշլար ըտը։ Տակոպէրին Բարիստէ պըրագտըզը Բապա-ժուա ի-սէ՝ սօղումըշ օլան սօպանըն եանրնտա ուզանմըշ վէ ու-զուն պուրնունը իքի էօն այադը արատընա գօյարագ, կէօ-գինիւ իքի էքիզ հէմշիրէտէն այըրմամագտա պուլուն-մուշ ըտը։

Րօզ վէ Պլանչ օ կիճէ բէք աղ ույումըշ օլտըգլարընտան, Տակոպէրին զէվճէսինին էնտիչէ վէ վէսվէսէլէրինին ֆարգընա վարմըշլար վէ պիչարէ գատընըն՝ կեահ քէնտի քէնտինէ սէօյլէնէրէք օտանըն էնինէ պօյընա կէգինտիյինի, կեահ նէրտուպանտան կէլէն էտնա պիր կիւրիւլթիւյէ գուլագ վէրտիյինի վէ կեահ տախի՝ օտանըն պիր քէօչէ-սինտէ մէվղու՝ օլուպ Հաղրէթի Իսանըն խաչա կէրիլմէսինի կէօսթէրէն թատվիր էօնիւնտէ տիզ չէօքտիւյինիւ կէօր-միւշլէր իտի։ Զէվալլը էօքսիզլէր՝ պու միւհթէրէմ գա-տընճաղազըն, օղլու իյուն քէմալը կէրմի իլէ տուա իթմէյի էտնատէ, քէնտիլէրի հագգընտա տախի նիյազլար իթմէք-տէ օլտըգընը պիլմէզլէր իտի. դիրա քէնտիյէրինին ահվա-լը տինիյէէտի վէ սէլամէթի բուհը մէրգումէյի ճիտտէն գօրգութմագտա ըտը։

Էվվէլիսի կիւն, Տակոպէրին Եարթրա կիթմէք իւզրէ աճէլէթէն եօլա չըգմատընտան սօնրա, Ֆրանսուազ՝ Րօզ իլէ Պլանչըն եամթագտան գալգմալարընը կէօրմիւշ օլտը-գընտան, սապահ տուատընը սէօյլէմէլէրինի իպրամ իթմիշ իտի. հալ պու քի գըզլար, հիչ պիր տուա պիլմէտիքլէրինի վէ չիմտիյէ գատար, սէմատա պուլունան վալիտեյէրինի չաղըրմագտան պաշգա պիր տուա իթմէմէքտէ օլտըգլա-րընը սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ սէօյլէմիշլէր իտի։ Ֆը-

բանաուազ իսէ՝ պու հալաէն նիհայէթ աէրէճէտէ տիւչարը հայրէթի վէ հէյէճան օլարագ, ուսուլը ադայիտի մէղհէպիյէ (կրօնի վարդապետութիւն), թէսալիթ (դրոշմ) վէ Ս. Հաղարդութիւն հադգընատա պահսա կիրիշմիշ վէ իքի հէմշիրէ՝ պու լիսանտան հիչ պիր շէյ անլայամադըղըրընան, հայրէթի ադիմէ իլէ կէօղէրինի աչմըշլարընը։

Տակոպէրին զէվճէսի՝ մուխթասըճ օլարագ տիյանէթէրվէրվէրէ իգթիզասընճա, իքի էօքսիւզ գէզճըղազըն ումուրը տինիյէ հադգընատի ճէհալէթինատէն զիյատէ սիյրէ գօրգմագատա վէ անլէրին սէլամէթի բուհընը սօն տէրճէ վէխիմ պիր թէհլիքէտէ զանն իթմէքատ իտի։ Հաթթա, վաճիպիդ նէ տէմէք օլարընը քէնտիլէրինէ իյզահ իթտիքատէն սօնրա, վաճիպիդ օլուպ օլմատըգլարընը տատի սիւրալ իթտիխատէ, էօքսիւզլէր՝ վալիտէյէրինին Սիպէրիայա նէճի իտիլտիյի սրրատա տօղմըշ օլարգլարընը վէ քէօյլէրինատէ իսէ քիչիսէ վէ բաբազ կիպի չէյլէր պուլընմատընը պիլ պէյան, պէօյլէ պիր այինին իճրատ իտիլմիշ օլարընը պիլմէտիքլէրինի ճէվապէն սէօյլէտիլէր։

Պիր ինսան՝ քէնտիսինի Ֆրանսուազ կիպի սօճու պիր գատըն եէրինէ գօյուպ տա, չու սէօղլէրի անըն ֆիքրիյէ թէլագը իտէճէք օլուրսա, պիչարէնին հըսս իթտիյի էնտիչէ վէ ըզարըսալը իսայալ ու թէսավվուր իտէպիլիր. իգթէ օ տագըդատան իթիխարէն, քէմալը մուհապէթէլէ սէվմէքատ օլարընը պու պիր չիֆթի ուֆաճըդ գումրուլար՝ քէնտի ինսինատէ, ադամը էպէտիյէ մահքիւմ օմըշ իքի պիչարէ պուխթէէթսէթ հիւքմինի ալտը. պինաէն պէչյ, կէօղ եաշլարընը թուխթամայարագ վէ հըսս իթտիյի տէհշէթի սէթը իտէմէյէրէք, անլէրի գօլարը արասընա ալըպ սըգտը վէ պիլա իֆաթէի ղէման՝ քէնտիլէրինին սէլամէթի բուհը իլէ մէշղուլ օլաճաղընը վատ իթմէքլէ պէրատէր, Տակոպէրին եօլտա օլսուն պուննարը վաֆիթիզ

իթտիրմէտիյինատէն տօլայը պէյանը թէէսսիֆ իյլէտի։ Ֆիլ հադգըգա տախի, սապըդ գումպարաճը սաքէրի՝ պէօյլէ պիր այինին լուգումը իճրասընը վէ սալա գաթան տիւչինմէմիշ իտի։

Պիր կիւն էվվէլ, Ֆրանսուազ Պատուէն, բազար կիւնքի գուտատասը շէրիֆէ կիթտիյի սըրատա, Րօզ վէ Պլանշըն՝ ումուրը մուգատատէսէի տինիյէ հադգընատքի ճէհալէթլէրի սէպէպիյլէ քիլիսէտէ հազըր պուլընմալարը ֆահտէտէն իտալի օլաճաղընը տիւչինէրէք, անլէրի պէրապէր կէօթիւրմէյէ ճէսարէթ իտէմէդիշ իտի. պունընլա պէրապէր, քէմալը կէրմի իլէ օգուտըղը տուալարտա, բուհլըընըն մէյուսիյէթի մուճիպ պիր թէհլիքէտէ պուլունտըղընը պիլմէյէն իքի էօքսիւզճըղազ հադգընատա տախի ճէննապը Հաղգըն ինայէթ վէ մէրհամէթինի թէմինինի իյլէմիշ իտի։

Տակոպէրին զէվճէսինին զայպուպէթի սէպէպիյլէ Րօզ վէ Պլանչ օտատա եալընըղ գալմըշլար ըտը. սըրթլարընատա տախմա էսկի պիր մաթէմ էլպիսէսի մէվճուտ վէ նազարրուպա չէհրէլէրինատէ իսէ՝ մահզունիյէթէտէն զիյատէ էնտիչէ ալահմի մէչհուտ ըտը։ Քէնտիլէրի հէր նէ գատար զայէթ սէֆիլանէ պիր էօմրէ ալըշմըշլար ըտը ըտա տա, Պրիզ–Միչ սօգաղընա վատըլ օլուր օլմազ, իգամէթ իտէճէքլէրի պու ֆագիր խանէ իլէ օ վագթա գատար խայալ իթմիշ օլարգլարը վէ պիր թագըմ ատարը ատճիպէ իլէ տօլու զանն իթտիքլէրի Բարիսի պիրի պիրինէ մուգայէսէ իթմիշլէր վէ հատըլ օլան զըատիյէթէտէն տօլայը միլէթհայիր օլուպ գալմըշլար ըտը. լաքին պիր ազ սօնրա, զուհուրը թատիի օլան իչպու հայրէթ վէ թէաճճիպ եէրինէ զայէթ ճիտատ պիր թագըմ միլահազաթ գախմ օլմըշ վէ Տակոպէրին միւհէթէրէմ վէ չալըշգան ֆամիլեասընըն սէֆալէթի հալինի կէօրէրէք, չօճուգճա տէյիլ, ագը պաշընտա գըզլար կիպի տիւչինմէյէ պաշ-

լամբչլար ըոը . քէնտի հագգչինաա ֆիքրլէրի , նէճիպ վէ ալիճէնաց գալպլէրի վէ նագիք վէ ճէսուր թապիաթլարը տէլալէթիլլէ , եիկիրմի տէօրթ սաաթտան պէրու բէք չօգ չէյ տըգգաթ իտիպ , բէք չօգ չէյ տէ տիւչիւնմիւչլէր իտի ։

Ֆրանսուազ՝ օտա գաբուսընտան տըշարը չըգըպնա. պէտիտ օլտըգտա , Րօզ Գլանչա տէտի քի .

— Հէմչիրէճիյիմ, Տակոպէրին պիչարէ զէվճէսի գա. յէթլէ էնտիչէլի կէօրիւնմէքտէ տէր ։ Գու կիճէ քէնտի քէ. տէր վէ հէյէճանըրըն ֆարգընա վարաը՞ն մը . նէ՛ գա. տար աղլայօրտու , նէ՛ գատար տուալար իտիյօրտու ։

Գլանչ . – Գիչարէնին քէտէր վէ ըղտըրըապընտան տօլայը պէն տէ սէնին կիպի միւթէէսսիր օլտուս, հէմչիրէճիյիմ, վէ սէպէպի աճապա նէ՞ օլտըղընը քէնտի քէնտիմէ միւալ իթտիմ . . . ։

Րօզ . – Սէպէպի նէ օլտըղընը պէն քէշֆ իտիյօրըմ ամմա , սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօրըմ. էվվէ՛թ , իմ. թիմալ քի անըն ըղտըրըապ վէ էնտիչէսինի պիզ մուճիպ օլըյօրըզ ։

Գլանչ . –Նէտէ՞ն , հէմչիրէճիյիմ. աճապա տուա իթ. մէք վէ վաֆթիզ իտիլմիշ օլուպ օլմատըղըմըզը պի՞լմէտի. յիմիզ իչուն մը ։

Րօզ . – Ֆիլհագըգա , պու քէյֆիյէթ քէնտիսինէ ազիմ պիր քէտէրլի մուճիպ օլտու . պունտան տօլայը պէն տէ միւթէէսսիր օլտըմ. գիրա պիզի պիր մուհապպէթի մատէրանէ իլէ սէվմէքտէ օլտըղընը անլատըմ . . . ։ Մա մաֆիհ , նէ՛ իչուն տէհշէթլի պիր թէհլիքէտէ պուլընտը. ղըմըզը անլայամատըմ ։

Գլանչ . – Գէն տէ անլայամատըմ, հէմչիրէճիյիմ։ Գիզ վալիտէմիզի կիւճէնտիրէճէք պիր գուսուրտա պուլընմա. մադա չալըշալըմ. գիրա վալիտէմիզ պիզի տահմա կէօր. մէքտէ վէ իչիթմէքտէ տիր . . . ։

Րօզ . – Գիզի սէվէնլէրի սէվէրիզ, հիչ քիմսէտէն նէգ. րէթ իթմէյիզ . պաչըմըզա կէլէն ֆէլաքէթլէրէ քէմալը սաղը ու սիւքիւնէթլէ գաթլանըրըզ . . . չու հալտէ , պիզէ նէ՞ ֆէնալըզ իտնատ իտէպիլիրլէր ։

Գլանչ . – Հիչ պիր ֆէնալըզ . . . ։

Րօզ . – Լաքին պիլա իխթիյար պիր ֆէնալըզ իրթի. քապ իտէպիլիրիզ , տէյ՛լ մի , հէմչիրէճիյիմ . . . ։

Գլանչ . – Գի՞զ մի ։

Րօզ . – Էվվէ՛թ . . . վէ իչթէ պունըն իչուն տըր քի , Տակոպէրին զէվճէսինին ըղտըրապ վէ էնտիչէսինի պիզ մուճիպ օլույօրըզ տէյու գօրգույօրըմ։

Գլանչ . – Գու նա՞տըլ միւմքին օլտպիլիր ։

Րօզ . – Տինլէ՛ , հէմչիրէճիյիմ . . . տիւնքի կիւն մա. տամ Ֆրանսուազ՝ մատա իւզէրինտէքի գապա պէգտէն չուվալլարը տիքմէքլէ մէշղուլ օլմագ իսթէտի . . . ։

Գլանչ . – Էվվէթ , կէօրտիւմ . . . ֆագաթ եարըմ սաաթ սօնրա արթըգ իչինտէ տէվամ իտէմէյէճէյինի վէ կէօզլէրի բարլագ կէօրմէմէքտէ օլտըղընը վէ գուվվէի պասիրէսի պէրպատ օլմուչ իտուլինի քէմալը մահղունիյ. եէթլէ սէօյլէտի . . . ։

Րօզ . – Տէմէք տիր քի, իհթիյաճաթը գարուրիչեէսինի թէտարիք իթմէք իւզրէ արթըգ չալըշմայօր . . . ։

Գլանչ . – Խա՛յր , քէնտիսինի օղլու՝ Մ. Ակրիքօլ պա. գար . . . պու տէլիգանլը սօն տէրէճէ պէչաչէթլի վէ խուլուսքեար պիր չէհրէյէ մալիք տիր . . . վալիտէսինի գայըրապիլտիյինտէն տօլայը նէ՛ գատար պախթիյար վէ մէսուտ կէօրիւնմէքտէ տիր ։ Ա՜հ, մէլէյիմիզ Դաբրիէլէ հագըգաթէն լայըգ պիր պիրատէր տիր ։ Մ. Ակրիքօլըն սայ ու ամէլինտէն նէ՛ իչուն պահս իթմիչ օլտըղըմը չիմ. տի կէօրէճէքսին . . . ։ Գիզիմ իհթիյար Տակոպէրիմիզ՝ պուրայա վասըլ օլտըղըմըզ դէման , եանընտա անճագ պիր գաչ ֆրանք գալմըչ օլտըղընը սէօյլէտի , տէյ՛լ մի.

Բօզ. – Էվվէթ, տօղրու տըր . . . :

Գլանշ. – Զէվճէսի կիպի քէնտիսի տէ չալըշմադա վէ էապադը թէայեթրչունու թէատրիք իմմէյէ մուգթէսիր տէյիլ տիր. քէնտիսի կիպի իսթիյար վէ սէֆիլ պիր ադաքեր նէ՞ եաբադիլիր:

Բօզ. – Հադգըն վար, հէմշիրէճիյիմ. . . պիդի սէվմէքտէն վէ էվլատը կիպի գայըրմադտան պաշգա պիր շէյ պիլմէզ:

Գլանշ. – Տէմէք տիր քի, Մ. Ակրիքօլ բէտէրինի տասխի պէսլէմէյէ մէճպուր օլաճադ տըր . . . չունքի Գաբրիել Ֆագիր պիր բահիպ օլուպ, հատտը զաթքընտա հիչ պիր շէյէ մալիք օլմատըղընտան, քէնտիսինի թէրպիյէ վէ ի՛տաղ մէլիք օլմատըղընտան, Մ. Ակրիքօլ պիդիմ իչուն տասխի չալըշմադա մէճպուր դալաճագ տըր . . . :

Բօզ. – Շիւպհէսիզ . . . մատտամ քի վալիտէսի վէ բէտէրի քէնտի մուավէնէթինէ միւհթաճ տըրլար . . . անլէրի պագմագ քէնտի վազիֆէսի տիր. քէնտիսի տէ պուվազիֆէյի ճան վէ կէօնիւլտէն իճրա իթմէքտէ տիր . . . :

Գլանշ. – Էվվէ՛թ, հէմշիրէճիյիմ. . . լաքին պիդի պէսլէմէյէ հիչ պիր մէճպուրիյէթի եօգ տըր, տէյի՛լ մի:

Բօզ. – Նէ՞ տէմէք իսթիյօրսուն, Գլա՛նշ:

Գլանշ. – Տէմէք իսթիյօրում քի, պիդիմ տիւնեատա հիչ պիր մէտտըը իսթինատ վէ մայիշէթիմիզ պուլունմատըղընտան, Մ. Ակրիքօլ պիդիմ իչուն տասխի չալըշմադա մէճպուր դալաճագ տըր . . . :

Բօզ. – Տօղրու տըր . . . պէն պուրատընը հիչ տիւշիւնմէմիշ իտիմ . . . :

Գլանշ. – կէօրիյօր մըսըն, հէմշիրէճիյիմ, Տակոպէրին տասիա թէբրատըղը վէճճ իլէ, բէտէրիմիզ հէր նէ գատար Ֆրանսա տուգատը վէ մարէշալը օլմուշ բատա

տա, պու իւնիվանըտարը պիհուտէ եէրէ գաղանմըշ. . . հաթթա, պիզ պու միտալհատան տախի պէօյիւք մէնֆատըտար պէբլէմէքտէ իսէք տէ, իւմիտիմիզ մուհալ տըր. պիդիմ բէտէրիմիզ պուրատա պուլունմատըգտա, վէ իւմիտէրիմիզ գուվվէտէն ֆիիլէ կէլմէտիքճէ, տահմա ֆագիր էօքսիւզէր տէրէճէսինտէ գալըպ, միննէթտարը օլտըղմըղ վէ բէք զիյատէ զարուրէթտ վէ մուզայագատա պուլընան պու միհնէթէրէմ ֆամիլհայա պար օլմադա մէճպուր պուլունտաճադըղ. . . հաթթա . . . :

Բօզ. – Մէօղիւնիւ նէ՞ իչուն քէսիյօրսըն, հէմշիրէճիյիմ:

Գլանշ. – Շիմտի սանա արզ իտէճէյիմ վագըա պաշգալարընը կիւլտիւրէպիլիր. լաքին սէն նէ տէմէք իսթէտիյիմի էլպէթթէ անլայաճագսըն. տիւնքի կիւն, Տակոպէրին զէվճէսի՝ պիդիմ պիչարէ Բապա-Ժուանըն նէմէք եէտիյինի կէօրտիւքտէ, մահզունանէ պիր թավր ըլա տէտի քի. «Օ՜հ, եա՛ Բապպի, պիր հինսան գատար նէմէք եէյօր . . . »: Պու սէօզլէրի էօյլէ պիր թավր ըլա սէօյլէտի քի. կէօզլէրիմ եաշ ըլա տօղուպ աղ գալտը աղլայաճագտըմ. չու վագըատան, պիչարէլէրին նէ՛ տէրէճէ ֆագիր օլարգալարընը ֆէհմ իտէպիլիրսին, հէմշիրէճիյիմ. հաթթա, քէնտիլէրինէ պիր եիւք տէ պիզ օլույօրըզ. . . կիւյա անլէրին ֆագր ու զարուրէթլէրի քեաֆի տէյիլմիշ կիպի, իչքէնճէլէրինի պիր գաթ տա պիզ արթըրըյօրըզ:

Պու սէօզիւ միւթէագիպ. իբի էօքսիւզ հէմշիրէ մահզուն մահզուն պիրի պիրինէ պագըշտըլար. Բապա-Ժուա իսէ՝ սօպանըն եանընտա էլան եայըլմըշ եաթմըշ օլուպ, զանն իտէրսին քի քէնտի տօյմամադըղը հագգընտա սէօյլէնիլէն սէօզլէրի իչիթմէմէք թաալայօրտու:

Բօզ՝ պիր տադըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա քէլամա աղազլէ տէտի քի.

— Հէմշիրէճիյիմ, նէ տէմէք իսթէտիյինի անլայօրըմ.

օ հալտէ, հիչ քիմնէյէ եիւք օլմամալըդըդ... պիզ տա-
հա կէնճիդ, գօրգագ տէյիլ իդ, ճէսարէթիմիզ վար տըր,
Հալ ու վազիյէթիմիզ թային օլունըընճայա գատար, քէն-
տիմիզի իչճի դըզլարը եէրինէ գօյալըմ. պունտա նէ՞ մահ-
զուր օլապիլիր. պէօյուք բէտէրիմիզ տէ պիր սէնաթքեար
տէյի՞լ մի տիր, Իմոի, սիքէճէք իչ պուլալըմ վէ էսպա-
պը թէայեիւշիւմիւզիւ թէտարիք իտէյիմ... ա՜հ, պլըն
թէրի իլէ հայաթըընը գայըլմագ՝ նէ՞ տէրէճէ պախսի իճ-
թիհար ու սաատէթ տիր...:

Պլանչ. – (Բօզը գուճագլայարագ.) Ա՜հ, մինի մինի
հէմշիրէճիյիմ... նէ՞ պէօյուք իգպալ... պէնիմ տիւշիւն-
տիւյիւմիւ սէն տէ տիւշիւնմիւշսիւն... պէնիմ սէօյլէյէ-
ճէյիմի սէօյլէտին... գուճագլա՛ պէնի:

Բօզ. – Նաաը՛լ:

Պլանչ. – Պէն տէ թամամ սէնին կիպի տիւշիւնմիւշ-
տիւմ...: Էվվէ՛թ, տիւնբի կիւն, Տակոպէրին ղէվճէսի՝
կէօզլէրի պօզուլմըշ օլտըղընը վէ արթըգ կէօրէմմէքտէ
պուլունտըըընը քէմալը մահզունիյէթլէ սէօյլէտիքտէ,
սէնին իրի կէօզլէրինէ պագըպ քէնտի կէօզլէրիմի տէր
իաթըր իթտիմ վէ քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի. «Էկէր
պիզիմ իխթիյար Տակոպէրին պիչարէ ղէվճէսինին կէօզ-
լէրի պօզուլմըշ քսա, ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը՝ մատ-
մուազէլ Բօզ վէ Պլանչըն կէօզլէրի հէնուզ քէսկին վէ
բարըտագ տըրլար... (Կիւլիւմսէյէրէք.) անլէրին մագամընա
գաիմ օլապիլիրլէր:»

Բօզ. – (Բէզարիք կիւլիւմսէյէրէք.) Պունտան գաթը
նապար, մատմուազել Բօզ վէ Պլանչ՝ քիւլ ըէնկի պէզտէն
գալըն չուվալլարը տիքէմէյէճէք գատար չօլբա վէ պէ-
ճէրիքսիզ տէյիլլէր. պու չուվալլար անլէրին բարմագլա-
րընը ագաճըդ սըյրըաճագմըշ, նէ՞ պէիս վար:

Պլանչ. – Կէօրի՞ւյօր մըսըն, հէմշիրէճիյիմ, պիր չէյ
տաքմա պիր սուրէթտէ տիւշիւնտիւյիւմիւզ կիպի, պու

տէֆա տաքի այնը սուրէթտէ տիւշիւնմիւշիւզ տիր. ան-
ճագ, սէնի տիւշարը հայրէթ օլմագտան էսիրկէմէք վէ
էֆքեարըմը այըդտան այըդա պէյան իթմէք իչուն եալը-
նըդ գալմամըդա պէքլէմէքտէ իտիմ:

Բօզ. – Էվվէ՛թ, լաքին պիր ճիհէթ վար տըր քի
պանա գէյատէսիյլէ էնտիշէ վէրմէքտէ տիր:

Պլանչ. – Նէ՞ կիպի:

Բօզ. – Իպթիտա, Տակոպէր իլէ զէվճէսի պու գա-
րարըմըզը իշիթտիքլէրինտէ. «Մատմուազէլլէր, գապա
պէզտէն մամուլ պէօյլէ իրի չուվալլարը տիքմէք սիզին
քտարընըդ տէյիլ տիր. օ՜հ... սիզ պիր Ֆրանսա մարէ-
շալընըն գըզլարը օլտըղընըդ հալտէ, պէօյլէ պիր չէյ սի-
զէ եագըշը՛ր մը.» տէմէքտէն կէրի տուրմայաճագլար.
վէ պատէհու, գարարըմըզտա սէպաթ իթտիյիմիզտէ.
«Բէք էյի ամմա, սիզէ վէրէճէք գատար իշիմիզ եօգ...
էկէր իշ պուլմագ իսթէրսէնիզ... կիտիպ քէնտինիզ ա-
րայընըզ.» տէյէճէքլէր: Օ վագթ քի՛մ տիւշարը միւշքի-
լաթի օլաճագ, ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը, տէյի՛լ մի.
զիրա պիզ նէ՞րէտէն իշ պուլապիլէճէյիզ:

Պլանչ. – Շուրասը սահիհ տիր քի, Տակոպէր ֆիքրինէ
պիր չէյ գօյտըգտա...:

Բօզ. – Էվվէ՛թ, լաքին... միւտահէնէ վէ թալաթիֆ
թարիգիյլէ քէնտիսինի ճէլպ իթտե՛ք նասըլ օլուր...:

Պլանչ. – Պագը չէյլէր վար տըր քի, տէտիյին միւմ-
քին օլապիլիր. լաքին պագը չէյլէր տէ վար տըր քի, սէօզ
տինպէմէզ վէ գարարընտան ասլա ֆէրագէթ իթմէզ. մե-
սէլա՝ սէյահաթըմըզ էնտասընտա, պիզիմ իչուն օ գատար
զահմէթ չէքմէքտէն քէնտիսինի մէն իթմէք իսթէտիյի-
միզտէ...:

Բօզ. – (Պլանչըն սէօզունիւ քէսէրէք.) Հէմշիրէճիյիմ,
զինհիմտէ պիր ֆիքր... հէմ տէ միւքէմմէլ. պիր ֆիքր
տօղրու:

Գլանշ . – Նէ՞ կիպի , չաքուգ սէօյլէ . . . ։

Րօզ . – Մայեէօ տէնիլէն վէ խայրխահ, խաթըրնիւազ վէ միւրիւվվէթի պիր գըզա պէնզէյէն կէնճ իշճիլի խա. թըրլայօրսուն , սէյիլ մի ։

Գլանշ . – Մաշալլա՛հ . . . հէմ սէ գօրգագ վէ իհթի. յաթքնար պիր գըզա պէնզիյօր . զանն իսէրսին քի , նիւ. զիւմիւզէ պագադըզնաա , պիզի թաճիզ իսէճէյինաէն գօրգուլօր ։ Տիւնքի կիւն, պէնիմ քէնտիսինէ պագմագաա օլտըղըմը կէօրմէյէրէք, օ գառաար լաթիֆ վէ խայրխահանէ պիր նազարէա սէնի սէյր իթմէքաէ վէ օ տէրէճէ մէսուա վէ մէսրուր կէօրիւնմէքաէ իտի քի , գալպիմ սօն տէրէճէ րիզգաթա կէլէրէք , կէօզէրիմ հաչ ըէա տօլտու ։

Րօզ . – էօյլէ իսէ , իշ պուլմագ իչուն նէ սուրէթլէ հարէքէթ իթտիյինի Մայեէօսէն սիւաշ իսէրիզ . զիրա քէնտիսի չիւպհէսիզ էլ էմէյիյլէ կէչինմէքաէ տիր ։

Գլանշ . – Հագգըն վար , հէմշիրէճիյիմ . . . Մայեէօ պիզէ լաղըմ կէլէն մալիւմաթը վէրէճէք տիր. պիր տէֆա պուՆը էօյրէնտիյիմիզտէ , Տակոպէր արթըգ իսթէտիյի դա. տար պիզի թէքտիր իթտին , մաղրուրլանսըն վէ պիզի մէն' իթմէյէ չապալասըն ։ պիզ տէ քէնտիսի կիպի ինաա իսէ. ճէյիզ վէ սէօզիւնիւ տինլէմէյէճէյիզ ։

Րօզ . – Էվվէթ , էյի սէօյլէյօրսուն , ադաճըգ ճէսա. րէթ ալալըմ վէ քէնտիսինին տաիմա սէօյլէտիյի վէճհլէ , պիզիմ տամամըլարըմըզտա տաիի ասքէր գանը ճէվէլան իթտիյինի իսապաթ իսէյիմ ։ Քէնտիսինէ տէյէյիմ քի . «Սէվկիլի Տակոպէր , պիզիմ պիր կիւն զէնկին օլաճաղը. մըզը իտտիա իտիյօրսուն տէյիլ մի . . . բէք ալէա . . . իշթէ օ վագթ , պու կիւնլէրի տահա գիյատէ մահզուզիյ. նէթլէ եաա իսէճէյիզ ։ »

Գլանշ . – Տէմէք տիր քի իշ գարարլաշաը, տէյիլ մի , Րօ՛զ ։ Մայեէօյու իլը տէֆա կէօրտիւյիւմիւզտէ , էսրարը. մըզը քէնտիսինէ աչըզ , լաղըմ կէլէն մալիւմաթը թալէպ

իսէճէյիզ . քէնտիսի օ տէրէճէ խայրխահ պիր գըզ տըր քի , թէքլիֆիմիզի բէտտա իթմէյէճէյի պէ իշթիպահ տըր ։

Րօզ . – Հաթթա , բէտէրիմիզ Բարիսէ կէլտիքտէ , ճէսարէթի վագըամըզտան տօլայը բէք գիյատէ մէճբուն օլաճագ տըր ։

Գլանշ . – Վէ տիւնեա իւզէրինտէ եալընըզ գալմըշըզ կիպի , քէնտի սայ ու գայրէթխիմիզէ կէչինմէք իսթէտիյիմիզտէն տօլայը , պիզի մէտհ ու սէնա իսէճէք տիր ։

Հէմշիրէսինին պու սէօզլէրի իւզէրինէ , Րօզ պիրտէն պիրէ սարսըլտը . տիլրուպա չէհրէսինի տէհշէթէ միւշա. պահ պիր սէհաալը մահզունիյէթի գաբլայըզ .

—Եա՛ Բասպի . . . ա՛հ , հէմշիրէճիյիմ, նէ՛ տէհշէթլի միւլահազա . – տէյու հայգըրտը ։

Գլանշ . – Նէ՞ն վար , Րօ՛զ , պէնի տէ գօրգուտըյօր. սըն . . . ։

Րօզ . – Տիւնեա իւզէրինտէ եալընըզ գալմըշըզ կիպի , քէնտի սայ ու գայրէթխիմիզէ կէչինտիյիմիզտէն տօլայը բէ. տէրիմիզին մէճբուն գալաճաղընը սէօյլէտիյին դէման , ֆիքրիմտէ տէհշէթլի պիր չէյ տօղտու . . . սէպէպի նէ օլտըղընը պիլմէյօրըմ . . . պագ , տույբ՛յօր մըսըն , գալ. պիմ նասըլ չարըբ.յօր . . . զանն իսէրսին քի պաշըմըզա եէնի պիր ֆէլաքէթ տահա կէլէճէք ։

Գլանշ . – Տօղրու տըր , պիչարէ գալպին քէմալը չիտ. տէթլէ չարբմագտա տըր . . . լաքին ֆիքրինտէ նէ՞ տօղ. տու . . . նէ՞ տիւչիւնիւյօրտուն . . . պէնի տէ գօրգուտը. յօրսուն ։

Րօզ . – Լիքսիգատա հապս իտիլտիյիմիզ դէման , հիչ օլմազսա պիզի պիրի պիրիմիզտէն այըրմատըլար . պուն. տան պաշգա , հապսխանէ պիզիմ իչուն պիր իլթիճակեահ ըտը . . . ։

Գլանշ . – Էվվէթ , հէր նէ գառար իքիմիզ պէրապէր իտիք իսէ տէ , եինէ հիւշնէննիզ պիր իլթիճակեահ ըտը ։

Բօզ . – Լաքին , պուրայա վասըլ օլըրդսան սօնրա , պիր թէսաւուֆ . . . պիր ֆէլաքէթ պիղի Տակոպէրտէն այըրաճագ օլսա , վէ պու պէօյուք մէմլէքէթտէ եաշընըղ վէ մէտաորը թէայեիւշտէն մահրում գալաճագ օլսագ , հալիմիզ նէ՞ օլաճագ տըր . . . .

Գլանշ . – Ա՜հ , հէմշիրէճիյիմ . . . օ պահաը գաբա . . . հադգըն վար . . . բէք տէհշէթլի չէյ տիր . . . օ հալտէ հալիմիզ նէ՞ օլաճագ տըր , եա՛ Բապպի :

Գու քէտէրէնկիզ միւլահազա իւզէրինէ , իբի էօքսիւզ գըզճըղագ պիր միւտաէթճիք սաքիթ վէ խամուշ գալտըլար : Օ զէմանա գաւար ֆէրահպախշ պիր իւմիտէ չուլէտաո օլան չէհրէլէրի քիւլ կիպի սօղաու վէ մահգուն պիր հալ քէսպ իթտի : Էրէյիճէ ուզուն պիր սիւքիւնէթտէն սօնրա , Բօզ պաշընը եօգարը գալտըրտը վէ կէօղէրի եաշլարյա ըսլանմըշ օլտըղը հալտէ , թիթրէք պիր սէտա իլէ տէտի քի .

—Մ՜հ , եա՛ Բապպի , պու միւլահազանէ՞ իչուն պիղի պու մէրթէպէ քէտէրէնաիրիյօր , հէմշիրէճիյիմ . . . պու ֆէլաքէթ պիր կիւն հէր հալտէ պաշընըղա կէլէճէք կիպի , ճիկէրիմ բարա բարչա օլըյօր . . . :

Գլանշ . – Պէն տէ ոէնին կիպի ադիմ պիր տէհշէթ հըսս իտիյօրըմ . . . էյա՜հ . . . էկէր իքիտիզ պիրտէն պու ուլու մէմլէքէթտէ մահվ օլաճագ օլուրսագ , նէ՞ եաբաճաղըզ :

Բօզ . – Պէնի տինլէ , Գլա՜նշ . . . պու կիպի մէնհուս թէֆէքքիւրաթը գինհիտիզտէն նիյրագլաթ ալըմ . . . չիմտի Տակոպէրին խանէխինտէ վէ ղայէթ քէրէմքեար առէմլէր միյանընտա տէյի՞լ միյիզ . . . : (Միւթէֆէքքիրանէ պիր թաւը ըլա .) Մ՜հ , հէմշիրէճիյիմ , պու թէֆէքքիւրաթ ալթընտա պէլթի տէ պիր էյիլիք վար տըր :

Գլանշ . – Նէտէ՞ն :

Բօզ . – Գու ֆագիրանէ իգամէթ կեահատա , չիմտիլիք

հէր տիւրլու խէյիֆ ու տէհշէթտէն մասում օլարագ սըղընմըշ օլըրդըմըզտան , պիդէ քնաֆի վէ վաֆի տիր . . . : Սայ ու ամէլիմիզ սայէսինտէ , քիմսէյէ պար օլմայաճագ տէրճէտէ էսպապը մայիշէթիմիզի տէ թէէմին իտէճէք օլուրսագ , բէտէրիմիզին Բարիսէ ալտէթինէ գատար նէյէ՞ իհթիյաճըմըզ գալաճագ տըր :

Գլանշ . – Հադգըն վար . հիչ պիր շէյէ իհթիյաճըմըզ գալմայաճագ տըր . . . լարին նիհայէթ պու միւլահազա նէ՞ իչուն զինհիմիզի իշղալ իթմէքտէ տիր՝ նէ՞ իչուն պիղի պու տէրճէճ քէտէրէնաիրմէքտէ վէ մէյուս իթմէքտէ տիր՝ էվվէ՛թ . . . նէ իչուն : Գուրաւա , պիղի սէվէն սօսթլար իչինտէ տէյի՞լ միյիզ : Պիր կիւն Բարիսէ պիքէս վէ համիտիզ գալապիլէճէյիմիզի նա՞զըլ ֆարզ իտէպիլիրիզ : Պաշըմըզա պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ կէլմէսի միւմքինսիզ տիր , տէյի՞լ մի , հէմշիրէճիյիմ :

Բօզ . – (Տիթրէյէրէք .) Միւմքինսի՞զ մի տիր . . . պիչարէ ժօվիալըմըզըն թէլէֆ իտիլտիյի Սլմանիա քէօյիւնէ մուվասէլէթիմիզտէն պիր կիւն էվվէլ , պիրիսի կէլիպ տէ , «եարընքի կիւն հապա իտիլէճէք սինիզ . . . » տէսէ իտի , ճէվապ օլարագ , չիմտիքի կիպի . «Միւմքինսիզ տիր . Տակոպէր պիղի հիմայէ վէ մուհաֆագա իթմէյէ հազըր տէյի՞լ մի տիր . գօրգաճագ նէմի՞զ վար . . . » տէ՞մէյէճէք մի իտիք : Մա մաֆիհ , խաթըրընա՞ մը տըր , հէմշիրէճիյիմ , իբի կիւն սօնրա Լիբսիդատաքի հապսխանէյէ աթըլտըդ :

Գլանշ . – Օ՜հ , օ պահաը գաբա , հէմշիրէճիյիմ . . . պէնի գօրգուտըյօրսուն . . . :

Գու սէօզիւ միւթէագըպ , իբի էօքսիւզ գըզճըղագ՝ պիրի պիրինին էլինտէն թուքտըլար վէ ղայըը իհթիյարի պիր տէհշէթլէ էթրաֆլարընա պագտարագ պիրի պիրինէ սարըլտըլար :

Պիչարէ էօքսիւզլէրին չու սըրտատա հըսս իթտիքլէրի հէյէճան վէ թէէսսիւր՝ չիտտէթլի , աճիպ վէ նագահլի

թարիճ օլորգտան պաշգա, ինսանը պիլա իմթիյար տիւչարը տէհչէթ իտէն չէհատէթի գալպլէր վէ եախօտ միւթագպէլին (ապագայ) էսրարի կիրտասլարը իւզէրինէ չօգ տէֆա մէնհուս պիր ղըյա սաչան մուսիպէթէկիլ իմթիխրաճաթ (գուշակութիւնք) կիսի թէհտիտ տէ իմմէքտէ իտի։

Գաղը ղարախպ նէվինտէն վէ անլաշըլմասը մուհալ գապլինտէն իմթիխրաճաթ վար օլը քի, հըսս օլունօրգլարը անտէ ունուտուլըրլար. լաքին, պիլ ախըրէ, վուգուաթ կէլիպ տէ իմթիխրաճաթը մէգբիւրէնին սըհհէթի վէ հագըգաթընը թատիգ իտէճէք օլուրսա, ինսանըն պիհնինտէ միւտհիշ պիր թասվիր կիսի թէճէսսիւմ իտէրլէր

. . . . . .

ՄԱՐԷՉԱԼ ՍԻՄՆԷՆ ԳԸՉԼԱՐԸ՝ պու միւլահազաթը ղարիպէնին թէվլիտ իմմիչ օլաբղը մահզունիյէթի տէրճասընա տալմըչ օլաբգլարը սբրատա, Տակոպէրին ղէվճէսի՝ Ակրիքօլըն չաթը արասընատալի օտասընատան թէքրար աչաղըյա էնտի վէ չէհրէսի մահզուն վէ միւթէզայիր օլաբղը հալտէ, օտայա տախիլ օլտու։

2

ՄԷՖԹՈՒՖ

Ֆրանսուազ Պոտուէն օտայա կիրտիյի ղէման, չէհրէսի օ տէրէճէ սլթ իւսթ օլմուչ վէ օ տէրէճէ տէյիչմիչ իտի քի, Րօզ՝

— Եա՛ Բապպի... մատա՛մ, նէնի՞չ վար. – տէյու հայդըրմագտան քէնտիսինի ույն՝ իտէմէտի։

Ֆրանսուազ. – Էյվա՛հ, սէվկիլի մատմուազէլլէրիմ, արթըգ սիպտէն քէթմ իտէմէմ. (Հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաշլայարադ.) Տիւնտէն պէրու, սանքի եաշամայօրըմ... կէչիրտիյիմ սատթլար պիւթիւն իչքէնճէ ղէմանլարը տըր... միւթատըմ վէճհ իլէ, եէմէք եէմէք իւղրէ օղլումըն կէլմէսինի պէքլէմէքտէ իտիմ... լաքին կէլմէտի։ Պու քէյֆիյէթի պանա նէ մէրթէպէ քէտէրի մուճիպ օլտըղընը պէլլի իթմէք իմթէմէտիմ... ան պէ ան ավտէթինէ պէքլէմէքտէ իտիմ... չունքի, օն սէնէտէն պէրու պէնի գուճագլամաղա կէլմէքսիզին եաթմաղա կիթմէղ իտի...։ Կիճէնին պիր գըսմընը չու գաբունըն եաընընա կէչիրտիմ վէ այագ սէտասընը իչիտէպիլմէք իչուն խարիճէ գուլագ վէրտիմ... լաքին իւմիտիմ պիհուտէ

իսի . . . հիչ պիր չէյ իշխատմէսիմ, նիհայէթ , սապահըն սաաթ իւչիւնէ սօղրու , պիր սէօչէք իւղերինէ տիւշտիւմ գալըրմ. . . , Պիր սղ էվվէլ սէ , գաիֆ պիր իւմիտէ գաբըլարագ , էվլատըմըն սապահ էրքէն ալտէթ խոխպ իթմէկիներն անլամագ իւղրէ , օտասընա չըգտըմ. . . ,

Պլանչ. – Նա՞բէլ, մաատամ, կէլմի՞շ մի ։

Ֆրանսուազ. – (կէօղ եաշլարընը սիլերէք ։) խա՛յր . . . կէլմէմիշ. . . ։

Բօզ վէ Պլանչ հէյէճանը գալպ իչէ պիրի պիրինէ պագըշըրլար . հեր իրիսինին սէ ֆիքրինի այնը միւլահազա իշղալ իսկյօրսու . տիւշինիւյօրլարաբ քի , էկեր Ա-կրիքօլ կէլմէյէճէք օլուրսա , պու ֆամիլեա նա՞բէլ կէչինէճէք . օ հալտէ , քէնտիչերի սէ տահա ադընը պիր պար օլմուշ օ՛լմայաճագլար մը ըտը ։

Պլանչ՝ Ֆրանսուազընն հըսա իթալկի քէտէր վէ էլէմի ադաճըգ թէսքին իթմէկ իւղրէ , քէլտա ադադչէ տէտի քի .

— Լաքին, մաատամ, իհթիմալ քի մօսիէօ Ա-կրիքօլ տիւն ագշամ պուրայա կէլէմէյէճէք տէրհճէսէ կէճ վագիթա գաատար չալըշմադա մէճպուր օլմուշ ատը ։

Ֆրանսուազ. – Օ՛հ , խա՛յր , խա՛յր , կէլմէմէսի գապկ տէյիլ տիր . վագիթ միւթաատընատն պիր սաաթ կէճիքսէ , պէնի էնտիշէյէ տիւշար իտէճէյինի պիլտիկինատէն , կիճէ եարըսը տահի օլսա , եինէ կէլիր իսի . . . Էյվա՛հ , պաշընա մուխլագա պիր գազա կէլմիշ տիր . . . իհթիմալ քի օճադ պաշընատա աէմիր սէօյտիւյիւ սըրատա եարատանմըշ սըր , իչինատէ նէ՛ գաատար ղայրէթլի , նէ՛ սէրհճէ ճէսարէթլի օլսըրընը պիլմէզսինիզ . . . Ա՛հ , պիչարէ վէ պէտապահի էվլատըմ. . . կիւյա Ա-կրիքօլըն կէճիքմէսինէն տօլայը տույտուղըմ քէտէր վէ բղտըրատ քհաֆի տէյիլմիշ կիպի , չիմտի տէ եօզարըբի իշճի ղըղ իչուն եիւրէք թիւքէթմէլի ։

Բօզ. – Նէտէ՞ն , մաատամ ։

Ֆրանսուազ. – Օղուրմըն օտասընատն չըգար իքէն , տէրա վէ քէտէրիմի նագլ իթմէք իւղրէ , մէրգումէնին օտասընա կիրտիմ. դիրա օ պիչարէ տէ պէնիմ գըղըմ կիպի տիր . հալպու քի , օտասընատա անը տա պուլամատըմ. չաճագ հէնուզ սէօքիյօրսու . եաթագը ասլա պօղուլմադըգ ըտը . . . , Պու գըղ՝ ասլա տըշարը չըգմազ իքէն , պու գատար էրքէն նէ՞րէյէ կիթմիշ օլապիլիր ։

Բօզ վէ Պլանչ նէնի պիր ըզտըրագլա թէքրար պիրի պիրինէ պագըշըրլար . չունքի իթթիխազ իթմիշ օլտըգլարը գարարը մէվգըի իճրայա գօյմազ իչուն , պիւթիւն իւմիտլերի Մայեէօտէ իտի ։ Պէրէքէթ վէրսին քի , կէրէք պունլարընն վէ կէրէք Ֆրանսուազընն վէսվէսէլերի չօգ սիւրմէյիպ , անինտէ մահվ օլտու . դիրա , գաբույա իքի քէրէ եավաշճաճըգ ուրըլտըգտան սօնրա , Մայեէօնիւն ։

— Իչէրի կիրէպիլմէմիյիմ, մաատամ Ֆրանսուազ. – տէտիլի իշիտիլտի ։

Բօզ վէ Պլանչ տէրհալ գաբույա գօչուուլար վէ կէնճ գըղը իչէրի ալտըլար ։

Գըրաղը վէ գար իւլ ագշամտան պէրու ալէտ տէվամ եաղմագտա ըտը . պինաէն ալէյհ , իշճի գըղըն Հինտալաճասընատան մամուլ ֆիսթանը , բամպուգ գումաշընատան քիւչիւք չալը վէ սիյահ թիւլտէն սէրբուշը սու քէսիլմիշ իտի ։ Պունընլա պէրապէր , պաշընատքի սէրբուշը՝ մէզպուրէնին սօղուն վէ ֆագաթ ճալիպի նագարը չէֆգամթ օլան չէհրէսինի չէրչիվէ կիպի իհամթա իտէրէք , քէսթանէ բէնկինատէքի սաչլարընըն իքի գալըն էօրկիւլերինի մէյտանա գօյմագտա ըտը ։ Օրթալըգտա հիւքմֆէրմա օլան սօղուգ՝ պիչարէ գըղճըղաղըն պալ մումը կիպի պէյազ վէ զաիֆ էլլէրինի մօրարթմըշ ըտը ։ Անճագ , տահմա հիլմ ու լէթաֆէթ նիւմայան օլան մահ կէօզլէրինին բարըլթըսընատն , պու պէտապահթ , նագիք վէ գօրգագ մահալուսընատն , պու պէտապահթ , նագիք վէ գօրգագ մահալու-

գըն՝ ահվալը ճարիյէնին վէհսամէթ վէ էհէմիյեէթի նիւ-
պէթինտէ, ֆէվգ էլ ատէ պիր ճէսարէթ քէսպ իթմիշ ո-
տըղը անլաչըլմագտա ըսը։

Ֆրանսուազ մէզպուրէյի կէօրութքտէ հէյէճանը պիր
սէտա իլէ տէփի քի.

— Նէ՞րէտէն կէլիյօրսուն, սէվկիլի Մայեէօմ. պիր ազ
էվվէլ, օղլում Ակրիքօլըն ավտէթ իտիպ իթմէտիյինի ան-
լամագ իւզրէ, չաթը արասընտաքի օտասընա չըգաըղմ
սըրատա, սէնին օտա գարուն տախի աչտըմ. ֆագաթ
սէնի օրատա պուլամայընճա, զիյատէսիյլէ թէտճիւպտէ
գալտըմ. պու գատար էրքէն նէ՞րէյէ կիթմիշ իտին։

Մայեէօ. – Ակրիքօլտան սիզէ խապէրլէր կէթիրիյո-
րըմ, մատամ։

Ֆրանսուազ. – (Տիթրէյէրէք.) Օղլումտա՞ն մը... պաչընա նէ՞ պէլա կէլմիշ... քէնտիսինի կէօրո՞ւն միւ, պէրապէր գօնուշը՞ն մը... նէ՞րէտէ տիր։

Մայեէօ. – Ֆէնտիսինի կէօրմէտիմ... լաքին նէրէտէ օլտըղընը պիլիրիմ։ (Ֆրանսուազըն բէնկի սօլմագտա օլ-
տըղընը կէօրութքտէ, իլավէթէն.) Պունընճա պէրապէր, գօրգաճագ պիր չէյ եօգ, մատամ, միսաֆիրիհ օլընըզ... սըհհէթ ու աֆիյէթի պէրքէմալ տըր... քէնտիսի ի-
չուն հիչ պիր թէհլիքէ եօգ տըր։

Ֆրանսուազ. – Հա՛մտ օլսուն, եա՛ Բապպի... պէ-
նիմ կիպի պէտապախթ պիր կիւնահքեարա մէրհամէթ իթ-
մէքտէն պիր ան կէլի տուրմազըն...։ Էվվէլքի կիւն, զէվճիմի, պիչարէ Տակոպէրիմի պանա իյատէ իթտին. պու կիւն տէ, քէտէրնաք պիր կիճէտէն սօնրա, պէնիմ եէ-
կեանէ մէտարը իսթինաարըմ օլան ճիկէրբարէմին հայա-
թընա տակը պանա էմնիյէթի վէրիյօրսուն։

Ֆրանսուազ՝ պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, տիզ չէօքիւ վէ տինտարանէ պիր սուրէթտէ խալ չըգար-
մադա պաչլատը։

Ֆրանսուազըն չու հարէքէթի զահիտանէտի սէպէպիյ-
լէ, օտայը պիր միւտաէթճիք սիւքիւթ գարըատը. պու
սիւքիւթտէն պիլ իսթիֆատէ, Բօզ վէ Պլանշ Մայեէօնիւն
եանընա եանաչարըատ վէ միւէսսիր պիր բիդգաթ վէ եա-
վաշ պիր սէտա իլէ.

—Նա՛սըլ տա ըսլանմըշ սընըզ... նիհայէթ տէրէճէ-
տէ իւչիմիւշ օլմալըսընըզ...։ Ֆէնտինիի սագընընըզ.
էկէր խասթէ օլուրսանըզ, նէ՞ եարաճագսընըզ։ Պիր ազ
էվվէլ, սօպայը եագմադըղը մատամ Ֆրանսուազըն խա-
թըրընա տիւշիւրմէյէ ճէսարէթ իտէմէտիք... լաքին
չիմտի կիտիպ սէօյլէյէճէյիզ. – տէտիլէր։

Մայեէօ՝ քէնտիսինէ իպրագ իտիլէն էտնա պիր էսէ-
րի չէֆգաթ վէ միւրիւվվէթի հէր քէստէն զիյատէ թագ-
պիր իթտիյինտէն, մարէչալ Սիմոնըն գըզլարընըն կէօս-
թէրտիքլէրի չու լութֆու թէվէճճիւհտէն տօլայը հէմ

մութէհայեիր վէ հէմ ահ մութէհասիր օլուպ , թարիֆ օ-
լունմազ պիր նազարը շիւբհանլա քէնտիլէրինէ պագըդ-
ման սօնրա , ահէտի քի :

— Նիյէթի լութֆիբահանէնիզահէն սօլայը թէշէքքիւր
իտէրիմ, մահմուտաղէլէր . ֆագաթ մութէրիհ օլունըզ ,
պէն սօղուպա ալըշմըշըմ սըր . պունահան պաշգա , գալ-
պիմ օ տէրէճէ ըղարըտապ իչինահ տիր քի , սօղուդ ֆիլան
հըսա իթմէյօրըմ :

Ֆրանսուազ իսկ՝ պիր գաչ տագըդա գառար տիզ
չէօքմիւշ տուրըգան սօնրա, այագա գալգարագ տէտի քի.

— Բէք էյի , հիչ պիր թէհլիքէ պուլունմատըգընը
թէէմին իտիյօրսուն , լաքին նէ՞ իչուն կիճէյի տըշարըպա
կէչիրտի . սէն նէրքահ պուլունաբզընը պիլիրսին , տէյիլ
մի , պիր ադահան կէլէճէ՞ք մի . . . նէ՞ իչուն պու գառար
կէճիքէյօր :

Մայհէօ . – Էվվէթ , մահամ Ֆրանսուազ , սիզի թէ-
էմին իտէրիմ քի , Ա.կրիքօլըն սըհհէթի ու աֆիյնէթի պէր
քէմալ տըր . ֆագաթ շուրահաընը տահի տէօյլէմէյէ պօղճ-
լույըմ քի պիր ադ վագթ գառար քէնտիհինի . . . :

Ֆրանսուազ . – Նէ՞ . . . :

Մայհէօ . – Պիր չէյ եօգ , մահամ , գօրգմայընըզ .
ճէսուր օլընըզ :

Ֆրանսուազ . – Ա՛հ , եա՛ Բահպի . . . տամամըլարըմ-
տա պիր տամլա գան գալմատը . . . Էվլատըմա նէ՞ վա-
ղը օլսու . . . տէօյլէ՛ . . . քէնտիհինի նէ՞ իչուն կէօրմէ-
յէճէյիմ :

Մայհէօ . – Էյվա՛հ . . . թէվգիֆ օլունըը , մահամ ,
Բօզ վէ Պլանշ . – (Ցէհղէթլէ .) Թէվգի՛ֆ մի օլունըը :

Ֆրանսուազ . – (Էլէբինի սէմայա ատղրու գալարըա-
բագ .) Եա՛ Բահպի , սէնինի միւբահաըն օլսուն . . . լաքին
պու բէք պէօյիւք ֆէլահէթի տիր . . . էվլատըմ պու տէ-
րէճէ քէրիմ . . . պու տէրէճէ նամուսքէար օլարըզ հալ-

տէ , թէվգիֆ օլունսուն հա՛ . . . Լաքին նէ՞ իչուն թէվ-
գիֆ օլունըը . . . իչինի իչինահ մութէլագա պիր նանըլըզը-
վար տըր :

Մայհէօ . – Էվվէլքի կիւն , իմդատըզ պիր մէքթուպ
ալտըմ . պու մէքթուպտա , ի՞-էյի հէ-ըէնյեէր օ՞ն էշինչը տէր-
լէվհալը նատիէսի տէպէպիլլէ , Ա.կրիքօլըն պէհէր տագըդա
թէվգիֆ իտիլմէք թէհլիքէսինահ պուլունաբզընը իհթիար
իթմէքտահ իտիլէր . պունըն իւղէրինէ , Գահիրէն սօգագըն-
տաքի պէնկիին մահմուտաղէլէ մութահաահիթ իթմէսինի քէն-
տիհիյլէ գարարլաչտըրըպ . պու ալիճէնահ մահմուտաղէլ՝
Ա.կրիքօլա հիչնի հահճէթտահ պիր էյիլիք իթմէքլիյի վատ
էլլէմիշ օլագընտան , հապս օլընմամագ իչուն մէրգու-
մէտէն պիր քէֆալէթի ագճէսի թահլէպ իտէճէքտի : Պինահէն
ալէյհ , սիւն սապահ , մահմուտաղէլին գօնաղընա կիթմէք
իւղրէ պուրատան տըշարը չըգտը :

Ֆրանսուազ . – Յէմիք տիր քի, սէն պունըարըն քհաֆ-
ֆէսինի պիլիր իտին տէ պահա հիչ պիր չէյ սէօյլէմէսին . . .
Ա.կրիքօլ տա պիր չէյ աչմատը . . . պէնտէն չէ՞ իչուն սագ-
լայօրսընըզ :

Մայհէօ . – Սիզի պիհուտէ եէրէ քէտէրլէնտիրմէմէք
իչուն , մահամ Ֆրանսուազ . զիրա , պու մահմուտաղէլին
սէխտավէթի վէ ալիճէնապլըզը հադգընտա էմին օլարըզմ-
տան , Ա.կրիքօլըն չարուգ տէօնիւպ կէլէճէյինի իւմիտ ի-
տիյօրսուն : Տիւն ադշամ , կէլիպ չըգմատըզընը կէօրտիւ-
յիւմտէ , քէնտի քէնտիմէ տէտիմ քի . « Պէլքի քէֆալէթի
իթտատը իչուն լազըմ կէլէն մուտամէլաթը գանունիյէ՝ քէն-
տիհինի պու գառար կէճիքմէյինէ պատի օլսու . . . » :
Ֆագաթ վագթ նատաշ նատաշ կէչմէքտէ վէ Ա.կրիքօլ
հալէտա կէօրիւնմէմէքտէ իտի . իմտի , քէնտիհինի պէքլէ-
մէք իւղրէ , պու կիճէ սապահա գառար ույանըգ տուր-
տըմ :

Ֆրանսուազ . – Տօղրու տըր , պիչարէ Մայհէօմ , պու

կիճէ հիչ ուչումամըշըն . պիրա եամթապըն պօղուլմամըշ ըտը :

Մայեէօ . – Գալպիմ օ տէրէճէ ըղտըրրապ իչինտէ իտի քի , սապահլայըն . չիւպհէլէրիմէ գալէպէ իտէմէյէրէք , հէնուզ չաֆթապ ամմամըտաան էվվէլ , սօղաղա չըղտըմ՝ պէրէքէթի վէրսին քի , Գապիլըն սօղապընտաքի մատմուազէլին սարէսի ֆիկըրիմտէ գալմըշ ըտը . . . հէման օրայա գօչտում :

Ֆրանսուազ – (Ըղտըրրապը գալպ իչէ .) Օ՛հ, բէք էյի եամըշըն , սէվկիլի Մայեէօմ . օղլումտուն իֆատէսինէ նազարէն , պու մատմուազէլ բէք խայրխահ վէ ալիճէնապ պիր գըզ ըմըշ . – տէտի :

Մայեէօ պաշընը մահզունանէ պիր սուրէթտէ ասլատը . մահ կէօզէրինտէ պիր եաշ տամլատը նէուտայան օտու , վէ քէլտինա չու վէճհ իչէ տէվամ իթտի .

— Գապիլըն սօղապընա վատըզ օտըղըմ ղէմտան , օրթալըդ հէնուզ գալտանըզդ ըտը· պիր էյիճէ աղատմասընա պէգլէտիմ :

Ֆրանսուազ . – (Ֆէվզի էլ ատէ մութէէսսիր օտարագ .) Պիչարէ՛ գըզճըղազ . . . պու գատար գօրգագ վէ նազիք պիր չէյ օտըղըն հալտէ , կիճէ վազթը վէ խուսուսըյտա պէօյլէ տէհչէթլի պիր հալատա , օ գատար ուզագտարա նա՞սըլ կիտէպիլտին . . . : Ա՛հ, սէն պէնիմ իչուն սահիհ էօզ էվտատ կիպի սին :

Մայեէօ . – (Եամաչ պիր սէտա իչէ վէ խաֆիֆճէ գըզարարագ .) Ա.կրիբօլ տախի պէնիմ պիրտաէրիմ տէյիլ մի տիր , Հէր նէ հալ իսէ, օրթալըդ աղատրըգտա , քիչիւք պիր քէօչքիւն դաբուսընը չալմազա մուտրատաթ իթտիմ. դայէթ նազարըտպա վէ ֆագաթ ոօղուն վէ մուքէտտէր չէհրէլի պիր գըզ կէլիպ դաբուլը աչտը . Նազարը չէֆգաթ վէ մէրհամէթինի ճէլպ իթմէք իւզրէ իպթիտա . « Մատմուազէլ , պէտպախթ վէ մէյտա պիր վալիտէ թարաֆընտան կէլիյօրըմ » տէտի . չունքի , գըյաֆէթիմ բէք ֆագիրանէ օլտըղընտան, պէնի պիր տիլէնճի զաննը իլէ գօվար տէյտ դօղըյօրտում. լաքին կէնճ գըզըն՝ քէմալը միւրիւվվէթէ պէնի տինլէտիլինի կէօրիւնճէ , պիր գաթ տահա ճէսարէթէ ալարագ , հանըմընտան պէօյիւք պիր լութֆ թալէպ իթմէք իւզրէ իլք կիւնիւ օրայա պիր տէլիգանլը իչճինին կէլիպ կէլմէտիյինի սիւալ իթտիմ : կէնճ գըզ պանա գարշըլըդ . « Է՛յվահ , կէլտի . . . հաթթա հանըմըմ տախի մէրդումըն ըէճտասընը գապուլ վէ իճապընըն իճրա իտիլէճէյինի վատտ իթտի . հալ պու քի , քէնտիսինի թէվդիճ իթմէք իւզրէ արամագտա օլտըգլարընը իչիթտիքտէ, քէօչքիւն էմին պիր մահալինտէ սագլամտըը . հայը՛ճ քի սագլանտըղը մահալ պիլ ախըրէ քէչճ օլունարագ , տիւն ագշամ, սաաթ տէօրթ ըատտտէչէրինտէ , թէվգիճ օլունտը . . . վէ հապտա կէօթիւրիւչտիւ » տէտի .

Է օքսիւզէը՝ հէր նէ գատար պու քէտէրպախչ միւքեալէմէյէ իչթիրաք իթմէմէքտէ իտիլէրսէ տէ , Տակոպէրին զէվճէսինին քէտէր վէ էլէմինտէն նէ՛ տէրէճէ միւթէէսսիր օլտըղլարը՝ հի-գինէնկիզ չէհրէչէրինտէն վէ էնտիչնաք պատըչլարընտան անլաչըլմագտա ըտը :

Ֆրանսուազ . – Լաքին սէն օ մատմուազէլի կէօրմէյէ չալըշմալը վէ էվլատըմը եիւզ իւօթիւնէ պըրագմամտասընը բէճա իթմէլի իտին . մատամ քի օ տէրէճէ զէնկին տիր , նուֆուզը տախի պուլունաճագ տըր . . . պինապէրին՝ քէնտի հիմայէսի սայէսինտէ , պիզ միւտհիչ պիր ֆելաքէթտէն գուրթըլապիլիրիզ :

Մայեէօ . – (Մահզունանէ պիր պագըչա .) Է՛յվահ , պու սօնքնճը իւմիտ տախի գալմամըշ ըտը :

Ֆրանսուազ . – (Հէյէճանը գալպէ .) Նէտէ՞ն . . . մատամ քի պու մատմուազէլ օ տէրէճէ լութֆքէտտ վէ ալիճէնապ տըր , էվլատըմըն պիդիմ եէկէանէ մէտտըը իտթինատ վէ թէսայեւուչիւմիւզ օլտըղընը վէ անըն մահպու-

սիրեէթի պիզիմ սօն տէրէճէ սէֆալէթիմիզի մուճիպ օ-
լաճաղընաան, պէօյլէ պիր մահպուսիյեէթ՝ պաշդա պիր
քիմսէնին մահպուսիյեէթինտէն պին գաթ տէհլիէթլի օլա-
ճաղընը իշլէթիբաե, էլպէթթէ պիզէ մէրհամէթ իտէ-
ճէք տիր։

Մայեէօ. – Գարուլը աչան գըզըն աղայարադ սէօյ-
լէմիյինէ նազարէն, մաամուաղէլ՝ ուն ադշամ պիր խաս-
թէխանէյէ նագլ օլունմըշ ուըր... գալխագա ադըննա խըճ-
ճէթ կէլմիշ օլմալը...։

Ֆրանսուաղ. – Ադըննա խըճճէթ մի կէլմիշ... ա՜հ,
կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք պիզիմ իշուն բէ՛ք միւհիմ
հալ... գիրա արթըգ հիչ պիր իւմիտ քէօշէմիզ գալմա-
մըշ ուըր... օ՜հ, էվէտաըմ օլմազսա, պիզ նէ՞ եափաճա-
ղըզ, նէ՞ իլէ կէչինէճէյիզ, եա՛ Բոգդի... եա՛ Բոգդի,
սէն մէրհամէթի իլլէ...։

Գու սէօզիս սէօյլէմէիքտէն սօնրա, պէտագաիմ գա-
տընճըզագ եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ սագլատը։

Ֆրանսուաղըն չու էլէմագաշ ֆէրեաճընան սօն-
րա, օտա տէրունինի տէրին պիր սուսլուգ գաբլատը։ Բօգ
վէ Գլանչ՝ գալպէրինտէքի հէյէճանը ապիմի մուդին պիր
նիկեահը մահզունանէ թէաթրի իմթիհէը. գիրա, քէնտի
մէվճուտիյեէթլէրի պու ֆամիլեանըն իչքէնճէլէրինի պիր
գաթ տահա արթըրմագտա օլաըգընը կէօրիւյօլաը ըտը։
Մայեէօ իսէ՝ եօլդունլուգտան թատ ու թիւֆանը քէսիլմիշ
վէ պիր իսայը քէտէրէնկիզ հէյէճանլատա ուղրամըշ օ-
լաըգընտան, ըսլագ էլպիսէլէրի ալթընտա թիր թիր տիմ-
բէյէրէք, մէյուտանէ պիր հալ իլէ պիր սանտալիէ իւղէ-
րինէ տիւշտիւ վէ պու ֆամիլեանըն հալը էսէֆիլթի-
մալինի տիւշինմէյէ պաշլատը. ֆիլ հագըգատտա ան-
լէրին վազիյեթի հաղըրէսի՝ բէք միւտհիշ վէ բէք էսէֆէն-
կիզ իտի...։

Բօլիթիգա գաբըհգիլգալարը գէմանլարընտա, վէ ես

իշլէրին ճէպրէն թաթիլի, եախօտա սէրմայէ սահիպլէ-
րինին պիլ իմթիհադ իշճիլէրին իւճրէթինի ինսաֆըզճա-
ընա թէնզիլ իմմէլէրի սէպէպիյլէ ամէլէ սընիը միյա-
նընա հուսուլգէդիր օլան այի իսթիրահ վազթլարընտա,
բէք չօգ տէֆալար, գատլ էլ մուհաքէմէ մահպուս օ-
լունմագ գաբուլ սայէսինտէ, պիր խայլը սէնաթքա-
րան ֆամիլեասընըն տուչար օլաըգը հալը բիւրքէտէրէ
կիրիֆմագ օլուրլար ըսը։ Ա.կրիքօլըն մահպուսիյեէթի ի-
սէ՝ իլէրիտէ կէօրիւլէճէյի վէճհ իլէ, Բօտէնին վէ հէմ-
թէօհմէթլէրինին տէսաճի խայինանէսի նէճիճէսի իտի։

Իշլէրին ընընե-ունելելը վէ ե-ծրեընելրեն էնճ-յեր-ենելենյէ սե-
պէպիյլէ, հէման տահմա պիլ իմթիհադ իշլէրի թաթիլ իմ-
մէք մէճպուրիյեէթինէ տուչէն նամուաքար վէ չալըշդան
իշճիլէրին չօգ տէֆալար տուչար օլաըգլարը մահպուսիյ-
եէթէ կէլինճէ, տէրհալ քի, հէր քէս իշուն միւսավի օլմագ
լազըմ կէլէն գանունընը՝ պաշդալարընա պախշ իմթիյի
միւսաաատէյի պունլարտան էսիրկէմէսի հագըգաթէն չա-
յանը թէէսսիֆ տիր. էվվէլէթ, գանուն՝ ֆագըր օլսուն,
ղէնկին օլսուն, ալիմ օլսուն, ճահիլ օլսուն, միւսավաթ
իւզրէ մուամէլէ իմմէլի տիր. գիրա ատալէթ վէ հագ-
գանիյեէթ պէօյլէ իճապ իտէր. մա մաֆիհ, գանունըն ա-
մէլէ կիրուհընտան էսիրկէտիյի միւսաատէյի ղէնկինէ-
րէ պախշ իմթիյի կէօրիւլմէքտէ տիր. չունքի, պունլար
իսթէտիքլէրի գատար ագճէ վէրմէյէ մուգթէտիր տիր-
լէր։

Պիր չօգ խուսուսաթտա, ղէնկին պիր ատէմ ե-ենե-
-ենէ-է իմա իտէրէք, գատլ էլ մուհաքէմէ մահպուս օլ-
մագ իշքէնճէլէրինտէն վէ մահզուրլարընտան գուրթըլա-
մագ իշքէնճէլէրինտէն վէ մահզուրլարընտան գուրթըլա-
պիլիր. չէօյլէ քի՝ էմանէթէն պիր մըգտար ագճէ վէրիպ,
եէվմի մուայէնտէ մահքէմէտէ հաղըր պուլունաճաղընը
վատ իմթիքտէն սօնրա, քէնտի զէվգ ու սէֆատընա, եա,

խօա իչինին պաչընա վէ նա ֆամիլեաճա չէնկիքէրինէ ավաէթի խաէր . . . :

«Հէր մաղնունըն ալի կիւնահ օչմասը միւհթէմէլ ալը» պունահան կիւզել ալը մէպահ օչահազ վէ իչպու գահաէի քիւլիյեէյի նէ՛ ահէրճէ մէհմ ու սէնա իթահէք , եինէ աղ ալը . լաքին գահաէի մէգքիւրե հէնուզ գինինկէրան էյիճէ թէգարրուր խահմէմիշ ալը : Պու խէ՛ գէնկինկէրին ճանընա մինէթի ալը . գիրա գանունըն ահքահամ վէ խ. թիյազահընահան նալընըզ քէնահկէրի խահիգահահ իմմէքահէ ալըկէր : Լաքին ֆագիր . . . էրպահը գարուրէթի վէ սէֆալէթ նէ նարմագահա ալը . Ֆուգարա կիրուհընըն հէր կիւնկիւք էլ էմէյինահէն պաչգա հիչ գիր սէրմայէսի պուլընատրըընահան , քէֆալէթի ագճէսի վէրմէք չէօյլէ ասուսուն , հաթթա գահալ էլ մուհահքէմէ մահպուս օչմագ գահաէսի էն գէյահահ պունլար իչուն սէհչէթվէ ալը . . . :

Ջէնկինի իչուն մահպուս օչմագ՝ իմիրահաթի վէ բէֆահը հալահէն մահրում գալմագ , ճան ալգընթըընա ուղրահագ վէ ֆամիլեահընահան , սէվկիլիէրինահէն ճիւհա տիւչմէք սէմէք ալը . . . Ֆիլ վագը պու հա մուճիպի թէհասիֆ ալը . գիրա հէր ալուրկու քէհէր ու մէչագֆաթ՝ մէրհամէթէ չայան ալը . վէ ֆամիլեահընահան այրըլմըշ օլան պիր գէնկինին կէօզ նաչլարը հահի՝ էվլահլարընահան ճիւհա տիւչէն պիր ֆագիրին կէօզ նաչլարը գահար ահճը վէ ճիկէրսուզ ալը :

Հալ պու քի , գէնկինին ղայղուպէթի սէպէպիյլէ , էվլահ վէ ահֆահը աճ գալմագ , սօղուգհան ահնմագ վէ ֆագր ու սէֆալէթին մուճիպ օլահագը նագահպիլի չիֆա խահթէլիքլէրէ ուղրահագ :

Պիլաքս , ֆագիր պիր սէնահթքհարը հապս իմմէք՝ ֆամիլեահընըն սէֆալէթինի մուճիպ օլմագ , մահրումիյէթ վէ մէյուսիյէթէ տիւչար իմմէք վէ հաթթա պահը քէրէչ տէ անլէրին էճէլինէ կիրմէք տէմէք ալը . . . :

Պիչարէ ֆագըր՝ հիչ պիր չէյէ մալիք օլմահըրընահան վէ քէֆալէթի ագճէսի թէհարիք իմմէյէ գայըր մուգթէհիր պուլունահրընահան , անինտէ հապահա իլգա խահիյօր :

Ֆագահթ , էքսէր սէֆա վուգու պուլահրը վէճնէչ , էկէր պու իչճինին՝ ալիլ իւլ միղաճ պիր բէհէրի վէ նա գուվվէթահէն տիւչմիւն պիր վալիտէսի, խահթէմիղաճ պիր գէվճէսի վէ նա պէչիքահ պիր չօճուգը վար ըսա , օ վագթ պու ֆամիլեանըն հալի նէ՞ օլուր : Պու պէհապահթ ֆամիլեա՝ մահպուս օչան սէնահթքհարըն իճրէթի նէմմիյեէսինէ անճագ կէչինէպիլիր իչքէն , պու նէկճանէ վահըթահ թէհայիւչ , պու իւմիտահ նէկճանէ իչ սէօրթ այ գահար էքսիկճէչք օլուրսա , օ ֆամիլեա նէ՞ նարար , քիմէ՞ միւրաճահաթ խահպիլիր : Օ ալիլ իմմիյարլարըն , խահթէմիղաճ գահարընըզարըն վէ հէնուզ նէմմիյեէլէրինի թէհարիք իմմէյէ մուգթէհիր օչմասան պիչարէ չօճուգլարըն հալի նէ՞ըչէյէ կիտէր : Էկէր , պիրթ թէհահիւֆ , էվահէ պիր ագ չահաչըր վէ պիր գաչ գահթ էլպիսէ վար ըսա , հէրսինի պիրահէն էմանէթի սանահրընա կէօթիւրիւրէր վէ պիր գաչ ֆրանք էօտիւնճ ալահգահան սօնրա , պունընլա պէյքի պիր հաֆթա գահար կէչինէպիլիրլէր . . . լաքին սօ՞նրա : Էկէր պու տէհչէթլի սէֆալէթէ գըշ մէվսիմինին չիտէթի տէ մուհդահիմ օլահագ օլուրսա , իշ պիւս պիւթիւն ֆէնալաչըր . օ վագթ , մահպուս պուլընան իշճի, ույգուսըզ կէչիրտիյի ուղուն կիճէչէր էանահընտա , քէնտի սէվկիլէրինի՝ պէնզէրի սօչմուչ , գուրու քէմիք տէհնէչճէք գահար զայըֆլաչմըշ, ահճըգհան էրիմիշ , պիր ագ քիրլի սահման իւղէրինտէ նարը չըպլահագ նահթմըշ վէ պուզ քէսիճի չ օլան վիւճուտլարընը ըսըթմագ իւզրէ պիրի պիրինէ սարըլմըշ օլարահագ խայալլար :

Պահէհու , մէրդում իշճինին պէրաէթինէ հիւքմ օլունուպ տա սէպիյլի թահիյէ օլունահագ օլուրսա , պիչարէ՝ ֆագիրլհանէսինէ ամէթինտէ , խարահիյէթի վէ

մաթէմատէն պաշգա պիր չէյ պուլամազ։ Պունաան մաա-
տա, միւտաէթի մէտիսէ իշինաէն կէրի գալմըշ օլտըղըն-
ան, էօթէսէ պէրիսէ պուլունան միւնասէպէթլէրի
գաթ՝ իսկմիշ օլուր. Թէքրար իշ պուլմազ իւզրէ նէ
գատար կիւնէլէր զախմ իտէր, նէ գատար իշքէնճէլէր չէ-
քէր. Հալ պու քի, իշսիզ կէչէն պիր կիւն, էքմէքսիզ կէ-
չէն պիր կիւն աէմէք օլուր։

Թէքրար աէօյլէրիզ. էկէր գանուն՝ պաղը խուսուսաթ-
ատ սահիպի աէրմէթ օլանլարա էճՓ-ԼԷՐ սուհուլէթինի կէօս-
թէրմէմիշ օլսայլարտ, օ ղէտման, մահզա շահսի վէ զարու-
րի պէտագահթլըղլար հաղըրնատա էսէճ իտէր իսիք. լա-
քին, մատամ քի գանուն, բարտաը պուլունանլարը՝ գալ
էլ մուհաքէմէ մահպուս օլմազատան գուրթարմազա մու-
վաֆֆագամ իսիյօր, աէրագէմ պըրագըլմատը հէր հալտէ
վաճիպ օլան ֆագըլըլարը՞ նիչուն պու սուհուլէթտէն մահ-
րում պըրագը յօր. օ պիչարէլէրին աէրագէմ գալմատը՝
ֆամիլեատլարընըն պատի հայաթ վէ մէվճուտիյէթի տէ-
յին մի տիր։

Ա.ճապա պու չայանը թէէսսուֆ հալէ չարէ եօգ մը
տըր։ Զանն իտէրիզ քի վար տըր։

Գանուննըն թալեպ իթտիլի քէֆալէթ ագճէսինին էն
էտնա մէրթէպէսի ՊԻՇ ԵԻՒԶ ՖՐՈՆՆԻ տըր։ Հալ պու քի,
պէշ եիւզ ֆրանք՝ օրթա հիսապ իւզրէ, չալըշգան պիր իշ-
ճինին թամ ՍԱՓԸ ՍՅԼԸՂ իւճրէթինէ պէտէլ տիր։ Ֆարզ
իտէլիմ քի, պէօյլէ պիր իշճինին պիր զէվճէսիյլէ իքի տէ
չօճուղը պուլունսուն, (պու տա պէտղէյճէյի տաէմլէ-
րինն օրթա հիսապը տըր.) հէմ պունլարը պէտղէմէք վէ
հէմ տէ պէշ եիւզ ֆրանք մէպլաղը թէսարրուֆլա
արթըրմազ մատատէթէն միւմքին օլապիլիր մի. – օլամազ-
պինատէն ալէյհ, ֆամիլեատլընը կէչինտիրմէք հիւրրիյէ-
թինին քէնտիսինէ պահշ իթմէք իւզրէ, անտէն պէշ եիւզ
ֆրանք քէֆալէթի թալեպ իթմէք՝ պիչարէյի գանուննըն

կէօսթէրմէյի սուհուլէթատէն զըմինէն մահրում զըլմազ
աէմէք տիր. Հալ պու քի, մէրգումըն գալ էլ մուհաքէմէ
մահպուս օլմատը՝ ֆամիլեատլընճա նէթիյիճի վէկիլիմէ յի
պատի օլաճաղընտան, սուհուլէթի մէգբուրէտէն էն պի-
յատէ անըն իսթիֆատէյէ հագդը վար տըր։

Գանուննէն քէֆալէթի ագճէսի լազըմ կէլէն խուսուս-
լարտա, (մաղնունըն նամուսքեար պիր սաէմ օլտըղը
գաթիյէն թէհագդուգ իթտիքատէն սոնրա) ֆագր ու սէ-
ֆալէթլէրի սէպէպիյլէ ՐԷԷՓՒ-ՐԸ ՏՈՓՒՆԷ նանի քէֆալէթ
ագճէսի վէրմէյէ իգթիսարը օլմայան վէ քէնտի չալըշգան-
լըգ վէ նամուսընտան պաշգա պիր սէրմայէսի պուլունմայան
քէսանտան ՐԷԷՓՒ-ՐԸ ՏՈՒՆԷ, նանի մուհաքէմէ կիւնիւնտէ
հաղըր պուլունմալարը իչուն քէնտիլէրինտէն նէմին ալմազ
սահա սահլանէ պիր հարէքէթի վէ սահա սէլամէթպախշ
պիր իպրէթի օլմազ մը։ Ալէլ խուսուս շիմտիքի վագթտա,
նէմին թահսիլընտա վէրիլէն վաալարըն գըյմէթինի նիւք-
սէլմէմէք վէ նէմինի թէէմինսաթը քսաֆիյէ սատ իլէ, ին-
սանը պիղգաթ քէնտի նազարընտա պէօյիւթմէք տահա
մանէվի վէ տահա միւնասիպ օլմազ մը։ Ինսանըն գատր
ու հայսիյէթինի ինքսար իլէ, թէքլիֆի վագըմըզըն պիր
խայալը պաթըլտան վէ իմքանսըզլըգտան իպարէթի օլ-
մըշըն իտտիա իտէն պուլունապիլիր մի։ Մուհաքէպէ էս-
նասընտա էպի տիւչէն ասքէրլէր միյանընտա, վէրտիքլէ-
րի նէմինի նագդ իտէն կէօրիւլմիյէշ միս տիր. պու աս-
քէրլէր վէ զապթլար տահի, հէման ճիւմլէթէն էհալի
էվլատը տէյիլ մի տիրլէր։

Զալըշգան, միւթաճիմ վէ լաքին ֆագըր իշճիլէր միւ-
յանընտա նէմինին հաճզ օլմըշը գուվվէթի միւպաշտա
իթմէյէ յէրէք տէրիզ քի, մուհաքէմէ կիւնիւնտէ հաղըր պու-
լունմազատ իշուն մաղնուն վէ նա միւթթէհիմատէն ալընան
վատ՝ նալընըշ սատագաթ վէ խալխէթլէ տէյիլ, համի-
թա շիւքրանէյէթի ազիմ իլէ իճրա օլունուր. չուն-

քի , պանուն չու միւսասաեի ասիլանեմ սայեմնաե , մաղնուն ֆամիլեասը , անըն պալպուպեմի նիւղիւնաէն տիւչարը զարուբեմ օլմադ :

Գունաան գամը նադար , Ֆրանսա իչուն պասիի զուրու վե իֆիմիսար պիր չեյ վար ըսա օ ատա շու ալը քի , հեյեեմի հիւքքեամ վե մեմուրիյեն ասիլեմե՝ ասքեր վե զապթան միսիլու ճիւղի պիր մուշ արնադա պերապեր , ալեսեմիյեե այիմ , հոգ գընաս , իւսանբերիմբեր , վե միւզաեսա թադիմ ատեմլեր տիր . քենոն միւֆիա վե մուզաեսա վազիֆելերինեն էհեմմիյեեմ վե վեհասեմինի թադտիր ի-ատելեր . էհալի ինե , սաիր հեյեմլերե մենուպ մեմուրլարան տահա գիյասե միւնասեպեմե պուլունմըգլա-ըընան , ճեմիյեեմի պէշերիյենեն աշադը սերեճեմնաե գալան ամեե սընֆընըն միհնեմ ու մեշագդամընը հեր քեսեն գիյասե անլասսակիլմըեր , Պինաեն ալեյհ , Ֆրան-ջ-ընը ջ-ֆուեյե նամի քեֆալեմ ագճեսի վերմեյե գուսուբեմի պուլունմասյան նամուսդնա վե միւհիմաճ աասիլերաեն հա՞նկը ահվալաե ֆենե-լերին հաղեվեյեե ալընաճադընը թադիր իմմեք իւդրե , հաքիմլերե տահա գիյասե միւսասաե վերիլեպիլիր :

Խիւսասաի քեզամ , էկեր գանուն վազ՝ խեհնեզեր վե պիգի խասրե կյեհյենեզեր , շու մեբնիֆ իմմասիյիմիզ եֆքեար վե միւճալսաամը Ֆահգիսամիզ պիր իսմիխնիֆեֆա բեսա խեճեք գասար էհալիսեն նեֆքեմի իմմեքաե խսեզեր , հիչ օլմադա , մամիլսազ օլան քեֆալեմի ագճեսինեն էա-նա աերեճեսի՝ գալ էլ մուհասեմե մահգաես օլմադան գուրմուզմադա միւհիմաճ օլան պիչասեկանըն իգմիսա-ըընա մեբնասիլ խեճեք մերմեպեյե էնասիսիլմեսի մա-ւեսդ օլունամմադ մը : Պիր սենամքեսրըն օրմա հիսադ իւդրե այսա գադանըզը մեզադը -ե+-ե ֆը-ջ+ գաչ իւ-սերեք , պու մըգսար ագճեյի՝ քեֆալեմի ագճեսինեն էանա սերեճեսի օլմադ իւդրե մայնն իմմեք գադիլ սե-

յիլ մի սիր : Հեբնե գասար Ֆուդսա վե ամեե իչուն պու սա չօգճա կեօրիսնամեքսե իսե սե , նիհայեմի , ասմի-լարըն , եմանեմի սանսըղընըն վե բեչինեն մահսիլ օլու-նան իւճրեմլերին եարարընըլա հեր վագիմ սեյիլ իսե պիլե , հիչ օլմադսա գադը սեֆնա պու մեգլաղ պուլունա-պիլիր , վե պու սայեսե պիր չօգ Ֆամիլեալար բենչեն սե-ֆիլեմսեն գուրմուզմադ օլուրլար :

Պու միւնասասիմը սերվիյան իմմիքաեն սոնրա , Ամ-րիքոլն գադ էլ մուհաբեմե մահգուսիյեեմի սեպեպիյլե պիր հալը եէսիշմիսմեզե սիւչար օլմուշ օլան Տակոպեր Ֆա-միլեասընա նագլը քելամ իսեյիմ :

. . . . . .

Տակոպերին գեվճեսի՝ սիւչար օլարդարը չու հալը բիւսմեէալը սիւչինսիւքճե , ըղոբրասը գալգի արնմադ-սա ընը . գիրա , ժեներալ Սիմոնըն գըղալարընը սահի հի-սա ընը . գիրա , ժեներալ Սիմոնըն գըղալարընը սահի հի-սադ իսերեք , սեօրմ փիչի պիրսեն էսգադը Թեյեիւշ-սեն մահրում գալմըշար ընը . լարին չուբասընը սահի իգրար իսեյիմ քի , պու միւհիմերեմ վալիսե՝ քենոհոն-մալի սեը լամընը իսերեք , սիւչարը եէմ օլաճադընը պիլիր իսի :

Գու էանասե գարու ուրըլար :

Ֆրանսուազ . — Վիմ սիր օ . — սեյու սօրսու :

Լօրիօ . — Գեն իմ , մսուամ Ֆրանսուազ ... պեն ... պադա Լօրիօ . — սեյու ճեվադ վերսի :

Ֆրանսուազ . — Ինյլե իսե կիլբինիզ . — սեսի :

Գարու աչըլսը վե լսանեենին գարուճըլըգ մեմուրիյե-թինե սե կյֆա իսեն պօյաճը զուհուր իմմի : Գօլըարը վե եէլերի բադըգ նեչիլ նեբինե , պու սեֆնա սա կիւդել պիր մենեքչե բենկինե պօյանմըշ ընը :

Գադա Լօրիօ գարուսան իչերի կիրիպ սեսի քի .

— Մաման Ֆրանսուազ, Սէն-Մէրրի քիլոմէթրնէ մուգաատէս սու թէվզի՝ իսէն մէմուր՝ արբայ Տիպուա թարաֆընտանան մէբմուզը կէթիրսի վէ սէրհալ սիզէ թէալիմ իմմէքլիսիմի թէնալիհ իլլէտի. գայէմ միսմաճէլ իմմը։

Ֆրանսուազ. – (Միմթէհայիրանէ պիր սուրբէթտէ.) Իմմիրաֆ բարաղըմտան պիր մէբմո՞ւզ մը... թէչէբքիր իսէրիմ, պապա Լօրիօ։

Լօրիօ. – Հիչ պիր չէյէ իհմիյաճընըզ եօ՞ղ մը, մաման Ֆրանսուազ։

Ֆրանսուազ. – Խա՛յր, պապա Լօրիօ։

Լօրիօ. – Իօյլէ իսէ Ալլահա բամալըսաղդ, Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սոնրա, պօյաճը տըշարը չըգար։

Ֆրանսուազ իչպու թէղբիրէտէն էբէյիճէ տիւշարը էնտիշէ օլարագ, Մայհէօյէ ուզաթըզ.

— Գըզըմ, չու մէբմուզը պանա լութֆէն օգո՞ւր մըսըն. – ոէսո։

Մայհէօ. – Իմմէթ, մաման. – ոէյու ճէվապ վէրտիքտէն սոնրա, պէր վէճհի աթի օդուտաղա պաշլաար։

«Աղիզէմ մաման Պոտուէն.

«Կիւնահլարընդը հէր նէ գատար սալը վէ ճումաա «իրթէսի կիւնլէրի տինլէմէք միւթաարմ բօա տա, նէ՛ հա«էրըն, նէ՛ տէ ճումաա իրթէսի կիւնիւ վազիթըմ օլմայա«ճագ տըր. պինաէն ալէյհ՝ պու սապահ վէ միւմքին օլ«մաղ պիր հաֆթա խոտ-ընտըզ վէ ոտ-էխ-ուն-ընտըզ դա«ւաճագ սընըզ։»

Ֆրանսուազ. – Պի՛ր հաֆթա մը... Ալլահ իմմէտին. չու քէտէրսիզ ըզտըրապըմ ոէպէպիյլէ, պու վազիֆէյի

պու կիւն իչիճա իհմմէյէ միւհթաճըմ. – տէմիքտէն սոնրա, էօքսիւզլէրէ տէօնէրէք.

— Սէվկիլի մաամուաղէլլէրիմ, ձէնապը Հազգ սիզին սէլամէթի բուհընըզ իչուն իհմիյիմ տուա վէ նէյազլարը գապուլ իլլէտի. չունքի, իսապէրինիզ օլմագընըզդըր տուչար օլարընըզ թէհլիքէլէր հազգընաա պու կիւն տիրաչիյէթլի վէ ազիզ պիր աաէմ իլէ խոթիչարէ իաէճէյիմ, պէտագ՝ իհմ չօճուգլար, հէր նէ գատար սիզին հի՛չ պիր գապահաթընըզ եօգտա տա, հէմ պի կիւնահ վէհէմ տէ կիւնահքեարընըզ. . . Ա՛հ, Ալլահ չահիտ օլսուն քի, օղլում գատար սիզին իչուն տախի գալապինէն դան կիւտիյօր. – տէտի։

Բօզ վէ Գլանչ չաշընը չաշընը պիրի պէրինէ պագըշտըլար. չունքի, քենտի սէլամէթի բուհլարը Տակոպէրին ղէվճէսինէ նէտէ՞ն պու գատար գօրգու վէրմէքտէ օլտըղընը պիր տիւրլիւ անլայտանմագտա ըտըլար։

Ֆրանսուազ տիքիշճի գըզա իհմիապէն տէտի քի.

— Սէվկիլի Մայհէօմ, պանա պաշգա պիր տօսթլըգ տահա կաբաճագտըր։

Մայհէօ. – Նէ՞ կիպի, մաաման Ֆրանսուազ։

Ֆրանսուազ. – Չէվճիմ Շարթրա կիմմէք իւզրէ եօ՛ղ չըգտըղը կիւն, ընկրիքօլըն հաֆթալըզընը պէրապէր կէօթիւրտիւ։ Պիզիմ օլանճա վարիյէթիմիզ տէ պունտան իպարէթ իտի. պիչարէ էվլատըմըն չիմտի պիր բարտաը պուլունմատըզընտան վէ հապահանէտէ իսէ պէնգի պիր չէյէ իհմիճաը օլաճաղընտան, հէր հալտէ բարա թէտարիք իհմմէք լազըմ ոըր. իմտի կիւմիւշ թաագըմընը, իքի եամթագ էօթէլիսինիւ վէ Ա՛կպուչագ թաագըմընը, իքի եամթագ էօթէլիսինիւ վէ Ա՛կրիթոլըն իսմիմին կիւնիւնտէ հէտիյէ իհմմիշ օլտըղը իրէք չալըմը ալըպ էտանէթի սանտըղընա կէօթիւրէճէքսին։ Պէն տէ էվլատըմըն հաՆկը մահապտէ օլտըղընը անլատագտա չալըշաճաղըմ վէ կէթիրէճէյին մէպլաղընը նըտաֆընը օնա

կէօնտէրտիքտէն ասնրա , ներսիդը ոիկէրինի տախի պէչճիմ կէլինճէյէ գառար պիդիմ թէապիւշլիմիզէ հաար խէճիմ . . . : Լաքին պէչճիմ կէլմիյինտէ , նէ՞ եարտաճաղըզ . . . : Չէվապը ատէմ պու նէ՛ ատ հշէթի տարդէ տիր . պու տարդէ իլէ սէֆալէթէ տախի կիրիֆիմար օլտճադտըր . . . պիրա ֆամիլեամիզդըն եէկհանէ մէտարը խոթնատը հապահանէտէ պուլընադդաան պաշդա , պէնիմ կէօղէրիմ ոէ պօղուլմըշ տըր . . . : (Ատպրըզ պիր թամը վէ ածը պիր քէտերլէ .) Ա՜հ , եա՛ Բաապի , եա՛ Բաապի , պէնի նէ՞ իշուն պէօյլէ ոէֆիլ պըրադըյօրսուն . . . պէնիմ իշուն ատ յիլսէ պիտէ , պէնիմքիլեր իշուն օլսուն մերհաժէթինէ նայլ օլմադ իւզրէ էլիմիզէն կէլէնի իճրա իթիմատիմ մի . – ատտ : Պաապհու , չիքճայէթի վադըտաքնաան տօղայը քէնտիսինի թէքտիր իտէրէք .

— Խա՛յր , եա՛ Բաապի , խա՛յր . . . ադանա կէօնտէրտիյին ֆէլսաքէթլէրին քնադֆէհսինէ ոէ գոմիւնիտադա մէճպուրըմ : Շիքճայէթի վադըտանաան տօղայը պանա ապիլ էթ վէ եալընըզ պէնի ճէղալանտըր . – ատտ :

Մայեէօ . – ՃէՏսուր օլընըզ , մաամ Ֆրանսուազ , մէյսա օլաճադ պիր չէյ եօղ տըր . Ակրիբօլ պի կիւնահ օլտըղնաան , ուղուն միւտաէթ հապահանէտէ դալամազ :

Ֆրանսուազ . – Լաքին էմնանէթ սանտըղնա կիրմէքլէ՛ պէօյիւք պիր վագիթ զախտ իտէճէքսին , պիշտիկ Մայեէօմ :

Մայեէօ . – Պէիս եօղ , մաամ Ֆրանսուազ , կիւնահիւդիւն զախտ իթմաիյիմ զէմանը կիճէ տօլտուրապիլիրիմ . պիզիմ չու ատրէճէ ըղտըրտադ իչինաէ պուլունադըղնըզը պիլտիքտէն սօնրա , տրթքդ ուլուսլաաիլիր միյիմ . հիչ օլմադա , տիրիչ տիքմէքլէ էյլէնիրիմ :

Ֆրանսուազ . – Էյի ամմա կիճէ օթուրադըզդն հալտէ , մուտ սարթ իտէճէքսին :

Մայեէօ . – (Նալան սէօյլէմէյէ մէճպուր օլարադ .) Միւսթէրիհ օլընըզ , մաամ Ֆրանսուազ , բարամ պիր աղ գիյատէճէ տիր . . . :

Ֆրանսուազ . – (Կէօզլերի հաշ ըլա տօլարադ .) Ա՜հ , կէլ պէնի գուճադլա . տիւնեատա պուլընմազ պիր մահլուդ վար ըսա , օ տա սէն սին . – ատտ :

Պաւ սէօղիւ միւթէադբադ , Ֆրանսուազ ածէլէթէն տըբաղը չէգտը : Բօղ վէ Պանչ իտէ՝ Մայեէօ իլէ պիրլիքտէ հալընըզ դալտըլար : Պիչարէ էօքսիւզլերին օ տէրէճէ սապրըզլըդա պէքլէմէքլերի ատաթ՝ նիհայէթ իւլ էմր կէլմիշ չաթմըշ ըտը :

Տահատերին զէվճէսի տախի՝ չօղ կէչմէքտիրին , իթիբաճի բաբաղընէն պէքլէմէքտէ օլտըղը Սէն-Մէրրի քիլիսէսինէ վասլ օլտու :

3

ԻԹԻՐԱՖ ՏՕԼԱՂԸ

Դըշ մէվսիմինին մէղբիր պուլութլու վէ գարլը կիւնիւնտէ , Սէն-Մէրրի քիլիսէսինին մէնզարէի խարիճիյնէսի գառար հիւզնէնկիզ պիր չէյ օլամազ ըտը : Ֆրանսուազ՝ քիլիսէյէ վասլ օլտըգտան սօնրա , պիր ճէնազէ այինի սէպէպլէէ , հավլուտ պիր միւտաէթճիլը տուրմադա մէճպուր օլտու :

Բաբաղընէն պիրլի ալչագ պիր սէտա իլէ պիր գաչ սէօղ մըրըլտանտըղը սըրատա , իսթէրսի պաշլարը չամուրա պուլանմըշ իբի իչ իսանէնտէ (տիրացու) տախի , քիրլի կէօմլէքլեր կիյինմիշ օլտըգլարը հալտէ , չամ թախթա-

արնաման մամուլ ուեֆիլանէ պիր թաղումի էմրանֆընաա, էօլու կէօմմէյէ մուխաուա աուազար օղուտաա ըաըլար. մէդբուր թաղումըն եանընաա խալ՝ ուեֆիլանէ պիր աուրէմաէ կիլինմիշ պիր իսմիյար ըւա պիր աէ չօճուգ կէօրմէքաէ օլուպ, իսիսի աէ ածը ած աղամադաա ըաըլար։

Քիմսէ դաբուճըաը լէյ ճամէկեահպանը (աւանդապահ, լուսարար) տանի, պէօյլէ ֆոպըրանէ պիր ճէնազէ իչուն բահամլարը պօղուրմըշ օլաըընաան նաչի էօֆքէլէնէրէք, ըէամի էլամանէլէրինի պիրէ կիլինմէմիշլէր, վէ քէնտի ճէպալէրինէ հիշ պիր ֆահրէսի օլմայան շու այինին իսիմաո պուլմաալընը սապսաըղըղա պէրլէյէրէք, էանէմէք աէ պուլունմըշլար ըաը. նինայէթ բարաղ էլինաէքի շիշէ իլէ թապուԹըն իչէրինէ պիր դաշ ատմա մուդատաէս աու ֆըըլամաըդան ասնրա, շիշէյի թէքրար ճամէկեահպանա թէպլիմ իսիսի, քէնտիսի չէքիլտի կիմմաի։

Պու էանատէ, շայանը պէմիմ ու թաղպին պիր թիճաըէմ հասըլ իմմէք իսիմէմէրլիյին նէմինէյի զարուրլույեէ աի օլան բէզարէմինիկ վազըալատան պիրի դուհուր իմաո. պու վազըա՝ նէ՛ մուտ՝ բարաաը, նէ՛ գուսուաա ապճէսի մէ նէ՛ աէ քէման (1) պէտէլի վէրմէյէ գուարէմի օլմայան պիր ֆապըրըն ճէնազէսինաէ էբաէրինա վուգուա կէլէն նալայըդ մէնզարէլէրաէն պիրսիսի իսիմ։

Թաղումըն էանընաա աուրան իսիմիյար՝ մուդաուէա աու չիշէսինի ալմադ իւղրէ էլինի ճամէկեահպանա ուզամաը։

Ճամէկեահպանի իսէ՝ ըալմադ նինէմիյէ բարմադլարընը իւֆէյէրէք։

— Ա՛լ... լաքին չարա՛դ օլ։ - աէսի։

Իսիմիյարըն հէյէճան վէ ըզարբաակը ֆէվզ էլաաէ մէ աէրմանընըզըը իսէ նինայէմ աէրճէաէ իսիմ. պիշարէ աաէմ պիր աուազըդաճըդ մէդբուր չիշէյի իմմըրէք էլէրինէ թուպու հարէքէմինի աուրաը։ Թաղումի իչինաէ պօյընա պօյընճա եամանի պէտալամի, քէնտի աէմիկիսի գըզը վէ էսկի պիր լոպաա կիչինմիշ օլան վէ զարի զարի ապլանադաա ապուլունան չօճուգընաա վալնաէսի իսիմ...։ Չէվալը իսիմիյար պու վէճաաի էպէսիյի սիուչինէրէք, եէրէյի բարչա բարչա օլմադաա վէ պուլընաըդը եէրաէ հարէքէմինի աուրմադաա ըաը...։ Սինինըէրի չէքիլիյօրմիշ կիսի պիր աուրէմաէ աճը աճը իսիլիմիէը աալըվէրէք, կէօյսիս էնինա դալդմադաա ըաը։

Ճամէկեահպանը մէրդում՝ քէաէրի աէրուինը սակպալըա իսիմիյարընի պիր դաշ ապղադաաան պէրու հարէքէմինի աուրաըղընը կէօրսինճէ, վահչիյանէ պիր թամր ըւա.

(1) Բարիսին Ընն-Թոմա ա՛նգղն քիսիսէսինաէ ճէնազէէը իչուն քէման տանի չալընմադաա ապր։

— Հայտի պապալըմ, ապաճըդ ռալլանը վէր. ամմա տա էգիլնա պիւդիւլլեյօրաքն հա՛, կինճէ պուրատա՞մը եա-թաճաղըդ ատյու զանն խախյօրաուն. — ատէ։

Խոթխյար թահիլ իմաս։ Գըղընըն թապուքը իւղէ-լինէ պիր խաչ իշարէթի եարըդ տան ածրա, էյիլնա ատ միւպարէք սու չիշէսինի թօփնուընըն էլինէ վէրճէյի սըրա-տա, ճամէկհատպան իչի էրէյինճէ ուդանմըշ առա խաչ-ըէք, չօճուղըն էլինաէն չիշէյի գարսը վէ թապուքըն տէրհալ գալըրըլմաքընը ճէնապէ արագաճըլարընա իշա-ըէթ իմաս. պու էմի տէրհալ իճրա օլընաը։

Գարուճը քիլիսէ ճամէկհատընա (ատանդատուն) ատղ-րու իլէրիլէտիյի սըրատա, արգատաշընա եավաշճա ատ-տի քի.

— Շու խոթխյար տա նէ՛ գատար թէմիզէլ վէ թամա-քեար ըմըշ պէ՛. գահվէ սիթը իթմէյէ վէ սապահըն ե-ուս ճէնապէ ալայընա հաղըր պուլընմադ իւղէ իսթիւմիզիս կիյինմէյէ անճաղ վագիթ պուլապիլէճէյիզ...։ Հէր նէ հալ իսէ, հիչ վաղիճէնաէ օլմասըն, արգատաշ, իշթէ սա-նա պիր ճէնապէ քի նէ գատար զահմէթի չէքիլսէ տէյէլի վար... եւրիս պապալըմ, մըղրապընը ունուքմա...։

Ճամէկհատպան. — (Խոթխզաքեարի պիր թաւը ըլա.) Սանատալիէ քիրալայան գասընըն կէօդիւնէ կիւղել կէօ-րիւնմէք իչուն, միլատալարա մախսուս ուսուդլըգլարընը (1) տա ունուքմա... աչնի քիւլհանի աչնի։

Գարուճը. — (Մուզաճիճէրանէ պիր թաւը ըլա.) նէ՞ տէմէք խոթխյօրսըն, չարթըն. պիր լինսան կիւղել օլուր-սա, էլպէթթէ քի խոշ կէօրիւնիւր. գատընըզարա կիւղել կէօրիւնմէմէք իչուն կէօդէրինի չըդ արամամ ևա։

(1) Ֆրանսատա, քիլիսէլէրին մուհաճիդպախ էճնխէթինէ մէ-մուր օլանըպ՝ ապքէր կիսի կիյինիրլէր վէ էլէրինէ տէ պիրէր մըղրագ պըրըպ։

Պու աէօղիւ միւթէադըդ, իչիսի պիրտէն ճամէկհատա կիրտիկէր։

Ճէնապէ րէամինին թէմիզլաը՝ Ֆրանսատադըն հիւդն ու էլէմինի պիր գաթ ատհա արթըրըլդ ընը։ Ֆիլիսէյէ տա-խըլ օլըրդը զէմանն, պու նէճճաք վէ պուդ կիսի սօղուդ պինա տէրուննատէ, ատնատալիէէրէ տադըմընդ օլարադ, անճադ նէսի աէրիդ քիչի պուլունմադատա ընը։

Մուգատաէս սու թէվզինէ մէմուր օլան պիր խոթխ-յար, գըրմըզը եիւղիւ, չէնմէչրէպ, աէրիոշ վէ լոթիֆէ-կիւ պիր ատէմ օլմադղէ, Ֆրանսատադըն մուգատաէս սու քհատէսինէ եադլաշմադատա օլարդընը կէօրիւնճէ, ալնադ պիր աէտա իլէ։

— Պադատանըդ ա՛, Մ. արքայ Տիւպուա հէնուզ է-ա (իթխրաֆ տօլապը) կիրմէմիշ տիր. չարուգ օլընըդ, ադըր տավրանմադատա կէլմէդ, ատպալընը էօրմէք սիֆթա-տադը տավրանմադատա կէլմէդ։ — ատէ։

Ֆրանսատադ, հէրնէ գատար պու լոթիֆէտէն մէճ-բուհ օլար իսէ ատ, մէրգում հիւրմէթսիզ խոթխյարա ադրը թէչէքքիւր իլէտի. պատէհու, միւպարէք սու իլէ տինատարանէ պիր սուրէթատ իսաչլար չըգարարդատան վէ քիլիսէտէ պիր գաչ ատրմ իլէրիլէտիքատէն տնրա, կիւնահ-լարընը աէօղէմէդատէն էվվէլ միւթատը օլան սուսարընը իթմէք իւղիւ ատէօչէմէ իւղէրինատէ տիդ չէօքսիւ։ Պու սուսայը պիթխյատիքատէն տնրա, մէրգում՝ գարանլըգ պիր քէօչէյէ տօղուս թէվֆէճճիւհ խոթխ քի, օրատա ղուրմէթ խյինատէ, մէչէ ադաճընատան մատուլ պիր խոթխյաֆ տօլապը պուլընմադատա ընը։ Պու տօլապըն գաֆէյի գարուսը ատախլէն սիյահ պիր բէյտէ իլէ մէթթուր ընը։ Սադ վէ սօղ թարաֆլարընատքի մահալլէր պօշ օլարդընատան, Ֆը-րանսուադ ադղ թարաֆատա տիդ չէօքսիւ վէ պիր միւս-տէթճիք տէրին վէ հիւդնէնկիդ միւլահադաթի տէրհատընա տալտը։

Պիր գաչ տագըգա ածնըա, ուղուն պօյլու, դըրանթա տաչըը, վագուրանէ վէ ուրթի չէ հերէլի, ուղուն վէ ախչա պիր գաֆիման կիլինմիշ պիր բաբաղ՝ քիլիսէնին աչագըթի թաբաֆընման տպըր տպըր իչէրիչէմէյէ պաչլատալ։ Սըրթը գանգուրլուշուն վէ մուքինանէ պիր լիպաս կիլինմիշ գըսա պօյլու պիր իհթիյար տանի, պիր չէմնիյէյէ տայանմըշ օ. Լարաղ, բաբաղա բէֆագաթի իհթիէթսէ վէ ատա պըրա մէրգուէնին գուլաղընա պիր չէյիւէր ուէօյլէմէբսէ, վէ բաբաղ տանի ֆէնգ էլ տուէ պիր իհթիրամընա անը ան. լէմէբսէ իտի։ Գանղար իհթիրաֆ ուօլագընին կանընա եագ. Լաշրագ տա, գըսա պօյլու իհթիյար՝ Ֆրանսուազը տիղ իտթինսէ կէօրինճէ, իտթիճագաթըսընա պիր նագաղա բաբաղա պագագը։ Բաբաղ իսէ՝ պու պագըշըն մանէա. ընը անկայաթագ.

— Էվէէթ, թա բէնսիսի տիր.— ուէյու ճէվապ վէրսի։

Իհթիյար.— Էօյլէ իսէ, իրի իչ տահիտան, գըզլա. րընն Սէնթ–Մարի մանաստըրընա վասըլ օլաճագլարընը իս. միս իսէ պիլիրսիմ, ուէյլի մի։

Բաբաղ.— (Թէվազու իսէրէք վէ թէմիրինի պիր տա. րէթսէ.) Անկլերին ուէլամէյի ըուհը իչուն պէն ուէ իւմիս իսէրիմ.— ուէյնպ իհթիրաֆ ուօլագընա կիլսուն։

Գըսա պօյլու իհթիյար իսէ՝ վիկտուէն չըգըպ նա. պէճսիս օլսուն։ Գու տաէմ Բօսէն քէնսիսի օլսուդ, Անկ. Մէրսի վիկտուրիան չըգըպտան ածնըա, Ամերիէն ար Գարտօվիլ հագդընտագի իմտիհամընը ատղթէօր Գալէնի. էնին թէմսիլլա իճրա իսիպ իհթիյինին անկտանդ իւզ. րէ, մէրգուէնին իտտիէհանէսինէ կիլմիշ իսի։

Ֆրանսուազ իհթիրաֆ ուօլագընըն էօնիւնտէ էլան տիղ չէօրմիշ տուրըյօրսուս. պիրտէն պիրէ նան բէնճէրէլէ. րինտէն պիրի աչըլըպ, պիր ուէս իչիտիլսի։ Գու ուէ՝ նի. կիրմի ուէնէտէն պէրու Ֆրանսուազըն կիւնահլարընը ան.

լէյէն վէ մէրգուէճ իւզէրինտէ պիր նագիուղը պու. լընան բաբաղըն ուէօ իսի։

Բաբաղ.— Մէրթուալըմը ալսընը՞ղ մը.— ուէյու ուօր. սու։

Ֆրանսուազ.— Էվէէթ, պագագըրըմ։

Բաբաղ.— Բէք էյի... ուէօյլէ յինիկ պագագըմ, տիղի տինլէյօրըմ։

Ֆրանսուազ.— Էվէէյա սուանըդտա միւհիմաճըմ, պա. պաճըղըմ. գիրա կիւնահբէտրըմ, կիւնահլարըմ բէք չօղ սուր։

Բաբաղ միւթասը օլան թագոիս սուասընը օգուսու. Տահոպէրին գէվճէօի տասի իճագ իհթիյի վագթ Ո՞. ուէյու ճէվապ վէրսի. պագէհու Խ...վ...ն սուասընը Մէջյա գասար օգուսը վէ ածընընճը ...ն...ընը նէ սու. րէմէյէ իճրա իհթիյշ օլսըղընը ուէօյլէտիքտէն ածնըա, մազ. հարը ուիվ օլսըղը կիւնահլարը իչլէտիյի կիւնահլարը պիրէր պիրէր սայմագտա պաչլասաը. գիրա չալըշմագլըղըն վէ մուհասպէհիի մնասէբանէնին պիր նասմանէի միճէօ. սէմի օլան պու գասարն, տահմա կիւնահ իչլէմէքտէ տիր ուէյու գանն իհթիյշ իտի։ Վիճասանը՝ քիմ պիլիր նէ՝ կի. պի անկաշըլմագ կիւնահլար իչլէմիշ օլմագ գօրգուսուլա մուգասբըդ օլսուր ըսը։ Գու լաթիֆ իսլ միզաճ վէ ճէսուր մուխսուզ, պիրթիւն էօմիւնիւ ֆէնասբէարլըղըմ կէչիր. տիքտէն ածնըա, արթըդ սիւքիւնէյի վէ իհթիրահաթը հոդ իլէ եաշամագտա չայէսթէ իլքէն, քէնսիսինի պէօիւք պիր կիւնահքէտ սուս իտէր վէ ատըը ասասը քէսիլմէդ պիր ըզըքրագ իչինտէ եաշար ըսը. գիրա ուէլամէյի ըուհը հագդընտա պէօիւք պիր չիւպհէսի վար ըսը։

Ֆրանսուազ.— (Հէյէճանըը պիր ուէսու իլէ.) Պագա. ճըղըմ, էվէէյի կիւն ագշամ սուասընը իտէմէյիմտէն տօլագը թէօհմէթլի իմ.... Պիր իսայը ուէնէլէրսէն պէրու ճիւսու տիւշմիշ օլսըղըմ գէվճիմ, էվէէյի կիւն Բարիսէ

վասրլ օլտու. ամահէթինտէն տօլայը հըսս իմտիլիմ ալի իւտվլուք, հասրէթ վէ մէսէլրէթ պանս պու պէօյուք կիւնահը իրթիքտաղ իմտիրտի։

Բարաղ. – (Ֆրանսուաղը ալի իւտի խահճէք գառար սէրթ պիր սէտա իլէ.) Ա՜ոնրա՞. . . ։

Ֆրանսուաղ. – Պապաճըղըմ. . . ամէն աղշամ տահի այնը կիւնահը իլլէտիմ. տէհշէթլի պիր հէյէճանը գալգ իչինտէ իտիմ. . . օղուրմ էվէ կէլմէմիշ օլտուղունտան, ան պէ ան քէնտիսինի պէքլէմէքտէ իտիմ. . . իչմէ պու հէյէճանլար արասընտա տուտ վաղթը տահի կէչտի կիթտիր

Բարաղ. – Պաչպա՞. . . ։

Ֆրանսուաղ. – Պապաճըղըմ. . . պու հաֆթա պոշտան պաշա օղուրմա նահան ոէօյլէտիմ. սըհհէթիմին պօղուղուպ հադրընտա չօճուղուն իմտիլի թէքտիրտաղը ամինլէմիշ վէ եէմէք եէտիլիմ զէման պիր աղ տա շարապ իչմիշ օլտըղըմը ոէօյլէտիմ. հալ պու քի, շարապը քէնտիսինէ տադլամըյը թէրճիհ իլլէմիշ իտիմ. դիրա պիչարէ՝ տապահտան աղշամա գառար չալըշըղ չապալտադտա օլտուղունտան, շարապա պէնտէն զիյատ իհթիյաճը վար տըր։

Բարաղ. – Տէվա՛մ իտինիզ ։

Ֆրանսուաղ. – Պապաճըղըմ. . . պու տահան պիչարէ էվլատըմըն հապս իտիլմիշ օլտուղունը իտապէր ալտուղմտա, էմրի իլահիյէ թէվէքքիլտէ ապաճըզ գուտուր իմտիմ. ձէնապը հադրըն պանս կէճտէրտիյի չու ֆէլաքէթի ճէտիտէյէ տահի քէմալը չի քրանլա գահվէնաճագ եէրտէ, էյ վա՛հ. . . քէտէրի սէրտունըմ տահիգատըլտա, ըսեան վէ չիքտայէթի իմտիմ. . . ։

Բարաղ. – (Կիմտիքճէ սէրթլէշէրէք.) Ֆիլ հադրգա ֆէնա պիր հաֆթա կէչիրմիշ սինիզ, մահնուգը Խալիգաէն տահնա ապտէմ Թուրքմըշ սընըզ. . . ։ Նիհայէթ . . . տէվամ իտինիզ։

Ֆրանսուաղ. – (Մէյուսանէ պիր թամր ըտ.) էյ-

վա՛հ, պապաճըղըմ. . . էօյլէ օլտըղընը պէնտէ պիրէօ-ըրմ, պէն պէօյուք պիր կիւնահքթարըմ. . . վէ տահա աղըր կիւնահլար իրթիքտաղ իմտէ եօլընտա պուլունտըղմտան գօրդըյօրըմ։

Բարաղ. – Սէօյլէյինիզ պագալըմ։

Ֆրանսուաղ. – Զէվճիմ Սիպէրիատան իչի էօքսիւզ գըղ կէթիրտի. . . պունլար մարէշալ Սիմոնըն գըզլարը տըրլար. . . ։ Տիւն սապահ, քէնտիլէրինի տուա իմտէյէ թէշվիգ իմտիմ. հալ պու քի, իման վէ խատաէթէ միւ-թէշվիգ խուսուսաթտան քիւլլէյէն պի վուգուճ օլտըգ-լարընը քէմալը աէհշէթ վէ թէէսսիֆլէ կէօրտիւմ. պունլար՝ հէր նէ գառար ճն պէշ եաչընտա խէլէր առ, չիմահյէ գառար քիւլուխ այինլէրինին հիչ պիրիսինէ մագ-հար օլամամըշլար տըր. հաթթա վաճիթիգ պիրէ պիրմէ-յօրլար, պապաճըղըմ, վաճիթիգ պիրէ օլմամըշլար. . . ։

Բարաղ. – (Ղաղաճնաք պիր թէաճճիւպէ.) Տէմէք տիր քի պունլար պուխթէրէխթ տիրլեր։

Ֆրանսուաղ. – Իչմէ պէնի տիւշարը քէտէր խէն չէյ առ պու տըր, պապաճըղըմ. չունքի պէն վէ զէվճիմ պու էօքսիւզլէրին էպէվէյնի մագամընտա պուլունտուղմտան, անլէրին իշլէյէճէյի կիւնահլարտան պիգ մէսուլ օլաճաղըզ, տէյի՛լ մի, պապաճըղըմ։

Բարաղ. – Հա՛յ հա՛յ. . . մատամ քի պիգ անլէրին սէլամէթի ըուհընը տէրէօհտե իմտիշ սինիզ, անլէրի հէր վէճհիլէ գայըմտաղա մէճպուր սընըզ. գօյունլարընտան չօպան մէսուլ տէյի՛լ մի տիր։

Ֆրանսուաղ. – Տէմէք տիր քի, պու էօքսիւզլէր աղըր կիւնահլար իշլէտիգլերի թագտիրտե, պէն վէ զէվճիմ տե այնը կիւնահլարտա տիւշար օլաճաղըզ, էօյլէ՞ մի։

Բարաղ. – Հա՛յ հա՛յ. զիրա պիգ անլէրին պապասը ա-նասը մագամընտա պուլունըյօրսընըզ. չօճուգլար՝ խրիս-թիյանլըղտա լայըգ սուրէթտե էտէպ ու թէրպիյե կէօրմէ-

միշ օլաբկլարընաան նայի կիւնահ էյլէրլէրաե , փիմ մէ-
սալ օլուր . բէաէր մէ վալիտէսի մէսալ օլմա՞ղ մը :

Ֆրանսուազ . – Էյվա՜հ , պապաճըղըմ . օ հալաե նէ՞ ևարմալը , պուՆըն չարէսի նէ՞ սիր . սիղ ձէՆսապը Հադ-
դըն վէբիլի օլաբղընըղսան , սիղե միւրաճսաաթ խոյօրըմ ,
(Հէյճանըը պիր սէսա իլէ .) Պու պէսապսաթ էօքսիղէ-
բին պուրթէրէմիւքսե կէչիրսիբլէրի հէր պիր կիւն վէհէր
պիր սսաաթ քէՆսիլէբինին ադսապը էպէսիսինի թէչսիա ի-
սէպիւիր , սէյի՞լ մի , պապաճըղըմ . . . :

Բարաղ . – Շիւպհէսիղ , հաթթա պու մէսալհյսէթ սիղին վէ զէվճինիղին պօյնընսաա սրը . չունի սիղին մէ-
սալհյսէթինիղ՝ սէլսամէթի բուհա խըսամէթ իթմէք սիր :

Ֆրանսուազ . – (Ադաղըդ լաւ իթ պիր սէսա իլէ .) Ա՜հ , Հա՛ Բապպի . . . ինայէթ , մէրհամէթ էյլէ :

Բարաղ . – (Ադաճըդ լաւ իթ պիր սէսա իլէ .) Մէ-
յսա օլմադ լազըմ սէյիլ . պէրէքէթի վէրսին քի պու պէս-
պսիթլար սիղե թէսսաւուֆ իթմիշլէր . . . , Կէրէք սիղ-
սէն վէ կէրէք զէվճինիղսէն խրիսթիսյանլըդա լայըդ իպրէթ-
լէր ալաճադլար . հէր նէ գառար զէվճինիղ սէ իսմանը-
ղըն պիրի իսի իսէ սէ , զաննըմ չիմսի վէզայիֆի սինիյ-
հէսինի իյֆա իսիյօր :

Ֆրանսուազ . – (Միւքէսսէրանէ .) Անըն իչուն սսախ
սուա իթմէք լազըմ սըր , պապաճըղըմ . . . պիրա ֆէյդի
Բապպանինյէ հէնուղ մաղհար օլսմսընըշ սրը . . . , Հաթթա
պիչարէ էվլաադըմ սսախ ֆէյդի Իլահիսէն մահրում սրը
(Սէօզ հաշլարընը սիլէրէք վէ աճը աճը Նիսսաալար չըգա-
րսադ .) Ա՜հ , պապաճըղըմ , պէՆի էն գիյսաե սիչարը
քէսսեր իսէն սիւչինճէյէր պունէլար սրը :

Բարաղ . – (Միւլահաղա իսէրճէսինէ .) Տիմէք սիր քի
կէրէք զէվճինիղ վէ կէրէք օղունըղ վէզայիֆի սինիյհէ-
սէրինի իյֆա իթմէզլէր , էօյլէ՞ մի . լաբին պու աղըր , հէմ
բէք աղըր չէյ սիր . . . , Պու իչի էօքսիղ գըզլարըն

թէրպիյէի բուհանիյհէսինէ թա իսթիսսաան պայլամադ
լազըմ սրը . . . Պիչարէյէր՝ սիղին խանէչիղսե հէր
վագթ ֆէնսա միսալլար կէօրէճէբլէր սիր . . . սադընընըղ ,
մսաամ , սադընընըղ . . . էվվէլճէ սսախ սէօյլէմիյիմ կի-
սաի թէքրար խոյօրըմ . . . սիղին մէմուրիյհէթինիղ սէլա-
մէթի բուհա խըսամէթ իթմէք սիր . . . ձէՆսապը Հադդա
դարշը մէսուլիյհէթինիղ բէք պէօյուք սիւր :

Ֆրանսուազ . – Պապաճըղըմ . . . պէՆի սիւչարը քէ-
սեր իսէն մսաամ սե պու սրը . նէ՞ հաբաճադրմը չայըր-
սրմ գալսրմ . պաՆա մուամէՆէթ իսինիղ , պաՆա նասի-
հաթ վէրինիղ . սիղին սէսաՆըղ՝ նիկիրմի սէՆէսէՆ պէրու
պէՆիմ իչուն ձէՆսապը Հադդըն սէսաապ մէսաապէսինսե
սիր :

Բարաղ . – ՊէՆ սիղե նասիհաթ իսէրիմ քի , ղէվճի-
նէ ուչուշուպ ղըզլարը պիր մաՆսաթըա գօյասընըղ . . .
օբաաա պուՆըլար լայըդը պիր թէրպիյէ կէօրէրէք , պու-
լունսրդլարը հալը էսէֆիչթիմալաէՆ գուրթուլըրլար :

Ֆրանսուազ . – Լաքին պիղ բէք ֆագըր ըղ , պապաճը-
ղըմ , անլէր իչուն իւճրէթի վէրմէյէ գուսրէթիմիղ եօղ
սրը . սահա սէՀչէթմէկսի շու սրը քի , օղլում՝ թանիյմ
իթմէյի պիր գաչ նաղմէյէր սէպէպիյլէ հապս օլունմըշ
սրը :

Բարաղ . – (Սէրթ պիր սէօյլէյիշլէ .) Պագ սինսիպլիք
ինսանըր նէրէյէրէ գառար կէօթիւրիւբ . . . , Գարրիէյի կէօ-
րիւյօրմըսընըղ . . . օ պիչարէ պէՆիմ նասիհաթլարըմը սին-
լէսէ վէ պու կիւն իսլիսթիյանըղդ ֆաղիլէթլէրինին պիր
նումունէի մուճէսսէմի սայըլըր :

Ֆրանսուազ . – Լաքին Ռկրէթ սսախ էվսաֆը մէմ-
սուհէյէ մայիք սիր , պապաճըղըմ . . . օ գառար լութֆ-
քնար . . . օ գառար ֆէսաահնար սրը քի . . . :

Բարաղ . – (Պիր գաթ սահա սէրթլէչէրէք .) Մաամաֆ
չի իսմանը վէ ումուրը սինիյհէյէ հիւրմէթի եօղ սրը ,

սիղին էվասիը մէմուռէ տէսիլինիղ չէյլէրին քեաֆիֆէսի տէ ահվալը պաթըլէտէն խպարէթի գալըը . չէյթանըն պիր իւֆլէյիշլէ ճիւմլէթէն մահվ օլ-ը պիթէր . . . չունքի ի-մանըըղըն գալպինտէ չէյթան սարին տիր ։

Ֆրանսուազ . – (Հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայարագ .) Ա՛հ, պիչարէ՛ էվլատըմ . լաբին տինոմիտին նուրը անըն գալպինէ նուֆուղ իթան իչուն պէն հեր կիւն ուսա խոյօրըմ ։

Բաբագ . – Պէն սիղէ հեր վագթ սէօյլէմիշիմ տիր . սիղ օղլունուզա գարշը բեք ղիյատէ չէֆգամ կէօսթէրմինիղ , անընձա բեք խաֆիֆմէչրէպանէ տաւրանտընըղ . չիմտի տէ ձէննաղը Հագդ սիղի ճէղայա չարբըյօր . պու խմանըղ էվլատտան այրըլմալը խոյինիղ , պէօյլէ տախմա մուհապէթ կէօսթէրէբէք , անըն տինոսիղկինէ մէյտան վէրմէ-մէլի խոյինիղ . Ինճիլի Շէրիֆ տէրվի , էկէր վիւճուտըն պիր աղտաը չիւրիյէճէք օլուրսա , քէսիպ ամմալը ։

Ֆրանսուազ . – Է՛յվահ , պապաճըղըմ . . . սիղ տէ պիլիյինիղ քի , չիմտիյէ գատար հալընըղ պու նահնահթը-նըղա իթաաթ իթմէմիշիմ տիր . . . զիրա էվլատըմտան այ-րըլմաղա պիր տիւրլիւ մուգթէտիր օլամամըշըմ տըր . . . ։

Բաբագ . – Գունըն իչուն օղին սէլամէթինիղ տէ չիւպ-հէլի տիր . լաբին ձէննաղը Հագդ գուլարընա տախմա մէր-համէթ խտէր . քէնտիլէրինի աղապ էպէտսէն գուրթար-մանըղ իչուն խալից թէալանըն սիղէ կէօնտէրմիշ օլտըղը պու իրի գըղճըղաղ Հագդընտա տախ այնը խաթայա տիւշմէմէլիսինիղ . ճահա իթմէլիսինիղ քի , չայանը թագ-պինճ պիր գայտաըղըգա օ պիչարէլէրը տէ կիրատտաղը հէլա-քա տիւշմէսինլէր ։

Ֆրանսուազ . – Ա՛հ , պապաճըղըմ . . . պէն ծնլար խ-չուն բեք չօգ աղլատըմ , բեք չօգ տուժար իթտիմ ։

Բաբագ . – Օ գատարը քիֆայէթ իթմէզ . . . պու սէ-ֆիլէրին էյիտէն վէ քէօթիւտէն հիչ պիր մալիւմաթլարը

եօգ տըր ։ Անլէրին բուհը մուճթահիտ տր ու հիճապ պիր թա-գըմ կիւնահլարըա տօղու պիր կիւտտաղ տըր . տինսիղ պիր վալիտէ վէ իմանըղ պիր ասքէր գուճաղընտա պէօյլու-միւշ օլան չօճուգլար նէ՞ օլապիլիրլէր ։

Ֆրանսուազ . – (Մատէմիլանէ պիր սուրէթտէ .) Օ խուսուստա միւսթէրիհ օլունըղ , պապաճըղըմ . . . խթի-սի տէ մէլէք կիպի հալիմ տիրլէր վէ զէվճիմ՝ տօղտըզ-լարը կիւնտէն պէրու եանլարընտան այրըլմամըշ օլտըղըն-տան , անլէրին գալպի կիպի քէրէմսիզ պիր գալպ նա-տիր պուլունտաճաղընը տախմա աէօյլէր ։

Բաբագ . – (Գապա պիր աէօյլէյիւյէ .) Սիղին զէվճի-նիղ պիւթիւն էօմրինիւ միւհիմ կիւնահլարըա կէչիր-միշ օլտըղընտան , բուհլարըն հալինի մուհաքէմէ խտէճէք գատար խթիտտաը եօգ ատւր . իչթէ թէքրար սէօյլէյո-ղըմ . մատամ քի սիղ պու պէտապախթ չօճուգլարըն էպէ-վէյնի մագամընտաաբընըղ , անլէրին սէլամէթի բուհընա պու կիւնտէն , հաթթա պու սատթտան պէտ իչէ չալըշմալը-սընըղ . եօգսա , տէհլէթլի պիր մէսուլիյէթի ալընտա գալըըսընըղ ։

Ֆրանսուազ . – Եա՛ Բապպի . . . սէօյլէտիյինիղ բէք տօղրու տըր , պապաճըղըմ , պունը պէն տէ պիլիրիմ . . . հաթթա պու գօղդում՝ օղլումըն մահպուսիյէթի խաթէ-րինտէն տօլայը հըսս իթտիյիմ քէտէր գատար միւտիշ տիր . լաքին նէ՞ եաբապիլիրիմ . էլինտէն նէ՞ կէլիր . . . Պու կէնճ գըղլարը խանէմիղտէ թէրպիյէ իթմէք իսթէմէմ , ղիրա պէնտէ ուլում վէ Ֆիւնունըն էսէրի պիլէ եօգ տըր . պէնտէ եալընըղ իյման վար տըր . պունտան պաշգա , պի-չարէ ղէվճիմ՝ հէնուզ թարիղի սէլամէթտէ պուլընմատը-ղընտան , պու կիպի մուգատտէս չէյլէրի իսթիհզա խտէր . օղլում իսէ՝ պանա հիւրմէթէն , անճադ պէնիմ հուզու-րըմտա անլէրէ բիայէթ կէօսթէրիր . . . Իմոի , թէքրար սէօյլէյիմ , պապաճըղըմ . . . բէճա խտէրիմ , պանա մուա-

վէնէթի խոնիդ. նէ՞ եարայըմ, նէ՞ սուրէթիէ հարէքէթի ե-
ոէյիմ, պանա պիր նասիհաթ վէրինիդ։

Բաբաղ. – (Պիր ատգըգաճըդ սիւքիւթաէն սոնրա.)
Լաբին պու իքի կէնճ բուհլարը պէօյլէ ճէհէննէմէ ատըրա-
սէվգ իլմէք վիճաանա աչըր կէլիր. սահիվի աէլամէթէ
չըդմազ իչուն եալընըդ պիր չարէ վար ոըր, օ տա քէն-
տիլէրինի պիր մանասաթըտա գօյմազ ոըր. օտաա, մահդա
մնուգաատէս վէ սինեատրանէ չէյլէրէ թէաատիֆ խոէ-
րէք, վէ հիւնէի իպրէթլէր կէօրէրէք, աէմիթի աէլամէթէ
վաոըլ օլաճադլարը պի իչիթիպահ ոըր։

Ֆրանսուաղ. – Ա՛հ, պապաճըղըմ, էհէր պու աէրէ-
ճէ ֆադըր օլմաայըոըդ, վէ եախօա՝ հիչ օլմազաա պէն
հէնուղ չալըշմազդա մնուգիթէաիր օլաայըոըմ։ Գաբրիէլէ եար-
մըչ օլոըղըմ կիպի, պունլարըն տա իճրէթլէրինի էօոէ-
ոէյէ չալըշաճադ ոըմ։ լաբին չի՛ չարէ... կէօղլէրիմ չիմոի
պիւա պիւթիւն պօղուրմըչ պիիմիչ տիր...։ Գադաթ, պա-
պաճըղըմ, պիր չէյ տիւչինիյօրըմ, պիղ օ գաատր հա-
միչէթլի վէ ֆուգարաբէրվէր ղաթլար թանըրըմընըդ...
անլէրին նադարը չէֆգաթ վէ մէրհաէթինի պու պէա-
պաթի էօբիւկլէր իւղէրինէ տաւէթի իլճէնիդ, օլմաղ մը։

Բաբաղ. – Բէաէրլէրի՞ նէրէէտ տիր։

Ֆրանսուաղ. – Հինոիթիանտա ըմըչ. լաբին պէվճիմ՛
դարիպէն Ֆրանսայա մնուվաատէլէթի իտէճէյինի պանա աէօյ-
լէտի... պունընըդա պէրապէր, հէնուղ հիչ պիր չէյ պէլլի
տէյիլ տիր. ծնտան մնաատա, պիր չէյ տահա վար, պա-
պաճըղըմ. պու պիչարէ չօճուգլարըն տախի պիղիմ տէ-
ֆալէթիմիդէ իչիթիրաք իլճ տիկլէրինի կէօրտիւքճէ, եիրէ-
յիմտէն գանըլար կիտիյօր... հէմ տէ պու տէֆալէթիմիդ՝
կիճ տիքճէ թէզայիւտ իտէճէք վէ իչքէնճէլէրիմիդ չօ-
ղալըգճա չօղալաճադ ոըր. գիրա պիղ չիմոիչէ գատր
էվլատրմընն ոայ ու ամէլի սայէսինտէ կէչինիր իտիք իտէ
տէ, օ տա չիմոի մահպուս պուլունըյօր։

Բաբաղ. – Տէմէք տիր քի պու գըղլարըն պուրատա
հիչ պիր խըտրմը, ադրատատը եօգ ոըր, էօյլէ՞ մի։

Ֆրանսուաղ. – Զանն իմմէմ, պապաճըղըմ։

Բաբաղ. – Է՛յ պունլարը Ֆրանսայա կէթիրմէք իչուն
վալխիլէրի՞ մի գէվճինիդ թէզիմ իթմիչ։

Ֆրանսուաղ. – Էվվէթ, պապաճըղըմ. հաթթա գէվ-
ճիմ՝ ղայէթ միւսթաճէլ պիր իչ իչուն, տինքի կիւն
Եարթրա կիթմէյէ մէճպուր օլաու. լաբին պու իչին նէտէն
խապրէթի օլաըղը հէնուղ մէճհուլըմ ոըր։

(Օգուստոսարըմըդ աէր խաթը իմմէյի տիրէր քի, Տա-
կոպէր, մարեչալ Սիմոնըն գըղլարընըն միատեատան
պէրէէտիրէրի մէնաֆիի ադիմէ հադգընաա գէվճէտինէ մա-
լիսմաթ վէրմէյի միւնասիպ կէօրմէմիչ վէ գըղլարա տա-
խի՝ պու պապաէ Ֆրանսուաղա պիրէ հիչ պիր չէյ սէօյլէ-
մէմէյէրինի էրիտէն թէնպիհ իլլէմիչ իտի։)

Բաբաղ. – (Պիր գաչ ատգըգա սիւքիւթաէն սոնրա.)
Տէմէք տիր քի, գէվճինիդ Բարիատէ աէյիլ տիր։

Ֆրանսուաղ. – Խա՛յր, պապաճըղըմ... լաբին չիւպ-
հէսիղ պու ագշամ եախօտ եարըն սապահ կէլէճէք տիր։

Բաբաղ. – (Պիր գաչ ատգըգա թէքրար սիւքիւթ իթ-
տիքաէն սոնրա.) Պէնի տինլէյինիղ, պու կէնճ գըղլարըն
սէլամէթի իւոհը հադգընաա գտիդ իտիլէն հէր պիր ատ-
գըգա, հէր պիր սոնիյէ, ճէհէննէմ գաբուսընա տօղրու
եէնի խաթվէլէր աթմալարընը պատի օլաճադ ոըր...։
Տադգըգա պէ ատգըգա ձէնճապը Ալլահըն տէօթի գահրը
պիչարէլէր իւղէրինտէ տաղրըլաշապիլիր. չունքի ինտա-
պիչարէլէր իւղէրինտէ տաղրըլաշապիլիր. նըն էճել սաաթընը եալընըդ ձէնճապը Հադգ պիլիր.
էհէր պունլար՝ չու հալը տէհղէթիղթմալ իչինտէ էօլէ-
ճէք օլուրլարսա, տաղապը էպէտիյէ մահբիտ օլաճադ-
լարը զահիր վէ պահիր տիր. պինապէրին՝ պու կիւնտէն
պէտ իլէ, անլէրին կէօղլէրինի նուրը հադգընաա աչմադ
վէ քէնտիլէրինի պիր մանասաթըտա գօյմազ լազըմ ոըր...

իրեք սիղին վագիֆէնիզ պուննան իպարէթ տիր. պիլմէմ քի արզուններզ տախի պէօյլէ՞ մի տիր։

Ֆրանսուազ. – Օ՛հ, էվվէ՛թ . . . պապաճըղըմ . . . լաքին, պիր աղ էվվել տէ սէօյլէտիյիմ վէճհէ, հայր՛ֆ քի ֆագըր պուլունմագտայըզ։

Բաբաղ. – Սիղին նէ՛ զայրէթտէն վէ նէ՛ տէ իթիգատտան արի օլմաբըղընըզը պիլիրիմ. լաքին պու չօճուգլարը ըսլահ իթմէյէ մուզթէտիր օլտանըզ տախի, զէվճինիղին վէ օղլուններզըն հէր կիւն կէօսթէրճէքլէրի սութ միտալար, սիղին օգտատար զայրէթ վէ զահմէթլէրինիղի մահվ իտէճէք տիր. պինտէն ալէյհ սիզ՝ պու էօքսիգլէրին անտը պապատը եէրինտէ օլտըղընըզ վէ հուզուրը Բապպանիտէ անլէրին սէլամէթի բուհրնտան մէսուլ պուլունտըղընըզ հալտէ, ետրատմայագաղընըզ չէյի խրիսթիյանլըզ նամրնա պաշդալարը ետրմալը տըր։

Ֆրանսուազ. – Ա՛հ, պապաճըղըմ, էկէր սայէնիզտէ պու ֆիլիլի խայր մէյտանա կէլէճէք օլուրսա, նէ՛ գատար միննէթտարընըզ օլաճաղըմ։

Բաբաղ. – Միւմքինսիզ տէյիլ տիր. պէն պիր մանաթըրըն պաշ րահիպէտինի թանըրըմ. պու մանաթըրտա կէնճ գըղլար լայըգը վէճհ իւղրէ թալիմ ու թէրպիյէ կէօրիւրէր. վէրիլէճէք իւճրէթին մըգտարը տա անլէրին ֆագրը հալի նիսպէթինտէ ազալապիլիր. լաքին նէ գատար ազալտա տախի, նինէ թէէմիյէ իթմէք լազըմ տըր. էլպիսէլէրինի վէ լէվազըմաթը սայրէյի տէ էվվէլճէ թէտարիք իթմէք իճապ իտէր. պու իտէ սիղէ բէք աղըր կէլիր, տէյի՞լ մի։

Ֆրանսուազ. – Ա՛հ, էվվէթ, պապաճըղըմ։

Բաբաղ. – Սատադալար սանտըղըմտան պիր մըգտար ագճէ ալարագ վէ պագըսընը տախի՝ պիր գաչ ֆուգարաբէրվէր զէվաթա միւրաճաաթճէ թօբլայարագ, լաղըմ օլան մէպլաղը թէտարիք վէ օ պիչարէլէրի թանըրըղըմ պաշ րահիպէնին մանաթըրընա վազ՝ իտէպիլիրիմ։

Ֆրանսուազ. – Ա՛հ, պապաճըղըմ, սիզ հէմ պէնիմ վէ հէմ տէ պու չօճուգլարըն դուրթարըճըսը սընըզ . . .։

Բաբաղ. – Օլմադ իսթէրիմ, լաքին կէրէք անլէրին սէլամէթի բուհը վէ կէրէք իթթիհատ իտէճէյիմիզ թէտապիրին նէթիճէրէզիր օլմասը իչուն, իտէճէյիմ մուտավէնէթ վէ հիմայէյէ պիր իզի շարթ գոյմադա մէճպուրըմ։

Ֆրանսուազ. – Մէօյլէյինիզ, պապաճըղըմ, շարթլարընըզ չիմտիտէն գապուլ իտիյմիշ տիր։ Միղին էվամիր վէ թէնպիհաթընըզ պէնիմ իչուն հէր շէյտէն ագտէմ տիր։

Բաբաղ. – Էվվէլա՝ գըղլարը պու կիւնտէն իտանէվին միւտիրէօնէ թէսլիմ իտէճէքսինիզ, օ տա այըզ պու ատադա մանատթըրա կէօնթիւրէճէք տիր։

Ֆրանսուազ. – Լաքին, պապաճըղըմ, պու միւմքինսի՞զ տիր։

Բաբաղ. – Միւմքինսի՞զ մի, նէտի՞ն։

Ֆրանսուազ. – Զէվճիմին զայզուպէթի էնտատընտա . . .։

Բաբաղ. – Նէ՞ օլուր։

Ֆրանսուազ. – Գու պապաէ օնա տանըշմադըզըն՝ պէօյլէ պիր գարար իթթիհատ իտէպիլի՞ր միյիմ։

Բաբաղ. – Եալընըզ օնա տանըշմադագ տէյիլ, հաթթա պու իչ անըն զայզուպէթի էնտատընա իճրա օլունմալը տըր . . .։

Ֆրանսուազ. – Նատը՞լ, պապաճըղըմ. . . քէնտիսինին ատէթինէ պէքլէմէմէյէ նէ՞ տէպէպ վար տըր։

Բաբաղ. – (Սէրթ պիր տէտա իլէ.) Իբի տէպէպ վար տըր. էվվէ՛թ, իբի տէպէպտէն նաչի պուննան տադրնմատըր. էվվէլէն՝ զէվճինիզ, գալմինտէ մէրքիւզ օլան ալընընըզ. էվվելէն՝ զէվճինիզ, գալմինտէ մէրքիւզ օլան ալինմիզիք սախգատըյա, սիղին ագիլանէ վէ տինտատրանէ դարարընըզդա գարշը տուրմադ իթթէյէճէք տիր. նանիյէն՝

դըղլար, պուննան պէօյլէ ղէվճիւիղլէ հէր տիւրլիւ միւ-
նաէպէթ վէ իւլֆէթի դաթ' իթմէլի տիրլէր. իչթէ
պունըն իչուն, ղէվճիւիղ անլէրին նէրէտէ օլաբգլարընը
տախի պիլմէմէլի տիր։

Ֆրանսուազ. – (Ձէվգ էլ ատէ ալթ իւսթլիւք վէ թէ-
րէտութէ տիւչար օլարադ.) Լաքին, պապաճըղըմ, պու
դըղլար ղէվճիւմին հիմայէսինէ թէսիմ իսկիմիշ տիրլէր.
պինապէրին՝ անըն ըչխի թահսիլ իսկիմէքսիղին վէ իւիղատը
մունզամիր օլմադըգըն դըղլար հադդընատ պէօյլէ պիր
դարար իթթիխադ իթմէք. . . .

Բաբաղ. – (Ֆրանսուազըն աէօղիւնիւ քէսէրէք.) Պու
չօճուգլարը իսանէնիդատ թէրպիյէ իտէալիլիր միսինիղ, էվ-
վէ՛թ ևախսօտ խա՛յր ատէյինիղ։

Ֆրանսուազ. – Խա՛յր, պապաճըղըմ, իտէմէմ։

Բաբաղ. – Իսանէնիդատ պուլունաըդճա, միւէպպէտէն
թէօպէսիղիւքատ գալմադ թէհլիքէսինատ՞ մի տիրլէր, տէ-
յիլ մի տիրլէր։

Ֆրանսուազ. – Էվվէ՛թ, պապաճըղըմ, թէհլիքէսին-
տէ տիրլէր։

Բաբաղ. – Սիղ անլէրին բէտէրի վէ վալիտէյի մադա-
մընատ պուլունաըղընըղ հալատ, հուղուրը Հադդատ, իշ-
լէյիճիքլէրի կիւնահլարատան մէսո՞ւլ մքսընըղ, տէյիլ մի-
սինիղ։

Ֆրանսուազ. – Ա՛հ, էվվէ՛թ, պապաճըղըմ, մէսուլ ըմ։

Բաբաղ. – Անլէրի պու կիւնահէն մանասթըրատ կէճ-
տէրիէնիղի թէհնալհ իսկիմ՝ քէնտիլէրինին սէլամէթի
բուհը իչո՞ւն մը աըր, տէյիլ մի տիր։

Ֆրանսուազ. – Էվվէ՛թ, պապաճըղըմ, քէնտիլէրինին
սէլամէթի բուհը իչուն աըր։

Բաբաղ. – Էօյլէ իսէ, չիմնի՛ իննիթթիխադ իսկինիղ. . . .

Ֆրանսուազ. – Բէճա իսէրիմ, պապաճըղըմ, սիւա-
լիմէ ճէվապ վէրինիղ. ղէվճիմին մունվաֆֆագաթ վէ բիղա-

սը մունզամիր օլմադըգըն, դըղլար հադդընատ պիր դա-
րար իթթիխադ իթմէյէ հադդըմ վա՞ր մը աըր։

Բաբաղ. – Հա՞դդ մը. . . Հադդընըղ օլմադ չէօյլէ
աուրատն, հաթթա պու վէճհ իլէ հարէքէթի իթմէք սիղին
իչուն մունգատաէս պիր վազիֆէ տիր։ Մէսէլա՝ պիր կան-
ղըն զուհուր իսիկ տէ, պու պէտապաթի էօքսիղլէրի ա-
թէչ օրթատընատ կէօրէճէք օլուրսանըղ, ղէվճիւիղ մէն՝
իթմիչ վէ կա օրատատ պուլունմայօր տէ՛յու, անլէրի դու-
թարմադ վազիֆէնիղ տէ՛յ՞ղ մի տիր։ Եու աըրատատ իսէ,
ճիսմի կադան պիր կանղընատն տէ՛յիլ, իլլա բուհը իլէլ
էպէտ իհրադ իսէն ճէհէննէմ ամէչինատն գուրթարմադա
ճահատ իսէճէքսինիղ։

Ֆրանսուազ. – (Թէրէտութիւտ վէ ըղտըրադը կիթթիւք-
ճէ արթադադ.) Բէճա իսէրիմ, պապաճըղըմ, էկէր պու
պապտէ ըսրար կէօսթէրիյօրսամ, պէնի մադուր թութը-
նըղ. Ֆիլբիմի թէնվիր վէ չիւպհէլէրիմի իղալէ իսինիղ. . .
ղէվճիմին էվաիր վէ նէվահիսինէ իթատաթ իթմէյէ նէմին
իթտիքատէն սօնրա, պու սուրէթլէ հարէքէթի իտէալիլիր
միյիմ։

Բաբաղ. – Նյիւնիք իչուն իթատաթ իթմէք վաճիպ տիր.
լաքին քէօթիւլիւք իչուն, սադա՛. սիղ տէ թէհլիմ իսէրթի-
նիղ քի, ղէվճինիղէ գալսա, պու էօքսիղլէրին սէլամէթի
բուհը տիւչարը մունտատթարա օլտուգատան պաշգա, պէյրի
տահրէթի իմքանն իսարիճինէ տէ չըգաճագ աըր. . . .

Ֆրանսուազ. – (Թիթրէյէրէք.) Լաքին, պապաճըղըմ,
ղէվճիմ ամատէթի իթտիյինատէ, դըղլարըն նէրէտէ պուլուն-
մըղընը սիւալ իտէճէք տիր. . . պէն տէ քէնտիսինէ ևա-
լան աէօյլէմէյէ մէճպուր օլաճադըմ, տէյի՞լ մի։

Բաբաղ. – Սիւքիթի իթմէք ևալան աէօյլէմէք տէյիլ
տիր. ղէվճինիղ դըղլարըն նէրէտէ պուլունմըղընը սօր-
տիր. ղէվճինիղ գըղլարըն նէրէտէ պուլունմըղընը սօր-
մըգճա, սիղ տէ ճէվապ վէրէմէյէճէյինիղի աէօյլէմէ-
նիղ։

Ցրանսուազ. – Չէվճիմ նասիր պուլունուր պիր ա-
տէմ իսէ տէ, պէօյլէ պիր ճէվապ քէնտիսինի սօն տէրէ-
ճէ հիստէմլէնմիրէճէք միր . . . : (*Տիւչիւնտիւքճէ թիթ-
րէյէրէք.*) Վագիթըլա ասքէրլիք իթմիշ օլտուղունատ,
հիստէմի ու ղաղասը բէք տէհշէթլի միր, պապաճ-
ղըմ:

Բարաղ. – (*Ղաղասընաք պիր թաւը ըլա.*) Զի՛ չարէ,
ղէվճինիղին հիստէմի ևիւղ դաթ տէհշէթլի տաճի օլա,
ևինէ կէօյիւս կէրմէյէ մէճպուրսընըզ. դիրա պէօյլէ մա-
դաատէս պիր ֆաղիլէթի ուղրընատա, հէր տիւրլիւ մէշագ-
դաթը կէօզէ ալտըրմազ՝ քէնտինիղի սատատէթի էպէտիյէ-
յէ նահլ դըլմազ տէմէք միր: – Պիր ինսան պու տիւն-
ևատա սէլամէթի բուհընը գօյմույուդա իսթիհսալ իտէ-
պիլիր մի տէյս ղանն իսթիյօրսընըզ. . . : Ձէննապը Հագ-
դա սատագաթ մէ իսալիտէթլէ խըտամէթ իթմէք իսթէյէն
պիր կիւնահքար՝ վիճուտինի բարչալայաճագ վէ պէ-
բէլէյէճէք օլան թաշլարը վէ տիքէնլէրի տիւչինմէլի մի
միր:

Ցրանսուազ. –(*Մէյուսիյէթի պախշ պիր թէսլիմիյէթ-
լէ.*) Ա՛ֆիլ իտէրսինիզ, պապաճըղըմ, աֆիլ իտէսինիզ.
միւսաատէնիզէ մադրուբէն սիզէ պիր շէյ տահա օրմագ
իսթէրիմ. ա՛հ, էկէր սիզ պանա թարիֆլի սէլամէթի կէօս-
թէրմէյէճէք օլուրսանըզ, քի՛մ կէօսթէրէճէք միր . . . :

Բաբաղ. – Սէօյլէյինիզ պագալըմ:

Ցրանսուազ. – Մարէշալ Սիմոն Բարիսէ վասըլ օ-
լաճագտա, դէվճիմանէն էվլատլարընը էլպէթթէ իսթէյէճէք
միր. օ վագիթ զէվճիմ դըղլարըն պապաճընա նէ՞ ճէվապ
վէրէճէք միր:

Բաբաղ. – Մարէշալ Սիմոն Բարիսէ վասըլ օլաճագ-
տա, տէրատոպ պանա պիլմէմիզլիքսինիզ, պէն տէ նէ՛ նօլ-
տա հարէքէթի իտէճէյինիզի սիզէ սէօյլէյիմ. դիրա, պիր
բէտէրին հուզուզը՝ անճագ էվլատլարընըն սէլամէթի

րուհը իչուն չալըշըդը հալտէ մուգաատէս միր, Բէտէր-
սէն էվվէլ, բէտէրսին մաճէվզինատէ Ալլահ վար տըր. էվ-
վէլա ծնա խըտամէք իթմէք լազըմ տըր: Իմամ, էյի սիւ-
նէննէպուղ: Սիզէ թէբլիղ իթմէյիմ՛ չէյի գապուլ իտէճէք
օլուրսանըզ, պու կէնճ էօթսիզլէր սէլամէթի եօլունը պուլ-
մուշ օլուրլար. սիզէ պար օլմազլար. սիզին սէֆալէթի վէ
գաթուրէթինիզէ իչթիրաք իթմէկղէր. մուգաատէս պիր մա-
նաթըտա պէօյիւրլէր վէ պիր Ֆրանսա մարէշալընըն
գըղլարընա լայըգ օլարակ վէճհլէ, միւքէմմէլ պիր թէր-
պիյէ կէօրիւրլէր. հաթթա, բէտէրլէրի Բարիսէ վասըլ
օլաճագտա, եէէ էըշւ-ըշ էէօրէյէ շյէ-ըե է-է, անլէրի պիրէր
սէֆիլ վէ նիմ վահշի պուիթբէրէսթլէր կէօրէճէք եէրատէ,
իթի տէյանէթբէրլէր, ալիմ, էհլի ըրզ վէ թէրպիյէլի մահ-
լուղլար կէօրիւր. գըղլար տահի՝ ձէննապը Հագդա մագ-
պուլ օլաճագտըր ճիհէթլէ, մէրհամէթ վէ ինայէթի իլա-
հիյէնին բէտէրլէրի իւղէրինէ տավէթ իտէրլէր. գիրա մա-
րէշալ Սիմոն՝ թէճաւուզաթա, մուհարէպաթա վէ գան
բէշալ Սիմոն՝ թէճաւուզաթա, մուհարէպաթա վէ գան
տէօրմէյէ ալըշմըշ պիր ատամ օլաճագընատա, ձէննապը Ա-
լահըն մէրհամէթինէ իհթիյաճը քիւլլիսի վար տըր, Շիմ-
ալի, պիր գարար վէրինիզ: Ձէվճինիղին հիստէմի ու ղա-
զանընատա գօրգարաղ վէ սէլամէթի բուհընըզը թէհլիքէ-
յէ գօյարագ, պու պիչարէ չօճուղլարըն իսթիգպալինի
կէրէկ պու տիւնատա վէ կէրէկ ախրէթատէ Ֆէատա իթ-
մէք իսթէր միսինիզ:

Ցրանսուազըն իթիրաֆ բարաղընըն գուլանարըզ լի-
ատա հէր նէ գատար սէրթ վէ միւթէասըբպանէ իսի իսէ
տէ, մէրգումընն գանատաթը վիճատինիյէսի նօգթաի նազա-
րընճա, մա՛գուլ վէ ատիլանէ իսի. չունքի, պու նամուս-
քինար վէ Ֆաղիլէթլի բարաղ՝ տէօյլէսինի տէօղլէրէ վիճ-
ատանէն գանի օլմուշ ըտը. Պիչարէ՝ Բատէնին էլինատէ քէօր
քէօրիւնէ պիր ալէթ օլմուշ վէ նէ՞ մագսատա մէպնի հա-
թէքէթ իթատինի պիլմէմէքտաէ պուլունմըշ օլաճագընատա,

պու կէնճ գրղլարը մանասթըրա գօյմադա Ֆրանսուազը իճադար խաբրէք , ամինաւանէ վէ Ալլահա մադպուլ պիր վազիֆէ էյֆա խիմմիշ օլաճագ ուէյու զանն իմմէքտաէ խ-ամ : Բօսէնին մէնաուպ օլաբզը ժէզվիմի ճէմիյէթինին հայրէմպախշ թէօպիլէրինաէն պիրի ուէ պու ալը . պիր թաղըմ նամուսքեար վէ էհլի ըրզ ուաէմիէրի չէրիւքի թէօհ-մէթ խոնէրէք , անլէրի՝ իճրաաթը խաֆիյէլէրինաէն ղէբ-րէճ խապէրսար իմմէքսիզին քէմալը գայրէթլէ չալըշալ-րըլար :

Ֆրանսուազ՝ վը ուաէթի մէտիսէաէն պէրու բաբա-ղընըն նուֆուզ վէ թէէսիրինէ ալըշմըշ օլաբզընաան , մէր-պուսըն ասն ուէօղլէրինէ պիր ճէվապ պուլամաալը . պինա-էն ալէյհ՝ անըն թէքլիֆի վաղըընա րուի րիզա կէօսթէր-մէյէ մէճպուր օլաու . լաբին , Տակոպէրին՝ Շարթրուան ուէյ իթիպ ուէ , մէզար գաւուաընա կէլմիշ օլան պիր վազիսէնին քէնաիսինէ թէսլիմ իմմոյի չօճուգլարը պու-մայընճա հըզա խէճէյի հիսաէթի վէ մէյուսիյէթլի ուէ-չինաիւքճէ , ուէ հչէթլինուէն սիմքէմէքտաէ խոի : Հալ պու-քի , բաբաղընըն ուէօղլէրինէ նաղարէն , զէվճինին հիսաէթի ու զաղապը նէ գաուար ուէհչէթլի օլաա , քէնաիսի ուէ օ գաուար սիւբիւնէթլէ թէհամմիւլ իմմէյէ մէճպուր ըոը : Իմոի , բաբաղընա չէօյլէ ճէվապ վէրուի .

— Ձէնուապը Հազրէն էմրի օլսուն , պապաճըղըմ , հէր նէ տաիսի վուգուա կէլէճէք օլաա , պէն քէնաի խրիս-թիյանճա վազիֆէմի իյֆա խէճէյիմ . . . էվվէթ , պա-նա էմր իմմոյինիզ վէճհչէ , վազիֆէմուէ գուսուր իմ-մէյէճէյիմ :

Բաբաղ . — Գու մուգաուաէա վազիֆէյի իյֆա իմմէքլէ սիւչար օլաճագընըզ իշքէնճէլէրուէն ասլայը Ձէնուապը Հազգ սիրի մադհարը մի-քէաֆիաի խէճէք սիր . . . : Ցէ-մէք օլաւր քի , զէվճինիզ՝ մարէշալ Սիմոնըն գըղլարընըն նէրքէաէ պուլունաըղընը սիւալ իմոիքաէ , ճէվապ վէրմէ-

յէճէյինիզի հուգուրը Հազգաա վաա խոհյօրսընըզ , էօյ-լէ՞ մի :

Ֆրանսուազ . — (Ասրսըլասրագ .) Էվվէթ , պապաճը-ղըմ , վաա խոհյօրըմ :

Բաբաղ . — Գըղլարընըն՝ քէնաիսինէ խաաէ խոկէճէք ուէրէճէյէ կէլմէմիշ օլմաաբզլարը պիր սըրսաա , մարէ-շալ Սիմոն տաիսի կէլսոքաէ , օնա գարշը տաիսի այնը սիւ-քիւթի իսոհկյար խէճէքսինիզ , տէյի՞ մի :

Ֆրանսուազ . — (Կիմոսոքճէ գաաճ քէսպ խոէն պիր սէտա իկէ .) Էվվէթ , պապաճըղըմ :

Բաբաղ . — Զէվճինիզին ավտէթինուէն սօնրա , սրա-նըզտա ճէրէյան խէճէք վազըալարը կէլիպ պանա խա-պէր վէրէճէքսինիզ :

Ֆրանսուազ . — Էվվէ՛թ , պապաճըղըմ . . . : Էօքսիպ-լէրի նէ՞ վազթ խանէնիզէ կէթիրմէք լաղըմ տըր :

Բաբաղ . — Պիր սաաթտան . պէն չիմոի կիտիպ մա-նասթըրըն պաշ բահիպէսինէ պիր մէքթուպ եազըրգտան սօնրա , խանէմ միւտիրէսինէ թէսլիմ խէճէյիմ . մէրգու-մէ՝ չայանը էՃհիյէթ պիր գաաբն օլմաաբյա , գըղլարը ալըպ մանասթըրա կէօթիւրէճէք տիր . . . :

. . . . . .

Տակոպէրին ղէվճէսի՝ բաբաղընըն իթիրաֆա տաիր նասիհաթլարընը տինլէտիքաէն վէ իշլէտիյի կիւնահլար-տան տօլայը մաղհարը ացիվ օլաբգտան սօնրա , իթիրաֆ տօլապընտան տրշարը չէգտը :

Բիլիսէ էվվէլքի կիտի թէնճա տէյիլ իտի . իքի սաաթ էվվէլ քիլիսէ գաբուճըսընըն ճամէկեահպանա (աւանդա-պահ) սէօյլէմէյ օլաբզը ղէնկին աէմին ճէնապէ ալայը-նը կէօրմէք իւզրէ , պիր չօգ ղալէպէլիք թօբլանմըշ ըտը : Պինաէն ալէյհ՝ Ֆրանսուազ , քէմալը իհթիշամլա տօնա-տրըմըշ օլան քիլիսէնին գաբուսընա վասրլ օլունճայա գա-տար , բէք չօգ ղահմէթ չէքտի :

Լաքին ինսան չէօյլէ պիր միւսահապա իթտիլինսէ, սապահլայըն քիլիսէ հավլիսինէ կէթիրիլմիշ օլան ֆագըրըն ճէնապէսինլէ շու չիմոնիր ղէնկինն ճէնապէնին պիյինէթ վէ տէպտէպէսի արասընսա նէ՞ պէօյլուք ֆալըդ վէ մուպայէնէթ կէօրէճէքսի։

Մահալլէնին պիլճիւմլէ բարաղլարը՝ չաշսալը սուրէթէ կիյինմիշ օլըրդլարը հալսէ, գաոիֆէլէրլէ մէսթուր օլան թապուրըն էթրաֆընը ալմագ իւզրէ քէմալը աղամէթլէ իլէրիլէմէքսէ խոխլէր. քէմհասան վէ իրէքտէն մանուլ գաֆիմանլարըն վէ սիյահրէնկ պօյունլըգլարըն կիւմիշ վէ միւքէլլէֆ իշլէմէլէրի՝ պինլէրճէ մուշտարըն ըշըղը տէրունինսէ բարըլ բարըլ բարլամագտա վէ զանն իտէրսին քի գըղըճընմայը սաչմագտա ըսըշ։ Բիլիսէ գաբուճըսը՝ լապսա օլորդը էլպիսէի բէմիյէսի վէ ուսուդլըգլարը ալթընտա գուրուլմագտա, վէ ճամէկհահսան իսէ՝ պալէնտա քէմիլինտէն մանուլ պատմօնընը քէմալը մէսէրրէթլէ թուրթմըշ օլարագ, գրալլարա մախսուս պիր թամըր ըտա գաբուճընըն գարշըսընտա տուրմագտա ըսը։ Եէնի վէ պէյազ կէօյլէքլէր կիյինմիշ օլան քիլիսէ խանէնտէլէրինին սէտասը՝ քիլիսէնին տէօրթ էթրաֆընտա աքսէնտագ օլմագտա, վէ ըրլան չէքինտէ եարըմըշ օլան պօյուլարըն կիւրիւլթիւսիւ տախի ճամլարը սարսմագտա ըսը. խուլտասի քէլամ՝ պու ղէնկին, միւքէմմէլ վէ դէրէճէյէ գէնագէ ալայընտա իշթիրաք իթմէկէ հազըրլանմըշ օլանլարըն չէհրէնինտէ մէճպուրիյէթէ վէ մէսրուրիյէթէ ալահմի նիւմայան օլմագտա վէ պու մէսրուրիյէթի՝ միւթէվէֆֆանըն իլի նէֆէլը միրասիօրլարընըն թամըր ու սիհտասընտան պիր դաթ տահա արթմագտա ըսը։

Պու միրասիօրլար՝ ուզուն պօյու, չէնմէչրէկ վէ գուվվէթլի տէլիգանլըլար օլուպ, իգդալ ու տաատէթին իճապ իթտիկի մէրասիմի էտէպ վէ մահճուպիյէթի թէճավուզ իթմէքսիզին, հիւրնէնիկիզ վէ մահէճճաք էլ-

պիսէլէրի ալթընտա զանն իտէրսին քի մահղուղ օլմագտա, վէ էզիլիպ պիւրիւմէքսէ խոխլէր։

Տաիոպէրին ղէվճէսի՝ տաֆվէթի գալպի վէ թէտաուսուրը տատէմիլտանէսի խոխլաֆընտա օլարագ, ճէնապը Հագդըն իպատէթխանէսինտէ, ղէնկինէ վէ ֆագըրտա կէօսթէրիլիյէթի արասընտաբի ֆալըդ վէ մուպայէնէթի կէօրինճէ, ֆէվգ էլ տատէ միսթէէսիլը օլսու. գիրա, էկէր միւտաֆաթ ատնինէն չէյլ վար ըսա, օ տա էճէլ վէ էպէյինէթի գաբուսընտա մէրի օլմագ լազըմ ըդը։

Գու իլի մէնհուս մէնզարէ, Ֆրանսուաղ Գոսուէնին հիւզնիւ ու էյէմինի պիր գաթ տահա արթըրմըշ ըդը. պիչարէ գատըն՝ փիլիճ գաբուսընտան բէք պէօյուք զահմէթլէ տըշարը չըգարմագտան ոճնրա, էօքսիւղլերի արբայ Տիւպուանըն խանէնտ միւտիրէսինէ թէալիմ իթմէք իւզրէ, Գրիզ-Միշ ոօգաղընա տօղրու չիթագ կէօսթէրտի. միւտիրէ գատըն իսէ, գըղըրը տըրագ, Ա.արիէն տը Գարտոմ

հիմա պիր չէյ սէօյլէյէճէյինի վէ պինաէն ալէյհ ոէբա-
դաշ Սէն-Մէրրի քիլիսէսինէ ամաէթ իթմէկի մուդիաղի
օլաբիլինը Ֆրանսուազա պիլմիյորմէք իւզրէ, սօլուղը քէսիլ
քէսիլէ պօշմուշ կէլմիշ իտի։

Ֆրանսուազ կէրիյէ ոէճսիսիլիւ սբրատա, պիր քիրա
արապասը տախի քէնտի խանէսինին գարսուսը կօնիւնաէ
տուրատու։ Ա.րապաճը օթոմուրիլը կէրտիէն աշաղըյա էնիպ,
գարսուլը աչտը։

Մէզքիւր արապատա օթոմուրմըշ օլան, վէ տիղէրի
իւղէրինաէ պիր Ֆինօ քէօրէյի թուվմըշ պուլունան սիյահ
էլպիսէնի չիշմանճա պիր գատըն.

— Ա.րապաճը, մատամ Ֆրանսուազ Պոտուէնին խա-
նէսի պուրատը օշուպ օլմատըղընը սօր պադալըմ. – ոէտի։

Ա.րապաճը. – Պաշ իւսթիւնէ, մատամ. – ոէյու ճէ-
վապ վէրտի։

Գարիինի քիրամ՝ բրէնտէս տը Սէն–Տիղիէնին պիրին-
ճի օտա իսրտմէթքեատը օլան մատամ Կրիվուայը իլէ, ա-
հիպէսի իւզէրինաէ հագիզի պիր թէէսիսի պուլունան Մ.
-Էէյու էլպէթթէ տէրիսաթըը իտէրէկ։

Գարուճըլըգ ժէմուրիյէթինի ոէ իյիա իտէն պօյաճը
պապա Լօրիօ՝ Ֆրանսուազ Պոտուէնին իամինի իչի՛տիքաէ,
տիւքքեանընատան ոէրադատ սըշարը չըգտը վէ գէնտօս.
թանէ պիր տուրէթոէ արապա գարուսընա նագլաչըպ
Ֆրանսուազ Պոտուէն օ իսանէտէ իզամէթ իտէր իսէ ոէ,
տըշարըյա չըգմըշ վէ հէնուզ ամաէթ իթմէմիշ օլաբիլինը
մատամ Կրիվուայա ոէօյլէտի։ Պապա Լօրիօնըն գօլտարը,
էլէրի վէ հաթթա եիւզիւնիւն պիր գըսմը ալթուն բէն-
կինտէ բարչագ պիր սարըյա պօյանմըշ ըտը։ Մատամ
Կրիվուանըն Ֆինօսը՝ պու սարը պօյալը սաէմի կէօրիւր
կէօրմէզ, պիրտէն պիրէ գուտուրտու վէ պօյաճը՝ էլինիա-
բապա գարուսընըն քէնարընա գօյաճադը սըրատա, չիտ-
ոէթթի սուրէթոէ հավլայարագ պիլէյինի ըտըրտը։

Պապա Լօրիօ էլինի կէրիյէ չէքմէյի էոնատէ, մատամ
Կրիվուա տախի քէմալը էնտիշէ իլէ.

— Ա՜հ, ամանն նա Բապի... էլինիպաէթի պօյա զէ-
հիրլի պիր չէյ օլմասընը... պիրա քէօրէյիմ բէք նազիք
սիր. – ոէտի։

Պու ոէօղիւ միւթէազըպ, մէրգումէ՝ Մօսիէօնիւն սա-
րը պօյա իլէ պէնէք պէնէք օլմուշ օլան նատը պուրնընը
քէմալը իսթիհսանըա սիյմէյէ պաշլատը։

Պապա Լօրիօ, Ֆինօ քէօրէյինին պիլէյինի ըսբրմատը
ոէպէպիլէ, մատամ Կրիվուատան պաշգա տիւրլիւ մուա-
մէլէյէ պէգլէմէքտոէ իլքէն, մէրգումէնին պու ոէօղլէրլէ
պէյանը մուղէրէթթ իթմէսինի կէօրիւնճէ, ֆէվգ էլա-
ոէ հիսատէթլէնէրէք վէ իսըշմ ու զաղապընը կիւճ իլէ
զապթ իտէպիլէրէք տէտի քի.

— Մատամ, էկէր գատըն թախֆէսինէ մէնսուպ օլ-
մայաբընըղ վէ պու չիրքին հայվան տախի սիղէ սյիտ
օլմասյընտա, գուչուղընատան թուվթուղմ կիպի, օճագ
իւղէրինաէ գայնամադատա օլան պօյա գաղանընա պաթը-
բատագ, պիր տագըղա զարֆընատա բօրթուգալ սարըը-
նա պօյար ըտըմ։

Մատամ Կրիվուա. – Նատը՞ն, քէօրէյիմի բօրթուգալ
սարըսընա՞ մը պօյար ըտընըղ. – ոէյու հայդըրտըգտան
սօնրա, զաղապնաք պիր թավը ըտա վէ Մօսիէօյու սըգը
սօնրա, պապատան աչաղըյա էնտի վէ հիսա-
սըգը թուվթուրագ, արապատան աչաղըյա էնտի վէ հիսա-
տէթլի պիր տուրէթոէ պապա Լօրիօյը նագատը թէա-
տէթլի պիր տուրէթոէ պապա Լօրիօյը նագատը թէա-
դիոտէն կէչիրտի։

Պապա Լօրիօ իսէ՝ մէրգումէնին գարանըղգ նէրտիւ-
պանա տօղրու կիմսիյինի կէօրսիւրտոէ, տէտի քի.

— Լաբէն, մատամ, զանն իտէրսէմ մատամ Ֆրան-
տուազըն հէնուզ ամաէթ իթմէմիշ օլաբիլինը ոէօյլէտիմ։

Մատամ Կրիվուա. – (Գարիտանէ պիր թավը ըտա.)
Պէկս ևօգ, պէգլէրիմ. հա՞նկը գաթտա օթոսուբը։

Պապա Լօրիօ. – (Տիւքքեանընա կիրակին սըրսաա.) Տէօրտիւնճիւ դաթտա. – ատ յու ճէվապ վէրսի։

Պաահէհաւ, ֆիլըրինաէն կէչէն խոպիալիք հադդընտա կիւլէրէք, քէնարի քէնարինէ ատարի քի.

— Պիղիմ պապա Տակոպէրին իրի քէօրէյի խոյլանմալը սաա, շաւ եէրէ պաթտաըճա քէօրէյին պօյնընը թաւթաըղը կիպի ծն բարչա իթմէլի։

Մաահամ կրիվուա, օ ուղուն նէրտիւպանընն հէր պիր սահանլըղընտա նէֆէս արմադ իւղրէ տուրտուդ, վէ ֆէվդ էլ ատէ պիր նէֆրէթլէ էթրաֆընտա պադրնարադ նօգաըը չըդմադա պաչլաաը վէ էրկինճէ զահմէթի չէքտիքաէն ասնըա, նիհայէթի ատօրտիւնճիւ դաթտա վաարլ օլարադ, իրի հէմչիրէ իլէ Մայհէօնիւն պուլընմադտա օլաըդլարը օտանընն դարուսը էօնիւնտէ տուրաը։ Իչճի դըղ, օ էանտաէ, էմանէթի սանտըղընտա կէօթիւրէճէյի էշխան միւխիէիֆէյի թօրլամադըա մէչղուլ ըաը։

Րօղ վէ Պլանչ իսէ՝ իսթիդպալլէրի հադդընտա էրկինճէ էՅինէթպախչ իւմիտլէր ալմըշ օլաըդլարընտան, ղայէթլէ մէտուտ կէօրինմէքտաէ իսիլէր. դիրա, քէնարէրի ատրիշ ատրմէք ալըտիրլարի ճիհէթլէ, ալէտ տէվամ չալըշարադ, իրիսի պիրտէն հաՅիթտտա սէրիզ ֆրանք դաղանտալիէճէքլէրինի վէ պու սէրիզ ֆրանք հէր նէ դաատար փուչուք պիր մէպլաղ ըտաատա, Տակոպէր ֆամիլեատը իչուն էրկինճէ մէտարը թէայհիւշ օլաճաղընը Մայհէօտէն լատապէր ալմըշտար ըտը։

Մաահամ կրիվուանըն Ֆրանսուաղ Պոտուէնին իտանէսինէ կէլմէսի՝ աբրայ տ'Էկրինիի իլէ ըրէնէհատ ըտ Ֆէն-Տիպիէնին նէնդի պիր դարարընտան նէչէթի իթմիշ իսի. պունըտր՝ մաահամ կրիվուա Հադդընտա էՅինէյէթի քնամիլէէրի պուլընտուղընտան վէ դըղտարը Ֆրանսուաղըն էվինտէն ալմադըղը տահա մինտաթի կէօրտիւքլէրինտէն, էօրտիւքլէրի մանտաթընտա կէօթիւրմէք իչինի տահա թէվամ՝ իթ-

միշէր իտի. Համթա դըղտարը՝ քէնտի խանէսի միւտիրէսինէ ատիլ, իլէա քէնտի թարաֆընտան պիր թէղրիրէ իլէ կէլէճէք օլան տիկէր պիր գաատընա թէսլիմ իտէճէկինի, իթթիրաֆ բարադը մարթիքէթինէ Ֆրանսուաղա պիլդիրմէյէր վէ պիչարէյի պու ատալէպ մէպնի նօլընտան ահմիշէեր իտի։

Բրէնահա ար Սէն-Տիպիէնին օտա իրտամէթքարը գաբայը ուրադտան ատնրա, իչէրի կիրտի վէ Ֆրանսուաղ Պոտուէնի ատրաա։

Մայհէօ՝ պու մէմուրընը գայրը ղիյարէթմատէն ֆէվդ էլ ատէ միւթէաճճիթ օլարադ վէ մէրգուամէ գաատընը պաատէ միւթէաճճիթ օլարադ վէ մէրգուամէ գաատընըն պաղըընտան կէօղէրինի եէրէ էյէրէք, գօրգադ պիր թաւր ըըա.

— Պուրատա ատիլ, մաահամ. – ատէտի։

Մաահամ կրիվուա իսէ՝ ատն ատէրէճէ միւթէհայիսիր օյան վէ կէօղէրինի եէրէ էյիրէ պուլընտան էօբսիղէրին սիմալարընը քէնտիը տըղդաթտա թէսադիդ իթտիքատէն ատնրա.

— Էօյլէ իսէ, պէրէքիմ. դիրա, քէնտիսինէ ատօյլէճէք մուհիմմ շէյլէրիմ վար ատը. – ատէյու պէյտն էյլէտի։

Պու ատօղիւ միւթէաղըբ, մաահամ կրիվուա՝ քէնտիը իսթիքրահըա Տակոպէրին զէվճէսինին դօղթուդ սանտաիսինէ օթուրտաա վէ Մօսիէօյիւ ատրպէսթի պըրադտպիլէսինէ օթուրտաա վէ Մօսիէօյիւ ատրպէսթի պըրադտպիլիր դանընը իլէ, դըյմէթտաա պիր շէյ կիպի տէօչէմէ իլդիրինէ պրադտը. Հալ պու քի, դօղթուդ սանտաիսինէ պադաընտան պիրտէն պիրէ սաղըը վէ տէրին պիր մըրըզդաբ

— Պուրտաս քէօրէ՞ք ատէ մի վար ըմըշ . – ատէյու սօրտու ։

Բապա-Ժուա , պու սէուալէ պիղպամի քէնտիսի ճէվապ վէրմէք իսթիյօրմըշ կիսի , եսթմըշ օյտըղը սանտասիէ պուտաներն եսվաշ եսվաշ դալդոր վէ էսնէյէրէք վէ կէրիլէրէք մէյտանա չըղոր ։

Մասամ կրիվուա , պու իրի եսրը վէ մէհիպ հայվանը վէ կէնիշ աղրընը աչարագ մէվզուի թէմսիլայա դօյտըղը իրի սըրա քէսիլին տիշլէրինի կէօրմէնճէ , ատհէյէմի մուլին պիր սէտա սալըվէրմէքտաէն քէնտիսինի մէն՝ խաէմէտ ։ Ընըղան ֆինօ խէ՝ Բապա-Ժուանըն դարշըընտա պու-լընտըղը ղէման պիրթիւն վիճաստըյա թիթրէմիշ իսի ւ-սէ տէ , սահիպէսինին տիղէրի էդէրինէ իլթիճա խաէր իլթիմէղ , քիւսթախճասընա խըրըլտամադա վէ մէյտան օ-գուրճասընա Սիպէրիա քէօրէյինէ պադմադա պաչըսաը . լաքին էօլէն Ժօլիալըն րէֆիղի սատըղը՝ անըն խըրըլտը-լարընա գարշը էսնէյէրէք մուդապէլէ կէօսթէրիպ , չիսա-հէյէ վարմըշ կիսի պիր սուրէթտէ մահամ Կրիվուանըն էսհապլարընը գօղլատըդան վէ թահդիրամիղ պիր սու-րէթտէ սըրթընը Մօսիէօյէ չէվիրտիքտաէն սօնրա , կիտիպ Բօղ վէ Ղլանչըն այագլարը ալթընտա եսթմըշ , վէ կիւյա վէխիմ պիր թէհլիքէ գըղլարը թէհտիտ իլթիմէքտաէ իմիշ կիսի , իրի վէ պէքտավէթլի կէօղէրինի արթըդ անլէրտէն այըրմըտը ։

Մասամ կրիվուա՝ Բապա-Ժուա ոէպէպիյլէ նիհայէթ պիր պէյտա ուղրայաճաղընը վէ պունըն նէթիճէսի իսէ պէլիրտէ թէհլիքէլի օլապիլէճէյինի տիւչունէրէք մու-թահաքիմանէ պիր սէտա իլէ սէտի քի .

— Պագսանըղ ա՛ , շու ադրըն քէօրէյի սըշարը չըգա-րընըղ . պէնիմքինի իւրքիւտիւյօր . . . նիհայէթ պիր ֆէ-նալըգ իսէճէք ։

Բօղ . – (Թէպէսիւմ իսէրէք .) Մուսթէֆի օլընըղ ,

մահամ , Բապա-Ժուա քէնտիսինէ ոօգունան օլմադըա , հիչ պիր չէյ հաբմադ ։

Մահամ Կրիվուա . – Էօյլէ ամմա , ֆէլաքէթի պիրտէն պիրէ կէլիր . զաթէն ինսան պու դուրա դաֆիալը հայվա-նըն հալընըզ տիշլէրինի կէօրսէ , էօտիւ դօրար . . . հայ-սա , պիզէ սէօյլէյօրըմ , շու քէօրէյի տրշարը սթընըզ . . . ։

Մահամ Կրիվուա պու սօն սէօզլէրի օ տէրէճէ զա-դանտաք պիր թավը ըւա սէօյլէմիշ իսի քի , սէհաբընըն շիտաէթի Բապա-Ժուանըն գուլաղընա ֆէնա պու խէրէք-պաշընը քէնտիսինճէ մէճհուլ օլան պու դաբընա ոօղրու չէվիրտի վէ տիշլէրինի կէօսթէրէճէք խըրըլտամադա պաշ-լաթը ։

Պլանչ . – (Շիտաէթլի պիր սէտա իլէ .) Սուս , Բա-պա-Ժուա , սէսինի քես . – ատէյու էմի իսթու։

Պու էսնատէ տիկէր պիր շախս մէճհուլ օտույա կի-րիպ էօքսիւզլէրին էնտիշէսինի մուճիպ օլան չու վազիյէ-թէ խսթամ վէրտի , Շախսը մէրդումի՝ իճրէթլէ չունըն պունըն խըտամէթինի կէօրէն պիր ատմ օլուպ , էլինտէ պիր մէքթուպ թուրմադտա ըտը ։

Մայնէօ մէրդումը կէօրտուքտէ , հէման քէնտիսինէ ոօղրու չիմադ իսէրէք .

— Նէ՞ իսթէրսինիզ , մօսիէօ . – ատէյու սօրտու ։

Շախսը մէճհուլ . – Պուրտաս սաքին օլան դաբընըն միւհիթէրէմ զէվճի թարաֆընտան զայէթ միւսթաճէլ պիր մէքթուպ կէթիրիյօրըմ . աչաղըտաքի պօյտաճը՝ մէրդումէ հէր նէ գատար օտասընտա տէյիլ իսէ տէ , ճօգարըյա չըգապիլէճէյինի սէօյլէտի ։

Բօղ վէ Պլանչ . – (Յէվգ էլ ատէ էսէրի մահզուզիյ-եէթլէ .) Տակոպէր թարաֆընտա՞ն մը . . . ատմէք պիր քի Բարիսէ ավատէթ իլմիչ . . . քէնտիսի նէ՞րէտէ տիր ։

Շախսը մէճհուլ . – Օ ճէսուր ատմին իսմի Տակոպէր օլուպ օլմադըղընը պիլմէմ . ֆաղաթ գէր պըյոգը վէ նի-

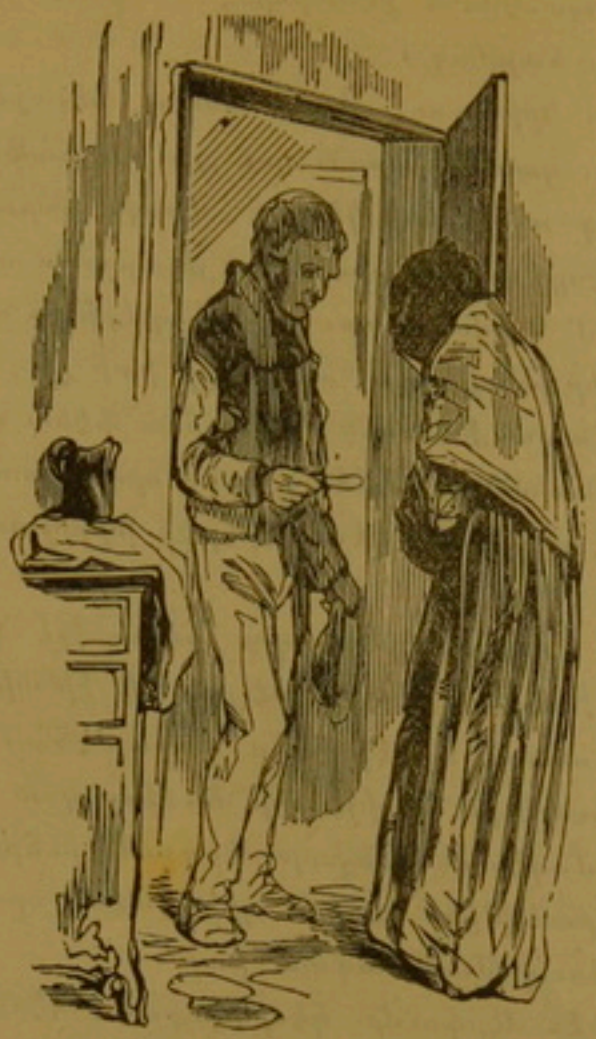

չանը հասիլ պիր իսթիյար ադբէր տիր. պուրատան իբի ադըմ ուզագտա, Շարլը արտպալարը իտարէխանէսինէ տիր:

Գլանշ. – Քա քէնտիսի... մէքթուպը վերինից պադալըմ:

Շախսը մէրդում մէքթուպը ուզաթտը վէ կիսի գըզ տախի ալըպ տէրատադ աչտը:

Մատամ կրիվուա՝ նըլտըրըմտան ուրուըմըշ կիպի, օլտըղը նէրտէ տոծնա գալտը. արքայ Տիւպուանըն Ֆրանսուազը տահա գիյատէ սուհուլէթլէ գանտըրտաթիլմէսի իչուն, Տակոպէրի Բարիսէն նիրատլաթմըշտըր ատյու զանն

իթմէքտէ իտի. Հաթթա թէչէպպիւսաթը վադըտարը քամիլէն մուվաֆֆագիյէթըդըր օլմուշ վէ Ֆրանսուազ Գոսուէն տահի գըզլարը բահիպէչէր նէտինէ կէլիմ իթմէյէ բաւն րիզա դէօսթէրմիշ իտի. Հայ պու քի, իսթիյար ադբէր՝ իբի իչ կիւն Բարիսաէն ուզագլաշմըշ զանն օլուն տըզը Հալտէ, թէքրար կէլիպ եէմիշմիշ վէ մէրդումլէն պէօյլէ Նակէհանի պիր սուրէթտէ ալտէթի իտի՝ մէյտէյի Թօրլայաճագլարը պիր արբատա պիւթիւն իւմիալէրինի թար ու մար իյլէմիշ իտի:

Բօղ՝ Տակոպէրին մէքթուպլընը օգուտըդտան սոնրա.

— Ա՜հ, Հա՜ Բապպի... պու նէ՞ ֆէլաքէթ... պու նէ՞ պէտպախթլըդ. – ատյու Հայդըրը:

Գլանշ. – Նէ՞ վար, հէմշիրէճիյիմ:

Բօղ. – Տիւնքի կիւն, Շարլըզն Հարը Հօլունտա, Տակոպէր քէսէնին պախպ իթմիշ օլտըղընը կէօրմիւշ վէ Հօլունա ատյամ իտէմէմիշ. պատէհու, իւճրէթի սոնրատան էտա օլունմազ իւզրէ պիր եէր քիրալամըշ վէ Բարիսէ ալտէթի իթմիշ. չիմտի իսէ արտպալար իտարէխանէսինտէ պէքլէմէքտէ օլտըղընտան, օրտյա պիր ազ բարա կէօնտէրմէսինի զէվճէսինտէն րէճա իտիյօր:

Մէքթուպը կէթիրէն. - Էվվէթ, քէյֆիյէթ պուննան իսթարէթ տիր. պիրա պու միւհիմէքտէմ տաէմ պանա տէտտի քի. «Զարուգ կի՛թ, օղլում, օյալանմազա կէլմէզ. կէօրիւյօրսէն ա՛, պէն րէհինտէ պուլունըյօրում:»

Գլանշ. – Գէլա չուրասը քի... էվտէ տէ պիր մանղըր Հօզ տուր... Հա՜ Բապպի, չիմտի նէ՞ Հարմալը:

Գու սէօզլէր իւզէրինէ, մատամ կրիվուա պիր տագդա գատար իւմիտվար օլտու. ֆագաթի պու իւմիտի՝ զըդա գատար իւմիտվար օլտու. ֆագաթի պու իւմիտի՝ չօգ կէչմէքսիզին Մայնէօնիւն պիր սէօզիւյլէ մահվ ու զաչօգ կէչմէքսիզին Մայնէօնիւն պիր սէօզիւյլէ մահվ ու զաչօգ իլ օլտու. գիրա մէղպուրէ՝ թէրթիպ իթմէյի բաքէթի իլ օլտու. գիրա մէղպուրէ՝ թէրթիպ իթմէյի բաքէթի կէօսթէրէրէք տէտի քի.

— Միւսթէրիհ օլունըզ, մատմուազէլլէր... իլթէ

սիզէ բարա . . . էմանէթի սանտըղը իտարէխանէյի պուրա-
ատան ուզագ սէյիլ ալը . . . չիմոի պուռնըլուը կէօթիւրիպ
էմանէթիէ զօյտաճաղըմ վէ բարալարա գամըշաղըմնա , ա-
լէլ ածէլէ կիտիպ պիր մլդատըրնը Մ. Տահոպէրէ վէրէ-
ճէյիմ. զօրդմալընըզ , նիհայէթ պիր սահաթա գատար
պուրատա ալը :

Ծօզ. – Ա՜հ , սէվկիլի Մայիէօմ, հադգընըզ վար , նէ
գատար սա քէրէմքնար ալընըզ , հէր շէյին չարէսինի ան-
չինիւրսիւնիւզ :

Պլանչ . – Իչիէ պուլունաղը նէրին սարէսի մէք-
թուպ իւզէրինաէ եազըլմըշ ալը . զօլայըգլա պուլմագ
իչուն մէքթուպը սա ալընըզ :

Մայիէօ . – Թէշէքքիւր իտէրիմ, մահմուտաղէ : (Մէք-
թուպը կէթիրէն սաէմէ խիթապէն .) Սիզի կէօնտէրմիշ
օլան սաէմին նէզարինէ ավտէթի իտիպ , պիր ադտան պէ-
նիմ արտապալար իտարէխանէսինէ կէլէճէյիմի քէնտիսինէ
նամա պուպ

լը էաէֆիչեմթմալընաան ոօլայլը պիր թադըմ հէյէճանլա-
բա ուղրայարադ , չալըշամամըշ ըսը . պէրլէմէք , իւմա
լիմէք վէ պաաէհու շուպհէլէնմէք իշքընճէլէրի քէնա-
սինի չալըշմադ ատն ՚էն՚ իլէմիշ իտիլըր Լմանէթի ռանոըղը-
նա կիմսէք վէ սաիր իշլէրի կէօրմէք սէպէպլիլէ օ կիսն ատ
պիհուատ կէշէճէյի պէտիհի օլուպ , հալ պու քի քէնա-
սինէ էթմէք լազըմ բոլը :

Ֆագըրըն չալըշմադըգ դուտրէթինի պիլէ մահվ ի-
ատէն պաղը թէհամմիւլկիւատադ քէաէրլէր՝ իրի ճիհէթի
աէհէթի պիրլէր . էվվելէն՝ պիչարէնինն գուվվէթի վէ
գուտրէթի մահվ օլուր . ատնիյէն՝ քէաէրի աէրուհը սաի-
գատըլա , իշլէմէյէ գուտրէթի գալմըյատադ , արգատըն-
ատն ատախ զարուրէթի վէ սէֆալէթի նէթիշիր :

Լաքին , Մայնէօ՝ ինճիլի Շէրիֆինն էրքհանընատան օ-
լան Ֆէրայիզ վէ Ֆէզպիլինն պու նուսուսնէի միւճէսսէմի ,
Ֆագը ու զարուրէթի սէպէպիյլէ պուննա մէշագդաթլար
չէքմիյի հալտէ , հէնուզ պաշպալարընա Ֆէտաքհարլըգ
լիմէյէ վէ Ֆահտէպահշ օշմադա չալըշմագտա վէ գուվ-
վէթի ու սէրմանը տախի էլտն քէսիլմէմէքտէ իտի :

Պաղը սէֆա , էն զա՚ֆի վէ էն նազիք մահլուգլար՝
Ֆէվգ էլատէ պիր մէթանէթի գալպլէ մուԹԹաըֆ օլուր-
լար . զանն իտէրսինն քի , Թաա՚էն խաամէմիպաճ վէ գուվ-
վէթսիզ վիւճուտլարա մահլը օլան քէսանըն բուհը՝ ճիսմ
իւզէրինէ իճրատ հիւքմ իտէրէք , անա Թապիաթըն խա-
րիճինտէ պիր մէթանէթի ու սալապէթի պահշ իտէր :

Պու գապիլտէն օլարագ , Մայնէօ տախի՝ նիկիրմի
սէօրմի սուաԹատն պէրու էքմէք նէմէմիշ վէ ույգու ույ-
մադը վէ տատմալարը ոօնուսուրաճագ սէրէճէյտէ սօղուգ
օլան պիր կիճէ զարֆընատա , իշնիյէ իշնիյէ պէքլէմիշ ի-
տի : Սուպահդայըն տախի , Գապիլտն սօգադընա կիմսէք
իւդրէ , նազմուր վէ գարա պագմայարադ վէ շիտէթլի
հօրղունըզըգլարա կէօյլուս վէրէրէք , իրի սէֆա Բարիսի սօ-

լաշմըշ վէ Ֆագաթի դուվվէթի վէ Թադաթը հէնուզ Թիւ-
քէնմէմիշ իտի . դնրա մէթանէթի գալգ գօլայ գօլայ Թիւ-
քէնիր շէհիրտէն տէյիլ տիր :

Մայնէօ Մէն-Մէրրի սօգադընըն քէօշէսինէ վատըլ օ-
մուշ բոլը : Բրուվէր սօգադընատա ախիրէն գուհուրնաֆթէթ
օլան Ֆէնատտան , պէրու քէսրէթի էհատի իլէ մուշմէհէրը
օլան պու մահալլէտէ , մուԹատընատն բէք չօգ գիյատէ
բօլնա մէմուրլարը վէ պէլէտիյէ չաուշլարը պուլունմադ-
ատա ըսրըլար :

Կէնճ տիքքէճլի , բաքէթճինին աղըրլըգը ալթընատա հէր
նէ գատար էգնլմիշ իտի իսէ տէ , նինէ գալտըրըմ պօլընն
ճա գօշատադ նիւրնւմէքտէ իտի . լաքին պիր պէլէտիյէ
չաուշընըն նանընատան կէչտիյի սըրատտա , իրի տատա պէշ
Ֆրանգլըգ նէրէ տուշտու . պու Ֆրանգլար՝ Մայնէօյու Թա՚-
գիպ իմմէքտէ օլան սիյատ էլտիսէլի շէհմանճա պիր գա-
պիպ իմմէքտէ օլան սիյատ իտէրէք քէմալը կէրմի իլէ
տիքքէն վէ Մայնէօյու իրտայէ իտէրէք քէմալը կէրմի իլէ
պիր գաշ սէօղ սէօյլէտիքտէն սօնրա , ալել ատճէլէ Գրիզ-
մէր գաշ սէօղ սէօյլէտիքտէն սօնրա , ալել ատճէլէ Գրիզ-
Միշ սօգադընա սօղրու իլէրիլէյիպ նատէտտա օլտու :

Պէլէտիյէ չաուշը , օգույանարըմընըգճա մատտամ կրի-
վուա օլարագ էլտէթինէ անլաշընըմընը օլան գարընըն սէօղէ-
րինատն մուԹէհայիր գալարագ , Ֆրանգլարը նէրատէն
Թօրլատը վէ Մայնէօնիւն արգատընատն գօշարագ :

— Հէ՛յ , պագատն ա՛ , նատո՞ւ . . . էյլէ՞ն . . . Թուհը-
նըգ . . . շու գատընը Թուհընըգ . . . – տէյու հայգըրմադա
պաշլատը :

Պու սէտտա իւզէրինէ , պիր չօգ տատմէր արգալարը-
նա տէճտատուէր , պու կիտի մահալլէլէրատ , պէշ պիր ը-
շի պիր նէրէ Թօրլատնը՞ մը , պիր ատնիյէ գարընատա
գալէպէպնի չօգալըր վէ պիր ազ սօնրա պէօյուք պիր խղ-
սիհամ հալինն քէսմ էտէր :

Մայեէօ՝ պէլէսիյէ չավուշընըն հայդըմսաը քէնա-
ալ իչուն օլաըղընը պիլմէսիյինաէն, էմանէթի սանաըղընա
միւմքինի մէրհէպէ էրքէն կիմսէք նիյէթի իլէ սաըմլաըը-
նը չաբուգլամմադաա, վէ հիչ քիմսէյէ տօգունմադըղըն
եօլճուլար արասընաան կէչմէյէ ճահա իմմէքաէ խոր. գի-
բա, պէտագամի դըղճըղագ՝ սադամիլըղը սէպէպիյէ չու-
նըն պուընըն վահյիանէ վէ պիննաճանէ խոմիհզալաըը-
նա միւչար օլմադաան բէք գիյաաէ դօղդար ըսը։

Նակէհան, քէնոմ արդասընաան պիր գաչ քիշինին
գօչմադաա օ՛ըղընը կէօրսիւ վէ ադագինաէ պիր էլ
քէմսիլը չիտաէհլէ ուսուղընա տույանաը։ Գու էլ՝ պէլէ-
միյէ չավուշընըն էլի օլուագ, արդասընաան տամի պիր
բօլիս մէմուրը կէլիագ նէհիշամ։ Մայեէօ՝ հէմ միհմէհա-
նիր վէ հէմ տէ միւհմէտէհհիշ օլարադ, արդասընա աճօն-
տիս։ Իշիդ կիւճսիւզ, արսըզ էտէպսիզ, իրսիզ սարսըզ,
բէժմիւրատ ղըյաֆէհլի, ճէհալէհ վէ սէֆալէհմաէն հայ-
վանա սէօնմիշ, վէ հէր կիւն հէր սաաթ սօղագ գալ-
սըրըմլաըընը տօլաչմադաա պուլունմըշ օլան պիր խայը
պէտչէհրէ սաէմլէր պիչարէ գըղճըղագըն էհթիաճընը
չէվիրմիչլէր խոր։ Ա.յադ թադըմընաան իսպարէհ օ-
լան պու գալէպէլըլէր արասընաա, հէմման հիչ պիր սէ-
նաթքարա թէսաահիւֆ օլունմամադ. գիրա չալըշդան իչ-
ճիլէր՝ եա՛ սէոհիկահլաըը պաչընաա վէ եա, իչկիյիլէ
մէչղուլ պուլունուրլար։

Պէլէմիյէ չավուշը տիք տիք Մայեէօնիւն եիւգիւնէ
պադարագ.

— Եահո՛ւ . . . իչի՛մմէյօրմըըն . . . Ժան տը նի-
վէ՛ն քէօրէյի կիպի պաշընը ալմըշ նէ՞րէյէ կիտիյօրսուն.
– տէյիպ, պիչարէնին գօլընաան օ տէրէճէ չիտաէհլէ
չէքմի՛ր, էլինաէրի բադքէթ եէրէ ֆըրըննաը։

Պէտագամի դըղճըղագ՝ սէհչէհի իչմա խաէր պիր
թաւը ըսա էհթիաճընա պադարագ, պիր սիւրիւ բուսմախ,

իսմի հզաքնաը վէ խոագիս սաէհլէրին պագըչլաըը քէնա-
սինէ թէվէճճիւհ իմմիշ օլաըղընը վէ պու պչադ վէ
մէքրուհ չէհրէէրսէ հօրսաըզըդ, վէ նէզաքէթսիզլիք ա-
սաըը նադշ խոյսիշ պուլընաըղընը կէօրսիւքսէ, պիւ-
թիւն վիւճուտըյա թիմքէյիակ, եիւղիւնիւ սէհչէհէնկիդ
պիր սօղունըլըդ դաբըսաը։

Բօլիս մէմուրը սաախ մէրդումէ իլէ նէզաքէթսիզ
սուրէթսէ գօնուչմագաա ըսը. գիրա, չիրքին, սադամ,
սօղուն, վէ սէհչէթ ու քէսէրինսէն չայընըդ դալմըշ օ-
լան պիչարէ պիր գըղ ըյա պաշդա սիւրիւ գօնուչսաի-
լի՞ր մի խոր. էվէ՛թ, Մայեէօ՝ օ կիւնիւ բէք ուղագլարա
գաասար կիմմիշ վէ բէք չօդ սօղագլար տօլաչմընշ օլուագ,
գըղ մէվհումինաէ պէղսէն մամուլ պիր ֆիսման կիլինմիշ
վէ իւսթիւ պաչը չամուրսան վէ գարսան պէրպաատ օլ-
մընշ օլաըղընաան, պէօյլէ սէֆիլսէնէ գըյաֆէթլի պիր մահ-
լուգ իլէ պաշդա սիւրիւ մուսամէլէ իտէպիլի՞ր մի խոր.
պինաէն սէյ՛ բօլիս մէմուրը. «Ֆիագր ու գարուրէթ հէր
վագթ գանն ու իչմիսպահը սայն սիւրդ գահտէհինի իսմի-
գամ իսէն գանուսնա իմմիհսալէն, գասա պիր թաւը ըսա։

— Պագսանա՛, գըղ . . . օ գաասար աճէլէյէ մահալ
հօգ . . . հէլէ պիր սադըգա գաասար սուր պագալըմ.
գալիսպա իչլին բէք ժիւսթաճէլ սիր . . . գիրա ճէպինաէքի
բարալարը տիւչիւրիյօրսուն սա թօբլամադըղըն կիտիյօր-
սուն. – տէտի։

Ա.յադ թադըմը արասընաա, ախլէտդ պօղուդլըղը-
նըն մէքրուհ պիր նուսմանէխի սաա օլունսափլէն պիր
քիպրիթճի, գըսըգ պիր սէսա իլէ։

— Ա.ճասպա բարալարը սըրթընաաքի գանպուրընաա՞
մը սագլամըշ. – տէտի։

Պու լիճաաէի իսմիհզաքնարանէ՝ գահգահալար, թահ-
սին նիսարարը վէ եուհալարըա թէլադգը օլունուպ, Մայ-
եէօնիւն հէյէճան վէ սէհչէթինի մէրթէպէի գայէյէ վար-

աբրաը. պիչարե գըգճըղաղ՝ պէշ ֆրանգըլըք սիքքելերի պելէմիյէ չավուշընաան ալըպ բէնտիսինէ Թադաիմ Իմմէքաէ օլան բօյնա մէմուրընա պաիֆ պիր սէտա իլէ անճաղ չու սէօղլերի տէյէպիլաի.

— Լաբին, էֆէնտիմ... պու ադճէ պէնիմ տէյիլ միր:

Պելէմիյէ չավուշը. – (Մայնէօյէ նագըշարաղ.) Եալան սէօյլէյօրսուն, միւհիմէրէմ պիր գաուրն պունլարըն սէնին ճէպհանէն տիւշմանլընու կէօրմիւշ:

Մայնէօ. – (Թէքրիր վիւճուտա լա Իլլա Իլլ Իլլահ էյլէք.) Ա՛հ, էֆէնտիմ... սիզի Թէէմմին խաէրիմ քի պէնիմ տէյիլ միր...:

Պելէմիյէ չավուշը. – Պէն տէ սէնի Թէէմմին խաէրիմ քի Եալան սէօյլէյօրսուն. մէրդումէ գաուրն՝ սէնին ճանըլէրէ մահսուս օլան Թավր ու գըյաֆէթինտէն շիւպհէլէնէրէք, պունա տէտի քի. «Գօյմուղը ալմընաա իրիճէ պիր բաքէթ Թոռնմըշ գաչմադաա օլան չու ուֆագ Թէֆէք գանպուրա պագընըղ. բարսընըր ճէպհանէն միւշրիյօր աա Թօղտանագընըն կիտիյօր... պու Հարէքէթ՝ ԹապիաԹըն խարիճինտէ պիր շէյ միր... պունաա պիր շէյ օլմալը:»

Ֆիկրիթճի. – (Դըսըղ սէտասըլա սէօղէ գարըշարաղ.) Զավո՛ւշ, չավո՛ւշ, սէօղունէ ինանմա Հա՛... էլինլէ պիր քէրէ գանպուրընը Եօղլաաա պագ... բարա խաղնէմ օրտաա տըր... ՀաթԹա իչինտէ դունաուրալար, մանէթօլար, շէմսիյէլէր, չալար սաաԹլար սաղ սաղլամըղ օլըրըր պէտիհի միր.... Ելինի սըրԹընաապի քէմէրճիլի գումպարասը իչինտէ սաաԹըն չալաբըրընը իչիթտիմ:

Խալգ պէյնինտէ՝ գահգահալար, կուհալար, վէ Թահմին ալէամէթլէրի Թէքէրրիւր իլլէտի. գիրա այագ Թագրմը տէնիլէն կիրուն՝ տիւչարը քէտէր օլուպ բէճա վէ

Նիյազ իտէնլէրէ գարշը հէման տախտա պի ինսաֆանէ պիր վահշիլիք կէօսթէրիրլէր: Ղալէպէլիք կիթտիքճէ չօղալմագտա ըտը: Հէր Թարաֆտան պօղուգ սէտալար, գուլագլարը սաղըր իտիճի ըալըգլար վէ սօղագ չարգընլարընա մահսուս իսթիհզաքճարի սէօղլէր իչիտիլմէյէ պաշլաաը:

— Ճանըմ, պըրագընըղ քի կէօրէլիմ, բարա իլէ տէյիլ ա՛:

— Պէ հէյ Ալլահըն գուլլարը, ինիմմէյինիզ, տուրըղմ եէրին իւճրէթինի վէրմիշիմ:

— Գարըյը ինւքսէք պիր եէրէ չըգարընըղ քի, ինսան ֆէրահ ֆէրահ կէօրէպիլսին:

— ԷվվէԹ, տօղրու սըր, տօղրույանէ՞ տէմէլի. տուրա տուրա այագլարըմ գըրըլսը, իսթիխիմ մէսաըրըֆաԹ պիհուտէյէ կիտէճէք:

— Եահո՛ւ, չունը կէօսթէրինիզ պագտալըմ... Եօղաա խալգըն բարաարընը կէրի վէրինիզ:

— Պէն տէ կէօրմէք իսթէրիմ:

— Օ գամպուրտան պիզ տէ իսթէրիզ:

— Հա՛յ կէպէրէսինճէ գամպուր հա՛յ. ինչալլահ էօլուսունու կէօրէլիմ...:

Պու նադիք, քէրէմքնար, ալճէնտպ վէ ֆագաԹի գօրագ վէ պէտպահԹի գըղճըղաղ՝ ղալէպէլիք ապաընտա Եալընըղ գալմըշ օլուպ, բօյնա մէմուրը վէ պելէմիյէ չավուշը իչէ տար պիր եէրտէ տուրմագտա վէ խալգըն նէզաքէթսիզ վէ ինսաֆսըղ իսթիհզաքճարլըգլարընա հէտէֆ օլմագտա օլաբիլնէյնի, պիչարէնին հըտա իսթիյէ ըզտըրըպ վէ քէտէր նէ տէրէճէլէրէ վարմըշ օլտուգ Թէսավվուր օլունագիլիր: Մա մաֆիհ, մէրդումէ՝ նէ կիպի տէհշէթլի պիր իֆֆէթրայա գուրպան կիթտիկշ օլտուղընը հէնուզ անլայամամըշ ըտը, Լաբին, չօգ կէշմէքսիզին հէր շէյէ ակնահ օլտու. գիրա բօյնա մէմուրը՝ պիչարե գըղըն

եէրաէն գալոբըմբը օլըղը վէ իբի թիթրէք էլլէրի արա-
սընտա թուխմադտա պուլունտուղը բաքէթի չէքէրէք սէրթ
պիր թամը ըլա տէտի քի .

— Պունըն իչինտէ նէ՞ վար տըր . . . ;

Մայեէօ . – Մօսիէօ . . . պու . . . չէյ . . . կիտիպ . . .
պէն . . . ;

Պէտպախթ գըղճըղադ՝ տէհչէթի տէրունը սախդա-
սըլա հիչ պիր քէլիմէ պուլամայարադ , քէքէլէմէյէ
պաչլատը ;

Բօլիս մէմուրը . – Անլաչըլըր . հէր վէրէճէյին ճէվապ
պունտան իտարէթի տիր . պունտան պաշգա պիր սէօղիւն
եօգ տուր . . . ; Հայտի պագալըմ , օյալանըդ տուրմա . . .
չու բաքէթին գարընըը աչ պագալըմ ;

Բօլիս մէմուրը՝ պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , պէ-
լէտիյէ չավուշըն մուավէնէթիյլէ , Մայեէօնիւն էլինտէն
բաքէթի ալըդ աչտը վէ հավի օլտրդը էչեան միխթէլի-
ֆէյի պիրեր պիրեր սայարադ տէտի քի .

— Հա՛յ չէյթան չէքիճի հա՛յ . . . իբի եաթադ չարչէ-
պի . . . պիր չաթալ պուչադ թագըմը . . . պիր կիւմիւչ
թաս . . . պիր չալ . . . եունտան մամուլ պիր եօղդան . . .
տօղրուսը թահմինէ չայան չէյ . . . ֆէննա լօդմա տէյիլ ;
Սէն էտկիճի գարըտը կիպի կիյինմիչսին ամմա , կիւմիւչ
թագըմլարըն տա վար , էօյլէ՞ մի . . . հէր նէ գառար աղ
իսէ տէ , աղ ըլա գանտաթ կէրէկ տիր ;

Պէլէտիյէ չավուշը . – Պու էշեալար քիմի՞ն տիր , սէ-
նին տէյի՞լ մի տիր ;

Մայեէօ . – (Գուվվէթ վէ տէրմանըընըն կիթտիքճէ
թիւքէնմէքտաէ օլտըղընը հըսս իտէրէք .) Լա՛յր . . . մօսի-
էօ . . . լաբին պէն . . . ;

Պէլէտիյէ չավուշը . – Ա՛հ , մէլո՛ւն գամպուր . . . քէն-
տինտէն պէօյիւք չէյլէր չալմըշըն ;

Մայեէօ . – (Շիմտի հէր չէյի անլամըշ օլտըղընտան ,

տէհչէթինտէն նաչի էլլէրինի ալրի պիրինէ գավուչբրա-
դադ .) Զալմը՛շ մըլըմ . . . պէ՛ն . . . չալմըշըմ հա՛ . . . ;

Պիր գաչ քիչի . – Դարաղօլ կէլիյօր . . . գարաղօլ կէ-
լիյօր ;

— Օհօ՛ , չադըլ թաչը սիւրէնլէր , իլէրի կէչին պա-
գալըմ . . . ;

— Տէլի գանը սաքէրլէր . . . ;

— Պէտէվի եուտան սէրահիլէր , նէ՞րէտէ սինիդ ;

— Եահա՛ւ , 43 իւնճիւ հէճին տէվէսի ալայընա եօլ
այրըն ;

— Իօյլէ պիր ալայ քի հէր պիր տարագէսի ինսանըն սըր-
թընտա գամպուրլար չըգարըր ;

Պու կիւրիւլթիւլէր վէ տաթսըզ լաթիֆելէր էսնա-
սընտա , իբի տաքէր իլէ պիր տէ օն պաչը պալէպէլիի եա-
ըրդպ իլէրիլէմէյէ պաչլատըլար . սօղադտա թօրլանմըշ օ-
լան պու նէֆրէթպազ խալգ արատընտա , եալընըզ սիւն-
լան պու իզտիհամըն էտէպսիզլիքլէրինի համիյէթլի ատէմին
պիրի կիթմիչ ճիվարտաբի գարաղօլըն պէն պաչըսընա խա-
պէր վէրմիչ իտի ;

Պունըն իւզէրինէ , բօլիս մէմուրը՝ գապա պիր սու-
րէթտէ Մայեէօնիւն դօլընտան թուխարադ տէտի քի .

— Հայտի պագալըմ , իչթէ գարաղօլ կէլմի . մէր-
քէզէ եիւրիւ ;

Մայեէօ . – (Էլլէրինի տէհչէթլէ պիրի պիրինէ գավուշ-
տըրարադ վէ գալտըրըմ իւզէրինտէ սիպ չէօքէրէք՝
լա՛հ աշգընա օլսուն , պըրադընըդ . . . միւսաատէ իտինիդ
տէ . . . իչի անլաթայըմ . . . ;

Բօլիս մէմուրը . – Մէրքէզէ կիթ տէ տէրտինի օրտուա
անլաթ . . . եիւրիւ տէյօրըմ ;

Մայեէօ. – (Տիլսրաշ պիր սէաս իչէ.) Լաքին, մօսքէօ... պէն խըրսըզ սէյիլիմ... մէրհամէթ իսթինիզ. պու գալէպէլիք էօնիւնտէ պէնի պիր խըրսըզ կիսի գարաղօլա կէօթիւրմէ՛ք...: օ՜հ, մէրհամէթ, ինայէթ...:

Բօլիս մէմուրը. – Պէն սէ սանա սէօյլէյօրըմ քի մէրքէզէ կիթ սէ տէրտինի օրատա անլամ: Գալէպէլիք սոգաղը գարըամըշ ըրը... հայտի պագալըմ, ևիւրիւյէճէ՛ք միսին:

Բօլիս մէմուրը պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, պիչարէնին իրի էլինտէն թութարագ, այագ իւղէրինէ տուրտըրթաը: Պու արալըդ, օն պաշը իւչ իքինճիքը գարաղօլ ասքէրի գալէպէլիք արաօնտան կէչէրէք, պէլէտիյէ չավուշընա եադալայարլար:

Պէլէտիյէ չավուշը պունըլարը կէօրտիւքտէ, օն պաշը-յա տէտի քի.

— Օ՛ն պաշը, պու գըզը գարաղօլա կէօթիւրմէլիսինիզ... պէն պէլէտիյէ չավուշըյըմ:

Մայեէօ. – (Գայնար գայնար կէօզ եաշլարը տէօքէրէք վէ էլէրինի պիրի պիրինէ գավուշարարագ.) Ա՜հ, էֆէնտիլէր... մէրհամէթ իսթինիզ... Ալլահ աշգընա՛ օլսուն... իչի անլամագտան էվվէլ պէնի մէրքէզէ կէօթիւրմէյինիզ... պըրագընըզ քի վուգուը հալի իյդահ իտէյիմ...: Պէն պունըլարը չալմատըմ... եա՛ Բաղդի, պէն խըրսըզլըզ իթթիհամիմ...: Շիմտի սէօյլէյէճէյիմ... պիրինէ խըսամէթ իթթիհաք իչուն ըրը քի... միսաֆատէ իսթինիզ տէ քէյֆիյէթի անլաթայըմ:

Բօլիս մէմուրը. – Սանա թէքրար սէօյլէյօրըմ քի իֆատէնի մէրքէզէ անլաթաճագտըն. էկէր ևիւրիւմէք իսթէմէզսէն, սէնի սիւրիւքլէյէ սիւրիւքլէյէ կէօթիւրիւրլէր:

Ինսանըն թիւյլէրինի էօրրիւրտէճէք տէրճէտէ տէճէլի օլան պու մէնզարէի քէտէրտաճիայը նագշ ու թա-

րիֆ իթմէք տաիրէի իղթիտարըմըզ խարիճինտէ տիր:

Պէքէս գըզճըղազ, տէրմանը պիւսպիւթիւն քէսիլմիշ, վէ եէս ու տէհչէթինտէն պայըրտաճագ հալէ կէլմիշ օլըրղը հալտէ, ասքէրլէր թարաֆընտան սիւրիւքլէնէրէք գարաղօլա կէօթիւրիւլտիւ. լաքին հէր պիր տարըմա պիչաքընին տիղլէրի զանղըր զանղըր թիթրէմէքտէ օլըրղընտան, մէրգումէյի թութմագ իւզրէ՝ պէլէտիյէ չավուշըյըլա բօլիս մէմուրը գօլարընա կիրտիկէր վէ Մայեէօ տաիի պու խաթինատէճահլարը պիլա մուխալէֆէթի գապու իյլէտի: Պու սըրատա, թահդիր սէտալարը, եուհալար, միսաթէհզիյանէ սէօզլէր էվվէլքինտէն տահա զիյատէ չիտտէթլէ իշլիտիլմէյէ պաշլատը:

Զէվալը գըզճըղազ՝ պու իքի տաէմ արաօնտա պայղըն պիր հալտէ եիւրիւյէրէք, Հազրէթի Իսա կիսի զանն իտէրսին քի Դողդոմա տաղընըն թէբէսինէ չըգմազ տա-սը: Գօյու պիր տիւմանլա մէսթուր օլան պիր տսիւման աղընտա վէ սիյահրէնք գօնագլարըա մուհաթ օլան չամուրը պիր սօղագ օրթաօընտա, գարընճա կիսի գայնամագտա օլան իշպու նէֆրէթէնկիզ իղտիհատ՝ Գալօ վէ եախօտ Կոյա նամ նագգաշլարըն էն վահշիյանէ նագղիյաթընը տէրիսաթը իթթիրմէքտէ իտի: Էսկի լիսաալար կիյինմիշ չօճուգլար, պայազը վէ տէրհօշ գաօրընլար վէ սուրուրը վէ պուրուշուգ չէհրէլի էրքէքլէր՝ հէման ճանըզ պիր հալէ կէլմիշ օլան վէ մէքրուհ պիր խաթայա գուրպան կիթմիշ պուլունան պու էօքսիւզ գըզճըղազըն արդասը ոլրա ըսլըգլար չալարագ կիտէպիլմէք իչուն, ևիւարդասը ոլրա ըսլըգլար չալարագ կիտէպիլմէք իչուն, ևիթթիշմէքտէ, պիրի պիրինի էղմէքտէ իտիլէր:

Էվվէ՛թ, Մայեէօ՝ միւտհիշ պիր խաթայա գուրպան կիթմիշ իտի: Ֆիլ հագըգա, թէէսսիֆէ չայան պիր թագըմ նանըշլըգլար Նէթիճէսի օլարագ, պու կիսի թէվդիֆլէր՝ ֆագր ու սէֆալէթին վէ զահիրի հալին իւգա իթ-

տէյի սաւ զաննա վէ եահսօտ նանլըշ պիր մալիւմաթա մէհալնի չօգ տէֆալար թէքէրրիւր իտէպիլէճէյինի ինսան տիւշիւնտիւքճէ, տէհչէթինտէն թիթրէմէյէ պաշլար . . . :

Մուճիպի ար ու հիճապ պիր ախշ ու իթաատա պուլընմադ թէօհմէթիյլէ հադգըշ նէրէ թէվֆիճ իսթիյէն օլան վէ քէնտիսինի կէօմիւրէն ատէմլէրին էլինտէն պիր թադրիպ գուրթըլարադ, պիր խանէտէն նօգարը չըգարմադան ոճնրա, ահիդաի մէյուսիյէթլէ չաշըրըպ, քէնտիսինի պիր բէնճէրէտէն աշադընա աթմըշ վէ պաշը դաշըրմալար իւղէրինտէ բարչա բարչա օլմուշ պուլունան կէնճ վէ պէտապահի դըզըն հիքմայէի միւէսսիֆէսինի հիչ պիր վագթ ունուտամայըշ :

. . . . . .

Մատամ կրիվուա՝ Մայհէօյէ պու ալչագճասընա իֆթիրայը թահմիլ իթթիքատէն վէ պիչորէյի պէօյլէ միւէյլիմ պիր ֆէլաքէթէ աթտըդատան ոճնրա, ալէթ թաճիլ Պրիլ-Միշ ոօգաղընա ալտէթ իթտի, վէ տէօրթ գաթատան ալէլ աճէյէ նօգարը չըգարագ, Ֆրանսուադըն օտասընըն գաբուսընը աչտը . լաբին պիրտէն պիրէ պիւթիւն իւմիտլէրինի ժահվ իտէճէք պիր ժէնգարէյէ թէսատուֆ իթտիշ օլտըղընատան, տիթրէտի . Ցակոպէր՝ զէվճէսինին վէ էօքսիւշլէրին եանընտա օֆուրմուշ ըտը :

6

ՄԱՆԱՊԸՐ

Ցակոպէրին նատըլ օլուպ տա խանէսինէ կէլմիշ օլտըղընը իչի չիֆթի քէլմէյա իյղահ իտէլմի :

Մէրգումըն սիմաընտա ասքէրլէրէ մահսուս ատատգաթ վէ իսթիդամէթ ո տէրէճէ նադիր իսիմիշ իսի քի, արապտար իտարէխանէսի միւտիրի՝ նէր իւճրէթինի ոճնրատան կէթիրմէյէ սէօզ վէրմէսինի վէ պատէհու չըգըպ իչինէ կիթմէսինի քէնտիսինէ թէքլիֆ իյլէմիշ իսի . լաքին իսթիյար ասքէր՝ զէվճէսի թատրաֆընատան մէքթուպընա գարշըսընըգ պիր ճէվապ կէլինճէյէ գատար, օրատա րէհին գալմագ իսթէմիշ վէ պու գարարընտա ոճն տէրէճէ ինատ վէ ըսթար կէօսթէրմիշ իսի . պատէհու, Ֆրանսուադըն խանէսինէ կէլիպ քէյֆիյէթի խապէր վէրէն ատէմ ավտէթ իլէ, լազըմ կէլէն ադճէյի կէթիրէճէքլէրինի սէօյլէյինճէ, Ցակոպէր՝ նամուսը եէրինէ կէլմիշ ատատ իտէրէք, էվէ կիթմէյէ չիթատ իյլէտի :

Պինապէրին, մատամ կրիվուա՝ օտույա տախիլ օլուպ տա քէնտիսինէ խապէր վէրիլէն թատվիրատէն գօլայլըգլա թանըմըշ օլտըղը Ցակոպէրի զէվճէսինին վէ էօքսիւշլէրին եանընտա կէօրիւնճէ, հըսսա իթթիյի հայրէթ վէ տէհշէթ թարիֆ օլունմուշ պիր տէրէճէյէ վարտը :

Մատամ կրիվուայը կէօրիւր կէօրմէզ, Ֆրանսուազ տախի ֆէվգ էլ ատէ ըղտըրտադ հըսսա իթմէյէ պաշլատը : Ջաթէն Իօզ վէ Պլանշ՝ քէնտիսինին դայադուպէթի էնտասընտա դայէթ մուհիմմ պիր իշ իչուն պիր գատըն կէլմիշ օլտըղընը Ֆրանսուազա խապէր վէրմիշ օլտըգլարընտան ,

վէ պունետան մատատա , պու պատրաստ քէնոի իմիրաք բա-
բաղընատան տախի մալիւմոթ ալմըշ պուլընաբղընատան ,
պու գատքնըն՝ Բօզ իլէ Պլանշը մանատոթըրա կէօթիւրէ-
ճէք օլան գատըն օլաբղընա շիւպհէսիզ գալմատը : Պիչա-
քէնին էնտիշէ վէ հէյէճանը բէք ատհզէթլի իտի , Հէր նէ
գատար արբոյ Տիւպուանըն նատիհոթլարընա իմթիհան
իմմէյի գարարըաշոբրոմըշ ընը բատատա , մատամ Կրիվուա-
նըն թէատիրոսիոճէ պիր սէօզիւյլէ Տակոպէրին իչի չագա-
ճաղընատան գօրգմադատա ընը . պիրա օ հալատէ , հէր ի-
միտ մահվ ու հէպտա օլաճադը կիտի , էօքսիւզէնր տախի
մէտուլյեէթի քէնոհոխինէ այիտ զանն իմոտիյի ճէհալէթ վէ
կիւնահվար իչինոէ գալաճադլար ընը :

Բօզ վէ Պլանշըն էլլէրինի թոռթարագ օթուրմագատա օ-
լան Տակոպէր՝ մատամ որ Սէն-Տիզիէնին օտատ խրտմէթ-
քեարընըն իչէրի կիրտիյինի կէօրիւր կէօրմէզ , այտղա
գալգոը վէ մէզպուրէնին քիմ օլաբղընը սիւալ իմմէք
իսթիյօրմըշ կիտի Ֆրանսուատըն նիւղիւնէ պագատ :

Վագիյէթլէրի բէք թէհլիքէլի վէ բէք ատհզէթլի իտի .
Լաքին մատամ Կրիվուա՝ բրէնատ որ Սէն-Տիզիէտէն էօյ-
րէնտիյի ատրոլէրատէն իմթիհատէ իմմիշ օլաբղընատան ,
տէրհալ նատաճադընը գարարըաշոբրոմը . Մայնէօյէ միւա-
հիշ պիր իֆթիհրա թահմիլ իմոտիքատէն ատնրատ , խանէնին
տէօրթ գաթընը աճէլէթէն չըգըպ նէֆէսինին քէսէլմիշ
օլմատընը վէ ժէմուլըն գայրը օլարատ Տակոպէրի օտատա
կէօրիւնճէ հրատ իմոտիյի հէյէճան վէ էնտիշէյի միւատիտ
պիր ֆըրսաթ ատտ իտէրէք , վէ չէհրէսինէ մահզուն վէ
միւքէտտէր պիր թատվ վէրէրէք , կիւյա հէյէճանընըթէա-
քին իմմէք վէ ադըընը պաշընա թօրլամագ իւղրէ , պիր
տագրգաճըգ սիւքիւթտէն ատնրա , թիթրէք պիր սէտա
իլէ տէտի քի .

— Ա՜հ , մատամ . . . չիմոի տէհզէթլի պիր ժէնգարէյ
թէատիւք իմոտիմ . . . հրատ իմոտիյիմ ալթ իւսթիւք վէ

ըզատրատալը մագուր թուխթընըզ . . . Լաքին , հագրդաթը
հալատէ , օ գատար ատը պիր հէյէճանա սիւչար օլատուա-
քի . . . :

Ֆրանսուատ . — (Մատամ Կրիվուա թէատիրոսիոճէ պիր
սէօզ իլէ , իչի Տակոպէրէ սրզատրըզը տէյու գօրգմադատա
օլաբղընատան , թիթրէք պիր սէտա իլէ .) Եա՜ Բատպի ,
նէ՞ վար , մատամ , նէ՞ կէօրտիւնիւզ :

Կրիվուա . — Մուհիմ պիր մատատէ հագրդընատա սիղին-
լէ գօնուշմագ իւղրէ , պիր աղ էվվէլ պուրայա կէլմիշ ի-
սիմ . . . Սիղին ամտէթինիզ պէքլէտիյիմ սրրատա , սա-
գաթ պիր իշճի գըզ տախի պիր թագրմ մուխթէլիֆ էշ-
հայը պիր բաքէթ իչինէ թօքլամագ ըա մէչղուլ ընը . . . :

Ֆրանսուատ . — Էվվէ՛թ . . . պիկնյօրըմ . . . պիդիմ Մայ-
նէօ տիր . . . մանէնատ պուլունմագ էհվիյէթլի պիր մախ-
լուգ . . . :

Կրիվուա . — Պանա տատ էօյլէ կէօրիւնատու . Լաքին պա-
գրընըզ նէ՞ վագը օլտու , մատամ . սիղին կէճիքմէքտէ օլ-
տրընըզը կէօրտիւյիւմտէ , չուրատտա պիր տոսթուտա վի-
տրընըզը կէօրտիւյիւմտէ , չուրատտա պիր տոսթուտա վի-
պիթա վէրմէյի գարարըաշոբրոմ . . . Նէբահատանատան
աշաղրյա էնտիմ . . . Սէն-Մէրրի ոզագընա վատըլ օլտում
. . . ա՜հ , մատամ . . . :

Տակոպէր . — Է՛յ , ոռնրա՞ նէ օլտու :

Կրիվուա . — Սօպագ օրթատրնատա պիր գուշէպէվկ
կէօրտիւմ . . . ուէպէպի նէ՞ օլտրընը ռօրտրընըմտա , պիր
պէլէտիյէ չավուշընըն պիր կէնճ գըզը խրտրըզ տէյու
պէլէտիյէ չավուշընըն պիր կէնճ գըզը խրտրըզ տէյու
թէվգիֆ իմմիշ օլտրընը ճէվապէն սէօյլէտիյէր . պիրա ,
քէնոի մալի տէյիլ կիտի կէօրիւնէն պիր թագրմ էշհայը
հալի պիր բաքէթ կէօթիւրիյօրմըշ , խալգըն ադրընատան
պու սէօզիւ իչիթտիյիմտէ , գուշէպէվկէ հագրշտրմ . . .
պիրատէ , խալգ օրթատրնատա , պիր աղ էվվէլ պուրատտա
թէատիւք իմմիշ օլտրընըմ կէնճ գըզը կէ՞օրմէյիմ մի . . . ,

Ֆրանսուատ . — (Պէնգի քիչ կիտի ռօշատագ վէ տէհ-

չէթինաէն էլլէրինի պէրի պէրինէ գաւուշուրբարագ։) Ա՛հ, պիչարէ՛ դըղ... պէտա՛մէթ չօճուգ, պու նէ՛ ֆէլաքէթ տիր պաշըմա կէլմէ։

Տակոպէր. – (Ձեվճէոինէ խիթապէն։) Պու բաքէթ նէ՞ իտի, անլամի պագալըմ։

Ֆրանսուազ. – Նէ՞ օլաճագ, ամօթսուզ. սէնտէն կիզլէյէճէք պիր չէյ ատէյիլ տիր. բարաճա պիր աղ տարըգտա պուլունտուղունտան, իհթիյաճըմըզ օլմայան պիր թագըմ էշեայը էմանէթի սանտըղընա կէօթիւրմէսինի պիգիմ պիչարէ Մայեէօտէն բէճա իթմիշ իտիմ...։

Տակոպէր. – Վէ պուն[illegible] մէյու զանն իթմիշէր, էօյլէ՞ մի. մէրդումէ, ալուհանանըն էն նամուսքեար վէ էն ֆագիլէթլի պիր դըղը օլտըղը հալտէ, խըրսըզ ատյու թէվգիֆ իթմէ՛ք... ամպրուսը բէք ատհզէթլի չէյ։ Լաքին, մսաամ, սիզ իշէ մուտախէլէ իթմէլի խորհիզ... քէնտիսինի թանըմագտա օլտըղընըզը սէօյլէմէլի խորհիզ։

Կրիվուա. – Էվվէ՛թ, մուտախէլէ իթմէյէ ճահտ իթմիմ, մօսիէօ. լաքին էյի՛հ քի սէօզիւմիս սինէէյէն օլմսաը...։ Դալէպէլիք կիլմտիքճէ չօղալմագտա օլտըղընտան, գարտաղ ասքէրլէրի տախի նէթիշտիկէր վէ պիչարէ գըղը թուխմուպ մէրքէզէ կէօթիւրտիլէր։

Ֆրանսուազ. – Ջէվապը էօքսիզ օ գաւար նազիք վէ օ գաւար գօրգագ տըր քի, ատհզէթ վէ քէսէրինտէն էօլէճէք սիր։

Պանշ. – (Հաշարմըղ օլան կէօզլէրինի գըղգարընտա-ղընա ամթի խէրքէք.) Ա՛հ, նա՛ Բագպի... պէտա՛մէթ Մայեէօ... նէ՛ գաւար տա նէզաքէթլի վէ խաթըրշինաս տըր։

Կրիվուա. – Պիչարէ իշուն հիշ պիր մուամէնէթտէ պուլունամտըղըմտան, վուգուի հալտէն սիզի խապէրսար իթմէք իւզրէ գօշուպ պուրայա կէլմիմ... պու թէվգիֆ պիր նանըլըշըգտան իպարէթ օլուպ նագապիլի թաիր

տէյիլ սիր. անճագ, միւմքինի մէրթէպէ չարուգ կիտիպ մէրդումէյի թալէպ իթմէլի սիր...։

Պու սէօզ իւղէրինէ, Տակոպէր տէրհալ շապգասընը ալտը վէ սէրթ պիր թավը ըլա մսաամ Կրիվուայա խիթապէն.

— Էյի ամմա, մսաամ, պու սէօզիւ իպթիտաան սէօյլէմէլի խորհիզ...։ Շիմտի դըղ նէ՞ըէտ սիր.– ատի։

Կրիվուա. – Պիլէմէմ, մօսիէօ. լաքին սօգագտա հէնուզ օ գաւար գալէպէլիք վէ օ գաւար կիւրիւլմիւ վար տըր քի, էկէր տէրհալ սօգագա չըգմագ լուքֆընտա պուլունճագ օյուրտանըզ, նէրէտէ օլտըղընը անլայտիլիրսինիզ...։

Տակոպէր. – (Ղաղաճնագ պիր թավը ըլա.) Լուքֆընտա պուլունմագտա սէ՞օզ մի՛ւ, մսաամ... պէօյլէ ատհզէթլի պիր վագըտտա լուքֆ ֆիլան արանը՞ր մը... կիտիպ արաշտըրմագ պէնիմ վազիֆէմ տիր։ Պիչարէ՛ դըղճըղագ... պիր իսրարըզ կիպի թէվգիֆ իտիլմէ՛ք... ամպրուսը բէք ատհզէթլի հալ։ Պէն չիմտի մահալլէնին բօլիս գօմիսէրի տախրէսինէ վէ նախօտ գարտաղ մէրքէզինէ կիտէր վէ մէրդումէյի պուլուպ կէթիրիր իմ։

Պու սէօզիւ տէր տէմէղ, Տակոպէր ալէլ ացէլէ սըչարը չըգտը։ Ֆրանսուազ իսէ՝ Մայեէօնիւն հալինտէն ազճըգ մուխմէլին օլարագ, օրտտա պուլունտատ քէնտիզաճըգ մուխմէլին օլարագ, օրտտա պուլունտատ քէնտիսինճէ մուճիպի ըզարըտտագ վէ էնտիչէ օլան գէվճինի պու վէսիլէ իլէ խանէտէն նիրագլամըզ օլմասընտան նագի, ձէնագը Հագդա թէշէքքիւր իյլէտի։

Մսաամ Կրիվուա՝ նօգարը չըգմագտան էվվէլ, ֆինօսընը արագտտա պըրագմըզ ըտը. գիրա տէրէօհտէ իմտիլի վազիֆէյի պաշա չըգարմագ իշուն տագըգալար բէք դըյմէթտատ ըտը։ Ամբայ Տիւպուանըն մէրթուպընը ֆըրանսուագա թէշիմ իմտիլի սըրտտա, մանիտատ պիր պա-

դրչա մէրդումէյէ պադար վէ հէր պիր քէլիմէ իզէրին. ոէ մահասաէն թէվազո՞ւ իլէ ոէտի քի .

— Մաաա՛մ, պուրայա կէլմէբլիյիմին ոէպէպի նէ օլ ադըլընը չիմնիյէ դաաար պէյան խաէմէմ խա ոէ , պու մէրդիվան սիպի անաէն խապէրսար խաէճէք տիր . լաքին զիյարէթի վազըֆտան ասլայը քէնտիմի պահմիյար ատա խաէրիմ. դիրա պու. միւնասէպէթլէ՝ պու իլի կիւզել մահմուտպէլլէրլէ ոէ իւլֆէթի բէյատա խաէճէյիմ.

Բօղ վէ Ղանդ պու ոէօղէրի իշիմանիւլէրինոէ , պիւթիւն պիւթիւն թէաճճիւպ դալըպ , պիրի պիրինէ պադըշըլար :

Ֆրանսուաղ թիթրէյէ թիթրէյէ մէրդումը ալար : Պիչարէնին ասն թէրէտտիւտաթընա նայընըղ քէնտի իմքրաֆ բարադընըն թէնպիհամը միւճադիրէ վէ թէհատքնատանէսի դալէպ խաէպկումիշ իտի . մէրդումէ՝ Տակոպէրին հիտաէթ ու դաղատընը ոէր խաթըր իմանքճէ , թիր թիր թիթրէմէքոէ , վէ կէնճ դըշըտա պու գատընա պիրիւքոէ կիմմէլէրինի թէքինի իմմէք իչուն նէ՞ սուրէթ լէ հարէքէթ խաէճէյինի տիւշիւնիւպ սուրմադաա ընը :

Մաաամ կրիվաա Ֆրանսուաղըն պու պադաէքի թէլաշ վէ էնտիշէսինի քէշֆ իտիպ , դալպինի թամմին իմանէք իւզրէ պիր իշարէթ իմտի , վէ մէրդումէ բարադընըն մէրդուապընը օդուապըղ ապրատա , քէնտիտ ոէ Բօղ ըլա միւքեմմէմէյէ կիվրիշիպ ոէտի քի .

— Ադրադանըղտան օլան մաաամ սիպի կէօրմէքլէ ացապա նէ գաաար մէսաւր վէ մէսուա օդացադ ապը , ոէվկիլի մահմուտպէլլէր :

Բօղ . – (Պիր գամ ատհա թէաճճիւպ իտիրէք .) Ադրադամըղտան օլան մաաո՞մ մը :

Կրիվաա . – Էմմէմ , սիդին Բարիսէ մուվասէլէթինիդի խաապը ալմըշ . լաքին ուղուն պիր իտամէլիք աէպէպիյէ հէնուզ նամիզաց պուլընադըղընատան , պու կիւն պիղդամ

քէնտիտի կէլէմէտի , վէ սիդի ալըպ խանէսինէ կէօմիւրմէք իւզրէ պէնի կէօնոէրտի . . . : (Իբի հէմշիրէնին պիրաէն պիրէ ալմ իտի օլադդընըղընը գարդ իտէրէք .) Լաքին , մաաամ Ֆրանսուաղըն մէքմուպընատա ատսի աէօյքին , մաաամ կրիվաա պիր ատամ ըլէմիշ օլադդը վէճհէ , հայըֆ քի քէնտիսինի բէզ ադ կէօրէշմէճէքսինիղ : Պիր ատամտա դաաար նիյէ պուրայա ամոէթմ իտէճէքսինիղ . լաքին , նարընը վէ նա օ պիր կիւն խանէսինոէն ադշարը չըդապպէճէք , վէ մաաամ վէ դէվճէսիյէ ուչուշդա սիդի խանէսինէ կէօմիւրմէք իւզրէ պուրայա կէլէճէք տիր . պիրա սիդէ օ դաաար էչիլիք իմմիշ օլան պու Ֆամիլեասյա պար օլմանըզտան ատէթա մուդատարըպ օլըյօր :

Մաաամ կրիվաանըն պու ասն ոէօղէրի՝ էօքսիդէնը իւղէրինոէ ադիմ պիր թէէսիր հասըլ իյէտի . Տակոպէրին րիղա վէ մուվաֆֆադաթը մանդամ օլմադըղընը Գրիզ-Միշ ասղաղընոաքի խանէչի քամիլէն թէրք իմմէք ըաղըմ կէլսէ խտի , թէրէտտիա խաէճէքթէրք իմմէք ըաղըմ կէլսէ խտի . ըաքին մաաամ կրիվաա պիր ատամէրի թատիի խտի . ըաքին մաաամ կրիվաա պիր ատամ-լըղ պիր վիղիթատան պահա իմմէքտոէ խտի : Պինաէն ատ

Բօզ. – Հապրըրզ, մաամամ։

Կրիվուա. – Ըէք էյի, մաամուազէլլէր. իմոի սիպին իբինճի վալիտէնիզի գուճագլայըզ արզամ սըրա կէլինիզ։

Մաամամ Կրիվուա՝ Տակոպէրին իւմէէ կէլմէսի իմիթիալինի ուիւչինաիւքճէ Թիթրէմէքտէ, վէ ըզալըրապը գալպինի կիուճաէլա իլէ սէմբր իտէպիլմէքտէ իոի։

Բօզ վէ Պլանշ Ֆրանսուազը գուճագլայըզ էօրիւշտիւլէր. Ֆրանսուազ իսէ՝ պիր Թագըմ գալըմլարըն բէնչէի գահրընա Թէսլիմ իմմէքտէ օլտըղը պու իչի պիկիւնահ մանտուդլարը գօլարը արասընտա սըգտըղը սըրաատա, հէր նէ գատար անլէրին սէլամէթի լուէնը իչուն հարէքէթի իմմէքտէ օլտըղընա գանի օմուշ ըսը ըսատա, եինէ կէօզ նաչլարընը գապմի իտէմէտի։

Մաամամ Կրիվուա՝ օրատա գիյատէ աուրմազ Թէհլիքէլի իտուլինի պիւչինէրէք, լամիմ պիր սէտա իլէ.

— Հայտի՛, մաամուազէլլէր, կիտէլիմ, Թանճի իտէլիմ. սապըրզըղըմտան ատօլայը աֆվընըղը սիլէրիմ. լաքին ագրապանըզտան օլան մաամամ նամընա հարէքէթի իտիյօրըմ. – տէտի։

Իչի դըղդաբընտաչ՝ Տակոպէրին զէվճէսինի քէմալը մուհապպէթլէ էօրտիւքտէն սոնրա, օտատան տըշարը չըգտըլար, վէ էլ էլէ վէրմիչ օլտըգլարը հալտէ, մաամամ Կրիվուանընն ատպասը սըրա նէրտիւպանտան աչաղը էնտիլէր. Բատա-ժուա իսէ՝ գըզլարըն իսապէրի օլմազ սըղը, իհթիրազքեարանէ պիր ուսրէթտէ անլէրէ բէֆազաթ իմմէքտէ իտի. դիրա, պու զէքեավէթլի հայլանն՝ Տակոպէրին զայազապէթի էնթաբընտա գըզլարտան պիր տաղըգա այրըլմազ ըսը։

Մաամամ տը Սէն-Տիզիէնին մահրէմի էտատը՝ պէս պէլլի իհթիյաճա տահա գիյատէ բիայէթ իմմիչ օլմազ իչուն, արապաճըսընա՝ Գրիչ-Միչ ազգաղընտան պիր ազուազատա, քիւչիք Գլուաթր մէյտանընտա կիտիպ պէքլէմէնի էմր իմմիչ իտի։ Պիր գաչ սանիյէ զարֆընտա, էօքսիւզլէր իլէ բէհպէրլէրի արապանըն եանընա վարըլ օլտըլար։

Արապաճը մաամամ Կրիվուայը կէօրտիւքտէ, արապա գաբուսընը աչարագ տէտի քի.

— Ա՜հ, հէմշէհրի գատըն, տարըլմայընըզ ամմա, չուուզուն Թիյլիւ ֆինօնըզ բէք ազրն վէ բէք իմթիազաճըզ շէյ իմիչ. արապանըն իչինէ գօյտըղընըզտան պէրու, եանղընա Թուխուրմըշճասընա, պաղըրըպ տուրըյօր վէ զանն իտէրսին քի հէր շէյի բարչալամագ իմքէյօր։

Ֆիլվագը, մօսիէօ՝ եալընըզ գալմազտան իօչանմատըղընտան, ածը ածը ինչէմէքտէ իտի։

Մաամամ Կրիվուա. – Սո՛ւս, Մօսիէօ, սո՛ւս, իչքէ

կէլամ. – ոէմիքաէն ոօնրա, իքի հէմշիրէյէ ոէօնէրէք. – Լաթիֆէն իչէրի կիրինիլ, մաամուոպէլլէր. – ոէյու Թ-լամէ իմ ոի:

Բօզ վէ Պանչ արոպայա կիրմիլեր:

Մաոամ Կրիվուա՝ արոպայա կիրմէզոէն էվվել, Սէնթ-Մարի մանոամբըրնա կիոիլէճէյինի Թոմաշ ոէոա իլէ արոպաճըյա ոէօյլէոի վէ իլամէյէն ոամիր պազը Թալիմամի իմա իչյէոի. պու էոնոաոէ, էօքոիուղէրին ոբոպայա կիրոիքըլէրի պէման զամէն պիր ոէֆնա մըրրըոանմըշ օլան ֆինօ քէօրէյի՝ Լինէ չիոաոէմէյէ Համլամա-զա պաշլաոը...:

Պու ամամէնին ոէպէպի բէք ոաոէ իոի. Բապա-ժուա՝ օ վագթա գաոար հիչ քիմսէոէն կէօրիւմէքոիղին զըղ-լարըն արզասընաոն կէլմիշ օլոըզը ճինէմէյէ, պիր ոբյ-բայըշոա արոպանըն իչինէ ամամաոը: Ֆինօ քէօրէյի իսէ՝ Բապա-ժուանըն չու Հայոաքէմի քիւոմ ոհանէոինոէն հիոա-ոէմլէննէրէք, վէ միւթաոր օլան իհմալիյամի քաարլըղընը ոա ունուոաոագ, հիոաոէմ վէ իաապաոէմ ոահզ ոաոբյյա, իւ-զէրինէ պըչաոաը վէ Հայմանըն պուրնընը էօյլէ պիր ըոըրոը քի, Միպէրիանըն ճէոուր քէօրէյի՝ հըոա իմոիկի ոճըոան գուոուրոագ, Մօսիէօնիւն իւզէրինէ ամամաոըղը կիպի պօղազընոան գավրոաոը, վէ ոիչլէրի արոաոընոա իքի ոէ-ֆնա ոբզ ոարագ պօղոը պըրոագոը. պոունըն իւզէրինէ, չիշ-մանըղըղը ոէպէպիյլէ զամէն նէֆէոի գրոըլմըշ օլան ֆինօ քէօրէյի պօղուգ պիր Լինիլմի ոաոը վէրիպ՝ հէր չէյ իսի-մամ պուլոու: Պունըաըրն քնոաֆիֆէոի ոէ՝ նագմագ իչուն յաղըմ կէլէն միւոաոէմ գաոար ոիւրէմմիշ իոի. չունքի, Բօզ վէ Պանչ՝ ոիւչոըրը ոէհղէմ օլոըոագ, իքի ոէֆնա «Բապա՛-ժուա, պուրոյա՛ կէլ.» ոէյու Հայգըրմագա ան-ճագ վագթ պուլապիլմիչլէր իոի:

Մաոամ Կրիվուա պու կիւրիւլմիյիւ իչիմոիքոէ, ոէոանըն կէլոիկի թ ոարաֆնա ոէօնէրէք ոէոի քի.

— Ամա՛ն, Լա՛ Բապպի... պու աղղըն քէօրէք պու-բայա՛ տա մը կէլմիշ... Մօսիէօյիս բարալայաճագ...: Շու-նը շուրաոան ոէֆ՛ իոիմիզ, մաամուոպէլլէր... ոբշարը գովըրըզ... պէրաոէր կէօմիւրւէք միւմքինոիզ ոիր...:

Մաոամ Կրիվուանըն ֆինօոա՝ արոպանըն օմուրմա-զա մոհոաուս օլան ոէոլէրինոէն պիրի ալթընոա ճանոըզ օլարագ ոէրիիոզ գալմըշ ըոը. գըզլագ իսէ՝ Բապա-ժուա-նըն իրմիքնոա իմոիկի ճինայէթոէն հէնուզ պի իաապէր պուլունոըզլարընոան, վէ անը պէրաոէր կէօմիւրւէք միւնոաոիպ օլմայաճագընը տա հըոա իմոիկլէրինոէն, ա-յագլարընըն ուճույա հայվանը իաոֆիֆճէ նիմոիկլէր վէ զագագնաք պիր թոավը ըոը.

— Աչագըյա էն, Բապա-ժուա՛, չարուգ էվէ կիմ.– ոէյու Հայգըրմագա:

Սաոըգ Հայվան էվվէլա իմոաաթ իմոէք իսմէթէյօրմըշ կիպի, միւ-քէոաէրանէ վէ նիյագբնոարանէ պիր նագարըա էօքոիուղէ-րին նիւգիւնէ պագոը: Լաքին Պանչ՝ ոէրիմ պիր թոավը ը-րին նիւգիւնէ պագոը: Լաքին Պանչ՝ ոէրիմ պիր թոավը ը-զա ոըշարը չըգմագ էմրինի թէքրարլայընճա, Բապա-ժուա՝ պէյգի Մօսիէօ Հագգընոա ոիւրիւշմանէ մուամէ-լէոէ պուլունմըշ օլոըզընը հըոա իյէ, գույրըզընը ոաա-րագ աչագըյա էնոի:

Մաոամ Կրիվուա, պու մահալլէոէն պիրի ան էվվել նիրագլանմագը արզու իմոիքոէ օլոըզընոան, ալել ոճէ-լէ արոպայա կիրոի. արոպաճը գաբույը գաբոաոը վէ օ-թուրաճագը նէրէ չըգոը: Ձրոպա քէմալը ոիւրոաֆյա նօ-լա չըգոըզը պըրոաոա, մաոամ Կրիվուա ոախի՝ իմոիմալ քի Տակոպէր գարշըլարընա չըգարոաա զըզլարը արոպա-ոա կէօրիւր գօրգուոըյյա, բէրոաէլէրի էնոիրոի:

Իմոիմիոագը հէր հալոէ յաղըմ օյան իչպու թէոաա-պիրի իմոիրագքնարանէոէն ոօնրա, ճան ու կէօնիւլոէն

ակվմէքառէ օլաղղը Մօսիէօ Ֆիլբլինէ կէլաի. էվվէթ, մառամ Կրիվուա՝ պու ադղըն քէօբէյի, խառպառէթի թաղիաթի էրպապըներն հայվանաթի հադդընաա կէօսթէրուիքլէրի մուհապպէթի չէռիառէ իլէ ակվմէքառէ իսի. զիրա պու կիսպի էշնաա՝ քէնռի Տէմճինալէրի հադդընաա հրա իթմէյէ մէճպուր օլաղգլարը րիդդաթ ու մուհապպէթի զռնն իառէրսին քի բևռմիլէն հայվանլարա հասր իառէրլէր, խուլասաի քէլամ, մառամ Կրիվուա՝ պէլրի ռէ քէնռի թաղիաթ ըլլա անըն թաղիաթը արսաբնաա խաֆի պիր միչապէհէթ պուլընաղը իչուն, պու ադղըն, ալչագ վէ պէռխույ քէօբէյի մէճնունանէ պիր մուհապպէթլէ ակվմէքառէ իսի. պու մուհապպէթի մէճնունանէ իսէ՝ ալթը սէնէռէն պէրու իթթիռաա իթմէքառէ օլուպ, Մօսիէօնիւն կաչը իէրլէկռիքճէ, զռնն իառէրսին քի արթմագաա ըռը։

Զահիրէն միւնասէպէթսիզ վէ չօճուդճա կիսպի կէօբիւնէն պու հադդըդամաան գաառէն պահռ իսիյօրըզ. չունքի չօդ քէրրէ էն ճիւդի սէպէպլէրառէն վէխիմ նէթիճէլէր հասրլ օլաղղը կէօրիւլմիչ սիւր. վէ մառամ Կրիվուանըն՝ քէօբէյի հադդընաագի րիդդաթ ու մուհապէթինին սէրէճէսինի թարիֆ իթմէքառէն մագսաադըզ, մէրգումէնին՝ ֆինօսընըն կէպէրմիչ օլաղղընը իչիթմիքառէ տիչար օլաճադը մէյուսիյէթ, հիառէթ ու զաղապըն սէրէճէսինի անլաթմագ սրը. էօյլէ պիր եէս ու հիառէթ քի նէթիճէսի էօքսիւղլէրէ ասգունադիլիր իռի։

Ընռապա պիր զաչ առնիյէառէն պէրու քէմալը սիւրաթլա իլէրլիլէ յօրռու. մառամ Կրիվուա՝ արապանըն էօն թաբռիքնաա օթուրմըշ օլաղղը հալառ, Մօսիէօյիւ չաղրռը։

Մօսիէօնիւն՝ ճէվապ վէրմէմէք իչուն մուհիմ սէպէպլէրի վռը ըռը։

Մառամ Կրիվուա՝ ֆինօնըն քէնռի առվէթինէ իճապէթ իթմէսիյինի կէօրիւնճէ, թալթիֆքեառանէ պիր սէռա իլէ.

— Էյ անլաչըլըը... թէրս քէօբէք... ասղուդ մուռամէլէ իսթէմէդ... օ մուբռաը քէօբէք արապայա կիրռի իսէ, գապահռի պէնռէ՞ մի սիր, մառամաուապէլլէր...։ Հայռի՛... ևռնըմա կէլ... առնիպէնին էլինի էօռ ռէ պառըչալըմ... գալըն գաֆիալը. – ռէռի։

Մօսիէօ թաարաֆքնառն այնը սիւքիւթ վազը օլռու։ Րօզ վէ Պլանշ իռէ ըղռըրռաղը գալպլէ պիրի պիրինէ պագըմադա պաչլառըլըը. պիչարէլէր՝ Բապա ժուանըն առգըդ վահչիյանէ պիր թաղիաթա մանիք օլռըղքնը պիլլիրլէր իռի իռէ ռէ, վուգուը հալառէն հէնուղ խապէրռառ ռէյիլլէր իռի։

Մառամ Կրիվուա՝ քէնռի թալթիֆքեառանէ սէօպլէբինէ գարշը, Մօսիէօնիւն մուգաապէլէ կէօսթէրմէռիյինէն ռօլայը հէմ միւթէհայիր վէ հէմ ռէ մուգառըրզաղ օլաբաղ, կիպլէնմիչ զռնն իթթիֆի սէռա ալթքնաան անը ալմադ իւղրէ աչաղըյա էյիլռի. օրաաա հայվանըն պիր այաղը էլինէ իլիչիպ, առապռըզճասրնա քէնռիթինէ չէքռի, վէ ևառը լաթիֆէկիւյանէ վէ ևառը հիառէթքեառանէ պիր սուբէթառէ.

— Հայռի՛, գալգ պագալըմ, ալչագ մուբռաը... չու մէքրուհ թապիլիաթընը պու սէվկիլի մառմուապէլլէրէ՞ առ մի անլաթաճագաբն. – ռէռի։

Պու սէօվիւ սէօյլէմիքառէն ռօնրա, հայվանըն հարէքեաթքնառագի կէվշէքլիքառէն ռօլայը գիյառէսիյլէ միւթէքաթքնառագի կէվշէքլիքառէն ռօլայը գիյառէսիյլէ միւթէքաճճիպ օլաբաղ, օլռըղը եէբռէն գալռըրռը. լաբին ռիղէրի իւգէրինէ գօյուպ առ, անը հարէքէթսիզ վէ ճանըէրի իւգէրինէ գօյուպ առ, անը հարէքէթսիզ վէ ճանըռըղ պիր հալառ կէօրիւնճէ, առհչէթի առբէճէի նիհայէյէ վաթռը, վէ նէ ևառաճաղընը չաչըրըպ գալռըրաղ.

— Տառլա սրը, առմլա՛... պիչարէ հայվանըմ բէք չօգ եէր իռի... պու պէլա պիր կիւն առյիլ իռէ պիր կիւն պաչընա կէլէճէյի պէռիհի իռի. – ռէռի։

Պառէհու աճէլէթն ռրգասրնա առնէրէք վէ արապա-

ճրնըն քէնամ սէսինի իչխասէմէյէճէյինի սիւչիւնմէյէրէք. «Ա՛րապաճը, արապաճը, տուր... տուր» տէյու հայդըրը իսէ տէ, արապաճըներն քէնամ սէսինի իչխմէտիյինի կէօրիւնճէ, պէլքի պայըլմըշ որը զանը իլէ, հայվանըն պաշընը հօգարը գալարդըրը վէ գանըլարա միւլքմ. մա՝ օլան պէշ ալմը տէրին տիշ հարէէրդինի կէօրէրէք, ֆինճանուն թէէսիւֆէ չայան օլան թէէլէֆինին ասըլ սէպէպինի անլատը. իմոն պիրտէն պիրէ տիւչարը քէտէր վէ մէյուսիյէէմ օլարագ. «Էօլմի՛շտիւր... էօլմի՛շ... վիճուտ սօղումըշ... ա՛հ, հա՛ Բապան.» տէյու պաղըրդտան սօնրա, աղլամագա պաշլատը։

Էրպապը շէրր ու խապասէթին կէօզ հաշլարը գօրդունճ վէ մէնհուս սբր...։ Ֆէննա պիր ատէմ իէք զիյատ ըզարըպագ չէքմէմիքճէ՝ աղլամագ վէ ոնըն քէտէր ու ըզարըպագը՝ գալդինի բահամէլոնարըպաճագ վէ հուշաթաճագ եէրտէ, թէհլիքէլի պիր զաղապա ալէվլէնտիրիր, իշթէ պու գապիլտէն օլարագ, Մօսիէօնիւն ահիպէսի տախի՝ ադիմ պիր քէտէրէ տիւշար օլտըգտան սօնրա, քէօբէյինին թէէլէֆինէ պիլա իսթիյար սէպէպ օլմուշ օ. լան իչի կէնճ զըզլարա գարշը հիտաէթ ու ատավէթ հըսս իթմէյէ պաշլատը. էվվէ՛թ, շիտաէթլի պիր զաղապ, վէ տէհշէթլի պիր ատավէթ մատամ կրիվուանըն գալդինի ալէվլէնտիրտի. համթա պու քին ու զարագ, վէրգումէնին աէրթ չէհրէտինատ էօյլէ պիր նագշ օլունտը քի, Բօզ վէ Պլանշ անըն զըպ զըրմըզը քէտիլմիշ օլան չէհրէտինատէն տիւշարը տէհշէթ օլուպ գալարդար։ Մատամ կրիվուա իսէ, զազուպանէ պիր պագըշ վէ հէյէճանըը պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Ֆինճանու սիդին քէօբէյինիզ էօլտիւրտիւ։

Բօզ.— Ա՛ֆիվ իսէբտինիզ, մատամ, պիզէ տարըլմայընըզ, պիզ պէօյլէ պիր չէյին վուգուրնը իսթմէ՛ր մի իտիք։

Պլանշ.— (Գօրգագ պիր սէտա իլէ.) Իպթիտա սիզին քէօբէյինիզ Բապա-ժուայը ըսըրտը։

Էօբսիզլէրին լէհճէօինատ բէյտա օլան ատարը տէհշէթի ու հէյէճան մատամ Կրիվուայա ֆէննա թէէսիր իլէյիպ, իհթիյաթա մուզայիր օլան հիտաէթինին ֆէննա նէթթիճէլեր հասրլ իսէպիլէճէյինի անլատը. պինաէն ալէյհ՝ մարեշալ Սիմոնըն գըզլարընա հիչ պիր չիւպհէ վէրմէմէք վէ քէնամ հըսսը ինթիգամճույանէօինի իլերիսէ թէօրին իմմէք իւզրէ, քինտիինի զապթէ մէճպուր օլտու։ Մա հազա՝ հիտաէթ ու զաղապը պիրտէն պիրէ կէչմիշ զանն օլընմամագ իչուն, գըզլարըն եվուդինէ պիր գաչ տագըգտա տահա տիք տիք պաղտըգտան սօնրա, հիտաէթի ազար ազար եումշամըշ վէ եէրինէ ածը պիր քէտէր գամ օլմըշ կիպի կէօրիւնտու. Նիհայէթ եվուդինիւ էլէէրի իչինէ ալարագ, ուգուն պիր ահ չէքտիքտէն սօնրա, հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամագա պաշլատը։

Բօզ՝ մէրգումէնին աղլատըղընը կէօրիւնճէ, ֆէվգ էլ զայէ միւթէէսիր օլարագ, եավաշ սէտա իլէ.

— Չէվալը գատըն, պագ նատըլ ածը ածը աղլայօր... պիզ Բապա-ժուայը նէ գատար սէվէրսէք, օ տա օ գատար ֆինօսըընը սէվէրմիշ.— տէտի։

Պլանշ.— Է՛յվահ... հադգըն վար, Բօզ, իհթիյար ժօվիալըմըզ էօլտիւյու զէման պիզ տէ պէօյլէ աղլատըգ։

Մատամ Կրիվուա պիր գաչ տագըգա սօնրա պաշընը հօգարը գալատըրըպ, կէօզլէրինի սիլտի, վէ հէյէճանըը վէ ֆագաթի մուշֆիգանէ պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Պէննի մադուր թուվըննըզ, մատամ ազէլլէր... հիտաէթիմի վէ տահա տօղրուտը գալպիմտէքի քէտէր ու ըզարըպագը պիրտէն պիրէ զապթ իտէմէտիմ... զիրա պու պիրչարէ հայվանը բէք զիյատ սէվէր իտիմ... քէնտիտի տէ աղլը սէնէտէն պէրու պէնտէն պիր ան այրըլմամըշըրը։

Ծօղ. – Պու ֆէլաքէթի ադիմէաէն ռօլայը պիղ աէ թէէռսուֆ խաէրիղ, մառամ. թէէռսուֆ վէ քէաէրիմիղին պաշլըճա ռէպէռի աէ չու տըը քի պու վազըա դառիլ թառմիր աէյիլ տիր...:

Պլանշ. – Պիղի Սիպէրիատան կէթիրմիշ օլան խոթիյար պարկիր էօտիւյու ղէտան, պիղ աէ սիղին կիպի մութէռսիր օլտըղըմըզը վէ պիղ աէ հէօնքիւր հէօնքիւր ազլատըղըմըզը պիրազ էվվէլ գըղ գարընտաշըմա ռէօյլէմէքտէ խոմ:

Կրիվուա. – Ռէվկիլի մառմուազէլէրիմ... արթըգ պու վազըայը պէր թառաֆ խաէլիմ... օլան օլաու... դառահաթ պէնառէ տիր... քէօրէյի պէրազէր կէթիրմէմէլի խոմ...: Լաբին պէնառէն այրըլըճա, օ դառար մահղուն օլուրաը քի, թարաֆ խաէմէմ... պու կիպի կէվշէքլիքլէր անլաշըլմազ շէյլէր աէյիլ տիր... պիր ինսան խայրխահ պիր դալաչ մալիք օլտըդաա, ինսանլարա մէրհամէթ իթթիյի կիպի, հայվանլարը տահի աճըը...: Պինաէն ալէյհ, հիսաէթ ու ղազազըմտան ռօլայը աֆվէնըդա մազհար օլմազ իչուն հըսսիյաթը դալդինիղ միւրաճաաթ խաէրիմ:

Պլանշ. – Լաբին պիղ պու տիւշինճէլէրի արթըգ պէրթառաֆ իթթահիք, մառամ... պիղիմ թէէսսուֆիւմիւզ պիղ պէօյլէ մէյուս վէ միւքէտտէր կէօրմէքտէն նէշէթ խոմյօր:

Կրիվուա. – Պու տա կէշէր, մառմուազէլէր, պու տա կէշէր. ազրատանըզտան օլան մառամըն պիղ կէօրմէյէ հըսս խաէճէյի մէսէլրիթթ վէ պէշաշէթ պէնի ադաճըգ միւթէաէլլի խոմյօր. պիշարէ՝ աճապա նէ՞ դառար պահթիյար օլաճագ տըը... պիղ բէք զիյատէ նազարրուպա վէ աէվվիլմէյէ շայէսթէ մահզուզլար սընըզ. պունտան մառտա, պիրի պիրինիզ դարիպ առըթթառ միշաթհէթինիզ պիր դաթ տահա ճալիպի հայրէթ տիր:

Ծօղ. – Պիղի բէք զիյատէ տաֆվէքթի դալպէճ մուհաքէմէ խոմյօրսընըզ, մառամ:

Կրիվուա. – Խա՛յր, էօյլէսի աէյիլ. պիղ սըֆթաթճա պիրի պիրինիզէ պէնզէմէյինիզ կիպի, շիւպհէսիզ թառաֆ վէ տահազաճա տահի եէքտահիկէրինիզէ միւշաթիհ օլինիզ:

Ծօղ. – Օրասը բէք տատէ տիր, մառամ. տօղատըղըմըզ կիւնտէն պէրու, նէ՛ կիւնտիւզ վէ նէ՛ տէ կիճէ պիրի պիրիտիզտէն այրըլմամըշ օլտըղըմըզտան, թահազըմըզ տահի պիրիթպիրինէ միւշաթիհ օլմաը թառիխ տիր:

Կրիվուա. – Ամին՛ մի աէօյլէյօրսընըզ, մառմուազէլէր... պիրի պիրինիզտէն պիր տաղըդա պիլէ այրըլմամըշ մը սընըզ:

Ծօղ. – Խա՛յր, մառամ. պիր տաղըդա պիլէ այրըլմամըշսընըզ:

Պու աէօզիւ աէր տէմէզ, իչի էօքսիւզ դըղդըրընտաշ պիրի պիրինէն էլինի սըզարագ, թարիֆի նազառիլ պիր թէպէսսիւմ թէաթի իթթիլէր:

Կրիվուա. – Լէկէր պիրի պիրինիզտէն այրըլմըշ օլտա խոմնիզ, աճապա նէ՞ դառար պէտաթհի վէ մէյուս օլաճագտընըզ:

Ծօղ. – (Կիւլիւմսէյէրէք.) Օ՛հ, միւմքինթիղ տիր, մառամ:

Կրիվուա. – Նա՞սըլ... միւմքինա՞ղ մի:

Ծօղ. – Պիղի այրըմազա քիմի՞ն գալպի տայանըը:

Կրիվուա. – Շիւպհէսիզ, աէվկիլի մառմուազէլէր, սիղի պիրի պիրինիզտէն այրըմագ իչուն բէք եիւրէքսիղ վէ բէք զալըմ օլմագ լազըմ տըը:

Պլանշ. – (Ֆէզալիք կիւլիւմսէյէրէք.) Օ՛հ, մառամ, էն զալըմ վէ էն եիւրէքսիղ առէմլէր պիլէ, պիղի այրըմազա մուզթէտիր օլամազլար:

Կրիվուա. – Բէք էյի, միճի միճի մառմուազէլէր, ֆագաթ նէ՞ իչուն, սէպէպ...:

Գևանչ. – Ջիրա պէօյլէ պիր հարէքէթ պիղի ֆէվգ էլ աատ քէաէրլէնմիրիր։

Ռօզ. – Աատէթա մէմլէքէթիդի պատի օլուր։

Կրիվուա. – Պիչարէ՛ չօճուգլար...։

Գևանչ. – Պունատան իւչ այ մուգաատէմ պիղի հապսխանէյէ. գայէթ ատրի պիր չէհրէյէ մալիք օլան հապսխանէ միւտիրի՝ պիղի կէօրմիւյինատ ատմ քի. «Ու չօճուգլարը պիրի պիրլինատէն այրըլմադ, անչէրին էճէլինէ սէպէպ օլմագ տէմէք տիր...»։ Պինաէն ալէյհ՝ պիրի պիրլիվիզէն պիր տագըգա այրըլմատըգ. վէ պիր ինսան հապսխանէատ նէ գատար մէսուա օլապիլիրսէ, պիղ տէ քէնատիդի օ գատար մէսուա վէ պահթէյար պուլմըգ։

Կրիվուա. – Ու հալ՝ պիղին ֆէվգ էլ աատ չէֆգաթը գալպինիղէ, վէ պիրլիքատ գալմագլա հըսս իտէճէյինիղ պահթէյարլըղը թագտիր իտէն ատէմլէրին մէրհաւէթ ու համիյէթինէ տէլալէթ իտեր։

Ու արալըգ արապա տուբուս։ Ա.րապաճընին «Գաբույու լութֆէն աչընըգ» տէյու հայգըրտըղը իչիտիլտի։

Մատամ Կրիվուա ֆէվգ էլ ատէ մէսէրլէմէյէ տէտի քի.

— Ա՛հ, իչթէ ապրապանըղտան օլան մատամընին խատնէսինէ վատըլ օլուպ։

Գաբունըն իչի գանատը պիրտէն աչըլտը, վէ արապա գումլա տէօչէլի պիր համլիյէ տախիլ օլուս։ Մատամ Կրիվուա՝ արապա բէրտէլէրինատէն պիրինի նօգտրը գալտըրտագ, նիւքսէք պիր տիվարտա պէօլինմիւչ վատի՝ պիր համլի կէօրինատիս. պու համլինին օրթա եէրինատէ՝ չահնիչին չէքինատ վէ ալչըտան տիրէքլէրէյէ թուխթատըրըմընչ պիր նէվ՝ հայեաթի (գաւխի) մէվճուտ օլուպ, պու հայեաթըն ալթընտա տախի քիւչիւք պիր գաբու վար ընը։ Տիվարըն էօթէ թտարաֆընտա, նօնտա թտաչընտան մտտուլ գայէթ միւքէլլէֆ պիր պինանըն թէբէխխյէ ճէպհէսի կէօ-

րիւմէքատ իտի. պու պինա՝ Պրիզ–Միշ սօգաղընատքի խանէյէ նիսպէթլէ, պիր սորայա պէնդէմէքատ իտի. իմատի, Գևանչ՝ սաֆտիլանէ պիր հայրէթլէ մատամ Կրիվուայա տէտիքի.

— Եա՛ Բաապի, պու նէ կիւզէլ իգամէթկեահ, մատամ։

Կրիվուա. – Տահա պու պիր չէյ տէյիլ. չիմտի իչէրիսինի կէօրէճէքսինիղ... իչէրիսի պիւս պիւթիւն պաշգա տըր։

Ա.րապաճը գաբույը աչտը. լաքին, դէքսամէթինէ պիր տէվիլի ալէնի օլմագ իւզրէ արապանըն արգատը սըրտ կէլմիշ օլան Բապա-ժուայը կէօրտիւքլէրինատէ, մատամ Կրիվուանըն հիատէթի ու զաղատը վէ իքի հէմչիրէնին տէ հայրէթի ու թէճաճիւպի մէրհէպէնի գայէյէ վարտը. ճէսուր վէ սատըգ հայվան՝ գուշագլարընը տիքմիշ վէ գույրուգընը սալամագտա պուլունմըշ օլտըղը հալատէ, գանն իտէրսին քի ճինայէթի վագըտտընը ունութմագ վէ սատագատթը քամիլէսինատէն տօլայը մէտհիյէլէր իչթիմէյէ պէգլէմէքատ պուլսունմըշ ընը։

Մատամ Կրիվուանըն պիւթիւն քէտէր վէ էնսիչէլէրի թէճէտտիւտ իթմիշ օլտըղընտան. – Պո՞ւ նէ, պու մէքրուհ քէօրէք արապանըն արգատընտա՞ն մը կէլմիշ. – տէյու հայգըրտը։

Ա.րապաճը. – Տօղրուսը բէք ճէսուր հայվան, հէմչէհրի գատըն. պարկիրլէրիմտէն պիր սատմ կէլի գալմատը. գալիպա եիւրիւմէյէ բէք զիյատէ ալըղտան օլմալը... կէօզիս բէք պիր հայվան սընը... իքի սաէմէ գարշը գօյապիլիր... պագընըգ նէ գուվվէթլի կէօքսիս վար։

Կէպէրմիշ օլան Մօսիէօնիւն սահիպէսի՝ արապաճընըն Բապա-ժուա հագգընատքի մէտհիյէլէրինատէն պիր գաթ սահա հիատէթլէնէրէք էօքսիգլէրէ տէօնիւպ.

— Սիզի չիմտի ապրապանըղտան օլան մատամընին նէզ-

տինե կէօմիւրճէքլէր . . . լաքին պիր տաղըդա գառար ատապատա պէքլէյինիզ . – ատի :

Մատամ Կրիվատա քէմալը սիւրտիւլա քիչիւք հայ. հաթա (գաւիմ) տօղրու իլերիլէյիսպ Չանը Չալալը : Բահ. պէ գըյաֆէթինտէ պիր գառըն գարուլը աչըլ վէ մա. տամ Կրիվատանըն էօնիւնտէ իհթիրամքնարանէ պիր թէ. վաղու իլէ էյիլսի . մատամ Կրիվատա մէրդուժէյ տէ. տի քի :

— Իչիմէ գըզլարը կէթիրտիմ : Մ. արթայ տ'Էկրինեի իլէ բրէնտօ որ Սէն-Տիդիէնին էվամիրի մուճթահինճէ , տէ. բագատ պիրի պիրինտէն այըրմադ վէ պիրէր խալվէթխա. նէտէ հապս իհմէք լազըմ որը . . . Իչխանէօր մըտրնըզ, հէմչիրէճիյիմ , հէր տիւրլիւ իհթիյաճատան արի օլարագ պիրէր խալվէթխանէտէ վէ Ռիշելիէ-ին-հոթ-րը-րա մախսուս օլան ուտուլ իւզրէ հապս իհմէքլի տիր :

Բահթպէ . – (Թէվազու' իտէրէք .) Շիմտի կիտիպ վա. լիտէմիզէ (մանատթըր պաշ բահիպէտինէ) քէյֆիկէյֆի պիլտիրիրիմ վէ էմրինիզ իճրա օլունուր :

Գէտապահի էօքսիւզէր՝ Բապա-Ժուանըն իպրաղ հի. տիկի չու ատատագահ վէ գէքճումէթտէն օ գառար միւ. թէէսսիր օլմուչլար ըտը քի , պիչարէ հայվանը կիզլիճէ օխշայըգ Թաղթիֆ իհմէքտէ իտիլէր . պու սըրատա , մա. տամ Կրիվատա եանլարընա եազըշըգ տէտի քի .

— Լուքիֆէն կէլիր միսինիզ , տէվկիլ մատմուազէլէ. րիմ . սիզլ ազրատանըգտան օլան մատամըն նէզտինէ կէօ. հիւրճէքլէր . . . պէն տէ եարըմ սաահա գառար սի. զի կէլիպ ալըրըմ . . . պագատան ա՛ , արապաճը , չու քէօ. բէյի էյիճէ հազըրլէր :

Բօզ վէ Պլանշ՝ արապատան էնտիքլէրի սըրատա զի. հինէլէրի Բապա-Ժուա իլէ մէչղուլ օլարագնատան , քիչիք գաւու արգադընատա նըսֆէն կիզլէնմիչ պուլունան վէ բա. հինպէլէր իչուն կէհիրիչէն էչեայը ախզէ մէմուր օլան գա.

բուճը գառընը կէօրէմէտիլէր . Հահթա էօքսիւզէր, րէհ. պէրլէրինին բահիպէ գըյաֆէթինտէ օլարագնը՝ էլլէրին. ատն թուհուտ գարու Նչխյինի կէչիրտիքտէն վէ գարու թէէրար գորանտըգտան ոճրա , ֆարդ իտէպիլտիլէր :

Մատամ Կրիվատա՝ էօքսիւզէրին մանատթըտա գա. բատըմընշ օլարագլարընա գանի՛ օլունճա , հավիտէն սը. չարը չըգմասընը վէ տրչարըրի գարու էօնիւնտէ քէնտի. սինի պէքլէմէսինի արապաճըյա էմր իլլէտի : Արապաճը տէրհալ պու էմրէ իհտատի կէօսթէրտի :

Բապա-Ժուա՝ Բօզ վէ Պլանշըն քիչիք գարուտան ի. չէրի կիրտիքլէրինի կէօրիւր կէօրմէզ , օ թարաֆա տօղրու ատյիրմատ : Մատամ Կրիվատա՝ հավլինին գարուճըտը օլան իրի եարը վէ գուվվէթլի ատէմէ տէտի քի .

— Նիգոլա՛, էկէր հայեահի ալթընատա չէօմէլմիշ եահ. մընշ օլան շու պէօյուք քէօրէյի կէօղուժուն էօնիւնտէ կէպէրթէճէք օլուրսան , սանա օն ֆրանգ պախչէվան . . . :

Նիգոլա՝ Բապա-Ժուանըն սըրթընըն կէնիշկինի վէ պօյ վէ էնատընը նազարը թէֆթիշտէն կէչիրտիքտէն ոճրա , պաչընը սալլայարագ .

— Ալլահ պէրատընը վէրսին , պու նէ՛ հէյատթ պէ. պէօյլէ իրի եարը պիր քէօրէյի կէպէրթմէք՝ դանն օլուն. տրղը գառար գօլայ տէյիլ տիր , մատամ :

Կրիվատա . – Նիկիրմի ֆրանգ վէրիրիմ . . . լաքին չու. բատա . . . կէօղիւմիւն էօնիւնտէ կէպէրթմէլի . . . նաչընը կէօրմէլիյիմ . . . :

Նիգոլա . – Օ հալտէ պիր թիւֆէնք լազըմ տրը . . . ֆագաթի պէնիմ պիր տէմիր վարիօղատան պաչգա պիր շէ. յիմ եօգ տրը :

Կրիվատա . – Օ տա քնաֆի տիր . . . պիր մուրուչատա կէպէրթէպիլիրսին :

Նիգոլա . – Նիհայէթ , մատամ . . . պիր քէրըչ լէճճ-

րուպէսինի իտէպլիրիզ... լաբին մուվաֆֆագ օլապիլէճէյիմէ ոգլըմ քէամէ յօր...

Գու սէօզիս սէօյլէսիբսէն սօնրա, Նիգոլա՝ ասմիր վարեօզընը կէթիրմէյէ կիմսի։ Մաասամ Կրիվուա իսէ քէնտի քէնտինէ. «Օ՜հ, էկէր գուվվէթիմ օլսա իսի, պիր համլասա թուֆէուզ բարչալար իսիմ» տէմէքտէ իսի։

Գաբուճը պիր ազ սօնրա սիլահըլա պէրապեր ավտէթի իմսի, վէ հավաշ հավաշ հայուանի ալմընսա չէօմժէլի համմըշ օլան Բապա-Ժուայա նազըշըը, վէ սոլ էլինէ սիպինէ վուրարագ վէ սաղ էլինէ սէ արդասընսա սաղըամըշ օլըրզը վարեօզը թուֆարագ.

— Կէլ, օղլում, կէլ... հանըմսա կէլ, կիւղել քէօրէյիմ. — տէյիսէ, Բապա-Ժուայը աբանըզա կէմիրմէք իսթէմէսի։

Բապա-Ժուա այադա զալգըպ, սըզդամըշճա Նիգոլայա պազար. պաաէհու, գաբուճընըն պիր սուի նիյէթի պուլընաբզընը մէրգումըն հարէքէտի ընսան քէչի իսէրէք, պիր ամլայըշսա հիրագլանսը, վէ սուշմէնինին արգասընան տօլաշարագ, իչին նէտէն իսպարէթի օլըրզընը անլատը վէ ուզագտա տուրսը։

Նիգոլա. — Թօրպա տէյինսի, մաասամ... նէրէ կէչէսիճէ հայվան քէնտիսինի սազընըչյօր.. պէնի հանըճա հազըշաբըմայօր... իշ հավալանսը. — տէսի։

Կրիվուա. — (Հիտտէմէչէնէրէք վէ Նիգոլայա պէչ ֆրանգըզդ պիր սիքքէ ամարագ.) Գըրագ Ալլահը սէվերսէն... չօրսա հէրիֆին պիրի իմիշսին... պիր քէօրէյի կէպէրմէէճէք գաասը ճէսարէթին հօզ ըսա, հէյպէթին գաճ քարա իսէր. հիչ օչմազսա շուրտան սըչարը չըգար։

Նիգոլա. — Իչմէ պու իշ, անը կէպէրմէմէքսէն տահա գօյայ սըը, մաասամ։

Ֆիլ հագըպա, Բապա-Ժուա՝ գաբուճը ամարագ

թաագիպ օլունարագ վէ պէսպէչլի աչըգտան աչըգա պիր գավզայա պուլաչմընըն պիհուտէ օլսըրզընը ֆէհմ իսէրէք, հավլիսէն չըգըպ սօգադա կիմսի. ֆագամ պիր տէֆա բէնտիսինի սօգադտա պուլընճա, զանն իսէրսին քի սէրապեթի պիր զէմին իւզէրինտէ պուլունսըրզընը հըսա լէ, Նիգոլանըն վազը օլան ամէհսիսիլէրընա բայմէն, անընն էլինտէքի վարեօզտան քէնտիսինի սազընաճագ տէրէճէտէ գաբուտան ուզագ տուրսը։ Իմսի, մաասամ Կրիվուա՝ հիտտէմիճէնէն սաք սարը քէսիլմիշ օլըրզը հալտէ, Մօսիէօնիւն պիրուհ ճէօճէսի պուլընան արապասընա պինտիյի սըրատտա, Բապա-Ժուանըն մանասթըր գաբուսընտան պիր գոչ ատըմ ուզագտա համմըշ օլըրզընը քէմալը ՆէՖրէմիչ կէօրտիւ։ Նիգոլա իսէ՝ Սիպէրիա քէօրէյինի օրատան ամրագլամմագ իչուն պիհուտէ նէրէ չալըշըրզընը կէօրէրէք, գաբուրը գաբայըպ իչէրի կիմսի։

Սիպէրիա քէօրէյի տախի՝ քէնտի ճինսինէ մախսուս օլան զէքհավէթի ատյէսինտէ, Գրիգ-Միչ սօգադընըն համընը պուլտապիլէճէյինտէն էմին օլարագ, էօքսիզէնի պէքլէմէյէ պաշլատը։

Իչմէ պու տուրէմիչէ իքի հէմշիրէչէր Սէնթ-Մարի մանասթըրընտա հապս օլունսրլար. մէզքիւր մանասթըր իսէ՝ էվվէլճէ զիյր իսիմիշ օլըրզը վէճհէչէ, Ատրիէն տը Գարտօվիլին մահպուս պուլընսըրզը խասթէխանէչինին իթթիհամլինտե իսի։

. . . . . .

Շիմսի գարինինի քիրատը Տակոպէրին գէվճէսինին իսանէսինէ նագլ իտէլիմ։ Ֆրանսուազ՝ էլէմնպախշ պիր էնտիչէ իչէ գէվճինին ավտէթինի պէքլէմէբտէ իսի. գիրա գէվճի՝ ավտէթինտե, մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն նէտրէտ պուլունսրգլարընը սիւալ իտէճէյի պէտիհի իսի։

7

ՊԻՐ ԻՓԻՄԱՖ ԲԱԲԱԶՐՆԵՐՆ ՆՈՒՖՈՒԶԸ

Էօքսիզլէր՝ Տակոպէրին զէվճէսինատէն հէնուզ այրըլմըշըլար իքէն, պիչարէ դատըն ոիզ իւսթիւնէ կէլէրէք, քէմալը կէրմի իլէ տուա իթմէյէ, վէ միւտաէթի մէոիուէատէն պէրու զապի իթմիշ օլըրդը կէօզ եաշլարը մէպզուլէն ագընաղա պաշլաոը. կէնճ գըզլարը բահիպէլէր հէոինէ թէօլիմ իթմէքլէ ոիննատանէ պիր վազիֆէ էյֆա իթմիշ օլոըղընա հէր նէ գատար խուրուսը պալ իլէ գանի օլմուշ ըտը ըտա տա, եինէ սան աէրէճէ ոէհչէթլէ զէվճինին ամաէթինի պէքլէմէքտէ իտի։ Մէրդումէնին ֆիքրի՝ զայըէթի ոինատանէ վէ ոատադաֆը միւթէատըպանէ իլէ քէօրէշմիշ օլմադըա պէրապէր, Տակոպէրին չիքեայէթ իթմէյէ վէ հիտաէթլէնմէյէ հադգը սէպէպլէրի պուլունտուղընը տա թէօլիմ իթմէքտէ իտի. պունատան գաֆը նադըր, պէտպախթ վալիտէ՝ Տակոպէրէ Ակրիդօլըն թէվդիֆինի ոէ խատպէր վէրմէյէ մէճպուր օլաճադը. գիրա Տակոպէր, պու քէյֆիյէթտէն հէնուզ խապէրսիզ ոէյիլ իտի։ Ֆրանսուազ՝ նէրտուպանտա պիր այագ բաթըրտըը իչիտիր իչիթմէզ, թիթրէյէրէք գուլաղ վէրիր վէ պատէհու քէմալը իչիթյագըա թէքրար տուայա պաշլայարագ, պու մուշքիլ հալէ ոէ ոայանապիլմէք գուվվէթինին քէնտիոինէ պախշ իթմէքինին ճէնապը Հադգատան նէյագ իլլէր իտի։

Նիհայէթ նէրտուպան սահանլըղընտա պիր այագ ոեսի իչիտիլտի, վէ պու ոէֆտա Տակոպէր օլտըղընա չուպհէսի գալմայարագ, ալէլ ացէլէ գալդըպ եէրինէ օթուրսը, վէ կէօզ եաչլարընը սիլէրէք. վէ քէնտիոինէ պիր մէթանէթի վէրմէք իւզրէ, քիւլ բէնկի գալըն պէղաէն մամուլ չուվալլարատան պիրինի ալարագ, կիւյա տիբէյօրմըշ կիպի պիր հալ քէսագ իթտի. լաքին ոէրմանտըղ էլէրի օ ոէրէճէ թիթրէմէքտէ իտի քի, իյնէյի անճագ թուքտապիլմէքտէ իտի։

Պիր գաչ տագըղա սօնրա, օտա գաբուսը այըլըպ Տակոպէր իչերի կիրտի։ Ամքերին աերթ չէհրէսի մահզուն վէ քէտէրպոսիշ պիր հալտէ օլուպ, իչերի կիրեր կիրմէղ, շապգասընը մատանըն իւզերինէ ֆըրլամտը. պիչարէ ամէմ պինէնէն օ ոէրէճէ մէչղուլ ըտը քի, էօքսիզլէրին զայպուպէթինի պիրտէն պիրէ ֆարդ իտէմէյիպ։

— Պիչարէ՛ գըզճըղազ ... ոէհչէթլի՛ չէյ։ — ոէյու հայդըրտը։

Ֆրանսուազ։ — (Պիր տագըղա գատար գօրդուլարընը ունուտտուրագ՝ քէմալը կէրմի իլէ.) Մայնէօյիս կէօրաի՞ն մի, իյատէ խոխմէսինի թալէպ իթտի՞ն մի։

Տակոպէր։ — Էվվէ՛թ, կէօրտիւմ ... լաքին եիւրէք բաբալայաճագ պիր հալտէ կէօրտիւմ. պու խաթայա գարշը իթիրազ խոխպ իատէսինի թալէպ իյլէտիմ. լաքին պանա տէտիյէր քի. էվվէլա, գօմիսէր խանէնիզէ կէլմէյի վէ պատէհու ...»։

Տակոպէր օտա տէրուննինէ միւթէաճճիպանէ պիր նիկեահ ամֆի խտէրէք, սէօզիւնիւ քէստի վէ զէվճէսինէ խիթապէն։

— Պագսանա՛, Ֆրանսուա՛զ ... չօճուգլար նէ՞րէտէ տիրլէր։ — ոէյու սօրտու։

Ֆրանսուազ՝ պիւթիւն վիճուտիյլէ թիթրէմէքտէ օլտըղընը հըսա իթտի վէ հէյէճանըը պիր սէտա իլէ։

— Տօսթըմ ... պէն ... — ոէյու քէքէլէտի իսէ ոէ սէօզիւնիւ իբտալ խոէմէտի։

Տահոպէր . – (Հիստէթի հավի պիր հարէքէթլէ .) Րօզ վէ պլանչ նէ՞րէտե տիրլէր , ճէվապ վեր պագալըմ . . . Բա-պա-ժուա նէ՞րէյէ կիմ միչ ։

Ֆրանսուազ . – Հիստէթլէնմէ , ասսթուր ։

*Տահոպէր . – (Սէրթ պիր թաւը ըլա .) Սէօյլէ պագալըմ , ճէվապ վեր . պիր գօմիւշ գաարն ըլա պէրապէր տըշարը չըգմալարընա միւսաատէ՞ մի իմոին . օ հալտէ քէնտիլէրինէ սէ՞ն նէ իչուն րէֆագաթ իմմէտին , վէ եահօտ էկեր պիր աղ կէղինմէք իսթէյօրլար քօր ըսա , պէնի պէքլէմէյէրինի նէ՞ իչուն րէճա իմմէտին . . . ։ Կէղինմէք իսթէմէյէրի տալ ու հիքմէթէ մուգայիր տէյիլ տիր . . . էվէ՛թ , անլարըմ . . . պու օտա բէք հիւդնէնիկիզ օլօրընան , ևիւրէքլէրի ալգըլաճաղը թաղիի տիր . լաքին շուրասընա թէճաճիւպ իսթիյօրըմ քի , պու գըզլար , վէլէքլէրէ մահսուս գալպէրի պուլունտուղը հալտէ , նաթոր օլուպ տա պէտպախթ Մայհէօ հադգընտա պիր խապէր ալմադըղըն տըշարը չըգմըշլար . . . ։ (Տահա եօգընտան Ֆրանսուազըն եիւրիւնէ պագարագ .) Լաքին . . . պէնցին նէ՞ գաատար ոօլմուշ . . . նէ՞ն վար , պիշարէ գարըճըղըմ . . . աճապա խաոթէ՞ մի սին ։

Պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , Տահոպէր մուչֆիգանէ պիր սուրէթէտ Ֆրանսուազըն էլինի թուրթաը ։ Ֆրանսուազ խօ՝ միւէսսիր պիր րիգգամէլա թէլաֆֆուզ օլունան պու սէօզլէրտէն պիր գամ տահա հէյէճանա կէլէրէք , պաշընը էյտի վէ աղլայարագ զէվճինին էլինի պուս հյլէսի ։

Իսթիյար ասքէր՝ գայնար գայնար կէօզ եաշլարընըն էլինին իւզէրինէ սէօքիւլմիւյինիւ կէօրիւնճէ , ազար ազար էնամիշնաք օլարագ .

— Աղլայօրսո՛ւն . . . նէ՞ իչուն ճէվապ վէրմէյօրսուն . . . սէօյլէ պագալըմ , նէ՞ն վար , քէսէրինի մուճիպ օ-լան չէյ հա՞նկըսը տըր , պիշարէ զէվճէմ . . . ։ Պու սէվ-

կիլի չօճուգլարընն պիր գօմիւ գաարնլա տըշարը չըգմալարընա նէ իչուն միւսաատէ իմմիչ օլտըղընը սէրթ պիր թաւը ըլա սօրտըղըմ իչո՞ւն մը միւթէէսսիր օլսուն ։ Լաքին . . . նէ՞ եաբայըմ . . . վալիտէյնի հիյնի վէֆաթընտա անլէրի պանա թէսլիմ իմմիչ տիր . . . անլարընն ա՛ . . . պուննար պէնիմ եանընմտա պիրէր մուգաատէս րէհին հիւքմինաէ տիր . . . ։ (Ֆրանսուազըն մահզունիյէթինի իզալէ իմմէք իչուն կիւլէրէք .) Պինաէն ալէյհ՝ պիր թաւուգ բիլիճէրինի քէմալը կէրմի իլէ գայըրտըղը միսիլու , պէնի ատ պու էօքսիւզլէրի թաւուգ կիպի գայըրմադա մէճպուր ըմ . . . ։

Ֆրանսուազ . – Հագըգաթէն սէվիլմէյէ չայէսթէ տիրլէր . . . ։

Տահոպէր . – Հայտի պագալըմ , քէնտինի ֆէրահ թո՛ւթ . սէն պէնի թանըրսըն . . . սէսիմ հէր նէ գաատար գապա իսէ տէ , գալպիմ խայրխահ վէ քէրէմքեար տըր . հէր նէ հալ իսէ , մատամքի սէն պու գօմիւ գաարնտան էմին սին , օ գաատար գօրգաճագ պիր չէյ եօգ տէմէք տիր . . . լաքին , պուննան պէօյլէ , իչտիյօրմքսըն , սէվկիլի Ֆրանսուազըմ , պուննան պէօյլէ պանա տանըշմագըղըն պէօյլէ պիր չէյ եաբմա . . . ։ Ղալիպա չօճուգլար Բապա-ժուա իլէ պիրլիքտէ ազաճըգ կէղինմէք իսթէտիլէր , էօյլէ՞ մի ։

Ֆրանսուազ . – Խա՛յր . . . ասսթուր . . . պէն . . . ։

Տահոպէր . – Խա՞յր մը . . . պուննարը թէսլիմ իմմիչ օլտըղըն գօմիւ գաարն քի՞մտիր . ալբաթ նէ՞րէյէ կէօթիւրտիւ . նէ՞ վազթ կէթիրէճէք ։

Ֆրանսուազ . – (Սէօնիւք պիր սէտա իլէ .) Պէն . . . պիլմէմ . . . ։

Տահոպէր . – (Հիտաէթլէնէրէք .) Պիլմէ՞զ միսին . . . (Պատէհու հիտաէթինի զապթ իտէրէք , ասսթանէ պիր թէքտիր իլէ .) Պիլմէ՞զ միսին . . . պէր մէօհլէթ թային ի-

*տէմէդ մի իսին , վէ եահօտ անլէրի քէնտին տըշարը չը-
գարըզ , պաշգալարընա էյինիյէմ իմմէմէք վաղիֆէն ա-
յի՛լ մի իսի . . . Պու չօճուգլար պէս պէլլի ադաճըգ կէ-
պինմէք իւզէրէ սէնտէն բուհասաթ թալէպ իմմիշլէր վէ պու
պապատ բէք գիյասէ ըսրար կէօսթէրմիշլէր տիր . լաքին
չարուգ կէլէճէյիմի պիլմիյէր իսի . Նա՞սըլ օղուպ սա պէ-
նի պէգլէմէմիյէր , հա՛ , Ֆրանսուազ . . . սանա սօրըյո-
րըմ , պէնի նէ՞ իչուն պէգլէմէմիյէր : (Ա.յադլարընը եէրէ
ուրարագ .) Լաքին ճէվապ վէրմէնէ . . . չիմոի սըրթըմըն
օրթասընան չամըլաճաղըմ հա՛ . . . ճէվապ վէր տէ-
յօրըմ . . . :*

*Ֆրանսուազըն դուվվէթ վէ ճէսարէթի գալմամըշ ը-
տը . Նիհայէթ հագըգաթը հալին գահիրէ չըգմասընը պա-
տի օլաճագ օլան պու մուսիբրանէ սիւալէրտէն տօղայը
աճը պիր ըզտըրթագ վէ ճիկէրսուզ պիր իչգէնճէ չէքմէք-
տէ իսի : Իմոի , պու հալը բիւրքէտէրէ խոթամ վէր-
մէք ճիհէթինի իմթիհամ իլէ , զէվճինին հիստէթ ու ղա-
դապընա քէմալը սիւքիւնէթլէ գաթլանմադա վէ ֆագաթ
իմթիսաֆ բաբաղընա հուդուրը Հադդտա իմմիշ օղլուղը
եէմինէ ասն տադըգայա գատար սատըգ գալմադա գա-
բար վէրտի : Այադա գալգմադա գուտրէթ վէ տէրմանը
պուլընմասընան , պաշընը էյտի վէ գօլլարընը օթուր-
տըղը սանտալիէնին ևանլարընան աշաղըյա սարգարագ ,
մէյուսանէ պիր սէտա իլէ .*

*— Պանա նէ իսթէրսէն եաբ . . . ֆագաթ պու չօճուգ-
լարըն նէրէյէ կիմմիշ օլարգլարընը սօրմա . . . զիրա ճէ-
վապ վէրէմէյէճէյիմ . – տէտի :*

*Պիչարէ ասքէրին այադլարը ալթընա պիր եըլտը-
րըմ տիւշէ իսի , պէյլի պու գատար չիտտէթլի պիր
տէհլէթ հըսա իմմէդ իսի . պէնգի սօլտու , չէհրէմի սար
սարը քէմիլտի , սաչտան արի օլան աշնընը սօղուգ պիր
թէր գաբլատը , վէ կէօղէրինի ափքմիշ վէ նէ եաբաճա-*

*զընը չաշըրմըշ օլտըղը հալտէ , պիր գաչ սանիյէ գատար
հարէքէթլի , վէ թաշ քէսիլմիշ կիպի գալտը :*

*Պատէհու , պու ույուշուգլուգ հալինտէն պիրտէն պի-
րէ սըյրըլարագ , մուտհիշ պիր չիտտէթլէ զէվճէսինի ու-
մուզլարընտան թուխտը վէ պիր թիւյ կիպի գալտըրարագ ,
այագ իւզէրինտէ տուրտըրթտը , վէ մէրդումէյէ տօղրու
էյիլէրէք , հէմ տէհլէթպախշ վէ հէմ տէ նահիմիտանէ
պիր սէտա իլէ .*

— Զօճուգլար նէ՞րէտէ . – տէյու հայգըրտը :

*Ֆրանսուազ . – (Ձէօնիւք պիր սէտա իլէ .) Մէրհա-
մէ՛թ . . . ինայէ՛թ . . . :*

*Տակոպէր . – (Պիչարէ Ֆրանսուազըն զաիֆ վէ տէր-
մանսըզ վիճուտընը քէնտի սինիրլի էյլէրիյլէ սիլքէրէք .)*

Զօճուգլար նէ՞րէտէ . . . (կէօք կիւրլէյօր կիպի պիր սէտա իլէ .) ձէվապ վէրէճէ՞ք միսին , չօճուգլար նէ՞րէտէ . . . :

Ֆրանսուազ . – (Հալիմ վէ գօրգագ թապիսթլարըն էյիլիք իչուն հարէքէթի իմմոիքլէրինէ գանի օլաբգլարըն. տա կէօսթէրտիքլէրի սէպապի քեարանէ ինսանճըլըգա .) Եա պէնի էօլտիւ . . . եահօտ աֆիլ էթ . . . չունքի ճէվապ վէրէմէյէճէյիմ . – ասէտի :

Իսթիյար ասքէր պու սէօզիւ իչիմտիքտէ , «Մէֆիլ գաարնօ» սէյու Հայգըրտը , վէ հիստէթի վէ քէտէր վէ մէյուսիյէթինտէն նաչի չըլտըրաճագ բաատէյէ կէլէրէք , եէրէ չարըրտ բարչա բարչա իմմէք իսթէյօրմըշ կիպի , զէվճէսինի թուրթարըգ կիպի հօգարը գալտըրտը . . . : Ֆագաթ պու միւհիթէրէմ իսթիյար՝ ալչագլըգ վէ ինսաֆ. սըզըգ իմմէյի քէնտի չանընա լայըգ կէօրմէմիշինտէն , զայրը իսթիյարի օլան պու խըշմ ու զաղապը կէչիքտէն ասնրա , Ֆրանսուազը պըրագտը . . . :

Զէվալը գաարնճըգագ՝ գուվվէթի վէ թագաթը պիւսպիւթին քէսիլմիշ վէ այագտա տուրմագա մէճալի գալմամըշ օլաբգընտան , տիզլէրի իւզէրինէ ատուշտու , էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրտը , վէ տուտագլարընէն եավաշ եավաշ հարէքէթէ կէլմէսինտէն տուա իմմէքտէ օլտըգը անլաշըլտը . . . :

Ֆակոպէր չիտտէթի պիր պաշ ատօնմէսինէ տիւշար օլտու . ագլընը գաիպ իտէճէք սէյու զանն իսիյօրտու . վագը օլան հալէր օ գատար նակէհանի , օ գատար անլաշըլմագ չէյլէր իտի քի , ագլընը պաշընա թօբլամագ վէ միւտտէթի հայաթընը պիր թագըմ թագտիրէ չայան ֆէտաքեարլըգլարլա կէչիրմիշ վէ մարէշալ Սիմոնընէն գըզլարընէն քէնտիսի իչուն նէ՛ տէմէք օլաբգընը պիլմէքտէ պուլունմըշ օլան զէվճէսինինի . «Գըզլարա տաիր պանա պիր շէյ սօրմա , ճէվապ վէրէմէմ» ատօզլէրինի անլայագիլմէք իչուն պիր գաչ ատագըգա սիւքիւթ իմմէյէ մէճպուր օլտու :

Թարիֆի նագաթիլ օլան իչպու վագըա գարշըսընտա, էն մէթին վէ էն ատպաթքար ֆիքրլէրին պիլէ չաշըրըպ գալաճագլարը պէտիհի խտի , Իսթիյար ասքէր՝ ազաճըգ սիւքիւնէթեագ օլարագ , վէ վուգուաթը հազըրէյի տահա գիյատէ սօղուգ գանլըլըգա միւլահազա խտէրէք , չուադիլանէ միւթալաատա պուլընտը .

— Պու ազլա սըղմագ վէ հալը միւշքիլ էսրարը եալընըգ ղէվճէմ իչղահ իտէպիլիր . . . պինագէրին՝ մէզպուրէյի տէօյմէք վէ էօլտիւրմէք ապէս տիր . . . քէնտիսինի աէօյլէթմէմէք իչուն միւմքին օլան հէր տիւրլիւ թէհտապիրի գուլանմագ , վէ ալէլ խուսուս քէնտիմի զապթ իմմէյէ չալըշմագ լազըմ տըր :

Ֆակոպէր պիր սանտալիէ ալաբգտան , վէ էլան տիզ չէօքմիւշ օլան զէվճէսինէտէ տիկէր պիր սանտալիէ կէօսթէրիքտէն սօնրա .

— Օթուր պագալըմ . – ասէտի :

Ֆրանսուազ՝ միւթի վէ մէյուս պիր թավը ըլա օթուրտը :

Ֆակոպէր իսէ՝ մուհթաասար , քէսիք վէ սապրտըգլըղընը միւֆիտ պիր խէյէճանը գալպէ արա սըրա գաթ՝ իսիլէն պիր ատա իլէ ատտի քի .

— Պէնի տինլէ , գարը , պիլմիշ օլ քի պու իշ պէօյլէճէ կէչէմէզ . . . սանա գարշը սալա մուամէլէի ճէպրիյէ իմմիսալ իմմէյէճէյիմ . . . Պիր աշ էվվել . . . խըշմ ու հիստէթիմի զապթ իտէմէսիմ . . . լաքին օ կէչտի . . . հարէքէթի վագըստան սօղայը նատիմ վէ բէշիման օլտըմ . պու պապաճ էմին օլ . . . : Լաքին նիհայէթ . . . պու չօճուգլարըն նէրէտէ օլտըգլարընը պիլմէյէյիմ . . . վալիճէսի էրի հէյնի վէֆաթընտա քէնտիլէրինի թահմը հիմայէմէ թէվտի՝ իմտի . . . վէ պէն անլէրի Սիպէրիա իշլէրինտէն պուրալարա գատար . « Պանա հիչ պիր շէյ սօրմա . . . անլէրին նէրէյէ կիմիմիշ վէ նէ օլմուշ օլտըգլարընը աէօյլէյէ-

— Լաքին պու չօճուգլարըն նէրէյէ կլթմիշ օլըդ-
լարընը պէնատէն կիզլէմէքատ ատնին հիշ պիր մէնճաաթըն
եօգ տուր . նէ՞ իչուն կիզլի ատագլայօրսըն . . . .

Ֆրանսուազ . – Զունքի պաշդա տիւրլիւ եաբատամ .

Տակոպէր . – (Հէյէճանըլը պիր սէտա իլէ .) Զանն ի-
տէրսէմ , չիմանյէ գատար սէօյլէմէք իսթէմէմէյիմ պիր
սըրրա ակեահ օլաճագ օլուրսան , արթըգ պու հալէ խի-
թամ վէրէճէքսին . պէնի տինլէ . էկէր պու գըզլար չու-
պաթըն օն իչինճիւ կիւնիւնատէն էվվէլ պանա իատէ ի-
տիմէյէճէք օլուրլարսա , – վէ կէօրիւյօրսըն քի վագթըմըզ
տախի գալմանըշ տըր , – սէն պէնի՝ մարէչալ Սիմոնըն գըզ-
լարընըն վարընը եօղընը չալմըշ վէ սօյմըշ պիր սատմ վա-
զիյէթինէ գօյմըշ օլաճագսըն . (Ֆէվզի էլ սատ հէյէճանը
գալպ իլէ .) Իչիտի՞յօրսըսըն , պիր խըրսըզ հալինէ գօյմուշ
օլաճագսըն . (Ֆրանսուազըն ճիկէրլէրինի բարչալայաճագ
տէրէճէատ էլէմպախշ վէ մէյուանէ պիր սէտա իլէ .) Վէ
ֆագաթ պէն պու պիքէս չօճուգլարը պուրայա գատար
կէթիրմէք իչուն , նամուսքեար պիր ատէմին էլինատէն կէ-
լէն հէր պիր ֆէտաքեարլըղը իճրա իյլէտիմ . . . անլէր
իչուն եօլտա նէ՞ գատար միննէթ վէ մէչպուգաթ չէքի-
յիմի վէ անլէրի վալիտէ կիպի նասըլ գայըրտըղըմը նա-
ւընըզ պիր Մէվլա պիլիր . . . դիրա . . . պէն ասքէր օլտը-
ղըմ վէ պու կէնճ գըզլարըն էմրի հիմայէսինի տէրէօհատ
իթմիշ պուլընտըղըմ ճինէթլէյէ , մանդա ճէսարէթ վէ սա-
տաղաթլա պու իչի պաշա չըգարտապիլտիմ . . . վէ պունճա
ֆէտաքեարլըգլարըմա մուգապիլ պիր միւքեաֆաթ օլմագ
իւզրէ , բէտէրլէրինէ . « Իչթէ էվլատլարըն . . . » տէյէպի-
լէճէյիմի դանն իթտիյիմ պիր սըրատա . . . :

Ինթիյար ասքէր սէօղիւնիւ իչմալ իտէմէտի . . . : Ֆի-
չարէնին իւք տէֆաքի խըշմ ու զաղապը եէրինէ՝ քէտէր-
նաք պիր րիգաթ վէ միւտհիշ պիր թէէսսիւր գատմ օլ-
մուշ օլտըղընատն , աղլամագա պաշլատը :

Ֆրանսուազ՝ Տակոպէրին գըր պըյըղլարը իւզէրինատէ
աղըր աղըր եուվարլանմագտա օլան կէօղ եաչլարընը կէօ-
րինճէ , մէթանէթի ֆիքրի վէ սէպաթը գավխի պիր
տագըղա գատար միւթէզէլզիլ օլտու . լաքին իթիրաֆ
բարադընա իթմիշ օլտըղը նէմինի տէրխաթըր իտէրքէ , վէ
մէսէլէ էօքսիւզէրին սէլամէթի էպէճայնէմինատէն իտա-
րէթի օլտըղընը տիւշինէրքէ , աբրայ Տիւպուանըն քէնատ
եիւզինէ վուրաճագը իշտու զաաֆը գալպինատէն տօլայը
քէնտիսինի թէքտիր իթմէյէ պաշլատը . պինատէն ալէյ՝
գօրդագ պիր սէտա իլէ .

— Պու էօքսիւզ չօճուգլարը սօյմագ թէօհմէթիլէ
սէնի նա՞սըլ իթհամ իտէպիլիրսէր . – տէյու սօրտու :

Տակոպէր . – (Ըվիյէ կէօղէրինի սիլէրքէ .) Պէնի տին-
լէ . պու կէնճ գըզլարըն Սիպէրիա չէօղէրինատէն պուրայա
կէլմէք իչուն օ գատար զահմէթլէրէ գամըլանմալարը վէ
օ գատար թէհլիքէլէրի կէօղէ ալտըրմալարը՝ պէօյիւք
պիր մէնճաաթ վէ պէյքի տէ հիսապըղ պիր սէրվէթ
էլէ կէչիրմէք իւմիտիյլէ տիր . . . վէ էկէր պունլար չու-
պաթըն օն իչինատ . . . Բարիտատ , Սէն-Ֆրանսուա սօ-
գաղընատա հաղրը պուլունմայաճագ օլուրլարսա , հէր իւ-
միտ մահվ օլաճագ . . . վէ պու իսէ պէնիմ գատահաթըմ-
տան նէչէթ իթմիշ պուլընաճագ տըր . . . դիրա սէնին
եաբատըղըն չէյտէն պէն մէսուլըմ :

Ֆրանսուազ . – (Բէմայը թէատճիսպէ դէվճէսինէ պա-
գարագ .) Ճուպաթըն օն իչինատ վէ Սէն-Ֆրանսուա սօ-
գաղընա՞ մը . . . Գարբրիէլ կիպի հա՛ . . :

Տակոպէր . – Նէ՞ . . . Գարբրիէ՞լ մի . . . :

Ֆրանսուազ . – Էվէ՛թ , Գարբրիէլի պուլուպ խանէմէ
կէթիրտիյիմ զէման , պիչարէ եավրուճըղըն պօյնընատա
թունճատան մամուլ պիր միտալիա ասըլը իտի :

Տակոպէր . – (Ճաչղըն չաչղըն դէվճէսինէ պագարագ .)
Թունճատան մամուլ պիր միտալիա՞ մը . . . իւզէրինատէ սէ ,

« 1832 սէնէմի չուպաթընըն 13 իւնուէ , Բարիսաէ , Սէն-Ֆրանսուա սօզաղընաս պուլընաճադընընզ » սէօղլէրի մահքի՛ւ մի իսի ։

Ֆրանսուաղ . – Լվվէթ , սէն նէ՞րէտէն պիվիյօրսուն։

Տակոպէր . – (Ֆէնաի քէնարինէ .) Տէմէք տիր քի Դաբրիէ՛լ սէ հա . . . (Զէվճէսինէ խիթապէն մէրադլա .) Էյ Դաբրիէլ՝ իւղէրինաէն պէօյլէ պիր միտալիա պուլմըշ օլսըղընը պիլի՞ր մի ։

Ֆրանսուաղ . – Վաղթը.յլա պունաան քէնարինէ պահս իթմիշ իսիմ. հաթթա , քէնարինի պուլուպ լաանէ.յէ կէթիրաիմ ղէման , իւղէրինաէն՝ էճնէպի լիսանը.յլա եաղըլմըշ քեաղըտալարլա տօղու պիր ճըղտան տախի պուլտըմ. պու քեաղըտալարը՝ թէադիդ իթմէսի իչուն իթիրաֆ բաբաղըմ օլան Մ. աբբայ Տիւպուա թէսիմ իթտիմ։ Ամբաը պիր աղ կէչտիքաէն սօնրա , Մ. Տիւպուա՝ պու քեաղըտալարըն հիչ պիր էհէմմիյէթի օլմաաըղընը սէօյլէտի։ Պիր միւտաէթ սօնրա , Մ. Բօտէն նամընտա ֆուգարաբէր-վէր վէ համիյէթլի պիր զաթ՝ Դաբրիէլին էմրի թաիմ ու թէրպիյէսինի տէրէօհտէ պիրլէ , անը պիր բուհպան մէքթէպինէ իտխալ իթտիյինտէ , Մ. աբբայ Տիւպուա՝ էվբագը մէղբուբէ.յի վէ միտալէտայը Մ. Բօտէնէ թէսիմ իթտի . օնտան պէրու , պունլար հադդընտա հիչ պիր խապէր ալամատըմ։

Ֆրանսուաղ քէնարի իթիրաֆ բաբաղընտան պահս իթտիյի սըրատա , ասքէրին զիհնինտէ նակէհանի պիր ըշըգ տօղմուշ ըտը. Դաբրիէլ իլէ էօքսիդլէր հադդընտա միւտաէթի մէսիտէտէն պէրու գուրուլմադտա օլան տօլապլաբա վադըֆ տէյիլ իտի իսէ տէ , զէվճէսինին՝ պու պապտէ իթիրաֆ բաբաղընըն նուֆուզ վէ թէէսսիրինէ թապի օլմադտա օլսըղընը միւպհէմ սուրէթտէ հբսա իթտի. Տակոպէր՝ պու նուֆուզ ու թէէսիրին նէ՛ մադսատըը , վէ նէ՛ տէ նէթիյիճինի անլայամամադտա ըտը բսա տա , հիչ

օլմադսա , էօքսիդլէրին նէրէտէ պուլընտըգլարընը քէնտիսինտէն կիզլէմէքտէ օլան Ֆրանսուաղըն ինատճըլըղընը պիր տէրէճէյէ գատար իյղահ իթմէքտէ իտի ։

Պիր միւտաէթճիք միւլահազատան սօնրա , այադա գալդը վէ տիք տիք զէվճէսինին եիւղիւնէ պադարադ տէտի քի .

— Պու իչլէրին իչինտէ . . . բուհպան բարմաղը վար տըր ։

Ֆրանսուաղ . – Նէ՞ տէմէք իտթիյօրսըն , տօսթըմ . . . ։

Տակոպէր . – Տէմէք իտթիյօրըմ քի , չօճուգլարը պէնտէն կիզլէմէքտէ տէնին հիչ պիր մէնֆաաթըն օլամազ . տէն գատընըլար միյանընտա էն միւքէմմէլ պիր մահլուգսըն . տէմինտէն պէրու չէքտիյիմ ըզտըրըպազը կէօրիւյօրսըն . էկէր տէն քէնտի ագլ ու իտթիյարընըզա հարէքէթի իթմիշ օլսա իտին , չիմտիյէ գատար պանա մէրհամէթի իտէճէքտին . . ։

Ֆրանսուաղ . – Լաքին , տօսթըմ . . . ։

Տակոպէր . – Թէքրար իտէրիմ . պու իչին իչինտէ բուհպան գօզուսը վար տըր . տէն կէրէք պէնի մէ կէրէք չօճուգլարը տէնին խուսուսի բաբաղընա ֆէտա իտիյօրսուն . լաքին էյիճէ միւլահազա էթ . . . ։ Պէն չիմտի կիտիպ անընն նէրէտէ պուլընտըղընը անլար մէ խանէմին սահիպի պէ՞ն մի քէնտիսի մի օլտուղընը անլաթըրըմ ։ (Թէհտիտամիզ պիր սուրէթտէ .) Էկէր ճէվապ վէրմէզսէ , էկէր սիւքիւթ իտէճէք օլուրսա . . . պէն անը տէօյլէթմէյինին եօլունը պիլիրիմ . . . ։

Ֆրանսուաղ . – (Պու քիւֆրամիզ տէօղլէրի իչինտէքտէ տէհչէթինտէն էլլէրինի գամուշտըրարագ .) Եա՛ Բապպի , եա՛ Բապպի , պիր քէրրէ տիւշիւն , տօսթում , բարազ տըր . . . բարա՛զ . . . . ։

Տակոպէր . – Բարազ օլսուն . ֆամիլեամ արասընա ֆէսատ , խըյանէթ վէ սէֆալէթ թօխտումը սաչան բարազ

պիր ալչագ տըր . . պէօղէ պիր ալչագտան՝ պանա վէ պէ-
նիմ ատէմլէրիմէ իմանլի խայընլըղըն հիսապընը թալեպ
իմէ հապդըմ վար տըր . . . : Իմաի , չօճուղլարըն նէ-
րէտե օլտուղլարընը սէօյլէ . . . եօղսա , պիւմիշ օղ քի չիմ-
ան իմիրաճ բաբաղընա կիտիպ սօրաճաղըմ : Սէֆիլ դա-
ալն . . . պու իշին իչինաե խայընանէ պիր ֆէսատ սօղապը
վար տըր քի , սէն՝ խապէրսար օլմադըղըն հալտե , չէրիվի
թէօհմէթի օլըյօրսուն . լապին պէն սէնին եադանը թու-
թաճագ եէրտե , բաբաղընըն բէչինէ նարըչմալըյըմ :

Ֆրանսուազ . – (Սապին վէ մէմին պիր սէտա իչէ .) Տօս-
թում , եիվիրմի սէնէտէն պէրու սէչամէթիրուհմը տէր-
էօհտե իմմիշ օլան միւհիմէրէմ պիր ատէմ մուամէլէի
ճէպրինէ իչէ գօրդումմադ դաննընտա ըսան , հանըլը-
յօրսըն . պիչարէ՝ հէր քէսին նալարը հիւրմէթ վէ րիայէ-
թինի ճէլպ իմմիշ պիր իմիհյար տըր :

Տակոպէր . – (Տըշարը չըգմադա տաւրանարագ .) Իմա-
թիյարլըղը գա՞չ բարա իտէր . . . ագըլ հաչատա տէյիլ
պաշտա տըր . . . :

Ֆրանսուազ . – Եա՛ Բապպի . . . նէ՞րէյէ կիտիյօրսուն
տօսթըմ . . . պու նէ՛ գօրդունճ չէհրէ . . . :

Տակոպէր . – Փիլիպէնէ կիտիյօրըմ . . . օրատա սէնի
էլպէթթէ թանըրըմ . . . սէնին իմիրաճ բաբաղընը արա-
յըպ պուլաճաղըմ , վէ պագալըմ նէ եարաճաղըդ :

Ֆրանսուազ . – (Գարույա տօղրու իչէրիչէմէքտե օլան
Տակոպէրին էօնիւնէ ամըչարագ՝ քէմալը տէհչէթլէ .)
Տօսթըմ . . . բէճա իտէրիմ , Ալլահ աշգընա օլսուն , քէն-
տինի նէ գատար պէօյուք պիր թէհլիքէյէ իչտա իմիհ-
յինի միւլահաղա էմ . . . պիր բաբաղը թահգիր իմմէք .
պու հարէքէթթին ՔՐԻՍՏՈՓՀԵՆ պիր դէդ (1) օլաբղընը պի՛լմէ-
յօր մըսըն :

(1) Եալընըզ Բապանըն վէ եա անտէն րուհաամըը մահատու-
սէսի պուլընան բիագրոսոպարըն ամիվ իտէպիլէճէյի կիւնահչարտա
վերապահեալ մեղք Թապիր օլուճուր :

Տակոպէրին ղէվճէսի՝ բէք զիյատէ սաֆտէրուն օլմադ
հաստպիյէ , ղէվճինէ պու սօն սէօղլէրտէն տահա տէհ-
չէթլի պիր չէյ սէօյլէյէմէզ տէյու զանն իմմէքտե իտի .
հալ պու քի տարքէր՝ պու սէօղլէրե էհէմմիյէթէ պիչէ
վէրմէքսիզին, ղէվճէտինին էլլէրինտէն քինտիսինի սըչըրտը,
վէ օտատան տըշարը չըգմադա տաւամաշը . պիչարէնին հիս-
տէթի օ գատար չիտտէթլի իտի քի , չապգասընը ալմադա
պիչէ ունուտտուրագ , պաշը աչըգ տըշարը չըգօճաղը սը-
բատտա , գաբու պիրտէն պիրէ աչըլտը :

Իչէրի կիրէն բօյիս գօմիսէրի օղուպ , արդասընտա
տահի՝ Մայէօ իլէ անը իսրարըղ տէյու թէվգիֆ իմմիշ
օլան վէ էշտա բաքէթինի համիլ պուլընան բօյիս մէմուրը
կէօրիւնտիւ :

Տակոպէր՝ կէլէն ատէմի պէլինտէքի գուշագտան թա-
նըչյարագ .

— Բօյիս գօմիսէրի տիր , բէք ալէա . . . պունտան տա-
հա միւնասիպ պիր վագթտա կէլէմէզ իտի . – տէտի :

8

ԻՍԹԻՆԹԱԳ

Բօյիս գօմիսէրի գաբուտան իչէրի կիրտիքտէն սօնրա ,
— Մատամ Ֆրանսուազ Գատուէն քիմ տիր . – տէ-
յու սօրտու :

Ֆրանսուազ . – Պէն իմ . . . Մօսիէօ . – տէյու ճէվապ
վէրտի : Գատէհու , չէհրէմի տար տարը քէսիլմիչ վէ պիւ-
թիւն վիւճուտուրյա թիմիրէմէքտե պուլունմըչ օլան վէ ի-

լէրիյէ կէլմէյէ ճէսարէթէաղ օլամայան Մայեէօյիւ կէօ-
րէրէք, գօլարընը անա տօղրու ուչաթար, վէ հէօնքիւր
հէօնքիւր աղլայարագ.

— Ա՛հ, պիչարէ՛ գըզըմ... աֆիվ էթ... աֆիվ էթ.
պու մէղէլէթէ տէ պիզիմ իչուն կիրիֆթար օլսուն.—
տէմի։

Տահօպէրին ղէվճէսի Մայեէօյիւ պիր մուհապէթի
մատէրանէ իլէ էօթուրաքէն սօնրա, կէնճ տիքիշճի՝ բօլիս
գօմիսէրինէ տէօնէրէք, միւքէտտէրանէ վէ միւէսսիր պիր
աղամէթլէ տէմի քի.

— կէօրիւյօր մըսընըզ, մօսիէօ... պէն խըրսըզ տէ-
յիլիմ... պէն պու էշկալը չալմատըմ։

Գօմիսէր.— (Ֆրանսուաղա խիթապէն.) Տէմէք սիր քի,
մատամ, պու բաքէթտէ պուլընան կիւմիւշ թաս... չա-
թալ պուչագ թագըմը... չալ... չարշէպլէր...։

Ֆրանսուազ.—Պէնիմ սիր, մօսիէօ... պու սէվկիլի չօ-
ճուգ, պու քերէմքեար վէ նամուսլու գըզճըղագ՝ պանա-
պիր տօսթլըգ իմմիշ օլմագ իւղրէ, մէղրիւր էշկալը էմա-
նէթի սանտըղընա կէօթիւրմէք լուքֆընատա պուլունալը։

Գօմիսէր.— (Բօլիս մէմուրընա տէօնէրէք՝ տիւրիւշ-
թանէ պիր տուրէթտէ.) Մօսիէօ, թէէսսիւֆէ չայան պիր
հանըձլըգատա պուլընմըշըն... հարէքէթի վագըանը մէր-
ճիի մախտուսընա խապէր վէրիպ, ճէղահ սէզանա չար-
բըլմանը թալէպ իտէճէյիմ... տըշարը չըգ։ (Մայեէօյէ
տէօնէրէք, միթէէսսիֆանէ պիր չէհրէ իլէ.) Մատմուա-
զէլ, վուգուը հալտէն տօլայը խալիսանէ թէէսսիւֆ իթ-
մէքտէն պաշգա պիր չէյ հաբատմամ...։ Սէօվիւմէ իթի-
մատ իտինիլ քի, սիզճէ քէտէր վէ ըզտըրըապը մուճիպ
օլմուշ օլան պու խաթանըն վուգուբընատան տօլայը բէք զի-
յատէ էսէֆ իտիյօրըմ...։

Մայեէօ.— Ինանըրըմ, մօսիէօ... համիյէթի վէ ին-
սանիյէթինիլէ թէշէքքիւր իտէրիմ։

Պու սէօզիւ սէօյլէմիքտէն սօնրա, զէվալը գըղճը-
ղագ՝ նարը էօլիւ կիպի պիր սանատալիէ իւղէրինէ տէվրիլ-
մի. հըսա իթտիյի քէտէր վէ ըզտըրապ թէէսիրիյլէ, ճէ-
սարէթի վէ գուվվէթի պիւթիւն պիւթիւն թիւքէնմիշ իտի։

Բօլիս գօմիսէրի օթատան չէքիլիպ կիտէճէյի սըրա-
տա, պիր գաչ տագըգատան պէրու տէրհան թէֆթէք-
քիւրաթա տաւմըշ կիպի կէօրիւնէն Տահօպէր՝ մէթին պիր
սէտա իլէ միւմանիլէյհէ տէմի քի.

— Գօմիսէր էֆէնտի... լութֆէն պէնատէնիզի տին-
լէյինիզ... սիզէ պիր իֆթատէմ վար տըր։

Գօմիսէր.— Սէօյլէյինիզ պագալըմ, մօսիէօ...։

Տահօպէր.— Սիզէ արզ իտէճէյիմ մատամ՝ զայէթլէ
մուհիմմ սիր, գօմիսէր էֆէնտի. սիզ պիր հիւքիւմէթի
մէմուրը օլտըղընըզտան, հագըգաթը հալին մէյտանա չըգ-
մասը իչուն, պու իֆթատէյի րէսմէն իտիյօրըմ։

Գօմիսէր.— Պէն տէ պիր հիւքիւմէթի մէմուրը սըֆա-
թըլմա սիպի տինլէյօրըմ։

Տահօպէր.— Պէնատէնիզ իչի կիւնատէն պէրու Բարիս-
տէ պուլունըյօրըմ. Բուսիատան պուրայա սէյահաթի իտ-
տիպ պէրապէր իչի կէնճ գըզ կէթիրտիմ... պու գըզ-
լար՝ վալիտէյէրի օլան մարէշալ Սիմոնըն զէվճէսի թարա-
ֆընատան պանա թէսլիմ իտիլմիշ տիրլէր...։

Գօմիսէր.— (Բէք զիյատէ միւթէաճճիպ օլարագ.) Մա-
րէշալ տիւգ տը Լինեվինի՞ն մի։

Տահօպէր.— Էվվէ՛թ, տիւնքի կիւն, զայէթ միւօթա-
ճէլ պիր իշ իչուն Բարիսատէն հարէքէթի իմմէյէ մէճպուր
օլուպ, գըզլարը պուրատա պըրագտըմ...։ Պու առպահ
պէնիմ պուրատա պուլընմատըղըմ զէման, գըզլար նա-
պէտտա օլմուշլար... վէ քէնտիլէրինի նապէտտա իմմիշ
օլան առէմին քիմ օլտըղընը տաիի պիլիրիմ...։

Ֆրանսուազ.— (Տէհշէթի հավի պիր թավը ըլա.)
Տօսթըմ...։

Գօմիսէր . – Մօսիէօ , պու իֆաատէնիզ սօն տէրէճէ ա-
ղըր տըր . . . խանէնիզտէն առէ՛մմի գախ օլմադ . . . պէլ
քի տէ պիր մահալտէ հապա խոլմիշլէր տիր . . . պունա
գամիյէն էմին մի՛նինիզ :

Տակոպէր . – Գըզլար պունատան պիր սահթ էվվէլէ
գատար պուրատա ըտըլար . . . գօմիսէր էֆէնտի , թէք-
րար սէօյլէրիմ քի , պէնիմ պուրատա պուլընմատըղըմ
ղէման , անլէրի աչըմըզլար :

Գօմիսէր . – Իֆաատէնիզին սըտգ ու հադըգամըննատան
չիւպհէ իմմէք իմթէմէմ . . . հալ պու քի , պէօյլէ պիր-
տէն պիրէ ատէմ աչըրմադ՝ կիւճ ինանըլըր մէվատտէն
տիր . . . : Պունատան պաշգա , պու գըզլարըն ամտէթ իմ-
մէյէճէքլէրինի տիզե քի՞մ սէօյլէտի . տիզ քիմտէ՞ն չիւպ-
հէ իտէյօրսընըզ . պու պապատ քիմի՞ իմհամ իմմէք իս-
թէյօրսընըզ , իմհամ իտէճէյինիզ չամասըն իտմինի սէօյլէ-
մէզտէն էվվէլ , տիզի տինլէյէն պիր հաքիմ , պիր հիւքիւ-
մէթի մէմուրը օլտըղընը տէրտհամըր իմմէյի իտմինիզ . . . :
Պուրատան տբշարը չըգտըգտան սօնրա , իշ մահքէմէյէ
տիւշէպիլիր :

Տակոպէր . – Պէնիմ տէ իտթէտիյիմ չէյ օ տըր , գօ-
միսէր էֆէնտի : Պէն պու կէնճ գըզլարտան բէտէրլէրինէ
գարշը մէսուլ ըմ . մէրգում պու կիւն հարըն Բարիսէ կէ-
լէճէք տիր . պինատէն ալէյհ , անըն էօնիւնտէ քէնտիմի
սալիհէ չըգարմադ իտթէրիմ :

Գօմիսէր . – Տէրմիյան իմթտիյինիզ սէպէպլէրին քեաֆ-
ֆէսինի տէ անլարըմ . լաքին պիր տէֆա տահա սէօյլէյօ-
րըմ . վահի վէ էսասըզ չիւպհէլէրէ գահիտ օլմադտան
իճթինատ իտինիզ . զիրա , իֆաատէի վազըտնըզը տինլէ-
տիքտէն սօնրա , իհմիտմալ էվ իմհամ իմթտիյինիզ շահս
ալէյհինտե , թէտտապիրի իհմիյաթքտարանէ վէ մուգթա-
զիյէյի տէրհալ իմթթիհադ իտէրիմ . էկէր պիր եանլըշ-
ղըգ տա պուլունմըշ օլուրսանըզ վէ ազիյաթընըզ պի է-

սաս չըգաճագ օլուրսա , նէթիճէսի սիզին իչուն բէք ա-
ղըր օլուր . (Մայեէօյիւ կէօսթէրէրէք՝ հէյէճանը պիր տէ-
տա իլէ .) Ուզադա կիմմէյէ նէ՞ հաճէթ . . . Նագգադըղ
պիր իմհամըն նէթիճէսի նէ՛ օլտըղընը կէօրիւյօրսընըզ :

Ֆրանսուազ . – (Տակոպէրին արբայ Տիւպուա ալէյ-
հինտէքի գարարը գամիսինտէն կիմմէրիքճէ տէհդէթ հըտա
իտէրէք .) Իչիտիյօրմըսըն , տօսթում . . . բէճա իտէրիմ ,
պունատան զիյատե տէօղ տէօյլէմէ :

Իմմիյար ատքէր՝ ահմալը ճարիյէյի էյինճէ միւլահա-
զա իմմիշ , վէ Ֆրանսուազ ճալընըզ իմիրատի բարադընըն
նուֆուզ վէ թէէսիրի իլէ պու հօլտա հարէքէթի իմմէք-
տէ օլտըղընա գանի օլմուշ օլտըղընատան , էմնիյէթի
գալալէ .

— Մարէշալ Սիմոնըն գըզլարընըն այրըլմասը մատ-
տէսինին ֆաիլի վէ ես հէմմէօհմէթի օլմադ իւզրէ՝ զէվ-
ճէմին իմիրատի բարադընը իմհամ իտէրիմ . – տէտի :

Ֆրանսուազ տիլխըշ պիր ահ չէքէրէք , չէհրէմինի էլ-
լէրի իչինտէ սագլատը . Մայեէօ իսէ՝ մէզպուրէյէ ճագ-
լաշարադ , պիչարէ գատընը թէսէլի իմմէյէ չալընմագ-
տա ըտը :

Բօլիս գօմիսէրի՝ Տակոպէրին իֆաատէի վազըտսընը
պէօյիւք պիր թէաճճիւպլէ տինլէմիշ օլտըղընատան , սէրի
պիր թամը ըլա տէտի քի .

— Լաքին , մօսիէօ . . . սօն տէրէճէ միւհիմմէրէմ վէ
տիրայէթ ու հայսիյէթլէ մուամտատըք օլան պիր ատէմի ,
պէօյլէ էսասըզ պիր զաննա մէպնի նահադդ եէրէ իմ-
համ իմմէյինիզ . . . միւմանիլէյհ զաթ՝ պիր բարադ , հէմ
տէ միւհիմէրէմ պիր բարադ տըր : Սիզէ էվվէլճէ տէ սէօյ-
լէտիմ . . . էյինճէ տիւշիւնմէլի իտինիզ . . . մէսէլէ կիմ-
տիքճէ վէհամէթի քէսպ իտիյօր . . . սիզ եաշտա օլան պիր
ատէմ իչուն , իտաֆիֆմէչրէպանէ հարէքէթի իմմէք գա-
պիլի աֆիվ օլամադ . . . :

Տակոպէր. – (Մատրսըզլըդըա.) Հա՛յ հա՛յ, գօմիսէր էֆէնտի. ալէն եաչտա օլան պիր ատէմին աղ չօգ տգլը տախի պուլունար. իչմէ վուգուամի չունտան իսպարէթ տիր: Զէվճէմ՝ ախունտանըն էն քէրէմքտար վէ էն միւհ-թէրէմ գատընըլըրընտան տըր... ասօղիւմիւն տօղրու օ-լուպ օլմատըղընը մահալլէտէն Թատոիգ իսէպիլիրսինիզ, հէր քէս պուննա չահատէթ իտէր. լաքին սօֆու տէնիլճէք տէրճէտէ տինտար տըր. եիկիրմի սէնէտէն պէրու հէր չէյի՝ քէնտի իհթիրաֆ բարադընըն կէօրիւ իլէ կէօրիւր. անըն ըչէյ վէ Թէնապիհամընտան պաշգա պիր չէյ Թանըմազ...: Օղլունը Թարընըրճաընա սեվէր, պանա տախի սօն տէրէճէ մուհապպէթ կէօսթէրիր. լաքին պէնիմ վէ օղլունըն մաֆէվգինտէ... տախնա բարադը մէվճուտ տըր:

Գօմիսէր. – Մօսիէօ, պու կիթապ ֆամիլիաճա էսրար վէ մալիւմաթ...:

Տակոպէր. – Բէք մուհիմմ տիրլէր, գօմիսէր էֆէնտի. չիմտի պիզ ատ գանի օլաճագ տընըզ..., Գունտան պիր սաաթ էվվէլ, պու պիչարէ գըզը արայըպ պուլմագ իստէրէ, տըչարըյա չըգտըմ...: Ամտէթիմտէ, կէնճ գըզլար նա-պէտիտ օլմուչ ըտըլար. անըչէրի ղէվճէմէ Թէսլիմ իհթիչ օլտըղընտան, ներկետ օլտըգլարընը սօրտում... հէօնքիւր հէօնքիւր ադլայարադ տիզ չէօքտիւ վէ տէտի քի. «Գանա նէ՛ իսթէրսէն եաբ... լաքին չօճուգլարըն նէ՛ օլմուչ օլ-տըղլարընը սօրմա... ճէվապ վէրէմէմ՛»:

Գօմիսէր. – (Ադիմ պիր հայրէթլէ Ֆրանսուադըն եիւ-ղինէ պագարադ.) Սահի՛ն մի տիր... մաատամ...:

Տակոպէր. – Հիատէթ, Թէհտիտ վէ րէճա՝ ասլա քնար իհթիմտի. պուննլարըն հէբսինէ տէ, ադիզէլէրէ մախսուս պիր հիլմ ու լէթաֆէթլէ. «Հիչ պիր չէյ սէօյլէյէմէմ» ճէվապընը վէրտի. Իչթէ պէնիմ իտտիա իհթիչիմ չէյ չունտան իսպարէթ տիր. զէվճէմին՝ պու չօճուգլարըն նա-պէտիտ օլմասընտա հիչ պիր մէնֆաաթը օլմազ. պիչարէ՝

պիւտ պիւթիւն իհթիրաֆ բարադընըն Թահթը Թէէսիրինտէ պուլընտուղընտան, մէրդումըն էմրիլլէ պու իչի եաբմըչ մէ քէնտիսի պիր վատըհա, պիր ալէթ օլմուչ տըր. ատլ միւթԹէէհիմ իսէ իհթիրաֆ բարադը տըր:

Տակոպէր էֆքնար մէ միւԹատաաթընը պէչան իհ-տիքճէ, գօմիսէրին սիմաոը տախի քէտպի հայրէթ իհ-մէքտէ մէ Մայնէօնիւն գօլլարընա տայանարադ, ադը ա-ճը աղլամագտա օլան Ֆրանսուադըն եիւղինէ պագմագ-տա ըտը:

Գօմիսէր՝ պիր միւտտէթճիք տիւչինտիւքտէն սօնրա, Տակոպէրին ղէվճէսինէ տօղրու եիւրիւյէրէք.

— Մատամ... ղէվճինիզին սէօյլէտիյի սէօղլէրի իչ-հիտինի՞զ մի. – տէյու սորտու:

Ֆրանսուադ. – Էվվէ՛թ, մօսիէօ:

Գօմիսէր. – Քէնտինիզի միւտաֆաա իհթիչ իչուն նէ՞ սէօյլէյէճէքսինիզ...:

Տակոպէր. – Լաքին, մօսիէօ, պէն ղէվճէմի իհթիչ իհթիչ էօրըմ... պէօյլէ պիր չէյ՝ ֆիքրիմտէն պիլէ կէչ-միէղ... պէնիմ տամամ բարադ ալէյհինտէ տիր:

Գօմիսէր. – Մօսիէօ... սիզ պիր հիւքիւմէթ մէմու-րընա միւրաճաաթ իհթիչ վէ հէր պիր խուսուսըն իճրա-սընը անա Թէվտի իչլէմիչ օլտըգընըդտան, հապըսխանը հալի զահիրէ չըգարմադ իչուն, իսթէտիյի կիպի հարէքէթ իհթիչ տե հիւքիւմէթ մէմուրընա ա՛իտ տիր.... (Ֆրան-սուզա Թէվճիհի խիհմաղա.) Թէքրար սօրըյօրըմ, մա-տամ, քէնտինիզի միւտաֆաա իհթիչ իչուն նէ՞ սէօյլէ-յէճէքսինիզ:

Ֆրանսուադ. – Էյվա՛հ, հիչ պիր չէյ:

Գօմիսէր. – Զէվճինիզ՝ տըչարը չըգտըգը զէման, պու կէնճ գըզլարը սիզէ Թէսլիմ իհթիչ օլտըգը սահի՛ն մի տիր:

Ֆրանսուադ. – Էվվէ՛թ, մօսիէօ:

Գօմիսէր . – Ա՛ւէտ էինամէ անլէրի պուրատա պուլմամըշ օլտուղը տա սահի՞ն մի տիր ։

Ֆրանսուազ . – Էվէ՛թ , մօսիէօ ։

Գօմիսէր . – Չէվճինիլ գըզլարըն նէրէտէ օլտուգլարընը սիզէ սօրտուգտա , պու պապատ հիչ պիր չէյ սէօյլէյէմէյէճէյինիլի պիլետիրմիշ օլտուղընըզ տա սահի՞ն մի տիր ։

Գօմիսէր՝ զանն իտէրսին քի աղիմ պիր մէրադլա Ֆըրանսուազըն վէրէճէյի ճէվապա պէքլէմէքտէ իտի ։

Ֆրանսուազ . – (Սատէտիլանէ պիր սուրէթտէ .) Էվէթ , մօսիէօ , պու ճէվապը վէրտիմ ։

Բօլիս գօմիսէրի՝ քէտէրամիզ պիր հայրէթ խպրաղը իլէ տէտի քի .

— Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , մատամ ... զէվճինիլին ըէճալարընա , ըսրարլարընա պունտան պաշգա պիր ճէվապ վէրէ՞մէտինիզ մի . քէնտիսինէ հիչ պիր մալիւմաթ իթա իթմէ՞մէտինիզ մի . ֆագաթ պու չէյ նէ՞ միւհիմմէլ , վէ նէ տէ միւմքին տիր ։

Ֆրանսուազ . – Մա մաֆիհ , հագըգաթը պունտան իպարէթ տիր ։

Գօմիսէր . – Լաքին , մատամ , սիզին եէտի ադուշը հիմայէնիզէ թէվտի՝ իտիլմիշօլան պու կէնճ գըզլար նէ՞ օլտուլար

Ֆրանսուազ . – Պու խուսուստա հիչ պիր չէյ սէօյլէյէմէմ , գօմիսէր էֆէնտի ... քէնտի պիշարէ զէվճիմէ ճէվապ վէրէմէտիյիմ հալտէ , պաշգասընա նա՞սըլ վէրէպիլիրիմ ... ։

Տակոպէր . – Իշիտի՞յօր մըսընըզ , գօմիսէր էֆէնտի , հագգըմ եօ՞գ մը . զէվճէմ կիպի ադլ ու տիրայէթ վէ ֆէթանէթ ու սուտագաթլա մուխթասըֆ պիր գատընըն պու եօլտա լիսան գուլանմասը թասալի՞ մի տիր ։ Թէքրարէն սէօյլէրիմ քի , պու իշին իչինտէ բաբաղընըն բարմաղը վար տըր . իմտի , տէրագաթ անըն եագասընա սարը-

լալըմ վէ թէտաալիլի լազըմէյի իթթիխազ իտէլիմ ... օ հալտէ հէր չէյ գահիրէ չըգաճագ , վէ պէնիմ պէտաթէթ չօճուգլարըմ տաճի թէքրար պանա իատէ օլունաճագ տըր ։

Գօմիսէր . – (Խէլէճան վէ թէլաշընը սէթր իտէմէյէրէք Ֆրանսուազա խիթապէն .) Մատամ , սիզէ գարշը չիտէթլէ հարէքէթ իթմէյէ մէճպուրըմ . զիրա վազիֆէ վէ մէմուրիյէթիմ պու պապատ պէնի իճապար իթմէքտէ տիր Գու իչ՝ օ տէրէճէ դարըշըգ վէ վէճիմ տիր քի , կիտիպ տէրհալ մէհաքիմի տալիյէյէ իհսապը քէյֆիյէթի իտէճէյիմ ։ Սիզ՝ պու կէնճ գըզլարընն սիզէ թէսլիմ իտիլմիշ օլտուղընը , վէ լաքին չիմտի նէ՞ օլմուշ օլտուգլարընա տաիր հիչ պիր ճէվապ վէրէմէյէճէյինիլի իգրար իտիյօրսընըզ իմտի , պէնի տինլէյինիզ ... , էկէր պու ըէյտէ սէպաթ իտիպ տէ , գըզլար հագգընտա պիր կէօնէ մալիւմաթ վէ էյղահաթ վէրմէք իտթէմէյէճէք օլուրսանըզ , անլէրին նապէտիտ օլմասը քէյֆիյէթինին մէսուլիյէթի՝ մահգա սիզէ այիտ օլաճագ տըր ... պու պապատ եալընըզ սիզ միւթթէհիմ օլաճագ սընըզ ... պէնտէ՝ թէէսսուֆի ապիմիզ , սիզի թէվգիֆ իթմէյէ մէճպուր օլաճաղըմ ... ։

Ֆրանսուազ . – (Թիթրէյէրէք .) Պէնի՞ մի ,

Տակոպէր . – Զէվճէմի թէվգի՞ֆ մի իտէճէքսինիզ ... ասլա , ասլա . պէն անը տէյիլ , քէնտի իթիրաֆ բարաղընը իթհամ իտիյօրըմ ... ։ Պէնիմ պէտաթէթ զէվճէմի հապս իթմէք միւմքի՞ն մի ... ։

Պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , Տակոպէր՝ կիւյա զէվճէսինի հիմայէ իթմէք իտթիյօրմըշ կիպի անըն եանընա գօչտու ։

Գօմիսէր՝ Տակոպէրին հարէքէթի վազըսընա մանի օլարագ տէտի քի .

— Մօսիէօ ... վազթը կէչմիշ տիր . սիզ՝ իքի կէնճ գըզլարըն նապէտիտ օլմասընա մէպնի , չէքթայէթինիլի

պանա արդ իմանիդ ։ Զէվճէնիզին իգաստէի վագըասընա նազարէն, չիմոխէ գառար պու իչտէ եէկեանէ միւթթէհիմ օ տըր ։ Պինաէն ալէյի՝ քէնտիսինի ալըզ միւտաաի ուժուժինին նէզտինէ կէօթիւրմէյէ մէճպուրըմ. սօնրասը, անըն պիլէճէյի չէյ տիր ։

Տակոպէր. – (Թէհտիտամիդ պիր թաւր ըլա.) Պէն տէ սիզէ սէօյլէյօրըմ քի, զէվճէմ պուրատան տրշարը չըգմայաճագ տըր ։

Գօմիսէր. – (Պարիտանէ պիր սուրէթտէ.) Մօսիէօ, հըսա իմանիլինիդ ացը վէ քէտէրի անլայօրըմ. լաքին, հագըգաթը հալին զահիրէ չըգմասը իչուն, օն տագըդա սօնրա մէն՝ իտիլմէսի մատտէմէն միւմքինսիդ օլաճագ օ-լան պիր թէտպիրէ գարշը մուխալէֆէթի իմանէմէնիզի ըէճա իտէրիմ ։

Բօլիս գօմիսէրինին քէմալը սիւքիւնէթլէ իրատ իմանիյի պու սէօյլէը իւզէրինէ ատքէրին ագըը պաշընա կէ-լէրէք.

— Լաքին, էֆէնտիմ, պէն զէվճէմի իմհամ իմանէյօրըմ, պէն զէվճիմտէն լօշնուտ ըմ. – տէտի։

Ֆրանսուազ. – (Մէլէքլէրէ մախսուս պիր թէվազու վէ սիւքիւնէթլէ.) Պրագ, տօսթում, պէնիմ իչուն դամմ չէքմէ. ձէնտալը Ալլահ պէնի պիր տէֆա տահա տէնէմէք իտիյօր. պէն անըն կիւնահքար պիր դուլուրըմ... քէն-տի էմրլէրինի քէմալը շիւքրանիյէնէթլէ գատուլ իմանէյէ մէճպուրըմ. իտիէրլէրսէ, պէնի հապսա աթտընըլար... գըզլար հադգընտա պուրատա սէօյլէմէտիյիմ շէյի հա-պըտանէտէ տախի սէօյլէմէյէճէյիմ...։

Տակոպէր. – Ֆադամ, գօմիսէր էֆէնտի, զէվճէմին ագըը պաշընտա օլմատըդընը կէօրիւյօրընըդ. պու հալտէ պուլունան պիր գառընը թէվզիֆ իմանէք միւմքի՞ն մի տիր...։

Գօմիսէր. – Սիզին իմհամ իմանիյինիդ զաթ ալէյ-հինտէ հիչ պիր էմնըէի թէօհմէթ, հիչ պիր տէվլէ, հիչ

պիր գարինէ օլմատըդտան պայդա, անըն սըֆաթը բու-հանիյէսի տախի քէնտիսինի միւտաֆաա իտէպիլիր Իմոի, մատամը ալըզ կէօթիւրմէմէ միւտաատէ իտինիդ... Իհթիմալքի, իւք իտթինթադտան սօնրա, թէքրար սիզէ իտատէ իտիլիր... (Փէտէրնաք պիր սէտա իլէ.) Պէօյլէ պիր վազիֆէյի իյֆայէ մէճպուր օլատըդմտան տօլայը, պէյատէսիյլէ միւթէասիֆ իմ... զիրա, չու որրատա, օղ-լունըզըն մահպուսիյէթի տէ... սիդի զաթէն...։

Տանկոպէր. – (Փէմալը հայրէթլէ դէվճէսինին վէ Մայնէօնիւն եիւզիւնէ պագարագ.) Նասըլ... պու նէ՞ սէօյլէյօր... օղլո՞ւմ մը...։

Գօմիսէր. – (Մահզուն վէ մէյուս օլարագ.) Ա՛... իտապէրինիդ նօ՞դ մը իտի... ա՛հ,... աֆվ իտէրսինիդ, մօսիէօ, պին տէֆա աֆվ տիլէրիմ. պէօյլէ տէհդիթինկիդ պիր իֆտատէտ պուլընտուրըմտան տօլայը, ճիւտէն պէ-յանը թէէսսուֆ իյլէրիմ։

Տակոպէր. – (Իչի էլինի այնընա կէօթիւրէրէք.) Էվլատը՛մ... էվլատըմտա մահպուս հա՛...։

Գօմիսէր. – Էվվէ՛լ, պիր բօլիթիգա թէօհմէթիյլէ հապս իտիլմիշ իսէ տէ, պէրէքէթի վիրսին քի ըէք աղըր տէյիլտիր։

Տակոպէր. – Ա՛հ, արթըգ տայանամամ... հէր թարաֆտան տօլու կիսի եաղմագտա օլան պու միւտիշ ֆէյաքէթլէրը պէնի էզիպ պիթիրտի...։

Պիչարէ ասքեր պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, գուվվէթի վէ տէրմանը քէսիլմիշ օլըըզը հալտէ, պիր տաո-տաիէ իւզէրինէ տէվրիլտի վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալտը...։

. . . . . .

Ֆրանսուազ՝ հըսա իմանիյի տէհդիթի ադիմէյէ բադ-մէն, արթայ Տիւպուայա վէրմիշ օլըըզը եէմինէ սատըգ գալմըշ ըտը. պիր թադըմ տիլխրաշ վէտա՛լարտան սօն-րա, դէվճէսինի հիւքիւմէթ մէմուրընա թէսլիմ իմանէք իտթէմէմիշ օլան Տակոպէր՝ տիրսէյինի պիր մասայա տա-յամմըշ վէ պուննճա էլէմ վէ ըզտըրտաղ թէէսիրիյլի թադ-ու թիւվանը քէսիլմիշ օլտըզը հալտէ, չու սէօզլէրի սէօյ-լէմէյէ պաշլատը։

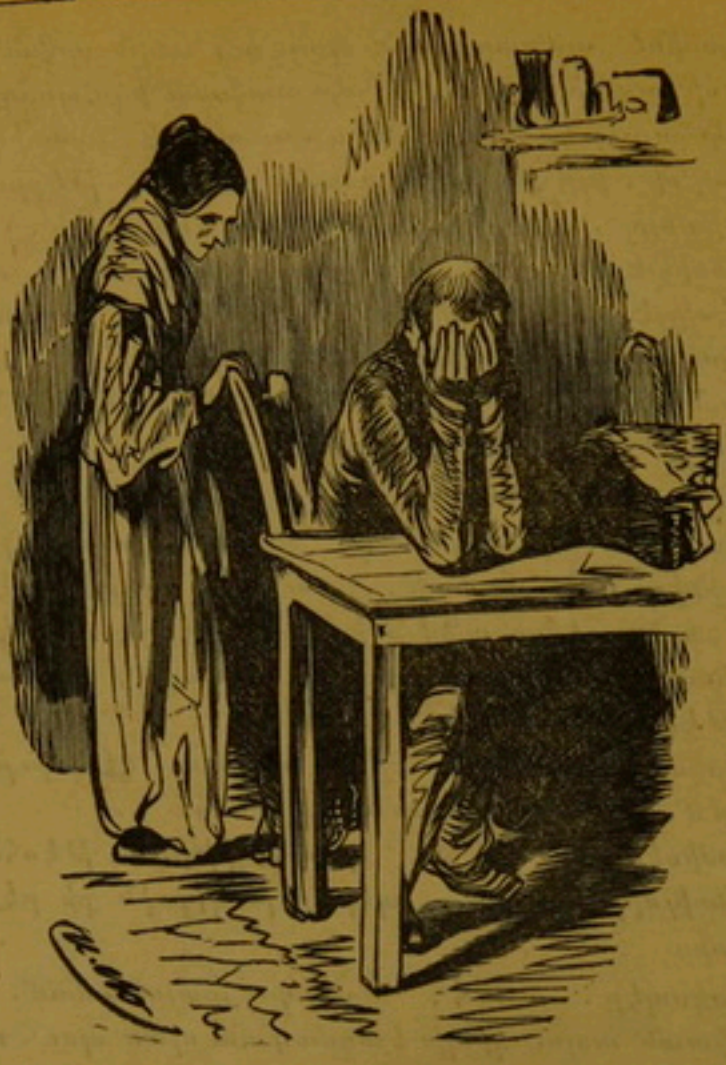

— Տիւնքի կիւն . . . ղէվճէմ . . . օղլում . . . վէ պէտ-պախթ էօքսիւզլէրիմ եանըմտա ըոըլար . . . չիմոի խսէ . . . եալընըզ . . . ա՜հ , եալընըզ գալըրմ . . . ։

Ինթիյար ասքէր , ճիկէրլէրի բարալայաճադ պիր սէտա իլէ պու քէլիմէլէրի իրատ իթտիյի սըրատա , արգա-սընտան , հալիմ վէ հադին պիր սէտա՝ գօրգագ պիր սու-րէթաէ չու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Մօսիէօ Տակոպէր . . . պէն պուրատայըմ . . . էկէր միւսաատէ իտէրսէնիզ , սիզէ խըտմէթի իթմէյէ վէ սիզին եանընըզտա գալմադա հադըր ըմ . . . ։

Պու սէօզլէրի սէօյլէյէն Մայեէօ իսի ։

Իբինձի ձիլտին խութամը

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007008